

KÜRDİSTANDA ZORUN ROLÜ

ULUSAL KURTULUŞ SAVAŞI- ULUSAL KURTULUŞ SİYASETİ)

Weşanên Serxwebûn 8

Birinci Baskı: Ocak 1983

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	11
GİRİŞ	15
Birinci Bölüm:	
GENEL OLARAK ZORUN ROLÜ VE GELİŞİMİ.....	21
ZORUN TANIMI, KAYNAĞI VE İŞLEVİ	21
TARİHTE ZORUN GELİŞİMİ VE	
EGEMEN ZOR SİSTEMLERİ.....	29
İlkel Komünal Topluluklar Dönemi	31
Köleci Toplumda Zor	33
Feodal Toplumda Zor.....	40
Kapitalist Toplumda Zor	47
EMPERYALİZMİN ZOR SİSTEMİ	54
a) Birinci Dönem	57
b) İkinci Dönem	63
c) Üçüncü Dönem	68
EMPERYALİZME KARŞI DEVRİMCİ SAVAŞLAR ...	83
XIX. Yüzyılda Devrimci Savaşlar	85
Emperyalizm ve Proletarya Devrimleri Çağında Devrimci Savaşlar	90
1- Leninizm ve Ekim Devrimi - Rusya'da Proletarya Ayaklanmaları ve Halk Savaşı	92
2- Uzun Süreli Çin Halk Savaşı ve	
Anti-Faşist Ayaklanmalar.....	105
3- Emperyalizmin Yeni Sömürgeciliğine Karşı Devrimci Halk Savaşları	116
a) GüneyVietnamveUzakdoğu'daHalkSavaşları ...	117
b) Küba ve Latin Amerika'da Halk Savaşları ...	125
c) Afrika Ülkelerinde Halk Savaşları	128
7	
d) Filistin ve Ortadoğu'da Halk Savaşları	130
e) Sosyalist ve Bağımsız Anayurttan Savunma Sistemleri	133
ZORUN ROLÜNÜN SONA ERMESİ	138
ikinci Bölüm:	
KURDISTAN'DA ZORUN ROLÜ VE ULUSAL	
KURTULUŞ DEVRİMİ	142
BÖLÜM İÇİN KISA GİRİŞ	142
KÜRDİSTAN TARİHİNDE ZORUN YERİ VE ROLÜ	144
EMPERYALİST SİSTEM İÇİNDE	
KURDISTAN'DA	
ZOR - TÜRK BURJUVAZİSİNİN ZOR SİSTEMİ.....	159
1900 - 1918 Dönemi	160
1918- 1923 Donemi	165
1923-1945 Dönemi	177
1945 - 1960 Dönemi	191
KÜRDİSTAN'DA ULUSAL KURTULUŞ SİYASETİ VE	

DEVİRİMCİ SAVAŞ.....	198
Karşı-Devrimci Türk Burjuva Zorunun Dayanakları ve Özellikleri.....	199
Kürdistan Halkının Devrimci Şiddeti ve Ulusal Kurtuluş Devrimi	217
a) Devrimin Objektif Koşullarının Gelişmesi	217
b) Ulusal Kurtuluş Siyaseti ve Örgütsel Önderlik Sorunu	220
c) Kısa Süreli Devrimci Direniş Pratiğimiz ve Mücadelesiz Örgütler	248
d) Ulusal Kurtuluş Devriminin Temel Mücadele Biçimi Nedir?	265
e) Kürdistan Devrimci Savaşının Çizgisi ve Özellikleri	287
O Kürdistan Devrimci Savaşının rolü ve Önemi ...	309
YARARLANILAN KAYNAKLAR	315

ÖNSÖZ

Sondaki tarihten de anlaşılacağı gibi kitabın hazırlanması çok uzun süreyi almıştır ve biz, çeşitli vesilelerle aylar öncesi vermiş olduğumuz sözü ancak böyle gecikmeli olarak yerine getirebildik.

Elbette bu gecikmeyi doğuran çeşitli nedenler ve mevcut koşullar olmuştur. Birkere, dikkatli her okurun görebileceği gibi, eldeki yazı, devrimci kadro eğitimi toplantılarında yapılan konuşmaların düzeltilmesi ve tamamlanmasıyla hazırlanmıştır. O toplantılar ki, Türk bujuvazisinin, Türkiye ve Kürdistan halklarını sindirebilmek ve devrimci hareketleri ezebilmek için, faşist askeri yönetimi eliyle karşı-devrimci baskı, saldırı ve komplolarını en yüksek dozaja ulaştırdığı, değil onlarca insanın bir araya gelip toplantı yapması, üç kişinin bile belli bir süre bir arada bulunmasına eli ulaştığı oranda izin vermediği, namuslu insanların topluca kurşunlandığı, idam edildiği, işkenceden geçirildiği ve zindanlara doldurulduğu bir ortamda yapılmışlardır. Yine, burjuvazinin saldırılan karşısında ağır darbeler yiyen Türkiye ve Kürdistan devrimci hareketlerinin önemli güç kaybına uğradığı, çeşitli gurup ya da örgütlerin teorik ve pratik tükenmişlik tehlikesiyle karşı karşıya kaldığı ve bunun sonucunda bunalma, dağılma, devrimci safları terkedişin hızlandığı, iyice zorlaşan devrimci pratik görevlerden kaçmak için çeşitli gurup la n n burjuvaziyle uzlaşma eğilimine yöneldiği ve buna da binbir çeşitli ideolojik-politik kılıf geçirmeye çalıştığı bir anamda gerçekleştirilmişlerdir, işte böylesi ağır koşullar altında, azgın faşist baskıyı ve devrimcilere karşı yönelen komplo girişimlerinin yarattığı ciddi ve önemli tehlikeyi hesaba katmasak bile, sayısız önemli pratik görev, bu çalışmanın yapılmasını sürekte kesintiye uğratmış ve geciktirmiştir. Tamamen bu nedenlerden ortaya çıkan gecikmenin ve yazıda varolabilecek çeşitli kopukluk ve eksikliklerin anlayışla karşılanacağım umut ederiz.

Bütün bunlara rağmen, çok geniş kapsamı olan yazının, genelde olumlu görevler yapacağı, Türkiye ve Kürdistan'da dev-

rimci görevlerin kavranması ve doğru bir yaklaşımla ele alınmasında önemli bir eksikliği gidereceği kanısındayız. Hele hele birçok soysuz küçük-burjuva gurubun devrimci mücadeleden kaçabilmek için her türlü alçaklığa başvurduğu, bu durumunu giz-Uyabilmek için ise çeşitli teorik kılıflar aradığı, varolan devrimci gelişmeyi inkâr ederek, kendilerince yeniden bir ideolojik inşa süreçleri başlatmaya çalıştığı, kendileri böyle açık söylemeseler de öz olarak ifade edersek; "bekleyelim askeri yönetim kısa sürede gidecek ve tekrar demokrasi gelecek" biçimindeki utanmazlıklarla devrimci ve yurtsever güçlerin kafalarını karıştırmak istediği günümüz ortamında, tüm bu burjuvaziyle uzlaşmacı safsataları boğa çıkarmada, devrimcilerin dikkatini günümüzün en önemli sorunlarından birisi olan pratik mücadelenin hangi temeS biçimle geliştirilebileceği konusuna çekmede ve bu konuda ciddi ve acık bir yaklaşım vermede önemli bir devrimci hizmeti yerine getireceği inancındayız.

Özel olarak burada bir-iki konuya değinmekte yarar vardır. Bir kere, onlarca yıllık tarihine rağmen, Türkiye devrimciliğinin, Türk hakim sınıflarının ve halkının tarihini bilimsel bir yaklaşımla ele almadığı, bu konuda milliyetçilikten uzak bir incelemeyi ortaya çıkarmadığı ve tarih anlayışında burjuva milliyetçiliğinin izlerinin çeşitli biçimlerde varolduğu bilinmektedir. Doğru ve bilimsel tarih anlayışına sahip olmadan, günümüzün ekonomik ve toplumsal koşullarını tarihi gelişimi içinde inceleyip açıklığa kavuşturmadan, emekçi sınıfların siyasal mücadelesinin doğru bir rotaya girdirilmesi ve zafere götürülmesi

düşünülemez. Bu Marksizm-Leninizmin en temel yöntemidir, iste bu nedenle, konusu bu olmadığından dolayı çeşitli kesitliklerde ele almış da olsa, elinizdeki yazının, Türk toplumunun tarihi hakkında burjuva milliyetçi şartlanmalardan uzak ve gerçekçi bir yaklaşım verdiğini, sorumlularınca daha önceden yapılmış olması gereken bu görevi çok sınırlı bir biçimde yerine getirdiğini, ve böylece bu konuda daha sonra yapılacak çalışmalara ışık tutabileceği gibi bugün de devrimci militanların burjuva milliyetçiliğinin etkisinden kurtulmasına hizmet edeceğini belirtebiliriz.

13

Yine, onlarca yıldır mücadele edilmiş olmasına rağmen, Türkiye ve Kürdistan'da devrimci mücadelenin temel biçiminin yeterince açıklığa kavuşturulamadığı, Türkiye ve Kürdistan devrimci savaşının stratejik ve taktik bağının doğru bir temelde ele alınıp ortaya konulamadığı bilinen bir gerçektir. Bu konulara geniş, sistemli ve bilimsel bir açıklama getiren elinizdeki yazının, önümüzdeki dönemde, Kürdistan ve Türkiye'de pratik devrimci mücadelenin geliştirilmesinde ve aradaki bağın doğru bir temelde, doğru bir anlayışla kurulmasında önemli bir rol oynayacağı kanısındayız.

Sütün bu konularda Türkiye ve Kürdistan'da varolan eksikliği ve yetersizliği hesaba katarak, bu eksikliği belli oranda giderebilmesi ve görevini yerine getirebilmesi için, yazıda, önce, sınıflı toplumun ortaya çıkışından günümüze kadarki süreçte, sömürücü sınıflar elinde zorun oynadığı rolü ve bunlara karşı mücadelede ezilen sınıf ve halkların devrimci şiddetinin gelişimini ve rolünü, dönem dönem ele alıp kısaca inceledik. Marksist-Leninist devrimci şiddet anlayışını, bunun gelişimini ve günümüzde vardığı seviyeyi açıklamaya çalıştık. Bunun ışığında, ikinci bölümde, Kürdistan tarihinde zorun yeri ve rolünü, Türk hakim sınıflarının gerici zordan örülmüş özelliğini ve bu sınıfların sonuncusu olan Türk burjuvazisinin bu özelliği dünya gericiliğiyle nasıl birleştirdiğini, bunun Kürdistan'a etkisini ele aldık. Ye daha sonra Türk burjuvazisinin faşist sömürgeci zoruna karşı Kürdistan halkının ulusal kurtuluş siyasetini, devrimci şiddetinin siyasal ve askeri biçimlerini, dayanaklarını, özelliklerini, stratejik ve taktik çizgisini inceleyerek, şimdiye kadarki gelişmeyi ortaya koyup küçük-burjuva reformizmini ve tutarsızlığını eleştirerek, Kürdistan devrimci savaşının Türkiye'deki devrimci mücadeleyle bağını, çeşitli alanlarda oynayacağı rolü ortaya koymaya çalıştık.

Eğer böyle bir çizgi doğru kavranır ve pratikte hakkıyla uygulanırsa, güçlü bir devrimci atılım yaratabileceğini, önemli devrimci kazanımlar ve zaferler ortaya çıkarabileceğini şimdiden söyleyebiliriz. Çeşitli eksiklikleriyle de olsa elinizdeki yazı, böyle ö-

14

çomazsae^m-

cı militanların dikkatini böyle bir konuya çekerek, onları daha sen, ı bir nceleme ve takmaya sevk ederek doğruyu bulmalarına yardımcı olabilirse, kendisinden bekleneni vermiş olacaktır.

10 Nisan 1982'

15

GİRİŞ

Kürdistan'da bugün yaşam, gerçekte tümüyle bir zor olayından ibarettir; herşey zor altında gelişmektedir. Halkın ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal yaşamı tümüyle çok sıkı ve örgütlü bir zor sisteminin baskısı altında yürütülmekte; halk adeta nefes alamaz bir durumda yaşamaktadır. Tarih boyunca bu böyle olduğu gibi, günümüz Kürdistan'ında da çok barbar bir zorun tahripkâr etkisi, toplumsal yaşamın tüm alanlarında her gün, her saat hükmünü İcra etmektedir.

Günümüzde Kürdistan'da uygulanan yabancı gerici zor, sadece askeri alanda yürütülen bir zor değildir; tüm toplumsal varlığa yönelik, halkın ekonomik, sosyal, siyasal ve ulusal, her alandaki tüm gelişme yollarını tıkayan ve bu olanakları daha çok zoru

16

uygulayan gücün hizmetine sokan bir zor olayıdır. Bugün bu zor, halkı sadece askeri egemenlik altına almak için ve hâlâ ancak bu aşamada uygulanan bir zor değildir. Tarihin uzun bir geçmişinden beri askeri denetimini sağlayan sömürgeci egemenlik, bu a-landa gerçekleştirdiği güçlü üstünlüğüne dayanarak, halkın siyasal alanda da gelişmesine en küçük bir olanak tanımamıştır. Bundan da öteye, halkın ekonomik alandaki gelişimini engellemiş, çok sınırlı olan gelişmesinin yarattığı değerleri de her türlü zor yoluyla elinden almıştır. Bu nedenle Kürdistan'da ekonomik gelişmenin önünde de zor uygulanmaktadır. Uygulanan zor, halkın ekonomik olanaklarının ya gaspla elinden alınmasını -özellikle tarihte hep böyle olmuştur-, ya da günümüzde olduğu gibi halkın emeğinin, üzerinde yaşadığı toprakların, yeraltı ve yerüstü değerlerinin elinden alınarak zoru uygulayan egemen gücün hizmetine sunulmasını mümkün kılmaktadır. Kültürel alanda da tam bir zorbaça uygulama vardır; halkın kültürel gelişmesi zorla engellenmekte, kültür değerleri egemen ulusun kültürel gelişmesinin hizmetine sunulmaktadır.

Çağımızda hızla gelişen ve ilerleyen halkların uluslar halinde gelişme, ulusların kendi bağımsız devletlerine kavuşma, bu devletler vasıtasıyla ekonomik, politik, sosyal ve kültürel gelişmelerini sağlama biçimindeki eğilimi, Kürdistan'da, adeta imkânsız kılınmak istenmekte; çağın güçlü bir akımı olan ulusal kurtuluş akımının, Kürdistan'da adeta zor altında eritilmesi, toplumun ulusal varlığının imhası amaçlanmaktadır. Ne kadar çelişkili görünürse görünsün ortada duran gerçek, çağın bu güçlü akımının Kürdistan'da şimdiye kadar işlememesi, ve tersine ulusal kurtuluş akımlarının uzağında kalması olayıdır. Yabancı egemenlik, gelişmemiş toplumsal yapı ve ulusal değerler önüne set gibi çektiği her alandaki sert bir sömürgeci uygulama ile Kür-distan toplumunu ulusal kurtuluş sürecine ulaştırmamaya, çağın bu akımının bir parçası haline getirmemeye büyük özen göstermektedir. Özellikle günümüzdeki sömürgeci-faşist yönetim, Kür-disian koşullarında belli objektif temele sahip olan ve sübjektif planda da belli bir düzeyde gelişen ulusal kurtuluş siyasetinin,

17

kendi zorunu, ulusal-devrimci şiddetini, silahlı güçlerini yaratmadan boğulabilmesi ve böylece ulusal kurtuluş akımlarının bir parçası haline gelmemesi için siyasal zorunu askeri zora dönüştürmüştür. Kürdistan toplumunu bu aşamada askeri şiddet yoluyla ulusal gelişmesinden, özellikle girmiş olduğu ulusal kurtuluş sürecinden alıkoymak ve çağın akışıyla tam bir zıtlık durumunda, bu toplumu Türk burjuva gerici ulusal yapısı içinde zorla eritmek amacıyla sömürgecilik, günümüzde salt siyasal ve diğer zor yöntemleriyle yetinmeyerek askeri şiddetini gündemine getirmekte, kendisini askeri faşist bir temelde yeniden örgütlemekte ve uygulamalarını buna göre geliştirmektedir. Bu nedenle Kürdistan'da bugün zor olayı, hem karşı-devrim güçleri açısından ve hem de ulusal kurtuluş güçleri açısından önemli bir sorun haline gelmiştir. Zaten tarihte de bu sorun böyleydi. Tarihin en eski dönemlerinden beri Kürdistan'da çok kaba bir zor, işgal ve istila yürürlükteydi. Gelişen her yeni toplumsal sistem, kendi çıkarları doğrultusunda Kürdistan'da bir işgal, istila ve sömürgecilik sistemini de geliştirmişti. Çağın dolduran işgal, istila ve sömürgecilik sistemi dünya çapında önemli oranda parçalanıp hızla tasfiye edilirken, günümüzde yabancı egemenlikler en ince ve gizli yöntemlerle sürdürülmeye çalışılırken. Kürdistan halb en kaba zor sistemleriyle, yani en açık askeri zor uygulamaları altında tutularak, çağa ulaşmadan imha edilmek istenmekte, böyle bir süreci yaşamaktadır. Tarihte çok barbar ve soykırımcı bir temele sahip olan Türk hakim sınıflar. Kürdistan'da daha güçlü bir ulusal kurtuluş sürecine girilmeden ulusal varlık koşullarını günümüzde en azgın zor uygulamalarıyla ortadan kaldırmak, bunun için ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel her alanda askeri faşist yönetimi günbegün örgüdeyerek ve kendisini güçlendirerek tarihsel amacına ulaşmak istemektedir. TC'nin kuruluşunda ve Türk burjuvazisinin egemenlik sürecinde kendisine baş amaç edindiği bu tarihi görevi, Kürdistan'ı yutma girişimlerini, bugün askeri-faşist yönetim üstlenmiş. Türk burjuvazisinin var olup olmamasını, ayakta kalıp kalmamasını böyle bir soruna bağlamış bulunmak-

18

tadır. Askeri-faşist yönetim, uyguladığı kendi zorunu her hangi bir zor olarak değil, Türk burjuvazisinin geliştirdiği en sonuncu zor sistemi olarak anlayıp ortaya koymakta; bu zor sistemiyle sadece içteki derinleşen toplumsal çelişkilerin üstesinden gelmek değil, özellikle Kürdistan'da gelişen ulusal kurtuluşçu akımı ezmek, ezmekle de yetinmeyerek yaşayan tüm ulusal varlık değerlerini tamamen imha etmek ve kendi egemenliği altında bu sefer daha kalıcı bir tarzda ve daha çok sonuç almış bir biçimde "Ülkenin ve milletin birliği, bütünlüğü, bölünmezliği" dedikleri amaçlarını ne pahasına olursa olsun gerçekleştirmek istemektedir. Bunun için, dışta en gerici uluslararası mihraklara ve Ortadoğu'nun en gerici güçleriyle ilişkiye dayanmaktan, içte ise her türlü gerici toplumsal kaynaklardan yararlanmaktan çekinmemekte; var olan tüm gücünü ortaya koymaktadır. Bu açıdan, Kürdistan'da ulusal imhayı gün-demine koymuş olan karşı-devrimci zor olayının bütün evrensel boyutlarıyla, tarihsel gelişimi ve toplumsal temelleriyle ele alınıp incelenmesi, dış bağları ve iç dayanaklarının doğru bir biçimde görülmesi, oynamak istediği rolün iyi kavranması ve bu sonuçlara ulaşip ulaşamayacağının belirlenmesi, bunun için tüm bu konuların doğru, bilimsel ve sistemli bir biçimde açıklanması büyük önem taşımaktadır. Diğer yandan, zor konusunda Kürdistan halk güçlerinin durumunu da doğru bir temelde incelemek gerekir. Günümüzde Kürdistan halkının geliştireceği devrimci zor olayı, herhangi bir tarihsel dönemden önemli farklılıklar göstermektedir. Tarihin değişik dönemlerinde elbette Kürdistan'daki halk kitleleri, çeşitli zor olayları ortaya koymuşlar; zorlu direnmeler ve ayaklanmalar yapmışlardır. Fazla başarılı olmasalar da, halkın ulusal varlığının korunmasında ve geliştirilmesinde bu direnmelerin önemli rolleri olmuştur. Bu direnmelerin tarihi mirası üzerinde ve günümüzde gelişen yeni ekonomik, toplumsal ve uluslararası koşullar temelinde, halkımızın siyasal ve askeri zor yöntemleriyle geliştireceği ulusal kurtuluş siyasetinin, bunun başarıya ulaşip ulaşamayacağının incelenmesi ve doğru bir çözümlemeye tabi tutulması gerekmektedir.

19

Kürdistan'da siyasetsizlik olayına artık bir son verilmesinin, devrimci ulusal kurtuluş siyasetinin inşa edilmesinin ve bu siyaset doğrultusunda etkin pratik çalışmalar yapılmasının, doğal olarak bir ulusal kurtuluş savaşına yolaçağı ve böyle bir siyasetin giderek devrimci savaş biçiminde gelişeceği çağımızdaki örneklerinden a-çıkça anlayacağımız bir olgudur. Burada, bu olgunun nasıl seyredeceği, hangi biçimlere bürünerek gelişeceği, sonucun nasıl ya-kınlaştırılacağı konularının incelenmesi; aynı şekilde halkın geliştireceği devrimci zor olayının önündeki engellerin neler olduğunun, özellikle çeşitli güçlerin taktik konusundaki durumlarının ele alınması önem taşıyor. Kürdistan'da devrimci zorun rolünün doğru konulması, çarpıtılması, hatta inkâr edilmesi, direnmeye anlayışının eskiden olduğu gibi günümüzde de sürdürülerek egemen kılınması için çabalayan bir hayli güç vardır. Bu güçlerin durumlarının da ortaya konulması, özellikle kendilerini halk saflarında göstermeye çalışan güçlerin, gerçekte, halkın öz çıkarları doğrultusunda ne kadar çalıştıklarının veya çalışmadıklarının belirlenmesi, bunun için mücadele ve örgüt biçimleri hakkındaki anlayışlarının eleştirilmesi gerekiyor. Artık devrimci eleştiriler, taktik alanda, mücadele yön-

temleri üzerinde yapılmalıdır. Teorik ve siyasal ilkeler düzeyinde geçmişte yapılan çalışmalara yeniden geri dönme, sorunu ve tartışmaları o düzeyde ele alma, bizce açıklanmış olan şeylerle uğraşma ve önümüzdeki devrimci görevlerden kaçmanın bir biçimi olduğundan, biz tartışma ve eleştirilerimizi daha çok dönemin görevi olarak taktikler, mücadele ve örgüt anlayışı düzeyinde yapacağız. Kürdistan'da, boş olmayan ve devrimci anlam taşıyan eleştiriler daha çok bu alanda yapılabilir. Devrimden ve devrimci görevlerden kaçma eğilimlerini sergileyebilmek için eleştiriye mücadele yöntemleri üzerinde yoğunlaştırmak gerekiyor. Bu açıdan devrimci şiddet o-layını yanlış anlayışlara, bilinçli çarpıtmalara karşı savunmak; sadece teslimiyetçi anlayışlara karşı değil, aynı şekilde bunu yanlış bir biçimde, anarşistçe, örgütlenmemiş ve halk savaşının kuralları dışında uygulamak isteyen anlayışlara karşı da doğru bir biçimde açıklamak ve uygulamak gerekiyor. Kürdistan'da halkın devrimci zo-

20

runum ortaya çıkışını, gelişimini, sağlıklı kurallarını belirlemek, devrimci mücadele açısından bugün büyük önem taşıyor.

Kürdisian'da karşı-devrimci ve zor olayını bütün yönleriyle ve bilimsel olarak açıklayabilmek için de, önce genel olarak zorun anlamını, tarihi süreçteki gelişimini ve toplumsal gelişmedeki rolünü, bugünkü karşı-devrimci ve devrimci zor olayının durumunu, Mark-sizm-Leninizmin zor konusundaki tezleri ışığında ve çeşitli örneklerle kısaca incelemek; ve daha sonra bunların ışığında Kürdistan somutuna dönmek sorunun açıklanması ve kavranması açısından hayli yararlı olacaktır.

21

Birinci bölüm

GENEL OLARAK ZORUN ROLÜ VE GELİŞİMİ

ZORUN TANIMI. KAYNAĞI VE İŞLEVİ

Zor, kelimenin kendisinden de anlaşıldığı gibi bir baskı olayıdır; toplumda bir baskı kurumu, baskı kurallarıdır. İster ilerici yönde, ister gerici yönde olsun, sınıflı toplumda ortaya çıkan ve insanlar üzerinde etkisini her gün, her saat duyuran bir baskı olayıdır. Zorun, uygulanmasını sağlayan bir örgütlenmesi vardır ve zor olayı örgütlülüğü içerir. Günlük yaşamda daha çok bireylerin birbirlerine uyguladıkları kuvvet gösterilerine "zor" denilmekte ve "zor" daha çok bireylerden gelen davranışlara verilen ad olmaktadır. Ama bu, kelimenin bilimsel anlamıyla zor değildir. Zor, esas olarak toplumun belirli bir ekonomik gelişme aşamasında ortaya çıkan, bu ekonomik gelişmeyi frenleyen ya da ilerleten bir işleve sahip olan, belirli bir ternel üzerinde belli bir örgütlenmesi

22

ve bu örgütlenmenin belli bir süreklilik kazanması biçiminde, bir toplumun tümü veya bazı kesimleri üzerinde etkinliğini kuran bir baskı olayıdır. Toplumun derinliklerine giden bir kaynağı olduğu gibi, toplumsal gelişmenin hızlanması veya frenlenmesinde de önemli rolü vardır.

Zor örgütlendiğinde, en genel ve somut biçimiyle devlet olarak ortaya çıkar. Daha genel olarak toplumun siyasal alanı zor alanıdır, zoru ifade eder. Bir toplumda siyasal kurumlaşmanın başlaması zorun gelişmesi demektir. Ve bu gelişme bir devlet durumuna geldiğinde, artık zor mükemmel bir biçime kavuşmuş olur.

Devlet zoru, örgü ileilmiş çeşitli zor kurumlarının birliğinden oluşur. Devletin en gelişmiş kurumlarının bürokrasi ve ordu olduğu, ordunun da uyguladığı zorun savaş olduğu herkesçe bilinir. Demek-ki, en gelişmiş zor biçimi savaştır ve bunu da ordu yapar.

Ama sadece devlet ve devletin en vurucu özü diyebileceğimiz ordu ve bunun uygulamaları zorun karakterize etmez. Zor, bundan daha geniş bir kapsama sahiptir. Devlet dışında, özellikle bir devleti etkilemek ve kontrolü altına almak, devletin varlığını sürdürmek veya tersine yeni bir devlet kurmak, bir devlete karşı çıkmak, onun etkisini sınırlamak ve giderek yıkmak, vb. için yapılan tüm faaliyetler ve bu faaliyetlerin örgütlenmesi, siyaset ve siyasal örgütlenme, partiler, cephele, çeşitli ayaklanmalar, vb. tümü zor olayı içine girerler. Bu açıdan zor, egemen siyasal yapının korunması veya onun yıkılıp yerine yenisinin geliştirilmesi için, ideolojik çalışmalardan örgütsel çalışmalara, bu çalışmaların basit biçiminden en karmaşık biçimlerine kadar yapılan faaliyetlerin tümüne verilen addır. Toplumda bütün bu alanlar, kısaca zor alanı ve oluşturulan yapılar zor sistemi olarak tanımlanır.

Zor, toplumsal yaşamda başlıbaşına ve kendiliğinden bir olay değildir. Toplumsal gelişmeye istediği gibi yön veremez ve onu belirleyemez. Herşeyin olduğu gibi zorun da bir temeli, bir kaynağı vardır; o temel üzerinde doğar, gelişir ve bir gün yok olup gidecektir. Bazıları, zorun herşeyi yapmaya kadir olduğunu sanırlar ve ekonomik, sosyal, kültürel çeşitli toplumsal alanlarda herşeyin zorla yapılabileceğini düşünürler. Bu düşünce yanlıştır. Yine tarih içinde

23

herşeyin zorla yaratıldığını ve geliştirildiğini düşünürler ve zorun toplumsal gelişmedeki rolünü böyle anlarlar. Bu, doğru değildir.

Toplumsal yaşamın gelişmesinin her alanında olduğu gibi bunun içinde bir olay olarak zorda, üretimin ortaya çıkması temeli üzerinde doğmuş, üretimin gelişmesine bağlı olarak gelişmiş ve her zaman ekonomik temel tarafından koşullandırılmış, belirlenmiştir. İnsanların maddi ihtiyaç maddelerinin üretimini doğurup

geliştirmeleri, artık-ürünün ve buna bağlı olarak sınıfların ve sınıf egemenliğinin ortaya çıkmasıyla, toplumun siyasal alanının oluşmasıyla, zor da örgütlü ve sistemli bir yapı kazanmıştır. Zor olayının ortaya çıkabilmesi için. onun örgütlenip uygulanabilmesi için üretilmiş maddeye ihtiyaç vardır. Bu da ancak üretimle ortaya çıkarılabilir ve böylece üretim olmazsa zorda olamaz. Zor hiçbir zaman madde üretmez, ancak üretilene el koyar. «...zor. para yapamaz, olsa olsa, daha önce para yapmış bulunan kişiyi soyup soğana çevirebilir...Demek ki, paranın sonunda, ekonomik ü-retim yolu ile sağlanmış olması gerekir...»¹¹ Örgütlenme ve uygulanma alanında olduğu gibi çeşitli zor araçlarının yapımında da, zor, ekonomiye bağlıdır. Zor, hiçbir zaman kendi kullanım araçlarını da yaratamaz; gelişmesi için gerekli olan zor araçları, ancak ekonomik üretim yolu ile sağlanabilir ve daha gelişmiş zor araçları, daha gelişmiş zoru ortaya çıkarır. «...Demek ki, zor, bir kez daha, kendisine silahlanma ve aletlerini koruma araçlarını sağlayan ekonomik durum tarafından belirlenir.»¹¹ Toplumsal gelişmede ekonomik durum tarafından belirlenen zor, tersinden, ekonomik gelişme üzerinde hiç karşı etkide bulunmaz mı? Elbette bulunur; zor bir kez ortaya çıktıktan sonra, ekonomik ve toplumsal gelişmenin hızlandırılmasında veya frenlendiril mesinde önemli rol oynar. Ekonomik ve toplumsal gelişme karşısında zorun rolü, genellikle iki biçimde görülür. Birincisi, ekonomik ve toplumsal gelişmeye hizmet eder ve onu hızlandırır; bu durumda zor, ekonomik temelle uyum içindedir ve üredm güçlerini geliştirerek devrimci bir rol oynar. İkincisi, ekonomik ve toplumsal gelişmeyi frenlemeye çalışır ve onun önünde engel haline gelir; bu durumda zor. ekonomik gelişmeyle uyum içinde değildir, geri üretim ilişkilerini korumaya

24

çalışır ve üretim araçlarının gelişmesine hizmet etmez; böylece de gerici bir rol oynar. Üretim doğup geliştiğinde kendisine ekonomik bir biçim verir. Her ekonomik temel üzerinde bir toplumsal yapı şekillendirir. Bu ekonomik ve toplumsal yapıyı korumak, örgütlendirmek ve geliştirmek için, bundan doğan ve bununla uyum içinde olan bir siyasal yapı şekillenir ve ekonomik ve toplumsal evrim karşısında tarihi ilerici rolünü oynar. Mevcut ekonomik ve toplumsal yapı gelişip olgunlaştığında, onun bağrından yeni bir üretim biçimi doğar ve gelişmek ister. Bu durumda, eski üretim biçimiyle yeni doğan üretim biçimi arasında çelişki doğar ve bu toplumsal yapıya yansiyarak sınıf çatışmasına yol açar. İşte bu durumda, bir zaman toplumsal gelişmede ilerici rol oynamış olan eski siyasal zor sistemi, toplumsal gelişme önünde engel haline gelen ve kendisinin üzerinde yükseldiği geri üretim ilişkilerini korumaya çalışarak, gerici bir konuma düşer. Yeni üretim biçimi üzerinde yükselen ve ekonomik evrimle uyum içinde olan yeni zor sistemi doğup gelişerek, eskiyi yener ve kendi egemenliğini kurar. Ekonomik evrimle ters düşen her gerici zor sistemi, geri üretim ilişkilerini korumak için hangi yöntemle başvurursa vursun, sonunda her zaman ekonomik evrim karşısında yenik düşer. «A ma bir ülkede -fetih olayları bir yana bırakılırsa- devletin iç zorunun, şimdiye değin hemen her siyasa/ erklik bakımından belirli bir aşamada olduğu &ibi, ülkenin ekonomik evrimi ile çatışma durumuna girdiği her yerde, savaşım her zaman siyasal erkliğin yıkılması ile sonuçlanır. Ekonomik evrim, aynklaşmaz ve acımasız kendi yolunu açar».[^] Tarihte zorun, toplumsal gelişmedeki rolünü Engeis şöyle açıklıyor: «Öyleyse zorun tarihte ekonomik evrim karcısında oynadığı rol açıktır, ilkin, her siyasal zor, önce toplumsal nitelikte ekonomik bir göreve dayanır ve ilkel toplulukların dağı/masının toplum üyelerini özel üreticiler durumuna düşürdüğü, yani onları ortak toplumsal görevlerin yöneticilerine daha da yabancı kaldığı ölçüde arlar, ikinci olarak, toplumdans bağımsız kılındıktan, hiz~

25

metkâr durumundan efendi durumuna geldikten sonra, siyasal zor, iki yönde etkili olabilir. Ya normal ekonomik evrim yönünde; bu durumda, ikisi arasında bir çatışma yoktur, ekonomik evrim hızlanır. Yada, zor, ekonomik evrime karşı çıkar, ve bu durumda, bir kaç ayrıklama dışında, ekonomik evrim karsısında her zaman yenik düşer. »^m Bir başka yerde ise; "Burada önemli olan yalnızca, siyasal egemenliğin temelinde toplumsal bir işlev bulunduğunun, ve siyasal egemenliğin ancak kendisine verilen bu toplumsal işlevi yerine getirdiği sürece varlığını sürdüreceğinin saptanmasıdır».[^] diye yazıyor Engeis.

Buraya kadar açıkladığımız, bir toplumun kendi evriminden doğan, bir devletin iç zorudur. Ama zorun alanı yalnızca bununla sınırlı kalmaz. Bu toplum üzerinde egemenliğini kuran zor sistemi dışa, başka toplumlar üzerine de yayılmak ister. Belli bir alanda doğan her yeni üretim biçimi, etkinliğini başka alanlara da yayarak varlığını geliştirir. Bu iş, çoğunlukla toplumların iç evrimiyle olsa da, bir üretim biçiminin yayılmasında zorun önemli rolü olur. Gelişen e-konomik sisteme dayanan sömürücü egemen sınıf, sömürsünü yalnızca kendi toplumu üzerinde değil, başka toplumları da sömürerek onların emek güçlerini, yeraltı ve yerüstü kaynaklarını ve her türlü artık-değer birikimleri yağma ve talanla gaspederck kendi varlığını güçlendirmeye çalışır. Böyle bir sınıf, bu işi, örgütleyip geliştirdiği zor sistemine dayanarak yapar. Demek ki, zor yalnızca içte kalmaz, dışa da yansır ve dışa yöneldiğinde zor, tamamen yağmacı ve talancı bir nitelik kazanır. Halklar üzerinde işgal, İstila ve sömürgecilik biçimlerinde egemenlik geliştirir. Bir sömürücü sınıf elindeki dış zor, yeni doğmuş ileri bir üretim biçimini dışa taşırmayı dışında, çoğunlukla gerici bir rol oynar. İşgal, istila ve sömürgecilik biçiminde ortaya çıkan böylesi dış zor, üzerinde uygulandığı halka karşı tam bir'yıkım getirir; yağmacı ve talancı nitelikte olduğundan o halkın her türlü emek değerini, doğal zenginliklerini gaspeder; toplumun ekonomik gelişimini sarsar ve birçok üretim gücünü tahrip eder; özellikle sömürgecilik biçiminde kurumlaştığı zaman o halkın dili ve kültürü gibi ulusal değerleri üzerinde de oldukça tahripkâr bir rol oynar; bazı durumlarda asimile-

26

lasyonla halkın ulusal varlığını ve hatta soykırımlarla halkın fiziki varlığını toptan imhaya yönelir. Ama bu her zaman böyle olmaz. Geri ekonomik ve toplumsal sisteme dayanan fatih, eğer daha ileri bir ekonomik sistem içinde yaşayan bir halk üzerinde fetih yaparsa, bu ileri sistem karşısında dayanamayarak çoğunlukla kendi gerici sistemi yıkılır; hatta bazı durumlarda fethettiği halkın dilini ve kültürünü de kabul etmek zorunda kalarak, onun içinde erir. Böylesi durumlarda, yeneler yenilmiş olurlar.

Başka halklar üzerine yönelen dış zorun rolünü açıklarken, Engels şöyle diyor: «...Bu birkaç ayıklama, en barbar fatihlerin bir ülke halkının kökünü ıcazdu/elan ya da kovdu/ an, ve ne yapacaklarını bilmedikleri üretici güçleri kırıp geçirdikleri yada yilip bilmelerine göz yumdukları yalıtık fetih olaylarıdır. Hristiyanlar, rnağriplilerin yüksek derecede gelişmiş tarım ve bahçivancılıklarının dayandığı sulama yapıtlarının büyük bölümü bakımından, mağrip ispanya 'sında böyle yapıtlar. Daha kaba bir halk tarafından her fetih, açıkça ekonomik gelişmeyi sarsar ve birçok üretici gücü ortadan kaldırır. Ama sürekli fetih olaylarının büyük bir çoğunluğunda, daha kaba olan fatih, fetihden çıktığı biçimiyle, daha yüksek, 'ekonomik durum 'a uymaya zorlanır; fethedilen halk tarafından özümlenir ve çoğu kez, onun dilini bile benimseme zorunda kalır.»¹⁷¹

Bütün bu durumlar İçin, Türk tarihi çok açık bir örnektir. IX. ve XV. yüzyıllar arasında, İran, Kürdistan ve Ortadoğu'nun bir çok yerinde sayısız fetih yapan Türkler, bu fetihleri sırasında, kendi kaba ve geri yapılarından dolayı, bu alanlarda ileri bir durumda bulunan çok sayıda üretici gücü, kültür ve sanat gibi uygarlık alanındaki çok sayıda yapıtı tahrip ettiler. Yine aynı dönemde, henüz ilkel topluluklar düzeninde ve boylar halinde yaşadıklarından, fethettikleri daha ileri gelişme aşamasındaki halklar içinde çoğunlukla eriyerek, yenildiler. Osmanlılar dönemindeki Türk zorunun, yağmacı, talancı, gaspçı ve tahripkâr niteliği hâlâ dillere de şarlıdır. Türkler, bu fetih uygulamaları İçinde, Anadolu'daki bir çok halkı yoketmişler ve yüzyılımızın başında da tüm dünya insanların gözü önünde Anadolu Ermenilerini soykırımdan geçirerek fiziki imhaya tabi tutmuş-

27

lar ve kalanlarını da topraklarından kovmuşlardır. Eskiden olduğu gibi bugünde aynı özelliklerine devam ederek, Kürt halkım, her türlü asimilasyon ve silahlı zor uygulamalarıyla ulusal imhaya çalışıyorlar.

Uygulandığı alanlar bakımından içte ve dışta uygulanan gerici zorun işlevi böyle. Ama zor, tarihte, başka bir rol, devrimci rol de oynamış; Marks'ın sözlerine göre, «...bağrında yeni bir lop/um taşıyan her eski toplumun ebesiyim; toplumsal hareketin, sayesinde donmuş ve ölmüş siyasal biçimleri altettiği ve parçaladığı aleimis,...»^m. Bu cümlemin de açıkça belirttiği gibi, zor yalnızca gerici bir rol oynamaz; devrimci bir rol de oynar. Her gerici zor sistemi, ancak örgütlenirilen devrimci bir zorla parçalanıp yıkılabilir. Eskiye yıkmada ve yeniye kurmada çoğunlukla araç olarak zor kullanılır. Her eski toplumun bağrında doğan yeni üretim biçimi, ancak kendi zorunu örgütleyerek ve bununla eski zor sistemini ve geri toplumsal yapıyı yıkarak egemen olabilir ve gelişebilir. Ekonomik ve toplumsal gelişmeyle uygunluk arzettiği durumlarda zor, her zaman devrimci ve ilerici bir işlev görür.

Bir toplumun içinde zorun böyle devrimci işlevi olduğu gibi, işgal, istila ve sömürgecilik uygulamaları altında bulunan halkların dışa karşı uyguladığı zor da, bu uygulamalara karşı çıktığından dolayı her zaman devrimci ve ilerici bir rol oynar. Yabancı fatihlerin egemenliğinde bulunan halklar, direnmelerine temel olabilecek bir ekonomik ve sosyal gelişme içine gerdiklerinde, kendi devrimci zorlarını örgütleyerek, kurtuluşları için mücadeleye girerler. İşler dışardan gelen işgal ve istilaya karşı dursun, ister kurumlaştı n imiş yabancı egemenliğe, sömürgecilik boyunduruğuna karşı gelişsin, bu durumdaki halkların başvurduğu zor devrimcidir; ve halklar bu tür egemenlikler altından, ancak her alanda kendi devrimci zorlarını örgütleyerek kurtulabilirler.

Eski ve yeni toplum biçimleri, gerici ve devrimci sınıflar arasındaki savaşımın en önde çözümlendiği alan, siyasal alandır. Gerici, sömürücü egemen sınıflarla ezilen devrimci sınıflar, halklar, uluslar arasındaki siyasal mücadelenin, en çok keskinleştiği ve sonuca ulaştığı biçimi İse savaştır. Burada, savaş hakkında da -zor uygu-

28

lamanın en açık ve en gelişmiş biçimi olduğundan ötürü- bazı kısa belirlemeler yapmak yararlı olacaktır.

Savaşta, insanlar birbirlerine karşı şiddet araçları kullanırlar ve birbirlerini ırnha etmeye çalışırlar; ama insanların bu tür silahlı çatışmalarının hepsi savaş değildir, insanların karşılıklı sorunlarından kaynaklanan bireysel çatışmalarına ve toplumsal gelişmeye hizmet etmeyen, ondan kaynaklanmayan vuruşmalara savaş denmez. Savaş toplumsal sınıfların, halkların ve ulusların çıkar çelişkilerinin ve bu çelişmeden kaynaklanan mücadelenin en keskin, en üst noktasına varmış ve silahlı çatışma haline dönüşmüş biçimidir. Politikanın başka araçlarla, şiddet araçlarıyla devam ettirilmesidir. Her toplumsal uzlaşmaz çelişkiden kaynaklanan politik mücadele, giderek savaşa yol açabilir ve çözümünü de burada bulur. Siyasal mücadelenin bir biçimi olan savaş, bu niteliğinden dolayı ekonomi ve ideolojiyle yakın bağ içindedir.

Savaş, karakterini dayandığı politikadan alır. Gerici, ekonomik ve toplumsal gelişmeye hizmet etmeyen, tersine onu engellemeye çalışan, başka halklar üzerinde egemenlik kurmayı amaçlayan politikaların yolaçtığı savaşlar, gerici ve haksız savaşlardır. Bunlar emperyalist ve sömürgeci savaşlar, çürümüş ekonomik ve toplumsal biçimi korumak için başvurulan iç savaşlar, vb. dir. Bir toplum biçiminden yeni, daha ileri bir toplum biçimine geçmeye ve toplumsal gelişmeyi hızlandırmaya çalışan, yabancı egemenlikten kurtulmayı ve böylece toplumun bağımsız gelişme ortamını yaratmayı amaçlayan bir politikanın devamı olarak ortaya çıkan savaşlar, her zaman devrimci ve haklı savaşlardır. Ezilen ve sömürülen sınıfların başvurduğu iç savaşlar, ulusal kurtuluş savaşları, sosyalizmi koruma savaşları, vb. gibi. Özel olarak savaş ve genel olarak da zor hakkında bu kısa belirlemeleri yaptıktan sonra, şimdi de ekonomik ve toplumsal gelişmeye bağlı olarak, tarih içinde zorun gelişimini İnceleyelim.

TARİHTE ZORUN GELİŞİMİ VE EGEMEN ZOR SİSTEMLERİ

Her türlü toplumsal gelişmede olduğu gibi, /ör olayının da kaynaklan, toplumun tarihsel gelişiminde ve ekonomik temelde aranmalıdır. Zor olayı, ezeli ve ebedi olmayan -ki çoğunlukla böyle gösterilmek istenen, ama gerçekte böyle olmayan-, toplumsal gelişmenin belli bir evresinde ortaya çıkan, ve yine toplumsal gelişmenin belli bir evresinde ortadan kalkacak -yok olacak, sönecek- olan, tarihi bir olaydır.

Sınıflı toplum tarihi boyunca, egemen sınıflar tarafından gerek iç baskı ve İç zor. gerekse dış baskı ve işgal, istila, sömürgecilik yöntemleri, birbirlerini sürekli desteklemiş ve geliştirmiştir. Bir egemen sömürücü sınıfın geliştirdiği sınıf baskısı ve sömürgecilik uygulamalarını devralan yeni bir egemen sömürücü sınıf, kendi sınıf karakterine ve toplumsal egemenlik biçimine uygun olarak bu sınıfsal ve

30

ulusal baskı sistemini daha da geliştirerek kendisinden sonra gelen egemen sömürücü sınıfa devretmiştir. Son egemen sömürücü sınıf olan burjuvazi, feodalizmden devraldığı sınıfsal ve ulusal baskı sistemini daha da geliştirip pekiştirerek, bilindiği gibi emperyalist aşamada bunu en üst noktaya ulaştırmıştır. Bu son baskı sistemi altında ekonomik sömürü, sınıfsal planda ve halklar üzerinde daha kolaylıkla sürdürülerek, günümüze kadar sürekliliği sağlanmıştır. Aynı zamanda bu durum, ezilen ve sömürülen sınıfların kültürel, sosyal ve sanatsal yönden geri kalmaları, ezilen halkların ise, topraklarının işgal altında ve talana açık olarak tutulması, halkların kendi dil ve kültürlerinin asimilasyon, erime tehlikesi altında kalması, halkların kendi dil ve kültürlerini geliştiremem el eri, toplumsal yönden sömürgeciliği uygulayan topluma göre hep geride kalmaları gibi sonuçlar doğurmuştur.

Egemen sınıfların, sınıfsal planda ve halklar üzerinde uygulanan bu zoruna karşı, ezilen sınıfların ve halkların daha kölecî düzenin başlangıcından itibaren sürekli başkaldırmaları, yalnızca ekonomik sömürünün yumuşatılmasını olanaklı kılmakla kalmamış, aynı zamanda halkların kendi dillerini, kültürlerini ve yaşadıkları toprakların korumalarına da hizmet etmiştir. Her ne kadar ileri bir gelişme ve tam bir kurtuluş sözkonusu olamamışsa da, hiç olmazsa daha sonraki nihai kurtuluş mücadelesi için gerekli olan ulusal dil ve kültürün yaşatılması, üzerinde yerleştikleri toprak parçasının ağırlıklı olarak halkların elinde kalması, daha çok halkların dış istilacıya, işgalciye ve sömürgeciye karşı geliştirdikleri özgürlükleri ve kurtuluşları uğruna direnmeleri y le ve kendi zorlarını uygulamalarıyla mümkün olmuştur.

Kölecî egemenlik sisteminde halkların yürüttükleri direnme mücadeleleri, feodal dönemde halkların direnmelerine bir miras teşkil eder. Ancak bu temelde halklar, daha ilke! komünal topluluklar döneminden itibaren yerleşmeye başladıkları toprakların üzerinde ısrarla kalmaya, bu toprakları kendilerine yurt edinmeye ve kendi ulusal kültürleriyle yoğurmaya, kendi dillerini bu topraklardaki üretim sürecinde konuşulan dil haline getirmeye çabalamışlardır. Ve yabancı egemenlerin, sömürgecilerin kendilerini bundan alıkoymak

31

için her düzeyde yürüttükleri mücadeleye karşı halklar da mücadele etmişlerdir. Bunun sonucunda çok sayıda halkın, beili toprak parçalarını kendilerine yurt edinmeleri, ulusal dil ve kültürlerini korumaları, burjuva egemenlik döneminde bunları daha da geliştirerek, sömürge koşullarında bile ofsa bir ulusal dil ve kültürün, bir a-navatamın oluşması gerçekleşmiştir. Burjuva egemenlik dönemine kadar ulaşan halklar, bu dönemde artık bağımsız ve özgür uluslar olabilme şansına da kavuşmuşlardır. Bu dönemde, hiç olmazsa, tarihin diğer çağlarında gördüğümüz gibi silinip yok olmama, zor koşullarda ve çetin savaşlarla da olsa bağımsız uluslar olabilme şansını da elde edebilmişlerdir. Bu açıdan, bağımsızlık ve özgürlük mücadelelerinin derin tarihsel temelleri vardır. Tarihte, bu anlamda, halklar tarafından girilen ay aklan ma l an n, İsyanların, halk savaş-larının önemli bir yeri ve rolü vardır. Bunlar kurtuluş uğrunda tam zaferi sağlamanı ılsarsa da, daha sonra zaferi gerçekleştiren halk ayaklanmalarının ve halk savaşlarının güçlü tohumları, tarihi temellerini ve önemli miraslarını oluşturmuşlardır.

Demek ki, tarih boyunca egemen sömürücü sınıfların zoruyla, ezilen sınıf ve halkların zorunun sürekli çelişki ve çatışma içinde olması, gelişmesi vardır. Egemen sınıflar açısından bu zorun, e-konomik sömürüyü belli oranda mümkün kılması, geliştirmesi, ezilen halkların dil ve kültür yönünden belli ölçüde geride bırakılmasına yolaçması sözkonusuyken; buna karşın, ezilen sınıfların ve halk-ların mücadelesinin, ekonomik sömürüyü yumuşatması, halkların kendi dil ve kültürlerini koruyup geliştirmelerini mümkün kılması söz konusudur. Bu tarihi gelişini sürecini biraz daha yakından incelemek, olguların daha iyi açıklanmasını ve kavranmasını sağla-yacaktır.

İlkel Komünal Topluluklar dönemi

Toplumsal gelişmenin ilk biçimi olan ilkel komünal topluluklar aşamasında, tanımlamış olduğumuz biçimde bir zordan bahsedir-

32

lemtiz. Her ne kadar ilkel komünal topluluklar -klanlar, kabileler, aşiretler- yanyana bulundukları dönemlerde birbirleriyle sürekli çatışma içinde olmuşlarsa da, bu çatışmalara savaş denemez.

ilkel topluluklar döneminde ortaya çıkan çatışmaların, özel mülkiyet düzeninden kaynaklanmayan, böyle bir düzeni koruyup geliştirmeyi amaçlamayan, daha çok ilkel şartlardaki üretim araçlarını elde etmeyi amaçlayan bir niteliği vardır. Bunlar, silahlı çatışma denilebilecek, arna sınıflı toplumlardaki anlamıyla savaş veya zor denilemeyecek olaylardır. Bu çatışmalar, sonunda bir zor sisteminin, devletin gelişmesi ile, böylece bir sınıfın diğer sınıflar üzerinde, bir istilacının aşiretler ve halklar üzerinde egemenlik kurması biçiminde sonuçlanmıyorlar. Çatışmalarda direnen topluluklar, ya yok ediliyor ya da topluluğun özgür ve eşit üyeleri olarak mevcut kabile veya aşirete dahil oluyorlar. Elbette bu dönemdeki çatışmalar da gaddar ve vahşicedir. Fakat bunun böyle olması, bu aşamadaki silahlı çatışmaların, sınıflı toplumdaki itibaren gelişen zor olayıyla aynı biçimde tanımlanması sonucunu doğurmaz. Bu dönemde 'zor'un oynadığı rolün, sınıflı toplum boyunca zorun yüklendiği işlevle bir ilişkisi yoktur. Ayrıca bu dönemin önemli bir özelliğinin de klan, kabile ve aşiret birliklerinin kendilerine saldıran diğer topluluklara karşı sonuna kadar direnmiş oldukları, yani boyun eğme diye bir olayın olmadığı, toplulukların ya tümünden yok edildikleri ya da özgür kaldıkları, bilinen bir tarihsel gerçekliktir. Kabile veya aşiret yok edilir, ama köleleş-tirilemez. Bu, ilkel komünal dönemin ekonomik şartlarından ötürü böyledir. Çünkü bu dönemde insan erneği, artık-ürün üretemeyecek kadar az bir üretkenliğe sahiptir; bundan dolayı insanların köleleş-leştirilmesinin ekonomik nedenleri henüz yoktur. İnsanların boyunduruk altına alınmasının anlamı olmadığından ve onların yaşam olanaklarının ellerinden alınması amaçlandığı için, mevcut topluluklar birbirlerini yok edinceye kadar çatışmalar veya özgür kalarak varlıklarını sürdürürler. Bilindiği gibi, özellikle bizde de kalıntıları görülen, günümüze dek gelen aşiretlerin hâlâ özgür yaşama isteklerinin güçlü olmasının nedenleri, ilkel komünal dönemin bu özelliğinden kaynaklanır. Bo-

33

yun eğmek, aşiretler için, ilkel birimler için sonderece zordur; ancak bu toplulukların birliği parçalanır ve yok edilirse insanlar boyunduruk altına alınabilir.

Kölecî Toplumda Zor

İlkel komünal toplumun gelişmesinin belli bir aşamasında, üretim araçlarının gelişme düzeyi, emek-gücünün artık kendi bakımından fazlasını üretmesine olanak verir. Üretim güçlerinin gelişmesinin bu düzeyinde emek-gücünün verimliliği artar ve çok az bir miktarda da olsa artık-ürün ortaya çıkar. İşte bu artık-ürünün ortaya çıkması, işlevi onu gaspetmek olan zorun temelini oluşturur. Artık daha çok ürün elde etmenin yolu, sadece daha fazla üretim yapılması değil, bunun yanında başkalarının ürettiği artık-değere zorla elkonutması ve böyle bir değer yaratır duruma gelmiş olan insan emek-gücü üzerinde egemenlik kurulmasıdır da. Ve bu zor kullanımı, egemenlik kurulması uğraşı, bunların kurumlaşmış biçimi olan devlet olgusunun ortaya çıkışının başlangıcını teşkil eder.

Üretici güçlerin gelişmesinin belli bir düzeyinde, ilkel komünal ilişkiler bu gelişmeye ters düşer; üretici güçlerin gelişmesi önünde engel haline gelir. Bu gelişmeyle uygunluk halinde otlak alanları ve verimli topraklar üzerinde özel mülkiyet doğup gelişir: bununla birlikte özel mülkiyete sahip olanlarla olmayanlar diye, toplum çeşitli kesimlere ayrılmaya başlar. Ama Özel mülkiyet konusu edilen kaynakların verimli kılınabilmesinin emek-gücünün kullanılmasıyla yakından ilişkisi vardır. Bu alanları üretken hale, temelde insanın emek-gücü getirir. Bu nedenle emek gücü üzerinde de mülkiyet hakkının, kölece sahip olma hakkının geliştirilmesi söz konusu olur. Devlet olgusunun, kölecî devlet biçiminin ortaya çıkması, kendisine, özünde emek-gücü üzerinde özel mülkiyet hakkının kurulmasını, hatta sadece emek-gücü üzerinde değil tüm insan varlığı üzerinde öze! mülkiyetin kurulmasını temel alır. Denebilir ki, o dönemde en faydalı mülkiyet biçimi, insanlar üzerinde kurulan kölecî mülkiyet, kölecî hakimiyettir. Bu egemenlik biçimine kölecilik denilmesi, temelde insanlar üzerinde hakimiyet kurulmuş olmasındandır.

34

Böyle bir durumda artık zor, daha çok artık-değer elde etmek için, verimli topraklara, hayvanlara ve giderek daha çok insanlara e-gemen olmayı amaçlar. Zor, insanların gözlerini diktikleri bir uğraş olur. Çünkü daha çok üretici gücü bir araya, zor getirir ve bu da daha çok artık-ürünün ortaya çıkmasına yolaçar. Böylece toplumsal yaşamda zorun verimli, faydalı ve etkin bir uğraş olması sözkonusu-dur. En çok zoru yetkisinde bulunduran aile, klan ve aşiret başkanları, giderek askeri mahiyet oluşturan kişiler, sahip oldukları bu zor aygıtının, özel mülkiyetlerinin korunması ve geliştirilmesinin temel aracı olduğunu görürler; ve henüz yeni olan bu aygıtın geliştirilmesiyle sınıflı toplum düzeninin geliştirilip sürdürülebileceğini anlarlar. Daha önceleri yok edilen tutsakların, bu zor sistemi altında tutularak kendileri için üretime koşulabileceğini ve verimli sonuçlar doğurabileceğini kavrarlar. Böylece, giderek toplumun egemeni o-lan kesim, tüm gücünü zor olayının örgütlenmesine, geliştirilmesine ve sürdürülmesine hasreder.

O tarihi dönemde ortaya çıkan ilk kölecî hükümdarların, kralların, şeflerin gaddarlıkları, insanların yaşadıkları tüm yerleşim alanlarında o çok ilkel devletlerini yaymak ve egemen kılmak istedikleri, bunun için çok çeşitli seferler yaptıkları, bu seferlerde karşılarına çıkan özgür insan topluluklarını ne pahasına olursa olsun köleleştirmeye ve devletlerini kölecî imparatorluklar haline getirmeye çalış-Uklan, iyi bilinir. Kölecî zorun, genel olarak en sistemli örgütlenmiş biçimi kölecî imparatorluklardır. Köleleştirilmiş İnsanlar üzerinde her yönüyle dizginlenmemiş bir baskı uygulayan bu askeri-despotik imparatorlukların ana amacının, özgür insanları, klan, kabile ve aşiret birimlerini köleleştirmek olduğu; bu amaçla zor sisteminin sürekli korunduğu ve geliştirildiği görülür.

Kölecî imparatorluklar, daha fazla insanı köle yapabilmek için, bir yandan özgür insan birimlerine karşı, diğer yandan da birbir-birincilerine karşı sürekli savaş içinde olmuşlardır. Bu dönemdeki savaşların çok gaddar olmasının, çok şiddetli ve yaygın geçmesinin nedeni, zorun rolünde aranmalıdır. Ve bu imparatorlukların hızla gelişmesinin, güçlenmesinin ve yarılmayışında değil, çok değişik alanlarda böyle zor sistemlerinin ortaya çıkmasının nedeni de, yine o

35

dönemdeki zorun rolünde aranmalıdır. Burada, toplumsal gelişmede zor olayının artık bir ilerleme aracı olması söz konusudur.

Bu dönemde ortaya çıkan zorun, toplumsal sınıflamada çok az bir insan kesiminin lehine işleyeceği açıktır. Yani, insanların daha çoğu çalışmak zorunda, daha azı da bu çalışmanın ortaya çıkardığı artık-ürüne el koymak durumundadır. Bunun da, çoğunlukla aşiret ve kabile şeflerinde yoğunlaştığı, bu temelde gelişen ilkel devletlerin imparatorluklara doğru dönüşüm sağladıkları görülür. Bu, aynı zamanda böyle olma zorundaydı da. Çünkü ilkel komünal ilişkilerle üretimin daha da geliştirilip yoğunlaşılması ve toplumun gelişmesi artık mümkün olmuyordu. Üretimin, kültürün, dilin ve toplumsal yapının geliştirilebilmesi için, toplumun belli bir kesiminin teknik, felsefi, bilimsel, kültürel, sanatsal, vb. faaliyetleri yürütmesi ve bunların siyasal yönetiminin üstlenilmesi gerekiyordu. Ve bu da, kaçınılmaz olarak ancak sınıflı toplum olayının gelişmesiyle mümkündü. Herkes yönetici olamaz, kültürel, bilimsel, sanatsal faaliyette yer alamaz, bunları çok küçük bir kesim yapabiliyordu: çünkü çok az olan artık-ürün ancak bunu olanaklı kılıyordu. Bu nedenle, toplumsal gelişme ancak toplumun sınıflara bölünmesiyle olabilirdi; ve bu bölünme de zorun gerektirdi. Zora sahip olan kesim, daha fazla artık-ürünü elde edebilmek, kültürel, bilimsel, vb. alanda daha çok gelişme sağlayabilmek ve siyasal egemenliğini daha çok güçlendirebilmek için, zor kurumlarını, yani devletini sürekli geliştirdi. Ve bu anlamda köleci zor sistemi, toplumsal gelişmenin belli bir aşamasında ilerici bir rol oynadı.

İlk sınıfsız toplumdan sınıflı topluma geçerken çok sayıda köleci devletin ortaya çıkmasının, ağır zulüm ve vahşetlerin rağmen bu imparatorlukların yüzlerce yıl yaşayabilmesinin nedeni, onların, tarihi gelişmenin bu aşamasında böyle ilerici bir rol oynamış olmalarındandır. İnsanlara, tanrılar gibi gelen kralların ortaya çıkması, zorun bu rolünden ötürüdür. İnsan yaşamı üzerinde tanrılar gibi hükmeden zor aygıtı ve bunu sembolize eden tanrı krallar, toplumsal gelişme boyunca insanların belleğinde önemli bir yer tutmuşlardır. Bu ilk zor aygıtı, daha sonra gelecek olan tüm zor aygıtlarının temelini teşkil etmiştir. Özellikle, bu dönemin hakim sınıfı olan

36

köle sahiplerinin, zorun bir sanat haline getirilmesindeki kazanım-ın, daha sonraki tüm hakim sınıflar tarafından devralınıp geliştirilmiştir. Ama yine de tarihe baktığımızda, zor konusunda en büyük görkemliliğin, devletlerin ortaya çıkış aşamasında olduğu görülür. Tarihte Asur imparatorluğu, Pers imparatorluğu, Yunan-Make-donya imparatorluğu. Roma imparatorluğu, vb. gibi köleci siyasal aygıtların büyük önemi ve görkemliliği buradan ileri gelir. Sınıfsız toplumdan sınıflı topluma dönüştürme önemli bir kaldıraç rolü oynayan bu köleci zor sistemleri, ne kadar baskı, kan ve zulüm temelinde oluşurlarsa oluşsunlar, toplumsal gelişmede, ileri bir evreyi teşkil e-derek. daha sonraki gelişme açısından sağladıkları temelle önemli bir rol oynamışlardır. İlke! toplumdan köleciliğe geçişi ve köleci sistemin toplumsal gelişmede oynadığı rolü, Engels kısaca şöyle belirtir:

«Ama bu sınıflar oluşmasının yanı sıra, bir başka sınıf oluşması daha ortaya çıkıyordu. Tarımsal aile içindeki doğal işbölümü, belirli bir gönenç düzeyinde, aileye bir ya da birçok yabancı emek-gücü sokulmasına olanak verdi. Bu durum, özellikle, toprağın eski orlaklara mülkiyetinin hanidir yıkılmış, ya da en azından eski ortaklara ekimin yerini, toprak parçalarının aileler ierarjından sırayla, bireysel ekiminin almış bulunduğu ülkelerde görüldü. Üretim, insan emek-gücünün artık kendi yalın bakımı için zorunlu olandan çoğunu üretebileceği derecede gelişmişti; daha çok emek-gücü geçindirme aracı, daha çok bu güçleri çalıştırma aracı vardı: emek-gücü bir değer kazandı. Ama içinde yaşanılan topluluk ve bu topluluğun bir parçası olduğu birlik, kullanmaya hazır, artık(Jazla) h\ır emek-gücü sağlamıyordu. Buna karşılık, bu emek-güçlerini savaş sağlıyordu, ve savaş, yan-yana birçok topluluk guruplarının zamanda? varlığı kadar eski bir sevdı. O zamana kadar, savaş tutsaklarının ne işeyarayacağı bilinmiyor, bunun sonucu, onlar düpedüz öldürülüyorlardı; daha da eski bir tarihte, onları yiyiyorlardı. Ama, artık erişilmiş bulunan 'ekonomik durum' düzeyinde, bu savaş tutsakları bir değer kazanıyorlardı; bunun son ucu yasa m la n bağışlandı ve emeklerinden yararlanıldı. Zor, işle böylece, ekonomik durumu egemenlik

37

altına alacak yerde, tersine, zorla ekonomik durumun hizmetine koşuldu. Kölelik bulunmuştu. Kölelik, kısa zamanda, gelişmesi eski topluluğu asan bütün halklarda egemen üretim biçimi, ama aynı zamanda, bu halkların başlıca çöküş nedenlerinden biri durumuna geldi. Tanrı ile sanayi arasında oldukça geniş ölçüdeki bir işbölümünü, vesonradan, eski dünyanın doruğunu, helle-nizmeV olanaklı kılan tek şey, kölelik oldu. Kölelik olmasaydı, Yunan devleti. Yunan sanal ve bilimi olmazdı; kölelik olmasaydı. Roma imparatorluğu olmazdı. Ne varki, helenizme ve Roma imparatorluğu temeli olmasaydı, modern Avrupa da olmazdı. Kızım tüm ekonomik, siyasal ve entellektüel evrimimizin, köleliğin genel olarak kabul edilmiş bulunduğu ölçüde zorunlu da olduğu bir durumu on koşul olarak koştuğunu hiç bir zaman unutmamalıyız. Bu anlamda, şöyle diyebiliriz: eski kölelik olmasaydı, modern sosyalizm olmazdı. »^[a]

Zor konusunda bölümün başında yapmış olduğumuz genellemeler, köleci toplum için de geçerlidir. Bu dönemde de zorun rolü genel olarak iki biçimde görülür: ilerici ve gerici rol.

Bir toplumun bünyesine yeni girmişse, köle sahipleri elindeki zor ve bunların çıkarına toplum üzerinde yükselen köleci devlet, ekonomik, toplumsal, kültürel ve bilimsel gelişmeyi hızlandırmıyorsa, bu durumdaki zorun rolü ilericidir. Bu anlamda, ilk sınıfsız toplumdan sınıflı topluma geçerken, köleci devletler daha ileri bir toplumsal yapının ve halklaşmanın oluşmasını sağlayarak, tarihte ilerici bir rol oynamışlardır. Ama köle sahipleri sınıfı elindeki zor, üretici güçlerin gelişmesi önünde bir engel haline gelen gerici köleci üretim ilişkilerini korumaya yöneldiğinde, ekonomik,

toplumsal, kültürel ve bilimsel gelişmeye hizmet etmeyip, tersine, toplumu geri bir yapıda tutmaya çalıştığında gerici bir rol oynar. Köleci toplum sisteminin ortaya çıktığı, dil, kültür ve yurt tutmanın geliştirilerek halkların olduğu dönemde zorun genel olarak ilerici rol oynadığı görülür-ken; köleci toplumun olgunlaştığı, bu toplumun bağrında yeni bir toplum biçiminin şekillenmeye başladığı, imparatorluklar haline gelen köleci devletlerin yabancı kabile, aşiret ve halklara karşı işgal, istila ve sömürgecilik uygulamalarıyla tahripkâr bir konum kazandı-

gı dönemde, bu durumdaki zor gerici bir rol oynar.

Köleci hakim sınıflar elinde zor, dışa karşı genel olarak gerici bir rol oynamıştır. Bir toplum üzerinde egemenlik kuran köleci zor ve bunun örgütlenmiş biçimi olan devlet, yabancı kabile ve aşiret birimleri ile halklar üzerine yöneldiğinde, genellikle köleciliğin ilk aşamasında, ve sınırlı bazı durumlarda, o halkların sahip olduğu üretici güçleri tahrip etmeyip koruyarak, dil ve kültürlerini imhaya yönelmeyip halklaşmanın gelişmesine olanak tanıyarak, ilerici bir rol oynuyordu. Ama buna karşın, dışa yönelen köleci zorun, çoğunlukla, işgal, istila ve sömürgecilik hareketleriyle egemenliği altına aldığı toplumların üretici güçlerini tahrip ederek, dil, kültür ve halk varlığını yok ederek oynadığı rol gerici olmuştur. Tarihte köleci sınıf elinde zorun böyle ikili bir rolü olurken: kölelerin, baskı altındaki halkların, kabile ve aşiret birimleri halindeki özgür toplulukların zoru hep ilerici bir rol oynamıştır.

insanlar, köleleştirildikleri andan itibaren hep direnmişler, görkemli köle ayaklanmaları yapmışlardır. Köleciliğin zirvesi olan Roma İmparatorluğuna karşı önemli boyutlar kazanan Spartakus köle isyanının, ezilen ve sömürülen sınıfların mücadele tarihinde çok Önemli bir yeri vardır. Köle sahiplerinin egemenliğine karşı zaman zaman parlak basanlar da kazanan köle isyanları, onları gerçek kurtuluşa götürmedi, götüremezdi de. Çünkü, kölelerin egemen olarak kurabilecekleri bir toplumsal sistem yoktu; ekonomik ve toplumsal gelişme henüz eşitlikçi bir düzen kurmaya olanak vermiyordu. Buna rağmen kölelerin yürüttüğü mücadele, yaptıkları isyanlar, boşa gitmedi; baskı ve sömürünün yumuşatılmasında, daha ileri bir toplumsal sisteme geçmede çok önemli bir rol oynadı.

İşgal, istila ve sömürgecilik uygulamaları altında kalan halklar köleci dönem boyunca, bağımsızlık ve özgürlüklerini elde etmek için yabancı egemenliğe karşı sürekli direndiler. Bu direniş sonunda bazı halklar bağımsızlıklarını kazanarak, kendi köleci devletlerini kurdular. Halkların özgürlükleri uğruna yürüttükleri bu mücadeleler, kendi halk varlıklarını geliştirmelerinde önemli bir rol oynadı; daha sonraki dönemlerde gelişen bağımsızlık ve özgürlük mücadeleleri için güçlü bir temel sağladı ve köleciliğin yıkılıp daha ileri bir top-

39

lumsal sisteme geçilmesinde bu mücadelelerin etkin bir rolü görüldü.

Köleci toplumun gelişmediği alanlarda bulunan kabile ve aşiret birimleri, kendilerini köleleştirmek için gelen yabancı işgalci güce karşı özgürlüklerini korumak için sürekli direndiler ve savaştılar. Bu direniş savaşı içinde, bazı kabile ve aşiret toplulukları, aşiret konfederasyonları ve giderek daha ileri siyasal birlikler kurarak kendi devletlerini yarattılar. Yabancı işgalci ve istilacı güçlere karşı yerli kabile ve aşiret reislerinin siyasi birlikler oluşturmaları ve bu birliklerini direnme içinde devletler haline getirmeleri de, tarihte son derece ilerici olaylardır. Bu süreçte ortaya çıkan ve kullanılan zor, halkları kurtuluşa götürün zor niteliğindedir ve devlet haline gelmekle bu nitelik değişmez. Özellikle bu durumda olan halkın dilinin, kültürünün, topraklarının işgal ve istilaya karşı korunması, daha sonraki toplumsal gelişme için önemli bir ilerleme etkenidir. Tarihte köleci işgal ve istilaya karşı kendi devletlerini kurarak direnen halklar daha ileri bir gelişme düzeyine ulaşmışsa da, böyle bir gelişme içine giremeyen, kendi kabile ve aşiret birlikleriyle veya bunların konfederasyonu ile yetinen özgür toplulukların da, köleci istilaya boyun eğmeyerek henüz devlet olayının girmediği dağlık a-landarda sürdürdükleri özgürlük hareketleri, daha sonra bu toplulukların gelişmelerinde, ulusal varlıklarını yaratmalarında temel teşkil eder. Bu özgürlük hareketleriyle, ilkel komünal dönemin bağımsızlık ve özgürlük ruhu, köleci dönemde de direniş içinde yaşatılır; ve bunlar, daha sonraki bağımsızlık ve özgürlük mücadeleleri için sağlam temeller oluşturur; bu temelde daha sonra çok sayıda halkın gelişmesi vardır. Eğer bu topluluklar, işgal ve istilaya karşı direnmeselerdi, kendi özgürlüklerini en elverişsiz alanlarda bile olsa korumasalardı, teslim olarak köleleşmeyi hemen kabul etselerdi, tarihte çok az halk kalacak, insanlar üzerinde baskı, egemenlik ve sömürü şenderece kolaylaşacaktı. Bu nedenlerle, diğerlerinin yanında kabile ve aşiret birimlerinin köleciliği kabul etmeyerek kendi özgür birliklerini korumak için kullandıkları zorda, tarihte çok büyük ve önemli rol oynamıştır.

Toparlarsak, köleci toplum döneminde genel olarak üç tür zor

40

sistemi ve zor uygulaması vardır. Bunlardan birincisi, siyasal kurumlaşmanın geliştiği alanlarda ortaya çıkan köleci imparatorluklar, bir diğeri, yabancı işgal ve istila hareketleri içinde ve bunlara karşı halkların kendi varlıklarını korumak için oluşturdukları küçük köleci devletler; ve bir üçüncüsü de, kabile ve aşiretlerin kendi özgürlüklerini korumak için oluşturdukları birlikler ya da konfederasyonlardır. Bu tür şekillenmeler, genel olarak köleci dönemi karakterize ederler.

Feodal Toplumda Zor

Köleci toplum sisteminin olgunlaşması döneminde, onun bağrından, yeni ve daha ileri olan bir ekonomik ve toplumsal ilişki doğuyordu. Bu yeni ilişkinin gelişmesi, yeni bir toplum biçiminin ortaya çıkması önünde tıfngel hale gelen köleci ilişkiler, gerici zor sistemiyle yaşatılmaya çalışılıyordu. Bu gerici zor sistemini, kölelerin ve baskı altındaki halkların uyguladıkları ilerici zor zaten sarsıyordu. Yeni doğan ekonomik ve toplumsal ilişki, köleci zoru yenerek kendi gelişme yolunu açtı. Bu yeni ekonomik ve toplumsal (feodal) biçimi üzerinde yükselen yeni zor sistemi, kölelerin ve halkların ayaklanmalarından da yararlanarak eski köleci zor sistemini yıktı ve onun kalıntıları üzerinde kendi egemenliğini

kurdu. Bu dönüşüm sürecinde bir çok eski zor sisitemi, yeni temele ve koşullara uygun olarak kendisini yeniden örgütledi. Aruk feodalizm çağı, feodal zor sisteminin egemenlik dönemi başlamıştı.

Kölecı üretim İlişkilerinin, üretici güçlerin gelişmesi önünde engel haline geldiği, kölecı üretim biçiminin tarihi olarak aşıldığı bu noktada, bu ilişkileri korumaya çalışan zorun da artık tarihi olarak gerici bir rol oynayacağı açıktır. Üretici güçlerin ve buna bağlı olarak toplumun bundan sonraki gelişmesi, ancak tümüyle gericile-şen kölecı zor sisteminin yıkılıp, yerine ekonomik ve toplumsal gelişmeyle uyum içinde olan bir siyasal yapının geliştirilmesiyle mümkün olacaktır. Topiumların, tarihi olarak gelişimi bu noktaya ulaştıktan

41

sonra, artık eski görkemli kölecı imparatorlukların çatırdaması zor olmayacaktı. Çok güçlü bir konuma ulaşan kölecı Roma İmparatorluğu, kuzeyden gelen ve daha barbarlık dönemini yaşayan istilacı toplulukların, Normanların, Germanlerin, Slavların ve Hunların akınları karşısında dayanamayarak yıkıldı. Bunun nedeni, kölecı Roma'nın zayıf ve örgütsüz olması değildi; tam tersine, o zamana kadar tüm alanlarda dünyada en gelişmiş toplum ve zor sistemi, Roma toplumu ve imparatorluğu idi; ama yine de, henüz devlet aşamasına bile ulaşmamış olan barbar toplulukların karşısında dayanamadı. Bunun nedeni, yeni bir topluma gebe olan Roma toplumu üzerinde, eski gerici kölelik ilişkilerini yaşatmaya -ne kadar görkemli de olsa- hiç bir zor sisteminin gücünün yetmeyeceği, ve bu zor sisteminin artık tarihi olarak yıkılmaya mahkum olduğudur. Bu örnekten, günümüzdeki zor sistemini anlamakta yararlanılabilir. Toplumsal ve ekonomik gelişme önünde engel haline gelmiş gerici bir zor sisteminin, ne kadar gelişmiş, güçlü ve görkemli olursa olsun, ekonomik ve toplumsal gelişme karşısında dayanamayacağını, bu yeni gelişmeyle uygunluk içinde olan yeni zor sistemi tarafından, bu yeni zor sistemi başlangıçta zayıf ve örgütsüz de olsa, yenin sürekli gelişip güçlenmesi ve eskinin sürekli çürüyüp dağılması sonucunda yıkılacağını, tarihte Roma İmparatorluğu örneği açıkça gösterir. Böylece, tarihte köleciliğin yerini feodal toplum biçimi almış, kölecı zor sisteminin yerini alan ve onun her alandaki kazanımlardan yararlanan feodal zor sistemi altında, toplumsal gelişme belli bir süre hızlanmıştı. Köleciliğe göre feodalizmin daha ileri bir toplumsal aşamayı oluşturması, daha yumuşak bir sınıf sömürsü uygulaması ve kölecilik altında sıkışan kitlelerin ona karşı şiddetli mücadele etmesi sonucunda feodalizm zafer kazandı. Bu doğrultuda bu dönemde uygulanan feodal zor, ilerici bir rol oynadığından ötürü gericilemiş kölecı zor karşısında rahatlıkla üstün gelebildi; feodal toplumu geliştirmek amacıyla yapılan seferlerin kölecı zor sistemlerini parçalaması sonucunda, geçmişin güçlü kölecı devletlerinin enkazı üzerinde, onların geniş tecrübe ve kurallarına dayanarak feodal imparatorluklar yükseldi. Feodal toplumun ve feodal zor sisteminin

42

ilk geliştiği alanlar, köleciliğin en çok geliştiği veya bu gelişmeden en çok etkilenen, onun ağır baskısını yaşayan yakın atalar oldu. Nitekim Akdeniz kıyılan, Ortadoğu, Hindistan, Uzakdoğu, Çin gibi yerler, feodalizmin ilk ortaya çıktığı veya çok güçlü bir biçimde geliştiği alanlardır. Bu alanlarda ortaya çıkan feodal imparatorlukların çok güçlü olmasının nedeni, ilkel komünal ve kölecı toplumlara göre feodal düzenin ileri bir durumu teşkil etmesi ve feodal toplumun gelişmesi hizmetinde uygulanan zorun başarılı sonuçlar vermesidir. Bu zor, başlangıçta kabile, aşiret ve güçsüz halklara dayansa da ilerici ve haklı bir temeli olduğu için, güçlü olan fakat haksız bir temele dayanan zor sistemlerine karşı sürekli galebe çaldı; zayıf ofan yeni güçlendi, güçlü olan eski zayıfladı ve yokoldu; böylece insanlık tarihinde yeni bir zor sistemi evresi açıldı

Feodal dönemde zorun iç işlevi daha da gelişti. Kölecı dönemde insanların bir kısmı zaten köleleştirilmişti ve feodal devlet, böyle bir sınıfsal baskı mirasını devraldı. Ayrıca feodal düzenin kuruluş döneminde çok sayıdaözgür kabile ve aşiret birlikleri kölecı imparatorluklara saldırarak, feodal devlet içinde kendileri imtiyazlı, egemen bir duruma gelmişlerdi. Dolayısıyla bunlar da feodal toplum içinde eriyerek sınıflı topluma dahil oldular. Yani köleciliğin sınıflı toplum içine aldığı İnsan kesimine ilave olarak, feodal düzen de, kuruluş döneminde daha çok insan kesimini uygarlık içine çekti: ve böylece feodal dönemde iç zor, daha geniş bir uygulama alanı bulabildi. Aynı kabile ve aşiret birliklerinden gelen insanların, çok az bir kesimi egemen feodal hanedan, imparator, prens haline gelirken, geniş kesimleri de serfleştirildi ve bunlar üzerinde devletin iç zoru gelişti. Bu ise, iç zor olayında belli bir genişleme ve derinlik kazanma demektir. Böylece ortak kültüre sahip olan, aynı dili konuşan ve aynı topraklar üzerinde yaşayan insanlar arasında sınıflaşma olayı gelişerek sınıf düşmanlıkları arttı; aynı kabile ve aşiretten olmanın önemini kaybetmesi ve yerine belli bir sınıftan olmanın önem kazanması kölecilikten daha çok feodal toplumda gelişme gösterdi.

Feodal zor sisteminin kuruluş ve gelişme döneminde insanların büyük bir bölümü yine özgür kabile, aşiret ve halk toplulukları halinde yaşıyorlardı. Çoğu henüz devleti tanımamışlardı ve bazdan

43

da devletin ilk taslakları dönemindelcrdi, Afrika ve Amerika'nın türnü ile Kuzey Avrupa ve Kuzey Asya'da durum bu idi. Feodal toplum, daha çok Güney Avrupa, Ortadoğu, İran. Hindistan, Çin gibi yerlerde gelişebiliyordu. Buralarda bile henüz özgürlükleri ellerinden alınmamış çok sayıda kabile ve aşiret birliği bulunuyordu. Bu açıdan, bu dönemde de dış zorun etki alanı sonderece geniş idi; yani ortaya çıkan feodal devletlerin henüz egemenlik altına alamadıkları, ama bunun için büyük seferlere girişebilecekleri bir zemin mevcuttu. Feodal devletin, işgal ve istilalarla genişleme olayının çok güçlü temelleri vardı. Genişleme Afrika kıtasına doğru olacaktı; tarihte Arap istilalarının önemi buradan gelir. Genişleme Kuzey Asya ve Kuzey Avrupa'ya doğru olacaktı; bu konuda tarihte Türk akıllannın, istilalarının yeri büyüktür. Yine genişleme bu feodal devletlerin daha yakınlarında olan dağlık alanlara doğru olacaktı; Ortadoğu'nun

dağılık alanlarındaki istila hareketlerinin önemi buradadır. Ve bütün bunlar, feodal toplum biçimine dayanan işgal, istila ve sömürgecilik hareketleridir.

Feodal devlet, bir yandan hakim hanedanlara dayanarak ortaya çıkıp güçlenirken, daha çok da, köleci zor enkazlarına karşı savaşılan akıncı ilkel topluluk birimlerinin -özellikle Roma'ya saldıran Cer-menler'de, Bizans'a saldıran Arap ve Türkler'dedurun böyledir-bu saldırıları ile gelişmelerinin en üst evresine gelmiş ve ömürlerini tümünden doldurmuş olan bu köleci enkazları yıkarak, bu yıkıntılar üzerinde kendi feodal zor sistemlerini örgütlemeleri biçiminde ortaya çıktı. Daha çok ilkel komünal dönemin barbarlık aşamasını yaşayan bu toplulukların, feodal toplum sistemi ile kendi özgül barbarlık anlayışlarını birleştirerek kendi feodal toplum biçimlerini ve zor sistemlerini yaratmaları, ve buna dayanarak daha büyük fetih seferlerine girişmeleri zor olmadı. İşte böyle oluşan feodal toplum düzeni, İç zoru biraz daha geliştirmekle birlikte, daha çok, dünyanın geniş alanlarında feodal uygarlık düzenine karşı dikilen özgür kabile, aşiret ve halk topluluklarının bulunduğu alanlara yönelik dış zoru geliştirdi. Bunun için oluşturulan çok güçlü orduların, feodal zor aygıtlarının,, yaygın olarak V. yüzyıldan başlayıp XVI. yüzyıllara kadar devam eden geniş fetih hareketleri geliştirdikleri, bu

44

seferlerde çok değişik durumların ortaya çıktığı görüldü.

Başlangıçta feodal sistem, ileri bir aşamayı temsil etmesinden ve ona dayanan feodal zorun ilerici bir işleve sahip olmasından ötürü elbetteki yaygınlık kazanacak ve gelişme gösterecekti. Bu açıdan Arabistan'da Muhammed'in islamlık ideolojisi önderliğinde feodalizmin doğup gelişmesi, çok yalandan bildiğimiz bir örnektir. İslamlığın, ilkel kornünal dönemi yaşayan Arap topluluklarını, köleci evreyi de aşırarak, köleciliği fazla yaşamadan direkt feodal topluma dönüştürmesi, büyük bir tarihi ileri aşamadır. Bu nedenle islamlığın çok büyük bir gelişme göstermesi zor olmamıştır. Başlangıçta çok güçsüz olan, bir kaç halife ve müride dayanan Muhammed ve daha sonraki halifeleri, ileri bir tarihsel aşamayı temsil ettiklerinden ötürü kısa sürede güçlenebilmişler, Bizans ve Sasaniler gibi dönemin en güçlü köleci imparatorluklarına karşı başarılı seferler düzenleyerek feodal toplum biçimini Ortadoğu'da güçlü bir şekilde geliştirebilmişlerdir. Ortadoğu'da durum böyle olurken, Avrupa'da da Roma'ya karşı aynı tür bir gelişme olmuştur. Orta Asya'dan çıkan ve barbarlık aşamasında bulunan Türk kabile ve aşiret topluluklarının Kuzey Avrupa'dan köleci Roma'ya karşı düzenledikleri akınlar ile Cermen topluluklarının akınları Avrupa'da köleciliğin yıkılıp feodalizmin gelişmesinde önemli rol oynamışlardır. Ancak burada yenilenler yenilmiş, feodalizmin gelişmesi sürecinde Türk toplulukları yerli halklar içinde erimişlerdir.

Feodal dönemde uygulanma alanı daha çok genişleyen ve derinleşen zorun işlevi içte ve dışta olmak üzere her iki alanda da görüldü. Feodal sınıf elinde zor. feodalizmin doğup gelişme döneminde ekonomik ve toplumsal gelişmeye hizmet ederek ilerici bir rol oynarken, feodalizmin istilacılık ve olgunluk döneminde, istila ve geri üretim ilişkilerini yaşatmak amaçlarıyla uygulanarak gerici bir rol oynadı. Hakim feodal sınıfın, seriler üzerinde uyguladığı iç zora ve işgal, istila, sömürgecilik hareketlerine karşı serfler ve özgür kabile, aşiret, halk toplulukları haklı bir kurtuluş ve direniş mücadeleleri yürüttüler ve bu amaçla uygulanan zorun işlevi hep ilerici oldu.

Feodal toplumun gelişmesi boyunca, böyle bir gelişme içine giren bir halk, milliyet içinde, hanedanlık kurmak ve derebeylik

45

haline gelmek isteyen kesimle, aynı halk içinde serfleştirilmek istenen ama serf haline gelmek istemeyenler arasında sürekli bir çelişme ve mücadele olmuştur. Zorla bir sertleştirme olayı vardır. Özellikle feodal imparatorluklar kuran Araplarda ve Türklerde bu durum yaygındır. Araplarda bir kesim, asilzade, prens, emir, melik durumuna gelirken, diğer geniş kesimin serfleştirildiği; yine Türklerde bir kesim şef, bey, sultan haline gelirken, geniş Türkmen kesiminin de zorla serfleştirildiği görülür. Bu uygulanan iç baskıya ve zorla sertleştirme hareketlerine karşı serfler ve serfleştirilmek istenen kesimler bu yük ölçüde direnirler ve bu anlamda feodal devlet içinde iç savaşımalar sürüp gider. Bu iç mücadelelerin, zaman zaman egemen hanedanlıkları yıkıp yeni hanedanlıkları bunların yerine geçirdiği gibi, zaman zaman da sertlerin bu sert direnmesinin büyük katliamlarla bastırıldığı ve büyük bir kesiminin kılıçtan geçirilip yok edildiği görülür. Özellikle bütün bu durumlar, Türklerin Anadolu'daki tarihleri boyunca, yani XII. yüzyıldan XX. yüzyıla kadar sık sık görülürler, ve bu dönem tarihi bu durumlar için bildiğimiz en yakın örnektir. Bu iç mücadelelerde sertlerin ve sertleşmek istemeyen kesimlerin yürüttükleri direnişler boşa gitmemiş, feodal baskı ve sömürünün yumuşatılmasında, en azından o dönemde katlanılır bir biçime dönüştürülmesinde etkili olmuşlardır. Bu direniş mücadeleleri, daha sonraki özgürlük mücadeleleri için, burjuva demokratik devrimi için önemli bir temel sağlamışlardır.

Feodal toplum boyunca, feodal sınıfın, güçlü imparatorluklarına dayanarak yürüttüğü fetih seferlerine, işgal, istila ve sömürgecilik hareketlerine karşı özgür kabile, aşiret ve halk toplulukları, kendi özgürlüklerini korumak için sürekli direndiler. Feodal istilalara karşı direnmeyle cevap veren özgür kabile, aşiret ve halk topluluktan, bu direnişleriyle üzerinde yaşadıkları toprakları savunmaya ve kendilerine yurt haline getirmeye kararlı olduklarını gösterdiler ve bunları kendilerine kalıcı yurt haline getirdiler; bu mücadeleler içinde dil, kültür ve ruhi şekillenme birliklerini geliştirdiler. Bu durum, daha sonraki uluslaşma için bu direnmelerin çok büyük bir önemi olduğunu ortaya çıkarıyor. Denilebilir ki, bu durumdaki halklar ulusal öğelerini bu direniş mücadeleleri içinde şekillendirip geli-

46

tirdiler ve böyle bir direniş göstermeyen, direnmesiz teslim olan halklar tarihten silindiler. Hele hele bu direnmeler, eğer istilacı devletlere karşı yerli bir devletle sonuylanmışsa, ulusal devletin Ön koşulu olarak kendi krallığının kurulmasına yol açmışsa, veya feodal imparatorlukların parçalanması sonucunda halkların bağrında

böyle devletler ortaya çıkmışsa, daha sonraki burjuva demokratik devrimin gerçekleşmesi ve bu devrimle özgür burjuva ulusların oluşması için güçlü bir temel sağlanmış demektir. Ortaçağ bu tür savaşlarla, baskı altındaki halkların istilacıya karşı özgürlük mücadeleleriyle doludur. Ortaçağda bu anlamda verilen direniş mücadelelerinin büyük önemi ve ilerici değeri vardır. Feodal toplumun aşınmasında, yıkılmasında ve kapitalist toplumun doğup gelişmesinde bu direnmelerin büyük bir yeri ve rolü vardır.

Yine aynı zamanda devlet kuramayan ama dağlarda özgürlüklerini koruyan kabile, aşiret ve halk toplulukları, feodal işgal ve istilaya karşı önemli direniş mücadeleleri ortaya çıkardılar. Bu direnişler, güçlü bir toprak bağıni ortaya çıkaramadıysa da dil ve kültür birliğinin oluşmasında, özgürlük anlayışının gelişmesinde önemli rol oynadılar. Bu biçimde varlıklarını koruyan topluluklar, yaygın c-larak Afrika'da gördüğümüz gibi, özellikle proletarya devrimleri çağında kendi devletlerine kavuşarak bağımsız uluslar haline gele-bildiler. Eğer bugün bu halklar böyle bir duruma gelmişlerse, bunda, feodal dönemde kendi özgürlüklerini korumak için verdikleri direniş mücadelelerinin rolü büyüktür. Eğer o durumlarıyla feodal egemenlik altına girmiş olsalardı, çoğu düpedüz feodal yapı içinde eriyerek kendi halk varlığını kaybedecekti ve tarihten silinecekti.

Tarih, feodal dönemde daha çok böyle seyretti. İnsanlık tarihinde genel olarak V. yüzyıldan XV-XVI. yüzyıllara kadar egemenliğini sürdüren feodal düzen, bu yüzyıllardan sonra artık aşınmaya başladı. Feodal üretim ilişkileri üretici güçlerin gelişmesi önünde engel haline geldi ve bu geri üretim ilişkilerini yaşatmaya çalışan feodal zor sistemi tamamen gericileşti. Üretici güçlerin gelişme seviyesi daha yeni üretim ilişkilerini ve bu yeni üretim ilişkilerinin doğuşuna hizmet edecek daha yeni zor ilişkilerini gerekli kılmaktaydı. Bu nedenle, artık tarihen aşılmış olan feodal ekonomik ve

47

toplumsal ilişkileri zorla ayakta tutmaya çalışan feodal devlete karşı her taraftan, içten ve dıştan, köylülerin ve baskı altında tutulan halkların direniş mücadeleleri yükseldi. Bu mücadelelerden ustaca yararlanan ve feodal toplumun bağrından doğup gelişen kapitalist ekonomik ve toplumsal ilişkiler üzerinde yükselen burjuva zoru, gerici feodal zor sistemini parçalayarak onun enkazı üzerinde kendi egemenliğini kurdu.

Bu dönemde, gerici feodal zor sistemine karşı verilen tüm mücadeleler, uygulanan zorlar ilerici bir öze sahiptir. Eski feodal devlet ne kadar örgütlü ve güçlü bir orduya sahip olursa olsun, gerici üretim ilişkilerini zorla ayakta tutmak İsteddiğinden ötürü, kendisini kuşatan bu mücadelelere yenik düşmek zorundaydı. Yani artık feodal sistemi, ne kadar güçlü olursa olsun hiç bir zor sistemi yaşatamayacak, üretim güçlerinin gelişim seviyesine uygun düşen güçler zafer kazanacaktı. Bu güçler, başlangıçta ne kadar zayıf ve örgütsüz olursa olsun, süreç içinde gelişecekleri ve feodal zor sistemini parçalayacakları açıktır. Ve gelişmeler böyle oldu; feodalizmin bağrında doğan kapitalizm, gelişerek feodalizmi yıku ve burjuvazi, kendi ekonomik, toplumsal ve siyasal yapısını egemen kıldı.

Kapitalist Toplumda Zor

Bilindiğı gibi kapitalist ekonomik ve toplumsal sistem, dünyada ilk önce Batı Avrupa'da doğdu ve gelişti. O dönemin -kapitalizmin doğuş dönemi- ilerici sınıfı olan burjuvazinin elinde güçlü bir siyasal ve askeri aygıt yoktu; ama üretici güçlerin gelişmesine denk düşen temel sınıf durumundaydı. Feodal üretim ilişkileri ye feodal devlet, kapitalizmin gelişip serpilmesini engellemekteydi. Bu durumda burjuvazi tarafından geliştirilecek zor hareketi, giderek askeri bir biçime bürünmek zorundaydı. Fransa örneğinde gördüğümüz gibi bir ayaklanma biçiminde patlak veren ve zafere ulaşan burjuva zoru, sonuç alacaktı. Ve nitekim, bilindiğı gibi burjuvazi, hatipierıyla, yazarlarıyla, politik önderleriyle ve militanlarıyla feodal devlete karşı ayak-

landı ve kimsenin beklemediğı bir zamanda, böyle bir zor yoluyla güçlü krallık aygıtını devirebildi. Anık burada feodal zorun yapacağı bir şey yoktu; burada gerçekten zorlu olabilmek, ancak ileriye, gelişmeyi temsil etmekle mümkündü. Nicelik ve örgütlülük olarak ne kadar bir kuvvete sahip olunursa olunsun, eğer bu kuvvet gerici bir sistemi ayakta tutmaya çalışıyorsa mutlaka devrilir. Bu, Fransa örneğinde oldukça açıktır. Devlet, ordu vb. hiç birşey burjuvazinin elinde değildi, ama burjuvazi sokaktaki halk yığınlarını ayaklandırarak, bu örgütlü gücü ortadan kaldıracaktı. Bu, o zaman, işçilerin, köylülerin, geniş halk yığınlarının çıkarının, burjuvaziyle birlikte hareket ederek feodal devletin alaşağı edilmesinden geçtiğı için böyleydi. Yani basan, gerçekte buradan kaynaklanıyordu.

Burjuvazinin zor sistemi, doğuş aşamasında elbeileki ilerici bir role sahipti. Geliştirmek istediğı kapitalist toplum biçimi, feodalizme göre daha İleri, dev bir toplumsal gelişme evresi olduğundan dolayı, başlangıçta örgütlenmemiş ve zayıf bir askeri-siyasi kuvvete sahip olan burjuvazinin zoru, bu ileri toplum biçimine dayandığı için başarı kazanıyordu. Örgütlü ordu gücüne ve devlet hakimiyetine dayanmasına rağmen feodal zor sistemi, gerici feodal üretim ilişkilerini zorla ayakta tutmak istediğı için yıkılmak zorunda kalıyordu. Bu açıdan, tarihe bakmak ve tarihi incelemek yararlı olacaktır. Zaferi mümkün kılan, gerçekte orduların ve örgütlerin gücü değildir; mücadelenin başarıya gitmesinin garantisi, doğru bir siyasal çizgi, bu çizginin dayandığı ekonomik ve toplumsal temel ve bu temelin, o zaman, tarihi gelişme içerisinde ilerici bir temel olmasıdır. Eğer zor, ilerici bir temele dayanıyorsa, daha ileri bir ekonomik ve toplumsal yapıyı geliştirmek istiyorsa, böyle bir zorun zafere ulaşması kaçınılmazdır. Tarihin ve tarihte zor olayının incelenmesinden çıkan önemli bir sonucun bu olduğu, böylece örneklerinden açıkça görülebiliyor.

Feodalizmin bağrında kapitalizm XV.-XVI. yüzyıllarda doğmasına rağmen, burjuvazi siyasal bir güç olarak tarih sahnesine ancak XVIII. yüzyıllarda çıkabildi. Tarihte önemli bir evreyi teşkil eden burjuva devrimleri çağı. Fransız burjuva demokratik devrimiyle en hızlı gelişme seviyesine ulaştı. Nasıl ki, Pers ve Asur im-

para torlukları, köleciliğin doğuşunda bir sembol, büyük bir olay olarak karşımıza çıkıyorsa, yine nasıl ki islamiyet temelindeki devrimin feodalizmde böyle bir yeri varsa, Fransız devrimi de kapitalizm çağında böyle özellikleri olan sembolik bir burjuva devrimidir.

Burjuva devrimleri çağının zor olayı da değişik biçimlerdeki işlevlere sahipti. Herşeyden önce burjuva zoru, eski feodal yapıyı yıkmaya yöneldiğinde devrimci bir rol oynadı. Burjuvazinin, feodal sistemi dağıtmaya, feodal kalıntıları ve feodal ideoloji k-politik yapıyı ortadan kaldırmaya yönelik her türlü zor uygulaması ilericiydi. Ama burjuvazi, içte, feodal toplum kalıntılarına uyguladığı zordan başka, bir de, daha doğar doğmaz birlikte doğduğu kendi zıddına, işçi sınıfına karşı da bir zor uyguladı. Eskinin sertlerini, emek-gücünü pazarda satan işçiler haline getirerek "zorla" üretime koştı. Onları, en gelişmiş sınıf sömürsü olan kapitalist sömürü sistemi içine soktu. Burjuvazi, feodal toplumun kalıntılarına karşı ilerici bir zor uygularken, aynı zaman da işçilere karşı da böyle bir zor uyguladı. Ve buna karşı işçi sınıfının kendiliğinden hareketi ortaya çıktı.

Burjuvazi, köleciler ve feodal sınıfların geliştirdiği işgal, istila ve sömürgecilik olaylarını devralarak, dünya ölçüsünde zirveye ulaştırdı. Egemen sınıf haline gelir gelmez, siyasi ve askeri olarak egemen zor sistemine sahip olur olmaz, kendi kapitalist sistemini geliştirmek için yaygın bir şekilde işgal, istila ve sömürgeleştirme savaşlarına girişti. Zaten kapitalist sanayinin doğmasında en önemli etkenlerden biri de, dünya halklarının zenginlik değerlerinin, yağma ve talan uygulamalarıyla. Balı Avrupa burjuvazisinin elinde toplan-masıydı. Böylece, eski toplumun kalıntılarına karşı mücadelesinde burjuvazinin ilericiliği ile içte işçi sınıfına, dışla ise işgal, istila ve sömürgecilikle egemenlik altına almak istediği halklara karşı uyguladığı zor, vahşet ve yıkım savaşları birlikte ve iç içe gelişti. Köleciler ve feodal sınıfların belli alanlarda geliştirebildikleri sınıflı toplumu yayma isini, burjuvazi, kapitalizme dayalı olarak dünya ölçüsünde tamamlamak için, İşgal ve İstila edilmedik tüm alanları işgal, istila etme ve bu alanlardaki halkları sömürgeleştirme savaşlarına atıldı. Bu anlamda denilebilir ki, zor konusunda burjuvazi, sınırlı ilerici

50

yönünde uygulamalarına karşı en etkin rolünü dış işgal, istila ve sömürgeleştirme seferlerinde ortaya koydu.

Burjuvazinin bu savaşları -dünyanın tüm alanlarını en gelişmiş sömürü sistemine açma isini en vahşi ve baskıcı zor yöntemleriyle sürdürmesi- tarihin tanık olduğu en yıkıcı ve barbar savaş biçimlerinden birisi olmuştur.

Sermayenin ilkel birikim dönemi ile serbest rekabet döneminde sömürgecilik geliştirmek için burjuvazinin giriştiği bu işgal ve istila seferleri, halkların gelişiminde yıkıcı bir etki yaptı. Özellikle köleciler ve feodal imparatorluklara karşı direnerek halk varlıklarını sürdüren, toprak, dil ve kültür birliklerini koruyan bu halklara karşı burjuvazinin açtığı sömürgeleştirme savaşları, bir çoğunun yok edilmesiyle sonuçlandı. İspanyol-Portekiz sömürgecilerinin Güney Afrika halkları üzerinde uyguladıkları zor. bu halkların birçoğunun dil ve kültürünün yok edilmesine yol açtı. Yine tüm Avrupalı burjuvazinin Kuzey Amerika'nın yerli halklarına karşı uyguladıkları şiddet yöntemleri, Kızılderili halkın bir halk olarak tarihten silinmesine götürdü. Başta İngiliz, Fransız burjuvazisi olmak üzere Batı Avrupa burjuvazisinin, Afrika ve Asya'ya karşı giriştiği sömürgeleştirme seferleri, buralardaki halkların geri toplum yapısı içinde bulunmalarından ötürü oldukça yıkıcı etki yaptı, halkların emeklerinden ucuza yararlanma, servetlerine zorla el koyma ve bu halkları sömürgeci kölelik altına alma ile sonuçlandı.

Bilindiği gibi, XIX. yüzyılın son çeyreğine gelindiğinde, burjuvazi, kendi etkisi dışında dünyada tek bir toprak parçası bırakmadı. O zamanın egemen burjuva devletleri olarak Büyük Britanya İmparatorluğu, Fransa ve diğer Avrupalı devletler, dünyanın kendi aralarında paylaşımını tamamladılar. Sermayenin ilkel birikimi döneminde yürüttükleri işgal ve istila seferlerini büyük ölçüde başarıyla sonuçlandırarak, işgal edilen alanlarda, kapitalizmin serbest rekabet döneminin çıkarlarına uygun olan klasik ve yan-sömürgecilik e-gemen kıldılar.

Kapitalizmin doğuş ve gelişme aşamasında ortaya çıkan zor o-laylarını kısaca özetlersek: demek ki, en önce her türlü feodal yapıya karşı burjuvazinin ilerici bir zor uygulaması vardır. Ama işçi sınıfının mücadelesi ve halkların direnmesi geliştikçe ve özellikle de

51

Avrupa'da 1848 devrimlerinde proletaryanın oynadığı rolü gördükçe burjuvazinin bundan korkuya kapıldığı ve kısa süreli devrimler dönemini tamamlayarak eski toplumun kalıntılarıyla uzlaşıp gerici-lestiği görülür. Burjuvazinin içte işçi sınıfına karşı ve dışta da halklara karşı işgal, istila ve sömürgecilik biçiminde uyguladığı zor vardır ki, bunlar gericidirler. Ayrıca sömürgeleştirme savaşları döneminde, bundan kaynaklanan ve sömürgeci devletlerin kendi aralarında yürüttükleri gerici savaşlar vardır. Aynı zamanda feodal düzeni korumak için uygulanan zor olayları vardır ki, bunlar zaten yenildiler. Burjuvazinin egemenliğinin bu dönemde, bu egemenliğe karşı İŞÇİ sınıfının, başlangıçta kendiliğinden olan ve giderek ideolojik ve politik bir biçime bürünerek gelişen zor uygulaması içine girmesi vardır. Yine halkların, burjuvazinin işgal, İstila ve sömürgecilik hareketlerine karşı direnmeleri vardır; ve başlangıçta ayaklanma türünden çıkışlar biçiminde görülen bu zor uygulamaları, objektif şartların oluşmamasından ötürü başardı olamamışlardır.

Bu dönemde eğer burjuvazi kendi zor sistemini geliştirmiş ve zor uygulamalarını yürütmüşse. bunun nedenleri nerede aranmalıdır? Bir defa burjuvazi, toplumsal gelişme açısından, tarihi olarak ileri bir ekonomik sistemi, yani kapitalist üretim biçimini temsil eder. Eski kalıntılar ve feodal toplum ise, böyle bir toplumsal gelişme karşısında geri bir aşamayı oluşturur. Bu nedenle, bağrından kapitalizmin geliştirdiği feodal toplum yapılarını yaşatmaya çalışan zor sisteminin, gelişmeyi temsil eden burjuva zoru karşısında dayanması mümkün değildir. Yine bu geri toplum biçimlerini yaşayan halklar, bu açıdan, geri bir toplumsal sistem içinde bulunmalarından ötürü, burjuvazinin saldırılarına karşı kendi direnmelerini zafere götürme şartlarına sahip değillerdir. İşçi sınıfı da henüz daha ileri bir toplum biçimini yaratacak düzeyde gelişebilmiş değildi ve proletarya devriminin objektif şartları yoktu. Proletarya

devrimlerinin ve halkların ulusal kurtuluşlarının objektif şartlarının yeterince gelişmemiş olması, bu güçlerin uyguladığı zor hareketlerinin burjuva zoruna karşı zafer kazanmasını henüz olanaklı kılmamaktaydı. Burjuvazi ise, gelişme dönemini, kapitalizmin serbest rekabet içinde ilerleme dönemini, ekonomik, sosyal, siyasal, askeri, kültürel ve bilimsel gü-

52

cünun en hızlı gelişmesini ve doruk noktasını yaşamaktaydı. Bu koşullarda burjuva zorunun işleyeceği ve egemenliği geliştireceği açıktır.

Buna karşın işçi sınıfının ideolojik, politik, felsefi bakış açısı henüz oluşum halindeydi. Güçlü kapitalist egemenlik altına alınan halklar ise, kendi iç toplumsal evrimleriyle kapitalizmi geliştirememekte; ve bu alanlara kapitalizmin ihracı çok sınırlı olmaktadır. Bu nedenlerle halklar, kendi ulusal kapitalizmlerini geliştirme koşullarına o dönemde sahip değillerdi. Bu açıdan da, işçi sınıfının ve halkların mücadelelerinin başarıya ulaşma koşulları o dönemde henüz yoktu. Ama işçi sınıfı mücadele ederek, bu dönemdeki mücadeleleriyle ekonomik, sosyal ve siyasal gelişiminde küçümsenemeyecek önemli ilerlemeler sağladı. Halkların direnmelerinin de önemli yararları oldu. Özellikle direnmesiz teslimiyet, bazı alanlarda görüldüğü gibi halk varlıklarının tarihten silinmesiyle sonuçlandı. Halklar, kapitalist sömürgecilğe karşı direnerek, kendi anavatanlarının, dil ve kültürlerinin sömürgeci ülkenin ve ulusun bir uzantısı, bir parçası haline gelmelerini engellediler. Bu direnmelerle, kendi toprakları üzerinde varlıklarını, kendi dil ve kültürlerini kısmen koruyup yaşatarak, objektif şartlar geliştiğinde ulusal kurtuluşlarını sağlayabilmelerinin direnme ve ulusal temellerini yarattılar. Kapitalizme göre geri bir toplumsal yapıda da kalınsa, bu canlı direnme temelleri sürekli ayakta tutuldu. Burjuvazinin egemenlik çağında işçi sınıfına ve halklara karşı yürüttüğü savaş içinde ortaya çıkan bu direnmeler, isyanlar ve ayaklanmalar, daha sonra şartların olgunlaşmasıyla ve işçi sınıfının ideolojik, politik ve örgütsel yapısının şekillenmesiyle birlikte sürekli gelişerek, proletarya devrimleri çağında ulusal kurtuluş hareketinden biçimini alarak, proletarya veya ulusal burjuva önderlikli uygun ideolojik, politik yönlendirmeler altında zafere ulaşıldı. Bu anlamda, burjuvazinin doğuş ve gelişme döneminde ortaya çıkan bu direnmeler, boş gitmediler. Gerek işçi sınıfının ve halkların kendiliğinden mücadelesi, ve gerekse bunların daha sonra bilinçli ve örgütlü bir yapı altında geliştirilmesi bir bütündür. Bunlar karşılıklı olarak birbirlerini etkilerler.

1870'lere kadar, kapitalist sistemin bir üst evreye, emperyalist

53

aşamaya ulaşmasına kadar burjuvazinin zor sisteminin doğup gelişmesi, bu zor sistemine karşı içte işçi sınıfının, dışta işgal, istila ve sömürgecilik altında bırakılmak istenen halkların uyguladıkları zor, bütün bu zor uygulamalarının biçimi, anlamı ve toplumsal gelişmedeki rolleri kısaca böyle özetlenebilir. Köleciliğin, feodalizmin ve kapitalizmin doğup gelişme dönemlerine ilişkin zor olaylarını, zor sistemlerini ve zorun bu dönemlerde oynadığı rolü böyle açıkladıktan sonra, şimdi de, günümüzdeki gerici zor sistemini, kapitalizmin çöküş çağındaki, emperyalist aşamadaki, burjuvazinin zor sistemini kısaca inceleyelim.

EMPERYALİZMİN ZOR SİSTEMİ

Kapitalizmin en yüksek ve en son aşaması emperyalizmdir. Bu *mzfa*"-serbest rekabetin yerini büyük tekeller almıştır. *Bıravuç kapitalist, bazen, elinde bütün bir sanayi kolunu toparlayabil-mektedir; bunlar, çoğu zaman uluslararası ortakların, kartellerin, sendika ve tröstlerin, eline geçmektedir. Böylece bütün sanayi kolları, tek bir ülkede değil bütün dünyada, maliye, emlak üzerindeki haklar ve kısmen de üretim alanlarında tekeller tarafından ele geçirilmiştir. Bu, gerçekte en özgür cumhuriyetleri bile mali monarşiler durumuna getiren bir avuç büyük bankanın, nüfuzlu işadamlarının ve büyük maliyecinin yürüttüğü görülmemiş egemenliğin temelini oluşturmuştur.*

Emperyalizm, en genel özellikleriyle, üretimin yoğunlaşması ve

55

tekellerin ortaya çıkması, banka sermayesiyle sanayi sermayesinin birleşmesi sonucunda finans-kapitalin oluşması ve finans oligarşisinin egemenliğinin kurulması, dünya pazarlarının finans gurupları arasında paylaşılması, meta ihracı yanında sermaye ihracının da önem kazanması ve dünyanın belli başlı kapitalist devletler arasındaki paylaşımının tamamlanması ile belirlenir. Kapitalizmin emperyalist aşamasıyla üretimin toplumsallaştırması öyle yüksek noktaya varır ki, artık üretim araçları üzerindeki kapitalist Özel mülkiyet ilişkileri üretici güçlerin gelişmesi önünde bir engel haline gelir. Dünyanın bütün alanlarını etkisi altına alan ve bir dünya pazarı yaratan kapitalizmin, artık genişleyeceği bir alan kalmamıştır. Bu özellikleriyle emperyalizm, çöküş halindeki, çürüyen, can çekişen kapitalizmdir. Ve emperyalizm, üretici güçlerin gelişmesini engellediğinden, kapitalizmin gerici dönemini ifade eder.

Bu aşamada egemen sınıf, yani emperyalist burjuvazi, ekonomik, toplumsal, kültürel, bilimsel ve sanatsal gelişmeye hizmet el-meyen, tersine bu alanlardaki gelişme önünde engel haline gelen, yozluğu ve her alanda ahlâksızlığı temsil eden, tamamen asalak, parazit bir sınıf haline geldi. Sadece asalakça sömürsünü sürdürmeye çalışan «emperyalist 'büyük'devletlerin burjuvazisi tepeden turnağa gerici kesildiler. w(Lenin) Emperyalizm, kapitalist üretim ilişkilerinin üretici güçlerin gelişmesi önünde engel haline geldiği aşama demektir. Bu durum kendisini, üretimin toplumsal niteliği ile üretim araçları üzerindeki kapitalist özel mülkiyet arasındaki çözüm isteyen uzlaşmaz çelişkiye gösterir. Burada artık ekonomik ve toplumsal

gelişme önünde engel haline gelen kapitalist ilişkilerin her türlü gerici siyasal ve askeri zor yöntemleriyle yaşatılması gündeme gelir, ve emperyalist burjuvazi, bütün gücünü kendi gerici zor sistemini yerleştirmeye hasreder.

Kapitalizmin çöküş döneminde -emperyalizm çağında- burjuvazi, toplum üzerindeki gereksiz sömürücü varlığını biraz daha sürdürebilmek için her türlü yapay desteğe dayanır; içte siyasal gericiliği ve militarizmi akıl almaz boyutlara ulaştırırken, dışta da sömürgeciliğin her biçimini en vahşi uygulamalarla geliştirir. Bu-

56

nün için her türlü tarihi gericilikten destek almaya çalışır ve toplumdaki her çeşit gerici güç mihrakıyla ve kapitalizm-öncesi toplumsal kalıntılarla uzlaşır. **Bu** aşamada burjuvazi, artık geleceği olmayan, ömrünün sonuna doğru gelmiş olan bir sınıftır. Emperyalist çağda burjuvazi, sadece tarihi olarak ömrünü dolduran ve teorik olarak aşılması gereken bir sınıf değil, pratikte de egemenliği kınlan, dünyanın önemli bir bölümünde yok edilen egemenliğini ancak belli alanlarda sürdürebilen ve bu alanlarda da peşpeşe halkalarını kaybettiği dönemi yaşayan bir sınıftır. Her sınıflı toplumun son aşamasında olduğu gibi, kapitalizmin bu son aşaması olan emperyalizm döneminde de egemen ilişkiler ancak her türlü zor yöntemine dayanılarak yaşatılmak istenmektedir. Her sömürücü sınıf, ekonomik ve toplumsal gelişmedeki rolünü bitirince, yani artık tümüyle gereksiz ve gerici bir sınıf haline gelince, her türlü zor sistemini güçlendirerek, en çok geliştirdiği devletine ve **özellikle** de ordusuna dayanarak o anlamsız varlığını sürdürmeye çalışır. Emperyalist aşamada burjuvazinin de bundan farklı bir konumu yoktur; o da, baştan ayağa gerici kesilerek, tarihte eşine rastlanmayan boyutlarda geliştirdiği ve militaristleştirdiği zor sistemine dayanarak yaşamaya çalışmaktadır. Bunun için de içte burjuva demokratik devrimler döneminde yaratılan burjuva demokratik kurumlar inkâr edilmiş, yerlerine siyasal gericilik ve militarizm oturtulmuştur; dışta ise sömürgecilik uygulamaları en ince biçimlerine kadar geliştirilmiştir. Bütün bunlar ne anlama gelir? Zor olayının toplumda ve tüm dünyada yaygınlaştırılması anlamına gelir. İçte ve dışta kendisini sadece zorla yaşatabilen bu sınıfın geliştireceği şeyin ancak savaş olacağı anlamına gelir. Yani içte işçi sınıfına ve tüm emekçilere karşı savaş, dışta sömürge ve bağımlı ülkeler halklarına karşı en vahşi savaş; kendi aralarında paylaşım savaşı, sosyalist sisteme karşı en azgın saldırganlık -işte emperyalist aşamada burjuvazinin tarihi ve pratik durumu budur.

Bu kısa belirlemeleri yaptıktan sonra, bunların ışığında, emperyalist aşamada burjuvazinin zor sisteminin gelişimini ve bugünkü durumunu, genel olarak kapitalizmin sürekli bunalım dönemi olan

57

emperyalizmin bunalımının derinleştiği çeşitli kesitleri arasında kalan bunalım dönemlerine göre inceleyebiliriz.

a) Birinci dönem (ya da en karakteristik özelliğiyle militarist-leşme dönemi): Genel olarak XX. yüzyılın başından itibaren başlar ve I- Emperyalist Paylaşım Savaşının sonuna kadar devam eder.

XIX. yüzyılın son çeyreğinde, başta İngiltere, Fransa ve Almanya olmak üzere kapitalizm bakımından gelişmiş ülkelerde, üretimde yoğunlaşma ve tekelleşme büyük bir hızla gelişti. XX. yüzyılın başına gelindiğinde ekonomide tekellerin egemenliği gerçekleşti ve her alanda mali sermayenin egemenlik çağı başladı.

İçte üretimdeki tekelleşmeye paralel olarak, aynı dönemde, dışta da sömürgecilik alabildiğine geliştirilerek sömürge tekelleri kuruldu. İngiltere en çok gelişmiş kapitalist ülke olarak, Hollanda, İspanya, Fransa gibi ülkeleri geride bırakarak, sömürge ve bağımlı ülkelerin büyük bir kesimini ele geçirdi ve bir İngiliz imparatorluğu kurdu. Sömürgelere sahip olma bakımından daha geriden Fransa, Almanya, Rusya ve diğer ülkeler geliyordu. XX. yüzyılın başında ekonomide tekellerin egemenliği gerçekleştiği gibi, dünya ölçüsünde sömürge ve bağımlı ülkelerin belli başlı emperyalist devletler arasındaki paylaşımı da tamamlandı. İngiltere önderliğindeki bu dönemin sömürgeciliği genel olarak klasik sömürgecilik idi ve bu sömürgecilik daha çok İngiliz emperyalizminin çıkarlarına göre şekillenmişti.

Osmanlı İmparatorluğu, İran, Çin gibi alanlara, ekonomik olarak İngiliz sermayesine bağımlı kılınmış y an-sömürgeler haline getirilmişti. Sömürge ve bağımlı ülkelere yoğun olarak gerçekleştirilen meta ihracı yanında sermaye ihracı da başlamıştı. Büyük ve vahşi savaşlarla gerçekleştirilen dünyanın bu şekilde paylaşılmasını, Lenin şöyle açıklıyor:

«Bir avuç kapitalimin bu egemenliği, bütün yeryüzünün yalnızca çeşitli hammadde kaynaklarıyla üretim araçlarının en büyük kapitali silerce ele geçirilmesi anlamında değil, sömürgelerin ilk paylaşılmasının tamamlanması anlamında da yeniden bölüşül-mesiyle lam kıvamına ulaşmıştır. Kırk yıl kadar önce, alı kapitalist devletin egemenliği altındaki sömürgelerin nüfusu 250 milyonun biraz üzerindeydi. 1914 savasından önce, sömürge/erin

58

nüfusu aşağı yukarı 600 milyon kadar tahmin ediliyordu, ve eğer biz, buna yan-sömürge durumunda olan İran'ı, Türkiye'yi ve Çin'i katarsak, en zengin, en uygar ve en özgür ülkeler tarafından sömürge bağımlılığı yoluyla ezilen 1.000 milyonluk yuvarlak bir rakam elde etmiş oluruz. Ve bildiğiniz gibi doğrudan siyasal ve hukukî bağımlılıktan başka, sömürge bağımlılığı bazı mali ve iktisadi bağımlılık ilişkilerini ve bir dizi savaşları da birlikte getirir; bu savaşlara ise çoğu zaman, savaş gözüyle bile bakılmaz, çünkü, en son model imha silahlarıyla donatılmış, Avrupalı ve Amerikalı emperyalist askeri birlikleri sömürge ülkelerin silahsız ve savunmasız sakinlerini katlettiği zaman, bu savaşlar, sık sık tam bir katliam olur çıkarlar. »^[10]

XIX. yüzyılın son çeyreğinde, dışta sömürgecilik savaşları alabildiğine kızışırken içte de siyasal gericilik ve militaristleşme sürekli geliştirildi. Kapitalizmin geliştiği Avrupa ülkelerindeki işçi sınıfı hareketlerinden ve özellikle de Paris Komünü'nden büyük bir korkuya kapılan burjuvazi, toplumdaki diğer tüm gerici

kesimlere dayanarak gerici yönetimleri geliştirdi ve bunlarla işçi sınıfına karşı savaş açtı. Bu amaçla, başta Fransa ve Almanya'da, ve giderek diğer ülkelerde militarist yönetimler belirmeye başladı. Emperyalizmin ön aşamasında geliştirilen bu Bonapartist yönetimler, daha sonra geliştirilen faşist devletin adeta bir ön taslağı, bir önceli niteliğinde idi.

Bu dönemde dünyanın bu şekilde paylaşılmasından en büyük payı İngiltere ve daha sonra da Fransa almıştı. Oysa en modern araçlarla donatılmış sanayisine dayanarak hızla gelişen Almanya, ortaya çıkan gücü oranında sömürge payının olması gerektiğini öne sürerek, sömürgelerin yeniden paylaşılmasını gündeme getirdi. Bu durum, belli başlı emperyalist devletleri kendi aralarında kamplaşmaya itti. Başlarında İngiltere ve Almanya'nın bulunduğu iki kampa bölünen emperyalist devletler arasında, sömürgelerin paylaşımı konusunda yoğun bir rakabet ve mücadele ortaya çıktı.

XX. yüzyılın başından itibaren emperyalist devletler arasındaki bloklaşma siyaseti alabildiğine geliştirilerek gergin bir aşamaya vardırdı. Buna bağlı olarak emperyalist burjuvazi, militarizmi hızla

59

geliştirdi. Emperyalist devletlerin burjuvazisi, tüm ekonomik güçlerini savaşa göre örgütlemeye, ordularını son derece güçlendirme ve tepeden tırnağa kadar silahlandırma, savaş için ordularını sürekli hazır hale getirme çabası içine girdiler. İçte işçi sınıfına ve emekçi kesimlere, dışta ise özgürlük mücadelelerini ardışız devam ettiren halklara karşı burjuvazinin militarizmi geliştirmekten başka yapabileceği bir şeyi ve tutabileceği başka bir yolu kalmamıştı. Bu nedenle, burjuva ordularının sürekli güçlendirilmesi ve giderek ordunun toplum üzerindeki hakimiyetinin sürekli geliştirilmesi tesadüfi değildi. Burjuva demokratik siyasal yönetimlerle toplumu yönetememesi, hızla siyasal gericiliğe ve oradan da militarizme sapması, daha çok burjuvazinin asalak bir sınıf olmasına dayanıyordu. Bir dönemde militarizm, siyasal gericiлик geliştirilmişse, yani bir sınıf yalnızca zor sistemiyle ayakta durmaya çalışıyorsa, bu durum, o sınıfın tarihsel temelini kalmadığını, toplumsal temelini de pratikte aşınmaya başladığını gösterir. İşçi sınıfına ve ezilen halklara karşı siyasal gericiлик ve militarizmi alabildiğine geliştiren ve sadece bunlara dayanarak kendi varlığını yaşatmaya çalışan emperyalist burjuvazinin de içinde bulunduğu konum bunun aynısıydı.

Politikanın keskinleştiği ve şiddet yoluyla çözüm arandığı noktada aldığı biçim savaştır; yani savaş, politikanın şiddet araçlarıyla devam ettirilmesidir. Emperyalist devletler arasında dünya hakimiyeti için sürdürülen politik mücadele, ortaya çıkan bloklaşma, XX. yüzyılın başlarından itibaren hızlanan kapitalist bunalım ortamında giderek keskinleşerek, sonuçta 1914 yılında, iki emperyalist blok arasında, insanlık tarihinin o zamana kadar tanıdığı en yıkıcı savaşa, I. Emperyalist Paylaşım Savaşına yolaçtı. Böyle büyük bir savaşın kapitalizmin emperyalist aşamasında ortaya çıkması tesadüfi değildi. Bu savaş, emperyalist devletler burjuvazisinin kendi aralarında sürdürdükleri dünyaya hakim olma, sömürgeleri yeniden paylaşma politikalarının vardığı zorunlu bir sonuçtu. Bu savaş emperyalizmin, kapitalizmin son aşaması, çürüyen ve can çekişen kapitalizm olduğunu, burjuva toplumun bitişini gösteriyordu. Yine bu savaş, emperyalizmin, proletarya devrimlerinin ve ezilen halkların ulusal kurtuluşunun arefesi olduğunu,

60

burjuvazinin y. önete inemezi iğine karşı işçi sınıfının ve ezilen halkların kurtuluşlarının tarihi evresine girdiklerini gösteriyordu.

Birinci Emperyalist Paylaşım Savaşını ortaya çıkaran ekonomik ve siyasal nedenleri ve bu savaşın nasıl bir savaş olduğunu en doğru, en tam ve en sistemli açıklayan Lenin oldu. Bu durumu Lenin'den şöyle okuyoruz:

«Tanışılacak ise, önümüzde belli başlı iki gurup, iki kapitalist devletler topluluğu var. Önümüzde bütün dünyanın en büyük kapitalist güçleri var; İngiltere, Fransa, Amerika ve Almanya; bu devletler yıllar yılı, dünya egemenliğini ve küçük ulusları bağımlı hale getirmeyi ve bütün dünyayı etki ağına içine düşürecek biçimde, banka sermayelerini üç katına, on katına çıkarmayı amaç edinen, sürekli bir ekonomik rekabet politikası izlediler, İngiltere ile Almanya'nın izledikleri politika, iste aslında budur. Bu gerçeğin özellikle altını çizmek istiyorum. Bu gerçeğin üzerinde ne kadar dursak azdır, çünkü buna bir kez akıldan çıkardık mı bu savaşın nedenini asla anlayamayız ve bizi kandırmak içinpusuda bekleyen burjuva propagandacıların tuzağına düşeriz,

«Bu politika bize bir tek şeyi, dünyanın en büyük iki devi, iki kapitalist ekonomi arasındaki sürekli rekabeti gösteriyor. Bir yanda, yer yuvarlağının büyük bir bölümünün sahibi olan ve zenginlikte başta gelen, ve bu serveti kendi işçilerinin emeği ile değil de sayısız sömürgelerini sömürerek elde eden ve diğer bütün bankaların basına gecen üç-beş İngiliz bankasıyla milyarlarca rubleyi denetimi altına alan, bu denetimi yaparken de, bize, hiç abanmadan; yeryüzünde bir tek ülke yoktur ki, bu sermaye, yumruğunu üzerinde bulundurmasın ve yeryüzünde bir karış toprak yoktur ki, İngiliz sermayesinin ağına düşmemiş olsun dedirten İngiltere var. XIX. yüzyılın sonunda ve XX. yüzyılın başında bu sermaye öylesine büyüdü ki, faaliyetleri tek devletin sınırlarını aşarak, muazzam servetlere sahip bir dev bankalar grubu kurdu. Bu üç-beş banka aracılığıyla bütün dünyayı, sahip olduğu milyarların ağı içine aldı, İngiltere'nin de, Fransa'nın

da ekonomik politikasının özü budur; o kadar ki, örneğin eski sosyalistlerin yönetimindeki L'Humanite'de Fransız yazarları (...) savaştan

61

birkaç yıl önce şöyle yazıyordu. 'Fransa mali bir monarşidir; Fransa bir mali oligarşidir; Fransa dünyanın bas tefecisidir.'

«Öte yandan, Anglo-Fransız gurubun karşısında, kapitalist ziyafet masasına, bütün yerler tutulduktan sonra gelmekle birlikte, daha aç gözlü ve daha yağmacı bir gurup var. Bu gecikmeye karsın, bunlar, eski moda kapitalizmi serbest rekabet çağının kapitalizmini, dev tröstlerin, sendikaların ve kartellerin kapitalizmine dönüştüren yetkin teknikleri, üstün organizasyonları ve kapitalist üretimi geliştiren yeni savaşım yöntemlerini getirmişlerdir. Bu guruplar, devlet denetimindeki kapitalist üretimin başlangıcını yürürlüğe koymuşlar, kapitalizmin büyük gücü ile devletin gücünü tek bir mekanizma içinde birleştirmişler ve milyonlarca, insanı tek bir devlet kapitalizmi örgütü içinde toplamışlardır, iste, bu, son birkaç on y ılın herkesçe bilinmesi gerekli ekonomik ve diplomatik tarihidir. İşte yalnızca bu açıklamalar, savaş sorununa doğru bir çözüm yolu bulmamızı sağlayabilir ve bizi, bugünkü savaşımında, savaşı sürdüren sınıfların politikalarının bir ürünü olduğu sonucuna götürür; iki büyük dev, savaştan çok daha önce, bütün dünyayı, yeryüzündeki bütün ülkeleri mali sömürme ağı içine hapsedmiş, yer yuvarlağını aralarında ekonomik bakımdan bölünmüşlerdir. Bu üstünlüğün yeniden bölüşülmesi, kapitalist görüş açısından kaçınılmaz olduğu için, eninde sonunda çatışmak durumundaydılar.

"Eski bölüşme, İngiltere'nin birkaç yüzyıl boyunca eski rakiplerini mahvetmiş olması gerçeğine dayanıyordu. Eski rakip, bütün dünyaya egemen olan Hollanda idi. Bir diğeri, aşağı yukarı yüzyıl üstünlük savası veren Fransa idi. Uzun süren savaşlarla İngiltere, ekonomik gücüne ve ticari sermayesine dayanarak bütün dünya üzerinde takipsiz egemenliğini kurdu. 187 l'de yeni bir soyguncu yeni bir ekonomik güç ortaya çıktı; bu güç, İngiltere'den çok daha büyük bir hızla gelişmişti. Bu, bir gerçekliktir. Hiçbir ekonomi tarihi kitabı yoktur ki, şu tartışma götürmeyen gerçeği, Almanya'nın daha hızlı gelişmiş olduğu gerçeğini kabul etmesin. Almanya'da kapitalizmin bu hızla gelişmesi, genç ve kuvvetli bir soyguncunun A vrupa devletleri birliğine gelerek şunları söylemesine

62

benziyordu: 'Hollanda'yı mahvettiniz, Fransa'yı yendiniz, dünyanın yarısını mideye indirdiniz; şimdi lütfedin, bizde payımıza düşeni alalım'». "

Bu ekonomik gelişmenin ve politikanın devamı olarak, zorunlu bir biçimde ortaya çıkan emperyalist paylaşım savaşı içinde şunları okuyoruz: «Bugünkü savaş, fetih politikasının, bütün azınlıkları kırıp yoketme politikasının, Almanlar'la **futgilizler'in** Afrika'da, İngilizlerle Rusların İran'da giriştikleri inanılmaz vahşet politikasının (bunlardan hangisinin daha vahşi ve zalim olduğunu kestirmek güçtür) bir devamıdır...» "11... «Hayır, bu savaş, Berlin 'de üç-dört, Londra 'da bes-altı banka halinde dünyaya hükmeden, dünyanın bütün servetlerini elinde bulunduran, mali politikalarını silah zoruyla yürüten ve son olarak fetih ve genişleme olanaktan sınırlanınca kıran kırana silahlı bir çatışmaya girişen süper kapitalizmin ve özellikle banka kapitalizminin gelişmesinin beklenen bir sonucudur.» "11... «Bu savaş, birincisi, 'daha adil' bir bölünme yoluyla sömürgelerin köleleştirilmesini tamamlamak; ikincisi, büyük devletler içindeki Öteki ulusların üzerindeki baskının arttırılması, çünkü hemAvusturya, hem Rusya (Rusya'mn-ki Avusturya'nunkindeti de beter) egemenliklerini böyle bir baskı ile sürdürdükleri gibi, bu baskıyı savaş yoluyla daha da şiddetlendirmektedirler; üçüncüsü, ücret köleliğini pekiştirmek ve uzatmak, çünkü proletarya parçalandığı ve ezildiği halde, kapitalistler, savaştan servetler yapmakta ve en özgür ve en cumhuriyetçilerde dahil, bütün ülkelerde baskılayan ulusal bağnazlığı ve gericiliği körükleyerek bu isten kazançlı çıkmaktadırlar.» "11... «Bugünkü savaşın emperyalist, yağmacı ve proletarya düşmanı özellikleri, çoktan teorik bir sorun olma aşamasından çıkmıştır. Emperyalizmin bütün temel özellikleri teoride, dünyanın bölüşülmesi ve 'küçük'ulusların köleleştirilmcsi için bunak ve can çekişen burjuvazi tarafından girişilen savaşımolarak değerlendirildi,....» ^"

Birinci Emperyalist Paylaşım Savacı (1914-1918), emperyalist burjuvazinin dünya çapında geliştirdiği zor sistemini en açık bir biçimde ortaya koyan, onun yıkıcılığını, barbarlığını ve vahşiliğini bütün dehşetiyle insanlık önüne seren bir olaydır. Ve bu olayda, bur-

63

juvazinin, teorik tükenmişliğinin, ömrünü doldurmuşluğunun yanı-sıra. Ekim Devrimiyle pratik olarak da sisteminde bir gediğin a-çılması. Önemli bir kolunu, bir parçasını kaybetmesi ortaya çıkmıştır. Burjuvazinin en çok korktuğu şey basına gelmiştir; dünyada emperyalist sistemden başka bir sistem, sosyalist sistem doğmuştur. Sosyalizm hakkında yetmiş yılı aşkın süreden beri yapılan teorik önermelerden artık pratiğe geçiş, bu önermelerin pratikte gerçekleşmesi sözkonusudur.

Ekim 1917 Sosyalist Devrimi, onun emperyalist sistemde açtığı bu gedik, emperyalist burjuvaziye daha da çok gericileştirmiş, ve o-nu en azgın zor arayışlarına, bütünüyle gerici ve yağmacı zorun kucağına itmiştir. Böylece

emperyalist savaştan önce burjuvazinin geliştirdiği militarizm, savaştan sonra faşizme dönüşerek, bu şekilde geliştirilmiştir.

b) İkinci Dönem (ya da en karakteristik özelliğiyle faşizm dönemi); Birinci Emperyalist Paylaşım Savaşı sonunda başlar, ikinci Dünya Savaşı sonuna kadar devam eder.

Birinci Emperyalist Paylaşım Savaşından, özelde başını Almanya'nın çektiği emperyalist blok yenik çıkarken, Ekinci Devriminin dünyanın aluda birinde burjuva egemenliğine son vermesiyle gencide emperyalizm ölümcül bir darbe yiyerek çıktı. İçte siyasal iktidarını yaşayamaz hale gelen ve dışla da sosyalizmin pralik bir olgu haline gelmesiyle dünya ölcüsündeki egemenlik sistemi parçalanmaya başlayan emperyalist burjuvazi, siyasal gericiliğini ve sömürge savaşlarını daha da azgınlaştırarak yeni bir devlet biçimi aramaya, bu doğrultuda faşizmi gündemine getirmeye koyuldu. Emperyalist burjuvazinin tarihi planda tükenmişliğinin bir sonucu olan faşizm, *«İlnans kapitalin en gerici, en bağnaz ve en emperyalist unsurlarının açık yıldırıcı diktatörlüğü»* idi.

Burjuvazinin en gerici, en şoven, en kanlı, en soyguncu zor sistemi olan faşizm, daha çok birinci emperyalist savaştan yenik çıkan ülkelerde görüldü, italya'da Mussolini, Almanya'da Hitler ve İspanya'da Franko faşizminin gelişmesi tesadüfi değildi. Bir kere, bu ülkeler, emperyalistlerarası paylaşım savaşından yenik çıkmışlardı; bu durum, bu ülkelerin burjuvazisinde büyük bir hayal kırıklığı

64

yaratmış, ne pahasına olursa olsun kendilerini yeniden güçlendirmenin yollarını aramaya itmişti. Burjuvazi o kadar zayıf düşmüştü ki, eski burjuva diktatörlükleriyle ne toplumun üzerinde egemenliğini sürdürebilmekte, ne de istediği sömürüyü elde edebilmekteydi. Ve ayrıca rakiplerine ulaşmak, onları geçmek ve onların ellerindeki sömürgelerini almak için de eski çerçeve ona şenderece dar gelmekteydi. Bu ülkelerin burjuvazisi, ancak faşist bir yönetimle artık-değeri hızla biriktirebiliir, kendi egemenliğini sürdürebilir, istediği sömürüyü gerçekleştirebilir ve daha sonra yeniden başlatmak istediği paylaşım savaşına girişme gücüne ulaşabilirdi, ikinci olarak, bu ülkelerde emekçi kitlelerin ayaklanmaları gündeme gelmiş ve proletarya devrimleri tehlikesi b aş gösteriri i ş ti. Almanya'da Birinci Emperyalist Paylaşım Savaşı sonunda proletarya ayaklanma halindeydi ve bazı yerlerde sovyeyeri kurmuştu, italya'da iyice zayıf düşen burjuvazi tümüyle alaşağı edilmek durumundaydı. Macaristan'da geniş kitle ayaklanmaları ve bunların üstünlük kazanması vardı, ve İspanya'da halk cumhuriyeti kurulmuştu. İşte bütün bunlar -gerek proletarya devriminin yarattığı korku ve gerekse emperyalist paylaşım savaşında çok zayıf bir konuma düşmeleri- bu ülkelerin burjuvazisini azgın bir tarzda faşizme yöneltmiş, ve en gerici bir devlet biçimi olarak faşizmi arayıp bulmalarına yol açmıştır.

Bu dönemde, özelliklerini böylece belirlediğimiz ülkelerde fi-nans kapitalin egemenlik biçimi faşizm olmuştur. Emperyalist aşamada siyasal gericilik faşizm biçiminde somutlaşmış ve faşizm, siyasal gericiliğin doruk noktasını oluşturmuştur. Faşizm, içte burjuva demokratik kurumların en ufağını bile kabul etmeyen, faşist ideoloji, faşist parti, faşist devlet ve faşist ekonomik sistemden başka hiçbir şeye yer vermeyen gerici bir yönetim biçimidir. Sadece kendini belirleyen tek bir toplum tipi, tek bir ideoloji ve siyasal sistem yürürlüktedir. Faşizmin İktidar olması, burjuvazinin bir hükümetinin yerini bir başkasının alması değil, burjuva devletin bir biçimden başka biçime dönüşmesidir. *«Faşizmin yönetimi ele geçirmesi, sadece bir burjuva hükümetin bir diğerim izlemesi değildir. Burju-vazinin-burjuva demokrasisinin belli bir sınıfsal egemenliği içeren devlet biçiminin, bir diğeriyile; açık terörist diktatörlükle, değış-tirilmesidir.»* "

Birinci Emperyalist Paylaşım Savaşından sonra yakın devrim tehlikesini yaşamış olan ve yasayan, emperyalist pay alma savaşından yenik çıkan ülkelerin finans kapitalinin yöneldiği devlet biçimi faşizm oldu. Ekim Devriminden korkuya kapılan diğer ülkelerin burjuvazisi de her türlü siyasal gericiliği geliştirmekten geri kalmadı. Böylece savaştan önce militarizmi geliştiren emperyalist burjuvazi, savaştan sonra bunu faşizme vardırarak, ekonomiden ideolojiye kadar toplumu militaristi eştirme, gerici zor sistemini alabildiğine geliştirme ve milyonluk ordularını sürekli hem genişletme ve hem de en modern silahlarla, yeni savaş teknikleriyle donatma çabalarını sürdürdü.

Emperyalist sistem içinde en büyük güce yine İngiltere sahipti ve ikinci sırada Fransa geliyordu. Bu dönemin bir başka özelliği de, Amerikan ve Japon emperyalizminin hızlı bir gelişim içinde olmasıydı. Bunlardan Japon emperyalist burjuvazisi, gelişmesi için en çok militarizme dayanmıştı ve bunu, bu dönemde faşizme vardırarak, faşistblok saflarında sömürgeleri yeniden paylaşma savaşına katıdı. Savaştan yenik çıkan Almanya, italya gibi ülkelerde burjuvazi, tehdit edildiği proletarya devrimi tehlikesini önlemek ve zayıf konumlarını hızla güçlendirmek için burjuva gericiliğinin doruğu olan faşizmi geliştirdi. Faşizm altında emekçilere karşı savaş açan bu ülkelerin burjuvazisi, her türlü muhalefeti kanla boğarak ve sömürüyü en üst noktaya çıkararak, bu temelde ekonomik, toplumsal ve siyasal gücünü yeniden örgütleyerek, ordusunu geliştirerek ve silahlanmayı en yeni tekniklerle hızlandırarak, İngiltere ve Fransa'ya karşı sömürgeleri yeniden paylaşmayı gündeme getirdi. Başım Almanya'nın çektiği bu faşist blok, böylece yeniden bir paylaşım savaşının odağı haline geldi ve bu politika keskinleşerek ikinci bir dünya savaşına yolaçtı.

iki dünya savaşı arasının egemen sömürgecilik biçimi yine klasik sömürgeciliktir. Bu biçim, daha çok İngiliz ve Fransız emperyalizminin çıkarlarına göre şekillenmişti ve bu dönemde de en çok sömürgeye sahip olan bu

güçler, sömürge l erdeki toplumsal yapının geri olmasına dayanarak egemenliklerini sürdürebiliyorlardı. Sömürge-

67

lerde kapitalizmin gelişmesinin henüz yeni ve zayıf olması. Ekim Devriminin etkisinin sömürge ülkeler halklarına henüz yelerince ulaşamamış bulunması, sömürgelerdeki kurtuluş hareketlerini de zayıf bir konumda tutuyordu. Ancak bu dönemde temelleri atılan kurtuluş harekeden, İkinci Dünya Savaşının ve sonrasının yarattığı elverişli koşullarda hızla gelişebildiler. Sömürgelerin bu konumuna karşın, birinci paylaşım savacından önce yan-sömürgeler durumuna getirilen ülkeler, savaştan sonra sömürgeleştirilmek istendilerse de Ekim Devriminin yarattığı elverişli koşullarda, bu ülkelerde, emperyalizmin sömürgeciliğine karşı ulusal kurtuluş hareketleri gelişti ve başarıya ulaştı. Sömürgelerde yeni kıpırdanmaların görüldüğü bu dönemde de emperyalistler, sömürgeci vahşet politikalarını her türlü zor ve katliam uygulamalarıyla sürdürdüler.

Emperyalizmin ikinci bunalım dönemi, siyasal açıdan burjuva gericiği ve faşizmi dönemi, emperyalist burjuvazinin işçi sınıfına ve ezilen halklara karşı yürüttüğü azgın bir savaş dönemidir. Faşizm, bilindiği gibi içte işçi sınıfına ve emekçi halka karşı açılmış bir savaş, her alanda en azgın bir zor uygulaması demektir. Burjuva diktatörlüğünün her türlü yasal sınırlarının ortadan kaldırılması, azgın, yasa tanımayan kanlı bir diktatörlüğe varması sözkonusudur. Faşizm, sömürde, zor uygulamada ve kan dökmekte sınır tanımam; bu açıdan, en baskıcı, en kanlı, en sömürücü diktatörlük biçimidir; toplumun yalnızca finans kapitalin çıkarlarına göre dönüşüme tabi tutulmasını ve artık değerlin azamisinin elde edilmesini ön görür. Faşizme karşı mücadeleyi başarıya götüren ve onu yenen **III. Enter-nasyonal'in** tanımlamasına göre: *«Faşizm sermayenin emekçi kitlelere yöneltebileceği en azgın saldırıdır», «Faşizm dizginlenmemiş bir bağınazlık ve canavarca bir savaştır», "Faşizm kudurmuş bir gericiilik ve bir kargı-devrim hareketidir. »*, *«Faşizm emekçi sınıfın ve bütün emekçilerin en korkunç düşmanıdır, w»*⁷

içte emekçilere karşı savaş açan faşizmin dış politikası da halklara karşı en azgın ve en amansız bir savaştır. Faşist diktatörlük altında konumu zor anlamında güçlendiren burjuvazinin, yeniden paylaşım savaşını gündeme getireceği, kendinden daha zayıf olan her güce saldıracağı, diğer emperyalist devletlerden sömürgeler kopar-

mak isteyeceği ve bu nedenle sömürge savaşlarını geliştireceği, sosyalizmi yok etme isteğiyle sosyalist devlete karşı savaş açacağı açıktır. *«Bunların amaçları, emekçilere karşı yok edici tedbirlere başvurmak, emperyalist bir talan savaşı hazırlamak, Sovyetler Birliği'ne hücum etmek, Çin'i köleleştirmek ve bölüşmek; böylelikle de devrimi engellemektir, y»*¹ Nitekim faşist blokun başında yer alan Hitler faşizmi, işçi sınıfının mücadelesini ezerek, oluşturduğu güçlü militarist ordularla ve biriktirdiği güçlü silahlarla, sömürgelerini ele geçirmek için ingiliz ve Fransız emperyalistlerle savaşmak, sosyalizmi yoketmek için Sovyetler Birliği'ne saldırmak a-maçlarına başvurdu, italyan ve Japon faşistleriyle ittifak yaparak 1939'da ikinci bir dünya savaşını başlattı. Bu savaşla oluşturulmak istenen şey: dünya bu faşist güçlerin çıkarlarına göre bölüşülmeli ve örgütlenmeli, halkların tütn kazanımları), sosyalist devlet ve ulusal kurtuluş hareketleri ortadan kaldırılmalı, böylece emperyalist burjuvazinin en azgın kesiminin -dikensiz bir gül bahçesi misali- itirazsız en yoğun sömürü ve baskı sisteminin gerçekleştirilmesi mümkün olmalıydı. Alman faşizmi örneğinde ortaya çıkan durumu budur. Bu, burjuvazinin sahip olduğu en gerici ekonomik ve siyasa! amaçları, ve içinde bulunduğu en karşı-devrimci durumu ifade eder. Burjuvazi, işçi sınıfına, dünyanın bütün ezilen halklarına, diğer emperyalist devletlere ve sosyalist ülkelere karşı böyle niyetlerle savaş açacak kadar çılgınlaşabilmiştir. Bu çılgınlıkla on milyonlarca insanı ve üretici gücü yok edebilmiştir. Ve bu durum, çılgınlık gibi gelse de, yalnızca, burjuvazinin sınıf olarak tarihten silinmemek için ne kad;ır azgınlaşabileceğini, egemenliğini yaşatmak için ne kadar vahşice zor kullanabileceğini onaya koymaktadır.

Ama sonuç, hiç de faşist burjuvazinin çılgınca istemlerine göre olmadı: faşizmin insanlık tarihinin gördüğü en büyük yıkım savaşını, en büyük zor olayını gerçekleştirdiği İkinci Dünya Savaşının, tarihi doğrultuya bu kadar inatla karşı duran bu sınıfın faşist ideolojisinin, politikasının, militarizminin imhasıyla sonuçlandığı görüldü. Böylesine gericileşen ve böyle bir kanlı diktatörlük uygulayan burjuvazi, bu çılgınca amaçları içinde boğulmaktan kurtulamadı. Böyle bir savaş içinde ve sonunda dünyanın daha geniş alanlarında işçi sınıfı

ve halkların ulusal kurtuluş mücadelelerinin zafere ulaşmış olması, burjuvazinin karşı-devrimci zorunun onca gücüne ve büyüklüğüne rağmen, proletaryanın ve halkların ileri ekonomik, toplumsal, siyasal ve ulusal gelişim doğrultularının önünde durmadığını, bunca tahribatına rağmen yok olmaktan kurtulamadığını gösterdi. Bulun bunlar, kapitalizme göre daha ileri bir toplumsal yapının, sosyalizmin gerçekleştiği, sosyalist toplumla ittifak temelinde ulusal kurtuluş hareketlerinin ortaya çıktığı, bu hareketlerin hem sağlam bir temele, hem de İdeolojik ve politik sağlam bir öze kavuştuğu bir dünyada, böyle tarihi devrimci gelişmeler karşısında, emperyalist burjuvazinin her türlü gericiğinin, en zorba yönetimlerinin, en baskıcı militarist ordularının ve bunlara dayanarak geliştireceği savaşların hiçbir sonuç vermiyeceğini kanıtlar. Burada da belirleyici olan, her yönüyle zirveye çıkarılmış karşı-devrimci zor aygıtı ve uygulamaları değil, daha ileri bir toplum düzenini hedefleyen işçi sınıfının ve ezilen halkların kullandığı devrimci zor olayıdır. Bu açıdan ikinci Dünya Savaşı iyi bir örnektir. Başlangıçta hiç de hesaba katılmayan ezilen halkların irili ufaklı direnmesinin, savaş sonunda emperyalizmi ne hallere düşürebildiği açıkça görülmüştür. Bundan da, iki savaş arasında olduğu gibi, savaştan sonra da bunalımı süren ve derinleşen kapitalist-emperyalizmi, burjuva zor sistemi ne kadar geliştirilirse geliştirilsin, hangi yöntemlere başvurulursa vurulsun, işçi sınıfının ve ezilen halkların devrimci şiddeti karşısında hiç bir gerici zor sisteminin yaşatamayacağı çıkar,

c) Üçüncü Dönem (ya da en karakteristik özelliğiyle ABD'nin yeni sömürgecilik dönemi): İkinci dünya savaşından sonra başladı ve hâlâ devam etmektedir.

Emperyalizmin üçüncü genel bunalım dönemi, sistemin önderliğini ABD'nin yaptığı bir dönemdir, ikinci Dünya Savaşı sonunda emperyalist sistemin önderliğinde değişme olmuş, en önde ingiltere ve ikinci olarak da Fransa'nın sistem içindeki hakimiyeti son bularak ABD emperyalizminin önderliği ortaya çıkmıştır. Bu nedenle ü-çüncü bunalım döneminde emperyalizmin zor sistemini incelemek için ABD emperyalizminin özelliklerini ve onun sömürgeciliğini bilmek, diğerlerinden farklı yanlarını ayı rd edebi ime k gerekir. Ameri-

69

kan emperyalizminin özelliklerini kavramak için de, onun doğduğu ve geliştiği coğrafi, toplumsal, tarihi koşulları görmek, emperyalizmin önderi olduğu tarihi dönemin özelliklerini hesaba katmak zorunludur. ABD emperyalizminin özellikleri, bütün bunların incelenmesinden çıkar.

Herşcyden önce Amerikan kapitalizmi. Amerika toprakları gibi sonderece geniş, verimli ve zengin topraklar üzerinde, kapitalizm-öncesi ekonomik biçimlerin hemen hemen hiç olmadığı, yani kapitalizm -ne eski ve ne de yeni- kendisine rakip hiçbir toplumun bulunmadığı bir ortamda engelsiz bir biçimde gelişti. Ayrıca kapitalizm, XIX. yüzyıldan itibaren gelişmeye başladığı için yeni ve daha gelişmiş üretim araçları temelinde kurulan kapitalizmin gelişmesi hem nitelik ve hem de nicelik olarak güçlü ve hızlı oldu.

XIX. yüzyıl boyunca, Avrupa'da ingiliz ve Fransız kapitalizminin içerden emekçilerin ve dışardan halkların sürekli direnmeleriyle ve ayrıca kendi aralarındaki savaşlarla karşılaşmasına karşılık. Amerikan kapitalizmi engelsiz ve sürekli bir gelişme halindeydi. XX. yüzyıla gelindiğinde Avrupalı emperyalistler İki emperyalist kamp halinde birbirleriyle savaşır ve bu savaşta güçleri tahrip olurken, Amerikan emperyalizmi bu savaşın avantajlarından yararlanma gibi bir duruma sahipti. Yine iki savaş arasında Avrupalı emperyalistler ekonomilerini zorla restore ederken, emperyalizme varan Amerika kapitalizmi güçlü gelişmesini hızla sürdürdü. Zarara uğrayan ingiliz, Fransız, Alman emperyalizmine karşılık ABD emperyalizminin sürekli gelişmesi sözkonusuydu. Böyle elverişli coğrafi, toplumsal ve tarihsel konumu Amerikan emperyalistlerini, İkinci Dünya Savaşına gelindiğinde, oldukça güçlü bir duruma getirmiş bulunuyordu. ikinci Dünya Savaşı sonunda, emperyalist sistemin eski önder güçleri olan ingiliz ve Fransız emperyalistleri, dünya ölçüsünde iki paylaşım savaşı yaşamış ve yüzyıldır işçi sınıfının ve halkların sürekli mücadeleleriyle karşılaşmış olarak, ihtiyarlamış ve zayıflamışlardı. XX. yüzyılın başından itibaren emperyalist sistemin önderi olmak isteyen ve bu nedenle iki dünya savaşını da başlatan Alman emperyalizmi, her iki savaştan da yenik çıkarak büyük güç kaybına

70

uğramıştı. **Savaşlara Almanya'nın blokunda katılan italyan emperyalizminin durumunu da aynısıydı. Hızla gelişen ve dünyada**

nemli bir rol almak, büyük bir yer kapmak isteyen J aponya aa, ikinci Dünya Savaşında sosyalizm güçleri ve ABD karşısında yenilmişti. Ayrıca **savaş içinde Japon emperyalizmine karşı Çin zafer kazanmıştı. Savaştan devrim güçleri büyük ilerlemeler katederek çıkmış, doğu Avrupa'da halk cumhuriyetleri kurulmuştu. Yine Hindi cini de, Hindistan'da ve dünyanın hemen her alanında İngiliz ve Fransız emperyalizmine karşı halkların ulusal kurtuluş savaşları hızla yükselmışti. Böylece, kapitalist-emperyalist sisteme ABD'nin önderlik etmesinin tüm koşulları oluşmuş bulunuyordu.**

Ama diğer yandan, savaş sonunda dünya genelinde ulusal kurtuluş hareketlerinde ve sosyalist ülkelerin hem nitelik, hem de nicelik olarak gelişmesinde büyük bir sıçrama sözkonusuydu. ABD tüm eski. kapitalist dünyanın Jandarmalığını üstlenirken, diğer yandan da Sovyetler Birliği'nin, tüm sosyalist sistemin, proletarya ve ulusal kurtuluş hareketlerinin önünde yer alması vardı İşte böyle bir tarihi aşamada ABD'nin emperyalist sistemin önderi olması ortaya çıktı, **ikinci Dünya Savaşından sonra peşpeşe sosyalist devletlerin teşekkülü, ulusal kurtuluş hareketlerinin İngiliz ve Fransız klasik sömürgeciliğini ıvice aşındırmaları. 7a yi f düşmüş emperyalist kamp ve güçlü ABD'nin bu kampın başına geçmesi, işte böylesine karşılıklı olmaktaydı.**

Çökmekte olduğu bir dönemde emperyalist sistemin başına geçen ABD, içerde tahrip olmuş Avrupa kapitalizmini ve siyasal alanda her türlü gericiliği, bunun en gelişmiş biçimi olarak faşizmi miras alırken, dışta da tasfiye olma sürecindeki klasik sömürgecilik mirasını devraldı. Ama bütün bunlar, içte siyasal gericiliğe ve fa-şî7.me karşı sürekli gelişen işr.i sınıfı mür.ariesivle, Hısfda sömürge halkların yoğunlaşan ulusal kurtuluş savaşları ve genişleyen sosyalist sistemle çepeçevre kuşatılmıştı. Ayrıca finans kapital ege-menliğinin en üst noktaya varması, ekonomide tekelleşmenin uluslararası tekeller biçimini alması, Amerikan tekelleri önderliğinde uluslararası tekellerin ekonomiye ve siyasete tümüyle hakim olması sözkonusuydu. İşte ABD emperyalizminin jandarmalığa geçiş ko-

şulları böyledir ve bu koşullar ABD emperyalizminin özelliklerini ortaya çıkarır.

Özetlersek, ABD'nin kapitalist sistemin jandarmalığını üstlendiği dönem emperyalist burjuvazinin siyasal gericilikte uç noktaya geldiği, parazit ve sadece kuponlarla yaşayan bir sınıf haline ulaştığı, ekonomide tekelleşmenin uluslararası tekeller biçiminde zirveye vardığı, ulusal kurtuluş savaşlarının başarılarıyla pazarların ıvice daralmaya başladığı, sosyalist sistemin dünyanın üçte birinde egemen olduğu bir dönemdir. ABD'nin avantajları ise, önemli bir coğrafyaya ve verimli topraklara sahip olması, savaşlarla yıpranmamış bulunması, eski sınıflı toplum kalıntılarının ve kapitalizmin tüm gerici güçlerinin onun

önderliğini gönüllü olarak kabul etmesidir. ABD emperyalizminin lehinde ve aleyhinde olan gelişmeler bunlardır.

ABD emperyalizminin özelliklerini kavramak için onun sömürgecilik sisteminin özelliklerini de incelemek gerekir. ABD emperyalizmini koşullandıran özellikler onun yeni sömürgeciliğini de koşullandırmıştır. Yeni sömürgeciliği ortaya çıkaran koşullara geçmeden önce şunu özellikle belirtelim ki, yeni-sömürgecilik çoğunlukla sömürgeciliğin yansıymış gibi yansıtılmakta veya anlaşılmaktadır. Gerçek böyle değildir. Gerçekte yeni-sömürgecilik demek, ABD emperyalizminin çıkarlarına uydurulmuş sömürgecilik; eski sömürgeciliğin yeni biçim ve metodlar altında sürdürülmesi demektir. Bu anlamda yenidir; yani sistemin başına yeni geçen ABD emperyalizmine uygun bir sömürgecilik olduğu için adına yeni-sömürgecilik denmektedir. Yoksa yan-sömürgecilik veya yumuşatılmış hafif bir sömürgecilik anlamında söylenmemektedir.

ABD'nin yeni-sömürgeciliği bazı amaçlardan kaynaklanarak ortaya çıkmıştır. Bir kere, ABD'nin önderlik ettiği aşamadaki emperyalizmin sömürgeciliği, güçlü bir biçimde gelişen ulusal kurtuluş hareketlerinin bu gelişmesinin engellenmesi amacından doğmuştur. Bu koşullarda sömürgecilik öyle biçim ve yöntemlerle sürdürülmelidir ki, eski sömürgecilik yöntemlerine karşı hızla gelişen ulusal kurtuluş hareketlerinin gelişimini engelleyebilsin. Bu nedenle ABD emperyalizminin başını çektiği emperyalist aşamaya bağlı

72

sömürgecilik, eski sömürgeciliğin, ulusal kurtuluş hareketlerinin hızla geliştiği ve sosyalist ülkelerin güçlenip çoğaldığı koşullara tekabül ettirilmiş biçimdir. Çünkü, o koşullarda, *»ABD emperyalistleri, isteseler bile, eski-sömürgeciliğin çürüten cesedini canlandıramazlardı.«*^{1TM*} Yeni-sömürgeciliğin ana hedefi, ulusal kurtuluş hareketlerinin güçlü dinamizmini ve sosyalizme yönelimini durdurmak ve emperyalizmin bu aşamadaki özelliklerine uygun olarak yeniden bir sömürgeci kölelik sistemi yaratmaktır. Bunun için klasik sömürgeciliğin kaba yöntemlerini aşarak, yeni sömürgecilik, *«köleleştirmeyi ve şiddet kullanmayı, 'bağımsızlık ve demokrasi' yaftalan 've her alanda 'yardım' veya 'ittifak' politikası ile kamufler edilmiş olan kukla yönetim ve kukla ordu vasıtasıyla, daha hileli ve dolaylı yoldan gerçekleştirir. »*^[M]

ikinci olarak, emperyalizmin bu aşamadaki sömürgeciliği, sosyalist sistem ülkelerinin ulusal kurtuluş hareketleri üzerindeki güçlü etkisini kırma amacına yöneik olmalıdır. İki savaş arasında gelişen ve özellikle İkinci Dünya Savaşından sonra güçlenen sosyalizmin bu etkisinin emperyalizm açısından kırılması gerekmektedir. Bu açıdan, başını ABD'nin çektiği emperyalizm tarafından uygulanan sömürgecilik, ulusal kurtuluş hareketleri üzerinde sosyalizmin etkisini kırabilmeli, geliştirilen yöntemler bunu da hesaba katmalıdır. Bunun için yeni-sömürgecilik yöntemi, sömürge ülkelerde işbirlikçi nitelikte bir kapitalizmin geliştirilmesini ve gelişen bu kapitalizm altında bu ülkelerin sosyalizmden uzaklaşmalarını sağlayacak bir biçimdir.

Üçüncü bir amaç da, bu aşamada uygulanan sömürgecilik, üretim güçlerinin gelişme seviyesine uygun olmalı ve emperyalizmin sömürsünün daha fazla ve istenilen biçimde olmasına olanak vermelidir. Emperyalist sistemin vakti geçmiş üretim araçlarının yerine yenilenmiş bu üretim araçlarının geçirildiği, üretim araçlarının gelişmiş teknolojik ve bilimsel seviyesine uygun, ona dayalı bir sömürgeciliğin geliştirilmesi söz konusu edilmelidir. Bunun içinde geliştirilen yeni-sömürgecilik, emperyalizmin eskimiş üretim araçlarını sömürgelere aktarmaya, sömürgelerde kapitalizmi geliştirmeye ve sömürüyü kapitalizme uygun daha gelişmiş ve seviyeli kılmaya uygun

73

bir sömürgecilik olmalıdır.

Bütün bu amaçlar, aynı zamanda, yeni-sömürgeciliğin ana özelliklerini ve onu klasik sömürgecilikten ayıran belli başlı farklılıkları da belirler.

Bu amaçlardan kaynaklanan yeni-sömürgecilik yöntemiyle, kapitalist merkezlerde aşılmış olan, yeni bilimsel ve teknolojik gelişme seviyesine uygun olmayan eski üretim araçları sömürgelere taşınarak, bağımlılık temelinde sanayi toplumu buralarda sınırlı olarak geliştirilmiştir. Bu biçimde eski üretim araçlarının aşılmasıyla geliştirilen hafif sanayi, yeni sömürge ekonomilerinin temelini oluşturmaktadır. Bu temelde özellikle ABD'nin uyguladığı bu sömürgecilik, eski sömürgelerde kapitalist gelişmeyi hızlandırmaktadır. Bu durum, eski sömürgelerde ulusal kurtuluştan yana olan küçük ve orta burjuvazinin önemli bir kesiminin, yeni sömürgecilik koşullarındaki kapitalist gelişmeye yönelmesine, böyle bir kapitalist gelişme içine girerek ulusal kurtuluştan vazgeçmesine, başında ABD'nin bulunduğu emperyalist sistemle genelde uzlaşmasına ve böylece de, ulusal kurtuluş hareketlerinin geçici bir süre için zayıflamasına yol-açmaktadır. Bu biçimde bir ekonomik gelişmeyi ortaya çıkaran yeni-sömürgecilik, geliştiği ülkelerin sosyalist ülkelerle ilişkisini koparması ve giderek emperyalizm yanlısı bir tavır içine girmesi sonucunu doğuruyor. Yeni sömürgeciliğin en önemli siyasal sonucu da budur. Ayrıca uluslararası emperyalist ekonominin bir uzantısı olarak geliştirilen bu yeni sömürge ülke ekonomileri, toplumda egemen sınıf olarak işbirlikçi-tekelci burjuvazinin oluşmasına yolaçmakta ve bu sınıf da, toplumun yeni yönetici gücü olarak özellikle ABD'den kaynaklanan faşizmi içeriye taşırmakla, içerde devlet biçimi olarak faşizmi geliştirmekte, hem kendi ülkesindeki ulusal kurtuluş hareketine ve hem de başka halkların ulusal kurtuluş hareketlerine ve sosyalizme karşı düşmanlık etmekte, ABD emperyalizmiyle kader birliği yapmaktadır. Kısaca ABD emperyalizmine bağımlı sömürgeciliğin özellikleri böyledir ve bu özelliklerden de

açıkça görüldüğü gibi yeni sömürgecilik daha sinsi, daha hilekâr ve daha tehlikelidir. Eğer ikinci Dünya Savaşından sonra ABD emperyalizminin ve genel olarak emperyalist sistemin ömrü biraz daha uzamışsa, de-

rinleşen bunalımla n içinde tümüyle boğulup gitmemişse, bunda, y eni-sömürgecilik uygulamasının payı şenderece büyüktür.

Özellikleri ve sömürgeciliği böyle olan ABD emperyalizmi, günümüzde, gerek emperyalist devletlerin ayakta kalmasını sağlamak için ve gerekse böyle bir sömürgecilik biçimini sürdürmek için siyasal gericilik, militarizm ve faşizmden başka bir olanağa sahip değildir. Bunun için içerde sürekli siyasal gericilik geliştirilir, ve bilinen o iki tekkelci parti, horoz doğuşu misali birbiriyle sürekli didişir dururlar, fakat hep aynı ekonomik, sosyal, iç ve dış politikayı uygulurlar. Bu, yalnız ABD'de böyle değil, İngiltere'de, Fransa'da, Almanya'da, italya'da, Japonya'da da böyledir. Dış politikalarının özü de hep aynıdır: sosyalist ülkelere karşı, ulusal kurtuluş hareketlerine karşı ve işçi sınıfı mücadelesine karşı düşmanlıkta birleşmek. Özellikle bu siyasete ABD'nin önderlik etmesi bir tesadüf değildir; bu, herşeyden önce ABD'nin bu politikayı en usta bir biçimde uygulayabilmesinden ötürüdür. ABD, içte faşizme kadar varan siyasal gericilikle birlikte dışarda halklara karşı her gün karşı-devrimci tezgâhlar kurmakla ve faşisi-askeri darbeler düzenlemekle, sosyalist ülkelere karşı hergün k arşı-devrim c i propaganda, tehdit, şantaj, komplo politikalarını geliştirmekle ancak önderlik konumunu sürdürebilmektedir.

ABD emperyalizminin bu konumunun sonuçları neler olabilecektir? Bu konumunu daha ne kadar ve nasıl sürdürebilecektir? Bunun için elinde hangi tür olanaklar ve alternatifler vardır? Önümüzdeki dönemin somut gelişmelerinin belirleyeceği bu sorulara, genel bir bakış açısı olabilecek ve gelişmeleri doğru değerlendirmemize yardım edecek kısa çözümler getirmek, konumuz açısından hern gereklidir ve hem de yararlı olacaktır.

Kapitalist-emperyalizmin bunalımının en çok derinleştiği ve emperyalisti erarası çelişkinin en çok keskinleştiği noktada, bu çelişkinin çözümünün ve bunalımın kısmen atlatılmasının yolu bir dünya savaşında görülmüştür. 1970'li yıllardan beri sürekli derinleşen günümüz emperyalist bunalımından çıkış yolu olarak, çelişkilerinin çözüm yolu olarak emperyalist burjuvazi yine bir dünya savaşım gündeme getirebilecek midir?

75

Yukarda kısaca özetlediğimiz özelliklerinden açıkça anlaşılmaktadır ki, ABD emperyalizmi, iki dünya savaşına yolaçan Alman emperyalizminden daha az saldırgan bir güç ve ABD rejimi Hitler faşizminden özünde pek farklı bir rejim değildir. Eğer, o da Hitler faşizmi gibi hemen bir dünya savaşına y ö ne le mi y orsa, bu, engelleyici çeşitli nedenlerin olmasındandır. Ve yine eğer ABD, bu kadar geliştirdiği siyasal gericiliği ve yeni-sömürgecil'gi topyekûn bir dünya savaşına dönüştüremiyorsa bu, onun iyi niyetinden veya farklı özelliğinden değil, bugünkü dünya koşullarından, kapitalist sistemin, sosyalist sistemin ve ulusal kurtuluş hareketlerinin içinde bulunduğu durumdan ileri gelmektedir.

Eğer emperyalist sistem, yeni bir dünya savaşıyla çelişkilerinden kurtulmak isterse, yani pazar ve hammadde alanlarını yeniden paylaşmak ve yeni alanlar ele geçirmek isterse, bu, esas olarak sosyalist sisteme ve ulusal kurtuluş hareketlerine karşı bir savaş ve bunların tasfiye edilmek istenmesi olacak. İkincil olarak da emperyalist sistem içinde bu alanların yeniden paylaşımı için bir savaş biçiminde ortaya çıkacaktır.

Emperyalist sistem içinde ABD'nin bugün hakimiyeti vardır ve diğer emperyalist güçler bu hakimiyeti kendilerinin var olması açısından hem kabul etmişler, hem ABD ile bir savaşa girebilecek güce ulaşamamışlar ve hern de yeni-sömürgecilik biçimi, pazar ve hammadde al anı nı n sömürülmesinde yeni yöntemler ortaya çı-karmıştır. Bu durumda emperyalistler arası çelişkiden doğabilecek bir dünya savaşı ABD'den kaynaklanmayacağı gibi, bugün diğer emperyalist güçlerden de k ay n aklan amam aktadır. Emperyalist güçler, bugünkü dünya koşullarında sosyalizm ve ulusal kurtuluş güçlerini hesaba katmadan kendi aralarında hiçbirşey yapamaz ve dünya savaşı gibi bir olaya başvuramaz durumdadırlar. Eğer emperyalist güçler, kendi aralarında bir yeniden paylaşım savaşıma kalkıştırlarsa, sosyalizm, işçi sınıfı ve ulusal kurtuluş güçlerinin bu kadar gelişmişliği ortamında, bu ancak kapitalizmin tamamen tarihten silinmesi ile sonuçlanabilir. Bu konuda İki dünya savaşının sonuçları çok açık örneklerdir ve bu gerçeği tüm emperyalist güçler çok İyi bilmektedirler. Bu nedenle, emperyalistler arası çelişki her ne

76

kadar ekonomik alanda gelişse ve çelişki sınırlı olarak siyasal alana yansıtılsa da, askeri alana y an s ı U l ama m akta ve karşılıklı tavizlerle geçiştirilmektedir.

Bir dünya savaşının biçimi, en güçlü yönüyle, olsa olsa, emperyalizmin, sosyalizm güçlerine ve ulusal kurtuluş hareketlerine karşı savaşı şeklinde olabilir. Esas olarak ABD emperyalizminin eğilimi olan ve ondan kaynaklanabilecek böyle bir savaşa yalnız başına ABD'nin gücü yetmemekte ve tek başına kendisi karar ve-rememektedir. Öte yandan diğer emperyalist güçler, hem zayıf konumlarından, hem ABD ile aralarındaki çelişkilerden ve hem de böyle cılgınca bir politikanın kapitalist sistemi bütünüyle tehdit edeceğini çok İy i bildiklerinden ötürü, böyle bir eğiliminde ABD'yi desteklememekte ve bir dünya savaşına olanak tanımamaktadırlar, ABD emperyalizmi, dünya genelinde sosyalist sisteme ve ulusal kurtuluş hareketlerine karşı ekonomik ve siyasal saldırılarını propaganda, tehdit ve siyasal gerginlik düzeyinde tüm gücüyle sürdürmesine karşın, bunu askeri biçime dönüştürememekte, dünya ça-pında böyle bir şeye giriştiği zaman imha olacağını çok İy i bilmektedir. Proletarya Devrimleri çağında, bu kadar çağdaş bir olgu durumunda olan sosyalist ülkelerin tasfiye edilmesini Hİtler de denedi ama sadece kendisi tarihe

gömüldü bu savaşıla. Yine ulusal kurtuluş hareketlerine karşı eski emperyalist güçler, ingiliz ve Fransız emperyalistleri de bir çok savaş denediler ama onlar da bu savaşlarda yenilmekten ve sistem içinde gerilere düşmekten kurtulamadılar. Böylece çok yakın tarihi geçmişteki örnekler bile. ABD emperyalizmine, girişeceği bir dünya savaşının başına neler getirebileceğini göstermeye yetmektedir. Bu nedenlerle ABD emperyalizmi, çelişkilerini bir dünya savaşıyla çözmeyi göze alamamakta, tek başına böyle bir savaşı karar verememektedir. Buna, ne diğer emperyalist devletlerin güçleri ve iradeleri sonuna kadar olanak tanımakla, ne gelişmiş sosyalist sistem, ne ulusal bağımsız devletler ve ne de ulusal kurtuluş hareketleri imkân tanımaktadır.

O halde, ileride doğabilecek yeni gelişmeler için teoride imkânsız olmazsa bile, günümüzde pratik olarak imkânsız olan bir dünya savaşıyla ABD'nin önderlik ettiği emperyalist sistem çelişkilerini

77

çözemiyor ise, ne ile çözecektir? Bunun yöntemi, içte siyasal gericiliği ve dışta da yeni-sömürgeciliği sürekli geliştirmek olarak görülmüştür. Ama bu iki alanda da ABD emperyalizmi epey yol almış ve gidebileceği kadar gitmiştir. Siyasal gericilik her alanda sonuna kadar geliştirilmiş ve en son Reagan yönetimi bunu doruğuna var-dırmıştır. Ama buna rağmen ABD emperyalizmi, ne içine girmiş olduğu derin ekonomik bunalımdan, ne enerji, enflasyon ve işsizlik sorunundan ve ne de kendine karşı gelişen işçi grevlerinden kurtulabilmektedir. Kendi içinde bile bunalımdan kurtulamayan ABD emperyalizmi, bir de Avrupa ve Japon emperyalistlerinin hergün artan muhalefetleri yle karşı karşıya gelmiş bulunmaktadır. Şurası açık bir gerçektir ki, siyasal gericilik ve faşizmle burjuva kamp içindeki çelişkiler giderilmeye çalışılmakta, ancak gericilik ve faşizm bu çelişkileri daha da derinleştirmektedir. Diğer emperyalist ülkelerdeki ekonomik ve siyasal bunalım, hiç de ABD'dekinden az değildir ve bu durum da onu daha güç durumlara düşürmektedir. Ayrıca, özellikle Polonya ve Afganistan sorunlarından ötürü emperyalist güçler ve başta da ABD, sosyalist sisteme karşı saldırılarını yoğunlaştırmış, tam bir "haçlı seferi" düzenlenmiştir. ABD ve emperyalist sistem bu yolla çelişkilerinden kurtulmaya çalışmakta, ama bu da propaganda yapabilmekten öte bir sonuç almaya yetmemektedir. Afganistan ve Polonya meselelerinin ABD'yi ciddi ekonomik ve siyasal bunalımından kurtarması beklenilmemelidir.

Dışardaki uygulamalara gelince; yeni sömürgecilik, ABD emperyalizmine edebileceği hizmeti etmiş; ulusal kurtuluş hareketlerinin engellenmesinde, bağımlı ülkelere faşizmin geliştirilmesinde ve dolayısıyla bir ülkelerin sosyalizme karşıt ve emperyalizmin hizmetindeki alanlar haline getirilmesinde oynayabileceği rolü oynamış; ve bu sistem artık her türlü zor uygulamasıyla yaşatılabilen bir yük haline gelmiştir. Yeni sömürge ülkeler, günümüzde peşpeşe yapılan askeri-faşist darbelerle daha sıkı bir larzda ABD'ye bağlansa da, bu ülkelerin yaşamış oldukları derin ekonomik ve siyasal kriz, ancak ABD emperyalizminin işini zorlaştırmaktadır. ABD emperyalizminin, artık bu yöntemle de bunalımını gidermesi, özellikle 1980'lerin bunalımlı dünyasında önderliğini güçlendirerek

bunalımdan çıkması, eskisinden daha parlak bir sonuç alması beklenmemelidir. Bu konuda zirve 1960'larda yaşanmış, yeni sömürgecilik uygulaması ürünlerini en çok o zaman vermişti; günümüzde aynı ürünleri vermesi mümkün değildir. Yeni sömürgecilik, günümüzde toptan çöküş dönemini yaşamaktadır. Bu nedenle, ABD emperyalizmi, ancak kendisinden kaynaklanan darbelerle faşist rejimleri başa geçirerek yeni sömürgelerin elinden çıkmasını zorla önleyebilmekte; kendi bunalımlarını bu alanlarda giderememekte veya hafifletmemektedir. Tam tersine yeni sömürgelerin içinde bulunduğu derin bunalımdan kendi işbirlikçi rejimlerini çıkarabil- f mck için kendisinin yardımına ihtiyaç duyulmakta; iki tarafın bu bunalımlı durumu, karşılıklı birbirini etkileyerek emperyalist sistemin ; bunalımının daha da derinleşmesine, genelleşmesine ve süreklilik kazanmasına yolaçmaktadır.

Böylece açık olarak görülüyor ki, ABD emperyalizminin, günümüzde bir dünya savaşıyla kapitalist emperyalizmin çelişkilerini çözebilmesi pratikte mümkün olmadığı gibi, emperyalistlerarası çelişkinin gelişmesi ve çatışmanın olanakları, sosyalist ülkelere karşı propaganda ve siyasal savaşım, yeni sömürgelere askeri-faşist yönetimlerin egemen kılınması gibi olgular da bu bunalımı gideremiyor, tersine daha da artırıyor. Buna göre emperyalist sistemin ekonomik, sosyal, kültürel, siyasal ve askeri her alanda burjuvazinin içinden çıkamayacağı bir çelişkiler yumağı biçiminde karşımızda olması sözkonusudur. Bu nedenle, emperyalizmin zor sisteminin günümüzde vardığı aşama tam bir yapaylık ve kaos aşamasıdır.

Emperyalizm, her dönemde olduğundan daha çok günümüzde salt zora dayanan bir sistem durumundadır. Emperyalist sistemin-bazı çelişkilerinin çözümü bir paylaşım savaşında görülmüş, bu amaçla birinci dünya savaşı yapılmıştı. Yine Hitler faşizmi, savaş sonrasının tek sosyalist devleti olan Sovyetler Birliği'ne ve henüz zayıf olan ulusal kurtuluş hareketlerine karşı yeni bir dünya savaşı çıkarmaya cüret etmiş, böyle bir savaşıla zayıf halkları ve diğer emperyalist ülkeleri dize getireceğini sanmıştı. Ama her iki deney de, kapitalizmin daha da gerilemesi ve çöküşünün hızlanmasından başka bir sonuca varmadı. Günümüzde böyle bir savaş da pratikte

79

pek mümkün gözüküyor. Diğer yöntemler de, -siyasal gericiliğin geliştirilmesi, sosyalizme ve ulusal kurtuluş hareketlerine karşı savaşım, yeni bir bilimsel ve teknik buluş- artık kapitalist-emperyalist sistemi günümüzdeki bunalımından kurtaramıyor. Bu nedenlerle 1970'lerden beri emperyalizmin içine girdiği bunalım ağırlasarak devam ediyor. Bunalımı ortaya çıkaran faktörlerin emperyalist sistemin bu bunalımını sürekli geliştirecek ve yoğunlaştıracak nitelikte olmalarından dolayı emperyalizmin günümüzde yaşadığı ekonomiden siyasete kadar her alandaki bunalımı ancak ağırlasarak devam edebilir. Zaman zaman kısmi ve geçici hafiflemeler görülse bile, bunalımın derinliğine ve genişliğine sürekli devam etmesi artık kesin bir zorunluluktur. Bilindiği gibi,

emperyalizmin üçüncü bunalım döneminde i 950 ve 1960'lar sonlarına doğru da bunalım derinleşmiş, ancak o zamanlar bu durum atı atı l abi im işti (siyasal gericilik ve yeni sömürgecilik yöntemlerini geliştirerek yapılmıştı bu). Ama 1970'lerde başlayan günümüz bunalımında böyle bir İpucunun görölmediğini emperyalist burjuvazi basın ve yayınıyla bizzat kendisi duyurmakta; eski dönemlerden daha farklı ve daha derin bir bunalım içinde olduğunu kendisi belirtmektedir. İşte burjuvazinin böyle bir bunalım dönemindeki zor sisteminin, kapitalist-emperyalist sistemin tanımış olduğu, hatta tüm sınıflı toplumun tanımış olduğu, en gerici ve en yapay bir zor sistemi olduğu, burjuva devletler sisteminin, artık sadece kapitalizmi bunalım içinde korumaya ve bunalımlı kapitalizmi zorla yaşatmaya çalıştığı açıkça ortadadır.

Günümüz burjuva zoru, normal bir kapitalist gelişmeyi sağlayamıyor, bunalımlı bir kapitalizmi ordu gücüyle, askeri ve siyasi ittifaklarla sürdürmeye çalışıyor. Emperyalist burjuvazi, içte siyasal gericilik ve faşizme, dışta askeri-faşist yönetimlere dayanarak bunalım içinde ömrünü biraz daha uzatma çabasındadır. Günümüz burjuva zorunun bu özelliğinin çok iyi kavranması gerekir. ABD'nin babını çektiği emperyalizmin günümüz zor sisteminin, diğer dönem-dekilerdtn bu tür farklılıkları vardır. Daha öncekilerin kapitalizmi çelişkilerinden kurtarma amacı olmasına karşın, bu dönemde geliştirilen siyasal gericilik ve faşist rejimler, böyle bir amaç için değil, bunalımlı kapitalizmin ömrünü biraz daha uzatmak içindir.

80

Yeni sömürgelere dayatılan askeri-faşist rejimler, ağır bunalım içinde bulunan bu ülkelerin egemen yapılarını biraz daha yaşatmayı, bunların ömrünü emperyalist devletlerin ömrü kadar uzatmayı amaçlamaktadır. Bu yönetimler, sadece başını ABD'nin çektiği kapitalist-emperyalist sistemin uç noktalarına diktiği sınır muhafızları rolündedir; hergün ulusal kurtuluş ve sosyalizm güçleriyle savacı halinde olan emperyalizmin sınır muhafızlarıdır bunlar. Ve bunların, bu sınır muhafızlarının, birgün burada birgün şurada devrilmeleri, halkların yürüttüğü devrimci halk savaşlarıyla tek tek düşürülmeleri sözkonusudur bugün. Emperyalizmin İnine doğru kovulması durumu gelişmektedir bugün.

Bu nedenlerle emperyalizmin günümüzdeki siyasi ve askeri zor sisteminin bazı özellikleri vardır. Militarizm daha da çok örgütlendirilmiş, emperyalist sistemin genel askeri ittifakı olarak NATO geliştirilmiştir. NATO ittifakı temelinde emperyalizmin uydularının ordu güçleri bütünüyle topluma egemen kılınmış; böylece bağlantılarıyla birlikte tüm emperyalist sistem bir militaristleşme ortamı içine alınmıştır. Toplum üzerinde ordu etkinliği tamamen kurularak, değil burjuva demokrasisini uygulamak, en basit insan hakları bile hergün çiğnenmektedir. Zayıf ulusların haklarına karşı tümüyle bir saldırı, her alanda bir zor uygulanması vardır. Zaten yeni sömürgecilik demek, ABD emperyalizminin geri uluslara karşı açmış olduğu bir savaş, her alanda çılgınca bir zor kullanımı demektir. Temelini NATO'nun teşkil ettiği askeri antlaşma ve ittifakların tamamen devletlerin iç ve dış politikalarına hükmetmesi, ve N ATO'dan kaynaklanan politikaların Avrupa'yı da, Amrika'yı¹ da ve uydularını da yönetmesi sözkonusudur. Burada alınan kararların, burda bir askeri-faşist cunta, surda bir sahte seçim, orda bir sahte diktatörlük olarak karşımıza çıkması vardır. Burjuvazi, muhtemelen bu askeri ittifakını daha da güçlendirerek, siyasi ve ekonomik işbirliklerini daha da geliştirerek, kapitalizmin ömrünü biraz daha uzatmaya çalışacaktır. Yani içten ve dıştan sıkıştırma arttıkça zaman zaman kendi içindeki çelişki derinleşip keskinleşse de, genel eğilim olarak emperyalist ve işbirlikçi burjuvazi, ekonomiden askerliğe kadar her alandaki politikalarını birleştirerek, ortak çıkarlar

81

etrafında bütünüyle kümelenerek ömrünü uzatmaya çalışabilecektir.

Her ne kadar bir dünya savaşına giremiyorsa da, emperyalist burjuvazinin, içte işçi sınıfı ve emekçi halk kesimlerinin çıkarlarına karşı sürekli bir saldırısı, dışta da sömürge halkların ulusal ve toplumsal kurtuluşlarına karşı sürekli bir savaşı sözkonusudur. Özellikle halklara karşı açılmış bir savaş olan askeri-faşist diktatörlükleri daha da yaygınlaştırmak geliştirerek emperyalizmin bu alanları egemenliği altında tutmak islediği, böyle sınır tanımayan azgın, kaba bir zor yöntemiyle bunalımlı ömrünü uzatmaya çalıştığı açıktır. Gerçekte tüm halklara karşı açılmış bir savaş ilanı demektir bu. Her ne kadar bazı ülkelerde -El Salvador, Filistin, Güney Afrika. Kürdistan gibi ülkelerde- halklara karşı bugün açık bir savaş durumuna gelmişse de, diğer tüm bağımlı ülkelerdeki durum bundan farklı değildir. Kore'de de, Güney Amerika ülkelerinde de, diğer yerlerde de gerçekte durum böyledir.

Bütün bu alanlarda emperyalizm ve işbirlikçileri tarafından gizli ve açık bir savaş sürdürülmektedir, ve bu savaşın kuralları yoktur. ABD emperyalizmi buna "özel savaş" diyor; halkların devrimci savaşına karşı ABD'nin "özel savaş" dediği işte budur. Dünya savaşı çıkaramayan, kendi aralarında savaşamayan emperyalistlerin kendilerini ağaç gibi budayan ulusal kurtuluş hareketlerine karşı "özel savaş", devrime karşı karşı-devrimci savaş, ve bunun özel olarak sürdürülmesi!... İşte ABD emperyalizminin dehası kendini burda gösterebilmiş!

ABD emperyalizmi, Vietnam'da geliştirdiği bu savaş biçimini tüm dünyaya yayma amacındadır. İster kendi merkezlerinde sahte ve sonucu önceden belirlenen seçim oyunları ile gerici diktatörlüklerin başa geçirilmesi olsun, isterse önceden planlanan ve sınama biçimindeki uygulamalarıyla yeni sömürgelerin başına fa-Şist-askeri diktatörlüklerin oturtulması olsun bütün bunlar bu "özel sa;ijj"ın en önemli konusudur. Bu yöntemlerle emperyalistler, yaşayabilecekleri kadar yaşama çabasındadırlar. Böylece günü-mü/de emperyalist sistem, hem işçi sınıfına karşı, hem de sistem içindeki halklara karşı topyekûn bir savaş demektir. Bu. belki dünya

82

savaşından farklı, düzenli orduların yaptıkları savaşlardan farklı bir savaştır, ama yine de bu, dünya çapında süren bir "özel savaş"tır. Her ne kadar sosyalist ülkelere karşı genel olarak propaganda ve siyasal gerginlik düzeyinde tutuluyorsa da, Polonya ve Afganistan örneğinde gördüğümüz gibi sosyalizme karşı da bir savaştır bu. Yine Asya'da, Afrika'da, Latin Amerika'da, ve Ortadoğu'da gördüğümüz gibi çeşitli alanlarda sıcak savaşa varan savaşlardır bunlar. Bu karşı-devrimci savaş, daha çok emperyalist merkezlerde işçi sınıfının ve emekçi yığınların demokratik siyasal haklarına ve sosyalizm mücadelesine karşı yönelen bir savaş; ezilen halkların bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm doğrultusundaki mücadelelerine yönelik bir savaştır; tamamen bir zor uygulanması olayıdır.

Mademki emperyalizm kendi geleceğini böyle bir zor uygulanmasına, "özel savaş" yöntemine bağlamıştır, tek yaşama umudu olarak bunu görmektedir; o halde işçi sınıfının ve ezilen halkların da buna karşı kendi kurtuluş mücadelelerini, emperyalizmin "özel sa-vaşı"na karşı kendi devrimci savaş biçimlerini, günümüzde en yaygın devrimci savaş biçimi olan halk savaşların geliştirmeleri, emperyalizmi içine girmiş olduğu derin bunalım ortamında dar-belemeleri, geriletmeleri ve çöküşe götürmeleri gerekmektedir.

Buraya kadar, emperyalizmin zor sistemini, emperyalist paylaşım savaşlarını, emperyalizmin günümüzdeki konumunu ve savaş yöntemlerini inceledik. Tabii ki bunun karşıtı da sozkonusudur. Eğer emperyalizm, bu konularda bu kadar gelişme içine girmiş ve bunlarla omrünü uzatmaya çalışıyorsa, elbette kendine karşıt güçlerin de dayandığı bir mücadeleleri, bu mücadelelerin tarihsel temelleri ve bir gelişimi vardır. Emperyalist sistem kendi kendine bu duruma gelmemiştir; daha doğuşundan günümüze kadar ona karşı içten ve dıştan verilen ve çeşitli yerlerde muzaffer olan devrimci savaşçıların temelde rol oynaması sozkonusudur. Şimdi de kapitalizmi bu hale getiren devrimci savaşları inceleyelim.

EMPERYALİZME KARŞI DEVRİMCİ SAVAŞLAR

Ezilen ve sömürülen sınıfların, egemen sınıf haline gelerek kendi toplumsal düzenlerini kurup baskı ve sömürden kurtulabilmelerinin ekonomik ve toplumsal temelleri, uygarlık tarihinde ilk kez kapitalist emperyalizm aşamasında olgun ve olanaklı hale gelmiştir. Yine buna bağlı olarak, yabancı devletler tarafından işgal, istila edilen ve sömürgeleştirilen halkların gerçek ve tam kurtuluşlarının, bağımsız ve özgür oluşlarının objektif temelleri de emperyalizm döneminde yeterli olmuştur. Aynı zamanda emperyalizm dönemi, tüm egemen sömürücü sınıfların (istisnalar dışında) toptan gerici toplumsal güçler haline geldikleri dönemdir. Bu nedenlerle, emperyalizme karşı-devrimci savaşlar, ezilen emekçi sınıfların ve ezilen f^alkların kurtuluş savaşlarını içerir. Emekçi sınıfların ve ezilen halkların emperyalizme karşı dün-anın önemli bir kesiminde muzaffer olmuş, devrimci kurtuluş sa-

84

vaşlarının kökenleri, şüphesiz ki tarihte ezilen sınıfların ve halkların yürütmüş olduğu haklı ve devrimci mücadele geleneğinde yatmaktadır. Tarihle ezilen sınıf ve halkların yarattığı engin mücadele geleneği, emperyalizme karşı devrimci savaşların üzerinde yükseldiği zengin tarihi mirası oluşturur.

Uygarlık tarihi, yani sınıflı toplum tarihi, gerçek anlamıyla sınıf savaşmaları tarihidir. Bu tarih boyunca, ezen ve sömüren sınıflarla ezilen ve sömürülen sınıflar arasında, köle sahipleriyle köleler, feodallerle serfler, burjuvaziyle proletarya ve bunların dışı yansıması olarak yağmacı, fetihçi ve sömürgeci güçlerle kabile, aşiret ve ezilen halklar arasında amansız bir mücadele ve savaş sürüp gelmiştir.

Tarihte ilk sınıflı toplum olan kölecilik çağında, köle sahipleri sınıfının baskı ve sömürüne karşı köleler, köleci imparatorlukların işgal ve istilasına karşı kabile, aşiret ve ezilen halklar sürekli a-yaklanmışlar, isyancı birlikler örgütleyerek savaşmışlar ve zor kullanmışlardır. Marks'ın "*ilk çağ proletaryasının öncüsü*" diye tanımladığı Spartaküs önderliğindeki köle isyanı, uzun süren ve zaman zaman önemli askeri basanlar kazanan bir savaş olarak, çağma uygun askeri örgütlenme ve savaş taktiklerini açık bir biçimde kendisinde gösterir.

Kölelerin ve aşiret, kabile birliklerinin devrimci mücadele gelenekleri üzerinde yükselen serflerin ve baskı altına alınmak istenen aşiret ve halkların, feodal baskı, sömürü düzenine karşı başkaldırmaları ve savaşmaları sürekli olmuştur. Daha geniş alanları sınıflı topluma açan feodalizm, içte köylülerin ayaklanmaları ve bazı alanlarda uzun süren savaşları, dışta ise kendi devletini kurarak bağımsız olmak isteyen halkların sürekli direniş savaşları ile önemli ölçüde sarsılmıştır. Kapitalizmin doğuş çağında burjuvazinin feodalizmi yıkıp kendi düzenini kurma mücadelesinde, burjuva demokratik devrimlerinde, emekçi güçlerin, özellikle köylülerin ve ezilen halkların yürüttükleri mücadelelerin rolü büyük olmuştur. Eğer bu döneme kadar sömürülen sınıf ve halkların yürüttükleri mücadeleler, onları gerçek kurtuluşa götürmemişse, bu, o mücadelelerin basit ve zayıf olmasından değil, böyle bir kurtuluş için gerekli tarihi

ve toplumsal gelişmelerin henüz yetersiz olmasındadır.

XIX.Yüzyılda Devrimci Savaşlar

Ezilen, sömürülen sınıf ve halkların devrimci mücadelelerinin zafere gitmesinin, bu güçlerin gerçek kurtuluş ulaşmalarının objektif şartları, XIX. yüzyılda da yeterli düzeyde gelişmemiştir. Bu yüzyıl, toplumsal devrimde sınıf önderliğinin değiştiği bir yüzyıldır. Eskiden devrimci bir sınıf olan burjuvazinin, yüzyılın ikinci yansında genel olarak gerilemesi, yeni devrimci önder bir sınıf olarak proletaryanın tarih sahnesinde belirmesi vardır. Bu nedenlerle, XIX. yüzyılda devrimci savaşlar olarak, burjuvazinin feodal mutlakiyetçi rejimlere karşı savaşları, sömürgeleştirilmek istenen halkların yabancı işgalcilere karşı direnişleri ve proletaryanın burjuvaziye ve feodal sınıfa karşı mücadeleleri görülür.

XIX. yüzyıl, kapitalizmin büyük bir hızla gelişip yükseldiği bir dönemdir. Kapitalizm, üretici güçleri geliştiriyor, toplumsal gelişmeye hizmet ediyordu. Bu nedenle çağ, hâlâ burjuva demokratik devrimler çağıydı. Kapitalizmin

geliştiği, ancak burjuvazinin henüz egemen sınıf durumuna gelemediği ülkelerde burjuva demokratik devrimleri oluyor, genel olarak burjuvazi devrimlerini şiddet de kullanarak geliştiriyordu. Yüzyılın ilk yarısında burjuvazi, feodalizme karşı çıkıyor, feodal-mutlakiyetçi rejimlere karşı-devrimci savaş yürütüyor, ve bu savaşında köylülerin ve işçi sınıfının desteğini alıyordu. Bu güçlerle ittifak yaptığı oranda da toplumda burjuva demokrasisini geliştiriyordu. Aynı zamanda bu dönemde, feodalizme karşı olan ve onu gerileyen, kapitalizmin ve burjuva demokrasisinin gelişmesine hizmet eden savaşlar, ilerici bir nitelik taşıyorlardı. Burjuvazinin yürüttüğü ayaklanmalar ve iç savaşlar, burjuva devrimine hizmet eden köylü savaşları, (1807-1812) İspanyol direnme savaşı, (1849) Macaristan'ın Avusturya'ya karşı savaşı, vb. gibi savaşlar, hep ilerici savaşlardı. XIX. yüzyılın ikinci yansına gelindiğinde, kapitalizmin geliştii alanlarda (Batı Avrupa'da) genel olarak devrimlerini tamamlayan

86

burjuvazi genelleşmeye başladı. Özellikle oluşan devrim ortamında işçi sınıfının devrimci gücünün gelişmesinden korkan burjuvazi, işçi ve köylülere karşı toprak ağalan ve tüm gericilikle birleşerek demokratik devrime sırt çevirdi. Fransa'da Haziran 1848 proletarya ayaklanması ve özellikle de 1871 Paris Komünü karşısında tüm Baü Avrupa burjuvazisi gerici kesildi. Bu dönemde gelişmesinin zirvesine varan kapitalizmin tekelleşmesi, bir dünya pazarı yaratması ve dünyanın kapitalist devletler arasında paylaşılması yüzyılın sonunda tamamlandı. XIX. yüzyılın en belirgin özelliklerinden biri de, kapitalist sömürgeciliğin tüm dünyayı kapsayacak ölçüde yayılmasıydı. Bu nedenle, yüzyıl boyunca, gelişmiş burjuva devletleri tarafından Asya, Afrika ve Latin Amerika halklarını köleleştirmek için yaygın ve vahşi sömürgeleştirme savaşları yapıldı. Sömürgeci güçle r, gelişmiş kapitalist ekonomik ve toplumsal yapıya dayandıkları için, geri ekonomik ve toplumsal yapı içinde bulunan Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkeleri üzerinde sömürgeci egemenliklerini kurabildiler. Bu dönemde sömürgelere yalnız meta ihracı yapılıyordu, ve bu nedenle sömürgelerde gelişmemiş bir toplumsal yapı vardı. Sömürgelerde kapitalizmin gelişmemiş ya da çok cılız olarak yeni gelişmeye başlamış olması, halkların özgürlük mücadelelerini zafere götürmeleri ve gerçek kurtuluşlarını sağlamaları için objektif şartların yelerince gelişmediğini gösteriyordu. Ama buna rağmen Asya, Afrika ve Latin Amerika halkları, kapitalist işgale ve sömürgecilğe karşı sürekli ayaklandılar; Çin'de, Hindi-çini'nde, Latin Amerika ülkelerinde ve diğer yerlerde ardı arkası kesilmeyen direnmeler ortaya çıkardılar. Büyük bir ekonomik ve askeri güce sahip olan sömürgeciler, her türlü kaüam ve baskı uygulamalarıyla bu direnişleri bastırabildiler, ama toptan yokedemediler. Her ne kadar halkların bu yüzyıldaki direnmeleri onları kurtuluşa götüremediyse de, daha sonraki emperyalizmin dizginsiz sömürüsüne karşı bir engel teşkil etti; genellikle emperyalizm çağındaki ulusal başkaldırmalar ve ulusal kurtuluş savaşları, kapitalist sömürgeciliğin yerleşmeye başladığı bu dönemdeki direnmeleri kendilerine temel aldılar.

87

Serbest rekabet içinde kapitalizmin hızla geliştii bu yüzyılın en önemli olaylarından biri de, proletaryanın devrimci bir sınıf olarak tarih sahnesine çıkmasıdır. Kapitalizmin toplumsal gelişme önünde engel teşkil etmediği ve hâlâ "bu gelişmeye hizmet eden bir sistem olduğundan dolayı XIX. yüzyıl, proletaryanın sosyalist devrimi için gerekli objektif şartlar bakımından yeterli gelişmenin henüz ortaya çıkmadığı bir dönemdir. Yüzyılın ilk dönemlerinde proletarya, feodalizme karşı mücadelesinde burjuvazinin mütefiki olarak devrime katılır. Bir yandan proletaryanın burjuvaziye karşı kendiliğinden mücadelesini bilinçli bir mücadele haline getirme çabaları yüzyılın ortalarında yoğunluk kazanırken, öte yandan aynı dönemde, özellikle Fransa'da en açık örnekleri görüldüğü gibi, devrimi terk eden burjuvaziye karşı proletaryanın açık ayaklanması ve savaşı ortaya çıkar. Proletaryanın burjuvaziye karşı mücadelesi, Fransa'da 1848'de ve özellikle de 1871 Paris Komünü deneyinde olduğu gibi büyük boyutlarda gelişip iktidarı ele geçirmeye kadar varmasına karşın, proleter sosyalist devrimin objektif koşullarının yetersizliği ve Komün'de de açık olarak görüldüğü gibi proletaryanın pratik mücadele tecrübesinin azlığı nedeniyle sonuca kadar gidemedi; yani proletaryayı egemen bir sınıf konumunda tutamadı.

Her ne kadar XIX. yüzyılda proletaryanın devrimci savaşmaları kurtuluşu gerçekleştirememişlerse de, boşa da gitmemişlerdir. Proletarya hareketi, bu yüzyılda gelişen mücadeleler içinde ekonomik ve demokratik alanda önemli kazanımlar elde etmiş, işçi sınıfının devrimci ideolojisi şekillenmiş, partileşme yolunda önemli adımlar atılmış, pratik mücadele deneyleri geliştirilmiş ve emperyalizm çağına, sosyalist devriminin objektif koşullarının olgunlaştığı çağa tüm bu kazanımlarla girilmiştir.

Henüz toplumsal egemen bir güç haline dönüşmemiş de olsa, proletaryanın ideolojik ve politik yapısının şekillenmesi, çok büyük önemi olan tarihi bir olaydır. Bu görevi, en tam ve en doğru bir biçimde Marks ve Engels başararak, dünya proletaryasının yol göstericileri olmuşlardır. Diğer tüm alanlarda proletaryanın devrimci anlayışını sistemli bir biçimde çözümledikleri gibi, burjuvaziye karşı sınıf mücadelesinde proletaryanın uygulayacağı zor, şiddet

anlayışını da çağın koşullarına uygun olarak en açık bir biçimde belirtmişlerdir.

Her zor sistemi, belli bir ekonomik ve toplumsal temel üzerinde yükseldiğinden, her şiddet anlayışı da, ekonomik ve toplumsal temelin incelenmesi, sistemli bir biçime, teori haline getirilmesi biçiminde gelişen düşünsel faaliyete dayanır; yani şiddet anlayışı teorik ve politik çizgiden çıkar. Kapitalist ekonomik ve toplumsal yapıyı tahlil eden, onun çelişkilerini doğru bir biçimde gösteren ve buradan çıkarak sosyalist ekonomik ve toplumsal yapının özelliklerini belirleyen Marks ve Engels, işçi sınıfına kapitalizmden sosyalizme geçiş yolunu gösterdiler. Proletarya İçin belirledikleri gerçek kurtuluş yolu kısaca şöyle özetlenebilir: Komünist parti yönetimindeki proletarya için gerekli olan, köylülükle sağlam ve güçlü İttifak, burjuvaziye yenmek ve burjuva

devlet makinasını parçalamak için devrimci şiddet de dahil her türlü mücadele yöntemini kullanmak, proletarya diktatörlüğü devletini kurmak, proletaryanın hakimiyetini savunmak ve toplumu komünizme doğru dönüştürmek için bu devletten araç olarak yararlanmaktır.

Proletaryanın, sosyalist devrimi gerçekleştirmek ve egemen sınıf haline gelebilmek için kesin olarak burjuva devlet makinasını parçalaması, yani sürekli ordu ve bürokrasiyi ortadan kaldırması gerektiğine inanan Marks ve Engels'ın devrimci şiddet anlayışı buradan çıkar. Ordu ve devlet cihazını sürekli geliştiren burjuvazinin bu aygıtlarını parçalamanın ancak ona karşı şiddet kullanılarak mümkün olacağı inançları sürekli gelişen Marks ve Engels, proletaryanın devrimci şiddet kullanımını ilgiyle izleyerek, onları destekleyerek ve tecrübeler çıkararak proletaryanın devrimci şiddet anlayışını ortaya çıkardılar.

Marks, kapitalizmden komünizme geçiş sürecinde uzun süreli bir geçiş döneminin olduğunu ve bu dönemde devlet biçiminin proletaryanın devrimci diktatörlüğü olacağını belirtti. Proletaryanın devletini böyle tanımlayan Marks ve Engels, sosyalist devrimin, kapitalizmin geliştiği alanların hepsinde ya da büyük çoğunda bir anda olacağını düşünüyorlardı; bu nedenle devrimden sonra proletarya iktidarının dışı yönelik fazla görevinin olmayacağı inan-

çındaydılar. Buna göre proletaryanın askeri örgütlenmesini şöyle tanımladılar: «...İşçi sınıfını silahlandırmak, sürekli ordu yerine silahlı halkı koymak... *işçiler silahlı ve iyi örgütlü olmalıdır. Bütün proletaryanın tüfek, karabina, top ve cephanesi sahibi olması için gereken hemen yapılmalıdır. Bütün silahsızlandırma çabaları, gerektiği takdirde kuvvet kullanılarak püskürtülmelidir!*»^{12<1}

«Tarihte böyle bir büyüklük örneği daha yoktur» dediği Paris Komünü'nün yıkılışı nedenlerini açıklarken iç savaş konusunda şöyle diyor; «*Kritik an vicdani tereddütler yüzünden kaçırıldı, iç savaşı başlatmak istemediler. Sanki şu zararlı yumurcak Thiers, Paris'i silahsızlandırma teşebbüsüyle iç savaşa zaten başlamış değildi.*»¹ Aynı olayı bir halk savaşı haline gelmiş biçimiyle değerlendiren Engels, «*1808'de İspanyolların sahip olduğu ateşli yurt-severliğe Fransız halkı sahip olsaydı, her şehir ve hemen hemen her köy bir kale haline getirilseydi, her köylü ve her şehirlili bir savaşçı olsaydı Almanların hali ne olurdu.*»³¹ diyor. Devrimler tarihini inceleyen Engels, «*Bütün devrimler, hangi biçimde olurlarsa olsunlar, şiddetin bir biçimidirler!*»¹ yargısına varıyor.

Marks ve Engels, işçi sınıfının devrimci mücadelesi yanında giderek onun bir müttefiki durumuna gelen ezilen ulusların devrimci ulusal savaşlarını da yakından izlediler ve incelediler. Bunlardan, daha sonra ezilen halkların yaygın olarak kullandıkları halk savaşına teorik temel olacak sonuçlar çıkardılar. Bu konuda Engels'-den aktaracağımız birkaç cümle, istenileni vermeye yetecektir: «*Bağımsızlığımızı kazanmak isteyen halk olağan savaş yöntemlerine sığınmaz. Her yerde kitle ayaklanmaları, devrimci savaşlar gerilla müfrezeleri! İşte küçük bir ulusun daha büyük bir ulusu yenebileceği, küçük bir ordunun daha iyi örgütlenmiş, daha güçlü bir orduya karşı koyabileceği tek çarpışma yöntemi!*»^{1^}

Buraya kadar aldığımız kısa pasajlar, proletaryanın kurtuluş ideolojisinin yaratıcıları olan Marks ve Engels'ın, devrimi gerçekleştirmek ve egemenliğini koruma dönemlerinde işçi sınıfının başvuracağı devrimci şiddet konusundaki anlayışlarını açıklamaya yeter. Marks ve Engels'ın önderliğinde XIX. yüzyılda ideolojik, politik, örgütsel gelişimi ve pratik tecrübeleriyle birlikte böyle bir dev-

rimci şiddet anlayışıyla da donatılan işçi sınıfı, girdiği emperyalizm çağını kısa sürede proletarya devrimleri çağı haline getirmeyi bildi.

Emperyalizm ve Proletarya Devrimleri Çağında Devrimci Savaşlar

Kapitalizmin emperyalist aşamaya ulaşmasıyla birlikte devrimci savaşların hem sosyal kapsamlarında, hem de siyasal hedeflerinde köklü değişiklikler meydana geldi. Bunu, her şeyden önce emperyalizmin, "can çekişen kapitalizm", kapitalizmin en son aşaması ve yeni toplumsal devrimlere gebe olmasında aramak gerekir. Bu dönemdeki devrimci savaşlar, işçi sınıfının sosyalist devrimi ile sömürge halkların ulusal kurtuluş devrimleri, emperyalizme karşı olma, onunla çelişkilerini çözme temelinde gelişme durumundadırlar.

Emperyalizm çağına ulaşıldığında, kapitalist ülkelerde burjuva devrimleri büyük oranda tamamlanmış, burjuvazi devrimci barutunu bitirerek gericileşmiş, sömürge ve bağımlı ülkelerde ise burjuva devrimlerinin gelişimi değil, sömürgeci savaşlar, sömürgeci baskı ve tahakküm egemen olmuştu. XIX. yüzyılda Avrupa'da kendi devrimlerini geliştiren burjuvazi, sömürgelere baskı ve tahakkümünü götürmüştü. Ve burjuva devrimlerinden en küçük bir kınntı bile sömürgelere yansıtılmamıştı. XX. yüzyılın başından itibaren kendi merkezlerinde siyasal gericiliği ve militarizmi geliştiren emperyalist burjuvazi, sömürgeleri ise yeniden paylaşmak için kamplara bölünerek kendi arasında mücadeleyi hızlandırdı, Rusya gibi burjuva demokratik devrimin tamamlanmadığı emperyalist ülkelerde bile, burjuvazi, bu devrimi geliştirmiyor, feodal çarlıkla uzlaşmaya gidiyordu. Sömürgelerde ise böyle bir gelişme henüz yoktu ve emperyalistlerle yerli feodal güçler aralarında uzlaşarak halk kitleleri üzerinde köleci egemenlik kurmuşlardı. Bu nedenlerle, bu aşamada gelişme durumunda olan burjuva demokratik devrimlere, eskisi gibi

burjuvazi değil, artık proletarya önderlik etme durumundaydı; eskisi gibi burjuvazinin köylülükle ittifakı temelinde değil, bu devrimler, proletaryanın köylülükle ittifakı temelinde ve proletarya önderliğinde gelişecekti. Bu ise, burjuvazinin, işçi sınıfı ve halklar üzerindeki sömürü ve baskıyı yoğunlaştırdıkça, buna karşıt olarak geli-

şecek devrimci mücadelelerin de, yeni bir temelde, proletarya devrimleri temelinde ve buna bağlı olan sömürgelerin ulusal kurtuluş sav aş lan biçiminde gelişeceği demektir.

Emperyalizm çağındaki devrimci savaşımın sosyal kapsamındaki bu değışildik, buna bağlı olarak amaçlarında da kendini hemen gösterecekti. Devrimin siyasal hedefleri, eskisi gibi burjuva diktatörlüğü değil, artık yeni ve en devrimci sınıf olarak proletaryanın diktatörlüğü olacaktır. Ve böylece de, tarihte ilk defa sömürücü bir sınıfın yerine bir diğer sömürücü sınıfı iktidara getiren devrimler değil, insanın insan tarafından sömürülmediği bir topluma gitmeyi amaçlayan, çalışan sınıfı iktidara getiren devrimler doğacaktır. Bu dönemde gelişen devrimci savaşların ana yönü budur. Sadece işçi sınıfının sosyalist devriminin proletarya diktatörlüğünü hedeflemesi değil, bu dönemde sömürgelerde proletarya devrimlerinin bir müttefiki olarak ortaya çıkacak olan ulusal demokratik devrimlerin de, eğer sonuna kadar götürülmek istenilirse İşçi-köylü diktatörlüğünü, demokratik halk diktatörlüğünü hedeflemeleri gerekmektedir.

Emperyalizm çağının devrimci savaşları, emperyalizmin özelliklerine yakından bağlı olduğundan, bu konuyu biraz daha açmakta yarar vardır. Emperyalizm çağı, gerçekte, proletarya devrimlerinin objektif şartlarının olgunlaştığı bir çağı, proletaryanın devrimci hareketinin zafere ulaşacağı bir çağı ifade eder. Sınıflı toplum tarihinin çeşidi evrelerinde ortaya çıkan birçok halk hareketinin, arzuladığı fakat bir türlü ulaşamadığı hedefe, bu dönemde artık ulaşma imkânları doğmuştur. Emperyalizmin zor sistemi, hem içerde işçi ve emekçi kitlelerine karşı azgın bir zor uygulaması, hem de sömürge halkların yaşantısına karşı zorla bir müdahale, azgın bir saldırı biçimindedir. Bunun da, bütün emekçi yığınları ağır ağır mücadele alanına doğru çekme gibi bir sonuca yol açması kaçınılmazdır.

92

Gerici zorun, emperyalist gericiliğin ve şiddetin, emperyalist burjuvazinin azgın azamî kâr talebinin halk kitlelerinin maddi ve manevi yaşamını sürekli değıştirdiği, zorlaştırdığı ve bunun da kitlelerin uyanmasında, kımıldanmasında ve mücadeleye atılmasında önemli bir etki yaptığı; bunun sonucunda halk direnmelerinin yaygın bir tarzda ortaya çıkmaya başladığı ve daha sonra yaygın olarak gelişecek olan halk savaşlarının, emperyalizmin toplumlara bu şekilde müdahalesine yakından bağlı olduğu açıktır. Bir yandan yığınlar üzerinde uygulanan emperyalist zor, baskı ve sömürü onları tahrik edip, kıskırtıp mücadele alanına sürüklerken, öte yandan yeni bir düzen umudunun artık gerçeklik haline gelmeye başlaması, hele hele bu düzenin teorik ve politik çerçevesinin çizilmesi ve bununla birlikte devrimci ideoloji ve politikanın bu direnmelere önderlik etmesi, bütün bunlar halk mücadelelerinin hızla gelişimine yolaçan temel etkenlerdir. Ayrıca uyguladığı sömürü ve baskı yetmiyormuş gibi, burjuvazinin, sömürgeleri yeniden paylaşmak için Birinci Dünya Savaşını gündeme getirmesi, işçi sınıfının ve ezilen halkların önemli bir bölümünün uyanmasına, emperyalizmin savaş dehşetine karşı kendi kurtuluş savaşları içine girmesine yol açtı. Yani emperyalizmin birinci genel bunalım evresinde, özellikle bu evrenin en çok kızıştığı birinci emperyalist paylaşım savaşı sırasında, kitlelerin, her alanda savaşın ağırlaştırdığı yas.am yükü altında ezilmeleri, hem "metropol" emekçilerinin hem de sömürge halkların uyanışında önemli bir itici güç görevj gördü. Bütün bunları, bu dönemin ve tüm emperyalizm çağının en doğru, en tam ve en sistemli tahlilini yapan, emekçi sınıfların devrim hareketinin teorisini geliştirerek ve devrimci savaşımı ilk kez zafere götürerek Marksizme en büyük katkıyı yapan Lenin'e ve Rusya'da Ekim Devrimi pratiğine dayanarak ele almak daha yararlı olacaktır.

1- Leninizm ve Ekim Devrimi -Rusya'da Proletarya Ayaklanmaları ve Halk Savaşı:

Emperyalizm çağında ve bunun birinci genel bunalım evresinde devrimci savaşımını incelerken, işe Ekim Devrimi örneğinden baş-

lamak ve bunu Rusya gerçeğinde Leninizmin ortaya çıkışıyla birlikte ele almak, en doğru yaklaşım tarzlarından birisidir. Çünkü Leninizm, emperyalizm çağının ve Ekim Devrimi temelinde gelişen proletarya devrimleri çağının Marksizmidir. Stalin'nin tanımıyla Leninizm, «*genel olarak proleter devrimin teori ve laktığı, özel olarak proletarya diktatörlüğünün teori ve taktiğidir.*»^{12*} Leninizm, proletarya devriminin teori ve pratiği olduğu gibi, aynı zamanda, emperyalizm çağında zafer olanağı doğan sömürge devrimlerin, ezilen halkların ulusal kurtuluş devrimlerinin de teorisi ve pratiğidir. Bu nedenlerle, emperyalizm çağında devrimci savaşların öğretisi ve dayanağı Leninizmdir. Bu açıdan, emperyalizme karşı devrimci savaşları Leninizme bağlı ele alarak bu temelde günümüze kadar getirmek, devrimci savaşları doğru izah etmenin ve mücadelemiz açısından doğru dersler çıkarmanın en doğru ve biricik yöntemidir.

Lenin, işe emperyalizm çağının tahliliyle başlar, ve bu doğru tahlil temelinde diğer anlayışlarını geliştirir. Leninizmin emperyalizm tahlilinden, emperyalizm koşullarında emperyalist ülkelerdeki durumu, sömürge ve bağımlı ülkelerin durumunu ve sömürgeleri yeniden paylaşmak için emperyalistler arası savaşımı tahlil etmesinden (konumuz açısından gerek görmediğimizden biz bunlara değinmeyeceğiz, Lenin'in Emperyalizm kitabına bakılabilir), devrini için su üç sonuç çıkar:

«*Kapitalist ülkelerde devrimci bunalımın ağırlaşması, 'metropollerde', iç proleter cephe patlama öğelerinin artması.*»

«*Sömürgelerde devrimci bunalımın ağırlaşması, dış cephe, sömürgeler cephesinde, emperyalizme karşı gittikçe artan sayıda ayaklanma öğeleri.*»

«Emperyalizm koşullarında savaşlardan kaçınılmaz ve emperyalizmin dünya cephesine karşı, Avrupa'da proleter devrim ile Doğu 'da sömürgeyel devrim arasında bir tek dünya cephesi oluşturacak ittifak kaçınılmazdır.»¹¹

Bu üç sonucu. Lenin, şu bir tek cümle ile ifade eder: «Emperyalizm, proletarya toplumsal devriminin hemen öncesidir.»

i:-1

94

Emperyalizmi "can çekişen kapitalizm" ve dünyada proleter devrimin objektif şartlarının ortaya çıkması olarak değerlendiren Leninizm, dünyada sosyalizme geçiş konusunda su sonuca varır: "kapitalizmin gelişmesi, farklı ÷lke/erde hiç de düzenli olmayan bir biçimde yürümektedir. Meta üretimi koşullarında başka türlü de alamaz. Bundan da reddedilemez bir biçimde su çıkıyor ki, sosyalizm bütün ÷lkelerde aynı anda zafere ulaşamaz. Önce bir yada bir kaç ÷lkede zafere ulaşacak, ötekiler bir süre burjuva ya da burjuva-öncesi dönemde kalacaklardır.»^[1] Devrimin gerçekteleceği bu «bir ya da bir kaç» ÷lkenin, kapitalizmin en çok geliştiği ÷lkelerofması gerekli görmez Leninizm, ona göre devrini, emperyalist zincirin en zayıf halkası durumunda olan ÷lkelerde gerçektelecek ve emperyalist cephe, en zayıf olduğu yerde yanlacakur.

Kısaca belirlediğimiz bu temel sonuçları ortaya çıkaran ve bu temel tezlerden hareket eden Leninizm, tüm pratik devrimci faaliyetini bu anlayış temelinde geliştirir. Leninizmin en belirgin yanı, emperyalizmin tahlil edilmesinden proleter devrimi için bu doğru sonuçları çıkarabilmiş olmasıdır.

İşte Rusya, emperyalizmin birinci genel bunalım döneminde emperyalist zincirin böyle en zayıf halkalarından birisidir; işte bu nedenle Leninizm ve onu pratikte zafere götüren Ekim Devrimi, Rusya somutunda ortaya çıkmıştır. Leninizm, Marksizmin emperyalist çağda devam ettirilmesi ve onun çağın özelliklerine göre daha da geliştirilmesidir. Ama 1890'lardan Birinci Dünya Savaşına kadar geçen uzun bir evrede, Marksizmin özellikle devrimci karakterinin önbas edildiği bir "ikinci Enternasyonal" dönemi vardır, işte bu dönemin eleştirisi temelinde ortaya çıkması, Leninizmin diğer bir özelliğidir. Devrimci savaşımlara yolaçabilmek için, objektif koşulların, çağın doğru bir değerlendirmesini yapmak gerektiği gibi, öte yandan geçmiş mücadele yöntemlerinin gözden geçirilmesi ve döneme uygun mücadele ve örgüt biçimlerinin yaratılması da o denli önemlidir. İşte Leninizmin en büyük özelliği, devrimin objektif şartlarının gelişmesine eşlik eden sübjektif koşulların büyük önemini ortaya koymuş olmasında, bununla da yetinmeyerek, sübjektif koşulları bizzat yaratmış bulunmasındadır.

Marks ve Engels, daha çok diyalektik rneteryalist anlayışlarıyla toplumların tarihi evrimini ve kapitalist toplumu inceleyerek bilimsel sosyalizmi ortaya çıkarmışlardır. Bu, daha çok o döneme kadarki tarihsel ve objektif toplumsal gelişmenin bir izahı, bu temelde yeni bir toplum biçimine geçişin bir kuramıydı. Bu nedenle devrim hareketi, program, parti ve laktik açıdan gelişmesinin daha başlangıç evresindeydi. Bu konulardaki gelişmenin, devrimin objektif şartlarının olgunlaşmasına paralel olarak emperyalizm çağında yapılacağı doğal bir gerçektir. Bu açıdan Leninizm, emperyalizm çağını ve objektif gelişmeleri inceleyerek, daha çok devrimin sübjektif koşullarının yaratılmasına, devrim taktiğinin saptanmasına, örgüt ve mücadele biçimlerinin geliştirilmesine kendini adanmıştır. Yeni tip marksist partinin Bolşevik Partisi biçiminde somutlaşması, bu partinin, en geniş siyasal ajitasyon temelinde kitleleri uyandırması, birleştirmesi, örgütlendirmesi ve her türlü savaşım biçimini ustaca kullanabilmesi büyük ölçüde Lenin'in çalışmalarıyla olmuştur. Ve bu çalışmalara yon veren esas inanç, devrimin sözü edilen uzak bir düş, geleceğin bir meselesi değil,güncel, acil pratik bir mesele olarak görünlmesi anlayışıdır. Daha Ekim ve şubat devrimleri olmadan, hatta 1905 devriminden bile önce Lenin kesintisiz devrim anlayışını, burjuva demokratik devrimden kesintisiz olarak sosyalist devrime geçilmesi gerektiğini (Demokratik Devrimde Sosyal-Demokrasinin İki Taktiği) adlı kitabında açıkça belirtir. Lenin'i bu sonuca götüren, XX. yüzyılın başından itibaren devrimin olanaklı hale geldiği bu dönemde,Rusya'da yapılmamış olan ama hızla gelişen burjuva demokratik devrimin kesintisiz olarak proletarya devrimine götürülebileceği, emperyalizm çağında burjuvazinin devrimciliğinin kalmadığı ve Rusya'da liberal burjuvazinin demokratik devrimi geliştirmek yerine Çarlıkla uzlaşma yolunu seçtiği, bu nedenle demokratik devrimi sonuna kadar burjuva önderliğinin götürmeyeceği ve bunu ancak proletarya önderliğinin yapabileceğidir. Bu nedenle, Lenin, daha çağın ilk yıllarında, demokratik devrimi burjuvazinin yozlaştırmasına, rayından çıkarmasına meydan vermemek için, proletaryanın, demokratik devrimin öncülüğünü burjuvaziye terk etmemesi, kaptır-

96

maması ve öncülüğü üstlenmesi gerektiğini Mensheviklerle olan mücadelesinde -Menshevikler demokratik devrimin önderliğini liberal burjuvazinin yapması gerektiğini savunurlar- acık olarak belirtir. Demokratik devrimde proletaryanın öncülüğünü ve kesintisiz devrim anlayışını Lenin kısaca şöyle formüllendirir:

«Proletarya, kuvvet yoluyla otokrasiiyi ezmek ve burjuvazinin tutarsızlığım etkisiz hale getirmek için köylü yığınlarıyla ittifak kurarak demokratik devrimi sonuna kadar götürmelidir. Proletarya, kuvvet yoluyla burjuvazinin direncini kırabilmek için, köylülüğün ve küçük-burjuvazinin kararsızlığım etkisiz hale getirmek için, halkın yarı-proleter unsurlarıyla ittifak kurarak sosyalist devrimi başarmalıdır.»^[3]

Leninist kesintisiz devrim anlayışı kitlelerin en geniş devrimci gücünün direnmeye çekilmesinde de kendisini gösterir. Bu anlayışlardır ki, daha parti örgütlenir örgütlenmez önüne görev olarak en geniş bir işçi-köylü ayaklanmasının geliştirilmesini koyar, ve pratik çalışmaları en temel olarak bunu hedefler. Bilindiği gibi bu çalışmalar çok kısa sürede 1905 Aralık Ayaklanmasını ortaya çıkarır. 1905 Ayaklanması, her şeyden önce Lenin'in emperyalizm koşullarında burjuva demokratik devrimin proletarya önderliğinde yapılması gerektiği anlayışına sıkı sıkıya bağlı olduğu gibi, parti ve mücadele anlayışına da sıkı sıkıya bağlıdır. Daha Paris Komünü deneyinin acı anıları hafızalardan silinmemiş iken Rusya'da 1905 Ayaklanmasına kalkışmak, ancak çağın doğru bir değerlendirilmesinden, proletarya ve halk ayaklanması yönteminin Rusya gibi bir ülkede devrimi zafere götürebileceği konusunda güçlü bir bilimsel öngöründen ve buna dayanan sarsılmaz inançtan kaynaklanabilir. Bütün bunları, Lenin, eksiksiz gösterebilmiştir. Eğer proletarya ve halk ayaklanması yöntemi daha 1902'de "Ne Yapmalı?" adlı broşürde devrimi zaferle sonuçlandıracak temel mücadele biçimi olarak beirlenmişse, bu, Leninizmin ne kadar bilimsel öngürülü ve ileri görüşlü olduğunu ortaya koyar. Bu bilimsel öngörü ve inançlardır ki, birkaç yıl gibi kısa süreli bir devrimci pratik faaliyet sonunda 1905 Ayaklanmasına varılmıştır II. Enternasyonal pasifizminin ve sınıf uzlaşmacılığının yaşandığı, bunun da Menşevikler üzerinde

97

etkisini güçlü bir biçimde gösterdiği bir ortamda azgın Çarlık gericiğine karşı böyle devrimci bir ayaklanmaya girişilmiştir.

1905 Ayaklanması, emperyalizm çağında devrimci savaşımın gelişmesinde çok önemli bir yere ve role sahiptir. Bu çağda daha sonra genişleyecek ve gelişecek olan devrimci mücadelelerin, halk ayaklanmalarının ve halk savaşlarının temelinde yer aldığı gibi, bu savaşların dayandığı teorinin ve taktiğin temelini oluşturan leninist teori ve taktiklerin de ilk kez pratikte bu ayaklanma ile sınanması vardır. Bu açıdan, 1905 Ayaklanmasını, sadece 1917 Ekim Devriminin bir provasası olarak değil, aynı zamanda daha sonra gelişecek devrimci savaşların da bir provasası olarak, Marksizm-Leninizmin devrimci şiddet anlayışının bir kilometre taşı, emperyalizm çağında önemli bir başlangıç olarak görmek, bu deney temelinde devrimci savaşları anlamaya ve yorumlamaya çalışmak gerekir. 1905 Ayaklanmasının, devrimin objektif şartlarının elverişli olmasına karşın, sübjektif şartlardaki, yani bilinçlenme, örgütlenmeye ayaklanmanın teknik işlerinin hazırlanmasındaki, ittifak etmesi gereken güçlerin birleştirilmesindeki eksikliklerden dolayı zafere gitmediği, ama yine de daha sonra gelişen devrimci savaşımın öncümlü başlangıcını oluşturduğu, onlar için büyük bir prova niteliği taşıdığı ve daha sonraki mücadelelerin sonuca gitmesinde bundan çıkarılan derslerin önemli payı olduğu bilinmektedir. Emperyalizm çağında kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfıyla, sömürge ve bağımlı ülkelerin ezilen halklarının emperyalizme karşı ortak savaşımının başlangıcı ve ilk örneği olan 1905 Ayaklanmasının Marksizm-Leninizmin devrimci şiddet anlayışının pratikte uygulanmasının ve özellikle kitlelerin engin devrimci gücünü savaşa kaldırmanın başarılı bir Örneğini teşkil ettiğini, leninist parti, strateji ve taktiklerin burada yaşanan deney sonucunda önemli oranda gelişip şekillendiğini belirtmek en doğrusu olacaktır. Ve ayrıca bunun, o dönemin her türlü uzlaşmacı, burjuva anlayışına ve onların işçi sınıfı hareketi içindeki küçük-burjuva uzantılarına ve bunların da dayandığı kocaman bir ikinci enternasyonal pasifizmine karşılık geliştirdiği hesaba katılırsa, ne denli büyük ve önemli bir olay olduğu, Marksizm-Leninizmin devrim

98

teorisinin ve devrimci şiddet anlayışının geliştirilmesine ne kadar büyük hizmet yaptığı kendiliğinden ortaya çıkar.

1905 Devriminden alınan derslerle Bolşeviklerin, yani bu dönemin proletarya ve halk devrimciliğinin en güçlü temsilcilerinin karanlık baskı döneminde de devrimci çalışmayı sürdürdüklerini, doğru örgüt ve çalışma anlayışını bu yıllarda da geliştirdiklerini, geçerken vurgulayalım. Yine bu çalışmalarla 1912'den itibaren Rusya'da devrimci dalganın yükseldiği, birinci emperyalist paylaşım savaşı koşullarında mücadelenin geliştirildiği, savaşın yarattığı İç ve dış şartlardan yararlanılarak Şubat ve Ekim Devrimlerine doğru gidildiği bilinir.

Ekim Devrimi, bir yandan emperyalist zincirin en zayıf bir halkası olan Rusya'nın emperyalist savaş içinde en çok tahrip olması ve sarsılması, diğer yandan işçi sınıfının devrimci mücadelesine önderlik eden Bolşevik Partisinin doğru teorisi ve taktiği temelinde başarılı devrimci çalışma yapmış olması koşullarında ortaya çıkmıştır. Emperyalist savaşta maddi ve manevi büyük çöküntü içinde olan Rusya'da Bolşeviklerin, cephe ve cephe-geri sinde devrimci çalışmaları eksiksiz olarak sürdürmesi, emperyalist savaşa karşı iç savaş slogan haline getirmesi, emperyalist savaşta kendi ulus burjuvazilerini destekleyen ya da onlara karşı çıkmayarak desteklemiş olan II. Enternasyonal dönemlerini, sosyal-şovenlerini, oportünistlerini iyice teşhir edip açığa çıkarması, daha önceki eksiklerini, işçi-köylü ittifakını, ezen ve ezilen ulus devrimci hareketlerinin birliğini tamamlaması temelinde, Çarlığın en zayıf olduğu anda, bir ayaklanmayla Çarlığın yıkılmasına, Şubat 1917 Devrimine varılmıştır. Ve ikili iktidar döneminden, kısa bir sürede sosyalist devrim için gerekli çalışmaları yaparak, kesintisiz bir biçimde proletarya ayaklanmasına, Ekim 1917 sosyalist devrimine geçilmiştir. Ekim Ayaklanması ve onun zafer kazanması, Leninizmin emperyalizm çağında her devrimin bir ulus burjuvazisine karşı değil, genel olarak emperyalist burjuvaziye karşı gelişmek zorunda olduğu, bu nedenle emperyalist bunalımın en çok derinleştiği ve çelişkilerin en çok keskinleştiği bir dönemde emperyalist zincirin kılabileceği ve devrimin gerçekleşebileceği anlayışına yakından bağ-

99

lıdır ve bunun pratik uygulaması olmuştur.

Ekim Devrimi, işçi ve yoksul köylü ittifakı temelinde bir ayaklanma sonucu başarıldı. Bu ayaklanma yöntemi, daha yüzyılın başında Lenin tarafından öngörülerek, bütün devrimci çalışmalar a-yaklanmayı hazırlama doğrultusunda yapılmıştı. Neden ayaklanma yöntemiydi? Çünkü, bir kere Leninizmde burjuva iktidarının ancak zor kullanılarak yıkılabileceği ve devrimin ancak en geniş kitlelerin her türlü mücadele yöntemiyle devrimci gücünün ortaya çıkarılması sonucu başarıya ulaşabileceği kesin anlayışı mevcuttur, Rusya koşullarında başka herhangi bir yöntemle devrimin zafer kazanmasını olanaklı görmez, ikinci olarak en geniş kitlelerin devrimci gücünün Rusya koşullarında devrimi başarmasının temel yöntemi İse ancak bir ayaklanma olabilirdi. Bunun nedeni ise, herşeyden önce Rusya'nın emperyalist bir ülke olmasıdır. Emperyalist bir ülkede, başka halkları sömüren hakim bir ulusun egemen sınıfları, devlet iktidarını daha çok gelişmiş kentlere dayanarak sürdürür. Böyle ülkelerde ulusun kendi siyasal yapısı mevcut olduğundan, yasaları bulunduğundan -eğer faşist değilse- devrimci hareketin uzun süreli ajitasyon çalışmasıyla ve bunu devrimci şiddet dışında başka mücadele araçlarını kullanarak yapmasıyla en geniş kitleleri bilinçlendirip örgütlemesi ve buna dayanarak şehirlerde kısa süreli ayaklanma ile devrimi zafere götürmesi mümkündür. Ayrıca ayaklanma yöntemi, burjuva devlet mekanizmasını parçalayıp proletarya iktidarını kurmanın en kısa ve en uygun elverişliyse, yani uygunsu en kolay yöntemidir. Buna bir de, Ekim Devriminden önceki koşullarda, içinde bulunulan emperyalist savaş, bu savaşın emperyalistler arası çelişkiyi en üst noktaya çıkarmış, onları zayıf düşürmüş, kitleleri büyük bir açlık ve yıkım içine sürüklemiş, ve en önemlisi de emekçi kitleleri pervasız bir savaş içine çekerek uyarmış ve hareketlendirmiş olması, vb. nedenler eklenirse, işçi sınıfının öncü partisinin uzun mücadele pratiği içinde güçlü bir biçimde örgütlenmiş bulunduğu Rusya'da devrimin en doğru temel yönteminin ayaklanma olacağı ve bunun için koşulların elverişli olduğu açıkça görülür. Ekim ayaklanmasının zafer kazanması da bunu doğrulamıştır. Her devrimin zafer kazanmasında olduğu gibi Ekim Devriminin

100

zafer kazanmasında da devrim durumunun varolması temeldir; ancak devrimin zaferi için sadece bu yeterli değildir, devrime önderlik edecek gücün de yaratılmış olması gerekir. Proletarya devriminin arefesi demek olan emperyalizm çağının birinci genel bunalım evresinde, özellikle de emperyalist savaş koşullarında ve savaşın sonunda, sadece Rusya'da değil Avrupa'nın birçok ülkesinde bir devrim durumu onaya çıkmıştır. Ama sadece Rusya'da Ekim Devrimi gerçekleşmişse, bu, ancak Leninizmin teori ve taktiğinin doğruluğundan ve devrimin sübjektif şartlarını büyük bir ileri görüşlülükle zamanında geliştirmiş olmasındandır. Emperyalist savaş sonunda Avrupa'nın birçok ülkesinde proletarya ayaklanmaları ortaya çıkmasına karşın, o zamana kadar proletarya hareketlerine önderlik eden çoğu gücün proletaryaya ve devrime ihanet etmesi, dönemler durumuna gelmesi nedeniyle ve devrimci mücadeleyi terk etmelerinden dolayı proletaryanın öncü devrimci örgütten yoksun kalması sonucu bu ayaklanmalar başarı kazanamamışlardır. Bunların konumunu Lenin'in bir cümlesiyle kavrayabiliriz: *"Oportunizm ile sosyal-yovenizmin poliitik özü aynıdır, yani sınıfsal işbirliği, proletarya diktatörlüğünün tanınmaması, devrimci ey/emin tanınmaması, burjuva yaşattığının kayıtsız şartsız kabulü, burjuvaya güven ve proletaryaya güvensizliktir, w¹³¹* Konumuz açısından biz, Ekim Devriminin ve Lenin'in. daha çok devrimci şiddet ve devrimci savaş konusundaki etkisi üzerinde duracağız. Bu açıdan Ekim Devrimi, herşeyden önce. tarihte ilk defa sınıfsız bir topluma doğru gitmenin yolunu açan ve bunun temel taşı oluşturulan bir devrimdir; bir sömürücü sınıfın yerine diğer bir sömürücü sınıfın iktidara gelmesini değil, sömürülen sınıfın kendi öz ekonomik ve politik kurtuluşu için yürüttüğü mücadelenin ilk defa zafere gitmesiyle bu sınıfın kendi egemenliğinin kurulmasını ifade eder. Ayrıca, bunun yanında, işçi sınıfının devrimci hareketiyle ezilen halkların kurtuluş hareketinin birleştirdiği ve zafere götürüldüğü bir devrimdir de. Bundan da öteye, bu ittifakı dünya çapında sağlamış olmak gibi bir özelliğe sahiptir. Yine Ekim Devrimi, daha sonra gelişen devrimci mücadelelerin temelini oluşturur; bundan sonra artık işçi sınıfının ve ezilen halkların kurtuluş mücadeleleri

101

böyle güçlü bir temele sahiptir; Ekim Devriminden kaynaklanacaklar ve bu devrimin açtığı yoldan yürüyeceklerdir. Yeni bir çağ. Proletarya Devrimleri Çağını açan Ekim Devrimi, aynı zamanda ezilen halkların ulusal kurtuluş devrimlerini de başlatmış ve bunların zafere gitmesinde belirleyici bir temel yaratmıştır.

Emperyalizmin şiddetine, emperyalist savaşlara karşı. Ekim Devrimi ve onun zafere gitmesiyle işçi sınıfının ve ezilen halkların kendi devrimci şiddetlerini ve devrimci savaşlarını dayatması söz-konusudur. Ekim Devriminin, Batının proleter devrimleri ile Doğunun sömürgeci devrimleri arasında bir köprü rolü oynaması gibi, Ekim Ayaklanması da, hemen sonrasında üç yıl gibi bir süreyi kapsayan bir halk savaşına dönüşerek, Batının proletarya ayaklan-masıyla Doğunun halk savaşları arasında bir köprü rolü oynamış, bunların zafer kazanmasının ilk örneği ve temeli olmuştur. Ve böylece Ekim Ayaklanması, devrimci mücadeleler açısından, iç savaş ve ulusal kurtuluş savaşları açısından, ve genel olarak işçi sınıfı ve ezilen halkların devrimci şiddeti açısından en temel bir olaydır; örneği ve rolü sadece Rusya için değil, aynı zamanda dünya çapındadır; o tarihten sonra ezilen sınıf ve halkların devrimci şiddeti için etkisi sürekli olan bir temeldir. Ekim ayaklanmasının tarihi örneği buradan gelir.

Ekim Ayaklanması ve yolaçtığı devrimci savaş, marksist şiddet anlayışının pratikte uygulanması, doğrulanması ve daha da geliştirilmesidir. Marks ve Engels tarafından teorik temelleri atılan işçi sınıfı ve ezilen halkların devrimci şiddet anlayışları. Lenin tarafından, emperyalizm çağında ve emperyalizmin zor sistemine karşı olarak daha da geliştirilmiştir. Burada şunu açık olarak belirtelim ki, çok özel koşullarda (yada tümünden yokolma noktasına gelmiş

demek daha doğru olur) gelişmiş bir zor kullanmadan da bazı yerlerdeki burjuva egemenliğinin yıkılabileceğini yadsımasa da, Lenin, genel olarak burjuva egemenliğinin ancak sömürülen sınıf ve halkların çok yönlü ve çeşitli, basitinden en gelişmişine kadar siyasal ve silahlı zorunu uygulamasıyla yıkılabileceği ve sınıfsız topluma proletaryanın karşıtlarına karşı böyle keskin bir sınıf savaşımı yürütmesiyle gidebileceği görüşündedir. Bütün eserlerinde bulunabilecek bu anla-

102

yışını, biz burada birkaç kısa aktarma ile gösterebileceğimiz ve bunun da yeterli olacağı inancındayız. Bütün olaylarda olduğu gibi zor ve bunun en keskin biçimi olan savaş olayına yaklaşımında da, Leninizmin açık bir sınıf bakış açısı vardır. Lenin, proletarya adına konuşup da soruna böyle yaklaşmayanları şiddetle eleştirir. İşte bunun açık bir örneği: *»Hristiyan anarşistler ve Tolstoycular bir yana, hiç kimse bundan, sosyalizmin devrimci zor kullanmaya karşı olduğu sonucunu çıkarmamıştır. O halde, devrimci zor kullanmayı gerici zor kullanmadan ayıran koşulları incelemeyen, genel olarak "zor kullanmadan" söz etmek, devrimi reddeden bir burjuva olmak, ya da insanın kendini ve başkalarını safsata ile kandırması demektir.«¹*

Leninizm, bütün devrimlerde olduğu gibi, proletarya devriminin de, ancak, devrimci şiddet kullanımıyla, zorlamayla, emekçi kitlelerin siyasal ve silahlı eylemiyle zafere gidebileceğini öngörür. Lenin'den yapacağımız su birkaç aktarma bunu izah etmeye yetecektir

«Çünkü her devrim durumu bir devrime yolaçmaz; bir devrim, ancak, yukarda sayılan nesnel değişmelerin yanı sıra öznel bir değişme de olursa, yani bunalımlı dönemlerde bile zorlanmadığı takdirde "devrilmeyen" eski hükümeti yıkacak (ya da uzaklaştıracak) güçte bir devrimci sınıfın yığın eylemi yapmaya gücü yetmesi halinde meydana ge/ir.»¹ Aynı kitabın başka bir yerinde: *«silah elde etmeye ve bunların kullanılmasını öğrenmeye çalışmayan ezilen bir sınıf köle işlemini görmeyi hak eder. Burjuva pasifisti ya da oportünist olmaksızın, sınıflı bir toplumda yaşadığımızı, bu toplumdan kurtulmanın tek bir çıkar yolu olduğunu, bunun da ancak sınıf savaşımı olduğunu unutamayız.»¹*

«Tarih, bir diktatörlük, yani siyasal iktidarı fethetme ve, hiçbir cinayet karşısında gerilemeyen ve sömürücülerin her zaman gösterdikleri en zorlu, en öfkeli direnci zorla kırma döneminden geçmeksizin, hiçbir ezilen sınıfın hiçbir zaman iktidara geçmediğini ve geçmeyeceğini öğretir.»¹

«Burjuva devlet aygıtı zorla tahrip edilip yenisi kurulmadan proletarya devrimi olanaksızdır.»¹

103

Sınıf savaşımının ve devrimci zor kullanımının en gelişmiş ve en keskin biçimi olan iç savaş konusunda da Lenin'den şunları okuyoruz:

«Sınıf savaşımını kabul eden herkes, iç savaşı da kabul etmek zorundadır. Her sınıflı toplumda iç savaş doğal, ve bazı koşullarda sınıf savaşımının kaçınılmaz devamı, gelişmesi ve şiddetlenmesidir. Bu, her büyük devrimle doğrulanmıştır, iç savaşı kabul etmemek ya da görmezlikten gelmek, büyük bir oportünizme düşmek ve sosyalist devrimi yadsımak olur»¹³ «... onsuz tarihin hiçbir büyük devriminin olmayacağı, ve onsuz, tek bir ciddi marksist kapitalizmden sosyalizme geçişin mümkün olacağını düşünmediği iç, yani iç savaşı ele almıyor. Marks ve Engels'in öğretilerini geliştiren Lenin, onların, *«proletarya iktidarı ele aldıktan sonra düzenli ordu yerine silahlı halkı koyacaktır»* biçimindeki belirlemelerini de emperyalizm çağının koşullarına göre geliştirerek, Ekim Devriminden hemen sonra incelediği bu sorunda, *«kitlelerin silahlanın/ması temelinde işçi-köylü Kızıl Ordusunu kurmak»* gerektiği sonucuna varır. Ve bu görüşünü, emperyalizmin saldırılarına karşı sosyalizmi korumak için Kızıl Ordunun, kapitalist emperyalizm var oldukça sürekli kılınması biçiminde geliştirir. Çünkü, emperyalizm ve sınıflar varoldukça, sınıf savaşımı sürekli gelişecek, ve savaşımında, yani kapitalizmden komünizme geçişin gerçekleştiği uzun süreçteki sınıf mücadelesinde, proletaryanın dayanacağı tek araç. devrimci diktatörlüğü olacaktır. *«Gerçekte, bu dönem kaçınılmaz olarak, sınıf savaşımının eşi görülmedik bir keskinlik biçimine bürünmüş, esi görülmedik bir şiddet dönemidir, ve, bunun sonucu olarak, bu dönem sırasında devlet, kaçınılmaz olarak yeni bir yolda (proletarya için ve gene! olarak mülksüzler için) demokratik ve yeni bir yolda (burjuvaziye karşı) diktatörce bir devlet olmak zorundadır.»¹*

Leninizm, sadece proletarya devriminin değil, aynı zamanda ezilen halkların sömürgeci devriminin de teori ve taktiğidir: bu nedenle sadece proletarya için değil ezilen halklar için de devrimci şiddet ve devrimci savaş kavramlarına doğru bir anlayış kazan-

104

dırıdır. Yani ezilen halkların sömürgeci kurtuluş devrimlerinin en temel mücadele biçimine ve bu halkların kurtuluşları için başvuracakları savaşların devrimci anlamına açıklık getirmiştir. Bu konuda da, Lenin'den şunları aktarmak yetecektir: *«Emperyalist "büyük" devletlerin burjuvazisi tepeden tırnağa gerici kesildiler ve biz, bu burjuvazinin şimdi sürdürdüğü savaşa, gerici, kölecilik ve canice bir savaş gözüyle bakıyoruz. Ama, ya bu burjuvaziye karşı verilecek savaşa ne denir? Örneğin, bu burjuvazinin ezdiği ve bu burjuvaziye bağımlı halkların ya da sömürge halklarının kurtuluş için verecekleri bir savaşa ne denir?»¹* *«Her savaş siyasetin baş-ka araçlarla devamıdır. Sömürge/erdeki ulusal kurtuluş siyasetinin devamı kaçınılmaz olarak emperyalizme*

karşı ulusal savaş biçimini alacaktır.» ... «Emperyalist kuvvet/ere karşı ulusal savaşlar yan/ız mümkün ve olası değil, kaçınılmaz, ilerici ve devrimcidirler...»⁴¹.

Proletarya ve ezilen halkların kurtuluş devrimlerinde, devrimci şiddeti böyle vazgeçilmez gören, ve devrimci şiddet anlayışını bu kadar ileri düzeyde geliştiren, bunun pratikte en gelişmiş biçimle-riyle uygulamasına önderlik eden Lenin, bu uygulamanın zafer kazanmış örneği olan Ekim Ayaklanması'nın, yukarıda belirlediğini; en önemli rolünü ve gerçekleştireceği olguları, daha ayaklanmadan çok önce, büyük bir bilimsel öngörüyle şöyle belirler:

«Bugünkü emperyalist savaş, iki büyük dev/et gurubunun emperyalist politikalarının devamıdır ve bu politika, emperyalist dönem ilişkilerinin bütünü tarafından yaratılmış ve körüklenmiştir-tir.Nevarki, aynı dönem, ulusların ezilmelerine karşı savaşımı ve burjuvaziye karşı proletarya savaşımını da kaçınılmaz olarak doğuracak ve körükleyecek, ve bunun sonucu olarak da, önce devrimci ulusal ayaklanmalar ve savaşlar; sonra, burjuvaziye karşı proletarya savaşları ve ayaklanmaları; üçüncü olarak da her iki türden devrimci savaşların bir bileşimini vb. olanaklı ve kaçınılmaz duruma getirecektir.»⁴²

Ve Leninizm'in bu bilimsel öngörüsü pratikte olduğu gibi doğ-rulanmıştırjr. Ve Ekim ayaklanması, zaferkazanarak, hem proletarya ayaklanmalarını, hem ulusal devrimci savaşları ortaya çıkarmış, ve

105

bunların üçüncü olasılıktaki bileşimini, yani günümüzdeki ayaklanmalarla desteklenen proletarya önderliğindeki devrimci halk savaşlarını yaratarak, kendisinden sonra gelişen tüm devrimci mücadeleler ve savaşlar için belirleyici ve etkinliği sürekli güçlü bir temel olmuştur.

2-Uzun Süreli Çin Halk Savaşı ve Antî-Faşist Ayaklanmalar:

Emperyalizmin İkinci genel bunalım evresinde, bunalımın henüz bir dünya savaşına varmadığı dönemde devrimci mücadelelerin en çok geliştiği ülkeler yan-sömürgeler oldu. Ekim Devriminin vurduğu darbeye emperyalist paylaşım savaşından gerileyerek çıkan emperyalist güçler, ara bir statü durumunda olan yan-sömürge ülkeleri sömürgeleştirme girişiminde bulundular. Yan-sömürgecilik ilişkileri içinde toplumsal yapıları yan-feodal biçime kadar dönüşen bu ülkelerde, ortaya çıkan yeni sosyal güçler temelinde, sömürgeleştirme ve bunun için askeri işgali gerçekleştirme hareketlerine karşı, Ekim Devriminin yarattığı belirleyici devrimci ortamdan güç alarak ulusal kurtuluş savaşları gelişti. Bunlardan Türkiye ve İran'da burjuvazi, feodal ve komprador güçlerle ittifakını sağlayarak, bu temelde kısa süreli bir ulusal hareketle zayıf olan işgalci güçleri yenip ulusal bağımsız devletini kurmayı başardı. Daha ulusal hareketin başlangıcında zayıf olan komünist hareketlere ağır darbeler vuran burjuvazi, ulusa! hareketin halkçı bir temelde ileri doğru gelişmesini engelleyebildi ve hareketi ulusal devrim sınırında tutabildi. Bunlara karşılık, Çin'de daha devrimci temellerde gelişen ulusal demokratik devrim hareketi, giderek komünist partisi önderliğine kavuşarak, proletarya önderliğinde ve halkçı bir temelde yürütülen uzun süreli bir halk savaşı biçimini aldı. Bu nedenle, bu dönemdeki devrimci savaşlara damgasını, Çin'deki iç savaşlar ve direnme savaşı vurdu.

Genel olarak sömürge ülkelerde ulusal devrimci kıpırdanmaların ve örgütlenmelerin yeni oluşmaya başladığı bu dönemde

106

önemli bir gelişme gösteren Çin Devrimi ve halk savaşı, rastgele veya kendiliğinden oluşan bir hareket değil, marksist-leninist devrim anlayışının sömürge, yan-sömürge ve yan-feodal ülkelere taşırıl-ması, marksist-leninist devrimci şiddet anlayışının bu tür ülkelerde doğru bir uygulanmasıdır. Bu açıdan, Çin Devrimi ve bu devrimi zafere götüren uzun süreli halk savaşı yöntemi dünya ölçüsünde büyük bir öneme sahiptir.

Elbette marksist-leninist devrim ve devrimci şiddet anlayışının sömürge ve bağımlı ülkeier içinde en önce Çin'de uygulanmasının tarihi, ulusal ve uluslararası nedenleri vardır. Geniş ve feodal bir ülke olan Çin. 1840'lardan itibaren Batı kapitalizminin bir yan-sömürgesi haline gelmeye başladı. Bu yan-sömürgecilik ilişkileri içinde feodal yapı giderek yan-feodal toplum yapısına dönüştü ve özellikle de XX. yüzyılın başından itibaren birinci emperyalist paylaşım savaşı sonuna kadarki dönemde emperyalist devletler arasındaki mücadelenin keskinleştiği ortamda Çin'de millî kapitalizm belli oranda gelişme gösterdi. Tüm yarı-sömürgeleşme dönemi boyunca Çin halkı, yabancı egemenlere karşı sürekli ayaklandı. XX. yüzyılın başından itibaren millî burjuvazi önderliğinde gelişen burjuva demokratik devrim hareketi, 1911 yılında önemli bir atılım yaptı. Ekim Devriminin etkisi sonucunda 1919 yılında yaygın devrimci gençlik hareketi ortaya çıktı ve bu mücadele temelinde komünist partisi kuruldu. Çeşitli dönemlerde burjuvaziyle ittifak yapan komünist partisi, ulusal demokratik devrimi daha halkçı bir temelde geliştirerek ve giderek devrimin önderliğini ele geçirerek burjuva demokratik devrimine yeni bir nitelik kazandırdı.

Marksist-leninist devrim ve devrimci şiddet anlayışının yan-sömürge ve yarı-feodal Çin koşullarına doğru bir biçimde uygulanması hemen bir anda ortaya çıkmadı. Bu ancak, uzun devrimci mücadele süreci içinde komünist partisinin çeşitli mücadele biçimlerini de n eme si, ön emi i sağ ve "sol" hatalar işlemesi ve bu hataların kendi içinde yürüttüğü mücadelelerle gidermesi temelinde gerçekleşti. Bir kere 1924-1927 birinci iç savaş döneminde, burjuva hareketle (Gomîndang) ittifak içinde feodalizme karşı yürütülen mücadelede, temel çalışma alanı olarak kentleri alan komünist par-

107

tisi, buralarda yaygın işçi sınıfı ayaklanmalarına başvurdu; fakat sonuçta bu ayaklanmalar ezildiler. Bu, sağ bir hata idi. ikinci olarak, 1927'den sonraki ikinci iç savaş, yani tanm devrimi döneminde, gericileşen Gomindang'a

karşı, çabuk zafer kazanmak için geniş savaflara girişti; savaşın uzun süreli karakterini kavramadı ve önemli yenilgiler aldı. Bu "sol" bir hataydı. Bu hatalar sonucunda, ülkenin Güneyi'nden Kızeyi'ne kadar "uzun yürüyüş" yapmak zorunda kaldı ve gücü yüzbinlerden onbinlere kadar azaldı.

1929'da kapitalizm dünya çapında büyük bir bunalıma girdiğinde Japon emperyalizmi, bunalımından kurtulmak için Çin'i işgal etmeye başladı ve bir kısmını işgal ederek bu hareketini sürdürdü. Bu koşullarda Çin için yeni bir tehlike belirdi ve burjuva demokratik devrim, Japon emperyalizmine ve yerli işbirlikçilerine karşı bir ulusal kurtuluş devrimi haline geldi. Kendi içindeki sağ ve "sol" sapmalar yenilgiye uğratan Çin Komünist Partisi, devrimin teorik ve taktik sorunlarını doğru ele alıp çözümleyerek, ve ulusal demokratik devrimin önder gücü haline gelerek, 1935'lerden itibaren Japon emperyalizmine karşı ulusal direnme savaşını, uzun süreli halk savaşını geliştirdi.

Sömürge, yan-sömürge ve yan-feoda! Çin toplumunun doğru bir tahlilini yapan komünist partisi, Çin devriminin özelliklerini, hedeflerini, stratejisini ve taktiklerini belirledi; Burjuva demokratik devriminin tamamlanmadığı Çin'de, bu devrim, proletarya önderliğinde ve kesintisiz olarak sosyalizme geçecek olan yeni türden bir burjuva demokratik devrimdir. Devrimin ulusal ve demokratik olmak üzere iki yanı vardır, ve bu iki yan içice geçmiştir. Devrim, sömürge ve yan-sömürge Çin'i bağımsız, yan-feodal Çin toplumunu demokratik bir toplum haline getirmeyi hedef alır. Devrimin düşmanları, özel olarak Japon emperyalizmi ve bunun işbirlikçisi olan yerli feodal ve komprador kesim, genel olarak emperyalizm ve feodal-komprador sınıfıdır. Devrim, proletarya önderliğinde ve işçi-köylü ittifakı temelinde, içinde ulusal burjuvazinin de yer aldığı tüm yurtsever güçleri kapsayan bir ulusal birleşik cephe temelinde verilecek devrimci bir savaşla zafere gidecektir. Devrimin temel mücadele yöntemi, ana gücünü köylülüğün oluşturduğu ve en geniş yurtsever

108

kitlelerin onun etrafında örgütlenip, mücadeleye seferber edildiği uzun süreli halk savaşıdır. Çin Devrimi, dünya proleter devriminin bir parçasıdır ve uluslararası proleter devrim güçleri Çin devriminin ittifak güçleridir.

Konumuz açısından önemli olan Çin Devriminin bu siyasal hattının belirlediği temel mücadele yöntemi olarak Komünist Partisinin, halk savaşını gündeme getirmiş ve halk savaşı içinde de gerillanın stratejik önemini ortaya koymuş olmasıdır. Bunun kendiliğinden ve bir anda ortaya çıkarılmadığını, çok sayıda deneme, hata ve yenilgi sonucunda buna ulaşıldığını yukarıda belirtmiştik. Yine bu sağ ve "sol" hatalar yanında, halk savaşını doğru uygulamayan, onun gücüne inanmayan, güçlü düşmana böyle karşı durulmayacağını, halk savaşının katliam ve kötülükler getireceğini savunan çok sayıda teslimiyetçi, boyun eğmeçi görüşe karşı mücadele edilerek halk savaşı temel mücadele biçimi haline getirilmiş ve yürütülmüştür.

Ama burada önemli olan, Çin koşullarına uygun olarak halk savaşının geliştirilmesi ve bu yöntemin, Ekim Devriminden Çin Devrimine taşınarak ve buradan da sömürge ülkelere aktararak, bu tip ülkelerde halkların temel kurtuluş doğrultusunun onaya çıkarılmış olmasıdır. Öneminin büyüklüğü buradan ileri gelmektedir. Nasıl ki Rusya tipi bir ülkede halk kitlelerinin en geniş bir tarzda siyasal mücadeleye çekilmesi ve bunun en yüksek biçimi olarak bir ayaklanma ile iktidarın alınması biricik doğru hat, marksist-leninist şiddet anlayışının doğru bir uygulanması ise, Çin gibi ülkelerde de biricik doğru hat halk savaşıdır; bunun doğruluğu, halk kitlelerinin en geniş siyasal uyanışının ve birliğinin, en geniş ve en güçlü direnmesinin ancak halk savaşı yöntemi ile mümkün olabileceği, halk savaşına hizmet temelinde diğer tüm parti ve kitle çalışmalarının bir anlam kazanabileceği pratikte kanıtlanmıştır. Çin deneyi emperyalizmin ikinci genel bunalım döneminde (biz bu dönemin emperyalizm açısından özelliklerini daha önce incelemiştik), dünyanın bu tip ülkelerinin içine girmesi gereken temel mücadele doğrultusunu belirlemiş olması açısından büyük bir öneme sahiptir. Komünist partilerinin bu tip ülkelerdeki doğru stratejik ve taktik mücadele

109

anlayışını kanıtlamış olması açısından büyük bir öneme sahiptir. Yine halk savaşının aşamalarını stratejik savunma, stratejik denge ve stratejik taarruz dönemlerini ortaya koyup uygulamass ve basan kazanması; halk savaşının, düşman denetiminin zayıf olduğu kırsal alanlardan gerilla biçiminde başlayarak gelişmesi ve uzun süreli bir savaş ile şehirlere yayılarak devrimi zafere ulaştırması genel biçimini pratikte ortaya çıkarması açılarından da büyük öneme sahiptir. Ve daha da ileri olarak, emperyalizmin bu bunalım evresinde, halk savaşı içinde gerilla savaşının stratejik rolünü, devrimle gerilla savaşının bağlantısını, köylülüğün ağırlıkta olduğu ülkelerde halkın temel mücadele biçimlerinden biri ve halk kitlelerinin devrimci direniş gücünü en çok açığa çıkaran biçimi olarak gerilla savaşını ortaya koyması, geliştirmesi ve başarıyla uygulaması açısından da büyük bir öneme sahiptir. Kısaca, emperyalizm ve proleter devrimler çağında yarı-sömürge, sömürge ve diğer bağımlı ülkelerde Marksizm-Leninizmin devrimci şiddet anlayışının doğru uygulanmasının ve zafere ulaşmasının belirleyici örneklerinden birisi olması açısından Çin deneyi öğreticidir. Çin Halk Savaşı deneyinin ortaya çıkardığı diğer önemli bir özellik de, savaşın uzatmalı bir savaş olmasıdır. Halk savaşının bu tip ülkeler için evrenselliği açısından gerillanın stratejik önemi kadar, savaşın uzatılması olma karakterinin de büyük bir önemi vardır. Rusya'da Ekim devriminden sonra yaşanan üç yıllık iç savaşa karşılık, Çin onlarca yıl halk savaşını yaşadı. Savaşın böyle uzatılması, emperyalizmin bu dönemdeki niteliği, Japon emperyalizminin durumu, Çin toplumu ve Çin devriminin özelliklerinden kaynaklanmıştır.

Elbette Çin'in kendine özgü, evrensel olmayan özellikleri de vardır. Çin çok geniş bir ülkedir; hiç bir zaman tam bir sömürge bir hale gelmemiştir; hakim sınıfların iktidar mekanizması hiçbir zaman tamamen dağıtılmamış ve buna karşın güçlü bir merkezi devlet haline de gelmemiştir. Bütün bunların da, Çin'deki halk savaşı üzerinde etkileri

olmuştur. Çin'de savaşın yeni geliştiği dönemlerde "kızıl siyasi iktidarın" kurulabilmesi, savaşın daha yeni başladığı dönemlerde gerilla savaşı ile birlikte düzenli birliklerin hareketli

110

savaşının uygulanabilmesi, vb. hep bu özgün özelliklerden kaynaklanır. Ama bu özellikler, hiçbir zaman Çin'deki halk savaşının bu tip ülkeler için evrenselliğini ortadan kaldırmaz. Çin devrimci savaşı, emperyalizmin ikinci genel bunalım döneminde, sömürge, yarı-sömürge ve yan-feodal bir ülkede emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı mücadele içinde ortaya çıkan uzun süreli bir halk savaşıdır: ve bu savaşın hem kendine özgü hem de evrensel özellikleri vardır.

Bazıları (Enver Hoca, Emperyalizm ve Devrim, vb.), halk savaşı yönteminin ve bunun uzatmalı karakterinin marksist-leninist şiddet anlayışıyla çeliştiğini ve devrimin ancak ayaklanma yöntemiyle zafer kazanabileceğini iddia etmektedirler. Bu iddialar, gerçekte marksist-leninist bilimden ve somut koşullarından uzak, belli bir sapmayı dile getirmektedirler. Çin'de devrimci savaşın henüz yeni gelişmeye başladığı dönemde bile Stalin, «Çin'de silahlı devrim, silahlı karşı-devrimle savaşmaktadır. Bu, Çin devriminin kendine özgü halterinden ve üstünlüklerinden biridir.» belirlemesini yaparak Çin'de gelişen uzun süreli halk savaşıma dikkati çekmiştir. Çin toplumsal yapısını tahlil ederek Çin halk savaşının bütün yönlerini inceleyip, stratejisini ve taktiklerini formüle eden ve savaşı yöneten Mao, bu konularda şunları yazıyor: "Emperyalizm çağın-daki sınıf mücadelesi deneyimi, işçi sınıfının ve emekçi halkın silahlı burjuvaziyi ve loprak ağalarını ancak silah zoruyla yenebileceğini bize öğretiyor

'Çin proletarya partisinin icmel o-

*devi, partinin hemen hemen başlangıcından beri karşı karşıya kaldığı ödevi, olabildiği kadar çok müttefiki koşullara göre birleştirmek, iç ya da dış silahlı karşı-devrimlere karşı, ulusal ve toplumsal özgürlük için silahlı mücadeleler örgütlemektir. Silahlı mücadele olmadan, proletarya ve komünist partisi, Çin'de, asla ayakta duramazdı; ve hiç bir devrimci ödev yerine getirilemezdi.» ... «Tek sözcükle, bütün Parti savaşa büyük ilgi göstermeli, askeri sorunları incelemeli ve kendini dövüşmeye hazırlamalıdır»***.*

Bütün bunlar doğru değerlendirmelerdir ve marksist-leninist şiddet anlayışının bu tip ülkelere uygulanmasından çıkan doğru sonuçlardır. Stalin, "Çin Konusunda" başlıklı yazısında Çin'in özel koşullarında ve diğer çok sayıdaki yazılarında genel olarak sömürge

111

ve bağımlı ülkeler koşullarındaki devrimci mücadelenin kendine özgü özelliklerini, evrelerini ve emperyalist ülkelerdeki devrimlerden farklılıklarını açıkça ortaya koymuştur. Bu durumu inceleyen Mao, Çin'in emperyalist ülkelerden farklılıklarını belirleyerek devrimci mücadele konusunda şu sonuca varmıştır: «... içinde de-mokrasinin bulunmaması, ama Çin'in feodal baskı altında olması ve dış ilişkilerinde ulusal bağımsızlığın bulunmaması, ama emperyalizmden baskı görmesidir. Bunun sonucu olarak, yararlandığımız bir parlamentomuz ve işçi grevlerini örgütleyecek vasal hakkımız yoktur. Temelde, Komünist Partisinin buradaki ödevi, isyan ve savaşı başlatmadan önce uzun bir yasal mücadele döneminden geçmek değildir, önce kentleri ele geçirmek ve ondan sonra kırsal bölgeleri işgal etmek değildir, ama bunun tersidir.» ... «Çin'de, savaş, mücadelenin temel şekli; ve ordu, örgütlenmenin temel şeklidir.» ... «Bizim ilkemiz sudur: silaha parti komuta eder; ve silahın partiye komuta etmesine asla izin verilmemelidir»*¹/.

Savaşın uzatmalı karakteri emperyalist (veya sömürgeci) egemenliğin özünden, emperyalizmin ve devrimci mücadelenin verileceği toplumun özelliklerinden doğar. Çin'de halk savaşının devrimi zafere götüreceğini ve bunun uzatmalı bir savaş olacağını Mao, şöyle açıklıyor: «Politik ve ekonomik bakımdan dengesiz bir şekilde gelişen ve büyük bir devrim geçiren geniş bir yarı-sömürge ülke; büyük ve güçlü bir düşman; küçük ve zayıf bir Kızıl Ordu; (Komünist Partisinin önderliği) ve tarımsal bir devrim. Bu ayırıcı özellikler, hem Çin devrimci savaşının yönetim çizgisini, hem de bu savaşın bir çok stratejik ve taktik ilkelerini belirtiyor. Birinci ve dördüncü ayırıcı özelliklerden, Çin Kızıl Ordusunun büyüyeceği ve düşmanı yenme olanağı bulunduğu sonucunu çıkarabiliriz, ikinci ve üçüncü ayırıcı özelliklerden, Çin Kızıl Ordusunun hızla büyümesinin ve düşmanı çabuk yenmesinin olanaksız olduğu sonucu çıkar. Yani, bu savaş uzatmalı bir savaş olacaktır... *⁴<1. Pratikte doğrulanan bu çözümlemenin çeşitli özellikleri, değişik ülkelerde farklılıklar da gösterse, bu özelliklerin önemli bir kısmı Öz olarak bulunabileceğinden, bu tip ülkeler için uzun süreli halk savaşı

112

yöntemiyle devrimi zafere götürmek evrensel olarak geçerlidir. Hiçbir zaman, ancak halk savaşı yöntemiyle elde edilebilecek bir zaferi, koşullar değişmeden ayaklanma ile elde etmek mümkün değildir; bu nedenle, ancak uzatmalı bir halk savaşıyla kurtuluşlarını gerçekleştirebilecek olan halklar için böyle bir yöntem önermemek, bu yöntemin yanlış olduğunu ileri sürmek Marksizm-Leninizm'den sapmak demektir.

Çin devrimci savaş deneyi, halkların emperyalizmden kurtuluşunun çeşitli yöntemlerinin mevcut olduğunu, ve eğer halklar kurtuluşa ulaşmak istiyorlarsa bu yöntemleri mutlaka kullanmaları gerektiğini ortaya koyar. Özellikle burjuvazi, etkisinde olan küçük-burjuva reformist ve teslimiyetçi eğilimler aracılığıyla ulusal kurtuluş hareketini devrimci çizgisinden saptırmaya, hele hele bunu bazen Marksizm-Leninizm adına yaptırarak kesintisiz devrim an-

layışını böylece içten yenilgiye uğratmaya çalışır. Halbuki Leninizm, emperyalizm aşamasının,devrimin objektif koşullarının olgunlaşması ve proletarya devriminin arefesi olduğunu, Ekim Devrimiyle birlikte artık proleter ve ulusal kurtuluş devrimlerinin bir pratik gerçek haline dönüştüğünü, dolayısıyla emperyalist sistem içinde olan ve özellikle onun en zayıf halkalarını teşkil eden ülkelerde her türlü mücadele yöntemi kullanılarak zafer kazanılabileceğini açıkça belirtir. Demek ki, bu tip ülkelerde ulusal kurtuluş devrimini doğru leninist çizgide geliştirebilmek için, (Menşevizm gibi) burjuvaziden kaynaklanan küçük¹burjuva reformist eğilimlerin saptıncılığına karşı uyanık olmak gerekir. Proletarya devrimleri çağında marksist-leninist devrimci şiddet anlayışının bu biçimde ele alınması, geliştirilmesi, halk savaşının bu biçimde ortaya çıkması tamamen doğru ve aynı zamanda halk savaşının pratik deneyleri devrimci mücadele ve savaşlar hazinesine yeni bir katkıdır. Bütün bunlar proletaryanın ve ezilen halkların devrimci şiddet yöntemlerinin çok karmaşık biçimlerde ve sınırsız olarak geliştirilebileceğini ortaya koyar. Emperyalizmin zor sistemini ele aldığımızda, gerici şiddetin bu dönemde en azgın bir biçimde geliştirilip yaygınlaştırıldığı, emperyalizmin tamamen faşist şiddete dayanarak ulusları, halkları yut-

113

mak istediğini belirtmiştik. Bu dönemde ortaya çıkan Çin halk savaşı deneyi, Çin halkım ezmek ve yutmak isteyen azgın bir emperyalist gerici güce karşı, halkın devrimci şiddetinin ne denli gelişebileceğini, yaygınlaşabileceğini ve uzun süreli olarak devam edebileceğini ortaya koyması açısından büyük bir öneme sahiptir. Emperyalizmin her türlü azgın gerici şiddetine karşı yükselen halkın devrimci, ilerici şiddetinin zafer kazanmasına önemli bir örnektir. Ve o, emperyalizm çağında Marksizm-Leninizmin Rusya'da 1905 ve 1917 ayaklanmalarında ve daha sonraki iç savaşta kazandığı tecrübelerin Çin'e aktarılması, bu tecrübelerin Çin'in özel koşullarıyla birleştirilerek geliştirilmesi sonucunda ortaya çıkmıştır. Bu koşullarda ve halk savaşı yöntemiyle gelişen Çin devrimi, ikinci dünya savaşında Japon emperyalizminin yenilmesine önemli katkılarda bulunmuş, Japon emperyalizmini Çin'den kovduktan sonra ABD işbirlikçisi feodal-komprador kesime karşı üçüncü bir iç savaş döneminden geçerek 1949'da zafere ulaşmıştır. Çin devriminden, özellikle devrimci savaşımın açısından çıkarılacak doğru dersler bsaca boy ledir. Emperyalizmin İkinci genel bunalım dönemi ikinci dünya savaşına yolaçmış, savaş içinde emperyalizme ve faşizme karşı gelişen halk mücadeleleri, savaş sonunda Doğu Avrupa'da ve Uzakdoğu'da halk ayaklanmaları biçimini alarak birçok ülkede zafer kazanmıştır. Eğer yaygın olarak Doğu Avrupa ülkelerinde ve Balkanlarda, kısmen de diğer sömürge ve yarı sömürge ülkelerde ayaklanma ile zafer kazanılmışsa, bunun açıklaması nasıl yapılır? Bu, herşeyden önce dünya savaşı sonunda faşizm yenilerek sosyalizmin büyük zafer kazanması ortamında devrim için oldukça elverişli hale gelen uluslararası koşullarla ve çeşitli ülkelerin iç koşullarıyla açıklanabilir. İkinci Dünya Savaşında İngiliz ve Fransız emperyalistleri Hitler faşizminden ağır darbeler yemiş, başını Hitler faşizminin çektiği faşist blok, başında Sovyetler Birliği'nin bulunduğu devrim ve demokrasi güçleri tarafından tümüyle ezilmiş, savaştan zarar gören halkların emperyalizme ve faşizme karşı büyük nefreti ve bu temelde mücadelesi gelişmiş, genel olarak emperyalizm güçten düşüp geri-

114

lerken, sosyalizm ve demokrasi güçleri büyük ilerlemeler kaydetmiş, Hiüer faşizmini inine kadar kovalayan Sovyet Ki zil Ordusunun ulaşabildiği ülkelerde halklara büyük bir destek sağlayabilme durumu ortaya çıkmış, ve böylece dünya ölçüsünde devrim için oldukça elverişli uluslararası koşullar oluşmuştur. Diğer yandan Komünist Enternasyonal temelinde gelişen komünist ve İşçi partileri öncülüğünde savaştan önce ve savaş boyunca çeşitli ülkelerde yaygın kitle çalışmaları yapılmış, oluşturulan halk cepheleri temelinde en geniş kitleler faşizme karşı direniş mücadelesi içine çekilmiş, bu temelde çeşitli ülkelerde faşist işgalcilere karşı gerilla savacı geliştirilmiş, faşist blokun yenilmesiyle İşbirlikçi-faşist iktidarlar dayanaklarını kaybederek tamamen güçsüz hale düşmüş, ve böylece çeşitli ülkelerde halk ayaklanması için oldukça elverişli iç koşullar oluşmuştur. Ve bütün bu iç ve dış koşullar, dünyanın çeşitli ülkelerinde halk ayaklanmalarının ortaya çıkmasının elverişli zeminini yaratmıştır.

Böyle elverişli dış ve iç koşullarda 1944 yılından itibaren Doğu Avrupa ve Balkan ülkelerinde gelişen halk ayaklanmaları, özellikle Kızıl Ordu'nun desteğine kavuşabilen tüm ülkelerde anti-faşist mücadeleyi zafere götürerek demokratik halk diktatörlüklerinin kurulmasına yolaçmışlardır. Ayrıca Asya'da Vietnam, Endonezya, Filipinler gibi çok sayıda ülkede çeşitli düzeylerde ayaklanmalar gelişmiş ve bunlardan bir kısmı başarıya ulaşmıştır. Bu başarının ortaya çıkmasında koşulların çok elverişli olduğunu unutmamak ve gozardı etmemek gerekir. Emperyalist burjuvazi en zayıf dönemlerinden birini yaşadığından hepsi için dış koşullar sonderece elverişlidir. Ve eğer iç koşullar da geliştirilmiş ve iç hazırlıklar da yapılmışsa zaferi engelleyecek hiçbir neden yoktur.

Bu dönemde Vietnam gibi sömürge bir ülkede halk ayaklanmasının ortaya çıkması ve zafer kazanması, dönemin en tipik olayıdır, ve bu da tamamen o dönemde oluşan elverişli dış koşullara ve Vietnam'ın iç şartlarına bağlıdır. O dönemde Vietnam'ı sömürgecilik altında tutan Fransız emperyalizmi, Avrupa'da Hitler faşizmi ve Asya'da da Japon emperyalizmi tarafından; Japon emperyalizmi ise İkinci Dünya Savaşında faşist blokla birlikte sosyalizm ve

115

demokrasi bloku tarafından yenilmişlerdir. Böylece Vietnam üzerinde emperyalist egemenliğin en zayıf olduğu bir durum ortaya çıkmıştır. Buna bir de, Vietnam İşçi Partisi'nin ve ulusal kurtuluş cephesinin uzun süre yapmış olduğu kısmi ayaklanmalar ve gerilla savaşı ile kitle çalışmaları eklenirse. Ağustos 1945 Ayaklanmasının zafer kazanması en doğal sonuç olur. Burada şunu hernen belirtmek gerekir ki. Ağustos Ayaklanmasından hemen sonra Fransız emperyalistleri, Vietnam halkının ayaklanmayla sağladığı kazanmaları ortadan kaldırmak ve kendi egemenliğini yeniden kurmak için mücadele etmişlerdir. Buna karşı, İşçi Partisi önderliğinde ve Ağustos zaferi temelinde direnme savaşına girişen Vietnam halkı, sekiz yıl sürdüğü kurtuluş savaşının, devrimci halk savaşının Dien Bien Phu'da kesin zafere

ulaşmasıyla Kuzey'de bağımsızlığını ve özgürlüğünü kazanmış, Güney'de ise ABD'nin yeni sömürgeciliğine karşı halk kurtuluş savaşına devam etmiştir.

Bu başarılı örneklerle karşın, Endonezya, Filipinler, Malaya gibi bazı ülkelerde ortaya çıkan ayaklanmaların zafere ulaşmadıkları ve yenildikleri görülmüştür. Bu, herseyden önce, bu tür ülkelerdeki ayaklanmaların güçlü bir direniş mücadelesi temelinde ortaya çıkmayıp büyük ölçüde doğan elverişli koşulların ve diğer ülkelerdeki gelişmelerin etkisiyle oluşması, mücadeleye önderlik eden devrimcilerin iç koşullar devrime hazırlarken önemli eksiklik ve hatalarının bulunması nedeniyle; ikinci olarak da, İngiliz sömürgeciliğinin yerine geçirilen ABD yeni sömürgeciliğinin bu ülkelerde erkenden geliştirilmesi, bu temelde milli ve küçük-burjuvazinin bir kesiminin, yeni sömürgecilikle uzlaşması sonucunda ulusal kurtuluşçu güçlerin zayıflaması nedeniyle böyle olmuştur. Bu nedenlerle, gerilla temelinde oluşan halk ayaklanması, daha ileriye, halk savaşına ulaşmamış, tecrit olan ve gelişemeyen gerilla savaşı yenilmekten kurtulamamıştır. Bunun sonucunda ise bu ülkeler, ABÖ'nin yeni sömürgeciliğinin gelişme doğrultusuna girmişlerdir. İkinci Dünya Savaşında İngiliz, Fransız, Alman ve Japon emperyalizminin büyük darbeler yemesi ve sosyalizmin önemli zaferler kazanması sonucunda yaygın ve güçlü bir biçimde gelişen ulusal kurtuluş hareketlerinin, bir kısmı bağımsızlığı sağladıktan sonra

116

kesintisiz olarak sosyalizme doğru gelişme gösterirken; diğer bir kısmı da, böylece burjuvazinin yeni-sömürgecilikle uzlaşması ile ABD'ye bağımlı kapitalist gelişme süreci içine girmiştir. Klasik sömürgeciliği tasfiye eden ulusal kurtuluş hareketleri, bazı ülkelerde nihai kurtuluşa doğru ilerlerken burjuvazinin etkin olduğu bazılarında da bu aşamada çakılıp kalmış, bu ülkelerde geliştirilen ABD'nin yeni-sömürgeciliği böylece yer yer ulusal kurtuluş hareketlerini yenilgiye uğratarak, emperyalizmin yeni tür egemenlik biçimi, yeni-sömürgecilik hakim kılınabilmiştir, ikinci Dünya Savaşından sonra girilen en dikkate değer bir olgu da budur.

Özet olarak, emperyalizmin ikinci genel bunalım döneminde, Ekim Ayaklanması ve Rusya'daki iç savaş temelinde gelişen marksist-leninist devrimci şiddet anlayışı, Çin halk savaşı, Sovyetler Birliği'nin büyük yurtsever savaşı ve anti-faşist ayaklanmalar deneyleri ile teorik ve taktik olarak daha da gelişip zenginleşmiş, eğer onu doğru uygularlarsa büyük ve küçük tüm ülkeler proletaryası ve ezilen halklarını zafere götürecektir, kurtuluşlarını gerçekleştirecek boyutlara ulaşmıştır. Ekim Devrimi temelinde gelişen proletarya ve ezilen halkların kurtuluş mücadeleleri ve devrimci savaşları en geniş kitlelerin katıldığı halk savaşı yöntemine ulaşarak başta Sovyetler Birliği olmak üzere dünyanın çok sayıda ülkesinde uygulanmış, emperyalizme ve onun en saldırgan biçimi olan faşizme karşı kazanarak yenilmezliği ispatlanmış, dünyanın üçte-birine yakın bir bölümünü emperyalist sistemden koparmış, ve böylece emperyalist baskı ve sömürden kurtulmak isteyen proletarya ve ezilen halkların başvuruları gereken tek doğru yöntem olduğunu kanıtlamıştır.

3- Emperyalizmin **Yeni Sömürgeciliğine** Karşı **Devrimci Halk** Savaşları:

Emperyalizmin üçüncü genel bunalım döneminde devrimci mücadelelerin ve devrimci savaşların geliştiği ülkeler esas olarak yeni sömürgeler ve kalıntı halindeki sömürgelerdir, ikinci Dünya Sa-

117

vaşından sonraki elverişli ortamda halk ayaklanmaları ve halk savaşları biçiminde hızla yükselen ulusal kurtuluş hareketleri, emperyalizmin klasik sömürgecilik sistemini parçaladı. Bu gelişme karşısında eski sömürgecilik yöntemiyle halkları boyunduruk altında tutamayan emperyalizm ve yeni jandarma ABD. halkların ulusal kurtuluş hareketlerinin sosyalizme yönelmesini engellemek ve kendi egemenliğini sürdürüp geliştirmek için, halkların ulusal kurtuluşuna karşı gerici bir zor uygulaması ve savaş açılması demek olan yeni sömürgecilik yöntemini geliştirdi. Bu yöntemle, sömürgecilikten kurtulma sürecinde olan ülkelerde burjuva-feodal kcsirni kendisine bağlayıp kukla bir yönetim kurdurtan emperyalizm, bu yönetime dayanarak ulusal kurtuluş hareketinin gelişimini engelledi, halkları yeni-den egemenliği altına aldı. ve bu ülkelerde kendine bağımlı kapitalizmi geliştirerek sömürsünü daha da derinleştirdi. Böyle bir ortamda artık ulusal kurtuluş hareketlerinin daha yeni sosyal temelde gelişmesi gerekiyordu, bu sosyal temelin oluşması için hareketin belli bir gecikmeye uğraması söz konusu oldu. (Biz. Emperyalizmin zor sistemi kısmında bu gelişmeyi açıklamıştık). Ama halklar, emperyalizmin yeni sömürgecilik uygulamasını sessizce kabul etmediler ve yeni sömürgeciliğe karşı kendi kurtuluşları için devrimci halk savaşlarına başvurdular. İşte. ABD emperyalizminin yeni sömürgeciliğini kabul etmeyen, ona karşı daha başlangıcından itibaren devrimci mücadeleyi geliştirip zafere götüren ülkelerin başında Vietnam ve onun Güney parçası gelir.

a) Güney Vietnam ve Uzakdoğu'da Halk Savaşları:

Güney Vietnam ulusal kurtuluş devriminin temel mücadele yöntemi olan uzun süreli halk savaşı, kendine ait özellikleri yanında evrensel çapta önemi olan bir savaştır. Bu savaş, ikinci Dünya Savaşından sonra özellikle ABD emperyalizminin geliştirdiği yeni Sömürgecilik yöntemine, onun kendine bağımlı ülkelerde uyguladığı karşı-devrimci zor yöntemine karşı geliştirilen devrimci bir savaş olarak, marksist-leninist devrimci şiddet anlayışının bu dönemde ve

118

bu tür ülkelerde başarıyla uygulanması olarak evrensel bir değeri ifade eder.

Güney Vietnam halk savaşı deneyi. ABD'nin, emperyalist sistemin jandarmalığını üstlendiği ve dünya çapında (emperyalist-kapitalist dünya çapında) yeni sömürgeciliği geliştirmeye başladığı bir dönemde, emperyalizmin üçüncü genel bunalım evresinin başlangıcında ortaya çıkan, klasik sömürgecilikten devrimci bir savaşla, halk savaşıyla kurtulmuş olan ama ABD emperyalizmi gibi en gerici ve en tehlikeli emperyalist gücün yeni sömürgeciliği altına alınmak istenen, ekonomik bakımdan geri, yoksul ve küçük bir ülkede verilen bir savaş olarak, bu tür ülkelerde

uygulanacak halk savaşları için başarılı ve görkemli bir örnek oluşturmaları açısından büyük bir önem taşır. Aynı zamanda, emperyalizm ve işbirlikçilerinin günümüzde yeni sömürge ülkelerde uyguladıkları her türlü gerici faşist zora karşı halkların kurtuluş yolunu, devrimci şiddetin uygulanması yolunu göstermiş olması bakımından günümüzle yakından bağlantılıdır.

Elbette Güney Vietnam ulusal kurtuluş savaşının kendine mahsus özellikleri de, onu olumlu ve olumsuz etkileyen etmenler de vardır. Eğer Güney Vietnam'da ulusal kurtuluş savaşı böyle yüksek boyutlarda gelişmiş ve zafere ulaşmışsa, bunu en çok Vietnam'ın tarihi ve toplumsal özelliklerinde ve elverişli uluslararası koşullarda aramak gerekir.

Güney Vietnam ulusal kurtuluş mücadelesi ve bunun temelini oluşturan devrimci halk savaşı, herşeyden önce zafer kazanan bir halkın mücadele pratiğine dayanır. O, başarıya ulaşmış 1945 Ağustos Ayaklanması ve 1946-1954 yılları arasında yürütülen ve zafer kazanan uzun süreli direnme savaşı temeli üzerinde yükselir, ikinci olarak, Kuzey'de sosyalist inşaya yönelmiş bir Vietnam. Kuzey Vietnam'a dayanmaktadır; ve Kuzey Vietnam, Güney'de yürütülen devrimci mücadele için sağlam bir üs oluşturmıştır. Üçüncü o-larak, o dönemde dünyanın dörtbir köşesinde yaygın olarak gelişen ulusal kurtuluş mücadelelerinin ittifakına; kapitalist ülkeler işçi sınıfı hareketinin içten sempati ve desteğine; ve en önemlisi de Sovyetler Birliği ve Çin'in etkin maddi ve manevi desteğine dayanmaktadır.

119

Bu olumlu etmenler ve avantajlar yanında, olumsuz etmenler de vardır. Herşeyden önce, yeni sömürgecilik gibi çok sinsi ve tehlikeli bir yapıya karşı gelişmek durumundadır. Düşman olarak karşısına alıp savaştığı güçler, azgın ABD emperyalizmi ve onun örgütlediği, azgın-gerici kukla faşist yönetim ve bunların milyonlarca ordularıdır. Güney Vietnam halkı, bu kadar gerici faşist ve saldırgan güçlere karşı kendi kurtuluşu için yığıtçe direnebilmiş ve onları yenebilmiştir.

Güney Vietnam ulusal kurtuluş devrimi, yeni sömürgecilik altına alınmak İstenen, sömürge ve yan-feodal bir ülkenin devrimidir. Devrimin içine geçen iki temel görevi, emperyalizmin yeni sömürgeciliğini yıkıp bağımsız bir ülke; feodal-komrador yapıyı parçalayıp demokratik bir toplum yaratma görevleri vardır. İşçi sınıfının ideolojik, politik ve örgütsel önderliğinde, işçi-köylü ittifakı temelinde, tüm yurtsever halk güçlerini ortak cephe içinde birleştirerek devrimci savaş yöntemiyle gelişen devrim, bağımsız ve demokratik bir toplum yarattıktan sonra kesintisiz olarak sosyalizme geçer. Kısaca siyasi hattı böyle formüllendirilebilen Güney Vietnam Devrimi, devrimci şiddet temelinde verilen ulusal kurtuluş mücadelesiyle zafere ulaşmıştır, Vietnam'da yürüttükleri silahlı mücadelenin çizgisini, Giap, *«Bizim askeri çizgimiz lamamıyla ulusal demokratik halk devriminin çizgisine dayanır. Bit çizgi, esas olarak köylülerden oluşan, emperyalizmi ve feodalizmi yıkmayı, bağımsızlığı yeniden kazanmayı ve köylülere toprak vermeyi a-maçlayan bir devrimci savaşım çizgisidir. Bu, tam bir ulusa! kurtuluş savaşının, düşman tarafından yürütülen haksız saldırgan savaşına karşı koymak için verilen haklı bir savaşın çizgisi-dir»*¹¹¹ şeklinde ifade eder. Devrimci şiddet; siyasi şiddet ve silahlı şiddetin ve her ikisinin birlikte uygulanmasıyla gelişerek, halk savaşı biçimini alır. Güney Vietnam ulusal kurtuluş mücadelesi devrimci şiddetin, siyasi ve silahlı şiddetin birleştirilip, uzun süreli bir halk savaşı olarak her alanda geliştirilmesinin başarılı bir örneğidir. Halk savaşının başarısı için, doğru devrimci bir önderlik ve bu önderlik etrafında birleştirilmiş en geniş halk kitlelerinin mücadeleye sefer-

120

ber edilmesi şarttır. Bu iki husus, bir savaşı halk savaşı yapan ve onu zafere götüren iki temel nokta, savaşın bir sanat olarak ele alınmasıdır. Bu konuda Giap şöyle yazıyor:

«Halk savaşı, halk tarafından halk için verilen bir savaştır. Bugünkü nazik dönemde gerçek bir halk savaşına işçi sınıfı öncülük etmelidir. Halk savaşından bahsetmek halkın ayaklanmasından, onların savaş için örgütlenmesinden bahsetmektir. Halk, örgütlenildiğinde, silahlandırılıp doğru bir şekilde önderlik edildiğinde yenilmezdir. Ülkemizde verilen devrimci savaş bütün silahlı halkın gücünün, ne kadar güçlü olursa olsun her saldırganı yeneceğini göstermiştir...» *«Halk savaşının gücü her şeyden evvel, bilinçli ve örgütlü halkın muazzam kuvvetinden kaynaklanmaktadır. Halk bütün devrimci görevlerin temel dayanağıdır. Halkın siyasi gücü, genel olarak devrimci mücadelelerin ve özel olarak bütün silahlı mücadelelerin temelidir...»* *«Gerçek bir halk savaşı vermek için, halk savaşının muazzam gücünü tam olarak harekete geçirmek için, bütün Halkı seferber etmenin, kitlelerin ve devrimci ordunun silahlı kuvvetlerini örgütlemenin, siyasi kuvvetlerle, silahlı kuvvetleri, kitlelerin silahlı kuvvetleriyle, devrimci orduyu birleştirmenin gerekli olduğunu söyleyebiliriz. Ancak böyle yaparak bütün halkı silahlandırma. Halk savaşını her yere yayma ilkesini tam olarak uygulayabiliriz. Bu, Marksizm-Leninizmin evrensel bir gerçeği, ülkemizdeki ve ayaklanıp haklı bir savaş vermeye kararlı her ülke ve ulustaki, devrimci savaş gerçeğidir»*¹¹².

Bir halk savaşı, her zaman ve her yerde aynı biçimde başlayıp gelişmez. Ama düşmanın egemen ve örgütlü, halkın ise siyasi ve silahlı olarak örgütsüz olduğu ülkelerde, halk savaşı en basit biçiminden başlayıp, giderek karmaşık biçimlerine doğru gelişme gösterir. 1954 yılından itibaren Güney Vietnam'da, ABD yeni sömürgeciliği ve faşist kukla yönetim gelişip, halka karşı gerici şiddet uyguladığından, önce buna karşı halkın siyasi şiddeti gelişti. 1960 yılından itibaren halkın devrimci şiddeti, silahlı şiddetle birleşmiş siyasi şiddet halini aldı. 1962 yılından sonra ABD müdahalesi arttıkça, halkın devrimci şiddeti gerilla savaşıyla gelişerek, halk sa-

121

vasının en gelişmiş biçimlerine ulaştı.

Güney Vietnam devrimci savaşı da, Çin'de olduğu gibi halk savaşında gerilla savaşının stratejik rolünü ve onun diğer savaş biçimlerini hem yaratma ve hem de onlarla birleşme özelliğini açıkça ortaya koydu. Bu konularda Giap şöyle yazıyor: «Bizim askeri teorimize göre, biz düşmandan siyasi olarak, düşman da bizden maddi olarak üstün bir durumdayken, halk savaşında zaferi sağlamak için, yaygın bir gerilla savaşını geliştirmek gerekir. Düzenli savaş ve gerilla savaşı birbirleriyle sıkıca birleşmişlerdir. Birbirlerini geliştirirler ve düşman güçlerini tüketip, yok ederek nihai zaferi sağlarlar.»¹⁴⁹¹ «Stratejik açıdan gerilla savaşı, düşmana büyük güçlükler yaratarak ve büyük kayıplar verdirerek onu yıpratır... Düşmanın büyük insan gücünü yok etmek ve toprağı kurtarmak için, gerilla savaşı daha ilerideki aşamalarında hareketli savaşa dönüşmelidir. ...» «Gerilla savaşı halk yığınlarının, çok daha iyi donatıma ve tekniğe sahip olan saldırgan bir orduya karşı çıkan, zayıf ve kötü donatılmış bir halkın savaşma biçimidir. Modern silahlar karşısında zafere ulaşmak için halkın kahramanlığına güvenir. Düşman güçlü olduğuzaman onunla karşılaş-maktan kaçınır, zayıf olduğu zaman saldırır. Bir an gelir, etrafa dağılır; bir an gelir bütün kuvvetler bir araya gelir; bir an gelir geri çekilir; bir an gelir, düşmana saldırıp yok eder. Her yerde düşmanla savaşmaya karardır. Düşman nereye giderse gitsin, kendisine darbeyi vuran, maneviyatını bozup, kuvvetlerini tüketen silahlı bir halk tarafından kuşatılmıştır. Devrimci savaşta, böyle savaşılır...» «Hareketlisavaş, toplu kuvvetlerin nisbeten büyük kuvvetlerin bir araya toplandığı ve nisbeten geniş bir alanda eylemde bulunduğu, düzenli ordunun savaşma biçimidir. Hareketli savaşta düzenli ordu, insan gücünü yoketmek amacıyla düşmana nisbeten savunmasız olduğu yerde vurur. Düşmanın elinde olan bölgelerde derinlemesine ilerler, sonra hızla geri çekilir. Büyük çapta dinamizme, insiyatife, hareketliliğe ve yeni durum/ar karşısında süralle karar alma yeteneğine sahiptir...Hareketli savaşın hedefi, kendi kuvvetlerimizi geliştirmek için gittikçe daha çok sayıda düşman kuvvetini yok etmektir. Öte yandan gerilla sava-

122

sının görevi, düşman yedeklerini yıpratmak ve yok etmektir.»TM

Her zaman ve her yerde böyle olmazsa da, çoğunlukla halk savaşının uzun süreli bir savaş olduğunu belirten Giap, halk savaşının siyasi ve silahlı güçler tarafından yürütülen, silahlı ve siyasi mücadelenin birleştirilmesi olarak tanımlar. Siyasi güçlerin yürüttüğü mücadele ve yerine getirdikleri görevleri şöyle özetler: «Kitlelerin siyasi ordusu, her yastan, her cinsiyetten insanı içinde barındırdı; dağlarda ve ovalarda, şehirlerde, kasabalarda ve her yerde kendisine üsler kurdu. Bu ordu, ayaklanıp düşmanın kırsal yönetimini paramparça elti; çok sayıda stratejik köycüğü tahrip etti, kukla askerler arasında ajitasyon çalışması yaptı ve onbinler-cesin halkın saflarına katılmaya zorladı; mecburi askerliğe, angaryaya, zehirli kimyevi maddelerin sıkılmasına, dinlerin baskı altına alınmasına, kundakçılığa, insanların evlerinden edilmesine karşı mücadele etti... Bu siyasi ordu doğrudan mücadeleyi geçici olarak durdurduğunda; yiyecek ve silah üretimiyle uğraştı, ağaçlandırma çalışması yaptı, siperler kazdı, engeller inşa etti, savaşan köylerini tahkim etti veyahut da orduya yardım etmek için, nakliyeciler, gözcüler ve kurye olarak görevini yerine getirdi. ...»¹⁵⁰ Silahlı mücadeleyi yürüten Güney Vietnam silahlı kuvvetlerinin doğuşunu ve örgütlenmesini, eylem biçimlerini ve hedeflerini de Giap şöyle özetliyor:

«Başlangıçta, Güney Vietnam'ın devrimci silahlı kuvvetleri, halkın siyasi mücadele hareketinin ateşi içinde başarıya ulaşmış bulunan kendini koruma birlikleri ve silahlı propaganda birlikleriydi. Daha büyük birlikler, milis ve gerilla birliklerinin savaş davasında yaygın bir şekilde gelişmesiyle ortaya çıktı. Bugün Güney Vietnam halkının silahlı kuvvetleri, askeri hareketlerde, birbirleriyle yakın bir koordinasyonda bulunan üç biçim altında gücünü büyük bir hızla geliştirmiş bulunmaktadır. Bu üç biçim; milis ve gerilla, mahalli birlikler ve düzenli ordudan ibarettir ... Bu ordu, sürekli olarak çarpışmış olup düşmanı yenilgiye uğratmış, içinde yaşayanlarla birlikte stratejik köycükleri yoketmiş, küçük akınlara olduğu kadar büyük akınlara da karşı koymada zafere ulaşmıştır. Gene bu ordu, pusular kurmuş, ani saldırılarda bulunmuş, bütün bir bölüğü hatta bütün bir alayı

123
yoketmiş, önce küçük karakolları daha sonra büyük karakolları hatta bütün bir düşman bölgesini yerle bir etmiştir. Kurtuluş birlikleri, düşmanın muhabere hatlarına (kara ve su yollarına) saldırdı; yakıt depolarını ve cephaneliğini yaktı, havaalanlarına saldırdı, savaş gemilerini batırdı ve Saygon'un tam merkezinde Amerikan danışmanlarını öldürdü.»¹⁵¹

Marksist-leninist devrimci şiddet anlayışının sömürge ve bağımlı ülkeler koşullarına uygulanması olan halk savaşım teorik ve taktik olarak bu kadar geliştiren Güney Vietnam ulusal kurtuluş mücadelesi, pratiğiyle, marksist-leninist şiddet anlayışına katkıda bulunmuştur. Yeni tarihi şartlarda ortaya çıkan Güney Vietnam deneyi, «devrimcisi silahlı mücadele konusundaki marksist-leninist teoriye yeni bir katkıda bulunmuştur. Bu katkı, bazen siyasi mücadele, bazen uzun süreli devrimci savaş, bazen bütün halkın ayaklanması şeklini alan, bazen de bütün bunların hepsini kapsayan devrimci mücadeledir; yani siyasi mücadele ile silahlı mücadelenin diyalektik bir bileşimidir.»¹⁵²

Siyasi ve silahlı mücadelenin çeşitli biçimlerinin başarıyla uygulanıp birleştirildiği uzun süreli halk savaşı, her türlü emperyalist ve gerici şiddeti, "özel savaş" veya "sınırlandırılmış savaş" denen her türlü emperyalist savaşı bozguna uğratarak Güney Vietnam ulusal kurtuluş devrimini 1970'li yılların ortalarında zafere götürdü. Bu zafer, Güney ve Doğu Asya'da Çin ve Kore'den sonra ABD'nin aldığı yeni ve en güçlü yenilgiydi.

Güney Vietnam'da devrimci mücadeleyi yenilgiye uğratabilmek ve yeni sömürgeciliğini geliştirebilmek için ABD, Uzakdoğu'da askeri paktlar kurdu, Laos ve Kamboçya'yı işgal ederek bölge gericiliğini birleştirmeye çalıştı. Bütün bunlara karşı, Güney Vietnam ulusal kurtuluş mücadelesi, kendisiyle birlikte Laos ve Kamboçya'da ulusal kurtuluş mücadelelerinin, devrimci halk savaşlarının gelişmesine yolaçtı; ve bu mücadeleler de zafere gitmesine yardım ederek ABD'yi tüm Uzakdoğu'dan kovmayı başardı.

Güney Vietnam ulusal kurtuluş mücadelesi ve halk savaşı, etkisi yalnızca Uzakdoğu'da duyulan bir olay değil, dünya çapında etkisi olan evrensel bir olaydır. Herşeyden önce o, İkinci Dünya Sava-

124

şından sonra gelişen ulusal kurtuluş hareketlerinin parçaladığı sömürgecilik sistemini yeni yöntemlerle geliştirmek ve böylece halkları boyunduruk altına almak isteyen ABD emperyalizminin yeni sömürgeciliğini parçalayarak sağlam bir sistem haline gelmesini engelledi; yeni sömürgeciliği, daha doğarken ölüme götürdü, onu ölü doğurttu ve böylece yeni sömürgeciliğin de emperyalizmi yaşata-mayacağını ve çöküşünün mutlak olduğunu gösterdi. Böylece o, ABD'nin yeni sömürgeciliğini bozguna uğratarak, bu tür egemenlik altında bulunan tüm halklara, kurtuluşun mümkün olduğunu ve bunun biricik doğru devrimci yolunu gösterdi, ABD emperyalizmi, kuklalarıyla birlikte, Güney Vietnam'da halkların üzerine saldırabileceği kadar saldırdı; uygulayabileceği her türlü savaş yöntemini uyguladı. Faşist terörle halkların sindirilmesi, pasifikasyonu demek olan "özel savaş" ve "sınırlandırılmış savaş" yöntemini, gerillaya karşı kontr-gerillayı, bir halkı kendi içinde birbirine kırdırtan daha başka savaş yöntemlerini, her türlü modern imha silahını ve kullanabileceği ne kadar ordu birliği varsa hepsini Güney Vietnam'da kullandı. Ama bütün bunların hiçbirisi kendisini kurtarmaya yetmedi. Güney Vietnam halkı, mark-sist-leninist devrimci şiddet anlayışı temelinde geliştirdiği devrimci halk savaşıyla, yetkinleştirdiği savaş taktikleriyle tüm emperyalist ve iç gerici saldırıları bozguna uğrattı. Böylece o. başında ABD'nin bulunduğu emperyalizmin, günümüzde halklara karşı uygulayacağı her türlü "özel savaş" yöntemlerinin nasıl yenilebileceğini dünya halklarına gösterdi. Güney Vietnam ulusal kurtuluş savaşı bir dünya savaşının olmadığı ve emperyalistlerin bir dünya savaşı çıkarma ihtimallerinin pratik olarak zayıf olduğu, savaş sonucunda emperyalizmin zayıf düşmesi gibi elverişli bir durumun doğmadığı koşullarda ortaya çıkıp gelişti ve zafer kazandı. Böylece o, bir dünya savaşı olmadan da, bütün emperyalistlerin ve dünya gericiliğinin desteğini alan uluslararası jandarmaya (ABD'ye) karşı, geri ve küçük halkların bile başarıyla direnebileceğini ve zafer kazanabileceğini dünya halklarına gösterdi. Ve Vietnam ulusal kurtuluş savaşı, bir işbirlikçi kukla yönetim, ABD emperyalizminin ekonomik, siyasi ve askeri olarak ne kadar güçlü desteğine sahip olursa olsun.

125

baskı uygulanan bir halk geri, küçük ve donanımsız da olsa eğer direnmeye cesaret ve azmetmişse; emperyalizmin ve uşaklarının gerici şiddetine karşı kendi devrimci şiddetini marksist-leninist şiddet anlayışı temelinde sınırsız olarak geliştirebilmişse ve eğer bu halk doğru ideolojik, politik ve örgütsel önderliğe sahipse, böyle bir halkın her türlü gericiliği yenebileceğini ve her türlü savaştan zaferle çıkabileceğini kanıtlamıştır. Halk savaşını en üst düzeye kadar geliştirerek «*savaşla atom silahından daha elkin*» duruma getiren Güney Vietnam ulusal kurtuluş mücadelesi göstermiştir ki, «*bugünkü uluslararası koşullar altında, işçi sınıfının önderliğinde bağımsızlık ve demokrasi için birlesen, zayıf ve küçük bir ulun bile bütün saldırgan kuvvetleri yenmek gücüne*» (Giap) sahiptir. Vietnam halkının kazandığı görkemli zaferin, ABD emperyalizmine karşı mücadele etmek isteyen halklar için oluşturduğu büyük bir deney ve ilham kaynağı olma rolü günümüzde de en etkin bir tarzda sürmektedir.

b) Küba ve Latin Amerika'da Halk Savaşları:

Latin Amerika ülkeleri, ABD yeni sömürgeciliğinin en erken geliştiği ülkelerdir. XX. yüzyılın ilk yarısında hemen hemen bütün Latin Amerika ülkelerinde iç gericiliğe ve emperyalizme karşı sürekli irili ufaklı ayaklanmalar ve gerilla savaşları ortaya çıkmıştır. ABD'nin geliştirdiği yeni sömürgecilik koşullarında bu ayaklanmalar ve gerilla savaşları, daha çok, gelişmiş yeni sosyal yapıya dayalı olarak ve sosyalizmin etkisini biraz daha çok hissederek, ABD emperyalizmine ve kuklası faşist diktatörlüklere karşı hızlı bir gelişme göstermiştir. Latin Amerika'da emperyalizmin ve uşaklarının iktidarlarından biri ilk olarak, 1950'ler içinde gelişen devrimci savaşla, 1950'lerin sonunda Küba'da yıkılmış ve devrim sosyalizme doğru ilerletilmiştir. Küba Devrimi, ABD emperyalizminin yeni sömürgeciliğine karşı gelişen ve zafere ulaşarak emperyalizmin yeni sömürgecilik sisteminde ilk gedikleri açan devrimlerden biridir. Önemli, ulusal

126

kurtuluş devrimini Latin Amerika'da başarıya ulaştırarak kıtada devrimci gelişmelere yolaçmış, ABD emperyalizminin yeni sömürgeci egemenliğini kendine en yakın yerde parçalayarak, onun güçsüzlüğünü ve çürümüşlüğüne ortaya çıkarıp çöküşünü hızlandırmış, sosyalizmi Latin Amerika'ya taşıyarak, emperyalizmin jandarmalığını yapan ABD'ye en yakın yerde kendine karşıt bir sistem var etmiş ve böylece Latin Amerika halklarının kurtuluş mücadelesi için önemli bir destek güç ve yol gösterici olma görevini üstlenmiş olmasındadır.

Küba Devrimi de, temel mücadele biçimi olarak, silahlı mücadeleyle birleşmiş siyasi mücadeleyi ve en çok da bunun gerilla savaşı biçimini kullanarak zafere ulaşmıştır. Güney Vietnam devrimiyle aynı dönemlerde gelişen Küba Devriminde, devrimci savaş açısından üzerinde durulması gereken nokta, gerilla savaşının burada oynadığı roldür.

Küba'da henüz devrimci bir parti örgütü kurulmadan gerilla savaşına başlanması ve bu savaşla işbirlikçi gerici yönetimin yıkılması sözkonusudur. Ancak, bu durumu ortaya çıkaran önemli etkenler vardır.

Herşeyden önce gerilla savaşı Küba toplumunda bir katalizör rolü oynamıştır. Küba'da eskiden beri sol güçler, reformist bir temelde de olsa, özellikle kentlerde, siyasal çalışma yürütmüşler ve bu temelde emekçi kitlelerin siyasal bilinçlenmesi gelişmiştir. Öte yandan gerilla savaşına önderlik edenler, daha gerilla savaşının başlangıcında ve hızlı bir biçimde de savaş içinde, Marksizm-L«-ninizme yakın ilgi duymuşlar, kendilerini eğitmişler ve savaş boyunca önder gurup olarak adeta bir parti çekirdeği gibi örgütlenip hareket etmişlerdir. Ayrıca. 1950'li yıllarda dünya çapında ulusal kurtuluş hareketleri bir çığ gibi büyümüş ve kazanılan yeni zaferlerle, dünya ölçüsünde sosyalizmin etkinliği gelişmiştir. Bu elverişli koşullara, bir de kukla yönelimin içinde bulunduğu krizin derinleşmesi eklenince, yeni sömürge bir ülke olan Küba'da, devrimci bir parti yaratılmadan, başlatılan gerilla savaşıyla devrimin gerçekleşmesi mümkün olmuştur. Küba Devriminin bu özelliği; ne genelleştirilebilir, ne de bir parti çalışması olmadan sadece gerilla savaşıyla devrimin zafere götürülebileceği gibi bir sonuç çıkarılabilir. Önder

127

bir partinin başlangıçta yaratılamamış olması, devrimin eksik ve olumsuz yanındır; bu durum mücadelenin önderlerince kavranılarak hızla bu eksiklik ve olumsuzluk giderilmeye çalışılmış ve daha savaş içinde önder parti yaratılmıştır, Küba'nın o zamanki koşullarının gerektirdiği ve devrimi geliştirdiği bu durum, aynı koşulların oluşmadığı ülkelere uygulanamaz ve uygulanamamıştır da. Burada genel-leştirilebilecek biricik husus, gerilla savaşının yeni sömürge ülkelerdeki devrimde ve önder partinin geliştirilmesinde oynayacağı rolüdür. Küba deneyi, öncü devrimci bir çekirdeğin, yeni sömürge devrimlerinde oynayacağı rolü ve bu öncü çekirdeğin marksist-leninist bir parti önderliği haline gelmesiyle, gerilla savaşının kazandığı zaferin, ülkeyi sosyalizme götürebileceğini vurgular. Burada dikkat edilmesi gereken husus, gerillacıların bir küçük-burjuva düzeni a-rnaçlamaları değil, sosyalizme kaymaları ve onu amaçlamaları, marksist-leninist kesintisiz devrim anlayışıyla, sosyalist devrime doğru ilerlemeleridir.

Gerilla savaşının Küba Devrimi deneyinde görülen etkisi, eğer kalıcı bir etki haline getirilmek isteniyorsa, öncü çekirdeğin hızla marksist-leninist bir parti haline dönüşmesi gerekir. Küba Komünist Partisinin yaratılmasıyla tamamlanan bu eksiklik eğer giderilmeseydi, gerilla savaşının soysuzlaşacağı ve sosyalizme doğru dönüşümün bir aracı haline gelmeyeceği açıktı. Bunu, Küba Devriminin önderleri, daha mücadelenin başında doğru bir şekilde vurgulamışlardır. Buradan da şu sonuç çıkıyor ki, eğer sosyalizmin eğitici ve yüceltici etkisi olmazsa, gerilla savaşı giderek çapulculuğa dönüşebilir ve dağıtıcı bir rol oynayabilir. Küba Devrimi deneyinden çıkarılması gereken önemli sonuç, gerilla savaşının emperyalizme karşı mücadelede etkin bir rol oynayabileceği ve bu tip ülkelerde, önemli bir mücadele aracı olarak büyük bir gelişme sağlayabileceğidir.

Küba Devriminin ve Küba'da devrimci şiddetin zaferiyle birlikte, Latin Amerika ülkelerinde devrimci mücadele, büyük bir a-ılım yaptı. Bu mücadeleler, önemli gelişmeler katetmelerine rağmen, uzun bir şiire, bir yandan kendi iç eksiklikleri ve hataları nedeniyle ve öte yandan da ABD emperyalizminin yeni sömürgeci egemenliğini yaşatabilmek için, kukla rejimlerin başına faşist cuntalar getirerek

128

uyguladığı azgın karşı-devrimci terörün etkisiyle, başarılı olamadılar.

Ancak 1970'li yılların ortalarından itibaren Nikaragua'da yaygınlık kazanan devrimci mücadele ve gerilla savaşı, 1970'li yılların sonlarında, ABD emperyalizminin kuklası faşist diktatörlüğü yıkarak devrimi zafere götürdü ve ABD'nin yeni sömürgecilik sisteminde, bir gedik daha açtı. Nikaragua Devriminin zaferi gösterdi ki, kapitalizm bakımından biraz gelişmiş olan yeni sömürge bir ülkede, emperyalizm ve işbirlikçileri tarafından ezilen ve baskı altında tutulan tüm kentli ve kırlı halk kitlelerini birleşik bir cephe içinde örgüt-leyerek, ve bu cephe temeiinde gerilla savaşından her türlü siyasal greve kadar kitlelerin devrimci şiddetini kırdı ve kentte yaygın bir biçimde uygulayarak, ABD emperyalizminin ve uşaklarının egemenliğini, her türlü gerici zor uygulamalarına karşın, yıkmak mümkündür. Günümüzde, başta El Salvador olmak üzere Latin Amerika'nın birçok ülkesinde, ABD emperyalizminin yeni sömürgeciliğine ve kukla faşist cuntalarına karşı Küba ve Nikaragua devrimlerinin zaferini yakından hissederek, halklar, devrimci mücadelelerini koşullarına uygun biçimlerdeki silahlı savaşa vardırıarak sürdürmektedirler.

c) Afrika Ülkelerinde Halk Savaşları:

Çok geri ekonomik ve toplumsal yapıya sahip olan Afrika'da, İkinci Dünya Savaşına kadar, genel olarak, emperyalizmin klasik sömürgeciliği hakimdi. İkinci Dünya Savaşından emperyalizmin gerileyerek çıkmasıyla, sosyalizm güçleri ve ulusal kurtuluş hareketlerinin büyük bir ilerleme kaydetmesinin yarattığı elverişli koşullarda, Afrika ülkelerinde de ulusal kurtuluş eğilimi yaygınlık kazandı. Bazı Afrika ülkelerinde ulusal kurtuluş eğilimine önderlik eden ha-kiırı sınıfların örgütledikleri ayaklanmalarla klasik sömürgeciliğin yıkılmasına rağmen, bu ülkeler tam kurtuluşa ulaşamayarak, emperyalizmin birer yeni sömürgesi haline gelme yoluna girdiler. Öle yandan bazı Afrika ülkelerinde ise, ulusal kurtuluş hareketleri, fazla

129

gelişmemiş bir sosyal yapıda da olsa, daha çok, ezilen ve sömürülen halk kitleleri temelinde ve devrimci şiddet yöntemiyle gelişerek zafere ulaştı.

Uzun süreli bir ulusal kurtuluş savaşıyla, emperyalizmin sömürgeciliğini yıkarak bağımsızlığı gerçekleştiren Cezayirdeneyi, Afrika ülkelerindeki silahlı kurtuluş savaşları için, önemli bir örnektir. Yine Afrika için önemli örnekler, Angola, Mozambik ve Gine gibi ülkelerde yürütülen uzun süreli ulusal kurtuluş savaşının, halkları bağımsızlık ve demokrasiye kavuşturmuş olmasıdır. Gerilla savaşı bu ülkelerin hepsinde de uygulanmış ve Afrika halklarının ulusal kurtuluş mücadelelerinde de stratejik bir rol oynayabildiğini göstermiştir.

Emperyalizmin üçüncü genel bunalım döneminde, halkların yeni sömürgecilik sistemine karşı kurtuluş mücadelesi verdiği sırada gerçekleşen Angola, Mozambik, Gine gibi ülkelerin ulusal kurtuluş mücadelelerinin tipik Özelliği, emperyalizm tarafından desteklenen, Portekiz klasik sömürgecilğine karşı yürütölmüş olmasıdır. Bu ölkelerde klasik sömürgecilği uygulayan Portekiz, emperyalizme bağımlı bir ölkedir; ve klasik sömürgecilğini ABD ve İngiliz emperyalizminden aldığı destekle sürdürmüştür. Yani ABD ve İngiliz yeni sömürgecilği ile Portekiz klasik sömürgecilği, Portekiz egemenliği altındaki bu Ölkelerde iç içe uygulanmıştır. Bu nedenle. Angola, Mozambik, ve Gine'de Portekiz sömürgecilğine karşı verilen ulusal kurtuluş mücadeleleri, aynı zamanda emperyalizmin yeni sömürgecilğine karşı da olma gibi bir özellik taşımışlardır. 1970'li yılların ortalarında zafer kazanan bu mücadelelerde uygulanan gerilla savaşı, hem klasik sömürgecilğe ve hem de onu destekleyen emperyalizme karşı, halkları kurtuluşa götürmenin temel aracı olduğunu kanıtlamıştır. Afrika'da daha değişik özellikleri olan ulusal kurtuluş mücadeleleri, günümüzde de hâlâ sürmekte olan Güney Afrika, Namibya gibi ölkelerde verilmektedir. Bu ölkeler, daha önceki yüzyıllarda dışarıdan getirilip yerleştirilen beyaz azınlıklar yönetiminde bulunmaktadır. Afrika'nın diğer yörelerine göre daha gelişmiş ekonomik ve toplumsal yapıya sahip olan bu ölkeler, beyaz azınlık yönetimiyle

130

birlikte, genel olarak emperyalizmin bir yeni sömürgesi konumunda iken. yerli siyah halk, beyaz azınlığın bir klasik sömürgesi olma durumunu yaşamaktadır. Yani emperyalizmin yeni sömürgecilği ile beyaz azınlığın ulusal ve ırkçı baskısı içice olarak, faşist-askeri beyaz azınlık yönetimi tarafından siyah halk, ulus üzerinde uygulanmaktadır. Bu ölkelerde yerli siyah halk, emperyalizme ve kuklası askeri-faşist diktatörlöklere karşı başlatmış olduğu ulusal kurtuluş mücadelesini, devrimci şiddet temelinde, gerilla savaşımında kullanarak günümüzde de devam ettirmektedir.

d) Filistin ve Ortadoğu'da Halk Savaşları:

Ortadoğu'daki durumun genel tahlili başka yazılarda geniş olarak yapılmış olduğundan, biz burada devrimci savaşlar açısından Ortadoğu'nun durumunu kısaca inceleyeceğiz.

İkinci Dünya Savaşından sonra, gelişen sosyalizm güçlerinin ve ulusal kurtuluş hareketlerinin yarattığı elverişli koşullarda, Ortadoğu'da da önemli gelişmeler ortaya çıktı. Bazı ölkelerde klasik sömürgecilik devam etmesine rağmen, bazı sömürge ölkeler, yan-sömürge ve giderek yeni sömürge ölkeler haline geldiler. Suriye, Libya gibi ölkelerde askeri darbelerle ve Cezayir gibi ölkelerde ise. ulusal kur-luluş savaşıyla işbaşına gelen ilerici yönetimler, emperyalizme karşı bağımsızlıklarını korudular. ABD emperyalizmi, işbirlikçisi olan rejimleri egemen kılıp bölgede yeni sömürgecilğini uygulamaya çalışırken, buna karşı halkların da ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadeleleri değişik ölkelerde çeşitli biçimlerde ortaya çıktı.

Emperyalizmin üçüncü genel bunalım döneminde, Ortadoğu'da gelişen olayların en önemlilerinden birisi, siyonist İsrail'in Filistin'i işgal etmesidir. En başta ABD olmak üzere emperyalizmin desteğini alan Siyonistler, Filistin'i işgal edip devlet halinde örgütlenerek, Filistin halkının önemli bir kesimini ölkelerinden kovdular. ABD emperyalizminin, özelde Filistin halkına karşı ve genel olarak Arap ulusuna karşı ortaya çıkardığı, geliştirdiği ve yetkinleştirdiği gerici zor makinasından başka birşey olmayan İsraili siyonizmine

131

karşı, emperyalizmin bu biçimdeki işgal ve sömürgecilğine karşı, Filistin halkı, haklı ve meşru bir direnme savaşı ve bir ulusal kurtuluş mücadelesi geliştirdi. Ülkesinden kovulan halk kesimleri, Ürdün, Suriye, Lübnan gibi ölkelerde örgütlenerek, ulusal kurtuluş mücadelelerini devrimci şiddet temelinde, gerilla savaşı yöntemini kullanarak, devam ettirdiler. Bu koşullarda onbeş yılı aşkın süreden beri devam eden Filistin Ulusal Kurtuluş Mücadelesi ve devrimci halk savaşı, emperyalizme ve siyonizme karşı Arap toplumunun önemli bir kesiminin desteğini alarak, bölgeye anti-emperyalist devrimci savaşları yayan, etkin bir güç durumundadır.

Özellikle 1970'li yıllarda, Ortadoğu'nun çeşitli ölkelerinde, halkların devrimci mücadeleleri önemli gelişmeler katetti. Yernen'de gelişen ulusal kurtuluş savaşı, ülkenin güneyini, bağımsız bir halk cumhuriyeti haline getirmeyi başardı. Basra Körfezi ölkelerinde ortaya çıkan gerilla savaşları, önemli pratik deneyler kazandı. Afganistan'da gelişen devrim hareketi, ülkeyi emperyalist sistemden koparttı. İran'da şahlık rejimi yıkılarak, buradaki ABD etkinliği yok edildi. Kürdistan'da Türk sömürgecilğine karşı gelişen ulusal kurtuluş hareketi, devrimci şiddet temelinde, dört yıldır yürütölen direnme mücadelesiyle, önemli bir devrimci savaş gücü haline geldi. Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketi ile Türkiye Devrimci-demokratik Hareketinin. ABD yeni sömürgecilğine ve kuklası Türk burjuva devletine karşı gelişimi, yönetimi sarsacak önemli boyutlar kazandı. Bütün bunlar, önümüzdeki dönemde, Ortadoğu'yu emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı yürütölen halk savaşları alanı haline getirecek, önemli birikimlerdir.

Farklı ölkelerinde çeşitli toplumsal gelişme düzeyleri bulunan Ortadoğu, günümüzde, emperyalist sistemin en zayıf halkalarından birisidir. Herşeyden önce. Ortadoğu ölkelerinde, burjuva demokratik devrimi tamamlanmamış olup. henüz bu devrim süreci yaşanmaktadır. Büyük çoğunluğunda, kapitalist dönüşümün bile çok zayıf olduğu bu ölkelerde, burjuva demokratik devrimin yönetici gücü olarak, güçlü bir burjuva sınıfı gelişmediği gibi;budevrim, proletarya önderliği tarafından da yapılmamıştır. Yeni sömürgecilik koşullarında gelişen toplumsal yapı içinde, ulusal ve sosyal çelişki giderek kes-

132

kinleşmiş ve günümüzde, şiddetle çözüm arar bir düzeye gelmiştir. Bu doğrultuda, çeşidi ölkelerde, önemli bir devrimci potansiyel oluşmuş ve bugün, ulusal kurtuluş için aktif mücadele eden, devrimci güçler ortaya çıkmıştır, Ortadoğu'nun, emperyalist sistemin en zayıf halkalarından biri olmasının diğer nedenleri ise, birincisi; dünya

kapitalizminin yeniden üretimi için vazgeçilmez olan enerji kaynaklarının büyük ölçüde Ortadoğu'da bulunması, ikincisi; Ortadoğu'nun, coğrafik açıdan oldukça stratejik bir konuma sahip bulunması, üçüncüsü, sosyalist ülkelere ve sosyalizmin etkinliğine oldukça yalçın olması, dördüncüsü Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarının birleşim yeri olmasıdır. Son olarak. Ortadoğu ülkelerindeki emperyalizme bağımlı işbirlikçi yönetimler, oldukça zayıftır. Ortadoğu ülkelerinin bir kısmı emperyalist sistemden kopuk, bir kısmında emperyalizmin etkinliği çok zayıf ve bir kısmında da yeni gelişmektedir. Emperyalizmin etkinliği ancak Türkiye, İsrail, Pakistan, Mısır gibi yerlerde gelişmiştir; ve bunların da her an devrimle yıkılma olasılığı vardır. Ortadoğu'da bugün kararsız birdurum hüküm sürmekte; emperyalizmin kukla yönetimleri, çok istikrarsız bir durumu yaşamaktadır. İsrail si-yonizmi, bütün Arap halkının nefretini kazanmış olarak, varlığıyla onları siyasal mücadele içine çekmekte ve emperyalizme karşı canlı tutmaktadır. Yine emperyalizmin bir kuklası haline gelmiş olan Mısır yönetimi, Araplar içinden tecrit olarak, kendisine karşı birlik oluşturan diğer Arap yönetimlerinin, ABD'ye karşı dikilmelerine yolaçmaktadır. Faşist Pakistan cuntası, her kendi halkının ve hem de çevresindeki ülkeler halklarının tamamen nefretini kazanmıştır. ABD'nin bölgedeki zayıf konumunu bilen faşist Türk yönetimi, bu zayıflığı giderme ve ABD'nin Ortadoğu'daki konumunu güçlendirme görevini üstlenmiştir. Bu nedenle. Türkiye ve Kürdistan halklarına karşı uyguladığı faşist savaş yetmiyormuş gibi. emperyalizmin çıkarları doğrultusunda Sovyetler Birliği'ne ve en önde İran, Irak, Afganistan halkları olmak üzere, tüm bölge halklarının ulusal kurtuluş hareketlerine karşı, sornut bir tehlike olabilmektedir. Bu konuyla sağladığı emperyalist desteğe dayanarak, içinde bulunduğu derin ekonomik, sosyal ve siyasal krizi hafifletmeye çalışmak-

133

tadır. Ama bütün bu özellikleri, ancak onu bölge halklarından tecrite götürebilir ve hızla götürmektedir de. Bütün bu nedenlerden dolayı, önümüzdeki dönemde Ortadoğu, emperyalizmle sosyalizm arasındaki, emperyalizmle halkların ulusal kurtuluş hareketleri arasındaki ve işbirlikçi gerici yönetimlerle halklar arasındaki en şiddetli mücadele alanı olacak; ve halklar, içine girecekleri güçlü halk savaşlarıyla, emperyalizme ve işbirlikçilerine ölümcül darbeler vuracaklardır.

e) Sosyalist ve Bağımsız Anayurtları Savunma Sistemleri:

Emperyalist sistemin başını çeken ABD emperyalizminin, ü-çüncü genel bunalım evresinde ve bunun da günümüzde yaşanan en ağır döneminde, kendisini ayakla tutabilmek için, hangi sinsi ve gaddar yöntemlere başvurduğunu, kapitalist merkezlerde ve boyunduruğu altındaki ülkelerde, nasıl karşı-devrimci zoru geliştirerek ömrünü uzatmak istediğini, daha önce açıklamıştık. Ayrıca buna bağlı olarak, halkların emperyalizme karşı durmasının, onun baskı ve zor sistemini geriletmesinin, bağımsızlık ve özgürlüklerini elde etmesinin ve bunları korumasının temel yöntemi olarak da halk savaşının sürekli geliştiğini, büyük bir önem taşıdığını ve bu öneminin daha da arttığını da belirtmiştik. Emperyalizmin bu döneminde, barış içinde geçiş yoluyla, halkların bağımsızlık ve özgürlüklerini sağlayabileceğini ve sosyalizme doğru ilerleyebileceğini, mücadele-lesiz ve emperyalizmle belli bir uzlaşma ile savaşın önlenebileceğini söylemek, marksist-leninist devrim anlayışı ve devrimde, devrimci şiddetin rolü açısından, Marksizm-Leninizmden tam bir sapmayı ifade etmektedir. Günümüzde bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm doğrultusundaki ilerlemeler, emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı verilecek sert bir mücadele ile mümkündür. Emperyalizm günümüzde, sosyalist ülkelere, işçi sınıfı hareketine, yeni sömürgecilik ve çeşitli biçimlerdeki bağımlılıklar altında yaşayan halkların ulusal kurtuluş hareketlerine ve ara yerde bulunan bağımsız ülkelere uyguladığı azgın gerici şiddeti daha da

134

geliştirmektedir. Bu durum, dünya devrim güçleri için de, marksist-leninist şiddet anlayışının, (kitle temelinde geliştirilecek doğru devrimci şiddet anlayışının) ne kadar önemli ve ne kadar vazgeçilmez olduğunu ortaya koymaktadır. Hakları bu yöntemden uzak bırakacak anlayışların, ve bazı partilerin, bu anlayışı kendi taktikleri haline getirmesinin, ne denli tehlikeli olduğunu ortaya koymaktadır.

Günümüzde emperyalizm boyunduruğunda yaşayan halkların, kurtuluşları için en yaygın bir biçimde devrimci şiddeti uygulamaları zorunlu olduğu gibi, bağımsız devletler olan halkların da bu devletlerini emperyalizme karşı sürekli savaşa hazır tutmaları ve eğer bunlar sosyalist ülkelere, sosyalizmin savunma sisteminin sağlam ve her an savaşa hazır tutulması zorunludur. Bunun günümüzdeki önemi açıktır, ve bu önem, önümüzdeki dönemde de varlığını sürdürecektir. Koşullar emperyalist sistem içinden, barışçıl, zorsuz ve kuvvetsiz bir kurtuluş için olanaklı değildir. En basit ekonomik, demokratik kazanımların bile, emperyalizm tarafından zorla yok edildiği, bırakalım kendi egemenlik sistemi içinde tuttuğu halklar üzerinde uyguladığı zoru, emperyalizmin, sosyalist ülkelere karşı bile savaş tehdidine, baskı ve şantaj politikasına yönelme cesareti gösterebildiği, küçük-burjuva bağımsız ülkeler üzerinde, sürekli tehditler oluşturarak, bunları etki altına almak için karşı-devrimci komplolar geliştirerek, bu ülkelerdeki ilerici yönetimleri yıkıp, yerlerine kendi kuklalarını geçirmek istediği, ve güncel olarak, Libya, Suriye gibi ülkelerde görüldüğü gibi, emperyalizmin günümüzde tümüyle bunlarla uğraştığı açıktır. Bunlara karşı bağımsızlığını korumak isteyen sosyalist ve bağımsız ülkeler halklarının da, kendi zor sistemlerini, kendi devrimci şiddet anlayışlarını elden bırakmayarak, geliştirmeleri gerektiği, halkları bundan uzaklaştırmak isteyenlerin ise ancak iflah olmaz reformist ve revizyonistler olabileceği açıktır. Halkları emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı en geniş devrimci savaşıma çekmekten alıkoyan her türlü görüş, revizyonizmin ta kendisidir. Ekonomik ve demokratik hakların en çok çiğnendiği, ulusal bağımsızlıkların en çok zedelendiği, işgal ve istila tehditlerinin her gün avaz avaz bağınıldığı günümüz ortamında,

135

halkları direnmeden uzaklaştıran her türlü anlayış, Marksizm-Leni-nizmin devrim ve devrimci şiddet anlayışıyla hiçbir ilgisi bulunmayan ve çoktan tarihin çöp sepetine atılmış olan, Bernstein revizyon iz m inden başlayıp II. Enternasyonal oportünizmine ve oradan da Troçkizme, bugünkü bir yığın partinin pasifizmine ve ihanetine varan anlayıştır, ve halkların direnme süreci içinde bu tür anlayışlara yer verilmez. Bu tür anlayışların gelişmesinin halkların direnme gücünü etkilediği, başarılı direnmeleri daha yan yolda yaraladığı, böylelikle halkiann köleliğinin uzamasına yolactığı, açıkça bilinmekte ve görünmektedir.

Kapitalist baskı ve sömürü altında bulunan işçi sınıfı ve ezilen halkiann kurtuluş yolunun, en geniş devrimci şiddeti uygulamak, bunun en gelişmiş biçimi olan iç savaş ve halk savaşlarına başvurmak olduğunu ve bunun tarih içindeki gelişimini, geniş olarak açıklamıştık. İşçi sınıfını ve ezilen halklan, bu tek doğru yoldan alıkoymak İsteyen anlayışların, emperyalizme ve işbirlikçilerine hizmet ettiği açıktır.

Bugün dünyada, küçük-burjuvazi yönetiminde, bağımsız olan, emperyalizme bağımlı olmayan, ama emperyalizmin yeni sömürgeci yapılmak için, sürekli tehdit altında bulunan ülkeler vardır. Emperyalist tehdidin, her an bir işgal ve istiaa dönüşebileceği sürekli gözönünde bulundurulur, bu ülkelerin emekçi halk kitleleri silah-landınmah ve halk savaşına hazır tutulmalıdır. Halk savaşı, bu ülkeleri emperyalizmin tehdidinden kurtaracak ve onları sosyalizme götürececek biricik doğru yöntemdir; ve başka yöntemlerle bu tehdidin boşa çıkarılabileceği, emperyalizmden kurtulunabileceği söylenemez. Özellikle günümüzde en canlı bir biçimde yaşanan Libya, Suriye, İran gibi ülkelerin durumu göstermektedir ki, emperyalizm buraları hiç de rahat bırakmak istememekte, baskı ve komplolarla sürekli bir tehdit oluşturmaktadır. Belli bir kapitalist gelişmeyle birlikte emperyalizmin bu ülkeleri tümüyle yanına çekmek isteyeceği, böyle bir durakta emperyalizme boyun eğmemek ve onun hakimiyeti altına girmemek içinde bu ülkeler halklarının sürekli olarak halk savaşına hazır halde tutulması gerektiği gün gibi açıktır.

136

Günümüzde sosyalist ülkelere karşı da emperyalizmin tehdit ve şantajları, içteki kalıntı halindeki gericiği geliştirme ve örgütlenme çabalan devam etmektedir. Bunlara karşı sosyalist ülkelerin "sosyalist anayurdu savunma sistemlerini" güçlendirmeleri, emperyalizmin askeri tekniğine karşı kendi askeri tekniklerini geliştirmeleri ve hatta emperyalizmin tekniğinden daha üst bir düzeye çıkarmaları doğru bir anlayıştır. Anavatani savunma görevlerini ihmal etmemeleri, eğer bir silahsızlanmaya gidilebilecekse bile bunu üstünlüklerinden taviz vermeden yapmaları, kendi halklarının devrimci şiddetini emperyalizme karşı her zaman uyanık ve her zaman en uygun tarzda geliştirilebilecek bir anlayış içinde tutmaları en doğru yöntemdir. İç ve dış sınıf düşmanlarına karşı proletaryanın devrimci diktatörlüğünü güçlendirmeleri ve kitlelerin silahlandırılması ile onları sosyalizmi korumaya hazır hale getirmeleri doğru bir anlayıştır. Sosyalist ülkeler halklarının, sanki emperyalizm ciddi bir tehdit ve işgal hareketi geliştirebilecek bir tehlike değilmiş gibi, daha şimdiden, savaşı bir dünya anlayışıyla eğitilmeleri affedilmez bir hata olacaktır. Daha dün Macaristan ve Çekoslovakya'da, bugün de Polonya'da ortaya çıkan gerici hareketlerinin her zaman görülebileceği, emperyalizmin baskı ve şantajının yarın bir işgale dönüşebileceği, dün Mitler faşizminin yaptığı gibi bir çılgınlığı, yarın ABD emperyalizminin de yapabileceği gözardı edilmemelidir. Bunun için, emperyalist işgal ve istila tehdidine ve gerici hareketlerine karşı sosyalist ülkeler halklarının sürekli uyanık tutulmaları, gerektiğinde halk savaşı içine girebilecekleri ve böyle koşulların doğmasının bu halklar için de mümkün olduğu bilinerek soruna buna göre yaklaşılmalıdır.

Sonuç olarak, kapitalist ist emperyalist sistemin başını çeken ABD, günümüzde her yola başvurarak, kapitalist merkezlerde işçi sınıfı ve emekçiler üzerinde siyasal gericiği en üst noktasına kadar vardırarak, dışta ezilen halklar üzerinde en azgın faşist terörü ve "özel savaş" yöntemlerini uygulayarak, sosyalist ve halk demokrasisi ülkelerine karşı her türlü tehdit ve şantaj politikasını sürdürerek, ve hatta bir nükleer savaş tehdidi savurma gibi bir çılgınlığı bile göze alarak, kapitalizmin çöküşünü engellemeye ve onu biraz daha yaşat-

137

maya çalışmakta; kapitalist-empereyalist çağın, "köleci Roma'mn" durumunu andıran konumuyla, her türlü karşı-devrimci şiddeti en azgın bir biçimde kullanarak, ne pahasına olursa olsun kapitalizmin ömrünü biraz daha uzatmak istemektedir. Buna karşı, kapitalist merkezlerdeki işçi sınıfı ile ezilen halkların kurtuluşlarını gerçekleştirmek için, kendi devrimci şiddetlerini bütün yönleriyle, her alanda geliştirmeleri, sosyalist ve halk demokrasisi ülkelerinin, kendi halk güçlerini emperyalizmin saldırılarına karşı sürekli uyanık ve mücadele içinde tutmaları, ve böylece kapitalist emperyalizmin çöküşünü hızlandırarak, onu nihai çöküşe götürmeleri en doğru anlayıştır. Bu güçlerin, kapitalist emperyalizmin en zayıf halkalarını her gün ondan kopartarak ve onu lime lime ederek güçten düşürüp nihaî çöküşe götürecekları, marksist-leninist devrim teorisinin bizi götürdüğü biricik doğru sonuçtur. Günümüzde insanlığın kurtarılmasında, işçi sınıfı ve ezilen halkların bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelelerinin başarıya ulaşmasında marksist-leninist devrimci şiddet anlayışının uygulanması vazgeçilemeyecek bir araçtır; ve bu yöntem, bu mücadeleleri zafere götürecektir biricik ve en doğru yoldur. Emperyalizmin bu azgın şiddetine karşı çıkan işçi sınıfının ve ezilen halkların devrimci şiddetinin, savaşı bir dünya yaratacak tek doğru yöntem olduğu da açıktır.

ZORUN ROLÜNÜN SONA ERMESİ

Buraya kadar, insan emeğinin artık-ürün üretmeye ve buna bağlı olarak toplumun farklı sınıflara bölünmeye başladığı dönemde ortaya çıkan zorun, ekonomik ve toplumsal evrim karşısındaki durumunu, bu evrimle uyum içinde olan ve ona hizmet eden ilerici rolünü, bu evrime karşı çıkan ve o zaman da bu evrim karşısında mutlaka yenik düşen gerici

rolünü, çeşitli toplumsal sistemler içinde sömürülen ve sömüren sınıfların elinde zorun uygulanış biçimini, bazı yönleriyle açıklamaya çalıştık.

Bugün sınıflı toplumu, bunun en son aşaması olan kapitalist-emperyalizm'i yaşatabilmek amacıyla, her alanda azgın bir biçimde uygulanan gerici zoru yok edebilmek için işçi sınıfının ve ezilen halkların devrimci zoru geliştirilmektedir. Bu gerici zor yok edildiğinde, her türlü zorun kaynağı olan insanın İnsan tarafından sömürüsü ve toplumun farklı sınıflara bölünmesi ortadan kaldırıldığında, dev-

139

rimci zorun da hiç bir anlamı ve toplumsal gelişmede herhangi bir rolü kalmayacak ve bu da gelişmenin bu aşamasında sönecektir. Komünist toplumun alt evresinde (buna sosyalizm de denmektedir) proletaryanın devrimci diktatörlüğü altında, ekonomik ve toplumsal alandaki kapitalizmden kalma çelişkiler çözümlenecek, üretim araçları üzerindeki her türlü özel mülkiyete ve sınıfların varlığına son verilecek, çalışmak ve topluma uyumlu yaşamak bir alışkanlık haline gelecek ve kafa emeği ile kol emeği arasındaki çelişkinin çözümlenmesi ile komünist toplumun üst evresine, toplumsal yaşamda *»herkesten yeteneğine göre, herkese gereksinmesine göre«* ilkesi geçerli olacaktır. İşte bu aşamada zorun devletin zor aygıtı olan devlet sönecek, her türlü zorun rolü sona erecek, ve böylece zordan kaynaklanan her türlü kötülük de -üretici güçlerin tahrip edilmesi, insanlık kültürel gelişiminin engellenmesi, her türlü savaşta yığın halinde insanların ölmesi, bir yığın acı ve safalet de- son bulacaktır. Bunların yerini ekonomik ve kültürel gelişmenin özgürce gerçekleşmesi alacak, toplumsal gelişme hızlanacak, insanlığın binlerce yıldan beri inim inim inledikleri sınıflı toplumun açılı dünyası yerine, sınıfsız toplumun böyle özgürce gelişme dönemi geçecektir.

Bu durumu, uzun da olsa, Lenin'den alacağımız şu aktarmalarla açıklayıp tamamlamak daha doğru olacak ve yetecektir.

«Devletin tümüyle sönmesi için gerekli olan iktisadi temel, komünist gelişmenin kafa emeğiyle kol emeği arasındaki çelişkinin ortadan kalktığı, bunun sonucu olarak modern toplumsal eşitsizliğin başlıca kaynaklarından birinin -üstelik de salt üretim araçlarının kamu mülkiyetine dönüştürülmesiyle, salt kapitalistlerin mülksüzleştirilmesiyle hiçbir şekilde doğrudan ortadan kaldırılmayacak olan bir kaynağın- ortadan kalktığı yüksek bir a-samadır.» «Bu mülksüzleştirme, üretici güçlerin, çok büyük bo-yuillarda gelişmesini olanaklı kılacaktır. Ve biz, kapitalizmin, bu gelişmeyi, ne inanılmaz bir biçimde su anda geciktirmekte olduğunu gördükten sonra, şu anda erişilmiş bulunan teknik düzeyin temeli üzerinde ve büyük ilerlemeler başarılabilirliğini gördükten sonra, kapitalistlerin mülksüzleştirilmelerinin kaçınıl-

140

maz bir biçimde, insan toplumunun üretici güçlerinin çok büyük bir gelişimine yolaçacağını tam bir güvenle sovlama yetkisini kendimizde buluyoruz.»

«Ancak komünist toplumda, kapitalistlerin direnişleri tümüyle kırıldığı zaman, kapitalistler yok olduğu zaman, sınıflar olmadığı zaman (yani üretimin toplumsal araçlarıyla ilişkileri a-cısından toplumun üyeleri arasında herhangi bir ayırım olmadığı zaman), ancak zaman, "devlet...var o/maktan çıkar", ve özgürlükten söz etme olanağı doğar". Ancak o zaman gerçekten eksiksiz bir demokrasi, hiç bir türden ayrıcalığı olmayan bir demokrasi olanak!/! hale gelecektir ve gerçekleştirilebilecektir. Ke ancak o zaman demokrasi su basıl olgudan ölümlü sönmeye başlayacaktır; kapitalist kölelikten kurtulmuş, kapitalist sömürünün esi görülmedik dehşetinden, vahşetinden, çılgınlıklarından ve alçaklıklarından kurtulmuş halk, yüzyıllardan beri bilinen ve bütün törel vacizler içerisinde binlerce yıldır yenilenen toplum ilişkilerindeki temel kural/ara uymaya, giderek alışacaktır. Bunlar bu kurallara, zora başvurulmaksızın, baskıya başvurulmaksızın, boyun eğmeye başvurulmaksızın devlet adı verilen baskının özel bir aygıtı olmaksızın uymaya alışacaklardır.

"Top/um" "herkesten yeteneğine göre, herkese gereksinmesine göre" kuralını benimsediği zaman, yani insanlar toplumsal ilişkilerin temel kurallarına uymaya iyice alıştıkları zaman ve emekleri, kendi yeteneklerine göre gönüllü olarak çalışmaktan üretkenliğe ulaştığı zaman, devlet tümüyle sönme durumuna gelebilecek l i r. »

«O zaman, kapı, komünist toplumun birinci evresinden, yüksek evresine geçiş için ve onunla birlikte devletin tümünden sönmesi için ardına kadar açılmış olacaktır.»[^]

Bu bölümde, zorun doğuşu, dayandığı ekonomik ve toplumsal temel, gelişmesi, sömürücü sınıfların zor sistemleri, ezilen sınıf ve halkların kurtuluşları ve özgürlükleri için gösterdikleri devrimci zor uygulamaları, uygulama alanlarına ve oynadığı role göre zor biçimleri, zorun rolünün sona ermesi konularında diyalektik materyalizme göre yapabileceğimiz belirlemeler bunlardır. Bu belirle-

14]

melere göre artık Kürdistan Toplumunun tarihinde ve bugünkü yapısında zorun rolünü ve ulusal kurtuluş devriminde, devrimci şiddetin oynayacağı rolü, yolaçacağı gelişmeleri inceleyebiliriz.

ikinci Bölüm

KURDISTAN'DA ZORUN ROLÜ VE ULUSAL KURTULUŞ DEVRİMİ

Bölüm İçin Kısa Giriş

Emperyalist sistemin en zayıf olduğu alanlardan birinin, yani günümüzde emperyalist egemenliğin en sarsıntılı dönemini yaşadığı bölgenin Ortadoğu olduğunu önceki bölümde belirtmiştik. Ama denilebilir ki, emperyalizmin en zayıf halkası olan Ortadoğu'nun en zayıf halkası da Kürdistan'dır, Parçalanmış olan Kürdistan'ın yandan büyük bölümü, günümüzde hâlâ kendisi emperyalizmin bir yeni sömürgeci olan, çok ağır bunalımlı bir ekonomik sisteme sahip bulunan, hem kendi içinde ve hem de sömürgeci estirdiği alandaki toplumsal gelişme tarafından, şiddetle zorlanan, varlığını en gerici zor uygulamasıyla ve en sinsî entrika ve sahtekârlıkla sürdüren bir gücün -Türk burjuvazisinin, çağdışı klasik sömürgeciliği altında yaşamaktadır. Çağımızla tamamen bir terslik arzeden ve aşılmış olan böyle bir sistemi, bu özelliklere sahip olan bir gücün daha uzun süre yaşatabilmesi mümkün değildir. Kapitalist-emperyalist sistemin en zayıf halkalarından biri olan Kürdistan'ın hemen her parçasında, özellikle de Türkiye'nin egemenliğinde olan en büyük parçasında, bugün tümüyle gerici zordan örül bir zırh vardır. Bu zırhın etkisi altında Kürdistan toplumu, ekonomik yaşamdan düşünce yapısına kadar hiçbir alanda en küçük bir gelişme olanağı bulamamaktadır. Kürdistan'da yaşam tümüyle bir zor olayıdır. Dikkatli incelendiğinde görülecektir ki, Kürdistan'daki şiddetin dozajı dünyada eşine ender rastlanacak derecede yüksektir. Ve bu şiddet, sadece ekonomik sömürüyü gerçekleştirmek için değil, halkın tüm ekonomik yaşam olanaklarıyla birlikte siyasal ve ulusal gelişmesini de tamamen engellemek için

143

uygulanmaktadır. Bundan da öteye, halkın dil, kültür gibi her türlü ulusal değeri zorla yok edilerek ve başka toplumların uluslaşmasının hizmetine koşularak ortadan kaldırılmak istenmektedir. Böylece de, uygulanan bu zor ile, halkın tüm ulusal ve sınıfsal değerleri yofc edilerek adeta bir posalık haline getirilmek istenmektedir. Bütün bunların yanında uygulanan bu zor sistemi, aynı zamanda kendisini hiçbir kurala bağlı tutmayan, bu amaçlarını gerçekleştirmek için tamamen keyfi hareket edebilen bir güçtür. **Bu** açıdan, Kürdistan halkının ekonomik, siyasal ve ulusal gelişmesini sağlayabilmek için. üzerinde uygulanan bu zorun tüm yanlarıyla ve bütün derinliğiyle kavranılması, halka doğru bilinç, doğru örgütlenme ve mücadele anlayışının götürülmesi gerekmektedir.

Yine Kürdistan'da uygulanan zorun bu durumuna karşılık, e-gemen ulustan kaynaklanan çeşitli anlayışlarla bu zor tarafından özümseven çeşitli reformist-milliyelci anlayışların, halkımız üzerinde uygulanan bu zor olayını açıklamak yerine onu nasıl örtbas ettiklerini, bu durumlarıyla adeta onu nasıl meşrulaştırdıkların görmek, eleştirmek, açıklamak ve bu yönlü yapılan çalışmaların halkımızın kurtuluş mücadelesi açısından nasıl bir tehlike oluşturduğunu kavramak gerekmektedir.

Yabancı egemenliğin ve yerli uşaklarının halkımız üzerinde uyguladığı bu gerici zor sistemini yıkmada halkın devrimci şiddetinin nasıl bir rol oynayabileceğini, en basit kin ve öfkeden başlayıp siyasal zor gösterilerine ve oradan da en gelişmiş zor uygulaması olan halk savaşına kadar halkın devrimci şiddetinin nasıl gelişebileceğini veya nasıl geliştirilebileceğini, hangi dönemlerde ne tip mücadele biçimlerinin kullanılması gerekeceğini, bu mücadelenin gelişmesinin hangi ekonomik, siyasal, kültürel, askeri sonuçlara yol açacağını, böyle bir mücadele içinde oncu partinin, halkın siyasal birliğinin ve askeri çalışmaların nasıl bir rol oynayacağını geniş ve sistemli bir bakış açısıyla izah etmek gerekmektedir.

Bu nedenlerle biz. burada daha çok zor olayını ve zor olayıyla bağlantılı olduğu ölçüde ekonomik ve toplumsal gelişmeleri ele alacağız. Ve, marksist-leninist öğretisi ile dünya proletaryasının ve halklarının devrimci pratiklerinin deneyleri ışığında Kürdistan ta-

144

rihinde gerici ve ilerici zorun durumunu, günümüzde sömürgeciliğin ve uşaklarının karşı-devrimci savaşını, tarihi tecrübeler ışığında halkın devrimci şiddetinin ulusal kurtuluşa oynayacağı rolü, ulusal kurtuluş siyasetinin ne demek olduğunu ve bunun geliştirilmesinde temel mücadele biçimi olarak halk savaşının özelliklerini ve gelişim çizgisini, bu konulardaki her türlü sapırtıcı burjuva-feodal ve kü-çük-burjuva anlayışların genel olarak ne yaptıklarını ve ne yapmak istediklerini bazı yönleriyle inceleyeceğiz. Mücadele alanımız olması nedeniyle bu konuları daha çok Kuzey-Batı Kürdistan'a ilişkin olarak ele alsak da, bu incelememiz, aynı zamanda hem Türkiye devriminin bazı sorunlarının kavranmasına ve hem de Kürdistan'ın diğer parçalarındaki devrim ve devrimci şiddet meselelerinin doğru kavranmasına hizmet edebilecektir.

KURDISTAN TARİHİNDE ZORUN YERİ VE ROLÜ

Kurdistan (Mezopotamya), çok verimli topraklara, stratejik-coğrafik konuma, kıtalararası ticaret yollarına ve zengin yeraltı kaynaklarına sahip olan, orta büyüklükte bir ülkedir. Çok verimli topraklara sahiptir; bu nedenle, artık-ürünün ilk elde edildiği ve sınıflı toplumun ilk ortaya çıktığı alanlardan birisidir; ve ilk çağ uygarlığının beşiğidir. Stratejik-coğrafik konuma sahiptir ve kıtalararası ticaret yolları olan İpek yolu ile Baharat yolu buradan geçer; bu nedenle, tarih içinde gelişme gösterip dışarıya taşan her zor sisteminin, her fatihin sürekli iştahını kabartmış ve mutlaka fethedilmesi gereken bir alan olarak görülmüştür. Bu, kölecî ve feodal çağlarda böyle olduğu gibi. zengin yeraltı kaynaklarına ve petrol yataklarına sahip olması nedeniyle kapitalist-emperyalist çağda da böyle olmuştur; emperyalist burjuvazi sürekli Kürdistan'ı ele geçirmek istemiş ve her İki emperyalist paylaşım savaşında da elde edilmek istenen alanlar içinde yer almıştır. Coğrafyası dağlık, ovalık, engebeli ve nehirlidir; bu nedenle kolay kolay işga! edilememiş

145

ve uzun süreli savaşılar sahne olmuştur.

Bu kısa belirlemeler sonucunda denilebilir ki, Kürdistan tarihi, işgal, istila ve uzun süreli savaşlar ve zorun sürekli bir biçimde uygulanması tarihidir. Yine Kürt halkının tarihi, sürekli yağma, talan ve sömürgecilik uygulamalarına; yabancı egemenliklere ve zor kullanmalara karşı ilkel biçimlerle de olsa bir direnme tarihidir.

Kürtlerin ataları olan Medler, m.ö. 1000 yıllarında Kuzey Avrupa'dan göç ederek Van ve Urmiye gölleri arasına yerleştiler. İlkel konüal topluluk düzeninin son aşamasında bulunan Med kabile ve aşiretlerinin yeni geldikleri bu alanı kendilerine yurt haline getirebilmeleri için, o dönemde buralara egemen bulunan Persleri ve Asurları yenmeleri gerekiyordu. Önce Persleri yenerek doğuya süren Medler, Ortadoğu'nun en azgın gücü olan Asur İmparatorluğuna karşı yüzyıllarca süren "halk olarak varolma ve yurt tutma" savaşı verdiler. Aşiret konfederasyonu biçiminde örgütlenen Medler, uzun süren savaş sonunda m.ö. 612 yılında Asur imparatorluğunu yıkararak, bugünkü Kürdistan topraklarını kendi yurtları haline getirmeyi başardılar. Bu topraklar üzerinde "Medi devletini" kurarak bağımsız gelişmelerini sürdürdüler. Buradan çıkarılabilecek en önemli sonuç, Kürt halkının temelini teşkil eden Medlerin, uzun süren savaşlarla zor uygulamalarıyla bu toprakları kendilerine yurt edinmiş ve bir halk olarak tarih sahnesine direnme içinde çıkmış olmalarıdır. Bu dönemde atılan böylesine güçlü direnme temcileridir ki, sınıflı toplum boyunca sayısız işgal, istilâ ve sömürgecilik uygulamalarına maruz kalmasına karşın. Kürt halkı tarih sahnesinden silinememiş ve bütün zor uygulamalarına rağmen, halk olarak varlığını korumuştur.

M.ö. 550 yıllarında Perslerin, Medi devletini yıkmasıyla birlikte Kürtler ve Kürdistan üzerinde, köleci çağdan itibaren, bir işgal ve istilâ dönemi açıldı. Kölecilik boyunca m.ö. 550-330 yılları arasında Pers egemenliği ve m.ö. 330 yıllarından sonra kısa bir dönem Yunan egemenliği altında kalan Kürdistan'da, Yunan egemenliğinin zayıflamasıyla birlikte m.ö. 50 yıllarına kadar bağımsız bir gelişme ortamı doğdu. Bu tarihten itibaren Kürdistan üzerinde egemenliğini kuran Roma İmparatorluğu ile m.s. 260 yıllarında

146

gelişme gösteren İran Sasani İmparatorluğu arasında 630 yıllarına kadar sürekli devam eden savaşın alanı yine Kürdistan'dı. Köleci dönem boyunca bu kadar yabancı gücün işgal ve istilâsına uğrayan, en büyük devletlerin sürekli çatışma ortamı içinde kalan Kürtler, bu savaş ortamından büyük zarar görekere, varlıklarını korumak için dağlara çekilmek zorunda kaldılar. Bu durum, Kürtleri uygarlık alanında fazla gelistirmeydiyse de, işgal ve istilâlara karşı direniş halk varlığının korunması açısından en büyük etken oldu. Kölecilik boyunca Kürdistan üzerindeki çatışmalara Kürtler sürekli katıldılar; işgal ve istilâlara karşı dağlara çekilerek sürekli direndiler: Kürdistan'm coğrafyasına uygun savaş taktiklerini geliştirerek dağlık alanlarda hiçbir güce yenilmediler ve feodal çağa belirgin bir halk olarak girmeyi başardılar.

VII. Yüzyıldan itibaren islam ideolojisi önderliğinde yeni bir fetih hareketine girişen Araplar, Ortadoğu'da feodalizm çağını başlattılar. Daha ileri bir ideoloji ve üretim biçimini temsil ettikleri için Bizans ve Sasani imparatorluklarını yenen Araplar, geniş feodal imparatorlukları kurdular, *'ingilizlerin elinde bir yayılma ve sömürgecilik aracı olarak kapitalizm ne kadar büyük rol oynadı ise, Arapların elinde de feodalizm, Fas'tan Hindistan'a, Kafkasya'dan Habeşistan'a kadar aynı yayılma ve sömürgeleştirme rolü oynadı. Burjuva ideolojisinin uyuşturucu etkisinden bin kat daha uyuşturucu olan islamcılık, Halklar için Arap hakimiyetine uyduluk ve millî geçmişlerini inkâr anlamına geliyordu.* »(Kürdistan Devriminin Yolu)

VII. ve IX. yüzyıllar arasında hızla yayılan Arap egemenliğinin kısa sürede islamlık maskesi altında yürüttüğü talana karakteri anlaşıncı, halkların, bu egemenliğe karşı yaygın direniş hareketleri gelişti. Kendi ulusal dinleriyle islamlığı karıştırıp, oluşturdıkları mezhepleri birer direnme ideolojisi yaparak mücadele eden halkların bu direnişleri sonucunda, aşırı merkezîyetçi olan Emevî Devleti yıkılarak yerine daha az merkezîyetçi olan ve halkların iç gelişmelerini fazla engelleyemeyen Abbasî İmparatorluğu kuruldu. Bu tür feodal-sömürgeci devletler aracılığıyla XI. yüzyıla kadar Araplaşma ve feodalleşme birlikte geliştirildi.

Yayılan Arap egemenliğinin Kürdistan'a girişi 640 yıllarında

147

başladı. Kürtlerin işgal ve istilâlara karşı direnmelerine ve çok kan dökmelerine rağmen Arap egemenliğinin gerçekleşmesi uzun sürmedi. Kürdistan'm verimli topraklarının feodal gelişme için elverişli olması ve Araplara komşu bulunması nedenleriyle Arap egemenliği etkisini en çok Kürtler üzerinde gösterdi. Kürdistan'm fethedilen bölgelerinde, merkezî imparatorluğa bağlı feodal emirlikler oluşturularak, bir yandan toplumun feodalleşmesi ve öte yandan Arap sömürgeciliğinin gelişmesi birlikte yürütüldü. *«Kurdistan'da, feodalleşme, sömürgeleşme ve Araplaşma birbirini tamamlayarak gelişti».*

Kürtler, Arap hakimiyeti altında girdikleri feodal dönemde de, daha az işgal, istilâ ve yabancı egemenlik biçimlerine tanık olmadılar. Köleci dönemde, hiç olmazsa ideolojik olarak millî kalabilen ve bir millî direnme ideolojisi görevini gören 'Zerdüş't' dininin ortadan kaldırılmasıyla, Kürtler manevi alanda da yabancı işgale uğradı, islamlık, Kürd'ün beyninde veyureğindemilli inkârı hazırlayan ve kaleyi iç ten f'el helme rolü oynayan bir 'Truva Atı' gibidir. Düşünce ve duygu alanında günümüze kadar etkisini duyuran İslamlık, Kürdistan'ı işgal eden her gücün elinde aynı rolü oynamıştır. Mezhepleri ve tarikailanvla, yerli ve yabancı feodallerin elinde, sömürüyü gizleme, ümmetçiliği geliştirme, millî değerleri unutturma aracı haline gelen islamlık, ortaçağdan günümüze kadar, Kürtlerde millî direnme ruhunu öldüren en büyük ideolojik araçtır.»

"Feodal dönemde, Kürtlerin tarihine islamlık gibi sokulan başka bir 'Truva Atı'da, hainleşen aşiret reisleri ve feodallerdir... Kendi/erini binbir bağla Arap feodallerine bağlayan bu Kürdistan feodalleri gürühu, Arap uşaklığını açıkşekik bir şeref payesi olarak benimser... Feodal dönemin başlangıcından günümüze dek Kür!

halkının önünü tutan bu hakim feodal tabaka, di? işgalcilerin gönüllü bir davetiyecisi rolünü oynayıp milli yönden gelişmememizin en önemli sosyal nedenidir. "(KDY)

IX. yüzyılın ortalarından XI. yüzyılın sonlarına kadarki dönem, Kürdistan tarihinde yabancı egemenliğin zayıf olduğu dönemdi. Bu dönemde, güneyde Arap Abbasi İmparatorluğunun ve buda Bizans

148

imparatorluğunun zayıflaması, doğuda ise Türk akınlarının henüz başlamamış olması nedenleriyle Kürdistan'da feodalizm, bağımsız olarak, hızla gelişme ortamına kavuştu. Aynı dönemde Kürtlerin sosyal, siyasal ve kültürel gelişmesi de hızlandı. Van'dan Urfa'ya kadar uzanan bölgede Mervani Kürt Devleti kurulurken, diğer a-lanlarda da Kürt beylikleri adeta bağımsız devletler biçiminde geliştiler. Yabancı egemenlere karşı dağlara çekilerek de olsa direnen Kürdistan halkı, bu dönemde de feodal egemen sınıfların baskı ve sömürüsüne karşı zaman zaman ayaklanmaya girişti. Tarihte ilerici ve devrimci bir çerçevede gelişen ilk köylü ayaklanması, Kürdistan'da bu dönemde ortaya çıkarak geniş boyutlarda gelişme gösterdi.

Ortadoğu halkları üzerinde yeni bir baskı ve sömürü dönemini başlatan Türk akınları, XI. yüzyılın ikinci yansında Kürdistan'a da ulaştı. Bu tarihten başlayarak günümüze kadar, Kürdistan üzerinde yabancı egemen bir güç olarak varlığını sürdüren Türklerin yapışım, günümüzde gelişen ulusal kurtuluş mücadelesinin doğru temellerde geliştirilebilmesi için daha yakından incelemek ve bu egemen gücün gelişme özelliklerini iyi kavramak gerekir.

Esas anayurtları olan Orta Asya'da göçebe halinde yaşayan Türkler, barbarlığın yukarı aşamasında bulunan, yağma ve talanla geçinen, bu nedenle boylar halinde sürekli bir askeri örgütlenme içinde bulunan akıncı bir kavimdi. Tamamen, geniş Çin toprakları üzerindeki halklara karşı giriştiği akınlardaki yağma ve talanlardan sağladığı ganimetlerle geçinir, askeri malzemelerin yapımı dışında, ciddi bir üretimle uğraşmazdı. Çin'de gelişen feodalizm, Türk a-kınlanna olanak vermeyince, Türk akınları ve göçleri bu sefer de batıya yönelmeye başladı. Hazar Denizinin kuzeyinden Avrupa'ya geçen Türk boyları, yaptıkları sayısız akınlarda askeri basanlar da kazanıp, Roma'ya kadar inmelerine karşın, geri ekonomik ve toplumsal yapılarıyla kendilerinden daha ileri gelişme düzeyinde bulunan Avrupa toplumları içinde eriyip yok olmaktan kurtulamadılar. IX. yüzyıldan itibaren nüfus artışı, kuraklık ve artan Çin baskısı nedeniyle. Türk boylarının Orta Asya'dan göçü hızlandı; bu sefer göçler, Hazar Denizinin güneyinden Hint Yanımadısına ve

149

Ortadoğu'ya yöneldi. Bu göçler sırasında girişilen akınlarla, gelip geçtikleri yerleri yakıp yıkan Türkler, yerleşik uygarlıklar için ciddi bir tehlike ve önemli tahrip gücü oldular.

Hazar Denizinin güneyine ve İran'a ulaşan Türk boyları, o dönemde Ortadoğu'nun hakimi olan feodal Arap egemenliğiyle karşılaşınca, bir dönem Araplarla çatışma içine girdiler. Ancak tüm Ortadoğu halklarının müslüman olmaları, bu halklar içinde akıncı faaliyeti yürütmeyi zorlaştırdı. Böyle bir zorlukla karşılaşan ve hristiyan halkların yaşadığı toprakların fethedilmesinde en uygun ideolojik aracın islamlık olduğunu gören Türkler, kitleler halinde müslüman oldular. İslamın fetihçi karakteri akıncı yapılarıyla birleşince, Türkler, Ortadoğu'dan Afrika'ya ve Orta Avrupa'ya kadar yayabilecek egemen bir kavim olarak larih sahnesine çıktılar. *«Türklerin Ortadoğu'da kurdukları siyasi sistem karmaşık bir görünümündedir. **Başlangıçta** Arap halifelerinin ücretli askerleri olarak görev alan Türkler, halifelerin güçlerini kaybetmeleriyle, yavaş yavaş imparatorluk içinde etkin olmaya başladılar. Kunda, sürekli bir askeri örgütlenme içinde olmaları, kille halinde gelen yeni göçmenler, İslamın felihi karakterini en iyi kendilerinin temsil etmeleri de etken oldu; ayrıca, hristiyan Bizans'ın saldırı, güçlen düşmüş Araplar yerine taze bir kanla hareket eden akıncı bir kavime ihtiyaç gösteriyordu. Bütün bu etkenler yanyana gelince Türklerin, Ortadoğu nuu yeni efendi kavmi olmaları için herhangi bir neden kalmadı. (KD Y)*

XI. Yüzyılda "Büyük Selçuklu Devleti"ni kuran ve Arap imparatorluğunu ele geçiren Türkler, müslüman halklar üzerinde yeterli akın geliştiremedikleri, yağma ve talan yapamadıkları için fazla varlık gösteremediler. Geçimlerini üretimle değil, akınlarda gerçekleştirdikleri yağma ve talanla sağladıkları için, XII. yüzyıldan itibaren Anadolu'ya hristiyan halklar üzerine yönelen akınlara başlattılar. Bir elde kılıç, diğer elde de Kuranla kuşanan Türkleri artık kimse durduramazdı. Özellikle hristiyan Anadolu halklarının zayıf olmaları ve Bizans'ın iyice güçten düşmüş bulunması, Türk akınlarının, yağma, talan, yakıp yıkmaya hareketlerini kolaylaştırdı.

XII. yüzyılda yaptıkları akınlarla Orta ve Batı Anadolu halk-

150

larını imha ederek ve eriterek egemenlikleri altına alan Türkler, Bizans İmparatorluğunu İstanbul çevresine kadar sıkıştırdılar. Fethettikleri alanları elde tutabilmek ve egemenliklerini güçlen-direbilmek için, boşalttıkları yerlere Türk boylarını yerleştirmeye çalıştılar. Göçebe hayatına ve yağma ile geçinmeye alışmış olan Türkmen boyları, yerleştirme ve üretime koşulma hareketlerine karşı, geniş çaplı bir tepki ve direnme gösterdiler. İşte böylece, kendi içinde sınıflaşma olayı sınırlı olan Türklerde, boy beylerinin ve ileri gelen boyların egemen sınıf haline gelmesi ve geride kalan geniş kesimlerin (bunlara Türkmen deniliyor) zorla serfl eştirilmesi ile, sınıflaşma olayı gelişti. Başlangıçta sınırlı olan serfleştirme olayı, göçlerin artmasıyla hızlandı; yerleşik ve bey olan Türklerle, göçebe ve serfleştirilmek istenen Türkmen arasındaki oran, Türkmenlerin çoğunluk olması biçiminde değişti.

Yaptıkları yağma ve talanla hızla palazlanan Türk feodal beyleri, **XII**, ve **XIII**. yüzyıllarda oluşturdukları "Anadolu Selçuklu Devleti" ile, bir yandan hristiyan halklara karşı fetih hareketlerini ve müslüman halkların egemenlik altında tutulmasını gerçekleştirirken, öte yandan göçebe ve talancılıkla yaşamak isteyen Türkmenleri, zorla serfleştirme hareketini sürdürdüler. Buna karşı, bir yandan müslüman halkların direnmeleri, öte yandan seril eşitirilen Türkmenlerin ayaklanmaları gelişti. Hakim sınıfların mezhebi haline gelen Sünniliği benimseyen Türk beylerine karşılık, aleviliği benimseyen ve bunu çeşitli biçimlerde kendilerine direniş ideolojisi haline getiren Türkmenlerin direnmeleri aralıksız devam etti ve Anadolu sürekli, İç savaflara ve çatışmalara sahne oldu. Türk beyleri savaflarda onbinlerce Türkmeni kılıçtan geçirmelerine karşın, oluşturdukları devleti yıkılmaktan kurtaramadılar ve beylikler halinde bölündüler.

XIV. ve **XV**. yüzyıllarda Anadolu'da hüküm süren Türk beylikleri, bir yandan fetihçiliklerini sürdürürken, öte yandan da halklara ve içte serfleştirdikleri Türkmenlere karşı sürekli zor kullandılar ve mücadele ettiler. Bu dönemde Anadolu, hem beylikler arasında ve hem de egemen sınıflarla, onlara karşı ayaklanan serf Türkmenler ve işgal edilen ülke halkları arasında, sürekli savaflara sahne

151

oldu. Böylesine uygun bir ortamda Türk beyleri, fetihçi karakterlerini ve askeri örgütlenmelerini sürekli geliştirdiler. Uzun süren bu mücadeleler içinde, barbarlığın yukarı aşamasında bulunan Türk boylan, yerleşik hayata geçerek, kendi karakterlerine uygun feodal bir toplum yapısı yarattılar. Görülüyor ki, kendileri üretim yapmayan Türkler, yüzyıllarca süren bu dönemde, Anadolu'da gerçekleştirdikleri egemenliklerini, halkların yarattığı uygarlık değerlerinin bir kısmını yağma ve talanla kendi hizmetlerine koşup, bir kısmını da tahrip ederek, halkların her alanda gelişimini engelleyerek, birçok halkı imha ederek, bir dizi fetihçi zor uygulayarak sağlamışlardır. Türk beylerinin giderek islamlık kültürü içinde yoğ-rulup, Türk dil ve kültüründen uzaklaşmalarına rağmen serfleştirilen Türkmenler Türk dil ve kültürünü yaşatmışlardır.

XII. ve XV. yüzyıllar arasında Anadolu'ya yerleşen Türk boy-lannın, burasını kendi egemenlikleri altına alıp, çeşitli zor uygulamalarıyla belli oranda belirginleşmiş bir Türk toplumu yaratabilmiş olmalanna karşılık, Ortadoğu'nun müslüman halkları içinde kalan ve belli bir dönem egemenlik sürdüren Türk boylan, bu e-gemenliklerini uzun süreli kılamadıkları gibi varlıklarını da koruyamayarak, kendilerinden daha ileri ekonomik, sosyal ve kültürel gelişme düzeyinde bulunan bu halklar içinde erimekten kurtulamadılar. *«Türklerin siyasi ve askeri alanda güçlü olmaları, yerleşik halklar içinde erimelerim önleyemedi. Yerleşik halkların daha zengin dil ve kültürleri, daha yoğun nüfuslun ve ileri üretim biçimleri, Türk boylarının daha az gelişmiş dili ve kültürü, daha az yoğun nüfusları ve çok geri üretim biçimleri karşısında üstünlük kazanarak, kendi yapılan içinde Türkleri eritti. Kısaca bu dönemde 'yeneler yenildiler»(KDY)*

Kürdistan üzerinde Türk akınları, **XI**. yüzyılın ortalarında başladı. Belli oranda bir gelişme göstermiş olan ve Türk boylarından çok ileri bir toplumsal gelişme düzeyinde bulunan Kürt feodal beylikleri, Türk akınlarına karşı direndiler ve çoğunlukla da başarı kazandılar. Özellikle ovada yenilen Kürtler, aşiretler halinde dağlara çekilerek bağımsızlıklarını korudular. XI. yüzyıldan **XV**. yüzyılın sonlarına kadar Kürdistan¹ da dağınık bir biçimde kurulan Türk

152

devletleri, genel olarak birer beylik olmaktan Üeri gidemediler. Büyük Selçuklu Devleti ile Anadolu Selçuklu Devletinin de Kürdis-tan'daki egemenliği uzun süreli olmadı. Mahalli alanda kurulan Akkoyunlular, Karakoyunlular, Arluoğulları. Atabekler gibi Türk beylikleri Kürt aşiretlerinin saldırılan karşısında uzun ömürlü olmadılar. Bu dönemde Türklerle Kürtler arasında, siyasal alanda ciddi bir fark olmamasına karşın, ekonomik ve toplumsal alanda Kürtler çok ileri seviyede idiler. Bu nedenle, Türk beyliklerinin egemenlikleri uzun sürmediği gibi, Türkler de Kürtleşmekten kurtulamadılar. Aynı dönemde Kürdi stan'dan geçen Timur ve Moğol istilaları, uzun süreli bir egemenliğe dönüşmediği için fazla tahripkâr olmadılar. Bu dönemde, Türk boylan, Kürt beyliklerinin ve aşiretlerinin sürekli direniş göstermeleri nedeniyle Kurdistan'da fazla yerleşme olanağı bulamayarak, daha çok Anadolu'ya doğru göç ettiler,

Arap egemenliği altında doğan Kürdistan feodal toplum yapısı, bu dönemde Türklerle ve Moğollarla sürekli bir çatışma içinde olgunlaştı. Sürekli işgal ve istilaların, savaş ve çatışmaların olduğu bu dönemde. Kürdistan üzerinde uzun süreli ve güçlü bir yabancı egemenlik kurulamadığından, Kürt beylikleri gelişmelerini sürdürerek güçlendiler. Yine bu işgal ve çatışma ortamında, ovada direne-meyen bazı Kürt aşiretleri, dağlara çekilerek mücadele ettiklerinden, aşiretçilik varlığını sürdürdü ve gelişti. Hangi biçimde olursa olsun, savaflar ve çatışmalar, dolayısıyla zor uygulanması bu dönemde de Kürdistan'da eksik olmadı. İster feodal beylikler ve isterse aşiretler biçiminde olsun, Kürtler, bu savaflarda etkin bir rol oynadılar; çeşitli savaş taktikleri geliştirerek basanlar kazandılar ve Sellahad-din Eyyubî gibi siyasi ve askeri alanda çok güçlü kişiler yetiştirdiler.

Tekrar Türklere dönüp devam edelim. Türklerin tarih sahnesinde oynadıkları rolün fetihçilik yapmak, yağma ve talanla gelişmek olduğunu yukarıda belirtmiştik. Bu nedenle Orta Anadolu'da kurulan Türk beylikleri gelişmeyip giderek gerilerken. Bizans'a yakın bir uç beyi olarak kurulan Osmanlı Beyliği, kılıç ve Kuran'la kuşanıp hristiyan halklara karşı akın yapma olanağı bulduğundan

153

hızla gelişti. XIV. yüzyılda Balkanlarda gerçekleştirdiği fetihlerle güçlenen Osmanlı Devleti, XV. yüzyılda Anadolu'ya yöneldi. Yüzyıllardır serfleştirdikleri Türkmenlere karşı sürekli mücadele etmek ve baskı uygulamak zorunda kalarak zayıflamış olan Anadolu Türk beylikleri, Osmanlılara karşı koyacak durumda değillerdi. Ayrıca katliamlarla sürdürülen bu mücadele içinde, Türkmenler de yerleşik hayata ve sınıflı topluma alıştırılmışlardı. XV. yüzyılda Anadolu'da hakimiyetini kuran Osmanlı Devleti, XVI. yüzyıldan itibaren batıda Avrupa içlerine ve doğuda da Ortadoğu ile Kuzey Afrika'ya doğru yayılmasını sürdürerek, merkezi-feodal-sömürgeci bir imparatorluk haline geldi. Bu yayılma hareketinde, esas olarak azgın bir zor kullanmanın rol oynaması yanında. Osmanlı sultanlarının. egemenliklerini geliştirebilmek için geçmiş tecrübelerinin ortaya çıkardığı bir sonuç olarak yerel feodal güçlere otonomi vermeleri ve bunu uygulamaları da rol oynadı.

"Feodalitenin dünya çapında gerileme sürecine girdiği, Batı Avrupa'da kapitalizmin yeni bir üretim biçimi olarak gelişmeye haşladığı dönemde oluşarak hızla gelinmeye başlayan Osmanlı imparatorluğu, tarihi açıdan gerici bir devlettir. Ona bu gericilik karakterini kazandıran nesnel yapı, ilerleyen Avrupa kapitalizmine karşılık, Avrupa'da ve Asya'da feodal toplum yapısını zorla ayakta tutmaya çalışmasıdır. Tarihi açıdan XV. y.y.dan itibaren gerileme sürecine giren feodalizmi, bu tarihten itibaren dünyanın büyük bir bölümünde (Doğu Avrupa, Anadolu, tüm Ortadoğu ve Kuzey Afrika 'da -biz ekledik) temsil eden ve bu yapıyı A vrupa 'da gelişen kapitalizme karşı sürekli ayakta tutmaya çalışan Osmanlı Türklerinin tarihteki işlevleri, bu yüzden ilerlilik değil, gericiliktir. Nesnel olarak bu duruma Türk fetihlerinin talana karakteri de eklenince, bu gerici işlev önemini daha da arttırır. "(K.D.Y.)XVII. y.y.dan İtibaren gerilemesine, Avrupa devletleri ve Çarlık Rusyası tarafından sürekli yenilmesine rağmen. Osmanlı sultanlarının. bu tarihten sonra da sürekli fetih savaşlarına girişmesi ve bunu geliştirmek istemesi, Osmanlı Türk hakim sınıflarının varlıklarını sadece yağma ve talan üzerine kurduklarını açıkça gösterir.

XVI. y.yılın başında Kürdistan üzerinde yeni tehlikeler

154

belirmiş olmasına karşın, dış baskı oldukça zayıftı ve bağımsızlık için elverişli koşullar vardı. Ancak bu olumlu koşullardan, doğuşundan işbirlikçi olan, kendi aralarında birleşemeyen ve birbirleri üzerinde egemenlik kuramayan Kürt feodalleri yararlanabilecek durumda değillerdi. Kürt feodal beylerinin çoğunluğunun sünni olmasından yararlanan Osmanlı sultanlarının, Kürt beyliklerine geniş otonomi vererek, onları kendi yanlarına çekmeyi başardıktan sonra İran Safavi Devleti ile Mısır Memlûk Devletini yenmeleri zor olmadı. Kürdistan'ın küçük bir bölümü İran egemenliğinde kalırken, büyük bölümü üzerinde Osmanlıların egemenliği gerçekleşti. Bu dönemden itibaren, sünni-alevi çelişmesini de kızıştırarak, geniş katliamlar uygulayan Osmanlı ve İran İmparatorlukları arasında. Kürdistan bir tampon bölge, sürekli bir savaş alanı olarak kullanıldı. Stratejik coğrafi konuma ve önemli ticaret yollarına sahip olan Kürdistan üzerinde hegemonyasını kuran Osmanlı imparatorluğu, Kürdistan'ı tampon bir bölge, Kürt beyliklerini İse sınır muhafızları haline getirdi. Osmanlı imparatorluğunun gerileme döneminde başarılı olamayan fetih savaşlarının artırdığı yükün etkisiyle ve merkezi otoritenin gelişmesiyle, Kürdistan üzerinde Osmanlı egemenliği giderek arttı ve merkezi otorite kurumlaştı. Bu kurumlaşmayla birlikte Kürdistan üzerinde feodal Türk sömürgeciliği gelişmeye ve daha çok Türk yöneticinin yerleştirilmesiyle yer yer Türk kolonileri ortaya çıkmaya başladı. Türk yönetiminin gelişmesiyle birlikte ise, Kürt beyliklerinin sahip oldukları dahili otonomileri, yavaş yavaş ellerinden alınmaya başlandı.

XIX. yüzyılın ortalarında. Batı Avrupa'da sanayi devriminin gerçekleşmesi karşısında iyice gerileyen Osmanlı İmparatorluğu hemen her alanda çeşitli değişiklikler yapmak zorunda kaldı. Eski yeniçeri ordusu yerine, bu sefer yalnızca müslüman halklardan toplanan yeni ordular kuruldu. Tanzimat Fermanı ve ingilizlerle yapılan 1840 ticaret anlaşmasıyla imparatorluk sömürgeleşme sürecine girdi. Bu yeni süreçte yapılan sömürden Avrupalı kapitalistlerin ve azınlık milliyet burjuvalarının da pay alması nedeniyle Osmanlılar, egemenlikleri altında tuttıkları halklar üzerinde baskı

155

ve sömürüyü daha da yoğunlaştırdılar. Bu uygulamalara karşı gelişen halkların geniş çaplı direnmesi karşısında imparatorluğu parçalanmaktan, ancak Rusya, İngiltere ve Fransa'nın birbirleriyle çıkar çelişkilerinden kaynaklanan yardımları kurtardı. Şurası çok açık bir gerçektir ki, XIX. yüzyılda tamamen temelsiz ve yaşayamaz duruma gelen Osmanlı İmparatorluğu, eğer yıkılmamış ve varlığını sürdürmüsse, bunda en temel rolü, imparatorluk toprakları üzerinde egemenlik kurmak isteyen ingiltere, Fransa ve Rusya'nın birbirleriyle çelişkisi ve aralarında yaratılan denge rol oynamıştır. Rusya'nın imparatorluk topraklarını ele geçirme politikası karşısında, İngiltere'nin politikası, Rusya'nın kendi sömürü alanlarına inmesini engellemek için Osmanlı imparatorluğunu yaşatmak ve Ortadoğu halklarını "Osmanlı kalkanı" altında sömürmek olmuştur.

Osmanlı imparatorluğunun sömürgeleşme sürecinde Ermeni ve Rumlardan oluşan komprador burjuva sınıfı, imparatorluk sınırları içinde ticareti ele geçirerek müslüman halklarda kapitalist gelişmeye olanak tanımadı. Bu sınıf eliyle yapılan ticaret, müslüman halklarda zanaatçılığı da yıktığından, feodal toplum yapısı durgun-laşarak devam etti. Dış destek ve dengeyle XIX. yüzyıl boyunca ömrü uzatılan Osmanlı İmparatorluğu durgunlaşmış feodal yapıyı Ortadoğu halkları üzerinde yaşatarak, onları ilerici kapitalizmin etkisine kapalı tuttu. XX. yüzyılda emperyalist kapitalizmin feodalizmi yıkmayıp kendisine işbirlikçi yapması sonucunda Ortadoğu'da feodalizm günümüze kadar yaşadı. Osmanlı İmparatorluğunun bu işlevi Ortadoğu halklarının gelişmemesinin ve feodalizmin karanlığında kalmasının temel nedenini oluşturur. Bundan dolayı, bu yüzyılda Osmanlı İmparatorluğunun varlığı, bütün yönleriyle gericilik ve çağdışılık olmuştur.

imparatorluk üzerinde Avrupa kapitalizminin etkisi geliştikçe ticareti hıristiyan toplumlardan oluşan burjuvazi ele geçirdiğinden, komprador nitelikli bir Türk burjuva sınıfı başlangıçta ortaya çıkmadı. Bu nedenle, bu süreçte Türk burjuvazisinin oluşması için tek yol, asker ve sivil devlet yapısı içinde şekillenmek oldu. Tamamen feodal devlet fidelğinde ortaya çıkan böyle bir burjuvalaşmanın fe-

156

odalizme karşı mücadele içinde devrimci bir burjuvalaşma değil, feodalizmle uzlaşma içinde, feodallerin dönüşmesi biçiminde gerici bir bunuvalaşma olduğu; bu şekilde oluşan burjuvazinin mevcut devleti yaşatmak onu ele geçirmek isteyeceği açıktır.

Nitekim bunu, Türk burjuva ideolojisinin şekillenmesinde daha açık olarak görmek mümkündür. XIX. yüzyılın ortalarında şekillenmeye başlayan ilk burjuva milliyetçiliğinin yarafecılan burjuva aydınlan, imparatorluğun yaşatılarak bu rj u val a ş tırıl mas ı m amaçlayan "Osmanlıcılık" akımını geliştirdiler. Böylece sosyal ve ideolojik olarak doğmaya başlayan burjuvazi, birinci meşrutiyet hareketi {1876} ile devlette etkinliğini geliştirmek istediysede uzun süreli bir başarı sağlayamadı. Hıristiyan halkların imparatorluktan kopması sonucunda bu ideolojinin boşa çıkmasıyla, bu sefer müslüman haik-lan imparatorluk sınırları içinde tutmayı amaçlayan "panislamizm" düşüncesi geliştirildi. II. Abdulhamit zamanında yaygınlaşan bu düşüncenin de, müslüman halkların İmparatorluktan kopmasıyla boşa çıkması sonucunda, XX. yüzyılda yeni burjuva ideolojileri ortaya çıkarıldı,

XIX. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğunun gericiliği, baskı ve sömürüsü etkisini en çok Kürdistan'da gösterdi. Osmanlı sultanları, Avrupa kapitalizmi karşısında geriledikçe, müslüman halklar, en çok da KürlJer üzerinde baskı ve sömürüyü yoğunlaştırdılar. Mecburi askerlik ve vergi yükümlülüğünü getiren Osmanlılar, bunları uygulayabilmek için Kürdistan'ı kan ve ateş içinde bıraktılar. Ayrıca bu yeni uygulamalar geliştirildikçe Kürt feodallerinin dahili otonomileri de daraltılıyordu.

Azgınlaşan bu baskı ve sömürüye karşı, XIX. yüzyıl, Kürdistan'da boydan boya bir isyanlar yüzyılı oldu. Çıkarları kısıtlanan feodaller ve aşiret reislerinin de katılıp hatta önderlik ettikleri bu isyanlarda esas olarak, bütün acılan göze alarak, artan baskı ve sömürüye karşı direnen halkımız oldu. BU direnmelerin başlıcaları, 1831-35 Rewanduz, 1842 Bedinanh, 1842-48 Bedirhan Bey, 1856 Yezdan Şer, 1879Bedîrhanlılar, 1881 Ubeydullah, vb. isyanlarıdır. Görüldüğü gibi, bu kadar direnilmiş ve uzun yıllar süren direnmelerden kısmi basanlar da kazanılmış olmasına karşın, kesin bir başa-

157

riya ulaşılamamış ve bu direnmeler ezilmişlerdir. Bunda, başta İngiltere olmak üzere büyük devletlerin Kürdistan politikalarının rolü büyük olmuştur. İlerici olan bu direnmelere, bu niteliği veren öz, çağdışı ve gerici feodal Osmanlı baskısını yıkmaya yönelik olmaları, başarılı olmaları halinde Kürdistan'da ulusal bir kaptalizmin gelişmesine olanak hazırlamalarıdır.

Bu direnmeler karşısında, XIX. yüzyılın son çeyreğinde Abdul-hamid tarafından Kürdistan'da yeni politikalar uygulandı. Kürt feodallerinin tamamen güçten düşmelerini önlemek için, otonomileri yeniden genişletildi. Ve "Hanidiye Alayları" örgütlendi. Böylece bir taşla iki kuş vurulmuş oluyordu: Kürt feodallerinin güçlendirilmesiyle, bir yandan Kürt halkının direnme hareketleri engelleniyor, öte yandan işbirlikçi Kürt feodalleri Ermeni ulusal hareketine karşı kullanılarak, bu hareket de kolayca ezilbiliyordu. Türk burjuvazisi Abdulhamid'in bu politikasını XX. yüzyılın başında aynen uyguladı.

Buraya kadar açıkladıklarımızı hem Kürdistan ve hem de Türk hakim sınıflarının özellikleri açısından sonuçlandırsak; Osmanlı egemenliği altında Kürdistan, giderek feodal sömürgecilik altına alınarak, daha ileri bir gelişme içine girmesine hiçbir biçimde olanak tanınmadı, Kürdistan sürekli bir savaş alanı olarak kullanıldı, ve bu savaşlarla birlikte uygulanan ağır yabancı baskı ve sömürü ortamında, halk kitleleri soyulup, katledildi. Arap egemenliği döneminde şekillenen Kürt feodallerinin işbirlikçi karakterleri, bu dönemde Türk hakim sınıflarına işbirlikçiliğe dönüşerek, uşaklık mertebesinde gelişti. Bir yandan Osmanlı çemberi altında kalan, öte yandan zanaatçılığın yıkılmasına karşın, bunun yerini burjuva bir sınıfın almaması sonucunda durgunlaşan Kürdistan feodal toplum yapısı, halkı karanlıklar içinde tutarak devam etti. Kürdistan'ı bu biçime getiren Osmanlı sultanları, onu olduğu gibi Türk burjuvazisine teslim ettiler.

İlkel topluluk düzeninden feodalizme geçerek şekillenen Türk toplumunun hakim sınıfları, tamamen asalak bir sınıf olma özelliği göstererek, sürekli zor uygulayıcı, fetihçi bir güç oldular. Üretimle asla uğraşmayan Türk hakim sınıfları, sürekli yağma ve talanla

158

uğraştılar; bunun için de, içte sürekli zor kullanarak halkın ürettiğine el koydular ve dışta da sürekli fetih seferleri düzenliyerek halkların yarattığı değerleri yağma ve talan ettiler, yakıp yıktılar. Üretim araçları yanında insanları da imha etmekten geri durmayarak, halklar üzerinde sayısız katliamlar düzenlediler ve birçok halkı toptan yok ettiler. Halkları feodal çember içinde kısıkrarak tutarak, onların gelişmesine asla olanak tanımadılar. Bütün bu özelliklerinin tek belirleyicisi ve dayanağı olan sürekli zor kullanımı, yağma ve talan-cı karakteri ile Türk hakim sınıfları, tarihte ilerici değil, hep gerici bir rol oynadılar. Türk hakim sınıflarının genel yapısını, en iyi su aktarma açıklamaktadır. «Peki öyleyse, Türkiye'de ticaret yapanlar kim? Elbette Türk /er değil. Onların,

ticareti geliştirme yolu, kö-kensel göçebe yaşamını sürdürdükleri sıralarda, kervanları soymaktan ibaretti; şimdi biraz daha uygarlaştıkları için, yaptıkları şey, her türlüşünden keyfi ve baskıcı el koymadır. »^M

Bundan sonra da, biraz daha uygarlaşan Türk burjuvazisinin, bu zorla elkoymayı nasıl işbirlikçilik ve satılmayla birleştirip sürdürdüğünü, Türk hakim sınıflarının bu genel özelliklerini yenileriyle birlikte nasıl geliştirdiğini inceleyelim.

EMPERYALİST SİSTEM İÇİNDE

KÜRDİSTAN'DA ZOR -TÜRK BURJUVAZİSİNİN ZOR SİSTEMİ-

Kürdistan'ın büyük bir bölümü, Türk feodallerinin ve daha sonra da bu feodallerin dönüşmesinden doğan Türk burjuvazisinin egemenliği altında kaldığı ve bizi de şimdilik en çok bu alan ilgilendirdiği için, Kürdistan üzerinde egemen yabancı güç olarak varlığını geliştirmiş olan Türk burjuvazisinin tarih sahnesine çıkıp gelişmesini ve zor sisteminin özelliklerini inceleyeceğiz. Bu konuyu, bu başlık altında dört döneme ayırıyoruz: 1900-1918, 1918-1923, 1923-1945, 1945-1960 dönemleri. 1960'dan sonrasını ve günümüzü, yani işbirlikçi-tekelci Türk burjuvazisinin egemenlik dönemini ve **zor** sistemini, daha sonraki başlık altında ele alacağız. Ve yöntem olarak, her döneme ilişkin, önce Türk burjuvazisinin ekonomik, sosyal, siyasal ve ideolojik durumunu kısaca ele alıp, daha sonra

160

bunların Kürdistan'a yansıma durumu ile Kürdistan'ın iç durum unu açıklamaya çalışacağız.

1900-1918 Dönemi

Herşeyden önce Türk kapitalizminin ve bu kapitalizmin hakim sınıfı olarak Türk burjuvazisinin doğuş biçimini çok iyi bilmek gerekir.

Türkiye'de kapitalizmin doğuşu. Batı Avrupa ülkelerinde olduğu gibi toplumun ekonomik iç evrimiyle değil. Osmanlı İmparatorluğunun Avrupa kapitalizmine yarı-sömürgeci ilişkileriyle bağımlı olduğu koşullarda, dış etki ile oldu. Ayrıca bunun yanında, Avrupa'dan akan meta'nın pazarlanmasını Hristiyan toplumların hakim sınıfları yaptığından, Türk kapitalizmi. İmparatorluğun gücüne dayanarak bürokrat kapitalizmi biçiminde doğmak zorunda kaldı. Kısaca, kapitalizm, feodalizme karşı yeni bir üretim biçimi olarak onunla çatışma içinde değil, devlet yönetiminde yer alan feodal bürokratların Avrupa kapitalizmiyle ve daha sonra emperyalizme işbirlikçilik içinde devlete dayanarak kompradorlaşması ve feodalizmle uzlaşma içinde, feodalizmin üstten gerici bir tarzda dönüşmesi biçiminde doğup gelişti. Kapitalizmin böylesi bir doğup gelişme tarzı ilerici değil, gerici bir tarzdır.

Bu koşullarda ve bu biçimde ortaya çıkan bir kapitalizmin hakim sınıfı olan Türk burjuvazisi, feodal sınıfa karşı bir güç olarak değil, sivil-asker devlet bürokrasisi içinden, feodal bürokratların kompra-dorlaşması biçiminde doğup şekillendi. Yani Türk burjuvazisi, önce ekonomik ve sosyal bir güç olarak gelişip, daha sonra siyasal bir güç haline gelmedi; tam tersine devlet yönetiminde yer alan bürokratların, içinde bulundukları siyasal güçlerinden yararlanarak ve bu güçlerini daha da geliştirerek, daha sonra ekonomik ve sosyal bir güce dönüşmesi biçiminde oluştu. Günümüze kadar varlığını sürdüren bu özellik. Türk burjuvazisinin, kendisini var etmede, siyasal güce ve zor uygulanmasına dayandığını gösterir ve bu durum, ister feodal olsun, ister kapitalist olsun lüm Türk hakim sınıflarının ortak özelliğidir. İmparatorluk sınırları içindeki ticaretin

161

önemli bir kesimini hristiyan burjuvazisinin elinde bulundurduğu koşullarda, devlet bürokrasisi içinde, feodallerin üstten dönüşümlerle kompradorlaşması biçiminde devlete sahip çıkıp ona dayanarak, feodalizmle ve sultanla uzlaşarak şekillenen Türk burjuvazisi, bir yandan emperyalizme tam işbirlikçilik, öte yandan siyasal gücüne dayanarak hristiyan burjuvazinin elindeki mal varlığını zorla yağma ve talan etme temelinde gelişme sağladı. Bu özellikleriyle Türk burjuvazisi, feodalizme karşı devrimci bir sınıf olarak değil, feodal Türk hakim sınıflarının bir devamı, onların yeni koşullara uygun bir biçime dönüşmesi, Türk feodal sınıfının mevcut özelliklerinin kapitalizme uygun biçimde daha da geliştirilmesi olarak ortaya çıktı.

Doğuş ve gelişme özellikleri böyle olan Türk kapitalizminin hakim sınıfı burjuvazinin, ideolojik ve politik şekillenmesini de bu özellikler belirler. Doğuşundan itibaren Türk burjuvazisinin ideolojisi, katıksız şoven bir milliyetçiliktir. Osmanlı İmparatorluğunun dağılma sürecinde, tamamen devlete dayanarak ortaya çıkan Türk burjuvazisinin ideolojisi, kendi dayanağı ve varlık gücü olan devletin "birlik ve bütünlüğünün" korunmasını öngörür. Çünkü İmparatorluk dağıldıkça ve zayıfladıkça, burjuvazide kendinde gelişme gücü bulamamaktadır. Bu durum, daha XIX. yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıkan "Osmanlıcılık" da ve "panislamcılık" da böyle olduğu gibi, bu dönemde ortaya çıkan "turancılık" da ve daha sonra şekillenen "Kemalizm" de de böyledir.

Kompradorluk yapan bürokrat Türk burjuvazisinin temsilcisi olarak, özellikle ordu içinde ortaya çıkan Genç-Türk burjuva milliyetçi hareketi (en etkin olarak İttihat ve Terakki Cemiyeti), 1905 Rus devriminin yarattığı burjuva-demokratik ortamdan yararlanarak ve onun halkçı karakterinden duyduğu korku içinde gerçekleştirdiği 1908 darbesiyle devlet yönetimine ortak olmayı başardı. Feo-dal-komprador sosyal temele dayanan bu hareket, bunların çıkarına, emekçilere ve halklara karşı bir diktatörlük kurdu.

Feodalizme karşı demokratik bir direnme hareketi olarak ortaya çıkmayan Genç-Türk burjuva hareketi, feodalizmle uzlaşarak ve mevcut anti-demokratik devlet yapısını olduğu gibi benimseyerek.

hatta buna kendi sınıfsal baskıcı özelliklerini de ekleyerek devletin bu anti-demokratik yönünü daha da ağırlaştırdı. Feodal bürokrasiyle sıkı işbirliği içinde, devleti tepeden tabana doğru gerici bir tarzda burjuva dönüşüme uğratmaya çalıştı. Feodal toprak ağalarıyla tam bir birlik oluşturan Genç-Türkler, köylülerin toprak ve özgürlük hareketlerini en azgın bir biçimde bastırarak, Anadolu köylülüğü üzerinde amansız bir baskı uyguladı. Bu yanı sıra, bu ilk Türk burjuva hareketinin demokratik ve haklı hiçbir özelliği yoktur.

İçte işçi-köylü düşmanlığı yapan Genç-Türk burjuva hareketinin, dışta halklara karşı tavrı da bundan farklı değildi. Irkçı şoven bir Türk burjuva milliyetçiliği olan bu hareketin programının temelini imparatorluğun "birlik ve bütünlüğünün" korunması oluşturuyordu. Hristiyan ve müslüman çeşitli halkların, kendi geleceklerini belirleyebilmek için ayaklandıkları, direndikleri bir dönemde, bu direnmeleri iktidar olmak için bir basamak olarak kullanan Genç-Türkler, iktidara geçtikten hemen sonra halklar üzerinde eskisinden katbekat ağır bir baskı rejimi kurdular. Ayaklanan Balkan halkları üzerine ordular gönderip zor kullanmaktan, Batı Anadolu'daki Rum azınlığı ile Ermeni halkına karşı soykırım uygulamaktan geri kalmadılar. Halklar üzerinde "mecburi İskan" uygulaması, Türkçenin resmî dil haline getirilerek halklara dayatılması ve asimilasyonun uygulanmaya konması ilk defa Genç-Türk burjuva milliyetçileri tarafından başlatıldı.

Kapitalizme ve emperyalizme bağımlılık içinde doğan Türk burjuvazisinin bu ilk temsilcileri, emperyalizme karşı ciddi bir tavır takınmadıkları gibi, feodal klikten daha çok emperyalizm yanlısı bir politika izlediler. Emperyalizme karşı olmak bir yana, özellikle Alman emperyalizminin İmparatorluk üzerindeki emellerini gerçekleştirmesinin bir aracı haline gelerek, bu doğrultuda emperyalist paylaşım savaşına katıldılar.

Emperyalizme tam bir işbirlikçilik yapan Genç-Türk hareketinin, bazı özelliklerini şu aktarmada görmek mümkündür. Emperyalistler tarafından *«Genç-Türkler ılımlı ve çekingen olduk/an için övülüyorlar; yani Türk devrimi zayıf olduğu, halk yığınlarını ger-*

çekten bağımsız harekete itmediği, Osmanlı imparatorluğunda başlayan proleter savaşıma düşman olduğu... ve aynı zamanda Türkiye'nin soyulması sürüp gittiği için övülüyor. Genç-Türkler, Türk topraklarının yağmasının devamına olanak verdikleri için övülüyorlar.»[^]

Türk burjuvazisinin ilk iktidarı dönemindeki bu tutum ve özellikleri -feodalizmle tam bir uzlaşma, emperyalizme işbirlikçilik, işçi-köylü düşmanlığı, halkların kaderlerini tayin etme istemlerini zorla bastırma ve ulusal baskıcı, sömürgeci olma biçimindeki nitelikleri-daha sonraki iktidarları döneminde de varlığını koruyarak daha da geliştirildi. Askeri-feodal bir emperyalizm olan Osmanlı İmparatorluğunun yönetimine gelen Genç-Türkler (İttihat ve Terakki milliyetçileri), "dünya Türklüğünün birleştirilmesi" biçimindeki "turancı-lık" ideolojisini geliştirerek emperyalist emeller beslediler. Alman emperyalistleriyle girdikleri ilişkilere ve yarattıkları azgın baskı rejimine dayanarak Birinci Emperyalist Paylaşım Savaşına katıldılar. Savaş boyunca içte emekçi halk kitleleri ve dışta da halklar üzerinde amansız baskı ve katliam uyguladılar. Yüzbinlerce Kürdü "mecburi iskâna" tabî tutarken -bunların çoğu Toroslarda öldü- bir milyonu aşkın Ermeni katlederek soykırıma uğrattılar.

Savaş sonunda Alman emperyalist blokunun yenilmesiyle, Türk burjuvazisinin bu ilk iktidarı da iflas ederek imparatorluk parçalandı. İngiliz ve Fransız emperyalizmi tarafından paylaşılan imparatorluk toprakları üzerinde emperyalist işgal ve ona bağımlı devletler geliştirilirken, Anadolu üzerinde de Yunan işgali gelişmeye başladı. XX. yüzyılın başı, Kürdistan açısından XVI. yüzyılın başını andırıyordu. Emperyalizmin yarı-sömürgeleri haline gelen Osmanlı ve İran İmparatorlukları dağılma sürecini yaşadıklarından, dış egemenlik zayıflamıştı. Bağımsızlık için dış koşullar elverişliydi. Ama dış koşulların böyle olmasına karşılık, Kürdistan toplumunun iç koşulları hiç de elverişli değildi. Yüzyıllarca süren Osmanlı kısıpı ve durgunlaşan feodal yapı altında Kürdistan toplumu iç gelişmesini sürdürememiş, çağın her türlü modern gelişmesine tamamen kapalı

tutulmuştu. Arap feodalizminin işbirlikçileri olarak doğan ve yüzyıllar boyu Osmanlı sultanlarına uşaklığa alıştırılan Kürt feodalleri, bu elverişli koşullardan yararlanıp bağımsızlığa yönelmek bir yana, Osmanlı feodal kliğine daha çok bağlanarak, onların istedikleri gibi kullanabilecekleri birer alet durumuna gelmişlerdi. Osmanlı feodal kliği tarafından "Hamidiye Alayları" biçiminde örgütlendirilip güçlendirilen Kürt feodalleri. Kürt halkının her türlü kıpırdanışına o-lanak vermedikleri gibi, Türk burjuva milliyetçileri elinde Ermeni halkına karşı kullanılmaktan da kendilerini kurtaramadılar. Osmanlı feodal bürokrasisi içinde yer alan bazı Kürt aydınları elinde Kürt milliyetçiliği, yeni biçimlerde bir işbirlikçiliği öngören bir akım o-larak çok cılız bir biçimde henüz yeni doğuyordu, Aşiretçi-feodal yapının ağır baskı ve sömürsü altında tutulan Kürt halkının, kendi kurtuluşunu gerçekleştirebileceği objektif ve sübjektif gelişme henüz yoktu.

Feodal kliikle uzlaşarak imparatorluk yönetimine ortak olan Genç-Türk burjuva milliyetçilerinin, halklar üzerinde uyguladıkları azgın şoven baskıya Kürdistan halkı da maruz kaldı. Emperyalist paylaşım savaşı içinde Kürdistan bir savaş alanı oldu. Kürt halkının bu durumdan gördüğü zarar yetmiyormuş gibi, birde savaş içinde Türk burjuva milliyetçilerinin "mecburi iskânına", katliamına ve asimilasyon uygulamalarına uğradı. Böyle bir savaş ortamı ve şoven baskı uygulamaları, Kürt toplumunda dağlara çekilmeyi ve aşiretçiliğe sarılmayı hızlandırdı.

Birinci Emperyalist Paylaşım Savaşında Osmanlı İmparatorluğunun içinde bulunduğu emperyalist kamp yenilince, savaş sonunda imparatorluk dağıldı. Savaşın galipleri olan İngiliz ve Fransız emperyalistlerinin Güney Kürdistan'ı işgal etmeleriyle birlikte. Kür-distan'da yeni bir işgalci egemenliğin kurulması ve Kürdistan'ın yeni bir bölünmeye tabi tutulması durumu ortaya çıktı. Böyle bir ortamda, uşaklık yaptıkları Osmanlı merkezî otoritesinin dağılması karşısında ortada kalan Kürt feodalleri, işbirlikçiliğini yapacakları yeni güçler aramaya başladılar.

165

1918-1923 Dönemi

Bu dönemin en belirgin özelliği, dağılan Osmanlı İmparatorluğunun yıkıntıları üzerinde ve Kemalîzmin önderliğinde Türk burjuvazisinin "Türkiye Cumhuriyeti" biçiminde egemen bir sınıf olarak örgütlenmesidir. Elbette ki, bu durumu olanaklı kılan, uluslararası ve ulusal elverişli koşullar olmuştur.

Emperyalist paylaşım savaşı sonunda, Almanya'nın başını çektiği emperyalist kamp yenilmiş, dolayısıyla bu kamp içinde yer alan Osmanlı İmparatorluğu da yenilerek dağılmış durumdadır. Galip çıkmış da olsalar, İngiliz ve Fransız emperyalistleri, savaş içinde iyice yıpranmışlar ve ilk proleter devrimiyle karşılaşmışlardır, Rus çarlığı yıkılmış. Ekim Proleter Devrimi zafer kazanmış ve bu temelde proletarya devrimleri çağı başlamıştır. Batı Anadolu'da Yunan işgali gelişmeye başlamış, bundan destek alan Rum milliyetinin gelişip etkinlik kurma durumu ortaya çıkmıştır. Güneyden gelişen İngiliz ve Fransız işgalinin desteğiyle Ermeni hareketi yeniden canlanmış ve bu durum. Türk ve Kürt egemen sınıflarının çıkarlarına zarar vermektedir. Bu hareketlere karşı Anadolu'da ve Kürdistan'-da mahalli düzeyde örgütlenmeler ve direnmeler gelişmektedir. Kemalist Türk burjuva hareketi işte böylesi bir ortamda, mevcut elverişli koşullardan yararlanarak ortaya çıkmıştır.

O dönemde oluşan bu ortamda, Anadolu'da bir direnme hareketini olanaklı kılan oldukça elverişli koşullar vardır. Herşeyden önce. Ekim Devriminin zaferi temelinde emperyalist sistem parçalanmış, yeni bir çağ açılmış, dünyanın altıdibirinde kapitalizm yıkılmış ve emperyalist sisteme karşı yeni bir sistem doğmuştur. Bu durum, emperyalist sistem dışında da yaşayabilmek olanağını yaratarak, emperyalizm boyunduruğunda ki toplumlar İçin sömürgecilikten kurtuluşun belirleyici objektif temelini ortaya çıkarmıştır. Dünyanın tüm ezilen halkları için bu böyle olduğu gibi, belli bir kesimini işgal eden ve tümünü işgal etmek isteyen çarlığı yıkması ve bu işgalci durumu ortadan kaldırmasıyla Ekim Devrimi, Türkiye'de direnme için daha da büyük bir destek ve daha da güçlü bir objektif uluslararası temel yaratmıştır. Ekim Devrimi olmazsa, Anadolu

166

işgal edilecek, direnme güçlenmeye çek ve kesinlikle zafer kazanamayacaktır; bu nedenle Kemalist devrimde Ekim Devriminin yarattığı objektif temel belirleyicidir ve bu dönemde böyle bir temel oluşmuştur. İkinci olarak, Sovyet Bolşevikleri, Anadolu'daki direnme hareketlerine ve giderek kemalist harekete bizzat destek sağlamaktadırlar, İngiliz ve Fransız emperyalistlerine Kafkasya'dan Sovyet devrimine saldırma olanağı vermeyecek olan Anadolu direnmesi, emperyalizme ve iç burjuva gericiliğine karşı bir İç savaş sürdüren Rus proletaryasının sosyalist devrimine ve sosyalizmin var edilmesine -kendisi istemezse de- objektif olarak hizmet etmektedir. Bu nedenle Sovyet devrimcileri, Anadolu direnmesine her türlü yardımı yapıyorlar ve bu durum direnme hareketini güçlendiriyor. Üçüncü olarak, yeni işgalci güçler olan İngiliz ve Fransız emperyalistleri, kendi içlerindeki proletarya hareketleri, sömürgelelerdeki kıpırdanmalar ve Ekim Sosyalist Devrimine karşı savaşla uğraşmaktadırlar; bütün bunlardan ve emperyalist savaşta orduları yıpranmış olduğundan dolayı Anadolu işgaline güçlü ordular gönderememektedirler. Dördüncü olarak, üçüncü nedenden dolayı İngiliz ve Fransızların güçlü desteğini sağlayamayan Yunan işgalcileri zayıf kalmakta, ve çarlığın yıkılmasıyla büyük desteklerini kaybeden Ermeniler, direnme hareketini geliştirmek bir yana, tümüyle milliyet olarak yok olmakla karşı karşıya kalmış bulunmaktadır. Ve son olarak, bütün bu işgal ve istilâ tehlikeleri, feodal ve komprador hakim sınıfların çeşitli hoşnutsuzluklar içine iterken, bu durumun öfkeliendirdiği halk kitleleri, Anadolu'nun ve Kürdistan'ın hemen her yöresinde örgütlenmeye ve direnmeye başlamış bulunmaktadır.

İşte bu son derece elverişli koşulları gören imparatorluk subayı Mustafa Kemal, sadece bir genel koordinatör rolü oynayarak, mevcut direnme olanaklarının hepsini siyasal ve askeri bir merkeze kavuşturmak gerektiğini sezerek, bu direnme hareketlerinin başına geçip, örgüt liderliği boşluğunu doldurmuştur. Ve Kemalist Hareket, başlangıçta halkçı ve haklı olan Anadolu direnme hareketlerinin basma geçerek onları bu içeriğinden çıkarıp, halklara düşman bir karakterde ve sadece Türk kompradorlarının, feodallerinin, ticaret

167

ve küçük burjuvaların çıkarlarına uygun bir mücadeleye, bir devrime dönüştürmüştür. Ve bilindiği gibi 1923'te askeri planda zafer kazanılıp kemalist diktatörlük kurulduktan sonra, yalnız ve yalnız belirttiğimiz bütün bu kesimleri bir Türk burjuvazisi potası içinde eritmek, bütün bu kesimlerden -toprak ağalardan, kompradorlardan, tüccarlardan, küçük-burjuvazi den ve aşker-sivil bürokrasiden-güçlü bir Türk burjuvazisi yaratmak çabasına girmiştir. Anadolu köylülüğünün ve Türk halkının direnmesi buna dönüştürülmüş, Kürt hakim sınıflarıyla -feodaller, aşiret reisleri ve şeyhleriyle- bu amaçla ittifak kurulmuş, Ekim Devriminden ve sosyalizmden bunun için yararlanılmıştır. Burada şu gerçek açıkça görülmeli ve bilinmelidir ki, her türlü işgal ve istilâ tehlikesine karşı direnişi başlatan Türk halkı olmuş, fakat kemalistlerin önderliği ele geçirmesiyle, sonuçta halkın çıkarına

hiçbir iş yapılmadığı gibi tamamen halk düşmanı bir rejim ortaya çıkmıştır. Yine başlangıçta hiçbir direniş göstermeyen, "ingiliz mandasına mı, yoksa Amerikan mandasına mı girelim" seçeneği arayan Türk feodalleri ve kompradorları, halk direnişinin başına kemalistlerin geçmesi sonucunda ortaya çıkan devrim hareketinden yararlanan ve egemenliklerini kuran kesimler olmuşlardır.

Kemalist hareket ve kemalist devrim, kapitalizmin emperyalizm aşamasında burjuva devrimlerinin sona erdiği ve Ekim Devrimi temelinde proletarya devrimlerinin çağının başladığı tarihin o kritik anında ortaya çıkan; parçalanmış ama kendisinin parçalamadığı Osmanlı imparatorluğunun yıkıntıları üzerinde yükselen; üstten, tepeden inme yöntemleri kullanan; anti-demokratik, işçi-köylü düşmanı, ulusal baskıcı ve sömürgeci olan; toprak ağalarının, kompradorların, paşaların ve bürokratların, ticaret burjuvazisinin ve küçük-burjuva-zinin ittifakına dayanan; bütün bu kesimlerden bir Türk burjuvazisi yaratmayı amaçlayan (bunu nasıl yaptığını az sonra göreceğiz) ; bu amacı için halkı, Kürt hakim sınıflarını ve tüm ilerici değerleri ustaca kullanan bir burjuva hareketi, burjuva ulusal bir devrimdir. Böyle özelliklere sahip bir burjuva ulusçuluğu olan Kemalizm, tamamen bu elverişli koşulların ve kritik anın bir ürünüdür; o ne, feodalizme karşı savaş içinde, ne güçlü bir emperyalist

168

kuşatma ortamında ve ne de kurumlaşmış bir sömürgeci egemenlik altında ortaya çıkan bir burjuva ulusçuluğu değildir; ve yine o, dağılan imparatorluğun kalıntılarına dayanarak ve bu durumdan çıkış yolu arayan bütün güçleri birleştirerek iktidar olmayı başarmıştır.

Bazıları, altmış yıldan beri, özellikle Kemalizmin bu dönemini katıksız bir ilerici ve devrimcilik olarak göklere çıkarmış, işçilerin, köylülerin ve genel olarak halkın bilincini çarpıtmış, ve işin garibi, bütün bunları proletarya, komünizm veya sosyalizm adına yapmıştır. Konumuz uzasa da, Türkiye solunun bugünkü durumunu kavramak açısından (eğer meseleyi böyle ele alanlara gerçek sol denilebilirse) , bu durumu kısaca izah etmek yararlı olacaktır.

Kemalizm, kendi içinde katıksız, en bağınaz ve en sinsi bir gerici olarak, sınırlı bir biçimde dünya proleter devrimine de hizmet etmiştir. Meselenin gerçekte böyle olduğu şu şekilde aydınlatılabilir:

Burjuva ulusal bir devrim olarak Kemalist devrim, ulusal devrim aşamasında çakılıp kalmış, anti-feodal demokratik devrim aşamasına hiçbir zaman varamamıştır. Kemalist Hareket, Türk burjuvazisinin ta doğuşundan beri demokratik olmayan temeli üzerinde yükselmiş, hiçbir halkçı karakteri olmayan Genc-Türkler hareketi içinden ve onların bir kiliği olarak ortaya çıkmıştır. Eğer ispat gerekiyorsa, işte o dönemin proleter devrimcilerinin en doğru ve en tam tespiti: «*Örneğin Türk devriminin (Kemalist Devrim) ayırdedici özelliği, fersine, "ilk adım"da, gelişmesinin birinci evresinde, gelişmesinin ikinci evresine, tarımsal devrim evresine geçmeye bile kalkmaksızın, çakılıp kalmasıdır, w⁵⁶¹* Türk burjuvazisinin feodal devlet fedeliğinde doğup gelişmesine uygun olarak, Kemalist Hareket de, feodal sultanlıkla bir çatışma içinde doğmamış, tanı tersine zaten dağılmış olan feodal devletin yıkıntıları üzerinde yükselerek sadece artık gerçekten var olmayan sultanlığı ortadan kaldırdığını ilân etmiştir; yine o, feodalizmle bir savaş içinde doğup gelişmemiş, tam tersine güçlendikçe toprak ağalarıyla birleşmiş ve köylü hareketlerini ezmiş, toprak ağalarının çıkarını korumuş ve köylülerin toprak ve özgürlük taleplerini kana boğmuş ve sadece kendine özgü

169

yöntemlerle ama örneği Almanya ve birçok başka ülkelerde görüldüğü gibi toprak ağaları m, üstten, devlet gücüyle burjuvalaştırmıştır. 1918-23 döneminde Türkiye'de işçi hareketleri, grevleri, gösterileri, bayramları ortaya çıkmış, Anadolu köylüleri mahalli düzeyde de olsa toprak ve özgürlük için ayaklanmışlardır. Ama bu neyi doğrular? Bütün bunları kemalistlerin yaptığını değil, sadece işgal, istilâ, baskı ve sömürüye karşı Türk işçi ve köylülerinin devrimci savaşıma katıldığı kanıtlar. Zaten bütün bunlar, İmparatorluk yönetimindeyken ve bu yönetim dağılırken, yani Kemalist Hareket daha kendi kabuğundayken ortaya çıkmışlardır. Ve Kemalist Hareketin işinin, sadece işçi ve köylü hareketlerini ezmek olduğunu, güçlendikçe eli ulaştığı yerlerde bu işi kanla yaptığını ve kendi egemenliğini gerçekleştirdiği zaman bu hareketlere nasıl vahşi ve sinsi yöntemlerle saldırdığını, halk tarihini bilmek zorunda olan devrimciler iyi bilirler. Ve ayrıca, kemalist yönetim altında işçi ve köylülerin çıkarının korunduğuna, işçi ve köylü hareketlerine izin verildiğine ait en ufak bir örneği hiç kimse gösteremez. Daha 1920'lerde, kemalistlerin, Türkiyeli komünistlere nasıl saldırdığını, ulusal kurtuluşa katılmak isteyen Mustafa Suphi'lerin nasıl hunharca katledildiğini bilmeyen var mı? İşçi ve köylülerin, onların çıkarlarının temsilcileri olarak komünistlerin, bağımsız katılımına izin verilmediği bir harekete -Kemalist harekete- ilerici, devrimci, demokratik, halkçı denildiği nerede görülmüş? Eğer azgın bir kemalist değilsek, devrim teorisinde ve pratiğinde bu tür safsatalara yer bulabilir miyiz? Sonuç olarak, Kemalist Hareket, asker, toprak ağası ve her kesimden burjuva ittifakının hareketidir; Kemalist Devrim, bunların devrimidir; Kemalist diktatörlük, bunların diktatörlüğüdür; ve bütün bunlar, işçi köylü ve genel olarak halk düşmanıdır.

Ekim Devriminin ve onun üzerinde yükselen proletarya diktatörlüğünün emperyalizme karşı yarattığı denge temelinde ortaya çıkan Kemalist hareketin, emperyalizme karşı tavn sınırlıdır; ya da ciddi bir karşı tavrı olmamıştır demek daha doğrudur. Avrupa kapitalizmine ve emperyalizme bağımlılık temelinde doğan ve onların sıkı bir işbirlikçisi olan Türk burjuvazisinin, emperyalizme karşı tutarlı tavrı alması beklenebilir mi? Daha savaş döneminde emper-

170

yalizmle ilişki arayan kemalistler, diktatörlüklerini kurar kurmaz, daha Lozan'da emperyalizmle ilişki kurmuşlar ve bu ilişki, giderek kısa sürede gelişip işbirlikçiliğe dönüşmüştür. Aslında Kemalist Hareketin

anti-emperyalist tavrı değil, emperyalizmle çelişkileri olmuştur ve bu çelişkiler y umu satıldıkça ilişki gelişmiştir. Gl bir Türk kapitalizmi ve imparatorluktan kalan topraklar -"Misak-ı Millî"- üzerinde bir Türk ulusu yaratmayı amaçlayan Kemalist Hareketin, emperyalizm karşısındaki tavrı, emperyalistler bu amacını kabul etmediği zaman çelişki ve karşı durumu, bu amacını kabul ettikleri zaman İse onlarla ilişki ve işbirliği içine girmek biçiminde olmuştur. Bu nedenle, Türkiye Cumhuriyeti kurulur kurulmaz, yani Türk burjuvazisi ve kemalistler kendi glerini gösterir göstermez, emperyalizmle çelişki azalmış, ilişki ve işbirliği başlamıştır. Kemalist hareketin, emperyalizmle çelişkisinin temelini, Kürdistan'm paylaşılması oluşturur. Yani Kemalistler, br yandan ulusal bir devlet kurmaya çalışırken, diğer yandan da emperyalizmle Kürdistan'ı paylaşma savaşı vermişlerdir. Onlara bu göçü veren şey, feodalizme karşı değil, feodalizmle uzlaşma içinde olmaları, miras aldıkları Kürdistan'da hakim sınıfların desteğini daha basından sağlamış bulunmaları ve emperyalizme karşı sosyalizmin desteğine sahip olmalarıdır. Kürdistan meselesi çözümlenir çözümlenmez, yani paylaşım tamamlanıp anlaşmaya varılır varılmaz, kemalist burjuvazinin emperyalizmle ilişkileri gelişmiş ve işbirlikciliğe dnşmştir. **Bu** gerçeği kavramayan beyinler ya da çıkarları gereği kavramak istemeyenler, Kemalizmi allayıp pullayarak, sosyalizmin anayurdunun kuytusunda, Türk proletaryasının ve halkının burjuvazinin egemenliğinde kalmasına seyirci olmuşlardır. Halkın bağımsız hareketini kanla boğan ve onları burjuvazinin hizmetine koşan Kemalist Hareketin, Sosyalist Sovyetler Birliği'ne karşı tavrı, emperyalizmle çıkar çelişkisi arttıkça ona yaklaşma ve sosyalizmin desteğini kendi burjuva çıkarları için kullanma, emperyalizm uzlaşma sağladıkça ondan uzaklaşma ve komünizme düşmanlık yapma biçimindedir. Tarihin o kritik anında, Anadolu -zerinde emperyalizmin sosyalizme saldırmasına olanak vermeyerek, proleter dünya devrimi karşısında ilerici bir rol oynamıştır.

171

Ancak şunu iyi bilmek gerekir ki, Kemalist Hareket bu rolü bilinçli olarak değil, kendi sınıf çıkarlarının korunması onla hizmet ettiği için objektif olarak, içte sosyalizme amansız br düşmanlık yaparak oynamıştır, ya da oynamak zorunda kalmıştır. Kemalist hareketin ilericiliği yalnızca bununla sınırlıdır, ve bu da, istemeyerek, ama objektif zorunluluğun, kendi çıkarlarını korumanın ortaya çıkardığı bir ilericiliktir.

Daha nceki Türk burjuva hareketlerinin "imparatorluğun birliğini ve bütünlüğünü koruma ve onu burjuval aştırma" biçimindeki programlan, imparatorluğun dağıldığı bu dönemde ortaya çıkan Kemalist Hareket tarafından, İşgal edilmemiş imparatorluk toprakları üzerinde -"Misak-ı Millî"- burjuva bir devlet, "lkesi ve milletiyle bölünmez" bir toplum yaratma biçiminde İfade edilmiştir. Daha nceki burjuva hareketlerin şoven, ulusal baskıcı ve katliamcı özelliklerini aynen sürdüren ve daha da geliştiren Kemalist Hareket, Ermeniler zerindeki soykırımı tamamlamış, Kürt halkına karşı katJiam ve bastırma hareketlerini yürütmüş ve neye mal olursa olsun Krdstan'dan pay alarak sömürgeleştirmeyi programlamıştır. Kemal ist diktatörlüğün Kürdistan'daki katliamlarla sürdürülen sömürgeleştirme hareketleri, daha sonraki dönemlerde ortaya çıkan bir olay değildir; daha Kemalist Hareket doğarken, ve yürüttüğü mücadelede bir kısım Kürt hakim sınıflarının desteğini alırken, daha 1920'lerde Kürdistan'm Sivas'tan Dersim'e kadar olan bölgesinde Kürt halkına karşı katliam ve baskı uygulamasını başlatmıştır. Kısaca Kemalizm, doğusuyla "ulusların kendi kaderlerini tayin hakkına" karşı doğmuş, ulusal baskıcı, şoven, katliamcı ve sömürgeci bir karaktere sahip olmuştur.

Katıksız ve şoven br burjuva ulusçuluğu olan Kemalizmin en genel özellikleri bunlardır. Geçmişinden devraldığı bu özellikleri kemalist burjuvazi daha da geliştirmiş, gericileştirmiş ve emperyalizmin uşaklığı, bekçi kpekliği derekesine vardırmıştır.

şimdi soruyoruz: daha doğduğu dönemde, yani bu dönemde, işçilerin ve köylülerin bağımsız hareketini kanla bastıran, kendilerinden dönüşmüş olduğu toprak ağalarıyla birleşip anti-demok-ratik ve işçi-köylü düşmanı bir diktatörlük kuran, çıkar çelişkisi

172

olduğunda emperyalizmle bozuşup, temelde ise ilişki ve işbirliğine yönelen, emperyalizmle Kürdistan'ı paylaşım savaşını yürüten, şoven, katliamcı ve sömürgeci bir burjuva ulusçuluğu olan, hiç inanmadığı ve içte amansız bir anti-komünist olduğu halde tarihin kritik döneminden yararlanarak sosyalizmin desteğini bile kendi gerici çıkarları için kullanan Kemalist Hareketin "halkçılığı" neresindedir? Bunu yle göstermeye çalışan güçlere ise şunu söylüyoruz: şimdiye kadar devrim ve komünizm adına en gerici burjuva ulusçuluğu olan Kemalizmi boyayıp cilaladınız ve böylece Türk ve Kürt e-mekilerinin beyinlerini körelterek, kurtuluş yollarını kapadınız; ama bütün bu engellemelere rağmen şimdi devrimciler ve komünistler gerçeği görüyor, halkların kurtuluş yolunu aydınlatıyorlar; artık ya yüzünüzdeki sosyalizm maskesini çıkarıp küçük-burjuva yüzünüzü göstermek, ya da işleri yeni baştan temellice ele alıp, şimdiye kadarki varlığınızı ve sınıf yapınızı tamamen inkâr edip, somut tarihsel, toplumsal, siyasal ve düşünsel gerçekleri kabul etmek zorundasınız!

Burada şunu belirtelim ki, Kemalist Devrim temelinde Türkiye'de kapitalizm gelişmiş ve toplum burjuvalaşma yolunda ilerlemiştir. Ama emperyalizm ve proletarya devrimleri çağında, gerçek ilerleme sosyalizm altında olmakta,

ve bir ülkede devrimin yapılabilmesi için çok gelişmiş bir kapitalizm gerekmemektedir. Sınırlı olarak kapitalizmin girdiği her ülkede devrim için objektif koşullar oluşmuş demektir ve bu çağdaş gelişme devrimle olmaktadır. Kemalist Devrimin kendi özgülüğü yanında uluslararası bir ö-zelliği de vardır. Ekim Devrimi temelinde doğan sosyalizmin emperyalizme karşı yarattığı denge ortamında emperyalizmin boyunduruğu altındaki ülkelerde, ulusal kurtuluş hareketlerinde ulusal burjuvazinin bağımsız tavır koyabilme, üstten, tepeden inme yöntemlerle, özellikle ordu içindeki burjuva aydınları tarafından gerçekleştirilen devrimle devleti ele geçirip toplumu kapitalist gelişme içine sokabilme olanağı doğmuştur. Ve bu tür ülkelerde, böyle bir devrimin İlk örneğini Türkiye'de Kemalist Devrim vermiştir. İkinci Dünya Savaşından sonra sosyalizmin daha da güçlenmesi koşullarında bu tür devrimlerle emperyalizmden sınırlı bağımsızlık bi-

173

çiminde kapitalist gelişme yoluna giren ülkeler çoğalmıştır. Bunlar emperyalizme darbe vurdukları ölçüde, ondan bağımsız kalabildikleri oranda ilerici bir özelliğe sahiptirler ve zaten Kemalist Devrimin ilericiliği de ancak bu noktada vardır.

Geçerken şuna da değinelim, bu dönemde, Türkiye'de proletarya önderliğinde bir ulusal kurtuluş devriminin objektif koşulları sınırlı da olsa vardır. Kapitalist ilişkiler kısmen girmiş, proletarya sınıf savaşımı doğmuş ve en gelişmiş olarak da Anadolu köylülüğü yer yer ayaklanmıştı. Ama komünistler isyancı halkın başına geçemediler ve onlardan önce harekete geçen burjuva aydınları önderliği ele geçirerek halk hareketini halka karşı bir hareket durumuna getirip burjuvazinin sınıf çıkarılarının hizmetine koştular.

Tarihi ve toplumsal koşullar eğer bir sınıfın gelişmesine olanak veriyorsa, o sınıf ne kadar geri ve cılız da olsa mutlaka yükselecektir. İşte tarihin bu kritik döneminde, halkların aleyhine ve Türk burjuvazisinin lehine tarihin çarkları dönmeye başlamıştı: o halde bu da ilerleyecekti, yükselecekti. Ve Kemalist Hareket, 1919-23 döneminde, Türk toplumunun tüm varlıklı sınıflarını kendi Önderliğinde birleştirerek, işçi ve köylü hareketlerini bu sınıfların çıkarları doğrultusunda kullanarak, Kürt hakim sınıflarının önemli bir kesiminin desteğini sağlayarak ve o tarihi dönemin tüm elverişli olanaklarından ustaca yararlanarak, üstten, tepeden inme. askeri zor yöntemleriyle, en soluksuz, en güdük ve geleceği olmayan, daha gelişme döneminde bile her türlü gericiği içinde taşıyan bir devrimle Türk burjuvazisini iktidara getirdi ve her alanda zora dayanan, antidemokratik, gerici bir burjuva diktatörlüğü kurdu.

Türk burjuvazisinin askeri yöntemlerle böyle bir siyasal gelişme gösterdiği bu dönemde Kürdistan'da durum nasıldı? Hemen şunu belirtelim ki, bu dönem, Kürdistan'da yabancı egemenliğin en zayıf olduğu ve hatta Kürdistan'ın yandan büyük bölümünde turden dağılarak hiç bulunmadığı bir dönemdi. Kürdistan'ın güneyinde ortaya çıkan İngiliz ve Fransız emperyalistlerinin işgali vardı, ama bu güçler yıpranmışlardı ve işgali fazla geliştiremiyorlardı. Doğu Kürdistan'da İran egemenliği iyice zayıflamıştı. Rus Çarlığı yıkıldığından onun işgali sona ermiş, Osmanlı İmparatorluğu

174

dağılmış ve yerine henüz siyasal bir güç gelişmemiş olduğundan. Kürdistan'ın geriye kalan büyük bir bölümünde -Kuzey-Batı Kürdistan'da- yabancı egemenlik hemen hiç kalmamıştı. Ancak Kürdistan'ın yeniden ve fau sefer daha çok parçaya bölünmesi tehlikesi belirmişti. Kürdistan açısından geçmiş dönemlere göre oldukça elverişli olan bu dış koşullara birde kapitalizmin emperyalist aşamaya ulaşip çöküşe gitmekte olması ve Ekim Devrimi temelinde proletarya devrimleri çağının başlamış. Kürdistan'ın sınırında dünyanın ilk proleter devletinin ortaya çıkmış olması eklenirse, bu dönemde Kürdistan'da bağımsızlık hareketinin geliştirilebilmesi için dış koşulların ne kadar elverişli olduğu açıkça görülür.

Ama Kürdistan'ın iç koşulları böyle bir hareketin gelişmesi için hiç de elverişli değildir. Tarih boyunca sürekli işgal ve İstila uğrayan ve feodal Osmanlı sömürgeciliğinin cenderesi içinde feodal toplum yapısı durgunlaşarak devran eden Kürdistan'da, hiçbir çağdaş ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel gelişmeye olanak tanınmadığını, toplumun feodal ve aşiretçi yapı içinde sürekli parçalandığını, feodal toplumun bile ancak aşiret örgütlenmesi temelinde yaşandığını, halkın feodal baskı altında ve dar aşiret örgütlenmesi içinde iyice sıkıştırılarak adeta insanlığa bile yabancılaştırıldığını, hakim sınıfların -feodallerin, aşiret reislerinin ve din adamlarının- yüzyıllardır yabancı egemenlerle işbirlikçi ve uşaklık içinde, tamamen ajan bir yapıya getirilerek, aile, aşiret ve ağalık çıkarlarından başka bir şey düşünmediğini, halkın millî ve özgürlük duygularının bu yapı altında çarpıtılarak iyice anlamsız bir duruma getirildiğini, toplumun geri, örgütsüz, dağınık ve insanları parçalanarak, birbirlerine kırdırılan bir yapı içinde tutulduğunu, vs, daha önce belirtmiştik. Böyle bir duruma getirilen, tarih boyunca kendi örgütlenmesini geliştirememiş ve siyasal gücünü hiç kullanamamış olan, modern sınıf ve tabakalar -işçi sınıfı ve aydınlar- ortaya çıkmadığı için tümüyle köylülüktен oluşan Kürdistan halkının, kendine kurtuluş mücadelesinde yol gösterecek öncü güçler olmadığından bu elverişli dış koşullardan etkilenmesi, yararlanması ve bağımsız örgütlenmesini ve eylemini geliştirmesi mümkün değildi. Yani Kürdistan halkının bu dönemde kendi devrimci şiddetini geliştirecek ve bağımsız bir

175

halk hareketi ortaya çıkaracak durumu yoktu. Eğer bu dönemde, Kemalist Hareket yerine Türkiye'de devrimci bir halk hareketi ge-lişseydi, bu gelişme Kürdistan halkını yakından etkileyecek, hareketlendirecek ve kurtuluş mücadelesi yoluna sokabilecekti. Böyle bir gelişme de olmadığından, Kürdistan halkı için, kendisini zift gibi

sarmış Kürt hakim sınıflarının önderliğinde hareket etmek, onların çıkarları doğrultusunda kullanılmaktan başka bir yol henüz ortaya çıkmamıştı.

Kürt hakim sınıflarına -ağaianna, aşiret reislerine, şeyhlerine ve seydilerine- gelince, yambaşlannda Türk hakim sınıfları kapitalizmin şeytani kurumlarından ve hatta sosyalizmden yararlanarak kendilerini modernize etmeye ve egemen bir sınıf olarak örgütledikleri bir ulusal kurtuluş hareketi geliştirmeye çalışırken, onlar, yüzyıllardır işbirlikçilik, uşaklık ve ajanlık geleneklerine uygun olarak, gözleri dönmüşcesine dar aile, aşiret ve ağalık çıkarlarını yani sınıf çıkarlarını korumak için kime uşaklık yapmalarının daha yararlı olacağını tercihini aradılar. Halbuki bu dönemde yabancı egemenlik hemen hiç yoktu; üç feodal bir araya gelse bir devlet kurabilirdi. Daha sonra egemen güç haline gelen Kemalist Hareket, henüz yeni gelişmekteydi; bir Koçgiri isyanı ile bile neredeyse başedemiyordu, ki, Kürdistan'ın göbeğinde gelecekte ayaklanmalarla basetmesi hiç mümkün değildi. Buradan şu önemli sonuç çıkar ki, daha sonraki dönemde kemalist işgal ve egemenlik geliştikçe çıkarları sarsılan Kürt hakim sınıflarının, bu baskı ve zulme karşı halkın gelişen haklı tepkilerinden yararlanarak kendi adı çıkarlarını korumak istemeleri ve bu temelde halkın direnmesinin önderliğine oynamaları, bunların milli bir güç olduğunu göstermez ve esasında o direnmeleri ulusal bir direnişe dönüştürmeyen temel etken de bu güçlerin önderliğidir. Eğer Kürt hakim sınıflarının çok sınırlı bir biçimde de olsa milli emelleri bulunsaydı, bu dönemi, yani 1918-23 dönemi Kürdistan'da bir devlet kurmak için şenderece elverişliydi ve tamamen bir boşluk vardı. Biraz örgütlenme ve bir araya gelme, bir devlet kurmakla sonuçlanabilirdi. Ama bizdeki egemen sınıflar, bu dönemde böyle bir şeye hiç yanaşmadılar, onların uğraştıkları şey, çıkarlarını korumak için dayanacakları bir yabancı egemenlik arama ve bu doğrultuda bir ta-

176

raftan Koçgiri halkını ezen kemalistlerin basit taktiklerinin aleti olarak, onlarla işbirlikçilik temelinde ittifak kurmak oldu.

Kürt hakim sınıfları, İngiliz ve Fransızlar yerine, geçmişte var olan ama 1920'lerden itibaren artık bulunmayan "Ermeni tehlikesi"ni işleyen ve "ümme-i islamiyeyi kurtarmak için çalışıyoruz" şeklinde propaganda yapan kemalist Türk milliyetçileri ile işbirlikçiliğini seçtiler. Kemalistlerin, bu biçimde yürüttükleri sınırlı propaganda bir yabancı güce uşaklıktan başka bir şey düşünmeyen Kürt ağa ve şeyhlerinin çoğunu kendilerine alet etmeye yetti. Kürt hakim sınıflarının, bu dönemde kemalistlerle girdiği ilişki, bir ittifak değil, düpedüz bir işbirlikçilik, uşaklıktır; kemalist burjuvazinin çıkarlarına alet olmaktır. Daha sonra kendi çıkarlarını eski biçimde koruyamayınca, hata yaptıklarını anlayıp çıkar telasına düşmeleri, kemalist diktatörlük karşısında Kürt hakim sınıflarının ezilmekten kurtaramadığı. Bir sınıf, siyasal bir ilişkiye, ittifaka girerken, her türlü bilinci ve siyasetiyle girmek zorundadır. Eğer bilinci ve siyaseti yoksa o sınıfın, yani ideoloji ve siyaset üretemeyen egemen sınıfın girdiği siyaset! ittifaklar, işbirlikçilik, uşaklık ve ajanlıktır. Kişilerin, partilerin, sınıfların ve ulusların, girdikleri ilişkilerde hata yapmaları, onların zayıflıklarının ve cüceliklerinin bir ürünüdür. Hele hele büyük hata yapmaları, onların gerçekte çok cüce, çok geri, zavallı, yaşamaya hakkı olmayan yaratıklar olduklarını gösterir. Kürt hakim sınıflarının durumu aynen böyledir.

1918-23 döneminde, Kürt hakim sınıflarının da desteğiyle Türkiye'de Kemalist Devrim zafer kazanıp, kemalist burjuva diktatörlüğü kurulurken, elverişli dış koşullardan yararlanabilmek için kendi iç gücünü kullanamayan Kürdistan'ın dörde bölünmesi fiili olarak gerçekleşti. Artık Türkiye'de kurulan gerici kemalist diktatörlüğün, kendi sınırları içine aldığı Kürdistan parçası üzerinde tamamen bir balyoz ve her afanda sadece bir zor varlığı olma dönemi açılmış, bunun için koşullar oluşmuştu.

177

1923-1945 Dönemi

Kemalist diktatörlük altında yaşanan bu dönemin en temel gelişmeleri, siyasal tekeli kuran Türk burjuvazisinin, buna dayanarak üstten, kemalist devletçilik yöntemleriyle ekonomik ve sosyal temelini Türkiye'de geliştirilmesi ve Kürdistan'da da kemalist katliamcı yöntemlerle Türk burjuvazisinin askeri işgali tamamlanarak siyasal egemenliğinin güçlendirilmesidir.

Çoğunlukla kemalizmin bir milli burjuva ideolojisi olduğu söylenir; elbette bu doğrudur, ama tek başına kemalizmi izah etmeye yetmez. Kemalizm, milli devrimci burjuvazinin demokratik ideolojisi değildir. O, ekonomik ve sosyal gelişmesi çok zayıf olan Türk burjuvazisinin, emperyalizm ve proleter devrimleri çağında, devlete dayanarak, üstten, tepeden inme yöntemlerle toprak ağası, komprador, tüccar ve küçük-burjuva kesimlerin dönüştürülmesi, yani burjuvalaştırılması ile yaratılması ve geliştirilmesi ideolojisi idi. Peki ya bunu nasıl yapmıştır? ¹ Bilindiği gibi Türk burjuvazisi önce kendisini siyasal bir güç olarak örgütlemiş, siyasal tekelleşmeyle tüm siyasal gücü elinde merkezileştirmiştir. Daha sonra bu siyasal gücünü en iyi bir biçimde kullanarak, ekonomik ve ulusal bir güce, milliyetçiliğe, şovenizme ve sömürgecilğe dönüştürmüştür. Ve bu da, Türk uluslaşmasının, Türk burjuva sınıfının ve Türk kapitalizminin gelişmesi sonucunu doğurmuştur.

Kemalizm önderliğindeki Türk burjuvazisinin bütün bu gelişmeleri sağlama yöntemi oldukça açık ve kendine özgüdür. Ekonomik ve sosyal temeli çok zayıf olan bu sınıfın, elde ettiği siyasal zoruna dayanarak uluslaşmayı geliştirme yöntemi; Ermenileri ve Rumları yoketmek, azınlıkları eritmek. Kürtleri yoketmeye çalışmak -ve böylece Türk burjuva ulus temelini genişletmek olmuştur. Aynı biçimde ve aynı güce dayanarak, toprak ağasını burjuva-laştırmak, kompradorları, ticaret burjuvazisini ve küçük-burjuvaziyi daha da geliştirmek, ve böylece bir milli, yani Türk milletinden olan bir burjuva sınıfı geliştirmektir. Yine aynı biçimde ve aynı gücüne dayanarak, zorla Rumların ve Ermenilerin mallarını ellerinden almak, köylülerin topraklarına el koymak, işçi sınıfının emeğini en gaddar

ve baskıcı yöntemlerle sömürmek ve böylece ekonomik olarak Türk burjuvazisini geliştirmek, yani Türk kapitalizmini geliştirmektir. Evet, insana çok saçma, haksız, baskıcı, sömürücü biçimler olarak da görünsün, tarihte hiç bir burjuva sınıfın yapmadığı kadar beleşçi yöntemler de olsa, bu, en açık biçimiyle böyle olmuştur. Türk burjuvazisini tanıma açısından, Avrupa kapitalizmine ve giderek emperyalizme bağımlılık içinde ve geri bir ülkede doğma, emperyalizm ve proleter devrimler çağında İktidara yükselme öz-zelliklerini aklımızdan çıkarmadan, Avrupa'da burjuva devrimlerinin tamamlanmak üzere olduğu dönemde iktidara yürüyen Alman burjuvazisi için Marks'ın yaptığı tanımlamayı buraya aktarmak ve böylece Türk burjuvazisinin de özelliklerini görmek yararlı olacaktır. «*Alman burjuvazisi o denli tembelce, korkakça ve yavaşça gelişmişti ki, feodalizm ve mutlakiyeti tehdit eder duruma geldiği anda, kendisinin de proletarya ile, çıkarları ve düşünceleri prolearyanıninkine yakın tüm kentli kesimler tarafından tehdit edilmekte olduğunu gördü... Bizzat zaten eski topluma ait olduğundan, halka ihanet etmeye ve eski toplumun saraylı temsilcileriyle uzlaşmaya ta baştan eğilimli; eski bir topluma karşı yeni bir toplumun çıkarlarını değil, eskimiş bir toplum içerisinde tazelenmiş çıkarları temsil eden; halkı arkasına aldığı için değil, ha/konu önüne katıp dürtüklediği için devrimin döneminde olan; yeni bir toplumsal çağın girişkenliğini değil, yalnızca eski bir toplumsal çağın kinini lemsi! ettiği için önde bulunan; yeni dev/elin üstünde aniden belirmeyip, biryersarsıntısıyla iteklenip gelen eski devletin bir tabakası olan; kendisine inana olmaksızın, halka inancı olmaksızın yukardakilere homurdanan, aşağıdakilerin önünde titreyen, her iki tarafa karşı çıkarıcı ve bu çıkarıcılığının bilincinde, tutuculara kıyasla devrimci ve devrimcilere kıyasla tutucu olan; kendi sloganlarından kuşku duyan; düşünce yerine söz kalıbı olan; dünya fırtınası karşısında sinmiş, dünya fırtınasını istismar eden; hiçbir bakımdan enerjisi bulunmayan, her bakımdan asır-macı olan; özgünlükten yoksun olduğu için sıradan, sıradanlığı içinde özgün olan; girişkenliği olmaksızın, kendisine inancı olmaksızın, halka inancı olmaksızın, dünya çapında tarihsel bir*

çağında bulunmaksızın kendi arzularıyla pazarlık eden;... Prusya burjuvazisi, bir tür toplumsal kast düzeyine düşmüştü. Mart Devriminin ardından kendisini Prusya devletinin basında bulan Prusya burjuvazisi işle böyleydi, n' " Bundan daha olumsuz bir tanımlama, sıfatlandırma Türk burjuvazisi için yapılabilir. Ama yine de bu sınıf, kendisi için bir ekonomik ve ulusal temel yaratmış, tarihin kendisine "yürü ya kulum" demesinden dolayı belli bir süre yükselmiştir.

Bu dönemde, İşçi sınıfının zayıflığı, komünistlerin önemli hataları, azgın katliamlar ve başka nedenlerden dolayı, Türk burjuva egemenliğinin gelişmesi önlenememiştir. Zaten çok geri toplumsal temelleri yansıtan Kürdistan'daki ayaklanmaların, bu gelişimi engellemesi mümkün değildir. Türk burjuvazisi, elde ettiği siyasal gücüne, zoruna dayanarak, Türkiye'deki işçi-köylü hareketim kanla boğarak, en küçük bir demokratik hakkın kullanılmasına bile kesin olarak izin vermeyip, işçi ve köylüler üzerinde kural ve sınır tanımayan, azgın bir sömürü ve zoria el koyma uygulayarak, Kürdistan'daki ayaklanmaları katliamlarla ezip, işgal ve egemenliğini sağlayarak, bu temelde ve bu dönemde, ekonomik, sosyal ve ulusal her alanda gelişme gösterebilmiştir. Kısaca, bu dönemde Türk burjuvazisinin gelişen gerici bir zor sistemi vardır. Ve kemalist yönetimlerle geliştirilen bu zor sistemi ekonomiden kültüre kadar her alam etkilemiştir. Elde edilen devlet gücüne dayanarak zoraki bir uluslaşma, zoraki bir burjuvalaşma, devletçilik temelinde zoraki bir kapitalist-lesme yaratmak, Kemalizmin en belirgin özellikleridir ve daha sonraları da bu tipteki çeşitli güçler tarafından bu model benimsenmiştir. Kemalist zor sisteminin, bu dönemde gelişen Türk burjuva zorunun ciddi devrimci bir temeli yoktur. Adeta tarihin kendini yürüttüğü, Anadolu'daki halk direnmesinin kendine hediye ettiği, Ermenilerin ve Rumların yanlış ata oynamaları sonucu beleşten ele geçirdiği bu gerici şiddet kurumunu, ekonomik, sosyal ve ulusal temeli çok zayıf olan bu sınıf, egemen olduğu alanlar üzerinde daha başlangıçtan son anına kadar kullanacaktır. Ekonomiden kültüre kadar her alan bu gerici şiddetin etkisini hissedecektir. Bunu,

şunun için belirtiyoruz ki, burjuvazinin devrim yaptığı diğer ülkelerde, burjuvazi önce ekonomik, sosyal ve kültürel bir güçtür; ve daha sonra siyasal bir güç haline gelir. Burjuvazi bu siyasal güce dayanarak ekonomik ve sosyal temelini yaratmaz, daha önce ortaya çıkmış olan bu temelini sınırsız geliştirir. Özellikle Batı Avrupa burjuva devrimlerinde bu böyledir. Ancak tarihi gelişim ilerledikçe bu durum tersine dönmeye başlamıştır. Ekonomik ve toplumsal olarak gelişmemiş olan burjuva kesimlerin kendilerini önce siyasal bir güç olarak örgütlemeleri, yukardan siyasal bir güç olarak gelişmeleri ve bu güce dayanarak kendi ekonomik, sosyal ve ulusal temellerini geliştirmeleri ortaya çıkmıştır. Bunun en çarpıcı örneği, Türkiye'deki kemalist burjuva devrimi örneğidir. Denilebilir ki, Fransa ve İngiltere gibi ülkelerde burjuvazi nasıl önce ekonomik bir güç olarak doğuyor ve daha sonra siyasal bir güç haline geliyorsa, bunun tam tersi olarak Türk burjuvazisi, önce siyasa) alanda gücünü tekelleş-tiriyor ve daha sonra kendisine ekonomik bir içerik kazandırıyor. Burada zorun rolü, sonderece değişiktir. Kapitalizmin gelişme çağında zor, Batı Avrupa burjuva toplumlarında çok az bir rol oynarken, Türk burjuvazisinin elinde zor, kullanabildiği tek araç o-luyor. Türk burjuvazisi, zorla yaratılmış ve zordan örülmüş bir sınıftır. Bunun anlaşılması biraz zor olabilir; fakat tarihin o kritik anı, Anadolu koşullarında ve uluslararası koşullarda yaşanan o kritik dönem, Türk burjuvazisinin yalnız siyasal bir güç, bir zor gücü olarak

örgütlenmesini olanaklı kıldı. İşte bu şekilde kendisini yalnızca bir zor olayı olarak örgütleyebilen bir sınıfın, daha sonra ne kadar hunhar olacağı kendiliğinden anlaşılır. Türk burjuvazisinin, kendisini böyle bir siyasal zor, bundan da öteye yalnız ve yalnız kendisini bir askeri zor olarak örgütlemesi, yalnızca ordusuyla ayakta kalması vardır. "Ordu Millet" denilen hikâye budur işte. Bu durum, Türkiye'deki toplumsal gelişmede zorun rolünün çok değişik ve yaygın olacağını, aynı şekilde bu zorun çok yapay ve çok gerici olacağını gösterir. İşleri böyle tersinden başlatan bir sınıfın, her a-landa çok ters bir sınıf olacağı, gelişerek dünyanın en gerici sınıflarından birisine dönüşeceği açıktır. 12 Eylül faşist askeri darbesinin ortaya çıkmasının tarihi temeli, Türk burjuvazisinin böyle şiddete dayalı olarak iktidara gelmesidir. Onun bu tarihsel özelliği

181

daha önce İttihat ve Terakki Cemiyeti ve özellikle de kemalist diktatörlük döneminde Türk burjuvazisinin şiddete dayalı olarak kendisini Örgütlemesi; normal yollardan değil, tersinden; kritik evrelerden, tarihin boşluklarından, Ermeni ve Rumların yanlış mücadelelerinden, halkların kendi öz örgütlerini oluşturamamış olmalarından, emperyalizmin kördüğümünden ve sosyalizmden yararlanarak kendisini bir zor olayı haline getirmesidir. Elbette böyle bir sınıf, çok yapay doğmuş bir sınıftır; eşi görülmeyen, acayip bir yaratıktır bu. Böyle bir yaratığın, istisna olan bu durumunu sürekli kural haline getirmek için çağın başına bela olacağı, özellikle egemenliği altında tuttuğu halkların ve çevresinin başına belâ olacağı açıktır. Her sınıfın uyguladığı baskı sistemi, o sınıfın özelliklerine yakından bağlı olduğu gibi, dünya genelinde burjuvazinin baskı sistemi de, onun doğuş ve gelişme özelliklerine yakından bağlıdır. Ve bütün bunlar çok kolay anlaşılır. Ama bir de istisnai olarak, diğerlerinin tersinden Türk burjuvazisinin doğuşu ve yükselişi vardır. Bunun uygulayacağı baskı ve sömürü sistemi de, elbette ki daha değişik bir biçimde gelişecektir. Ve çoğunlukla normal toplumsal gelişmeler için yapılan tahlillerin burda yetersiz kalacağı, istenilen sonuca götürmeyeceği rahatlıkla anlaşılabacaktır. Güney Afrika Cumhuriyeti ve İsrail siyonizmi örnekleri vardır; bunlar, emperyalizmin yapay çocukları, emperyalist dönemin suni, dışlanmış, ayrıksı, piçleşmiş yapılarıdır. Bunların, bu farklı özelliklerinden dolayı, uygulama¹ dıktan baskı sisteminin de değişik özellikleri olacaktır. Kemalist zor sistemi, kemalist burjuvazi de halklar karşısında aynen böyle bir şeydir ve hatta bunların başarılı ilk örneklerinden birisidir. Demek ki, şiddet temelinde gelişen bu sınıfın, bütün gericiliğine karşın, emekçi halklar üzerinde egemenliğini sürdürmesi tarihi bir olay, ve bir zorunluluk olmuştur. Bizzat kendisi bir zor olayı ve tamamen askeri zordan örülmüş olan ve bununla da iftihar eden Türk burjuva egemenliğinin, belirlediğimiz ulusal ve uluslararası koşullarda bu özellikleriyle doğup gelişmesi, onun tarihi temellerine, Türk hakim sınıflarının tarihine tamamen uygundur. Daha ilk Türk boylarının şeflerinden itibaren, tüm feodal dönem boyunca Türk hakim sınıflarının, böyle bir ö-

182

zelliği olduğunu, yani yalnızca askeri ve siyasi bir güç olarak örgütlendiklerini, yanhzca şiddet kurumlarını kendi ellerinde tekel-leştirdiklerini, buna dayanarak, üretimle uğraşmayıp, yalnızca halkların ürettiklerini, zor uygulamasıyla, fetihçilikle, yağma, talan ve gaspla elde ederek yaşantılarını sürdürdüklerini belirtmiştik. İşte özellikleri böyle olan Türk hakim sınıflarının bir devamı olarak ortaya çıkan, onlara karşı: değil, tamamen bu özelliklere sahip olan Türk feodallerinin dönüşmesiyle oluşan, yani devrimci bir yolla değil, uzlaşma ve dönüşüm yoluyla şekillenen Türk burjuvazisi, Türk hakim sınıflarının bu özelliklerini bütünüyle devralmış ve bunları modern çağa uygun olarak ve kapitalist yöntemlerle birleştirerek daha da geliştirmiştir. Türk burjuvazisinin, Türk egemen sınıflarının tarih boyunca gaspçı ve talancı nitelikteki sömürüsünü, bu dönemde kapitalist sömürüyle birleştirerek, yan-talan, yan da üretim yöntemleriyle sürdürmesi, yani o vahşi, kaba, barbar geleneklerinin, bu dönemde emperyalist kapitalizmin uygar f aman ne de uygar! Gerçekte en vahşi, en barbar, en asalak ve en hilekâr) sömürme yöntemlerine dönüştürmesi vardır. İşte tarihin derinliklerinden gelen ve kendisini salt şiddetle üreten, şiddet temelinde kendisini yaşatan Türk hakim sınıfının, XX. yüzyıla girdiğimizde böyle bir çehreyle, en gerici, emekçiler üzerinde katliamlarla sürdürülen azgın sömürücü, en yapay bir sınıf ve bu sınıfın dayandığı bir burjuva diktatörlüğü olarak karşımıza çıkması sonderece talihsizlik ve talihsizlik olduğu kadar da tarihi bir zorunluluk olmuştur.

Karşımıza bu biçimde çıkan kemalist diktatörlüğün, toprak ağalarından, kompradorlardan, tüccarlardan ve küçük-burjuvaziden güçlü bir burjuva sınıfı yaratmayı ve güçlü bir kapitalist gelişme sağlamayı amaçladığını belirtmiştik. Çeşitli burjuva kesimlerini i-çinde barındırıyorsa, bu demek değildir ki, kemalist diktatörlük bir burjuva demokrasisidir: hayır o. en temel yöntemi gerici şiddet olan yağma, talan ve sömürüyle, bu kesimleri burjuvalaştırma, burjuva bir sınıf haline getirme hareketidir. Kemalist diktatörlük, işçi ve köylülerin en gerici tarzda yoğun bir sömürüsü, halkların talan edi-lircesine soygunu temelinde yükselen azgın bir siyasal gericiliktir. Hâlâ tartışmalı da olsa, biz buna. faşizmin bir öncülü, bir protipi diyoruz. Çünkü o, yönetimi ele geçirip toplumu bu rj u v al aştırarak.

183

imparatorluğu emperyalist bir güç haline getirmek isteyen İttihat ve Terakki içinden ve onun bir devamı olarak ortaya çıkmıştır. Çünkü o, her türlü gericilik uygulaması ile güçlü bir Türk kapitalizmi yaratmayı ve emperyalist büyük güçler seviyesine çıkmayı amaçlamıştır. Tüm biçimleniş ve her alandaki uygulamaları bu amaca yöneliktir. Ancak, ekonomik ve toplumsal temeli henüz elvermediği için faşist bir diktatörlük olamamıştır. Daha sonra göreceğiz ki, mevcut koşullarda emperyalist bir kapitalizm haline gelemeyen Türk kapitalizmi, çareyi emperyalizme bağımlılık altında tekelleşmekte bulup ve 1960'lardan sonra işbirlikçi-tekelci bir kapitalist gelişme ortaya çıkınca, kemalist diktatörlük de, bu yeni temele uygun olarak faşizme dönüşmeye başlamıştır,

Kemalist hareket, tepeden inme yöntemlerle, en gerici tarzda bir kapitalist toplum yaratmak amacındadır. Ama bunu, proletarya devrimleri çağında yaratmak zorunda olduğundan, proletarya devrimlerine düşmanlığı, işçi-köylü düşmanlığını kendisine temel almak zorundadır. Bir yığın halklar karmaşığı olan egemenlik alanında, tüm halk kültürlerini yok ederek bir Türk uluslaşmasını başarmak çabasındadır. Bütün bunları yapmak için en gerici bir şiddet uygulaması sözkonusudur. Üretimle uğraşmayan, ne sanayii, ne de ticareti geliştirebilen, hep başkalarını çalıştırarak zorla onların elinden almaya alışıık olan bu sınıfın, kemalist burjuvazinin, zorun her türlüşünü kullanarak kendisine bir ekonomik temel sağlaması sözkonusudur. Elbetteki, bu sınıfın üreteceğı, kültür ve düşünce de, bu ekonomik ve siyasal özelliğıne uygun olacaktır. Ve bütün bunların da. sadece bu kaba sömürücü çıkarlardan başka bir şeye hizmet etmeyeceğı bir o kadar açıktır.

İşte Türk burjuvazisinin kemalist diktatörlüğünün, bu dönemdeki zor sisteminin en genel özellikleri bunlardır. Bu zor sistemine dayanarak Türk burjuvazisi, bu dönemde kendisine ekonomik, sosyal ve ulusal bir temel yaratmıştır. Dünyada şiddetin en azgın bir hal alarak savaşa dönüştüğü İkinci Dünya Savaşı yıllarında, Türk burjuvazisi, bir yandan çeşitli yollarla savaşa girmeyerek, ama öte yandan savaş ortamından yararlanıp, emekçi kitleler üzerindeki zor uygulamasını en üst noktaya çıkararak, sömürüyü, çapulu, vurgunu

184

kat kat arttırmış, ve böylece ekonomik, sosyal, siyasal gücünü daha da geliştirmiştir.

Özellikleri, gelişimi ve işlevi böyle olan Türk burjuva zorunun, bu dönemde Kürdistan'a yansıması, Kürdistan'daki işlevi ve Kürdistan'ın kendi zorunun bu dönemdeki durumu nasıldır? Şimdi de, bazı yönleriyle bu konuyu açıklayalım.

En önce siyasal ve askeri zor olarak örgütlenen Türk burjuvazisinin Kürdistan'a yansıması tümüyle bir zor olaydır; onun Kürdistan'daki varlığı tamamen gerici, ulusal baskıcı ve giderek sömürgeci bir zordur. Her dönemde bu böyle olduğu gibi, özellikle kemalist diktatörlük döneminde Türk burjuvazisi, Kürdistan'da yan-lızca ve en açık biçimde asker ve jandarma demektir; her cinsiyetten ve her yaştan insana karşı yöneltilmiş açık. vahşi ve barbar bir saldırı, kan, katliam, imha, sürgün ve işkence demektir.

Türkiye'de siyasal tekellciliğini kuran Türk burjuvazisinin, bu tekellciliğini "Misak-ı Milli" olarak belirlediğı sınırlar üzerinde e-gemen kılmak istemesi sözkonusudur. Siyasi egemenliğini bu sınırlar içinde kalan Kürdistan'ın yandan büyük parçası üzerine yayma ve burada da sadece kendi mutlak egemenliğini kurma doğrultusunda çalışmalarını sürdürmeye başlar. Bu durum, Kürdistan'da hem hakim sınıfları ve hem de halk kitlelerini iki ayrı biçimde etkilemiştir. Türk burjuvazisinin, Kürdistan üzerindeki mutlak egemenliğini kurması demek, Kürt hakim sınıflarının o zamana kadar devam eden işbirlikçi otonom varlığının sona ermesi, bu güçlerin Kürdistan halkı üzerindeki baskı ve sömürü çıkarlarından soyutlanması ve tüm alanın Türk burjuvazisinin eline geçmesi demektir. Kürt hakim sınıflarının ekonomik ve siyasal varlığını yok ederek tümüyle Türk burjuvazisinin varlığını egemen kılmaya yönelik bu durum, Kürt hakim sınıflarının çıkarlarıyla çelişir, bu çıkarları sarsar ve yok olma tehlikesi içine sokar. Öte yandan Türk burjuvazisi, Kürdistan'da ekonomi, kültür ve dil üzerinde de tekellciliğini kurmak, yani ulusal tekellciliğini kurarak tek bir Türk ulusu yaratmak istemektedir. Halbuki Kürdistan'da, çok geri de olsa kendi diline ve kul türüne sahip çıkan bir halk yaşamaktadır. Bu durumda Türk burjuva e-gemenliğinin yayılması, sadece işbirlikçi Kürt hakim sınıflarına

185

karşı değil, tüm halka karşı gelişen bir ulusal baskı sistemidir.

Kemalist burjuvazinin programı, yani hedefleri, "Misak-ı Milli" içinde "ülkesi ve milletiyle bölünmez tek bir Türk ulusu yaratmak" ve güçlü bir Türk kapitalizmini geliştirerek "muasır milletler seviyesine ulaşmaktır". Bunun için de, önce de belirttiğimiz gibi Ermenilerin ve Rumların mal varlığına zorla el koyacak, işçi ve köylüler üzerinde amansız bir baskı ve sömürü uygulayacak ve böylece kapitalist ekonomik temelini geliştirecek; Ermenileri, Rumları, azınlıkları yok edecek, Kürtleri yok etmeye çalışacak ve böylece Türk uluslaşmasını geliştirecektir. Kemalist burjuvazi, daha başlangıçta Ermeniler ve Rumlar üzerindeki bu gerici uygulamalarını başarıya ulaştırıp, işçi ve köylüleri azgın bir baskı ve sömürü altına aldıktan sonra, 1925'lerden itibaren Kürdistan üzerindeki amaçlarını gerçekleştirmek için saldırıya, zor uygulamasına başlar. Bu saldırıların amacı, Kürdistan'daki ekonomik, sosyal, siyasal ve ulusal tüm varlığı Türk burjuvazisinin çıkar potası içinde eritmektir. Ama, henüz kendi ekonomik temelini güçlendirememiş olan bu burjuvazi, Kürdistan'da ekonomik bir sömürgecilik uygulayarak kendi ulusal temelini geliştirememiş olan bu burjuvazi, Kürdistan'daki geniş ulusal değerleri bir anda eritemez. Öyleyse ne yapacaktır? İşte bu amaçlarına ulaşmak için Kürdistan'ı güçlü bir siyasal egemenlik ve askeri işgal altına alacak ve ancak bu temelde diğer amaçlarını gerçekleştirebilecektir. Tersinden doğmuş, önce askeri ve siyasal zor gücü olarak örgütlenmiş olan Türk burjuvazisinin, Kürdistan'da da önce askeri ve siyasal bir güç olması, ilk uygulamalarını böyle başlatması anlaşılır bir şeydir, Türk burjuvazisinin Kürdistan üzerindeki bu uygulamaları, dünyada eşine rastlanmayan, hiçbir kural tanımayan, her yönüyle tahripkâr olan, en vahşi, en azgın saldırılardır. Bir ulusal baskı sistemi ekonomik sömürgeciliğı geliştirir, ama Türk burjuvazisinin ekonomik çerçevesi bu dönemde böyle bir sömürgeciliğı gerçekleştiremeyecek kadardardır; ulusal başkalaşımı amaçlar, dil ve kültürü asimile etmek ister, ama Türk burjuvazisinin ulusal gücü bunu yapamayacak kadar zayıftır. Bunun sonucunda Türk burjuvazisi, bir toplum olmak için vazgeçilmez öğı olan dil yasağı koyacaktır. Ne

186

kendi dilini öğretebilecek, ne de toplumun kendi dilini konuşmasına izin verecektir. Hiç dilsiz bir toplum düşünülebilir mi? Dünyanın başka hiçbir yerinde böyle bir uygulama görülmüş müdür? Türk burjuvazisi, halkın maddi yaşam koşullarına saldıracaktır: geliştiremediğı için üretim araçlarını tahrip edecektir: halkı zorla çalıştıracak, zorla askere

alacakür. Çok şiddetli olan bu zora karşı el-betteki halkın tepkisi ortaya çıkacakur, ve çok geri toplumsal düzeyden dolayı Kürdistan'da, halkın bu tepkisi, ilkel bir tepki, kendiliğinden sürüklenme olmuştur, Türk burjuvazisinin bu saldırıları, Kürt hakim sınıflarının ekonomik ve siyasal çıkarlarını yok etmeye yöneliktir. Tarihte her sömürücü sınıf, ne kadar geri ve zayıf olursa olsun, çıkarlarını kaybetmemek ve korumak için mutlaka direnmiştir. Kürt hakim sınıflar da, Türk burjuvazisinin bu uygulamalarına karşı, siyasal ve ulusal bir amaç için değil, sadece kendi ekonomik çıkarlarını, dar aile ve aşiret çıkarlarını korumak için direnecektir.

İşte, Türk burjuvazisinin, toplumun her alandaki tüm değerlerine yönelik bu saldırılarına karşı, kendiliğinden, bilinçsiz ve örgütsüz olarak, 1925-1940 yılları arasında, halkın ve egemen sınıfların katıldığı bölgesel ve yerel düzeyde ayaklanmalar. Kürdistan toplumunun zor kullanması ortaya çıkmıştır. Denilebilir ki, Kürdistan'da bu dönemde ortaya çıkan ayaklanmalar, dünyada görülen en bilinçsiz ayaklanmalardandır. Hakim sınıflar açısından bu böyle olduğu gibi, halk açısından da -onları zaten hakim sınıflar bu dönemde zifi gibi kendilerine bağlamışlardır- bu, böyledir; yani halkın da siyasal ve ulusal bilinci fazla gelişmiş değildir. Modern toplumsal gelişme olmadığından bu ayaklanmalarda ciddi bir siyasal ve ulusal kurtuluş amacı, bir ulusal kurtuluş siyaseti ve bu doğrultuda modern bir örgütlenme yoktur: tam tersine her şeyiyle en geri, ortaçağın düşünce ve örgüt kalıntıları, aşiretçilik, tarikatçılık ve mezhepçilik içine hapsolünme vardır. Zaten planlanarak ve her alanda örgütlenerek geliştirilen ayaklanmalar değil, çok azgın, vahşi, katliamcı, her türlü toplumsal değeri tümüyle imhaya yönelik ulusal baskı uygulamalarına karşı duyulan kendiliğinden gelme tepkilerdir.

Tabiaü, bilinçlilik ve örgütlülük düzeyi böyle olan bu ayaklan-
187

malar, acaba başarıya ulaşabilirler miydi? Şimdi de bazı yönleriyle bu soruyu inceleyelim.

Bu dönemde Türk burjuvazisinin Kürdistan politikası, tam katliam düşünceleriyle, burasını ekonomik olarak sömürme, bunun için de sömürgeleştirme düşüncesinin birlikte bulunması, içice geçmesidir. Kürdistan halkını. Ermeniler ve Rumlar gibi yok edememekte, ama Kürdistan'ı normal kapitalist sömürü esaslarına göre de sömürgeleştirememektedir. Kürdistan halkını toptan katletmek istese, bu, bir azınlık değil milyonlarca insanın katledilmesi ve bir ülkenin boşaltılması olacaktır. Ayrıca bu durum, kendisine fazla yarar getirmeyecek, ekonomik sömürü amaçlarına hizmet etmeyecektir. Yine Kürdistan'm çok geniş ve çok dağlık olması, katliam uygulamaların fiilen çok zorlaştırmakta, büyük boyutlara ulaşmasını olanaksız kılmak tadır. Kürtler, eski meşhur geleneklerini uygulayarak dağlara çekilir, ilkel bir tarzda da olsa dağlarda varlıklarını koruyabilirler. Bu nedenlerle, Türk burjuvazisi, uzun süre çeşitli alanlarda gerçekleştirdiği katliam uygulamalarını halkın tümünün katledilmesi haline getirememektedir. Türk burjuvazisinin politikasını, o dönemde Kürdistan'a genel müfettiş olarak atanmış İbrahim Tali Öngören çiziyor; yıllarca ingiliz sömürgeciliğini incelemiş olan bu adam, Kürdistan'ı inceledikten sonra, " baskı ve katliamla halkın sindirilmesi ve bu temelde halkın inek gibi sağılarak iligine kadar sömürülmesi" politikasının burjuvazi için daha yararlı olduğu sonucuna varıyor ve daha sonra ekonomik olarak Kürdistan'ı sömürgeleştirmek amacıyla kemalist burjuvazinin önüne tamamen örgütsüz ve siyasal perspektiften yoksun olan Kürdistan halk kitlelerini çok kaba bir ulusal baskı sistemi içine alma politikasını koyuyor,

Türk burjuvazisinin bu biçimde belirlenen politikası, bu dönemde başarıya ulaşabilir miydi? Karşılaştırsak göreceğiz ki mutlaka başarıya ulaşacaktır. Bir yandan belli oranda ileri bir toplumsal yapıya dayanan Türk burjuvazisinin "Mısak-ı Milli" sınırları içinde tek bir Türk ulusu yaratma amacı, bunun için örgütlediği siyasal gücünü sürekli geliştirme ve egemen kılma doğrultusundaki örgütlü Çabası, ve yöntem olarak askeri ve siyasal zorunu katliama varıncaya

188

dek uygulaması; buna karşılık Öte yandan, Kürdistan'da çok geri, siyasal perspektiften, örgütlenmeden, ulusal gelişmeden ve amaçtan yoksun bir toplum ve bu paramparça toplumun her türlü maddi ve manevi yaşam araçlarına yönelen saldırıya karşı yalnız ve yalnız kendi yaşamını korumak için direnmesi vardır. Bütün bu koşullar gösteriyor ki, bu dönemde Kürdistan'da ilke! ayaklanmalar biçiminde ortaya çıkan hakim sınıfların önderlik ettiği zor, kemalist diktatörlük biçiminde somutlaşan Türk burjuva zoru karşısında başarısız kalmaya mahkumdur; ve böyle bir zor aracıyla yürütülen Türk burjuvazisinin politikası Kürdistan'da başarıya ulaşacaktır. Bütün bu yetersizliğe ve geriliğe karşın, Kürdistan'da ayaklanmalar olmak zorundaydı. Çünkü, canlı bir organizma olan bir toplum, kendisine karşı böyle azgın bir saldırıya geçen güce karşı, bu güç isterse kendisini iki günde yutabilecek bir canavar olsun, yine de direnecekti. Yani sonucunu hiç düşünmeden, Ermeniler ve Rumlar gibi yok olabileceğini hesap etmeden, elbetteki ayaklanacaktı. Zaten bilindiği gibi Kürdistan'da da katliamlar büyük oranda uygulamaya konmuştu; ama yine de bu toplum, devrimci bir önderlikten ve bilinçten yoksun da olsa bas kaldıracaktı. Bu ulusal baskı, başka türlü karşılanamazdı.

Bu dönemde Kürdistan'da ortaya çıkan direnmelerin yani ilkel ayaklanmaların, ulusal baskı ve zulme karşı olma gibi çok haklı bir özü vardır. Arna bu haklı özün. İlerici bir içerikle ortaya çıkmasını, mevcut hakim sınıfın fi ar önderliği engellemiştir. Bu ayaklanmalara önderlik eden sınıf, en azından kemalist burjuvazi gibi ulusal amaçlı hareket edebilse, sosyalizmi istemese bile en az kemalistler kadar ulusal bir kapitalist gelişmeyi isteseydi, belki de daha değişik gelişmelere yol açacaktı. Ama bu hareketler. Kürdistan'da, Türk burjuvazisine karşı Kürt burjuvazisini ve kapitalizmini yaratmayı da amaçlamıyordu. Bu nedenle, bu dönemde ortaya çıkan çatışmalar, iki egemen sınıfın milliyetçiliği arasındaki bir çatışma olmamış; Kürdistan tarafı bu konuma gelememiştir. Bu

durumu, Kürdistan'da-ki aşiretçi-feodal önderlik engellemiştir. Direnmeler haklı ve kutsal olmalarına rağmen, mevcut önderliğin gerici durumu, İleri bir toplumsal sistemi, en azından Türkiye'dekine denk bir toplum biçimini

189

gündemine alamayışı, böyle bir sınıf konumunda dahi olmayışı, hatta daha geri bir biçimde ekonomik olarak kendi dar aile, aşiret ve ağalık çıkarlarını, ideolojik olarak "islarn ümmetini" yani feodal ideolojisini, siyasal olarak Osmanlı sultanlarını geri getirme amacını öne çıkararak, aşiretçi-feodal önderlik, bu haklı direnmelerin devrimci bir ulusal kurtuluş mücadelesine varmasını engellemiştir. Bu nedenle bunlara İlerici ulusal kurtuluş siyasetine dönüşernemiş ilkel ayaklanmalar diyoruz. Haklı, ama ilkel!

Kürdistan'daki ayaklanmaların bu konumuna karşılık, kemalist diktatörlüğün Kürdistan'daki uygulamaları, tamamen haksız, gerici, birer vahşet, barbarlık örnekleridir. Kürdistan'daki üretici güçleri geliştirmeyi değil, yağma ve talanla tahrip etmeyi, dil ve kültür üzerinde tam bir yasaklama koyarak ulusal imhayı amaçlayan, bütün bunları her türlü keyfi saldırı ve katliamla yürüten, dünyada eşine ender rastlanan bir ulusal baskı sisteminin uygulanmasıdır.

Bu dönemde dünyada ulusal kurtuluş hareketleri, ya burjuva aydınları önderliğinde -örneğin, Hindistan'daki gibi- ya da komünistler önderliğinde -örneğin, Vietnam ve Çin'deki gibi- geliştiriliyordu. Kürdistan'daki ayaklanmaların başında ne burjuva aydınları -olsa bile tek tek- , ve ne de komünistler vardır -hiç yok- . Bu durumda, eğer Türkiye'de işçi sınıfı mücadelesi gelişebilse ve kemalist burjuvaziye karşı bir güç olabilse, bu gelişme Kürdistan'ı da etkileyebilecek ve ayaklanmalar içinde olan halkın kendi devrimci gücünü doğurabilecektir. Ama Türkiye'de de böyle bir gelişme yok; işçi sınıfı adına hareket ettiğini söyleyen güçler, büyük çoğunlukla kemalizmi desteklemek, Kürt ulusal sorununa ve Kürdistan'daki ayaklanmalara karşı duyarsız, hatalı bir tavır takınmak, ve hatta ke-malizmin Kürdistan'daki vahşetini destekleyip, övüp, onunla birlik olmak durumundadırlar. Ve bütün bunların sonucunda, Kürdistan'daki ayaklanmalar çağın gerisinde kalmış, bir ulusal kurtuluş akımı haline gelememiş, Ekim Devrimiyle ve ulusal kurtuluş hareketleriyle bağlantı kuramamıştır. Biz, bunlara ek olarak, mücadele yöntemlerinin çağdaş yöntemlerden uzak, çok ilkel olması, örgütlenmenin modern örgüt biçimlerinden uzak, çok ilkel aşiretçi-feodal örgütlenme olması, hatta daha doğru olarak örgütsüzlüğün hakim

190

bulunması, bunlar içinde bir parti örgütünün bile olmaması, -olsa bile adı var. fakat kendileri yoktur- gibi nedenleri saymaya gerek bile görmüyoruz.

Bütün bu açıklamalarımızı toparlar, ve sorumluyu cevaplırsak: Ekim Devriminden ve Sovyetler Birliği'nden destek gören, içte kapitalist ekonomik temelini sürekli geliştiren, askeri ve siyasal şiddeti elinde tek eli e s ti ren, yani sağlam bir siyasa! konumu olan, bunu ulusal bir konuma büründürebilen, kapitalizmin çeşitli zaaflarından ve avantajlarından yararlanabilen, çağına göre biraz uyanık -dar görüşlülüğü de açık, arna yine de bu durum onun uyanık olmasını engellemiyor- olan Türk burjuvazisine ve onun kemalist zoruna karşılık; Ekim Devrimiyle bağlantı kuramamış olan, ortaçağ toplumsal yapısına dayanan, bir ulusal kurtuluş siyaseti içine giremeyen, modern bir örgütlenmeyi tanımayan, savaş yöntemleri de ilkel bir ayaklanmadan ibaret olan, halkın da katıldığı Kürdistan'daki ayaklanmalar, yani Kürdi s tan'd a ortaya çıkan zor, bu dönemde başarıya ulaşamayacaktı. Bu nedenlerden dolayı, bu dönemde Türk burjuvazisi, onun zor sistemi Kürdistan'da egemen olacaktı.

Demek ki, koşulların bu biçimde irdelenmesi, kemalist burjuvazinin neden Kürdistan'da egemen olduğunu ve buna karşı Kürt ayaklanmalarının neden yenildiğini açıklamaya yetmektedir. Yine bir örnek ve re çek ol ursak. 1938'lerde - bizde de direnmelerin olduğu dönemdir-, Çin'de, bazı güçler Habeşistan yenilgisini örnek göstererek teslimiyetçiliği geliştirmeye çalışıyorlar. Çin'de bu yenilgi örnek olarak gösterilirken, aynı şekilde Kürdistan'daki durum da örnek gösterilebilirdi. Arna bunun örnek olarak alınmaması, belki de Kürdistan'daki durumun uluslararası kamuoyu tarafından bilinmemesi, kemalist tekerciliğin bunu da engellemiş olmasındandır. Habeşistan yenilgisinin nedenlerini. Mao şöyle izah ediyor: - 'Habeşistan niçin yenildi? Birincisi, Habeşistan sadece zayıf değil, küçüktü de. ikincisi, Habeşistan Çin kadar ileri değildi; kölelikten serflik sistemine geçmekte olan. Komünist Fanisi söyle dursun ne burjuva partileri ve ne de kapitalizmi olan, Sekizinci Hareket Ordusu şöyle dursun, Çin ordusuna benzeyen bir ordusu bile olmayan bir ülkeydi. Üçüncüsü, düşmanın karşısında tutunamadı

191

ve uluslararası yardım gelene kadar bekleyemedi, savaşı bir bayına vermek zorunda kaldı. Dördüncüsü ve en önemlisi, italya'ya karşı verdiği savaşın yönetiminde yanlışlıklar vardı. Bunlardan dolayı, Habeşistan, boyunduruk altına alındı. »*⁸ Kürdistan'daki durum, her yönüyle daha geridir; bu açıdan yenilginin nedenleri daha çok izah edilir yanlara sahiptir.

Kürdistan'da 1925-40 yılları arasında ortaya çıkan ve özellikleri böyle olan ayaklanmaları, her türlü zor yöntemiyle ve kanla ezen kemalist burjuvazi, askeri işgali tamamlayıp, kapitalist siyasal egemenliğini kurarak, Kürt hakim sınıflarının askeri ve siyasal güçlerini tümüyle ortadan kaldırıp, ekonomik çıkarlarını iyice sınırlayarak, kendi ekonomik, sosyal ve ulusal yayılması için Kürdistan'ı hazır hale getirdi.

1945-1960 Dönemi

Bu dönemde, bir yandan Türkiye'nin emperyalizme bağımlılığı artar ve kemalizmin büyümesi ortaya çıkarken, öte yandan buna uygun olarak Kürdistan'daki egemenlik ve zor kullanımı da, önceki döneme göre biraz değişiklik gösterir.

Türkiye'de devletçilik temelinde gelişen kapitalizm, özellikle ikinci Dünya Savaşı yıllarındaki uygulamalarla büyümüş ve büyük burjuva sınıfın oluşmaya başlamasına yolaçmıştır. Kemalist iktidarın birinci döneminde tüm burjuva kesimlerin çıkarlarına hizmet eden devlet kapitalizmi temelinde. Türk burjuvazisi, tarihinde ö-nemli bir sermaye birikimine ulaşabilmişti. Böyle bir kapitalist gelişme, kendi içinde ayrışma gösteren burjuva kesimlerden orta ve küçük-burjuvazi aleyhine, büyük burjuvazi lehine bir yönelime girerken, büyük burjuvazinin çıkarları, ekonomi ve devletteki egemenliği yavaş yavaş gelişme gösterdi.

İkinci Dünya Savaşından sonra onaya çıkan yeni uluslararası koşullarda bu durum daha da belirginleşerek, büyük sermaye lehine iç ve dış politikalara gereksinim duyuldu. Bunun sonucu olarak, o zamana kadar tüm varlıklı kesimlerin, toprak ağalarının, kompra-

192

dorlann, orta burjuvazinin ve küçük-burjuvazinin bir kesiminin oriak çıkarlarını siyasal planda (emsil eden ve bunların bur-juvalaştnlması politikasını izleyen CHP. ayrışarak, içinde daha çok büyük toprak ağalarının, komprador ve ticaret burjuvazisinin, banka sermayedarlarının önemli bir kesiminin çıkarlarını somutlaştıran, güncel durumda bunu daha iyi koruma iddiasında ofan DP ortaya çıktı. Bu parti, dışta daha çok emperyalizm yanlısı ve içte de daha *çok* büyük burjuvazinin çıkarlarına yönelik bir politika izleyerek, dıştan da destek bulunca, iktidar olmakta güçlük çekmedi. 1950-60 döneminde iktidar olan DP, o zaman dünya genelinde yükselen ABD emperyalizminin yeni sömürgecilik sistemi İçine girdi. Daha CHP iktidarı döneminde, 1947'lerde, Truman Doktrini ile ABD'nin yeni sömürgecilik ağına takılan Türk egemen sınıflan, DP döneminde böylece bu tip adımları daha da siki aştırdı lar.

İki dünya savaşı arasındaki iç ve dış politikalarını ikinci Dünya Savaşından sonra ortaya çıkan yeni uluslararası ve ulusal koşullara hızla uyarlayan Türk hakim sınıflan, iç ve dış politikada daha çok siyasal gericiliğe yönelerek, ekonomik siyasi ve askeri yönlerini ABD emperyalizmine ve onun yeni sömürgeciliğine çevirdiler. NATO ve CENTO'ya giriş. ABD İle yapılan ikili anlaşmalar, uluslararası lekelci sermayenin Türkiye'ye girişi, buna bağımlı gelişen işbirlikçi sermayenin rolünün artması, tarımda kapitalizmin daha hızlı gelişmesi, siyasal gericiliğe yönelimin hız kazanması, dış politikada anti-komunizm ve ulusal kurtuluş hareketlerine düşmanlık, bütün bu yönelimler, Türkiye'deki kapitalist gelişmeye ve bu gelişme içinde büyük burjuvazinin sağladığı yere uygundu. Ve bu durum, artık Türkiye'nin değişik bir konuma, emperyalizme tamamen bağımlılığa, yeni sömürgeleşme doğrultusunda bir yöne girdiğinin açık kanıtıdır.

Böylesi gelişmelere açık olan Türkiye'nin, önemli stratejik coğrafi konuma sahip olan Ortadoğu 'da ve Sovyetler Birliği'nin bağnn-da yer alması, emperyalistlerin gözünde onun önemini daha da büyütüyordu. Geri bir tanım ülkesinde, devlet kapitalizmi temelinde sermaye birikiminin önemli bir noktaya geldiği ilk ülkelerden biri olan Türkiye'de, burjuvazi, bu dönemde ancak uluslararası tekeller-

193

le işbirliğine yönelerek, emperyalist sermayeyle daha çok ilişkiye açılarak, kendi sermayesini büyütebileceğini anlamıştı. Ve dünya genelinde sosyalist ülkeler, proletarya ve ulusal kurtuluş hareketleri ile emperyalist ülkeler arasındaki kampaşmada, yani iki kampın daha da ayrışması ortamında, Türk burjuvazisi, tercihini emperyalist kamptan yana yaptı ve böyle yapmaktan başka çaresi de yoktu. Artık o, Ortadoğu'da, kuzeyde Sovyetler Birliği'ne, güneyde ve doğuda ulusal kurtuluş hareketlerine karşı geliştirilen emperyalist politikanın içine girmişti. CENTO bu amaçla geliştirilmiş, NATO'ya bu amaçla girilmiş ve içte ekonomi bu duruma göre ayarlanmıştı. Ve artık, bu politikanın başanlı olabilmesi için her türlü devrimci gelişme en sen önlemlerle bastırılıyor, siyasal gericilik her alanda yoğunlaştırdı y ordu. Kısaca dünyanın çeşitli yörelerinde ABD'ye bağımlı geliştirilen yeni sömürgecilik örneklerinden birisini de Türkiye oluştuyordu. Bu durum, sadece dış politikada yapılan bir tercih değil, iç ve dış politikada, ekonomiden kültüre kadar tüm alanları kapsayan bir yöneliştir ve yapısaldir, Türkiye'nin tamamen emperyalist sistem içinde yer alması ve bu sisteme bağımlı bir yeni sömürge olması durumu vardır.

Bu dönemde Türkiye'de meydana gelen bu değişiklikler Kürdis-tan'a da yansarak, Türk devletinin Kürdistan politikası, değişen bu yeni iç ve dış politikasına göre belirlendi. Türkiye'de kapitalist gelişme belli ölçüde olmuş, kapitalist sömürü yöntemleri geliştirilmiş, uluslararası tekellerle işbirliğine gidilerek yabancı sermayenin Türkiye'ye çekimi sağlanmış ve bu temelde gelişmeler biraz daha hızlandırılmıştı. Bunun dışa yansması olarak, dış politika alanında emperyalizmle sıkı bağlar içine girilmesi sonucunda, Türkiye Cumhuriyetinin Kürdistan politikası emperyalizmin Ortadoğu politikasıyla sıkı bir bağıllık içine alındı; emperyalizmin Sovyetler Birliği'ne ve Ortadoğu'daki ulusal kurtuluş hareketlerine karşı genelde yöneldiği strateji içinde bir parça, bu stratejinin önemli bir halkası haline getirildi. Dolayısıyla artık yalnızca Türk burjuvazisinin çıkarları doğrultusunda değil, aynı zamanda emperyalizmin de çıkarları doğrultusunda oluşturulan bir Kürdistan politikası vardı. Böylece, Türkiye'nin emperyalist sisteme sıkı bağıllığı,

194

kendi egemenliği alanda olan Kürdistan üzerinde emperyalizmin etkisinin gelişmesine, Kürdistan'ın emperyalizmin egemenlik alam içine girmesine yolaçtı. Kürdistan üzerinde uygulanan baskı ve sömürünün geliştirilmesinde emperyalizmin payı da bu dönemde hayli arttı.

1923-45 döneminin daha çok işgal ve istilâ dönemi olduğu, katliam ve talanlarla sürdürülen yoğun bir baskı ve sömürünün uygulandığı, çok *az* bir ajan kesim dışında egemen ve ezilen sınıflarıyla tüm Kürdistan toplumunun

hedef alındığı, tanı bir ulusal imha politikasının güdüldüğü, ve tüm bu uygulamalardan çok büyük oranda şoven Türk burjuvazisinin sorumlu olduğu belirtilmişti. Bu dönemde İse, başarıya ulaşmış askerî işgal ve egemenlik temeli ü-zerinde Türk burjuvazisinin siyasi egemenliği pekiştirildi ve buna dayanarak ekonomik sömürünün geliştirilmesine başlandı. İlk dönemde ortaya çıkan ayaklanmaları ezdikten, halk üzerinde katliamlar uyguladıktan ve kendisine karşı direnen Kürt hakim sınıflarını ekonomik ve siyasi güçlerinden uzaklaştırdıktan sonra, Türk burjuvazisi, bu dönemde, Kürt feodal ve aşiret reislerini, eğer ayakta kalmak istiyorlarsa kendilerine tam teslimiyet, kendi sınıfsal, ekonomik, kültürel her alandaki çıkarlarının bir uzantısı ve tümüyle Türk ulusundan olma temelinde, Türk ulusunun ayrılmaz bir parçası olmayı kabul etme temelinde kendi içine çekme, bu uygulamaları kabul ettikleri oranda onların Kürdistan'daki sömürülerine yeniden olanak tanıma, Kürdistan halkı üzerindeki sınıfsal baskılarına gözyumma ve bu baskıyı geliştirmelerine izin verme politikasını izledi. Özellikle bu dönemde emperyalizmin yerel gerici sınıfları geliştirme ve kapitalizmi istisnasız dünyanın her alanına yayma politikası, Türk burjuvazisinin kendine Kürdistan'da destek bulma ihtiyacıyla birleşince, tam teslimiyet ve Türk burjuva ulusal yapısı içinde erime temeli üzerinde Kürdistan'da yeniden tamamen yapay, ulusal inkarcı ve ajan nitelikli birfeodal-komprador tabakanın oluşturulduğu, Kürdistan halkı üzerinde bunların sınıfsal baskısının geliştirildiği, bu yöntemle Kürdistan'da Türk burjuvazisinin ve genelde emperyalizmin denetiminin sağlanmaya çalışıldığı görülmektedir. Kısaca Türk burjuvazisinin bu politikası, Kürt hakim sınıf-

195
larına karşı sertlik, cezalandırma yerine, daha önce uygulanan bu politikanın başarısı temelinde, artık bunları Türk burjuva ulusal yapısının ayrılmaz bir parçası olarak görme, Türk ulusal birliği ve bütünlüğünün, Kürdistan'ı da bu hakim ulusal yapı içinde eritme politikasının muhafızları, bekçileri olarak bu egemen kesimi halk içinde tutma, kendi ulusal politikasını (hakim ulus politikasını) , baskı, asimilasyon ve sömürü politikasını bunlar aracılığıyla sürdürme biçimindedir.

Bu dönemde Kürdistan'da şekillendirilen ve ağalardan, şeyhlerden, aşiret reislerinden ve özümsemiş bazı burjuva aydınlarından oluşan bu kesim, dünyanın diğer yörelerindeki işbirlikçi kesimlerden daha farklı bir yapıyı yansıtmaktadır. Kürt halkının ulusal değerleriyle her türlü ilişkisini koparan ve tüm ulusal değerleri inkâr eden, Kürdistan'da Türk ulusunun egemenliğini meşrulaştıran, bu egemenliğin ayrılmaz bir parçası olan, Türk ulusu içinde erimeyi gönüllü olarak kabul eden, Türk burjuvazisinin ulusal baskı sisteminin ve sömürüsünün sağlam temsilcisi olan bu kesim, Kürdistan'daki ulusal sınıf ve tabakalardan değil, düpedüz hakim ulustan sayılacak ve onun Kürdistan'daki azgın temsilcileri olarak görülecek bir noktaya gelmiş bulunmaktadır. Türk burjuvazisinin askerî zor politikasının Kürdistan'da başarıya ulaşması temelinde hakim sınıfların her türlü gücünün ezilmesiyle, onlardan oluşturulan ve tamamen ajan nitelikte olan bu kesimin, asimilasyonu da gönüllü olarak kabul ettiği, Türk burjuva egemenliği altında ve Türk ulusu içinde ancak sınıfsal çıkarlarını sürdürebildiği, halk üzerindeki sömürüsünün ancak Türk devletinin varlığıyla mümkün olabildiği, Türk devletinin varlığı olmadan bunların da yaşama hakkının ve yerinin olmayacağı, kısaca bunların sınıfsal varlığının tümüyle Türk devletinin, Türk burjuvazisinin varlığına bağlı bir hale geldiği, kaderlerinin binbir ilimikle Türk burjuvazisinin ekonomik, politik, kültürel gücüne bağımlı olduğu görülmektedir. Bütün bunlar göstermektedir ki, bu dönemde Kürdistan'da, ekonomik alanda sömürgeci kapitalizmin sınırlı olarak gelişmesi, ama daha çok da sosyal ve siyasal alanda böylesine olumsuz ve karanlık bir yapının oluşması vardır. Dünyanın diğer ülkelerinde ikinci dünya

savaşından sonra burjuvazinin de içinde yer aldığı ulusal kurtuluş hareketleri hızla gelişirken, Kürdistan'da tersine bir sürecin işlemesi, egemen sınıfların değil böyle bir ulusal kurtuluşa kalkma; yenilgi ve teslimiyet temelinde hakim ulus içinde erime sürecine girmesi, ulusal değerlerin bu dönemde daha hızlı bir şekilde İmhaya uğraması, ulusal baskının askerî hakimiyet temelinde güçlü bir siyasal egemenliğe kavuşması ve Kürdistan'da kendisine güçlü bir sosyal dayanak yaratması, toprak ağaları, kompradorlar ve uşak aydınlardan oluşan bu hain sosyal gücün aşiretçi-feodal ideolojiyle, din ideolojisiyle toplum üzerindeki egemenliğini güçlendirmesi vardır. Türk kapitalizminin uluslararası tekellerle, Türk burjuvazisinin emperyalizmle ilişkilerinin güçlenmesiyle birlikte böyle bir gelişmenin daha da hızlandığı, bu politikanın emperyalizmin Türkiye'ye uyguladığı yeni sömürgecilikle de uyum gösterdiği, onunla çelişmediği, tersine bir bütünlük arzettiği görülür. Dolayısıyla bu dönemde, her taraftan ortaya çıkan ulusal kurtuluş hareketlerindeki yükselmeye karşılık, Kürdistan'ın daha çok bir durgunluğa ve karanlığa itilmesi, genelde dünya halklarının ulusal kurtuluş yönündeki atılımına karşılık, Kürdistan'da ulusal değerlerin daha çok imhası ve ulusal yapının büzülmesi sözkonusudur.

Bu dönemde Kürdistan'ın halk güçleri çok zayıftı ve atılım yapabilecek bir durumda değildi. Kürdistan'da sömürgeci kapitalizmin gelişmesi çok cılızdı; ancak stratejik alanlardaki hammadde kaynaklarının değerlendirilmesi, sömürgeciliğin askerî ve siyasi çıkarlarına göre bazı kolonilerin oluşturulması, ve bunun için bazı kentlerin seçilmesi sözkonusuydu. Yani Kürdistan'ın halk güçlerinin atılım yapmasına elverecek bir kapitalist gelişme henüz yoktu ve eski durgun feodal toplum yapısının çözülmesi henüz çok sınırlı idi. Yüzyıllardan beri olduğu gibi mezhepçilik ve tarikatçılık biçimindeki din ideolojisi, aşiretçilik toplum üzerinde egemendi. Yine Türk burjuvazisinin ulusal asimilasyon uygulamaları hızla geliştiriliyordu ve kentleşme, çok sınırlı aydınlanma ancak bu asimilasyon temelinde oluyordu. Ekonomik, sosyal ve siyasal alanlarda böyle olumsuz gelişmeler ve güçlenen sömürgeci egemenlik altında, halk güçlerinin uyanması, kendi öz sınıfsal ve ulusal çıkarları doğrultusunda

bir politika ve mücadele içine girmesi mümkün olmuyordu. Ortaya çıkan tek tek aydınlar da daha çok usaklaşmış, özümsemiş egemen sınıftan geliyor, ve bunlar, ulusal kurtuluşçu politikaya ve mücadeleye asgari planda da olsa itibar etmiyorlardı.

Bu nedenlerle bu dönem, Kürdistan'da karanlığın, durgunluğun ve suskunluğun egemen olduğu bir dönemdir. Türk burjuvazisinin tarihinde bu döneme, Kürdistan'da askeri hakimiyet temeli üzerinde siyasi egemenliğini kurma, buna yerli bir sosyal dayanak yaratma, Kürdistan'ı emperyalizme bağlama, uluslararası tekellerle bütünleşme temelinde Kürdistan'da kapitalizmi geliştirmeye ve e-ekonomik sömürgeciliğe açmaya hazırlanma dönemi denir. Bu dönemi, Türk ve Kürt egemen sınıflar açısından ekonomik sömürgeciliğe hazırlama dönemi, halk güçleri açısından ela sosyal ve siyasal planda gelişmesinin şartlarının hazırlandığı ya da olgunlaşmaya başladığı dönemi olarak değerlendirebiliriz. Bu dönem, böyle sessiz geçmesine rağmen, daha ileri gelişmelere temel hazırlamış, bu temelde ekonomik, sosyal, siyasal tüm alanlarda gelişen Türk sömürgeciliği, Kürdistan'ın toplumsal yapısında belli değişimlere yol açarak, bunun üzerinde halk güçlerinin atılımı, ulusal kurtuluşçu bir politika ve mücadele ortaya çıkmıştır.

KÜRDİSTAN'DA ULUSAL KURTULUŞ SİYASETİ VE DEVRİMCİ SAVAŞ

Karşı-devrim güçleriyle devrim güçlerinin, faşist Türk sömürge-cileriyle Kürdistan halkının, buraya kadar gelişimini incelediğimiz Türk burjuvazisinin gerici zoruyla Kürdistan halkının devrimci şiddetinin amansız bir çatışma içinde olduğu ve giderek savaşa doğru ilerlediği günümüz Kürdistan'mda, bu gerici ve devrimci zorun özelliklerinin ve dayanaklarının incelenmesi, Kürdistan'ın geleceğinin nasıl olacağını ve buraya hangi yolla ulaşılabileceğinin görülmesi ve bilinmesi açısından hem gerekli, hem de yararlı olacaktır. Bu nedenle, burada sorunu önce gerici zor, daha sonra da devrimci zor açısından ele alacağız.

199

Karşı-devrimci Türk Burjuva Zorunun Dayanaktan ve Özellikleri

İkinci Dünya Savaşından sonra hızla yükselen ulusal kurtuluş hareketlen karşısında eski sömürgecilik biçimlerini yasatamayan emperyalizmin, yeni tip bir sömürgeciliğe yöneldiği, gelişen bilimsel ve teknik temeline uygun olarak eski bilimsel ve teknik kazamm-lannı -fabrika, vb. üretim araçlarını- yeni sömürgelere monte etmeye çalıştığı, emperyalizme bağımlı bir sanayi kapitalizmi geliştirilmesinin ABD'nin yeni sömürgeciliğinin temel ekonomik özünü oluşturduğu, bu temelde uluslararası tekerci burjuvazinin uzantısı biçiminde yeni sömürgelerde gelişen işbirlikçi sanayi burjuvazisinin hızla öne çıkarıldığı, ekonomide ve devlette bu kesimin önderliğine ağırlık verildiği, bu kesimin ekonomik alanda tekerciliği geliştirdiği, siyasal alanda faşizme yöneldiği, dışta da emperyalist politikanın temel dayanaklarından biri haline geldiği daha önce belirtilmişti. İşte Türkiye'de de, 1950'lerden itibaren başlayan ve 1960'larda belli bir sıçrama yapan böyle bir ekonomik ve sosyal gelişme vardır. Emperyalizme bağımlılık temelinde, 1950'lerden itibaren Türkiye'de geliştirilen dışa bağımlı ve montaja dayalı kapitalizm, aynı temelde 1960'lardan itibaren giderek tekelleşmiştir. Bu gelişmeye bağlı olarak sosyal yapı da değişmiş, burjuvazinin kendi içinde ayrışması hızlanmış, 1960'lardan sonra oluşan işbirlik-çi-tekerci burjuvazinin ekonomide ve devlette etkinliği giderek gelişmiştir. Bu durum, genel olarak emperyalizmin ve özel olarak da ABD emperyalizminin bu dönemdeki politikasının Türkiye'ye yansıtılmış bir biçimdir.

1950-60 döneminde Türk kapitalizminin büyümesine bağlı olarak burjuvazi İçinden bir kesim de büyümüş, gelişen sanayi temelinde bir sanayi burjuvazisi oluşmuş, orta ve küçük-burjuvazi ayrışmış, emekçi sınıfların gelişimi hızlanmış ve bütün bu gelişmeler, devlette etkinlik kurma savaşımına, sert sınıf mücadelesine yol açmıştır. İşte 27 Mayıs darbesi, bu mücadelenin bir sonucu.

200

Türkiye'deki sınıf çelişkilerinin bu aşamadaki yansıması ve patlamasıdır. 27 Mayıs darbesi, devlette etkinliğini geliştiren ve diğer kesimlerin çıkarlarını sınırlandıran komprador ve büyük burjuvazi ile ticaret burjuvazisine karşı, eski etkinliğini korumak isteyen orta ve küçük-burjuvazi ile etkinliğini geliştirmek isteyen sanayi burjuvazisinin bir tepkisi olarak ortaya çıkmıştır. 1961 Anayasası, devlet içinde etkinlik kurma doğrultusundaki bu boğuşmanın ta kendisi, onun hukuki çerçevesidir. Ancak darbeden en çok yararlanan, uluslararası tekellerin bir uzantısı olarak gelişen Türk sanayi kapitalizminin temsilcisi burjuva kesim olmuş, darbeden kısa süre sonra gelişmenin yönü bu kesimin çıkarları doğrultusuna girmiştir. AP olayı, bunun parti düzeyine yansımış biçimdir. Ama Türkiye'de bu kesim henüz zayıf olduğu ve daha gelişiminin başlangıcında bulunduğu için, devlette etkinliklerini belli ölçülerde sürdüren ticaret burjuvazisiyle orta ve küçük-burjuvaziye ve emperyalizme bağımlı sanayi kapitalizmi geliştikçe nicelik ve nitelik olarak hızla gelişen işçi sınıfına ve tanmda kapitalizm geliştikçe oluşan tarım proletaryasına ve yoksul köylülüğe karşı, devlette ve ekonomide etkinliğini kurabilmek için sert savaşım vermesi, kendine en yakın olanlarıyla belli dönemler ittifak kurarak onları kendi yörüngesine çekerken, kendinden uzak olan güçleri de sert uygulamalarla baskı altına alması gerekiyordu; ve 1960'tan sonraki uygulamalarda hep bu yönlü oldu.

Yeni sömürgeciliğin, ABD emperyalizmiyle bağımlı ülkelerin egemen sınıflarının bir suç ortaklığı olduğunu, bu ortaklığın esas özünün ve anlamının halkların ulusal kurtuluş hareketlerini boğmak için yönelttikleri gerici şiddet uygulaması olduğunu ilk bölümde belirtmiştik. Yeni sömürgeciliğin bu esas niteliği, denilebilir ki dünyada en açık ve en tam kimliğine, ABD emperyalizmi gibi dünyada bu işin mimarı olan güç ile, Türk burjuvazisi gibi kendisini bir zor

olayı olarak doğuran, bir zor olayı olarak örgütleyen ve bu özelliğini sürekli geliştiren gücün birliğinde, Türkiye'de kavuşmuştur. Ekonomik ve toplumsal temelini bulamadığı için faşizm olamayan Kemalizm ve kemalist diktatörlük, 1960'tan sonra emperyalizme bağımlılık temelinde gelişen ve tekelleşen işbirlikçi kapitalist temele

201

kavuştukça faşizme dönüşmüş; bu kapitalizmin egemen gücü olan işbirlikçi-tekelleşen Türk burjuvazisinin ideolojik ve politik eğilimi faşizm olmuştur.

Kendi başına leke l le sem ey e n ve emperyalist bir güç olamayan Türk kapitalizmi (esas eğilim emperyalist bir güç olmak olmasına karşın, tarihi, somut, uluslararası koşullar buna imkân vermemiştir) emperyalizme bağımlılık içinde tekelleştikçe oluşan ve gelişen İş-birlikçi-tekelleşen Türk burjuvazisi elinde, kemaüst ideoloji ve politika, faşist ideoloji ve politikaya dönüşmüş, bu sınıf elinde 1960'tan sonraki gelişmeler devletin faşistleştirilmesi biçiminde olmuştur. Bu sınıf diğer sınıf, ve tabakaları ekonomik planda zayıf düşürmek İsterken, aynı zamanda bu güçleri sosyal ve siyasal planda da baskı altına almak istemiş, ya da ekonomideki egemenliğini bu yolla gerçekleştirmeye yönelmiştir. İşte, 1960'lardan itibaren bir yandan MHP biçiminde sivil kanatlı faşist gücün ortaya çıkarılması, öte yandan ordu içinde "özel harp dairesi" biçiminde faşist mihrakların örgütlenmesi bu nedenledir. Bu durum, yeni sömürgecilik uygulamalarıyla ortaya çıkan işbirlikçi kesimlerin önderliğindeki politikaların diğer sınıf ve tabakalara zorla kabul ettirilmesi, bunun için de anti-komünist, halk düşmanı, kanlı terörcü faşist mihrakların şiddet temelinde ortaya **çıkartılması**, bu politikaya karşı gelececek her türlü toplumsal, siyasal muhalefetin ezilmesi biçiminde dünya genelindeki uygulamanın artık Türkiye'de de somutlaşmasıdır. Ve bütün bunların planlanması, daha çok ABD'de Pentagon'da yapılmıştır. Esas ve ağırlıklı olarak böyle bir gelişmeyi ortaya çıkarmış olan 27 Mayıs darbesinin ve bu darbe sonucunda oluşturulan anayasanın, küçük ve orta burjuvazinin bir kesiminin de çıkarlarını ifade eden bazı "demokratik" görünümüne maddeler içermiş olması, dönemin bu esas gelişme özelliğini örtbas edemez. Bu tali ve aldatmacalı noktalar, Türkiye'de 1960'lardan itibaren demokratik bir gelişme içine girildiği, demokratik anayasal hakların kullanıldığı, arUk demokrasinin sınırlarının genişlemeye başladığı anlamına gelemez. Türkiye'nin özelliklerinden kaynaklanan ve eskiden beri devlet içinde bazı kesimlerin çıkarlarını dile getiren bu maddeler, gelişmenin

202

gerçek, hakim yönünü belirlemekten uzaktır. Ve daha çok bunlar, esas olan zor politikasını, ABD yanlısı sivil ve asker faşist kliklerin geliştirilmesi politikasını örtbas etmenin araçları olma rolünü oynamışlardır. Ama gerçek böyle olmasına rağmen, gelişen halk hareketinin önderliğini ele geçirerek 1920'lerden sonra burjuva gericiliğine ve halk düşmanı karakterine dönüştüren Kemalizmi allayıp pullayarak kuyruğuna takılan "sol"un devamı olan Türkiye "sol"u, bu dönemde de aynı yanılığını sürdürmüştür. Yeni sömürgecilğe karşı, onun gerçek yüzünü, toplumda ve devletteki egemen yanını görerek buna göre bir mücadeleye hazırlanma ve böyle bir mücadele geliştirme yerine, "anayasal hakları kullanma" adı altında hareket etmiş ve bu "hakları genişletme" uğrunda bir mücadele içine girmiştir. Bu dönemde Türk solunun, örnekleri Küba ve Vietnam'da görüldüğü gibi bir halk savaşımını Türkiye'de geliştirme yerine, hiçbir güvencesi olmayan sözde anayasal demokratik haklarını kullanma ve genişletme mücadelesi içine girmiş olması, küçük-burjuvazinin tam bir dar görüşlülüğü idi, ve bu temelde verilen sol mücadelenin de halkın gerçek çıkarlarını dile getirmesi beklenemezdi. Halk mücadelesini geliştirme, devrimci halk savaşımının araçlarını oluşturma, buna hazırlanma ve böyle bir savaşım içine girme yerine, solun, bu sözde anayasal hakların kullanılması çerçevesinde bir mücadele içine girmesi ve bunu tercih etmesi, anti-emperyalist devrimci-demokratik mücadele içinde tam bir sapmaydı. Daha sonra, 12 Mart ve 12 Eylül'de Türkiye solunun güçlü darbeler yemesinde, bu sapkın anlayışın payı büyük oldu.

Türkiye'de, 1960'lardan 1980'lere doğru esas yönü faşizmin güçlendirilmesi, bunun ekonomik ve sosyal temelini yaratılması olan bir gelişme vardır. Ve bu gelişme, emperyalist sistemin dünya genelindeki bunalımı, bu bunalımın 1950 ve 60 sonlarında iyice derinleşmesi, emperyalizme bağımlılık altında tekelleşen Türk kapitalizminin bunalımını daha da yoğunlaştırması ortamında olmuştur. Emperyalist bunalımların Türkiye'ye yansması, böyle ekonomik ve sosyal gelişme ile birleşince, Türk kapitalizminin çürüme, can çekişme sürecinin daha hızlı bir şekilde bu yıllarda başladığı görülecektir. Şiryaandan böyle bir bunalımlı ortamın sürekli geliştiği,

203

öte yandan bundan zarar gören halk yığınlarının gelişen muhalefetinin ciddi boyutlara ulaştığı 1970 başlarında, bilinen 12 Mart faşist askeri darbe deneyi vardır. Bu darbe, finans kapitalin Türkiye'de tam hakimiyet kurma savaşımının önemli bir parçası ve atılımıdır. 1964'lerden 1971'lere kadar süren AP iktidarı, finans kapitali ekonomide ve devlette biraz geliştirmişti. Ama böyle bir iktidar altında hem egemen sınıflar içindeki çelişkinin yoğunlaşması ve hem de iktidara karşı halk muhalefetinin anması ve sertleşmesi, finans kapitali böyle bir darbeye İtti. Bu darbe ile, ekonomide tekellerin egemenliği gerçekleşirken, devlette de faşistleşme belli bir atılım kaydetti.

Ama henüz zayıf olan halk muhalefetinin kolayca ezilebilmesi, egemen yapıdaki çelişkilerin de finans kapitalin çıkarları doğrultusunda kısmen çözülebilmesi, buna rağmen CHP, MSP gibi güçlerin temsil ettiği ticaret burjuvazisinin, orta ve küçük-burjuvazinin bazı kesimlerinin tümüyle susturulamaması sonucunda, finans kapital bu kanlı diktatörlüğünü uzun süreli kılamayarak, egemen sınıflar içinde yeni bir uzlaşmaya gidildi ve bu durum kendisini 1973 seçim olayında yansıttı. Bu tarihten itibaren 1980'lere kadar Türk egemen sınıflarının siyasal yönetimi, bir

yandan CHP, MSP gibi işbirlikçi-tekelci sermayenin belli bir kesimi ile orta sermayenin belli bir kesiminin çıkarlarını yansıtan güçlerin koalisyonu, öte yandan AP, MHP gibi tamamen işbirlikçi-tekelci sermayenin çıkarlarını yansıtan faşizm yanlısı güçlerin koalisyonu ile sürdürüldü.

Bu dönem, bir yandan "özel harp dairesi" biçiminde ordu içinde örgütlenen faşist güçlerin eliyle, diğer yandan MHP gibi sivil-faşist güçler tarafından daha sonraki faşist diktaya bir hazırlık dönemidir. Aynı dönemde, üçüncü genel bunalım evresinin en derin, en genel ve sürekli bir bunalım dönemine giren emperyalist sistemi ayakta tutabilmek için, ABD'nin içte siyasal gericiliği alabildiğine geliştirirken, uydulannda da askeri faşist diktalara yöneldiği, her alanda azgın gerici zor politikasını uyguladığı bilinmektedir. İşte buna paralel olarak Türkiye'de de, ABD emperyalizminin çıkarları doğrultusunda, buna bağımlı olarak gelişen ve yaşanan bunalımdan en şiddetli bir biçimde etkilenen Türk kapitalizmini yaşatmak için as-

204

keri-faşist diktaya hazırlanılmış, CHP ve MSP örneğinde görüldüğü gibi katıksız finans kapital politikası önünde zaman zaman sınırlı engeller çıkaran güçlerden kurtulunmak istenmişti. Aynı uzun bir süreden beri ABD yanlısı sivil kliklerin aşınması, bu güçlerin toplum üzerinde artık etkinliklerinin ve itibarlarının kalmaması, daha otoriter bir yönetimin ancak askeri kliklerle yürütülebileceğini ortaya çıkarıyordu. Zaten Türkiye tarihinde ve toplumunda ordunun itibarının yüksek olması, Kemalizm hamuruyla yoğrulmuş olan Türk ordusunun her türlü gericiliği içinde barındırarak faşist gelişmeye açık olması, MHP'nin yarattığı terörle tabanda sağladığı karmaşa temelinde ordudan gelen faşist bir darbenin kolayca egemen olması gibi bir durum vardı ve Türkiye'de esas olarak faşist gelişmeyi ordu temsil ediyordu. Bu durum, hem dünya genelinde emperyalizmin yeni sömürgeler için benimsediği politikaya, hem de finans kapitalin ekonomiyi, toplumu ve devleti tümüyle katıksız kendi zoruna dayalı sınıfsal diktatörlüğü temelinde geliştirebilmesi için uygundu.

1980'lere doğru gelindiğinde, bir yandan dünya genelinde sürmekte olan emperyalist bunalımın şiddetle etkilemesi ve öte yandan hızla gelişen Türkiye devrimci-demokratik mücadelesi ile Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesinin sarsması sonucunda çürüme ve dağılma sürecinde olan Türk kapitalizmi ve Türk burjuva egemenliği dağılma noktasına gelmiş ve Türkiye, dünyanın en çok bunalımlı ülkelerinden birisi olmuştu. Bütün bunların sonucunda, iflas eden burjuva partileri, burjuva parlamentosu ve sivil yönetimlerle artık toplum yönelemez hale gelmişti. Bu koşullarda, eğer 1960'lardan itibaren çürümeye başlayan Türk kapitalizmi yaşatılmak isteniyorsa, bunu ancak askeri-faşist diktatörlükten başka yapabilecek bir güç kalmamıştı..Bu güç, aynı zamanda, büyük bir "tehlike" haline gelen Türkiye Devrimci-demokratik Hareketi ile Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketini de ezebilecek ve burjuva kesimler arasındaki çelişkiyi ya uzlaşdırabilecek ya da zorla halledebilecek tek güçtü. Ve bu durum, emperyalizm ve işbirlikçi-tekelci Türk burjuvazisi tarafından daha 1975'lerde anlaşılmış, bunun planlanmasına geçilmişti. Bu doğrultuda, 1978 ve 79 yıllarında askeri yönetim adımı geliştirilerek, 1980'de sonderece planlı ve programlı bir

205

biçimde 12 Eylül faşist-askeri darbesi gerçekleştirildi. 12 Eylül faşizmi, bu tür gelişmelerin doğal bir sonucu, uluslararası ve ulusal planda böyle bir temeli bulunan uzun süreli gelişmenin bir ürünüdür.

Türkiye'nin ekonomik, toplumsal ve siyasal böyle bir gelişme

içinde bulunduğu bir ortamda, işbirlikçi-tekelci Türk burjuvazisinin egemenliğini, askeri-faşist diktatörlükten başka bir yönetim ile sürdürmek mümkün değildi. Bu, bir yandan emperyalist sistemin içinde yaşadığı derin bunalım ortamında, onun yeni sömürgeleri elde tutabilmesi açısından böyle olduğu gibi, öte yandan, daha ağırlıklı olarak, çürüme sürecine çoktan girmiş olan Türk kapitalizminin, 1970'lerden itibaren hızlanan iç bunalımı ortamında devrimle yıkılmasını engelleyebilmek açısından da böyleydi. Ekonominin, toplumun ve devletin faşizme doğru kesin bir biçim değiştirmesine ihtiyaç vardı. İşbirlikçi-tekelci Türk kapitalizminin gelişmesinin bu aşamasında, artık can çekişme, çürüme, yıkılma aşamasında, bu kapitalizmi faşizmden başka bir yönetimle yaşatmak imkânsızdı. Buna bir de Türkiye ve Kürdistan'ın devrimci güçlerindeki gelişme eklenirse, esas olarak Türkiye'ye böyle bir rejimin oturtulmasına insan şaşırdı.

Böylesi iç ve dış gelişmeler sonucunda ve planlı bir şekilde tezgâhlanan 12 Eylül faşist-askeri darbesiyle biçim değiştiren Türk burjuvazisinin zor sisteminin dayanaklarına ve özelliklerine geçmeden önce, bugünkü faşist-askeri rejimin geleceği hakkında bazı kısa belirlemeler yapmak gerekir.

Konuya girerken farklı kesimlerden kaynaklanan ama birbirine çok benzeyen iki anlayışı, iki eğilimi anmadan geçmek mümkün değil. Bunlardan biri, bizzat cuntanın kendisinin planıdır ve onlar, "demokrasiyi kurtardı id an m" söyliyerek, "çok kısa sürede partili, parlamentom, seçimli demokratik rejime geçileceğini ya da geçeceklerini" vaad etmektedirler. Ellerini canice en namuslu insanların kanına ve canına bulayan, ABD emperyalizminin ve işbirlikçi-tekelci Türk burjuvazisinin en güvenilir adamlarının, bu aldatmacaları, anlaşılır şeylerdir. Ama ikinci anlayış, bu kanı akan güçlerin içinden çıkan bazılarının eğilimi, "askeri rejim ara bir rejimdir, kısa

206

sürede demokrasiye tekrar dönülecektir, usluca bunu beklemek gerekir" diyerek akıtılan kanlara sahip çıkmama ve niyet ne olursa olsun objektif olarak kan dökenleri destekleme anlayışı anlamsızdır; ve düpedüz mücadele

kaçıklığının bir ifadesidir. Bunlara karşı gerçeği şöyle açıklıyoruz ve bu güçlere bir cümleyle şunu diyoruz: emperyalizmin çıkarlarının ve Türk kapitalizminin geldiği bu aşamanın bir gereği olarak, "demokrasiye dönüş" ya da "demokrasinin geri geleceği" söz ve anlayışları, cuntacılar açısından tam bir aldatmaca ve diğerleri açısından tam bir ikiyüzlülüktür, askeri yan yeniden maskelenebilse de Türkiye'de faşist rejim işbirlikçi-tekelci Türk burjuvazisi yıkılana kadar sürekli olacaktır ve olmak zorundadır.

Gerçek burjuva demokrasisinin hiç var olmadığı Türkiye'de, işbirlikçi-tekelci kapitalizm temelinde şekillenen ekonomik ve toplumsal yapının içinde bulunduğu çelişkileri, ancak finans kapitalin kanlı diktatörlüğü zorla bastırmaya çalışabilir; bu çelişkilerin, e-gemen sınıfların eski yönetim biçimleriyle, siyasal partilerin koalisyonlarla iktidar olması yöntemleriyle frenlenmesi ve etki altına alınması mümkün değildir. Buna bir de emperyalizmin bölgedeki sıkışık durumu ve çıkarlarını korumak için karşı-d evrime i faaliyetleri eklenirse, Türkiye'de ABD yanlısı faşist bir diktatörlüğün zorunlu olduğu kolayca anlaşılır. Aşılması mümkün olmayan bunalımı içinde tamamen işlemez ve dağılmakta olan Türk kapitalizmini biraz daha yaşatmak ve gelişen devrimci mücadeleler karşısında emperyalist çıkarları korumak için, Türkiye'de faşist bir rejimin oturtulması ve yaşatılması zorunludur. Buna karşılık, önümüzdeki dönemde askeri-faşist rejim, askeri yüzünü maskeleyebilecek, sivil-faşist klik olarak kendisini örgütleyebilecektir. Her şeyi önceden planlanmış ve sonuçları önceden belirlenmiş bazı sahte seçim oyun-lanyla,sahte parlamento oyunlarıla kendisini maskelemeye çalışacaktır. Ama bütün bunların hepsi tamamen sahte bir oyun olacak ve bu durum, rejimin faşist karakterini hiçbir zaman ortadan kaldırmayacaktır. Bugünkü gelişmelerin yönü tamamen bu durumu doğrulamaktadır. Askeri-faşist cunta elinde, ekonomiden kültüre, hukuka kadar tüm alanlarda rejim kendisini yeniden örgütleme.

207

faşist biçime dönüştürme çabasında ve kesin kararındadır.

Faşist cunta tarafından ideolojik planda Kemalizmden çok söz edilmekte ve doğrusunu söylemek gerekirse, konuşmadan hareket tarzına kadar Mustafa Kemal karikatürize edilmektedir. Kemalizmin özelliklerinin günümüzde layık olduğu yere varması, aradığı temele aruk kavuşması sözkonusudur. Kemalizmin temelden tavana kadar bünyesinde taşıdığı gerici özellikleri, karşı-devrimci ve halk düşmanı, anti-demokratik, şoven ve ulusal imhacı, militarist, azgın bir sömürücü ve sömürgeci olma özellikleri, günümüzde faşist Kenan Evren'in şahsında, yani "II. Atatürk"un şahsında ve onun yönetimindeki cuntada tam bir karikatürünü bulmuştur. Daha iyi anlamak gerekiyorsa, Fransa'm II. N apo l y on'unun; Bismarckçı-lıkıan doğan Almanya'nın Hitler'inin bir benzerini, Türkiye'de Kemalizmden doğan Kenan Evren'de -değişik koşullar ve yapı hesaba katılarak- görmek mümkündür. Adeta ortalıkta M. Kemal'in hayaleti kol gezmektedir. M. Kemal'in o tarihi dönemde Türkiye'de kapitalizmi belli oranda geliştirebilme şansı, günümüzde "H. Atatürk" ün şahsında tam bir kördüğümüne, tam bir hayalete, tam bir tükenmişliğe dönüşmüş, Türk kapitalizminin ve toplumsal yapısının daha o dönemdeki zayıflıkları günümüzde tam bir çürümeye ve dağılmaya dönüşmüş; Kemalizmin o dönemde örtülebilen ayıplan günümüzde hiçbir süslü lafla ve aldatmacayla örtülemez, Kemalizm o dönemde toplumda bulunduğu etkinliğini artık günümüz toplumunda bulamaz hale gelmiştir.

Berrak bir beyinle ve bilimsel bir zekâ ile düşünene bilirsek göreceğiz ki, Kemalizmin buraya varması ve esas özün bu biçimde görüngü kazanması kaçınılmazdır. Bu durum, tarihi gelişmenin, sosyal ve siyasal somut durumların bilimsel bir yöntemle iyice incelenmesi sonucunda, çok rahatlıkla anlaşılabilir. Tarihin o kritik evresinde, Türkiye'de kapitalizmin bu biçimiyle geliştirilmesi mümkün olabilecekti. Ve böyle şeytani, ayıplı, aldatmacalı yollar ustaca kullanılarak sağlanan bu kapitalist gelişme, ancak bugün saf-rasındaki gerçeği dışa dökebilecek ve böyle bir kapitalizmin yıkılış koşulları günümüzde hazırlanabilecekti. Eğer tarihi, yanlışlı görünümlerden ve süslü laflardan yola çıkarak izah etmeyeceksek, ter-

208

sine onu belirleyen ekonomik ve toplumsal durumu irdeleyerek açıklayacaksak, şuna varmamız gerekir ki, Kemalizmin içeriğini oluşturan özellikleri, günümüzde böylece gerçek biçimini almıştır ve bugünkü rejimin kendisini tam bir kemalist ilân etmesi bundan dolayıdır. Bu aynı zamanda, Kemalizm adıyla yükselabilen Türk burjuvazisinin, ölümünün de bu ad altında olabileceğini, yine bu adla öleceğini göstermektedir. Kısaca, bu ad altında, böyle bir politikayla gelişen bu varlığın, ancak bu adla mezara gömülebileceği, bu karikatürize olaydan anlaşılmaktadır. Devletle ve toplumda bu kadar etkin olan ve her alandaki gelişme ve şekillenmede kendi damgası bulunan Kemalizmin bu aşamada faşizm biçiminde yansıması, karikatürünün elikanlı bir faşizm olarak karşımıza çıkması, onun gerici özünün akıbetidir. Onun bünyesinde taşıdığı gerici Özelliklerinin böylece açığa çıkması-özünü dışa yansıtan bir rejimin kendi çöküşünün arefesinde olması gerçeğinden dolayı-, faşizme dönüşmüş Kemalizmin artık çöküşünün eşiğinde olduğunu gösterir. Bugünkü rejim, tüm tarihsel silahları kuşanarak, tüm uluslararası gericiliğe dayanarak, yine de bu ad altında yaşamak istemektedir. Burada şu soruyu cevaplamak gerekir acaba bugünkü rejimi, üzerinde yükseldiği iç ve dış dayanakları yaşatabilecek midir? Ya da onu normal bir rejim yapabilecek midir?

Herseyden önce, bugün askeri-faşist diktatörlük olan ve bir toplumsal devrim gerçekleşene kadar da faşist diktatörlük olma niteliğini koruyacak olan işbirlikçi-tekelci Türk burjuvazisinin zor sistemi, içte, emperyalizme bağımlılık içinde gelişip tekelleşen kapitalizmin belirlediği oldukça çarpık, bunalımlı, işlemeyen, çürümeye ve

dağılma sürecinde olan bir ekonomik yapı ile, kendi içinde ayrışması önemli boyutlara ulaşmış egemen sınıflar ve gelişmesi ö-nemli boyutlara varmış emekçi sınıflardan oluşan, kendi içinde şiddetli sınıf savaşımına sahne olan bir toplumsal yapı üzerinde yükselmektedir. Bu zor sisteminin, faşist diktatörlüğün, üzerinde yükseldiği ekonomik temel in içinde bulunduğu bunalımlı yapıdan kurtulması, onun oluşum özelliklerinden dolayı imkânsızdır, (biz bunu daha önce İnceledik) ve bu yapı, bugünkü bunalımı ve tükenmişliği içinde ancak zora dayanılarak biraz daha y as atılabilir. Böyle

209

bir ekonomik yapının egemen sınıfı ve faşist diktatörlüğün sosyal dayanağı olan işbirlikçi-tekelci Türk burjuvazisi, doğuşunu ve gelişmesini daha önce incelediğimiz Türk burjuvazisi içinden bir kesim olarak, tamamen emperyalist burjuvaziye işbirlikçilik içinde, vurgunculuk ve talanla oluşmuş daha çok zor uygulamasıyla devlet gücüne dayanarak ekonomik gücüne kavuşmuş, ancak bu özelliklerinden dolayı daha doğarken ömrünü doldurmuş, oldukça zayıf, asalak, toplum içinde çok küçük bir kesimden oluşan ve şiddetli karşıt sınıf mücadelesiyle karşı karşıya bulunan bir sınıftır. Böyle azgın bir faşist diktatörlükle muhaliflerini ezerek ve ekonomik temelini zorla yaşat arak ancak kendi ömrünü uzatabilen bu sınıfın iktidarının normal bir burjuva diktatörlüğü olması beklenemez.

İkinci olarak, işbirlikçi-tekelci Türk burjuvazisinin zor sistemi faşist diktatörlük, tarihte hep zor olayı olarak varlık bulmuş olan Türk egemen sınıflarının bu tarihi geçmişine, tecrübesine ve özelliklerine dayanmaktadır. Daha ilkel topluluk düzeninin son aşamasında Türk boy beylerinin bir askeri güç olarak örgütlendiğini, feodal dönemde Türk egemen sınıflarının siyasal yapısının ağırlıklı bölümünü askeri yapının oluşturduğunu ve bu güçlerin, bu örgütlenmelerine dayanarak gerçekleştirdikleri yağma ve talanla kendilerini yaşatıp geliştirdiklerini daha önce belirtmiştik. Aynı şekilde, Türk burjuvazisinin, normal bir burjuva sınıf olarak değil, tersine önce siyasal gücüne kavuştuğunu ve ağırlıklı olarak militarizmden oluşan bu güce dayanarak belli bir ekonomik ve siyasal güç haline geldiğini, ancak bir yandan emperyalizme bağlanarak ve öte yandan bu zor sistemini sürekli geliştirerek bugüne kadar yaşayabildiğini izah etmiştik. Bugünkü uluslararası ve ekonomik, sosyal somut koşullar ortamında, dünya genelinde iki toplumsal sistem arasında ve içte farklı sınıflar arasında şiddetli bir savaşımın sürdüğü bu ortamda, eski özelliklere dayanarak ve böylece milliyetçiliği geliştirerek toplum üzerinde egemenlik sürdürmek eskisi gibi kolay olmamaktadır. Böylesi normal olmayan tarihi siyasal gelişime dayanan bugünkü rejimin, bu çürüme ve tükenme koşullarında sürekli olağanüstü bir özellik taşıyacağı açıktır.

Üçüncü olarak, Türk burjuvazisinin egemenlik sistemi, yalnızca

210

Türkiye üzerinde değil, Kürdistan'ın da yandan büyük parçası üzerinde ve Kürt feodal ve aşiret reislerinin desteğini alarak kurulmuştur. Bu egemenliğin Kürdistan'dan her zorlanmasında Türk burjuva rejimi olağanüstü bir rejim haline dönüşmüş ve askeri karakteri sürekli öne çıkmıştır. Yine Türk burjuvazisi, devlet kapitalizmi temelinde sağladığı belli bir gelişim ve emperyalizme bağımlılık sonucunda Kürdistan'ı kapitalist sömürüye açmış, tekelleşmesinde Kürdistan'da yapılan sömürü önemli bir rol oynamıştır. Kürdistan'da uyguladığı klasik sömürgeciligi, esas olarak kendi zor sistemine dayanarak sürdürürken, Kürdistan'ı da içine alan çerçeve üzerinde egemenliğini sürdürmede kendisine tamamen ajanlık bağlarıyla bağladığı Kürt hakim sınıflarına dayanmayı ya da onları kullanmayı da ihmal etmemiştir. Kürdistan'da 1960'lardan sonra gelişen ekonomik ve sosyal temelde, artık Kürt hakim sınıflar halk üzerindeki denetimlerini eskisi gibi sürdüremezken, bu yeni temele dayalı olarak gelişen ulusal kurtuluş hareketi, Türk burjuva egemenliğini 1979'lardan itibaren tehdit eder duruma gelmiştir. Bu tehdit sürdükçe ve hele hele de geliştikçe, Türk burjuvazisinin zor sisteminin sürekli olağanüstü bir durumu yaşaması, askeri karakterinin öne çıkması ve bu yeni ekonomik, sosyal temeline uygun olarak azgın bir faşist diktatörlük olması kaçınılmazdır. Dördüncü olarak, Türk burjuva egemenliği ve bugünkü askeri-faşist diktatörlük, dışta dünya gericiliğine, en başta ABD emperyalizmi olmak üzere emperyalist sisteme ve Ortadoğu gericiliğine dayanmaktadır. Her şeyiyle ABD emperyalizminin bir yeni sömürgeci haline gelen Türkiye'de, askeri-faşist yönetim, zaten ABD'nin Ortadoğu'daki çıkarlarının bir gereği olarak işbaşına getirilmiştir. Biz, birinci bölümde, genel olarak emperyalist sistemin ve özel olarak da ABD emperyalizminin durumunu inceledik ve içinde bulunduğu derin bunalımlı yapıda kendisini yaşatmak için nasıl gerici zora başvurduğunu, yeni sömürgelere faşist rejimleri nasıl oturttuğunu belirttik. Ortadoğu'da emperyalizmin çıkarları istikrara kavuşamayacağından, sosyalist sisteme ve ulusal kurtuluş hareketlerine karşı bir sınır muhafızı olarak, ABD, Türkiye'de sürekli bir faşist rejimi yaşatmak isteyecektir ve İstemektedir de.

21)

Ortadoğu'daki yapı içinde, faşist Türk yönetimi, ABD emperyalizminin ve kendi sınıf çıkarlarının gereği olarak, bir yandan israil, Pakistan ve kendisinden oluşan azgın gerici bir topluluk ve öte yandan Suudi Arabistan, Mısır, Irak gibi güçlerden oluşan görünüşte ılımlı ve özde yine aynı gerici kapiya çıkan bir topluluk örgütlenme çabasıdadır. Bu doğrultuda, ABD'nin Ortadoğu politikasının tam bir aletidir ve gönüllü olarak bu rolü birincil planda oynamak İstemektedir. Böylece de Ortadoğu gericiliğinden sağladığı

ekonomik destekle kendisini yaşatabileceğini umut etmektedir. Ama Ortadoğu'da sosyalizmin etkisi yayılmakta, her alanda gelişen ulusal kurtuluş hareketleri gericiği tehdit etmekte, bölgede devrimle karşı-devrim güçleri arasındaki mücadele yer yer silahlı düzeyde sürmekte ve bu durum daha da gelişmektedir. Gelişen halk mücadeleleriyle her an yıkılma tehdidi altında bulunan Ortadoğu gericiğinin, uzun süreli Türk faşist yönetimine güçlü destek sağlama olanağı yoktur. Bu durum, yani sosyalizm ve ulusal kurtuluş hareketleri karşısında Ortadoğu gericiğinin zayıf konumu, hem emperyalizmin ve hem de onunla kader birliği yapmış işbirlikçi-tekelci Türk burjuvazisinin çıkarları açısından Türkiye'de faşist bir diktatörlüğü zorunlu kılmaktadır.

İçte dağılan ve işlemeyen bir ekonomik temel üzerinde yükselen, Kürdistan üzerindeki çağdışı klasik sömürgeciliği sürdüren, tarihte oynadığı gerici rolle övünen, ve dışta başta ABD olmak üzere dünyanın en gerici güçlerine dayanan işbirlikçi-tekelci Türk burjuvazisinin siyasal sistemi, yüzüne hangi maskeyi takarsa taksın özünde faşist olacak ve bu gerici, yıkılan dayanaklar onu uzun ömürlü yapamayacaktır. Bunalımlar içinde her gün yeni bir sorunla karşılaşan ve böylece daha da çok işlemez hale gelen ekonomik temel, ancak şiddetli sınıf savaşımına y ol açabil i y ör, başta ABD olmak üzere emperyalist sistem, gelişen İşçi sınıfı ve ulusal kurtuluş hareketleri karşısında sürekli geriliyor, yeni halklarını kaybediyor ve içinde bulunduğu derin bunalım sürekli ağırlaşıyor; bugünkü uluslararası ve ulusal somut koşullarda çağdışı klasik sömürgecilik artık sürdürülemediğinden Kürdistan ulusal kurtuluş hareketi bu duruma uygun olarak sürekli gelişiyor, palavralar ve tarihi övgü ise, bugünkü

212

somut koşullarda işleri halletmeye ve toplum üzerinde denetimi sağlamaya yetmiyor. Bütün bunlar, artık Türk burjuvazisinin geleceğinin olmadığını göstermektedir.

Tarihte hemen hemen hep gerici rol oynamış olan Türk egemen sınıflarının bu özelliğine dayanan ve bunu günümüzde azgın bir karşı-devrim c il iğe dönüştüren, imha edici -katliamcı ve asimilas-yoncu-, şoven ve sömürgeci olan, tarihten aldığı tamamen yağmacı ve talancı Özelliği bugün yan-yağma ve talanla sürdüren, ve ana özellikleri böyle olan Türk burjuvazisinin zor sistemi, günümüz koşullarında kendisini, ülkeyi, toplumu satarak yaşamaya çalışmaktadır. Ülke kaynaklarını -bununla birlikte Kürdistan'ı da- emperyalizme peşkeş çektiği yetmiyormuş gibi, altıyüzbinden fazla İnsanı silahlandırıp milyonlarcasını da yedek olarak hazırlayıp emperyalizmin emrine koşarak, beş milyondan fazla insanı Avrupa'dan Amerika'ya ve Afrika'ya kadar hemen her alana modern köleler olarak satıp, dünya gericiğinin hizmetçiliğine koşarak, devrim ve karşı-devrim güçleri arasındaki mücadelede stratejik konumunu pazara sürerek -bütün bunların karşılığında sağladığı gelirler, kendisini yaşatmaya çalışmaktadır. Bugün bu rejim, "devrimi bastırmada kendimi nasıl en iyi biçimde satabilirim, Ortadoğu'da karşı-devrimi en iyi ben nasıl örgütleyebilirim, ben bu işlerin en büyük ustası nasıl olabilirim " hesabını yapmakta ve kendisini buna yöneltmektedir. Ortadoğu'da devrimci, ilerici gelişmeleri önlemede ABD'nin bile acemi olduğunu söyleyerek, bu İşlerde kendisine danışılmasını İstemektedir. Bu doğrultuda, emperyalizm tarafından, Ortadoğu'da karşı-devrimi n, durgunluğun, emperyalizm yanlısı statükonun sürdürülmesinin mimarı ve güvencesi olarak Türk burjuvazisi düşünlmekte ve böyle bir rol verilmektedir. Bu durum, Türk burjuvazisinin karşı-devrimcilikte ne kadar ustalaştığını ancak gösterebilir.

Bugün Türk burjuvazisi, gerek sosyalist ülkelere karşı ve gerekse Ortadoğu halklarının ulusal kurtuluş hareketlerine karşı emperyalist çıkarların beğçiliğini yapmakta ve bu doğrultuda en gerici bir rol oynamaya hazırlanmaktadır. İslam ülkeleri Konferansı, "İslam Yatırım Bankası" gibi oluşumlarda oynamaya çalıştığı rol ve bu doğ-

213

nıltuda Pakistan'dan başlamak üzere en gerici devletlere yapılan geziler, bu politikanın bir somudanişidirlar. Ortadoğu'da geliştirilmeye çalışılan emperyalizm yanlısı merkezileşme politikalarının temelinde, Türk burjuvazisinin ve onun zor sisteminin etkin bir yeri ve rolü vardır. ABD emperyalizminin dünyada karşı-devrimi geliştirebilmek ve Ortadoğu gibi kritik bir bölgede karşı-devrimci i rejimleri yerleştirebilmek için büyük çaba harcadığı, özellikle günümüzde ABD yönetiminin kendini tümünden böyle bir politikaya verdiği bir dönemde, Türkiye'de, ABD emperyalizminin en sadık yandaşlarından ve kuklalarından birisi olan askeri-faşist diktatörlüğün ortaya çıkışı bir rastlantı değildir. Bu durum, bugünkü Türk burjuva yönetiminin, dünya genelinde karşı-devrim faaliyetleri içindeki yerinin ne kadar önemli olduğunu, emperyalizm açısından bir ölüm kalım sahası olan Ortadoğu'da karşı-devrimciliğin gelişmesinde, Ortadoğu'nun emperyalizmin çıkarına olan bir statüko içinde tutulmasında, faşist Türk cuntasının ne kadar önemli bir köşetaşı olduğunu açıkça gösterir. ABD emperyalizmi, böyle bir yönetimi ayakta tutmak İçin ekonomik, siyasal ve askeri her türlü yardımı yapmada en ufak bir itiraz bile ileri sürmemekte, bilakis böyle bir yönetimin ayakta kalmasına karşı ileri sürülen her türlü itirazı engellemek İstemektedir.

Uluslararası bu durum, bugünkü Türk burjuva rejiminin karşı-devrime i özünü, uluslararası karşı-devrimdeki yerini ve rolünü açıkça yansıtır.

Yine en sinsi, en usta bir gericiлик olan kemalist diktatörlük olarak doğan Türk burjuvazisinin zor sisteminin, gelişen bugünkü ekonomik ve toplumsal koşullarda faşist diktatörlüğe dönüştüğünü, içte de bu kanlı faşist politikanın tüm kurumlarıyla dayatılmak İstendiğini, finans kapitalin dörtbaşı mamur bir diktatörlüğü için ne lazımsa onun yapıldığını, bu kesimden de ancak faşizmin kaynaklanabildiğini, toplumun her alanını bu gücün zehirlediğini, bütün bunların "Kemalizme tam dönüş" diyen faşist bir klik eliyle yönetildiğini belirtmiştik. Bu dış ve iç konumu, Türk burjuva rejiminin ne kadar azgın bir gericiлик haline geldiğini açıkça göstermektedir. Bütün bunlara, zindanlarda yıllarca süren işkenceleri, günlük uygulamalarla kendisini Kürdİstan'da katliamlara hazırlayan bir ordunun

214

faaliyetlerini eklemeyi gereksiz görüyoruz; işsizliği, açlığı, sefaleti ve bunların liergün katbekat arttığını belirtmeyi gereksiz buluyoruz. Bütün bunlar, bu rejimden beklenecek en doğal sonuçlardır.

Türk burjuva rejiminin geleceğiyle de yapacağı şeyler bunlardır. Ve bu rejimin hedefi şudur: "ben öleceğim, ama kapitalist emperyalist sistemle birlikte Ölmeliyim". Daha açık olarak, "Vietnam'da başıma gelen, Küba'da başıma gelen, Türkiye'de başıma gelmemelidir" diyor yeni sömürgecilik.' İşte cuntanın her gün avaz avaz bağırduğu "Amerika ile tarihi dostluk bağlarına sahibiz" sözünün gerçek anlamı bu!.

Aslında rejimin çağdaşlaşma dediği, ne pahasına olursa olsun kapitalizmini böyle emperyalist eğilimlerle yaşatmaktır. Dışa ihracat adı altında emperyalist eğilimler gösterme ve uluslararası sömürüye katılma isteği! Bu- istek gerçekleşmezse bile, rejimin, ömrünü emperyalist devletlerin ömrüyle özdeşleştirme çabasını yansıtmaktadır. Mustafa Kemal'in bile, "muasır medeniyet seviyesine ulaşma" biçimindeki parolası, özünde bunu ifade eder. Bu, proletarya devrimlerinin bir parçası olmak değil, kapital i st-emper-yalist sistemin bir parçası olmak ve onun içinde kalmak anlamına gelir. Medeniyet dediği kapitalizmdir ve onun da başım günümüzde ABD medeniyeti çekmektedir. Rejimin tüm politik özü, en uzun vadeli istemi budur: Türk kapitalizmini dünya kapital i s t-emperyalist sistemi içinde tutmak, ömrünü bu sistemin ömrü kadar uzatabilmek! Burada önemli olan, ona bu olanağı, bu şansı tanımamaktır. Amerikan kapitalizmi, Batı Avrupa kapitalizmi bir süre daha yasayabilir. Bu kapitalizm, üretimde, bilimde, teknolojiye harikalar yaratmıştır. Uzun bir tarihi geçmişleri ve toplumsal gelişimde oynadıkları tarihi rolleri vardır. Kapitalizmin çöküş çağında doğarak ciddi hiçbir gelişmeye yolaçmayan, yan-talan ve yan-üretime dayanan ve daha çok dış destekle yaşayan Türk kapitalizmi bugünkü iç ve dış özellikleriyle Asya ve Afrika'daki yeni sömürgeler kadar bile yaşama hakkına sahip değildir. Bir zor sisteminin yaşaması, o zor sisteminin dayandığı ekonomik, toplumsal temele bağlıdır. Ve yine uluslararası alanda ve toplumsal gelişimde oynadığı role bağlıdır.

215

Eğer bugün Türkiye'de uygulanan egemenlik, yani faşist diktatörlük, dünya genelinde karşı-devrime oynuyorsa, dünya halklarının kurtuluşu önünde engelse, yine içerde çöküşe giden bir kapitalizmi ve toplumsal sistemi zorla ayakta tutmak istiyorsa, bu zor sisteminin fazla yaşama hakkı ve şansı yoktur. Ordusu ne kadar güçlü olursa olsun, ne kadar iyi donatıma sahip bulunursa bulunsun, bir zorsisteminin, eğer toplumsal gelişimde oynadığı rol olumsuzsa, onun devrilmesi kaçınılmazdır.

Bugün insanlarını sürekli aç. İşsiz ve baskı altında tutan, yine insanlarını dışarıya köleler gibi satan, halkın elindeki herşeyi zorla, talanla gaspeden, dışarda ise sadece karşı-devrime oynayan Türk burjuva zor sistemi, ne kadar güçlü görünürse görünsün, toplumsal gelişme karşısında fazla uzun ömürlü olamaz. Bu durumu çok iyi bilen işbirlikçi-tekelci Türk burjuvazisi ve onun politik gücü, uluslararası karşı-devrimde oynayacağı rolü iyi hesaplayarak, bunun için, içinde bulunduğu bölgenin, bu bölge içinde Türkiye'nin ve egemen olduğu Kürdistan'ın stratejik coğrafik konumunu, bölgedeki gelişmelerin önemini iyice anlayarak, sosyalizme ve ulusal kurtuluş hareketlerine karşı ileri bir karakol olduğunu öne sürerek, ve böylece kendisini emperyalist sistem için çok çekici bir merkez haline getirip, bunun karşılığında emperyalizm ve bölge gericiliğinde sağladığı ekonomik ve politik desteğe dayanarak kendisini yaşatmaya çalışmaktadır. Böylesi bir yaşama İsteği, çok azgın bir gericiliğe tekabül etmektedir ve bu politikanın geleceği yoktur. Bu. sonderece güncel, ince hesaplara dayanan ve sadece günü kurtarmayı amaçlayan bir politikadır. Zaten bizzat rejimin başının, çok kurnaz ve sinsiçe günlük uygulamalara karışması, ticaretten, tarımdan, turizmden, hayvancılıktan, herşeyden sözetmesi, onun uzun vadeli bir politikaya yönelmediğinin açık ispatıdır. Halkı yanıltmak için günlük manevralara girişmesi, onun uzun vadeli yaşama ve bunun için uzun vadeli planlar geliştirme gücünden yoksun olduğunu gösterir. Kısaca Türkiye'deki rejim, uzun vadeli bir politik stratejiden yoksundur, onun bütün stratejisi, dönüp dolaşıp gününü kurtarmak ve emperyalist sistem içinde ömrünü uzatmaktır.

Sonuç olarak, ne kadar güçlü görünürse görünsün, işbirlikçi-

216

tekelci Türk burjuvazisinin zor sistemi faşist diktatörlük, çürümüş temcileri ve en gerici dış dayanaklarıyla kendisini ancak her türlü zor uygulaması ve faşist terörle yaşatabiliyor. Türk burjuvazisinin tarihi olarak aşılmış olan ekonomik ve toplumsal sistemini, diyalektik gelişim önünde hiçbir zor sistemi artık yaşatamaz. Bir zor sistemi, ekonomik ve toplumsal gelişmeye hizmet ettikçe kendisini yaşatabileceği gibi, ekonomik ve toplumsal

temelleri ne kadar çürümüş olursa olsun, toplumsal gelişme önünde tümünden engel haline gelmiş bulunursa bulunsun, yıkmadıkça, kendiliğinden yıkılmaz. Ekonomik ve toplumsal temelleriyle tümünden çürümüş olan Türk burjuvazisinin zor sistemini de, ancak devrimci bir zor uygulaması, Türkiye Devrimci-demokratik Hareketleriyle, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketi yıkacaktır. Bu devrim güçleri vurdukça, ne kadar askeri güç toplarsa toplansın ve hangi barbarlığı uygularsa uygulansın, Türk burjuvazisinin bu karşı-devrimci *zor* sistemi parçalanacak, yıkılacaktır.

217

Kürdistan Halkının Devrimci Şiddeti Ve Ulusal Kurtuluş Devrimi

Emperyalizme bağımlı Türk kapitalizmi büyüdükçe, Kürdis-tan'ı da kapitalizme açmak ve emperyalist sisteme bağlamak ihtiyacını hissetti. Bu temelde, Türk kapitalizminin tekelleşmesine paralel olarak, 1960'lardan sonra Kürdistan'da sömürgeci kapitalizmi geliştirildi. Bu gelişme, Kürdistan'ın toplumsal yapısı içinde yeni sınıf ve tabakaların doğmasına yolaçtı. Sömürge ve yarı-feodal bir toplum yapısına dönüşen Kürdistan toplumunda, devrim için oluşan bu objektif koşullar sübjektif plana da yansarak, Kürdistan halkının kendi bağımsız çıkarları doğrultusunda devrimci gücünü ortaya koyabileceği ulusal kurtuluş siyaseti, örgütü ve mücadelesi doğup gelişti. Sahip olduğu devrimci tarihin geçmişi çok kısa olmasına rağmen, Kürdistan'da bugün önemli bir güç haline gelen devrim gücüyle karşı-devrim gücü arasında şiddetli bir mücadele sürmektedir. Karşı-devrim gücünün yıkılmaya mahkûm olduğunu Türk burjuvazisinin zor sistemi bölümünde İzzah ettik; burada da devrim gücünün ulusal kurtuluş mücadelesinde zafer kazanacağını, bu zaferin hangi yolla sağlanabileceğini, bu yolu çarpıtmaya çalışan güçlerin durumunu açıklamaya çalışacağız. Bu nedenle, bu konuyu; a) devrimin objektif koşullarının gelişmesi b) ulusal kurtuluş siyaseti ve örgütsel önderlik sorunu c) kısa süreli devrimci direniş pratiğimiz ve mücadelesiz örgütler d) Ulusal kurtuluş devriminin temel mücadele biçimi nedir? e) Kürdistan devrimci savaşının çizgisi ve öz-zellikleri, f) Kürdistan devrimci savaşının rolü ve önemi, başlıkları altında ele alacağız.

a) Devrimin objektif koşullarının gelişmesi

Türkiye'de gelişen sanayi kapitalizminin uluslararası tekellerle işbirliği temelinde büyüyüp tekelleşmesi ve bu kapitalizmin çıkarlarının giderek ekonomide etkin hale gelmesi, Kürdistan'ın da kapitalizme açılmasını zorunlu kılmaktaydı. Gerek uluslararası te-

218

keller ve gerekse onunla işbirliği halindeki Türk tekelleri kapitalizminin çıkarma, artık, Kürdistan da, kapitalist sömürüye açılacaktı. Bunun için gerekli elverişli temel yaratılmış 1960'lara gelindiğinde Türk burjuvazisinin Kürdistan üzerindeki askeri, siyasi ve sosyal hakimiyeti sağlanmıştı. Bu tarihten sonra, Türk burjuvazisinin, Kürdistan'ı dörtbası mamur bir ekonomik sömürüye açması sozkonusu oldu,

Türk burjuvazisi, emperyalizmle girdiği ilişki temelinde, Kürdistan'da ekonomik sömürgeciliği geliştirebilmek için gerekli dış sermayeyi de bulabiliyordu. Böylece 1960'lardan sonraki dönem Kürdistan'm yeraltı ve yerüstü kaynaklarının tümüyle Türk burjuvazisinin sömürüsüne açılması, Kürdistan'daki bol ve ucuz emek gücünün istenildiği biçimde sömürülmesi, Kürdistan pazarının sonuna dek sömürgeci kapitalizme açılması, Kürdistan'ın hayvancılığı ve tarımsal ürünleri üzerindeki ticaretin devlet tekellerinin elinde toplanması, ve buna benzer tüm alanlarda kapitalist sömürünün Kürdistan'da geliştirilmesi dönemi oldu. Bunun için yollar açıldı, köprüler yapıldı, kentler geliştirildi, Toprak Mahsulleri Ofisi, Et ve Balık Kurumu, Devlet Üretim Çiftliği vs. biçiminde sömürgeci devlet tekelleri kurumları Kürdistan'da hızla örgütlendi. Ve bütün bu kurumlar, Kürdistan'da kapitalist gelişmeyi teşvik ettiler. Kürdistan'ın zengin yeraltı ve yerüstü kaynakları üzerinde uygulanan barajlar ve petrol politikası da ekonomik sömürgeciliği pekiştirmek amacını güdüyordu. Böylece Kürdistan yerel ekonomisini, Türkiye ekonomisinin ve uluslararası emperyalist tekellerin bir uzantısı haline dönüştürme çabaları sürdürüldü. İşte 1960'lardan günümüze dek, emperyalizme bağımlı Türk tekelleri kapitalizmi, Kürdistan'da böyle geliştirildi. Genel olarak devlet kapitalizmi biçiminde gelişen Türk kapitalizmi, 1960'lardan itibaren işbirlikçi-tekelleri burjuvazinin hizmetine girdikten sonra, özellikle Türkiye'nin batı ve güney kesimlerinde tekelleri özel kapitalizme temel teşkil etmesine karşılık, Kürdistan'da kapitalist girişimciliği özel burjuva kesimler değil-bu güçler, ekonomik nedenler ve ulusal etkenlerden dolayı bunu tercih etmiyorlar-, tekelleri burjuvazinin çıkarları adına devlet bizzat yü-

219

rümüşür. Ve Kürdistan'daki devlet tekelleri girişimleri, bu dönemde daha hızlı gelişmiştir. Tarımda kapitalizmin gelişmesi hızlandırılmış, hayvancılığın artık yalnızca iç tüketimde rol oynaması değil, tam bir ticareti konusu haline getirilmesi sağlanmış, maden ve petrol yatakları işletmeye açılmış, barajlar yapılmış, pazar olayı geliştirilmiştir. Kürdistan'ın oldukça bol olan emek gücünün, dışarıya, Türkiye'ye ve hatta emperyalist metropollere göçü sağlanarak Türk burjuvazisi ve emperyalist burjuvazi için şenderece ucuz ve çok yoğun bir emek gücü ortaya çıkarılmıştır.

Ekonomik alanda Kürdistan'da ortaya çıkan bu gelişmeler etkisini sosyal yapıda da göstermiş, durgun, kapalı feodal toplum yapısı, güçlü aşiret bağları, gerici ortaçağ ideolojik yapısı kısmen parçalanmıştır. Bu kapitalist gelişmeye paralel olarak, göç temelinde de olsa Kürdistan işçi sınıfı doğup gelişmiş; tanrımda kapitalizmin gelişmesiyle köylülük belli ölçüde ayrılarak, kır proletaryası, yoksul köylülük, orta ve zengin köylülük ortaya

çıkması; kalabalık bir aydın-gençlik kesimi oluşmuş; feodallerin dönüşmesiyle feodal-komprador bir kesim ile özellikle iç kesimlerde çok sınırlı bir ticaret burjuvazisi ortaya çıkmıştır. Ortaçağ İdeolojisinin parçalanması, asimilasyonist yöntemlerle ve özümseme temelinde de olsa burjuva kültürünün belli ölçüde yayılmasına yolaçmıştır,

1960'lardan sonra Kürdistan'da ortaya çıkan bu ekonomik ve sosyal gelişmeler, eski, durgun, feodal toplum yapısını, sömürgecilik al tında da olsa, yan-feodal bir toplumsal yapıya dönüştürmüştür. Bu yapı, Kürdistan toplumunda yeni bir durumu ifade etmektedir ve bu gelişmeler, ulusal kurtuluş devrimi için elverişli objektif koş u 11 an n oluşması demektir. Bu ekonomik ve toplumsal gelişmeler ve ortaya çıkan objektif oluşumlar, yansımasını siyasal planda da bulmuş; ortaya çıkan yeni sınıf ve tabakalar, kendi öz çıkarlarını yansıtan yeni ideolojik ve siyasal arayışlar içine girmişler ve yeni politik eğilimlere yönelmişlerdir. Bilindiği gibi, objektif koşullardaki gelişme, kendisine uygun subjektif gelişmeye yolaçar, ya da, objektif koşullardaki gelişmeye subjektif plandaki gelişmeler eşlik eder. Yeni ekonomik ve toplumsal gelişmeler, yeni ideolojik ve siyasal gelişmeleri de doğurur. Kürdistan'da 1960'lardan sonra hızlanan ekonomik ve

220

sosyal gelişmeler, biraz gecikmeli olarak, 1970'lerde ortaya çıkan ideolojik ve siyasal gelişmeleri beraberinde getirmiştir.

b) Ulusal Kurtuluş Siyaseti ve Örgütsel Önderlik Sorunu:

Siyaset, ekonominin yoğunlaşmış ifadesidir. Daha açık olarak siyaset, bir sınıfın, ekonomik çıkarlarının, ve bu temelde her alandaki çıkarlarının uzun vadeli olarak planlanması ve diğer sınıf ve tabakalara karşı savunulmasıdır. Eğer bir sınıf, toplumda egemen bir güç olarak örgütlenmişse, içte diğer sınıf ve tabakalara karşı uyguladığı iç siyasetini, dışa yansıtarak, tüm toplum adına kendi çıkarlarını diğer toplumlara karşı savunur, ve böylece dış siyasetini de oluşturmuş olur. Ama dış siyasetin oluşmasında belirleyici olan her zaman o sınıfın iç siyasetidir.

Ulusal kurtuluş siyaseti, yabancı güçler tarafından işgale uğrayan, işgal altında ya da sömürge olan halkın ya da ulusun, e-ekonomik, toplumsal ve ulusal her alanda bağımsız ve özgür gelişimini sürdürebilmesi için, bu alanlardaki çıkarlarının uzun vadeli olarak planlanması, ve bu gelişimi engelleyen yabancı ve yerli güçlere karşı savunulmasıdır. Ulusu oluşturan çeşitli sınıf ve tabakaların ortak çıkarlarını yansıtırsa da, ulusal kurtuluş siyaseti, ulusa önderlik eden sınıfın damgasını taşır, ve bu ya burjuva, ya da proleter ulusal kurtuluş siyasetidir. Ama ister burjuva önderlik, isterse proleter önderlik olsun, bunların siyasetinin ulusal kurtuluş siyaseti olabilmesi için, bağımsızlık ve özgürlüğü hedeflemesi; ileriye doğru gelişimi farklı da olsa, bu aşama için. bu ortak hedefe sahip olması gerekir. Ancak şunu da belirtelim ki, eskiden uluslara önderlik e-derek onları ulusal kurtuluşa götüren burjuvazi, proletaryanın dünya ölçüsünde kendisi için bir sınıf olduğu, sosyalist ülkeler, işçi sınıfı ve ezilen halkların ortak mücadelelerinin emperyalizmi çökmüşe götürdüğü ve kapitalizmi tarihe gömdüğü çağda, kendi kapitalist çıkarlarından dolayı gerçek ulusal kurtuluşçu bir sınıf olma konu-

221

munu kaybetmiştir. Yine, yaptığımız tanıma uymayan, yani, ulusun bağımsız ve demokratik gelişimini, bu biçimdeki gerçek çıkarlarını formüle etmeyen ve bunu kararlılıkla savunmayan, "kültür özerkliği", "otonomi", ve benzerleri gibi işbirlikçi istemler peşinde koşan siyasetler de ulusal kurtuluş siyaseti değil, olsa olsa işbirlikçilik ve uşaklık siyaseti olabilirler.

Bu kısa tanımlamaları böylece yaptıktan sonra Kürdistan'a dönelim ve bunları Kürdistan somutunda inceleyelim. Kürdistan'da, 1960'lardan sonra hızlanan sömürgeci kapitalist gelişme temelinde, durgun feodal toplumsal yapı kısmen parçalanarak, yeni sosyal güçler ortaya çıktı ve bu objektif gelişmeyi temsil eden çeşitli sınıf ve tabakaların çıkarları doğrultusunda, değişik kişi ve gruplar, yeni ideolojik ve politik arayışlar içine girdiler. Bunlardan kimisi temeli doğru bir tarzda yansıtırken, kimisi de sahte, oportünist bir tarzda yansıttı; ama bu biçimde de gelişse, yine de modern objektif gelişmeye eşlik eden ideolojik ve politik çalkalanmalar oldu ve güçler oluştu. Biz, burada, ideolojik oluşum süreci üzerinde durmayacağız; bu, başka yerlerde geniş olarak açıklanmıştı ve kısaca daha sonra değineceğiz. Ama şunu belirtelim ki, Kürdistan'da sınıf temeli gelişmediğinden dolayı burjuva ideolojisi bağımsız olarak onaya çıkmadı. Feodal, feodal-burjuva karması i-deolojiler (hakim sınıfların ideolojisi), defalarca yenilmişler; topluma, halka baskı, sömürü ve yabancılara uşaklığı örgütlemekten başka bir şey vermemişler; Kürdistan halkı üzerindeki etkileri, yarattıkları olumsuz izlenimden dolayı iyice zayıflamış ve iflas etmişlerdi. Bu ortamda, Kürdisian'ın yeni doğan güçleri üzerinde, özellikle dünya devrimci hareketlerinin de etkisiyle, kendiliğinden Marksizm-Leninizmin tek kurtarıcı ideoloji olabileceği yargısı ve inancı vardı. Bu nedenle, Kürdistan toplumu İçin ideolojik ve politik bir yapı yaratmak isteyen güçler, halk nezdinde itibar bulabilmek için Marksizm-Leninizm adına hareket etmek zorunda kaldılar ve böyle de hareket edildi. Kürdistan halkının gerçek çıkarlarını yansıtan ulusal kurtuluş siyaseti de böyle bir ortam içinde yaratıldı; siyaset adına siyasetçilik, reformculuk ve teslimiyetçilik de bu ad altında yapıldı. Bu önemli noktayı belirttikten sonra, burada uze-

222

rinde duracağımız esas konuya, yani siyaset olgusuna geçerek, Kür-distan toplumundaki çeşitli sınıfların siyasetini ve bunlar içinde geleceği olan, basan kazanabilecek siyaseti, dayandığı temellerin durumuna göre açıklamaya çalışalım.

Daha önce de belirtildiği gibi, tamamen Türk burjuvazisinin işbirlikçisi ve uzantısı haline gelmiş olan Kürt hakim sınıfların, kendi adlarına bağımsız sınıf politikaları yoktur; yani onlar, politik bir güç ortaya çıkaracak sınıf birliği içinde değil, "gemisini kurtaran kaptan" misali, tek tek, Türk burjuvazisinin ekonomik, siyasal ve ideolojik yapısı içinde hareket etmektedirler, onların politikalarının özü. "Türk burjuvazisinin ideolojik, politik, ulusal, sosyal, ekonomik yapısı içinde eri, kendine TC içinde iyi bir yer bul, usta isen bu çerçevede ilerle, bu alan içinde bulabilirsen sömürü olanaklarını, kültürel, siyasal yükselme olanaklarını bu!" biçimindedir. Özellikle 1945'lerden sonra Kürt hakim sınıflarının yöneldiği politika, ideoloji, kültür budur. Nasıl ki Türk burjuvazisi, kendi ölüm-kalımını emperyalist sistem içinde görüyorsa, Kürt hakim sınıfı da ölüm ve kılımını Türk burjuvazisinin yarattığı sistem içinde görmektedir. Bu nedenle, bu sınıfın, 1970'lerde yeni bir arayışa ihtiyacı yoktur; onun, yeni, hem de ulusal politikalar içine girmesi mümkün değildir. Belki de bu sınıf adına bazı güçler, emekçi halk kitleleri içinde faaliyet yürütmüşlerdir, ama bunlar tamamen ajan. İşbirlikçi nitelikte faaliyetlerdir. 1970'li yıllarda, çoğalan küçük-burjuvazinin çeşitli tabakalarının çıkarlarını dile getirmeye çalışan, temelleri tutarsız olduğu için sürekli arayış ve yalpalama içinde olup sistemli bir görüş ortaya çıkaramayan, istikrarlı ve açık bir politikaya yönelemeyen, ancak kendilerine mark s is t-len ini s t maske takmaktan da geri kalmayan çeşitli reformist-milliyetçi gurupçuklar ortaya çıkmış ve kendilerini güçlendirme yollarını aramışlardır. Proletarya hareketinden ve proleter ulusal kurtuluşçuluğundan daha erkenden guruplaşan bu güçlerin ideolojik ve politik yaklaşımları, Kürdistan'da küçük-burjuvazinin çeşitli kesimlerinin doğuş özelliklerini ve sınıf ya da tabaka konumlarını yansıtmıştır.

Kürdistan'ın toplumsal yapısı Türk sömürgeci egemenliği al-

223

Unda şekillendiğinden, çeşitli tabakalardan oluşan Kürt küçük-burjuvazisi de bağımsız gelişen Kürdistan toplum yapısına ve Kürt milli kapitalizmine hizmet temelinde değil, Türk burjuvazisinin sömürgeci varlığına ve onun uzantısı haline gelmiş Kürt hakim sınıflarına hizmet temelinde doğmuştur. Bu temelde oluşan Kürdistan küçük-burjuvazisinin, ağırlıklı kesimini kırdı orta köylülük temsil ederken, diğer kesimini de kent merkezlerindeki küçük üreticiler, satıcılar, memurlar ve serbest meslek sahipleri temsil eder, Küçük-burjuvazinin, Kürt hakim sınıflarına hizmet temelinde oluşan kesimi feodal işbirlikçiliğin ağır etkisi altına girerken, Türk kapitalizmine hizmet temelinde oluşanları, Türk burjuvazisinin ideolojik, politik, ulusal yapısı içinde özümseme politikası içine alınmışlardır. Her ne biçimde olursa olsun, bir bütün olarak küçük-burjuvazi, Türk sömürgeciliğinin ve feodalizmin ağır baskısı ve sömürsü altında e-zilmekte, sürekli ulusal başkalaşıma ve kişiliksizleşmeye tabi tutularak ulusal baskının ağır etkilerini yaşamaktadır.

1970'lerin başından itibaren oluşmaya başlayan reformist milliyetçi guruplar kendilerine marksist maske takmış olsalar da, gerçekte marksizmle hiçbir ilişkileri olmadığı gibi (bunu tanıtlamaya gerek bile görmüyoruz), küçük-burjuvazinin gerçek sınıf çıkarlarını bile temsil edip savunamamışlar, bu doğrultuda bir ulusal kurtuluş siyaseti geliştirememişler ya da böyle bir siyaset içine girememişler, ancak küçük-burjuvazinin çok sınırlı bir kesiminin çıkarlarıyla uğraşmışlar ve onu temsil etmişlerdir. Türk burjuvazisi tarafından büyük oranda ezildikleri için, onların milliyetçilikleri Kuzey-Batı Kurdistan hakim sınıflarından değil, Kürdistan'ın diğer parçalarındaki hakim sınıfların ilkel milliyetçiliğinden kaynaklanmış ve gıdasını oradan almıştır. Diğer parçalardaki ilkel milliyetçiliğin, nasıl bir milliyetçilik olduğu, içte ve dışta nasıl bir politika yürüttüğü, salt kendi sınıf çıkarları için bölge ve dünya gericiliğiyle nasıl uzlaştığı, bu nedenlerle de nemenem bir uzlaşıcılık ve işbirlikçilik olduğu açıkça bilinmektedir. Böylesi amaçlar güden ve bu tür sonuçlara varabilen bir milliyetçiliğin, gerçek bir ulusal kurtuluşçuluk olamayacağı açıktır. Milliyetçilik gıdasını böyle bir temelden alan bizim reformist-milliyetçi akımlarımızın, bu milliyetçiliği, yurtse-

224

ver halk kitleleri üzerinde etki kurabilmek, Türkiye küçük-burjuva hareketleri içinde yer edebilmek, ve en önemlisi de, Türk burjuvazisinin Ecevitçi kanadından kendi sınıf çıkarları doğrultusunda taviz koparabilmek için nasıl kullandıklarını çok iyi bilmekteyiz. 1980'lere kadar kendi sınıf çıkarları ya da daha doğrusu küçük bir elit gücü bun çıkarları için Kürdistan'da milliyetçilik ticareti yapan bu güçler, Kürdistan sorununun yurtdışında da değer gördüğünü ya da kendileri için "para ettiğini" anladıktan sonra, aynı şeyi bugün yurtdışında da nasıl kendilerini yaşatmak için kullandıklarını büyük bir tiksinti ve öfke içinde görmekte ve izlemekteyiz.

Reformist-milliyetçi akımlar, retbrmzrn gıdalannı ve marksist maskelerini de aynı biçimde hareket eden Türk küçük-burjuva hareketlerinden almışlardır. Zaten onların bir uzantısı olarak ve onlarla organik bağ içinde doğdular; ancak proleter ulusal kurtuluşçuluğu karşısında sıkışıkça bu bağlarını nasıl bir gizlilik içine çekip, sahtece bu temelde yürüttükleri iyi bilinir. Biz, burada Türkiye sol hareketinin durumunu incelemek durumunda değiliz. Ama, Kürdistan'a reformizmi ve uzlaşmacılığı ihraç eden bu güçlerin, azgın bir Türk milliyetçiliği ve işçi-köylü düşmanlığı olan Kemalizmi geçmişten beri nasıl destekleyip övgüler dizdiklerini, Türk burjuvazisinin Kürdistan'ı sömürgeleştirmesini, nasıl büyük çoğunlukla desteklediklerini, Kürdistan halkının ulusal kurtuluş, sorununa karşı nasıl azgın bir sosyal-şoven tavır takındıklarını ve kurtuluş hareketine çeşitli biçimlerde saldırdıklarını, Kürdistan'ı Türkiye'nin bir parçası

haline getirmede burjuvaziyle nasıl aynı tavra düştüklerini, bütün bunları proletarya adına yaparak Türkiye'de devrimci proletarya hareketinin gelişmesini nasıl engellediklerini, yüzlerine mark-sist maske takınıp gerçekte her türlü revizyonist, reformist ve oportünist tezlerle sarılarak, kendi küçük-burjuva yüzlerini nasıl gizlediklerini burada belirtmeden geçemeyeceğiz. Türkiye proletaryasının Kürdistan halkına yol göstericilik yapmasını engelleyen bu güçler, ancak Kürdistan'da gelişen proleter önderlikli ulusal kurtuluş hareketinin zorlaması sonucunda Kürdistan sorununa eğilmişler, ortaya çıkan somut gelişmeler karşısında yeni tavırlar belirlemek zorunda kalmışlardır. Reformist özelliklerini temelde onların

225

temsil ettikleri sınıfların ülkemizdeki uzantılarına dayandıklarından, böylesi güçlerden alan, bizim reformist-milliyetçi akımlarımızın, bu özelliklerini. Kürdistan'da devrimci ulusal kurtuluşçuluğun gelişmesi önünde engel olarak nasıl kullandıklarını çok iyi biliyoruz. Özellikle Ecevitçilik döneminde, onun yarattığı yapıdan aldıkları güçle, bu işte bazı mesafeler kaydeden bu akımlar, devrim ve karşıdevrim arasında mücadele keskinleşince dağılmışlar, parçalanmışlar ve kenara çekilerek susup olmuşlardır. Üstelik işi burada da sınırlandırmayarak faşist Türk sömürgecilerinin uyguladığı vahşi savaşın sorumluluğunu, neredeyse devrimcilerin üzerine yükle-yebilecek kadar ileri gitmişlerdir. Böylesi özelliklerle şekillenen bu akımlar, 1970'li yıllar boyunca sistemli bir düşünce oluşturmamışlar ve kitlelere bir siyasal program sunamamışlardır. Eğer böyle bir şeyleri olmuşsa da, bu tamamen gizli kalmış, kitlelere, yurtseverlere, devrimcilere sunulmamış, propagandası ve ajitesi yapılmamıştır. Dünyada belki de sadece Kürdistan'da rastlanan bir olaydır bu. İster proletarya hareketi, ister diğer sınıflardan kaynaklanan devrimci ulusal kurtuluş hareketi olsun bir devrimci güç, ilk şekillendiğinde önce ideolojik ve politik gelişimini sağlar; yani siyasal ilke ve hedeflerini, programını oluşturur; çeşitli araçlar kullanarak bu amaçlarını propaganda ve ajite edip kitlelere yaymaya, kitleleri kazanmaya ve bu amaçları doğrultusunda mücadeleye çekmeye çalışır. Rus Devriminde de, Vietnam Devriminde de ve diğer bütün devrimlerde de, devrimci hareketlerin durumu böyledir. Ama Kürdistan'da, reformist-milli-yetçi akımların durumu bunun tam tersidir. Belki de ciltler dolusu yazılar yazdıkları, çok çeşitli yayınlar çıkardıkları, halta "halk a-dına" hareket ettiklerini söyledikleri halde, sistemli ve tutarlı bir siyasal ilke ve hedefler bütünlüğüne ulaşmamışlar ya da ulaşamamışlar, toplumsal dönüşüm için kitlelere bir siyasal program öne-remenişler; eğer böyle bir programları olmuşsa da bunu kitleler içinde yaymaya çalışmamışlardır. Yıllarca, hatta on, onbeş yıl durumu böyle idare etmişler ve arkasından devrimcilik yaptıklarını söyleyebilmişlerdir! Siyasal mücadele yürüttüğünü, siyasal bir güç olduğunu söyleyeceksin, ama siyasal programın olmayacak ya da

226

gizli olacak veya bunu kitlelere açıklamak için çalışmayacaksın! Bu tam bir çelişki, tam bir oportünizm, kitle mücadelesinden ve devrim-sorunlarından tam bir kaçma eğilimidir. Bundaki amacın, sömürgecilik karşısında "suçlu" duruma düşmeme, sömürgecilikle çelişkiyi derinleştirmeme ve onlardan fazla zarar görmeden birlikte yaşama, yani sömürgecilik altında yaşamayı kabul etme olduğu açıktır.

Geçmiş mücadele süreci şöyle bir incelenirse, reform ist-milliyetçi akımların, halkla sömürgecilik arasındaki çelişkiyi derinleş-tirmemek için çalıştıkları, bu çelişkiyi derinleştiren devrimci mücadeleye şiddetle karşı çıktıkları, görülecektir. Yine bu süreçte onların, açık bir siyasetlerinin olmadığı, genel olarak siyasetsiz l iği n, programsızlığın kendilerine egemen olduğu görülecektir. Sözde siyaset yaptıklarını söyleyen bu güçler, sadece küçük guruplarının çıkarları doğrultusunda bazı tavırlar almışlar, bazı istemler öne sürmüşlerdir. Bu istemler, "anadilde eğitim", "herkese okuma hakkı", "Kürdistan'a yol, su, elektrik" gibi slogan düzeyindeki reformist isteklerdir. Bir kere, belli bir siyasal programa dayanmadan, siyasal slogan atılamaz. ikincisi, bu istemler, sömürge ve yan-feodal Kür-distan'da asla halk kitlelerinin gerçek çıkarlarını dile getirmez. Ü-çüncü olarak, bu istemler, sömürgeciliği ve feodalizmi yıkmayı, bağımsız ve demokratik bir toplum yaratmayı içermez. Bu nedenle, bunlar, bir halk ya da sınıf için siyaset olamaz, hele hele buna asla u-lusal kurtuluş siyaseti denemez. Dördüncüsü, bu istemler, küçük-burjuvazinin de çıkarlarını yansıtmaz. Bu istemlerin, çok geniş orta köylülüğün ve şehir küçük üreticisinin çıkarları ve işlemleriyle, bu güçlerin içinde bulundukları çelişkili yapıyla hiçbir ilişkileri yoktur. Buradan da söz götürmez bir biçimde reformist milliyetçi akımların küçük-burjuvazinin çok büyük bir kesiminin çıkarlarını dile getirmediği ortaya çıkmaktadır. Onlar, köylülüğün mücadeleye çekilmesinden, kendi çıkarları doğrultusunda mücadele etmesinden vebadan kaçır gibi kaçıyorlar. Burada ileri sürülen istemler, yani reformist-milliyetçilerimizin uğrunda mücadele ettiği sloganlar, Türk burjuvazisinin ulusal ve toplumsal yapısı İçinde özümsemiş, Türk burjuva siyasal yapısı içinde yer edinmek isteyen dar elit bir gurubun, yani o sözde aydınların çıkarlarının bir ifadesidir. Ve bu

227

güçlerin sosyal temeli, yalnızca bununla sınırlıdır. Son olarak, yukarıdaki nedenlerden dolayı bizim reformist-milliyetçi akımların-nuz diğer ülkelerde görüldüğü gibi, devrimci, ulusal kurtuluşçu küçük-burjuva hareketler değildirler. Onlar, sadece kendi dar sosyal çıkarlarıyla uğraşan, bunun için "siyaset" yapan reformist elit akımlardır. Kürdistan küçük-burjuvazisinin kentte ve kırdaki büyük kesiminin çıkarları ulusal kurtuluştadır; onlar, böyle bir hareket yaratacak gücü kendilerinde bulamamışlarsa da -Kürdistan koşulları buna elvermedi-, proletaryanın açtığı ulusal kurtuluş bayrağı altında toplanmışlar, mücadele etmişler ve tüm güçleriyle bu bayrak altında birleşeceklerini göstermişlerdir.

Reformist-milliyetçi akımların siyaseti, reformist yöntemlerle Türkiye'ye bir "burjuva demokrasisi" getirmek, bu yönetim altında yukarıda belirttiğimiz taleplerini gerçekleştirmek çabası biçiminde ortaya çıkmıştır. Bunun için

de Türkiye'nin burjuva liberal güçleriyle ve küçük-burjuva hareketleriyle ilişki geliştirilerek ortak çaba içine girilmiş, ve esas olarak bunlara dayanıp yaşanmak ve gelişmek istenmiştir. Ama gelişen devrimci ulusal kurtuluşçuluk karşısında sıkıştıkça, "özgürlük" ve "demokrasi" kelimelerini içi boş bir biçimde dillerine dolayarak, bu temelde kendilerine siyasal bir program çizmek zorunda kalmışlardır. Ne yazık ki, sahte bir tarzda, beş yıl, on yıl önce hazırlanmış gibi göstermeye çalıştıkları bu programlar mücadelenin temel güçlerine açıklanmamış, halka karşı gizli, "illegal" kalan bu programlar ya polis tarafından açığa çıkarılmış ya da bu programlarla ilişkisi olmayacak kişilere, yani yurtdışında başka örgütlere açıklanmıştır. Bu durumda, henüz açıklanmamış gizli olan ne kadar program vardır, bilemiyoruz! Ama şunu biliyoruz ki, bu durum, belki de dünyada bir benzeri daha olmayan bir sorumsuzluk örneğidir. Devrimcilik adına yola çıkacaksın, bir toplum için siyasal bir devrim programı hazırlayacaksın, ama bunu, ya o toplumdaki gizleyeceksin ya da programı hayata geçirecek sorumlu kitlelere değil, sorumlu olmayan güçlere açıklayacaksın! Proletarya devrimciliğinde ve ulusal kurtuluşçulukta, devrim teorisi ve pratiğinde böyle bir şey görülmemiştir. Ne olursa olsun, geçmişleri kesin olarak böyle olan bu güçlerin,

228

bir siyasal devrim programına ulaşmaları, yani amaçlarını açıklamaları elbet ki olumludur, Bu programların değerlendirilmesi, burada değil, daha sonra başka yerlerde yapılabilir. Ama biz, bu arada sunu belirtelim ki. hazırlanan doğru bir program ancak kararlılıkla ve başarıyla pratiğe uygulanırsa maddi bir güç haline gelir. Daha ilerde, ağırlıklı olarak bu nokta üzerinde duracağız, bu güçlerin pratiklerini ve ulusal kurtuluş pratiğine ilişkin suskunluklarını göreceğiz.

Devam edelim. Hakim sınıfların tamamen Türk burjuvazisinin bir uzantısı olmayı kabul ettikleri, küçük-burjuvazinin kendi sınıf çıkarlarını savunmadığı ve buna gücü olmadığı, ortaya atılan refor-mist-milliyetçi sloganların kitlelerin gerçek çıkarını yansıtmadığı bir ortamda, Kürdistan işçilerinin, köylülerinin ve tüm emekçi halkının uzun vadeli gerçek çıkarları neredeydi ve bu gücün kurtuluşları için yönelecekleri siyaset ne olmalıydı? Bu güçler, hem ulusal baskı sistemi -sömürgecilik- ve hem de feodal-komprador sınıfın -aşı-retçi-feodal yapının- baskısı altında eziliyor, sömürülüyor)ardı. Bu nedenlerle, hem ulusal ve hem de toplumsal planda çelişkileri vardı. Böylesi çelişkileri yaşayan güçlerin, egemen sınıfların politikası içine girmeleri mümkün değildi. Ama halk kitleleri, aşiretçilikle, Türk burjuvazisinin seçim oyunları ve dinsel hilelerle aldatılmıştı; ancak bu, objektif gelişmelerin olgunlaşmasına ve buna bağlı olarak subjektif gelişmelerin başlamasına kadar böyle olabilirdi. Nitekim, 1970'lerde halk kitlelerini kendi ulusal ve sınıfsal çıkarlarına karşı bir politika içinde tutmanın mümkün olmadığı hızla açığa çıktı. Halk kitleleri için. kendi öz ekonomik, toplumsal ve ulusal çıkarlarına uygun bir politika gerekiyordu. Ve böyle bir ideolojik, politik yaklaşımın, doğru bir örgütlenme ve bu örgütün yürüteceği güçlü bir propaganda ve ajitasyon faaliyetiyle halka benimsetilebileceği açıktı. Bugün, Kürdistan İşçi Partisi olarak örgütlenmiş olan Hareketimizin 1973'lerden beri yaptığı çalışmalar, Kürdistan proletaryası ve halkı için tarihi bir gereksinime haline gelen, onların her alanda uzun vadeli gerçek çıkarlarını ifade eden devrimci bir ideoloji ve politika yaratarak, bunları emekçi halk kitlelerine kavratmak ve pratiğe uygulamak amacına yönelik oldu.

229

va

Bu açıklamalardan sonra, tekrar sorumuza döner ve onu ce-plarsak; Kürdistan'ın emekçi halk kitlelerinin gerçek çıkarlarını dile getiren siyaset, sadece bu çıkarlar için savaştan Hareketimizin siyaseti, bir ulusal kurtuluş siyaseti olmak zorundaydı. Sömürge ve yan-feodal toplum koşullarında, halkın çıkanna olan devrimci siyasetin, hem sınıfsal ve hem de ulusal kurtuluşa yönelik olması gerekiyordu. Kürdistan koşullarında, sınıfsal kurtuluşun yolunun ulusal kurtuluştan geçeceği, ulusal kurtuluşun da ancak çağın en devrimci sınıfı olan proletaryanın önderliğinde tam başanya ulaşacağı, yapılan araştırma ve inceleme çalışmalarıyla belirlendi. Çünkü, çağımızda, toplumsal ve ulusal kurtuluş uğrunda verilen bir mücadele, ancak işçi sınıfı önderliğinde ve işçi-köylü ittifakı temelinde yürütüldüğü zaman başanya ulaşabilir. Kürdistan işçi sınıfının devrimci öncüsü olma amacıyla ortaya çıkan Hareketimizin tuttuğu yol da, tamamıyla bu yol oldu.

Kürdistan proletaryası ve halkının çıkanna olan devrimci siyaset, dünya gericiliğine karşı, dünya devrimci, ilerici güçleriyle ittifak içinde olmalıydı. Bunun için de, sosyalist ülkeler topluluğu, dünya işçi sınıfı ve ulusal kurtuluş hareketleriyle bağlantılı olmalı, Türkiye Devrimci-Demokratik Hareketiyle ve bu doğrultudaki gelişmelerle ittifak içinde bulunmalıydı. Kürdistan'daki ulusal baskı sistemine ve aşiretçi-feodal yapıya karşı çıkmalı, sömürgeci ve feodal-komprador yapıyı, bağımsız, özgür ve demokratik bir toplum yaratmayı amaçlamalıydı. Buradan kesintisiz olarak sosyalizme geçmeyi he-deflemeli ve bunun için de işçi sınıfı önderliğini yaratmalıydı. Bütün bunların birleştirilip somutlaştırılması, proletarya önderliğinde bir ulusal kurtuluş siyaseti demektir. 1970'li yılların Kürdistan'ında işçilerin, köylülerin ve tüm emekçi halkın siyaseti, özellikleri böyle Olan bir ulusal kurtuluş siyaseti olmak durumundaydı ve bu siyaset en doğru biçimiyle PKK Programı'nda ifade edildi.

Bu siyasetin ve uygulayıcısı olan Hareketin nasıl oluştuğunu, kısa surede pratik uygulamada nasıl basanlar kazanarak doğrulandığını, halk kitleleri tarafından nasıl gerçek kurtuluş yolları olarak görülüp benimsenerek bir kitle hareketi, bir ulusa! kurtuluş hareketi haline geldiğini izah etmeyi ileriye bırakarak, ulusal kurtuluş siya-

230

setinin kesin başarıya gidip gitmeme durumunu tartışalım. Bizde bazı güçlere yeni bir icatmış gibi gelse de, ulusal kurtuluş siyasetlerinin her hangi bir yeniliği yoktur; bu siyasetler çağımızda uğrunda savaşılan, özellikle halk savaşlarıyla zafere götürülen siyasetlerdir. Böyle olduğu halde, neden bizde yeni bir olay, çok tehlikeli bir yaklaşım gibi göründü? Neden çeşitli güçlerin bu siyasete karşı saldırılan bu kadar azgın oldu? Bu siyaset, somut koşullara uymuyor muydu ve başarıya ulaşma şansı yok muydu? Türk sömürgeciliğinin gücüne karşı çıkacak bir siyaset olmamalı mıydı? Bütün bu yönlerden ulusal kurtuluş çizgisini tartışmak gerekir. Ve yine bu çizginin, siyasal mücadele temelinde giderek silahlı şiddetle bir halk savaşına vardırılıp vardın lamay aç ağı tartışılmalıdır. Herşeyden önce şunu hemen belirtelim ki, 1970'li yıllarda Kür-distan işçilerinin, köylülerinin, emekçilerinin ve bunlar adına devrimci aydınlarının yönelecekleri tek ve bir tek doğru siyaset, ulusal kurtuluş siyasetiydi. O koşullarda başka hiçbir siyaset bu güçlerin çıkarlarına hizmet etmezdi ve başka bir siyasete yönelinemezdi. Bu nedenle, bu siyaset erken doğmamış, hatta geç bile kalmıştı; hayali değil, somut gerçeği tam olarak yansıtıyordu. Eğer bu siyaset, çeşitli güçlerce yeni bir icat, acayip bir olay gibi görülmüşse, bunun nedenini bu siyasette değil, böyle görenlerin Kemalizmin zehiriyle doldurulmuş ve gerçeklerden tümüyle uzaklaştırılmış küçük-burju-va beyinlerinde aramak gerekir. Nitekim kemalist burjuvazi, bu olayı hiç de olağanüstü bir olay olarak görmedi; onun tüm şaşkınlığı, tamamen yokettiğini sandığı bir olayın nasıl böyle birden fışkırdığı ve bu kadar hızlı gelişebildiği idi. Ama küçük-burjuva-zinin beyni öyle bir ykanmıştı ki, onun somut gerçeklikle ilişkisi tümünden kesilmişti. O koşullarda acayip olan şey, ulusal kurtuluş siyasetinin ortaya çıkarılması değil, tam tersine siyasetsizlik durumu idi. Dünyada hiçbir sınıf ve halk bu durumda değildi.

Bugünkü uluslararası planda ve ekonomik, toplumsal gelişmenin bu aşamasında, Türk burjuvazisinin karşı-devrimci zor sisteminin dayandığı temellerin bu elverişsiz durumda, daha uzun süre ya-saülmasının mümkün olmadığını belirtmiştik. Aynı biçimde, Kür-distan halkının, ulusal kurtuluş siyaseti doğrultusunda gelişen dev-

231

rimci şiddetinin de ne olabileceğini, başarıya ulaşip ulaşamayacağını araştıralım. Her iki tarafın içinde bulunduğu koşulları ve özelliklerini kısaca inceleyerek, bu soruya bir cevap verebiliriz.

Türk Sömürgeciliği: Birincisi, Türk burjuvazisi, egemen bir sosyal sınıftır ve bu nedenle siyasi ve askeri olarak örgütlü bir güçtür. Askeri güç bakımından uluslararası dayanakları içinde (NATO) ikinci ve Ortadoğu'da birinci sırayı almaktadır. Ona güçlülük kazandıran tek özellik budur. İşlemez durumda olan ekonomik ve toplumsal temelini, sadece bu zor sistemine dayanarak yaşatmakta ve bütün sorunlarını zor uygulaması ile çözmeye çalışmaktadır.

İkincisi, Türk burjuvazisi, ilerleyen, yükselen bir sınıf değil, tam tersine ekonomik ve toplumsal olarak çöküş ve çançekişme sürecinde bulunan bir güçtür. 1923'lerden sonra Türk kapitalizmi gelişme ve Türk burjuvazisi yükselme dönemini yaşıyordu; yani uluslararası duruma ters düşse de, Türkiye'nin somut koşullarında kapitalizm gelişme sürecindeydi. 1950'lerden sonra emperyalizmle girilen yeni sömürgecilik bağımlılığı içinde Türk kapitalizmi ve e-getnen gücü olan burjuvazi tekelleşti. 1960'lardan sonra olgunlaşan bu ekonomik yapı, 1970'lerden itibaren, kendi iç yapısı ve emperyalist bunalım nedeniyle derin bir bunalım içine ve hızla çöküş sürecine girdi. Türk burjuvazisinin, dağılma ve çürüme içinde bulunan bu ekonomik temelini, hiçbir zor uygulamasıyla kurtarmak ya da uzun süre yaşatmak mümkün değildir.

Üçüncüsü, Türkiye'de bugün var olan ekonomik ve toplumsal yapı, gelişmesinin bu aşamasında, bağrında yeni bir toplumsal yapının nüvelerini ortaya çıkarmıştır. Bu doğrultuda, ortaya çıkan yeni toplumsal güçler, kendi kurtuluşları için mücadele içindeler ve ile-^{vi}, gelişmeyi temsil ediyorlar. Bu güçler karşısında gerici, karşı-devrimciliği temsil eden Türk burjuvazisi, bu muhalefeti e-bilmek ve egemenliğini yaşatabilmek için baskı ve sömürüyü faşist yönetimler altında sürdürüyor. Kısaca, Türk burjuvazisine ^arşı, içerde gelişmeyi temsil eden toplumsal ve siyasal bir muhale-^{it} vardır ve burjuvazi gelişmeyi engelleyen gerici, haksız bir konu-^{ma}a sahiptir. Dördüncüsü, Türk burjuvazisinin zor sisteminin uluslar arası

232

dayanakları ve destekçileri, bugünkü dünya koşullarında zayıftır. Bir kere o. ayrılmaz bir biçimde emperyalist sistem içinde yer almakta, bu sistem içinde en gerici, en karşı-devrimci mihraklara dayanmaktadır. Bu gerici mihraklara karşı. İçerde işçi sınıfı ve demokratik güçlerin, dışarda sosyalist ülkeler ve ezilen halkların devrimci mücadeleleri büyük boyutlarda gelişmiştir ve dünyanın dörtbir yanında onları sürekli yenilgiye uğralmakta, geriletmektedir. Türk burjuvazisinin egemenliğini sürdürme ya da daha doğrusu bu e-gemenliğinin çeşitli alanlardaki uygulama yöntemleri üzerinde emperyalist güçler, kendi aralarında lam anlaşmış değildirlir ve uygulamalar geliştikçe, ABD ile Avrupalı emperyalist güçler arasındaki çelişki arttıkça bu anlaşmazlık daha da büyüyebilecektir, ikinci olarak. Türk işbirlikçi-tekelci burjuvazisi. Pakistan, İsrail, Suudi Arabistan. Mısır gibi Ortadoğu'nun en azgın gerici güçlerine dayanmaktadır. Eskiden toplumsal yapının geri olduğu dönemlerde, emperyalizmin ve bölge hakim güçlerinin çıkarları, belli bir istikrarlı durum gösteriyordu. Ama günümüzde, Ortadoğu'daki toplumsal yapılar da belli bir gelişme olmuş, toplumsal ve ulusal çelişkiler derinleşmiş, halkların ulusal ve toplumsal kurtuluş güçleri ve mücadeleleri ortaya çıkmıştır. Bütün halkların yürüttüğü ulusal kurtuluş mücadeleleri içinde Afganistan, Filistin, İran gibi yerlerdeki gelişmeleri saymak yeter. Bu durum, Ortadoğu'daki emperyalizm yanlısı yapıyı bir daha istikrara kavuşturulanla/ bir biçimde bozmuştur ve Ortadoğu'nun gerici rejimleri her an yıkılmakla karşı karşıyadır. Kısaca, kendileri bu durumda olan bu güçlerin Türk burjuvazisine verecekleri destek zayıf olacak, ve onu uzun süre yaşatmaya yetmeyecektir.

Sonuncusu ve en önemlisi, kendisi bir yeni sömürge olan Türkiye'nin, çağdışı olan ve dünyada tasfiye edilmiş bulunan klasik sömürgeciliği, Kürdistan üzerinde, önümüzdeki dönemde yaşatması mümkün değildir, Türk burjuvazisi, uluslararası durumdan ve tarihin kritik döneminden yararlanarak, Kürdistan'ın yandan büyük parçasını kendi egemenliğine almayı başarmıştır. Yine Kürdis-tan'daki ekonomik, toplumsal yapının geriliğinden ve Kürdistan'ın uluslararası tecrit durumundan yararlanarak, Kürdistan'da klasik

233

sömürgeciliğini geliştirmeyi başarmıştır. Ama bugün durum, geçmişten çok farklıdır, önemli değişiklikler olmuştur. Bir kere, gelişen ulusal kurtuluş hareketleri karşısında dayanamayarak, klasik sömürgecilik dünya çapında tasfiye olmuştur. Günümüzde emperyalistler böyle bir sömürgeciliği yaşatmadığı gibi, onların yeni sömürgeciliği de, ulusal kurtuluş mücadeleleriyle her gün parçalanmaktadır. Kendisi bir yeni sömürge olan Türkiye, emperyalizmin uygulayamadığı bir sömürgeciliği, Kürdistan üzerinde yaşatmak istemektedir. İkincisi, Kürdistan'ın dünyadan tecrit durumu, tarihinde en çok günümüzde kırılmış. Kürdistan halk güçleri dünyaya açılmaya başlamış ve Kürdistan'ın her parçasında yurtsever mücadeleler ortaya çıkmıştır. Üçüncü olarak, Kürdistan üzerinde uygulanan Türk sömürgeciliğinin özellikleri ve amaçları, dünyanın diğer alanlarında uygulanan sömürgecilikten daha çok gerici ve çok farklıdır. Ekonomik, sosyal, siyasal ve ulusal her alanda Kürdistan toplumu tüketilmek istenmekte, bu doğrultuda ulusal baskı, asimilasyon, ekonomik sömür, açlık sefalet, işsizlik, işkence, vb. en amansız bir biçimde uygulanmaktadır. Ortaya çıkan yeni toplumsal güçlerin, bütün bu uygulamaları olduğu gibi sessizce kabul etmeleri beklenemez. Sömürgeciliğin uzanılan olan Kürt hakim sınıflarının da, halk üzerindeki eski denetimleri kalmamıştır ve oldukça zayıf bir konumdadırlar. Bütün bu durumlar. Türk burjuvazisinin Kürdis-tan'daki sömürgeci egemenliğinin şenderece gerici, haksız ve zayıf olduğunu, böyle bir egemenliğin önümüzdeki dönemde yaşatılamayacağını gösterir.

Özetlersek. Türk burjuvazisinin üstünlüğü, egemen olmasında ve, siyasal ve askeri olarak örgütlü bulunmasındadır. Zayıflıkları ise, ekonomik ve toplumsal olarak çürümüş ve gelişmeyen bir durumda olması, içerde kendine karşı gelişen devrimci-demokratik muhalefetin bulunması, dayandığı uluslararası gericiliğin zayıf ve desteğin az olması, kendisi bir yeni sömürgeci Kürdistan üzerinde klasik sömürgeci bir güç olarak bulunması ve bu sömürgeciliğin temellerinin bugün /ayıflamakta olması, bütün bu özellikleriyle haksız, gerici, gelişmeyen, karşı-devrimci bir konumda bulunmasıdır.

234

Kürdistan Halkının Ulusal Kurtuluş Siyaseti Açısından Herşeyden önce, bir siyasetin başanya ulaşabilmesi için, onun dayandığı ekonomik ve toplumsal temelin gelişen, ilerici bir ternel olması, siyasetin, karşısında mücadele ettiği siyasetten daha ileri bir ekonomik ve toplumsal sistemi hedeflemesi gerekir. Türkiye Cumhuriyetinin kuruluş döneminde, Kürdistan'da, ulusal kurtuluş devrimine temel teşkil edecek bir ekonomik ve sosyal gelişme, bir objektif gelişme yoktu, bu yüzden, bir ulusal kurtuluş siyasetiyle yürütülenmeyen ayaklanmalar yenildi. Daha sonra, 1945-1960 döneminde, uykuda, bir durgunluğun olduğu, bu gelişmelerin henüz cılız olarak başladığı, fakat somuta yansımamış bulunduğu bir geçiş biçimi yaşandı. 1960'lardan sonra sömürgeci kapitalizmin hızla gelişmesi, Kürdistan toplumunu sömürge ve yarı-feodal bir yapıya getirdi. Yeni toplumsal güçler, yeni sınıflar ve tabakalar doğup gelişti. Bu durum, ulusal kurtuluş devrimi için objektif koşulların gelişmesini ifade eder ve Kürdistan'da böyle bir gelişme olmuştur. Bu gelişme, Kürdistan'da ulusal kurtuluşçu bir siyasetin doğmasının ve devrimci mücadelenin ortaya çıkıp gelişmesinin temelidir. Objektif gelişmeye paralel olarak, işçi sınıfının ve halk kitlelerinin çıkarlarını temsilen ulusal kurtuluş siyaseti şekillenmiştir. Bu siyaset, Türk burjuvazisinin çöken, gerici kapitalist temeline ve sömürgeciliğine karşı, daha ileri bir ekonomik ve toplumsal sistemi, bağımsızlığı, demokrasiyi ve sosyalizmi hedeflemektedir. Bu konumuyla, yeniyi, ilericiyi, gelişmeyi temsil etmektedir ve bu çok haklı bir konumdur. Ulusal kurtuluş devrimine temel teşkil edecek ve onu mutlaka geliştirecek böylesi elverişli objektif gelişmeler olmakla birlikte, Kürdistan çok geri bir ülkedir ve Kürdistan halkı, ekonomik, siyasal, askeri, ulusal ve her alanda örgütsüz ve bilinçsizdir. Zaten çağdışı klasik sömürgecilik, bu kadar gerici, karşı-devrimci konumuyla, tamamen bu bilinçsizlik ve örgütsüzlüğe dayanılarak, böyle bir durumdan yararlanılarak yaşatılmakür.

İkinci olarak, Kürdistan'da bugün tarihinde hiç bir zaman sahip olmadığı son derece ilerici etkenler vardır, işçilerin, köylülerin ve tüm halkın çıkarlarının tek doğru ifadesi olan ulusal kurtuluş siyaseti belirlenmiş, kurtuluşun gerçek yolu aydınlatılmış, proletaryaya

235

ve halka önderlik edecek Kürdistan İşçi Partisi yaratılmıştır. Bu güç önderliğinde, kısa süreli de olsa bir devrimci mücadele pratiği yaşanmış, halkın en ileri güçleri bu pratik içinde belli tecrübeler kazanmış, halk kitleleri bu mücadelenin narasıyla uyanmıştır. Böylece Kürdistan halkı, tarihinde ilk defa kendi siyasal ve askeri gücünü bağımsız olarak ortaya çıkarmaya başlamıştır. Bugün, Parti örgütünün geliştirilmesi, ulusal kurtuluş cephesi ve silahlı gücün yaratılması hazırlıkları, stratejik ve taktik planlama yapılmaktadır. Bu durum, Kürdistan halkının siyasal ve askeri gücünün, yenilmez bir biçimde gelişeceğini göstermektedir. Çünkü, bunlara ek olarak, geçmiş mücadele pratiği içinde Kürdistan halkı, devrim istediğini ve devrini için

her şeyini vermeye hazır olduğunu pratiğiyle kanıtlamıştır. Ayrıca, Kürdistan halkının mücadelesi, tarihinde ilk defa, dünyadan tecrit olmaktan kurtulmuştur. Dünya ileri c İ ligiyle, daha şimdiden önemli bağlar kurmuştur ve bu bağların geliştirilmesi için elverişli durum mevcuttur. Bu doğrultuda, Kürdis-tan'ın tüm parçalarında bir mücadele ortaya çıkmış ve böylece birlikte mücadele etme durumu, tarihte hiç bir zaman bugünkü kadar gelişkin olmamıştır.

Üçüncüsü: Kürdistan'da ulusal kurtuluş siyasetinin başanya ulaşması için gerekli olan Türkiye proletarya ve devrimci-de-mokratik hareketi bugün, her zamankinden daha ilerdedir ve gelişmesi için elverişli ekonomik ve toplumsal temel mevcuttur. Ulusal Kurtuluş mücadelesinde, Kürdistan halkının önemli bir müttefiki olan bu güç, mutlaka gelişmelidir ve içinde bulunduğu sorunlarını çözdüğünde hızla gelişecektir. Çünkü, Türkiye'nin ekonomik ve toplumsal gelişmesi daha yeni ve ileri bir sistem için, bir toplumsal devrim için gebe bir hale gelmiştir.

Dördüncü olarak, Kürdistan halkının ulusal kurtuluş mücadelesinin uluslararası ittifakları ve destekleyici güçleri, son derece geniş ve güçlüdür. Herşeyden önce çok güçlü bir sosyalist ülkeler topluluğu vardır ve bu ülkeler, emperyalizme karşı mücadelenin sağlam güvenceleri olarak ulusal kurtuluş hareketlerini aktif bir biçimde desteklemektedirler. Bu ülkelerin emperyalizm ve gericilik karşısındaki güçlü konumlan ve varlıkları bile, ulusal kurtuluş ha-

236

reketlerinin başartısı için, son derece elverişli ve belirgin uluslararası ortam yaratmaktadır, ikincisi, emperyalist ülkelerdeki işçi sınıfı ve demokratik güçler, çeşitli biçimlerde emperyalist saldırganlığa karşı durmakta ve bu konumlarıyla etkili olmaktadır. Kendi iç konumlan ve durum l an ne olursa olsun, bu güçler, ulusal kurtuluş hareketlerine önemli siyasal destek ve çeşitli biçimlerde yardım sağlamaktadırlar. Üçüncüsü, çağımızın en devrimci akımlarından birisi olan ulusal kurtuluş akımı, emperyalizme karşı mücadelede etkin konumunu sürdürmektedir. Ekim Devriminden sonra ve onun sağladığı belirgin temelde hızla gelişen ulusal kurtuluş hareketleri, i-kinici Dünya Savaşından sonra emperyalizmin klasik sömürgeciliğini parçalayıp dünya çapında tasfiye ettiler. Bunun karşısında yeni tip bir sömürgeciliğe yönelen emperyalizmin bu sistemine de, gelişmelerini sürdürerek önemli darbeler vurdular ve birçok yerde bu sistemi parçaladılar. Bugün emperyalizm boyunduruğunda olan istisnasız her ülkede, emperyalizmin yeni sömürgeciliğine karşı halkların ulusal kurtuluş hareketleri vardır, bu mücadeleler yükselmektedir ve dünyanın her alanından, devrimci şiddetin her biçimini kullanarak emperyalizmi çepeçevre kuşatmışlardır. Emperyalist sistemi en zayıf halkalarından sürekli parçalayan bu hareketler, hem mücadelecilerle konumlarıyla ve henide ilişkileriyle birbirlerine aktif . yardım ve destek sağlamaktadırlar. Dördüncüsü, Ortadoğu'nun konumu, devrimci mücadeleler için, bugün her zamankinden daha elverişlidir. Gelişen ekonomik ve toplumsal temele dayalı olarak, halkların ulusal kurtuluş mücadeleleri, her ülkede ortaya çıkmış, Afganistan, Filistin gibi yerlerde önemli basanlar ve mevziler kazanmış, emperyalizmin çıkarına olan eski yapıyı sarsmıştır. Hem ulusal kurtuluş hareketleri ve hem de emperyalizme karşı olan ilerici güçler, bugün birbirleriyle yoğun ilişki ve ittifak geçişürmekte, birbirlerine aktif yardım ve destek sağlamakta ve bu durum, emperyalizme ve gericiliğe karşı mücadelede elverişli bir ortam yaratmaktadır. Kürdistan halkının ulusal kurtuluş hareketi, son derece haklı, ilerici ve devrimci bir nitelikte olan mücadelesini, böylesi güçlü ve geniş uluslararası güçlere tanıtırsa, oldukça geniş uluslararası desteğe sahip olacaktır.

237

Özetlersek. Türk sömürgeciliğinin üstünlüğü, egemen ve her a-landa örgütlü bulunması, zayıflıkları ise, ekonomik ve sosyal temelinin dağılma ve çürüme içinde olması, kendisine karşı gelişmeyi temsil eden bir iç muhalefetin bulunması, en azgın uluslararası gericiliğe dayanması ve klasik sömürgecilik gibi çok gerici ve çağdışı bir yapıyı yaşatmak istemesidir. Buradan çıkan sonuç şudur, Türkiye ve Kürdistan'da devrimci mücadele geliştikçe Türk burjuvazisinin üstünlüğü eriyecek, zayıf yanları iyice zayıflayacaktır. Bu zayıf-lıklan gidermenin olanağı yoktur. Türk burjuvazisinin egemenlik sistemi ve sömürgeciliği yıkılmaya mahkûmdur. Kürdistan halkının ulusal kurtuluş siyasetinin ise zayıf yanı henüz güçlü örgütlere kavuşmamış olması, üstünlükleri de ileri bir ekonomik ve sosyal sistemi hedeflemesi, çok haklı ve ilerici bir niteliğinin olması, Türkiye'de ittifak yapacağı devrimci-demokratik hareketin gelişmesi, uluslararası destek sağlayabileceği güçlerin geniş ve güçlü olma-sıdır. Buradan da sözgötürmez bir biçimde şu sonuç çıkar; her a-landa devrimci çaba yoğunlaştırıldıkça, ulusal kurtuluş siyasetinin zayıflıklan giderilebilecek, yani bilinçlenme ve örgütlenme yaratılabilecek ve üstün yanları ise sürekli gelişecektir. Böylece ulusal kurtuluş siyaseti başanya ulaşabilecektir. Bu açıklamalardan sonra, sorumuzu yanıtlamak için şunu söyleyebiliriz: Kürdistan'da ulusal kurtuluş siyaseti, geleceği olan tek doğru siyasettir. Başanya ulaşması için elverişli koşullara sahiptir; ancak bunun böyle olması için, her alanda bilinçli, kararlı ve sebatkâr bir devrimci çalışmaya gereksinme vardır.

Somut durumların bilimsel ve tek doğru izah tarzı böyleyken, Türk sömürgeciliğinin güçlü yanlarını görüp bu güçlülüğün nasıl geçici bir üstünlük olduğunu, esas ve gelişecek olan şeyin onun zayıflıkları olduğunu görmemek ve bunun sonucunda Türk sömürgeciliğine yaşama hakkı tanımak; çağdan, gelişmelerden, siyasetten, pratik mücadeleden hiçbir şey anlamamak ya da tam bir teslimiyetçi olmak demektir. Bizim teslimiyetçilerimiz örgütlü, yeni ve •lışmekte

olan güçlere hep geçmiş, feodal önderlikli ayaklan-alarım ezildiği dönemi hatırlatarak, "düşman güçlüdür, karşı çıkar-sak bizi yokeder, sesimizi çıkarmayalım" dediler. Reformistleri-

238

miz de biraz farklı bir biçimde, bizi "aceleci davranmak" la "halkı katliama götürmek"le suçladılar. Ama onlar hiç bir zaman, çağımızın temel özelliklerini ve Kürdistan'da bu Özelliklere denk düşecek bir gelişmenin gerçekleştirilmesi için gerekli elverişli maddi şartların ortaya çıktığını görmediler ya da görmek istemediler.

Ulusal kurtuluş siyaseti doğrultusunda ortaya çıkan devrimci gelişmelere ve yukarda yapılan bilimsel çözümlemeye dayanarak, güçlü örgütlerine kavuşmuş, halkı birleştirip seferber etmiş, dünya devrimci, ilerici güçleriyle bağlaşıklığını kurmuş olan ulusal kurtuluş mücadelesinin, Türkiye'nin devrime İ-demokratik güçleriyle omuz omuza faşist Türk sömürgeciliğine karşı güçlü bir halk savaşı biçiminde yükseldiğini şöyle bir aklından geçirdiğinde insanın kulaklarında hemen reformistlerin feryadı çınlıyor: "halkı katliama götürüyorlar! Bizi mahvediyorlar! Onlarla asla bir araya gelemeyiz! Özeleştir versinler ve yaptıklarından vazgeçsinler!..." Bunlara karşı bizim cevabımız şöyle: hayır baylar! Halkı katliama götürmüyoruz, gerçek kurtuluşa götürüyoruz, O dilinizden hiç düşürmeyip övgüler dizdiğiniz, ama gerçekte hiç inanmadığınız Vietnam, Angola, Mozambik, Küba vb., halklarının izledikleri ulusal kurtuluş yoludur bu yol. Siz kendi politikanızın!!) dünyada zafer kazanmış olduğu örnek bir ülke gösterebilir misiniz? Biz, sizi mahvetmiyoruz, tersine doğru yolu göstererek, yanlışlarınızı eleştiriyor ve sizi kurtarmak istiyoruz. Ama eğer ortada bir mahvolma varsa o da, çağın temel özelliklerini ve Kürdistan'da ki gelişmenin doğru yolunu göre-meyerek, sizin, kendi kendinizi mahvetmenizdir.

Önce yazdık, hem daha iyi kavranması, hem de cevap olması açısından yineliyoruz: Türkiye, burjuva Cumhuriyetin kuruluş döneminde yeniyi, gelişmeyi temsil ediyordu; Kürdistan güçleri ise geriye, feodalizmi temsil ediyordu; bu nedenle ayaklanmalar yenildiler, ezildiler. Şimdi durum değişti. Kürdistan ulusal kurtuluş hareketi yeniyi, gelişmeyi, sosyalizmi, buna karşılık Türk burjuvazisi, emperyalizmi ve gericiği temsil ediyor; bu nedenle şimdi zaferi, Kürdistan halk güçleri, ulusal kurtuluş hareketi kazanacak. Türk burjuva devleti, içte ve dışta en gerici güçlere dayanarak yaşamaya çalışıyor; o, çağın gerçeklerine uymayan k arş ı-d evrime i zor

239

politikasını, ancak halkın bilinçsizliği ve örgütsüzlüğü ortamında sürdürebilir; görünüşte heybetli görünen ama gerçekte temelleri çürüdüğünden çok zayıf olan bu karşı-devrimci zor, ancak çok yoğun bilinçsizlik ve örgütsüzlük ortamında geçerli olabilir. Halkın bilinçlenme ve örgütlenme temeli ise bu zoru parçalar, parçalayacaktır, işgale ve sömürgeciliğe karşı ulusların, halkların direnmesi gerekir. *«Nerede bir halk; ordularının direniş gösteremeyecek durumda olması nedeniyle ve salt bu nedenle, boyun eğmeyi kabullenmisse, bir alçaklar ulusu olarak genel nefreti kazanmıştır; ve nerede halk, olağanüstü bir savaşı enerjik bir biçimde yürütmüşse istilacılar çok geçmeden, modası geçmiş kan ve ateş kanununu yürütmenin imkânsız olduğunu anlamışlardır.»*^{1^}

Kürdistan halkının ulusal kurtuluş siyasetinin özellikleri, başarıya ulaşma durumu ve bu konudaki yanlış anlayışlar üzerine bu açıklamaları yaptıktan sonra, şimdi de, bu siyasetin pratikte nasıl somutlaşacağı sorusuna geçelim. Ya da, devrimci ulusal kurtuluş siyaseti hangi örgütlerle başarıya ulaşacaktır? sorusunu cevaplayalım.

Hemen belirtelim ki, böyle devrimci bir ulusal kurtuluş siyaseti, örgütsel alanda ifadesini ancak öncü bir proletarya partisinde bulur. Böyle bir siyaset, bireyler ya da küçük grupların varlığı değil, yoğun bir örgütlenmeyi zorunlu kılar ve bunu da ancak proletaryanın devrimci öncüsü olarak örgütlenmiş olan bir parti yerine getirebilir. Proletarya önderliğindeki halkın uzun vadeli çıkarlarının gerçekleştirilip korunması, işçi sınıfı partisinin varlığını şart koşar. Ulusal kurtuluş siyasetinin, öncülük planında proletaryanın devrimci partisi, kitlelerin siyasal gücü planında ulusal kurtuluş cephesi, ve askeri planda halk ordusu biçiminde örgütsel şekillenmesini bulacağı; bu siyasetin ancak böylesi örgütsel biçimlerle pratikte uygulanmaya geçeceği açıktır. Partisiz bir sınıf siyaseti olmayacağı gibi, siyasetsiz bir parti de olamaz. Gerçeğin böyle olmasına karşılık, Türkiye ve Kürdistan'daki partiler ve örgütlerde siyasetsizlik, siyaset geliştirememesi, ya da tersine siyaset adına bir yığın şey söyleyip parti adına, hiçbir şey yapmama, doğal görülen çelişkili bir

240

olaydır. Ama devrimciler, devrimci ulusal kurtuluş siyasetinin ancak bir parti ile pratikte uygulanabileceği ve öncü bir partinin de ancak devrimci bir siyasetin geliştirilmesiyle varolabileceği konularında şenderece duyarlı olmak zorundadırlar.

Proletaryanın ve halkın kurtuluş mücadelesinde en güçlü silahı, devrimci örgütü, partisidir. Diğer sınıf ve tabakalarının ulusal kurtuluşu sağlayamadığı Kürdistan gibi sömürge ülkelerde, pro-1 lotaryamı) ulusal kurtuluş siyasetinin örgütsel ifadesini en önde devrimci bir parti biçiminde bulacağı, ve bu partinin, hem ulusal kurtuluş sağlamada hem de sosyalizmi kurmada temel rol oynayacağı açıktır. »İşçisınıfının ve İşçi-köylü bağlaşmasının öncü müfrezesi olarak parri birliği Her şey demektir. Vietnam devriminin zaferini sağlayan etkenler arasında, öncelik, işçi sınıfı partisi önderliği ile işçi-köylü bağlaşmasının oynadığı role verilmelidir. «^[6] ».*Şu noktada, yanhzca, öncü savaşçı rolünün ancak en İleri teorinin klavuzluk ettiği bir parti ile yerine getirilebileceğini belirtmek istiyoruz.*»^[11] Yine başka yerlerde Lenin, «*işçi sınıfının gücü ör- \ güründe yatar. Örgüt olmaksızın proletarya hiçbir şey gibidir. Örgütlü olduğunda ise herşeydir.*»,«*Proletaryanın iktidar mücadelesinde örgütünden başka hiçbir silahı yoktur.*»^[21] der. Azgın sömürgecilik koşullarında yaşayan halkımızın, proletarya önderliğindeki ulusal kurtuluş mücadelesinde en güçlü silahı ancak öncü bir işçi sınıfı partisi olabilir. Diğer silahlar ancak böyle bir güç tarafından yaratılabilir. Ve sağlam temellerde örgütlenmiş, çelikten öncü bir parti olmadan Kürdistan işçi sınıfı siyasal bir güç haline gelemeyeceği gibi, ulusal kurtuluş mücadelesinin gelişip zafer kazanması olanaksızdır.

Çağımızda tüm modern sınıflar, siyasal alanda partileri tarafından temsil edilirler. Yüzyıllardan beri bu partiler ortaya çıkmış, siyaset oluşturmuş, bu çabayla sınıflar İktidara gelmiş, yeniler i-lerleyip gelişirken eskiler gerici duruma düşmüşler ve iktidarı devrilmiştir. Sınıflar ancak partilerine sahip olarak uzun vadeli çıkarlarını gerçekleştirebilirler ve güvence alına alabilirler: toplum içinde sınıfsal çıkarlarını ve uluslararası alanda ulusal çıkarlarını sağlam güvencele kavuşturabilirler. Başka bir örgütsel biçim altıfl-

241

da Öncü bir partiden yoksun olarak bunu gerçekleştiremezler. Her ortaya çıkan sınıfın siyasal bir güç haline geldiği, uzun vadeli a-maçlarını, sınıfsal ve ulusal gelişim araçlarını sağladığı çaü, parti çatısıdır. Uzun vadeli ileri görüşlü siyasetin yoğunlaşması partidir. Siyasallaşmanın başladığı yerde partileşme de başlar. Siyasetin oluşturulacağı merkez partidir; siyaset ancak parti biçiminde mer-kezileşebilir ve topluma yayılabilir. Bunun da aracının küçük bir aydın gurubu olduğu, halkın, sınıfın kendi siyasetini bizzat kendisinin oluşturarı adı ğı, bu gurup tarafından oluşturulan bilincin ve siyasetin parti biçiminde örgütlenerek sınıfa, halka dışarıdan gö-türüldüğü bilinen bir gerçektir. Bu açıdan, Kürdistan işçi sınıfının ve halkının uzun vadeli çıkarlarının bir ulusal kurtuluş siyaseti biçiminde somutlaşması, bunun hemen bir parti biçiminde yoğunlaşması tarihi, toplumsal ve siyasal bir zorunluluk idi. Bu doğrultuda, 1973'lerden İtibaren aydın bir gurup tarafından Kürdistan proletaryası ve halkı için oluşturulmaya çalışılan ulusal kurtuluş siyasetinin, 1978'de Kürdistan İşçi Partisi biçiminde somutlaştığı bilinmektedir.

Ama pro-1 le t e devrimci hareketin siyasal ve örgütsel alanlarda bu biçimde oluşup gelişmesine karşılık, sözde halk -hatta proletarya-adına hareket ettiklerini söyleyen, gerçekte ise küçük-burjuvazinin küçük bir tabakasının çıkartanın yansıtan reformist guruplar, daha önceden belirlendiği gibi, siyaset adına siyasetsizliği olduğu kadar, örgüt adına da örgütsüzlüğü geliştirmişlerdir. Onların değişik guruplarının siyasal ve örgüt alanında yönelimleri şöyle olmuştur: ya bir ulusal kurtuluş siyasetine bağlı olmadan parti oluştur, ya da parti oluşturmadan, gazete, dergi veya demek adına sadece slogan atmakla yetin. Bu biçimiyle devrimci olunabileceği ve halkın kurtuluş mücadelesinin yürütülebileceği iddia edilemez. Halkın ulusal ve toplumsal taleplerini belirlemeden ve bu talepleri gerçekleştirmek »Çin örgütlenmeden Kürdistan adına, emekçiler adına yola çıkıla-Tersi korkunç çelişik ve acayip bir durum olur. Ama reformist ürt burjuva ve küçük-burjuva milliyetçileri sınıfların doğuşundan, üşmesinden, iktidara yürütmesi olayından ya çok habersizdirler, 9 koyu bir bilinçsizlik ve cesaretsizlik içindedirler, ya da gerçekte

242

hizmet ettikleri sınıfların çıkarları bunu gerektirmektedir; bunu başka türlü izah etmek mümkün değildir. Toplumumuzda siyasetsiz-liğin ve partisizliğin yoğun bir biçimde yaşandığı, bazan partisiz siyasetçilik yapıldığı -bizde partisi olmayan bir yığın siyasetçi vardır-, yine bazen belki de yirmi yıldır parti olduğunun söylenmesine rağmen, bu partinin adından ve siyasetinden kimsenin haberdar olmaması biçiminde particilik yapıldığı açıktır. Ve bütün bunlar, günümüzde, sorun olmayacak, ne anlama geldiğinin izah edilmesi gerekmeyecek normal olayları gibi tanımlanmakta, ciddi bir eleştiriyle karşılaşmadan aynı biçimde varlığını sürdürebilmektedir. Bu, herşeyden önce devrimcilerin zayıflığını ve bunlarla yeterince mücadele edemediğini de gösterir. Devrimci ulusal kurtuluş siyasetinin ve devrimci partinin ortaya çıkışı koşullarda, böyle siyasetsiz ve partisiz yaratıkların yaşama şansı bulamaması gerekir. Elbette bu güçler, başka sınıfların adına çalışmıyorlarsa tabi. Ama eğer başka sınıfların temsilcileriyseler, devrimci faaliyet alanı içinde, bu güçlerin bu durumlarının teşhir edilip gerçek yerlerine gönderilmeleri lazımdır. Devrimci çalışma, kendi mücadele alanı içindeki güçleri halkın ulusal kurtuluş çıkarlarına tam bağlılığa getirmeli, bu duruma gelemeyen güçlerden kendi alanını temizlemelidir. Özellikle son bir yıl içinde, hemen hepsi yurt dışında olmak üzere Kürdistan adına birçok parti ilan edilmiştir. Olayın ilginç yanı şurada ki, bütün bu partiler, kendilerinin beş, on, hatta onbeş yıllık parti olduklarını söylemektedirler. Burada sormak gerekir onlara: mademki beş, on yıllık partiydiniz de bu parti şimdiye kadar neredeydi, neden parti olduğunuzu Kürdistan halkından gizlediniz, bir partinin temsil ettiği iddiasında olduğu

sosyal güçlerden kendi varlığını gizlediği şimdiye kadar hiç görülmüş müdür, ya da dünyada böyle bir örnek daha var mıdır? Bir parti, kendi varlığını halk yığınlarından saklamaz. Parti örgütleri, parti ilişkileri gizlenebilir, ama parti ad olarak, silah olarak, siyaset olarak kitlelerden gizlenmez; tam tersine halka güven vermek için, halkın dayanacağı en büyük güç olmak için daha önce yapılan hazırlıklar ve kurulduğu andan itibaren de ilanı, ideoloji ve politikasının kidelere yayılması, propaganda ve

243

aitasyonla yapılır. Bir siyaset ve bu siyaseti uygulayan açık bir parti olur Partilerin kongreleri, toplantıları, merkez bildirileri bunun için yapılır. Ama bizde, kuruluşundan on yıl sonra açıklanan ya da polis tarafından açığa çıkarılan partiler, belki de kurulmuş olup da hâlâ kurulanlar dışında kimsenin bilmediği partiler vardır. Bu, korkunç bir şeydir; dünyada eşine rastlanmayan bir olaydır; halka karşı sorumsuzluğun ve İkiyüzlülüğün ta kendisidir. Kürdistan'da entrikacılık o kadar gelişmiştir ki, "hem halktan yana gözükeyim, hem de düşman bana bir fiske bile vurmasın" anlayışı siyasettir diye egemen kılınmak istenmiştir. Bu, ne biçim bir siyasettir, kimin siyasetidir? Böyle bir siyaseti ve parti anlayışını, dünyada ve Marksizm-Leninizmde görmek mümkün değildir. Ancak bizim somutumuzda ortaya çıkabilecek olan bu durum her şeyden önce Kürdis-tan'daki çok geri toplumsal yapı ve çok gelişmiş olan ulusal baskı sistemiyle izah edilir, Yine bu durum, daha önce belirtmiş olduğumu/, gibi devrimci bir ulusal kurtuluş siyaseti oluşturamayan Kür-disian küçük-burjuvazisinin zayıflığının, acizliğinin ve ulusal kurtuluşta önderlik yapamayacağının örgütsel alanda ifadesidir.

Yine reformist-milliyetçilerimiz, parti olduklarını, Kürdistan'da, adına hareket ettiklerini söyledikleri sorumlu güçlere, halka karşı değil, dışarda. sorumsuz merkezlerde ve alelacele ilân etmişlerdir. O kadar sorumsuzdurlar ki, örgütlerinin ismine bile sahip çıkamayıp halka karşı şekilsiz bir biçimde ya bir dernek, ya da gazete adıyla çıkarlar; partileri adına ciddi bir bildiri dağıtmak ve yayın faaliyeti yürütmekten bile uzak dururlar. Bağlantılarını belirtmiş olduğumuz küçük-burjuvazinin bu elit kesimi, bu kadar aciz, bu kadar yeteneksiz bir durumu yaşamaktadır. Kendileri ne derlerse desinler, gerçek şudur ki. onlar, Eccvitçilikten destek bulup, daha iyi yaşamak için pay koparma olanaklarının olduğu ortamda, ülkede dernekçilik ya da gazetecilikle bu işi yapmaya çalışmışlar; ama ülkede bu ortam kalmayınca, yani dernekçilik ve gazetecilik işlemez hale gelince çıktıkları yurt dışında bu şekilsiz yapılarıyla değer bulamayınca, bu sefer, sadece buralarda kendilerini yaşatacak değer bulabilmek için alelacele oluşturdukları programlarını yayınlayıp parti ilân etmişlerdir. Kurdistan'ın somut toplumsal yapısı şunu açıkça ortaya koy-

244

maktadır ki, küçük-burjuvazinin, kendi adına bağımsız bir güç < t larak devrimci bir ulusal kurtuluş siyaseti geliştirme ve t > lı şimlenerek bu mücadeleye önderlik etme gücü ve yeteneği yoktur. Ya sömürgecilere ve yerli hakim sınıflara hizmet eder, onların etkinliği altına girer, ya da ulusal kurtuluş güçleri içinde yer alır. devrimci ulusal kurtuluş siyasetinin etkinliği altına girer. Küçük-burjuvazinin «< karları doğrultusunda bağımsız bir hareket yaratmaya çalışan güçlerin hiçbir şey yapamamaları, bu güçlerin sorumsuz/lujju. gerek ulusal kurtuluş hareketi içinde ve gerekse proletarya ideolojisi saf- ' lannda tanınmaz bir halde olmaları ve sonderece sefil hır durumu yaşamaları, onların bu sınıfsal konumundan ölüdür.

Özetlersek, Kürdistan ulusal kurtuluş devrimi sorununda biz-1 deki reformist-milliyetçi gurupların ve Türkiye'deki sol adına çıkan gurupların, siyaset adına siyasetsizliği ve örgüt adına örgütsüzlüğü geliştirme çabalarına, siyasal ve örgütsel önderlik konusundaki ye- j teneksizliklerine karşı çıkarılması gereken en güçlü silah, devrimci ulusal kurtuluş siyasetinin ve bu siyasete bağlı, onu uygulayan partinin geliştirilmesidir.

Ulusal kurtuluş siyaseti ve örgütsel önderlik konusundaki bu belirlemelerden sonra, birkaç cümle ile halkın siyasal birliğinin nasıl yaratılacağı sorununa değinelim. Özellikleri böyle belirlenen devrimci ulusal kurtuluş çizgisinin çok güçlü bir örgütlenme ve üstün bir siyasal birlik istediği, bu siyasal birliğin de güçlü bir siyasal zor l temeline gereksinim gösterdiği, tahlillerin içinde zaten vardır. Karşı- j devrimin zoru İyi anlaşıldığında, buna, halkın güçlü bir siy asal birliği ve siyasal zoru ve bu siyasal zorun en yüksek biçimi olan askeri zoruyla karşılık verilmesi gerektiği açıkça ortaya çıkar. Halkın sî- j yasal birliği meselesi, önemli ve mücadelenin canalıcı m ese içlerinden biridir. Ulusal kurtuluş çizgisi belirlenir belirlenme/ ve parti teşekkül eder etmez, partinin en önemli meselesi, halk saflarına girebilmek, ulusal kurtuluş siyasetini kitleler içinde yayabilmek ve halkı örgütleyip birleştirebilmektir. «İktidarı ele geçirme \-olunda **devrimci yığınların en geçerli silahı örgüttür. Proleuin tının ön- 1 derlik eniği devrimci hareketin göstergesi onun yüksek, örgütsel düzeyidir. Yığınları ayaklandırarak yönetici sınıfları devirecek-**

245

gfna getirme yolundaki bütün faaliyetler bir sözcükte özetlenebilir?-' örgütlemek, örgütlemek, örgütlemek. Politik propaganda'nın amacı yığınları örgütlemektir. Yığınları su ya da bit biçimde örgütleyerek ancak, onları eğitmenin ve devrimin dev gücünü yaratmanın koşulları hazırlanabilir. Yığınlar bir kez örgütlenince, güçleri önemli ölçüde anacaktır. Yığınları sava? için örgütlemek gerekir. Suna karşılık olarak da yığınlar savaş içinde daha Örgütlü ve daha eğitilmiş hale gelirler, devrimci güçlerini geliştirirler. Bu nedenle propaganda, örgütleme ve savayım el ele gider. Ve, bunların ortak hedefleri kesin sıçrayışın hazırlanırında yığınların politik ordusunu oluşturmak ve güçlendirmektir. «" Bizde bugün, güçlü bir siyasal çizginin güçsüz bir Örgütlenmesi, halkın güçlü bir siyasal birliğinin yaratılamaması durumu vardır. Ama doğru bir siyasetin basan şansının buradan geçtiği de açıktır. Proletarya önderliğinde Kürdistan halkının ulusal kurtuluşunun sağlanması, halkın siyasal birliğinin ve örgütlenmesinin yaratılması için temel örgütsel biçim ancak ulusal kurtuluş cephesi olabilir. Halkın çeşitli sınıf ve tabakaları, kendi kitlevi örgütleriyle ulusal kurtuluş cephesinde birleşmelidir. Parti, işçi, köylü, gençlik, kadın, esnaf gibi çeşitli halk kesimlerini kendi kitlesele örgütlerinde toplamalı ve bun-lan ulusal kurtuluş mücadelesinin temel örgütsel biçimi olan ulusal kurtuluş cephesinde birleştirme l

idi r. Örgütlenme koşulları değişik ve örgütsel biçimleri çeşitli olsa da, devrimci ulusal kurtuluş siyasetinin halk seviyesinde örgütlenmesi ve halkın siyasal birliğinin yaratılması genel olarak bu biçimde olmak zorundadır. Devrimci siyaset, öncü bir çekirdeğe, yani bir partiye kesin ihtiyaç duyduğu gibi, aynı zamanda temel örgütsel biçime, yığınların geniş siyasal birliğine de kesin ihtiyaç duyar ve bunun da bir ulusal kurtuluş Cephesi olacağı açıktır. Devrimci bir siyasetin uzun süre bulunması, buna rağmen halkın uzun süre örgütsüz ve siyasal birliksiz kalması bir çelişkidir. Devrimci siyaset dayatıcıdır, yaratıcıdır, ge-İstiricidir: yankısını halk saflarında mutlaka bulur. Eğer bulamazsa, bundan siyasetin uygulayıcıları, parti kadroları sorumludur, devrimci ulusal kurtuluş siyasetinin varolduğu bir dönemde halk yığınlarının uzun süre örgütsüz ve birliksiz kalması düşünülemez ve

246

kabul edilemez. Hailem örgütlenilip birleştirilmesi elbette ki bir cephe birliği biçiminde olacaktır ve ulusal kurtuluş aşamasında bu biçim ulusal kurtuluş cephesidir.

Düşmanın sömürgeci-faşist savaşı halka karşı acık bir biçimde sürdürdüğü, yüzbinlerin, milyonların bu barbar savaş altında ezildiği, işkenceden geçirildiği, ulusal kurtuluşçu bilinçlenmenin yüzbinlere yayılmasına rağmen siyasal örgütlenmenin ve birliğin yaratılmamış olması nedeniyle halkın gücü bir ulusal kurtuluşçu direniş ortaya koymadığı bugünkü Kürdistan koşullarında, en önemli ve acil görev, halkın siyasal örgütlenmesinin ve birliğinin yaratılması, yani kitlelerin örgütlenmesi ve ulusal kurtuluş cephesinde birleştirilmesidir. Bu görev, Kürdistan'da "marksist-leninistim, yurtseverim" diyen her kişi ve örgütün görevidir. Bu koşullarda, görevi bu biçimde belirlemeyen ve bunun için çalışmayan her güç, kişi veya örgüt, halkın ezilmesine gözyüman ve ulusal kurtuluş mücadelesinin gelişmesini istemeyen korkunç bir mücadele kaçını ve iflah olmaz bir oportünist demektir. Sömürgeci savaş altında yaşayan yığınların örgütlenmesinin, siyasal gücünün ve birliğinin yaratılmasının ancak amansız bir savaş ve zor kullanımı içinde olacağı, tartışılmasına ve tartışılmasına gerek olmayacak kadar açık bir gerçektir, bu nedenlerle, ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesinde Kürdistan proletaryasına ve halkına önderlik etmeyi amaç edinmiş olan Partimiz, yığınların örgütlenmesi ve birleştirilmesinin temel biçimi olan ulusal kurtuluş cephesinin yaratılmasını, bunun Türkiye'nin devrimci-demokratik güçleriyle ortak savaşım cephesinin temel dayanaklarından biri haline getirilmesini önüne önemli bir görev olarak koymuş ve bu doğrultuda pratik çabalarını büyük bir inanç ve kararlılıkla sürdürmektedir.

Ama devrimci yönelimin böyle olmasına karşılık, bizim reformist-m İli y etçil erimi z, parti ve siyaset konusundaki sorumsuzluklarını ve şekilsizliklerini bugün de ulusal kurtuluş cephesi sorununda sürdürmeye devam etmektedirler. Onlara göre, "bugünkü Kürdistan koşulları ulusal kurtuluş cephesi oluşturmak için elverişsizdir, bunun için elverişli koşullar oluşmamıştır, ancak güç ve eylem birliği oluşturulabilir". Açıktır ki bu güçlerin önerdikleri ve

247

içine girdikleri şekilsiz birliklerle, örgütlü ve planlı bir biçimde savaşan düşmana karşı çıkabilmek ve halkın çıkarlarını koruyabilmek mümkün değildir. Bu tür şeylerle Kürdistan'ın geri köylüleri dahil hiç kimsenin aidatı l ama y aç ağı iyi bilinmelidir. Geçmişte bu güçler örnekle, "demokratik kitle örgütleri" ile işi idare edebildiler; ama şimdi artık onların da canlı birer anı haline geldiği ortadadır. O zaman sormak gerekir: ulusal kurtuluş için halk kitlelerinin örgütlenmesi ve siyasal birliği yaratılmalı mıdır, yoksa tehlikeli olduğu için y ara u l m amalı mıdır? Eğer yaratılacaksa bunun temel örgütsel biçimi ne olacaktır ve nasıl yaratılacaktır? Nüfusunun belkemiğini ve devriminin temel gücünü köylülüğün oluşturduğu Kürdistan'da, eğer dernek kurulamıyor ise - kurulsu bile bu güç dernekte örgütlenmez ya da dünyada bunun örneği görülmemiştir-, o zaman kitleler hangi biçimler içinde örgütlenecektir? Ya da "örgütlenme koşulları da yoktur" diyor musunuz?...

248

c) Kısa Süreli Devrimci Direniş Pratiğimiz ve Mücadelesiz Örgütler.

Bu konu başka yazılarda ele alındı, incelendi ve açıklığa kavuşturuldu. Biz burada konuyu bazı yönleriyle yeniden ele alacağız ve bu da belli ölçüde tekrarlara yolaçacaktır. Önce kısa bir biçimde düşünsel direniş, yani bağımsızlık ve özgürlük düşüncesinin yaratılması ve savunulması üzerinde duralım ve sonra da politika ve pratik üzerindeki değerlendirmemize geçelim.

Kürdistan proletaryasının devrimci ideolojisi, sömürge ve yarı-feodal toplumsal yapı koşullarında bağımsızlık ve özgürlük düşüncesi, her türlü imha yöntemi uygulanarak Kürdistan toplumunun başkalaşıma uğratılmaya çalışıldığı, hakim sınıfların sömürgeciliğin tam bir uzantısı ve ajanı durumuna getirilmiş olduğu, sömürgeci yoz kültür ve yoğun asimilasyon ortamında zayıf bir yapıda olan küçük-burjuvazinin ulusal değerlerden önemli ölçüde kopandığı, her alanda egemen olan Kemalizmin, Türk küçük-burjuvazisini somut gerçeklikten tamamen uzaklaştırdığı ve bu gücü; Türkiye proletarya hareketi üzerindeki etkisinin güçlü olduğu, kısaca Türk burjuva şovenizminin sol üzerindeki etkisinin, sos y al-şovenizm i n düşünce alanında egemen bulunduğu bir ortamda doğdu: ve bunlarla mücadele ederek gelişti. Mevcut koşullarda gerçekten halkın çıkarına ve ulusal kurtuluş için bağımsız düşünen beyinler yoktu, sömürgecilik düşünsel alanda da geliştirilmiş ve Kürdistan insanları düşünceleriyle de bağımlı hale getirilmişti. Ve böylece süreç Kürdistan toplumu için ulusal imha doğrultusunda işliyordu. İşte böyle bir ortamda, Kürdistan halkının gerçek çıkarları için, ulusal kurtuluşu için bağımsız düşünebilmek, bu alanda her yönüyle egemen olan şoven, sosyal-şoven ve işbirlikçi, bağımlı düşüncelere karşı amansız bir İdeolojik mücadele vermek, düşünsel alanda direnebilmekle mümkündü.

Sömürge halkların ulusal kurtuluşlarını sağlayabilmeleri için, bu doğrultuda bağımsız düşünen beyinlerin ortaya çıkması, ulusal bağımsızlık ve özgürlük düşüncesinin yaratılması hayati önemdedir ve en önde gelir. Bir kez böyle bir düşünce ve buna sahip olan beyinler yaratıldıktan sonra bu düşüncenin halk kitlelerine yayılmasını ve

249

isleyen pratik haline gelmesini hiçbir güç, hiç bir zor sistemi en-g-Ueyemez ve engelleyememiştir de. Bulun sömürgeler için geçerli ve büyük önemde olan bu gerçek. Türk burjuvazisinin bir ulusal yayılma alanı olarak gördüğü ve bu yönlü uygulamalarını her türlü yöntemle geliştirdiği Kürdistan için katbekat daha büyük önemdedir. «Devrimci teori olmadan devrimci eylem olmayacağı» gibi. bağımsızlık ve özgürlük düşüncesi olmadan da ulusal kurtuluş eylemi olamaz.. Bu nedenle, Kürdistan proletaryasının devrimci ideolojisinin, Kürdistan halkının bağımsızlık ve özgürlük düşüncesinin yaratılması, Kürdistan toplumu için bağımsız/ düşünen beyinlerin ortaya çıkması, Kürdistan halkının tarihinde, ulusal ve toplumsal gelişmenin güvenceye kavuşmaya başladığı bir dönüm noktasıdır. Buna bir de, ulusal imhanın önemli ölçüde geliştiği ve ulusal imhacı, işbirlikçi düşüncelerin toplumun derinliklerine kadar indirildiği eklenirse, bağımsızlık ve özgürlük düşüncesinin yaratılmasının, bu alanda yürütülen direnişin önemi daha iyi anlaşılır.

Önemini kısaca böyle ifade edebileceğimiz Kürdistan halkının bağımsızlık ve Özgürlük düşü ne es i, işçi sınıfının devrimci ideolojisi. Partimizin bugünkü önderliği tarafından 1973'lerden itibaren sürdürülen yoğun çalışma ve kararlı mücadele ile yaratıldı. Kürdistan'da-ki yeni objektif gelişmeler üzerinde yükselen bu subjektif gelişme, Türkiye ve Kürdistan'ın subjektif plandaki olumsuzluğuyla mücadele ederek ve dünya çapındaki proleter ve ulusal kurtuluşçu gelişmeden etkilenecek ortay a çıktı. Türkiye ve Kürdistan'da 1978'lere kadarki dönemde devrimci faaliyet daha çok bu alanda yürütüldü; çok sayıda gurubun ortaya çıktığı Türkiye'de, genel olarak sosyal-sovenizm batağında kalınır ve Kürdistan'daki guruplaşmalar bazı reformist talepler öne sürer ve somut durumun devrimci yöntemle ciddi bir tahlilini yapmaya yanaşmazken. Hareketimiz, yaptığı çalışma ve yürüttüğü mücadele ile Kürdistan Devriminin teorisini ve Kürdistan proletaryasının devrimci programını yarattı. Bu çalışmalarıyla, Türkiye ve Kürdi s tan'd ak i subjektivizmi, somut koşullardan uzak soyut kalıplarla uğraşma anlayışını ve bunların sonucunda oluşan teorizsizliği ve program s iz lığı aştı.

ideolojik planda oluşturulan böyle güçlü bir birikim, ortaya

250

çıkanları devrimci teori ve doğru program kendisini yaratan kadro- ı lanna da dayandığından, yankısını güçlü bir biçimde proletarya ve j halk kitleleri içinde mutlaka bulacaktı. Ve 1978'lerden itibaren halk kitleleri içinde yayılarak çok güçlü bir devrimci pratik mücadeleyle ulusal kurtuluş için devrimci direniş e yolactı. Türk sömürgeciliğine ve yerli gericiliğe büyük darbeler vurarak gelişen ve bir ulusal kurtuluş mücadelesi boyutlarına ulaşan devrimci direniş pratiğimizi yıllara göre kısaca şöyle özetlemek mümkündür.

1978 Yılı: Devrimci mücadele, ideolojik alandan adım adım politik ve pratik alana dönüşerek ideolojik, politik ve pratik mücadele bütünlüğüne kavuştu. Yazılı ve sözlü propagandayla bağımsızlık ve özgürlükçü düşünceler kitlelere götürülmeye başlandı. Türkiye'de artan faşist teröre bağlı olarak, Kürdistan'ın da büyük kentlerinde yayılmak isteyen faşist güçlere ve ajanlara karşı devrimci şiddet kullanılarak önemli darbeler vuruldu. Bu mücadelenin önemli ölçüde kucakladığı gençlik kesimi devrimci-yurtsever gençlik mücadelesini yükseltirken, devrimci hareket yavaş yavaş işçi ve köylü kitleleri içinde yayılmaya başladı. Sömürgecilerin, devrimci hareketin gelişimini engellemek için içten ve dıştan yürüttükleri saldırılar boşa çıkarıldı. Özellikle Hilvan'da ilk olarak uygulanmak üzere sömürgecilerin ajanı durumunda olan feodal-komprador güçler devrimci hareket üzerine saldırtıldı. Halil ÇAVGUN yoldaşın kanı pahasına devrimci mücadeleye sahip çıkarak gösterdiği kahramanlık örneği ve direniş çağrısı halk içinde yayılarak, iç gericiliğe ve sömürgeciliğe karşı kitlelerin mücadelesi ortaya çıktı. Kürdistan'ın Türkiye'ye komşu kesiminde başlayan devrimci mücadeJe, giderek Kürdistan'ın iç kesimlerine yayılmaya başladı. Bütün bunlar, Kürdistan'da sömürgeciliğe ve feodalizme karşı devrimci kabansın, ulusal kurtuluş için devrimci halk hareketinin başladığını gösteriyordu. Mücadelenin gelişim düzeyine cevap verebilmek ve onu daha da ileri götürebilmek için, proletaryaya ve halka önderlik edecek öncü bir örgütün yaratılması zorunlu hale geldi. Ve böyle bir devrimci mücadele temelinde, devrimci kabanş içinde dünya proletaryasının Kürdistan kolunun öncü müfrezesi olarak Kürdistan İşçi Partisi (PKK), Partimiz doğdu.

251

1979 Yılı: Kürdistan'da gelişen devrimci mücadelenin gücünü ve önemini kavrayan Türk sömürgecileri, mücadelenin halk kitlelerini kucaklamasını engellemek için her alanda yoğun bir saldırı başlatıldı; Kürdistan'ın hemen tümünde sıkıyönetim ilân edilerek ordu yönetimi bizzat üstlendi; ajanlar devrimcilere karşı harekete geçirildi; sömürgeci basın yoğun bir karalama kampanyasına girişti; devrimciler tutuklanarak işkenceden geçirildiler; en yetkili sömürgeci şefler devrimci harekete karşı mücadele ettiklerini bizzat açıkladılar. Ama bütün bunlar, devrimci mücadelenin gelişimini engeli ey e m e di ğ i gibi, tersine devrimci mücadele bu baskı uygulamalarını boşa çıkararak gelişimini sürdürmeye, devrimci hareket yığınları kucaklamaya ve devrimci kabanş yükselmeye devam etti. Başta Antep, Urfa, Elazığ olmak üzere tüm kent merkezlerinde faşistlere ve ajanlara önemli darbeler vuruldu; Hilvan'da aşiretçi-feodal çetenin gücü dağıtılarak devrimci mücadele kent ve kırd a tüm halk kitlelerini kucaklayan maddi bir güç, coşkulu bir kabanş halini aldı. Böyle bir devrimci yükseliş içinde Partimiz, Temmuz ayında varlığını kitlelere açıkladığı kuruluş bildirisinde "artık devrim sürecine

girildiğini" belirterek, Kürdistan'ın işçilerini, köylülerini, gençliğini, kadınlarını, esnaf ve tüm yurtsever güçlerini, kendi kur-tuşlan için ulusal kurtuluş mücadelesine çağırdı. Partimizin bu çağ-nsı, başta işçi ve köylüler olmak üzere tüm yurtsever kitleler içinde büyük bir yankı uyandırdı; yığınlar büyük bir coşkuyla mücadeleye atıldılar ve devrimci hareket içinde birleştiler. Siverek'te "savaşağası" M. Bucak'a karşı Partimiz önderliğinde açılan devrimci mücadele tüm Kürdistan'da devrimci atılımı daha da geliştirdi. Yaz ayları boyunca devrimci hareket İşçi, köylü, gençlik ve tüm yurtsever kitleler içinde hızla yayılarak bir halk hareketi, devrimci kitle hareketi haline geldi; devrimci mücadele yurtsever halk güçlerini kucaklayarak ulusal kurtuluş için bir halk direnişi haline aldı; devrimci kabanş büyük bir hızla zirveye doğru yükselmeye devam etti. Kentlerde işçi sınıfı ekonomik taleplerini ulusal kurtuluş mücadelesiyle birleştirerek her türlü kitle örgütlenmelerini devrimci harekete bağlı hale getirdi; öğrenci gençlik, mücadelesini ve örgütlenmesini devrimci hareketle birleştirdi; köylüler hızla u-

252

ulusal kurtuluş mücadelesi saflarına katıldı. Devrimci şiddet temelinde sömürgecilerin uşaklarına, faşistlere, ajanlara, istihbarat örgütlerine (resmi-sivil polis güçlerine), feodal-komprador ajan yapıya karşı sürdürülen devrimci mücadele işçi grevleri, direnişler, gösteriler, gençlik boykotları, gösterileri, esnafın protesto eylemleri, köylülerin toprak işgalleri ve devrimci savaşlarıyla devam etti. Bu mücadelelerin etkisiyle Kürdistan'daki sömürgeci ve feodal egemenlik temellerinden sarsıldı; Kürdistan'ın birçok yerinde sömürgeci devlet kurumları işlemez hale getirildi, yerli feodal otoritelerin etkinliği büyük ölçüde kırılarak halkın devrimci coşkusu ve birliği yolunda önemli gelişmeler sağlandı. Kürdistan'ın geniş yörelerine yayılarak şiddetlenen mücadele, giderek bir savaş biçimini aldı. Tarihte ilk defa kendi kurtuluşu için devrimci gücünü bağımsız bir biçimde ortaya koyma imkânı bulan Kürdistan halkı, maddi ve manevî gücünü mücadeleye katarak daha ileri gitmek, mücadeleyi sömürgeciliğe ve yerli gericiliğe karşı bir ulusal kurtuluş savaşı düzeyine yükseltmek istiyordu.

Ama açık yüreklilikle belirtelim ki, devrimci örgütlerimiz halk kitlelerinin bu talebine yeterli cevap veremedi; örgütlerimiz hareketin büyüyüp genişlemesine ayak uydurmayı başaramadı ve halka istediği düzeyde önderlik edilemedi. Eğer mücadelenin genişlemesi ve gelişmesi düzeyine uygun olarak devrimciler, devrimci örgütler ve genel olarak örgütsel önderlik kendisini geliştirmeyi başarsaydı, hareket mutlaka bir ulusal kurtuluş savaşı düzeyine yükselecekti, önderliğin bu konumuna, eksiklik ve yetersizliğine rağmen hareket gelişimini sürdürdü; Mardin, Batman gibi Kürdistan'ın iç kesimlerinde hareketin kitleliliği yüksek boyutlara ulaşarak belediyeler gibi sömürgeciliğin yerel kitle yönetim organlarına devrimci adaylar seçildi. Mücadelenin halk kitlelerine dayalı olarak böyle geniş boyutlara ulaşması karşısında, ajanları ve işbirlikçilerini kullanarak devrimci gelişmeyi durduramayacaklarını anlayan sömürgeciler, daha çok askeri güçlerini kullanmaya, tutuklamaları ve işkenceleri yoğunlaştırmaya, böylece kitleleri sindirme ve devrimci önderliği ezme çabalarını sürdürmeye başladılar. Kasım ayından itibaren başta Hilvan, Siverek ve Batman

253

olmak üzere devrimci mücadelenin yükseldiği her alanda toplu tutuklamalar, kurşunlama ve imha etmeler, vahşi işkence uygulamaları geliştirildi. Genel olarak 1979 yılı, Türk sömürgeciliğine ve yerli gerici ajan yapıya karşı Kürdistan halkının Partimiz önderliğinde ulusal ve toplumsal kurtuluş uğruna yürüttüğü güçlü bir mücadele yılı oldu; devrimci kabanş bu yıl içinde zirveye ulaştı.

Geçerken şunu da belirtelim ki, devrimciler. Partimiz halkla bütünleşerek, onları bilinçlendirip mücadeleye seferber ederek, sömürgeciliğe ve yerli gericiliğe karşı büyük bir fedakârlık ve kararlılıkla her türlü zorluğu göğüsleyerek yığıtça direnir ve ulusal kurtuluş uğrunda devrimci mücadeleyi yükseltirken aynı yıl, reformist-millî-yetçi gruplar iktidardaki Ecevit hükümetine dayanarak, ondan tavizler kopanp olarak yaratarak, dernekçilik oyunlarına ve sömürgeci parlamentoya üye gönderme çabalarına devam ettiler.

1980 Yılı: Ülkenin her tarafında artan sömürgeci baskı, özellikle Hilvan, Siverek, Mardin ve Batman gibi yerlerde kitle katliamı düzeyine ulaştı. Bu uygulamalara Partimiz, Nisan ayı sonunda ilân ettiği "Kızıl Hafta" direnişiyle cevap verdi. Her yerde, İşçi, gençlik ve esnaf direnişleri, devrimci şiddet eylemleri geliştirildi. Giderek karşı-devrimci bir savaş biçiminde gelişen sömürgeci baskıya karşı, örgütsel önderliğin zayıflayarak merkezî yönlendirmenin azaldığı koşullarda da devrimci mücadele sürdürüldü. Örgütsel önderliğin zayıflaması sonucunda, devrimci halk direnişi, belli ölçüde "kendili-ğindenci" bir direnme biçimine dönüşmüştü; bu durum o zaman her yerde süren devrimci mücadele içinde pek görülmesi de kitle mücadelesinde giderek dağımıklığa ve gerilemeye yol açıyordu. Kürdis-tan'da olduğu gibi Türkiye'de de şiddet eylemleri alabildiğine gelişmiş, devrimci önderlik zayıflamış ve bunun sonucunda siyasal ortam tozduktan olmuş bir yola dönmüştü. Zayıflayan örgütsel önderliği güçlendirerek devrimci mücadelenin doğru yolunu açmak için Partimizin yürüttüğü çalışmalardan iyice telaşlanan ve sivil güçleriyle yönetimi sürdüremeyen sömürgeciler, mevcut durumu kendi lehlerine dönüştürebilmek ve derin ekonomik, sosyal

ve siyasal bunalım içinde yaşamlarını her türlü zor uygulamasıyla sürdürülebilmek için 12 Eylül faşist-askeri darbesini düzenlediler.

254

12 Eylül darbesi, bir karşı-devrim hareketi olarak, Türkiye işçi sınıfına ve emekçi halkına karşı, emperyalizmin ve işbirlikçi-tekelci Türk burjuvazisinin açmış olduğu faşist bir savaş, Kürdistan halkına ve onun ulusal kurtuluş hareketine karşı açılmış olan sömürgeci savaşın daha vahşi uygulamalarla devam ettirilmesidir. Gelişen bu karşı-devrim hareketine karşı Türkiye ve Kürdistan'da işçi devrimcilerin hazırlıklı olamayışı, kendi aralarında birlik oluşturamamış olmaları ve oldukça dağınık bir durumda bulunmaları gibi çeşitli hata ve eksiklik içinde bulunduktan için güçlü bir devrimci direniş yükseltilenmedi. Ancak faşist zorbalığa karşı, dağınık bir biçimde de olsa dışarda ve cezaevlerinde yiğit direniş örnekleri verildi. 12 Eylül'le birlikte tanı bir savaş haline geçen Türk ordusu, Kürdistan'da köyleri, mahalleleri, kasabaları basarak, yüzbinlerce devrimci ve yurtseveri tutuklayarak, dışarda katliam ve cezaevinde işkence uygulamalarını tek yöntem haline getirerek sömürgeci savaşını sürdürdü. Böyle bir gelişim karşısında Partimiz, bir yandan gizlilik temelinde ve daraltılmış biçimde faaliyetlerini sürdürme ve öte yandan kadrolarını eğitip güçlü bir mücadeleye hazırlanma taktiğiyle devrimci direnişine devam etti.

1981 Yılı: Her türlü barbar ve vahşi uygulamayla sürdürülen faşist-sömürgeci savaşa karşı Partimiz ve Partimiz önderliğindeki halkımız, her türlü zorluğu göğüsleyerek ulusal kurtuluş ve sosyalizm için devrimci direnişini yiğitçe sürdürdü ve sürdürmektedir. Azgın sömürgeci saldırılara karşı başta Mardin, Pazarcık, Dersim, Bingöl olmak üzere Kürdistan'ın hemen her alanında direnen Partimiz ve halkımız, eşsiz yiğitlik ve kahramanlık örnekleri verdi. ABD emperyalizminin başta Güney Vietnam olmak üzere tüm dünya halklarına karşı uyguladığı en gelişmiş karşı-devrimci yöntemlerin işbirlikçi faşist Türk sömürgecileri eliyle Kürdistan halkına karşı aynen uygulamasına rağmen, halkımızın direniş mücadelesi dur-duruiamadı, ezilemedi ve tüm bu uygulamalara karşı daha pekişmiş olarak devam etti. Yüzbinlerce yurtsever insanımızın zindanlara doldurularak en vahşi işkencelerden geçirilmesine, binlerce devrimci ve yurtseverimizin tutuklanarak en ağır uygulamalar altında imha edilmeye çalışılmasına rağmen, cezaevleri Türk sömürgecüsü-

255

sine karşı birer direniş alanları haline getirilerek, yoldaşlarımız halka, Partiye ve mücadeleye bağlılığın, sarsılmaz direnişçiliğin yiğit temsilcileri oldular. Her türlü zorluğu göğüsleyerek, sürdürdüğü direniş mücadelesinde Partimiz, onlarca kadrosunu ve yüzlerce savaşçısını şehit vererek devrimci halk önderliğinin en somut örneğini sundu. Direniş mücadelesini bütün yönleriyle ve her alanda sürdürmesini bilen Partimiz, gücünün önemli bir kesimini koruyarak ve yaz aylarında yaptığı Birinci Konferansıyla mücadelenin geleceğine ilişkin açık ve uzun vadeli görüşler ortaya koyarak, her türlü koşul altında ve her türlü zorluğa rağmen direniş mücadelesini sürdürebileceğini pratikte gösterdi. Böyle güçlü devrimci direniş mücadelesi ve Konferans sonuçları temelinde Partimiz, ulusal kurtuluş için devrimci direniş mücadelesini her alanda geliştirmektedir. Bu temel, üzerinde çok güçlü devrimci mücadeleler ve devrimci savaşlar yaratılabilecek bir temeldir. Böyle bir temel üzerinde Partimiz ve halkımız, devrimci direniş mücadelesini, yurtdışında, ülke içinde, dağda, ovada, işkence altında ve idam sehparlarında en yüksek fedakârlık ve kararlılık örneklerini sunarak, azim ve çaba göstererek sürdürmektedir; ve bu mücadeleyi devrimci savaş düzeyine yükselterek kurtuluşu gerçekleştirmeye kararlıdır.

Buraya kadar devrimci direniş pratiğimizin gelişim sürecini böyle kısaca inceledikten sonra, şimdi de bu mücadelenin ortaya çıkardığı bazı gelişmeler ve alınacak bazı dersler üzerinde duralım .

Herşeyden önce, geçmiş direniş mücadelemiz içinde, proletarya önderliğindeki Kürdistan halkının ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesine önderlik edebilecek, onu eğiterek, örgütleyip birleştirebilecek, ileri bir sınıfa, çağımızın en devrimci sınıfı olan proletaryaya bağlı bir güç, Partimiz doğmuş ve gelişmiştir. Partimiz, azgın sömürgeci zora karşı amansız bir mücadele içinde doğmuş, oluşumunu devrimci şiddet kullanarak gerçekleştirmiş ve hatta daha ideolojik mücadele aşamasındayken bile kendisine yönelen ajan, provakatör saldırılarına karşı kendisini korumak için devrimci şiddete başvurmak zorunda kalmıştır. Bazıları, bizim reformist-milliyetçi elçilerimiz,

U Söзде onlarca yıldır devrimcilik yapan anı henüz en küçük bir devrimci gelişmeye yolacmamış olan güçlerimiz, Partimizin bu

256

şekilde doğusuyla ve devrimci şiddet kullanmasıyla "hata yapıyor" ve "maceracı" olduğunu söylemektedirler. Bu iddiaya cevap olarak Kürdistan gibi karşı-devrimci zorun her alanda hükmettiği bir ülkede devrimci bir örgüt hangi biçimde ortaya çıkabilir ve dünyanın bu tür ülkelerinde devrimci partiler nasıl doğmuşlardır? sorusunu kısaca irdeleyelim.

Emperyalizmin ve işbirlikçilerinin proletarya ve halklar üzerinde karşı-devrimci zoru en üst noktaya çıkardığı bir ortamda, bu gerici zora karşı örgütlenmek, yani siyasal bir güç haline gelmek başlı başına bir zorludur, devrimci şiddetin kullanılmasını içerir. Genel olarak bu böyle olduğu gibi sömürge ülkelerde devrim için örgütlenmek halkın siyasal ve askeri zorunun yaratılması demektir. Örgütlenerek bir araya gelmek başlı başına bir eylemdir ve örgüt yaratabilen insanlar en çok eylem yapan insanlardır. Örgüt yaratamayan ve yaşatamayan bir insan, ne kadar keskin

görünürse görünsün, ne kadar eylemci olduğunu söylese söylesin, o bir sefil, düşkün ve eylemsiz bir kişidir. Ancak külhanbeyler, sokaklarda bağırıp çağırarak mahalleye düzen verdiklerini sanırlar. Eylem adamları en güçlü örgüt adamlarıdır. Lenin'de bu çok açık bir biçimde formüle edilir: Eylem eşittir örgütlenme, örgütlenme eşittir eylem. Ayrıca Kürdistan'da devrimci örgütlenme, herhangi bir örgütlenme değil, zorun ta kendisidir. Çünkü Kürdistan'daki sömürgeci egemenlik, karşı-devrimci zor, kendisine karşı fya da Kürdistan adına demek daha doğru olur) her türlü örgütlenmeyi yasal olarak mahkûm etmiş, bunu idamla cezalandırmıştır. Kürdistan koşullarında sömürgeci zora karşı örgüt kurabilen ve örgütlü olarak yaşayabilen kişiler, en çok direnen ve dolayısıyla devrimci şiddeti şahıslarında en çok temsil eden kişilerdir. Bu nedenle ideolojik, siyasi ve pratik faaliyetleriyle, halk arasındaki ve parti içindeki böylesi çalışmalarıyla ayakta durabilen kişiler, en büyük direnmeyi daha başlangıçta gösterebilmişler demektir. Bu açıdan biz, düşmanın kendine karşı örgütlenme faaliyetlerini her an kendi karşı-devrimci zoruyla imha etmeye çalışırız, gizli örgütlenme koşullarında da bunu yaptığı bir ortamda, bu açık gerçekten yola çıkarak, parti çalışmalarının (genel olarak örgütlenme faaliyetlerinin) henüz öncü çekirdeğin oluşturulmasından kit-

257
içlerin örgütlenmesine kadar, bu işin ancak devrimci şiddet uygulanmasıyla mümkün olacağı biçimindeki doğru marksist-le-ninist belirlemeyi kendi koşullarımızda savunduk ve uygulamaya çalıştık.

Gerçek durum bu iken bizdeki bazı küçük-burjuvalar, örgütlenme çalışmalarını gizli yaptıklarını, hiç belli etmeden devrimci gelişme sağladıklarını ve açığa çıktıklarında da fazla kayıp vermeden işin içinden sıyrıldıklarını söylüyorlar. Bu sözleriyle onlar, gerçek durumlarını, yurtdışında ad olarak açıklanan, ancak gerçekte örgütlenmesi ve mücadelesi olmayan parti varlıklarını, denizanası gibi yaklaşılmaz dağılan, kendini kaybettiren şekilsiz bir yaratık olma durumlarını gizlemeye çalışıyorlar. Onların bu sözleri, Türk burjuva devletinin Kürdistan'da uyguladığı baskı sisteminin tabiatında olmayı varmış gibi gösterme, karşı-devrimci zorun durumunu ve özünü saptırma, bu zoru meşrulaştırma anlamına gelmektedir. Sömürgeci egemenliğin her alanda yarattığı gerici zor uygulamasına dayanarak yaşadığı, ulusun ve ülkenin adını bile söylemenin şiddetle cezalandırıldığı Kürdistan'da ister açık ve ister gizli biçimler olsun yapılacak her türlü devrimci faaliyet, kendi savunma gücünü, -devrimci şiddetini- beraberinde bulundurmamak zorundadır. Ve nitekim, gerçek devrimci faaliyet yürüten güçler bu durumla karşılaşmışlar, geçmiş devrimci mücadele pratiğimiz ancak bu temelde ortaya çıkabilmiştir. Henüz Parti çekirdeği yaratılır yaratılmaz sö-mürgecilerin azgın baskısı ve ajan-provokatörlerin kornplolarıyla karşılaştığımızı geçmiş mücadele pratiğimizden çok iyi biliyoruz. Kitlelere yöneldiğimizde, propaganda ve ajitasyon faaliyetleriyle kitleleri örgütlemek istediğimizde daha çok ve daha güçlü gerici mihrakın saldırılarıyla ve giderek sömürgeci savaşla karşı karşıya geldik. | Ve Kürdistan'da her türlü devrimci çalışmanın, ulusal kurtuluşçu gelişmenin. Partinin ve halkın örgütlenmesinin ancak devrimci şiddetle mümkün olduğunu artık iyice öğrendik).

Bu konuda biraz da bazı ülke devrim deneylerine ve proletarya partilerinin doğuş biçimlerine bakalım. Hiç kimsenin itiraz edemeyeceği ilk örnek Rusya'dır. Daha 1903'te yeni örgütlenmeye başlayan Bolşevik Partisi, örgütlenmesini geliştirir geliştirmez 1905

258

Ayakanmasına girişmiş ve devrimci şiddet kullanmıştır. Bolşevik Partisini, her türlü küçük-burjuva partisinden, oportünizmden ve re-vizyonizmden ayıran temel ayrımlardan birisi budur. Rusya koşullarında devrimci bir parti örgütlenir örgütlenmez ayaklanma düzenleyip devrimci şiddet kullandığı gibi, sömürge ve bağımlı ülke koşullarında proletaryanın devrimci partileri ancak devrimci şiddet kullanarak doğabilmektedir ve devrimci savaş yürüterek gelişebilmektedir. Bu konuda yine itiraz edilmeyecek olan Vietnam ve Çin örneklerine bakalım ve proletarya partilerinin doğuş biçiminin nasıl olduğunu bu partileri örgütleyenlerden öğrenebiliriz.

«Vietnam'da bayından itibaren, **bir yandan devrimci orduyu kurarken diğer yandan kitlelerin silahlandırılmasını doğru bir şekilde savunduk. Bu açık görüşlü çizgi tapartimizin kuruluşunda Heri sürüldü. E n başta belgelerinde görüldüğü gibi, partimiz, kendi kendini savunma birimlerinin örgütlenmesi, emekçi kitlelerin askeri eğitimi, gerilla birimlerinin kurulması için şartların hazırlanması, gerilla savaşının ve silahlı ayaklanmaların ilerletilmesi, Sovyet Devletinin işçi köylü Kızıl Ordusunun kurulması gibi sorunları tartıştı. Bu şekilde Partimiz, Marksizm-Leuinizmi ülkemizin gerçeklerine doğru olarak uyguladı**»[^]

«Partimiz, doğuşundan itibaren devrimci programı içinde devrimi şiddet eylemi olarak kavradığını belirtti, iktidarı almak için silahlı mücadele yolunu gösterdi ve kuvvetlerin inşa çizgisini tanımladı. Şubat 1930 kısa siyasi programında başkan Ho Chi Minh 'işçi köylü ordusunun kurulmasını' önerdi. Daha sonra Ekim 1930 siyasi tezleri, 'işçi ve köylülerin silahlandırılması', 'bir işçi köylü ordusunun kurulması' ve 'işçi köylü kendini savunma birliklerinin örgütlenmesi' sorunlarını açıkça ele aldı. Dolayısıyla başlangıçtan itibaren Partimiz 'kitlelerin silahlandırılmasını' ve ordunun kuruluşunu öne sürdü ve aynı zamanda devrimci silahlı kuvvetlerin örgütlenmesinde sınıf yönelimini belirtti. »

«Partimiz henüz kurulmuştu ki, bütün ülkede bir devrimci kasırga yükseldi. Bu kasırganın en yW</er't'a«1 Nghe Tinh Sovyetleri (1930-1931) harekeli oldu. Ülkemiz tarihinde ilk olarak işçi

259

ve köylü kitleleri Partinin yönetiminde ayaklandılar. Sömürgecilerin, yüksek devlet memurlarının ve mahalli zalimlerin boyunduruğunu yıkmak için şiddet kullandılar ve sömürgecilerin, feodallerin saflarında panik yaratarak Sovyetler iktidarını kurdu-

«Çinproletarya partisinin temel ödevi, partinin hemen hemen başlangıcından beri karşı karşıya kaldığı ödevi, olabildiği kadar çokmütejki, koşullara göre birleştirmek, iç ya da dış silahlı karşı-devrimcilere karşı, ulusal ve toplumsal özgürlük için silahlı mücadeleler örgütlemektir. Silahlı mücadele olmadan, proletarya ve Komünist Partisi, Çin'de asla ayakta duramazdı; ve hiçbir devrimci ödev yerine getirilemezdi »"*

Bu örnekler de açıkça göstermektedir ki, Kürdistan koşullarında proletaryanın devrimci Öncüsü olan Partimizin, amansız bir mücadele içinde ve devrimci şiddet kullanarak doğuşu ve devrimci gelişmeleri böyle bir mücadele temelinde sağlaması dünya evrensel devrim deneylerine de uygundur; ve Kürdistan gibi bir ülkede proletaryanın devrimci partisinin bunun dışında doğmasının ve devrimci ödevlerini yerine getirmesinin olanağı yoktur.

Şimdi mücadelesiz örgütlere sormak gerekir: Muzaffer olmuş Rusya, Vietnam ve Çin devrimlerinin deneyimleri mi, yoksa sizin devrimcilik diye öne sürdüğünüz, fakal somut pratikte hiçbir gelişme ortaya çıkaramayan deneyimleriniz mi doğrudur? Çeşitli eksiklikleriyle de olsa, belirli bir teorik ve taktik hat doğrultusunda Kürdistan koşullarında Partimizin kurallarına uygun olarak doğuşu neden maceracılık olmaktadır? Kendinize yakıştırabildiğiniz "sosyalist parti", "proleter devrimciler" ve "ulusal kurtuluşçular" gibi sıfatlara sahip olmak için hangi mücadele pratiğiniz oldu ve ne kadar devrimci gelişme ortaya çıkardınız? Bu sıfatlar, sahiplerine hangi sorumlulukları yükler, nasıl kazanılır ve siz bu sifaüan kazanmak için halkın çıkarına somut gerçeklikte neler yaptınız? Ama şunu bilmelisiniz ki, hiçbir pratik mücadele temeline dayanmadan kendinize bu sıfatları yakıştırmamız gerçekte halkı aldatmaktan başka birşey değildir.

Yargıyı okura bırakıyoruz. Dahası var, devam edelim. Geçmiş

260

devrimci pratiğimize ilişkin olarak reibrmist-milUyetçi guruplar, yani mücadelesiz örgütler, "silaha sarılmamalıydılar", "şiddet kullanmamalıydılar", "özeleştirme yapmalıydılar", v.b. şeyler söylüyorlar. Bunlara karşılık tüm devrimci militanların ortak karan ise, "daha güçlü olarak silaha sarılmalı ve daha başarılı savaş taktikleri bulmalıydık, daha güçlü örgütçüler ve eylemciler olmalıydık" biçimindedir. Bu durum, geçmiş pratik mücadelemizin değerlendirilmesi konusundaki reformist-milliyetçilerle devrimcilerin farklı vargıları, 1905 Rus devriminin Bolşevikler ve Menşevikler tarafından farklı değerlendirilmesine benzemiyor mu? Bu durumu inceleyen, 1905 Ayaklanmasından dersler çıkaran Lenin şöyle diyor: « 1905 A ralık mücadelesi, askeri tekniğin ve örgütlenişin çağdaş koşullarıyla yürütülen silahlı ayaklanmanın zafer kazanabileceğini ispatladı. Aralık mücadelesinin sonucu olarak bütün uluslararası işçi hareketi, gelecek işçi sınıfı devriminde buna benzer mücadele biçimlen olasılığını bundan böyle hesaba katmalıdır. Devrimimizin deneyinden çıkan sonuçlar bunlar, geniş halk kitlelerinin sindirmesi gereken dersler bunlar. Bu sonuçlar ve bu dersler Plehanov' un Aralık ayaklanması üstüne ünlü Erostratos yorumuyla açtığı tartışma çizgisinden ne kadar uzak; 'silaha sarılmamalıydılar'. Bu değerlendirme büyük bir döneke yorumlar denizini dalgalandırdı! işçilerin saflarına maneviyat bozukluğu, küçük-burjuva uzlastıncılığı sokmak için sayısız kirli liberal el uzandı buna!» «Bunungibi, Plehanov'un, bütün oportünistler tarafından benimsenen fikrinden daha kısa görüşlü bir şey olamaz: ona göre, grev zamansızdı, baslatılmamalıydı ve 'silaha sarılmamalıydılar'. Oysa, tam tersine daha kararlı, daha saldırgan ve daha canlı olarak silaha sarılmalıydık; sorunları sakın bir grev sınıfı içinde çözmenin imkânsız olduğunu, korkusuz ve amansız bir silahlı çarpışma gerektiğini kitlelere anlatmalıydık, -ı⁶¹

Daha sonraki değerlendirmelerinde, Lenin ve Sovyet Bolşevikleri, 1905 ayaklanmasının

1917EkimDevrimiiçinbirprovaniteliği taşıdığını, 1905 devrim deneyi olmadan Ekim Devriminin zaferinin mümkün olamayacağını belirttiler. Aynı biçimde 1945 Ağustos devriminin zaferinden sonra Vietnamlı devrimciler, 1930-31 dev-

261

i kabarişını şöyle değerlendirdiler: «Nglie Tinh Sovyetleri kısa sürdü, ama büyük bir anlam taşıyordu. Devrimin, ülkemizde daha sonra gelişme süreci boyunca ilk belirleyici adımlar, bu Sovyetlerdi. Bu Sovyetler, Partimizin öncü müfrezesi olduğu işçi sınıfının, yönetim hakkı ve yeteneğini gösteriyorlardı. İşçi ve köylü kitlelerinin gücünü, işçi sınıfının yönetiminde işçi-köylü ittifakının gücünü gösteriyorlardı. İktidan ele geçirmek için şiddetli devrim yolunu ve kitlelerin devrimci şiddet kullanma yöntemlerini belirtiyorlardı. Onbes yıl sonraki genel ayaklanmanın zaferi için Partimizin yöneliminde bir genel prova oluşturuylordı. »^{lle}

Bütün bunların sonucunda, geçmiş kısa süreli devrimci mücadele pratiğimizin, çeşitli hata ve eksikliklerinden çıkarılacak doğru derslerle: kurtuluş mücadelesinde işçi sınıfına ve halka önderlik edebilecek devrimci bir partinin yaratılması, işçi sınıfının ve halkın devrimci gücünün ortaya çıkarılması ve bu güçlerin pratik deneyden geçirilmesi, düşmanın egemenliğinin sarsılması, her türlü yanlış eğilimin açığa çıkarılarak devrimci mücadelenin doğru yolunun gösterilmesi, örgütsüzlüğe ve mücadele sizi iğe son vererek gelecek için güçlü bir mücadele temeli yaratmış olması gibi kazanımlarla, Kür-distan halkının ulusal kurtuluşu için devrimci halk savaşının ortaya çıkarılmasında değerli bir prova oluşturduğunu söyleyebiliriz. Kür-distan'da yükselen devrimci direnişin tek doğru devrimci değerlendirilmesi böyle İken, onu değişik biçimlerde değerlendirerek, devrimciler ve yurtsever halk kitleleri içinde maneviyat bozukluğu, devrimci mücadeleye güvensizlik ve teslimiyetçilik yaymaya çalışan her türlü küçük-burjuva eğilime karşı cevabı, yine 1905 ayaklanmasının değerlendirilmesinde aynı tür güçler için Lenin ve Stalin'in yazmış olduklarını aktararak verelim.

Lenin şöyle diyor: «Siyasal sloganlar sorununda taraf tutmak yetmez; ayrıca bir silahlı ayaklanma (bizde halk savaşı -yazarın notu) sorununda taraf tutmak gerekir. Buna karşı olanlar, buna hazır olmayanlar, gözünün yasına bakmadan, devrimi destekleyenler arasından atılmalı, tasını tarağını yükleyip devrim "üsanlanmn, hainlerin, korkakların yanına gönderilmelidir; Çünkü olayların baskısının ve çarpışma koşullarının bizi, dostu

262

düşmandan ayırmak için, bu ilkeye göre davranmaya zorlayacağı günler yakındır. Sakin ve durgun olun demeyelim; askerler bize 'gelsin'diye 'beklemiyelim'. Hayır! Atak, yıkıcı, silahlı bir saldırı gerekliliğini, böyle zamanlarda düşmana komuta eden kişilerin yok edilmesi gerektiğini, kararsız askerleri elde etmek için daha canlı bir savaş gerektiğini, evlerin damlarından bağırmalıyız.^ Ve «silahsız zafere ulaşabilecek hangi devrim vardır» diyor Stalin, «ve kahrolsun silahlar diyebilecek hangi devrimci vardır? Böyle konuşan hatip, büyük bir olasılıkla, devrimci değil To/s-toycudur, ve bu kim olursa olsun, devrimin ve halkın özgürlüğünün düşmanıdır.»^

Ve bütün bunlar, böylesi güçlere karşı devrimci tavrı açıklamaya yeter.

Kısa süreli devrimci direniş pratiğimiz, K ü rd İstan işçi sınıfının ve halkının bağımsız devrimci gücünü ortaya çıkarmış, emekçi halk kitlelerini mücadele sahnesine çekmiştir. Partimizin doğru devrimci önderliğinde ve emekçi halk yığınlarının gücüne dayanarak geliştirilen devrimci mücadeleyle, halkın devrimci gücünün ortaya çıkmasını engelleyen sosyal-soven ve reibrmist-milliyetçi sahte önderlikler aşıp proletar devrimci önderlik yaratılmış, yüzyıllardan beri var olan ve bu yanlış eğilimler tarafından da devani ettirmeye çalışılan örgütsüzlüğe ve mücadele sizliğe son verilmiş, ulusal kurtuluş hareketine yeni bir muhteva kazandı nılarak yeni bir canlanma ortaya çıkarılmıştır. Düşmanın azgın saldırılarına karşı devrimci şiddet temelinde yürütülen böyle bir devrimci direniş pratiği daha ileri mücadeleler için belli ölçüde halkı eğitmiş, kendi gücüne güvenini arttırmıştır. Savaş bir toplumu dener, yaşamaya hakkı ve gücünün olup olmadığını ortaya çıkarır. Devrimci direniş pratiğimiz Kürdistan toplumu için böyle bir sınamanın başlangıcı olmuş ve kendi seviyesinde olumlu sonuçlar vermiştir. Devrim açısından Ö-nemli bir ders de bunlardan çıkar: devrimin yolunu ay dini ata bil en doğru bir önderlik halk kitlelerinin gücüne inanır ve ona dayanmayı başarır, ulusal kurtuluş mücadelesine kalkmaya ve devrimci savaş yürütmeye yatkın olan Kürdistan halkının desteğini alarak ileri devrimci gelişmelere yolaçabilir. Değişik bir deyimle, Kürdistan'da

263

devrim isteyen güçler, mutlaka halka dayanmalı ve kitlelere doğru Önderlik edebilmelidirler.

«Devrim, kuvvetli ve birleşmiş bir karşı-devrim doğurarak ilerler, yani düşmanı daha aşırı savunma çarelerine başvurmaya ve bu yolda daha güçlü saldırı araçları bulmaya zorlar.»¹¹¹ Bu doğrultuda, sömürgeci otoriteye ve aş İ re tç İ-feodal yapıya ciddi darbeler vurup onları sarsarak gelişen devrimci ulusal kurtuluş mücadelemize karşı, Türk sömürgecileri karşı-devrimci baskı ve saldırılarını sürekli yoğunlaşınp yeni yöntemlerle geliştirmişlerdir. Özellikle 1978'lerden itibaren sivil yönetimleri önemÜ ölçüde işlemez hale gelen Türk burjuvazisi, önce sınırlı sıkıyönetim uygulamasıyla orduyu devreye koymuş, faşist terörü ve gerici saldırıları artırmış, ancak bunlarla da devrimci gelişmeyi durduramı ay ı ne a 12 Eylül faşist-askeri darbesini yaparak yönetimi tümenden orduya devredip azgın bir faşist diktatörlük oturtmuştur. Kars ı-devrimin böyle zirveye ti rm andı n imasında, Türkiye'deki devrime i-demokratik gelişmenin yanısıra Kürdistan'da gelişen ulusal kurtuluş mücadelesi belirleyici rol oynamıştır.

Karşı-devrimin bu noktaya vardinması, Türkiye ve Kürdistan'da devrimin gelişim seviyesini gösterir. Türkiye'deki devrimci mücadele iie birlikte Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesinin gelişimi, karşı-devrimi sonuna dek, açık bir askeri-faşis t diktatörlüğe kadar gitmeye zorladı. 1905 ayaklanmasını değerlendirirken Lenin şöyle diyor: «Devrime karşı koymada gericiliği sonuna dek gitmeye zorladı; böylece, devrimin de, saldırı araçları uygulamakta sonuna dek gideceği anı, daha bir yaklaştırdı. Gericilik, barikatları, binaları, kalabalıkları bombalamakla n, ileri gidemez; ima devrim, Moskova gönüllü çarpışma birliklerinden çok daha 'lerileregidebilir, enine boy una çok daha ilerler. Devrim Aralıktan bu yana çok ilerledi. Devrimi doğuracak buhranların temeli ölçülemeyecek kadar genişledi; artık bıçağın adamakıllı bilenmesi gerekiyor.»TM Sömürgecilik, 12 Eylül'le birlikte gideceği yere kadar, işkence, kurşunlama, katliam ve bom b al amalarla sürdürülen sömürgeci vahşet savaşına kadar gitti; ve daha gideceği nokta ancak bunların değişik biçimlerde ve değişik ölçülerde uygulanması ola-

264

çaktır. Ama ulusal kurtuluş devrimi 12 Eylül'den beri nitelik olarak çok gelişti; onun, milyonlarca emekçi halk kitlelerinin saflarına kadar genişleyeceği, halkın siyasal ve askeri şiddetiyle devrimci halk savaşı biçiminde boyutlanacağı alanları var. Ve bu günler hızla yaklaşmaktadır; tüm devrimci ve yurtseverlerin buna göre hazırlanması gerekiyor.

Fanimiz Önderliğinde gelişen devrimci direnişimiz Türk sömürgeciliğinin bütün baskılarına ve yürüttüğü sömürgeci savaşa rağmen boğulup ezilmeyerek, dört yılı aşkın süredir devam etmekle Kürdis-tan tarihinde en uzun devrimci direniş olma özelliğini kazanmıştır. Bundan Önce hakim sınıflar önderliğinde ve çeşitli biçimlerde Kür-distan'da onlarca ayaklanma ve direniş ortaya çıkmış olmasına rağmen, bu ayaklanma ve direnişler, önderliğin Özelliğinden de yararlanarak sömürgeciler tarafından dış dünyadan tecrit edilerek. İçerde ülke çapında boy u ti an a may ip bölgesel ve yerel düzeyde kalarak, altı ay ya da bir yıl gibi kısa bir sürede yabancı egemenlik tarafından boğulmuş, ezilmişlerdir, ikinci Dünya Savaşından sonra Güney Kürdistan'da ortaya çıkan direniş hareketi, sürekli olmayıp kesintili ve aralıklarla uzun birdönem yaşamış olmasına ve dünyaya taşmış bulunmasına rağmen, önderliğin hakim sınıfların elinde olması nedeniyle ülke içinde bütünselliğe ulaşamamış ve dışardabölge ve dünya gericaliğiye bağ kurmuş, bunun sonucunda ise yenilmekten kurtulamamıştır.

Ama buna karşılık Partimiz önderliğinde işçi. köylü ve yurtsever halk güçleri temelinde gelişen devrimci direniş hareketi -modern ulusal kurtuluş mücadelesi-, içerde ülke ve ulus çapında bir hareket konumuna ulaşmış, Türk sömürgeciliğinin her türlü baskı ve tecrit çemberini yırtarak dünyaya taşıp bölge devrimci ve ilerici güçleriyle bağlar kurmuş, dünya sosyalist ve ulusal kurtuluş güçleriyle dayanışma kurma olanağına kavuşarak en zor koşullar altında dahi yaşayıp gelişmiş ve böylece Kürdistan tarihine önemli ve yeni bir olay olarak geçmiştir. Kürdistan halkının tarihinde böyle yeni bir olay olması ve her türlü emperyalist ve sömürgeci baskıya karşı yaşayıp gelişmesi, onun, zafere ulaşma gücünün olduğunu gösteren açık kanıtlardan biridir.

265

Son olarak şunu da ekleyelim ki, devrimci direniş pratiğimiz, Kürdistan'da ulusal kurtuluşçu gelişmenin ancak halkın siyasal ve silahlı gücünün, devrimci şiddetinin y aratılma sıy l a sağlanabileceğini ispat etmekle kalmadı, bunun için çeşitli, iyi örgütlenmiş ve planlanmış, başarılı eylem yöntemlerinin kullanılması gerektiğini de gösterdi. Amansızca sürdürülen sömürgeci savaşa karşı halkın devrimci savaşının geliştirilmesinin zorunlu olduğu bu dönemde, geçmiş eylem biçimlerinin hatalı, eksik ve geri yönlerinden doğru dersler çıkarılarak, Kürdistan koşullarına ve içinde bulunulan yapıya uygun yeni örgüt ve eylem biçimlerinin, daha doğrusu geçmişte başarısız olan örgüt ve eylem biçimlerinin başarıyla uygulanması gerekli ve zorunludur. Bu konuda yine Lenin'e başvurduğumuzda 1905 ayaklanması üzerine değerlendirmelerinde şunları okuruz: *«Büyük bir kitle çarpışmasının yaklaştığını hatırlayalım. Silahlı bir ayaklanma olacak bu. Mümkün olduğu kadar bir anda olmalı bu. Kuleler silahlı, kanlı, korkunç bir çarpışmaya gireceklerini bilmeli. Ölümü hor görmeliler ve zafere güvenmeliler. Düşmana şiddetle, canla başla saldırmahlar; 'savunmayok, saldır' olmalı kitlelerin sloganı; ödevleri düşmanı amansızca yok etmek olacak; çarpışmanın örgütü hareketli ve esnek olacak; askerler arasındaki kararsız öğelerin bu yana ekin olarak katılması sağlanacak. Bu büyük çarpışmada bilinçli işçi sınıfının partisi ödevini son kertesine kadar yapmalı. Moskova ayaklanmasının onaya çıkardığı bu taktikler gerilla savaşı taktikleridir. Böyle bir taktik için gereken örgüt, çok küçük ve hareketli birliklerdir, on kişilik, üç kişilik, hatta iki kişilik birlikler. »*^m Rusya koşullarında daha 1906'da bu biçimde tanımlanan ve sonradan başarıyla uygulanarak zafer kazanılan örgüt ve mücadele biçimleri Kürdistan koşullarında nasıl olacaktır?

d) Ulusal Kurtuluş Devriminin Temel Mücadele Biçimi Nedir?

Aslında yeni onaya çıkmamış olan bu konuda Partimiz tespitlerini çok önceden yapmış ve bu doğrultuda devrimci bir mücadele geliştirmiş olmasına rağmen, Türkiye ve Kürdistan'da dev-

266

rimcilik iddiasıyla ortaya çıkan gurup ve örgütlerin büyük ölçüde bu soruna hiç y a ki aş m amal an, yaklaşanlarınsa somut koşullara uygun ve açık bir belirleme yapamamaları, bizi yemden bu konuyu in-celemeye götürdü. Yazımızın giriş bölümünde de belirttiğimiz gibi, Türkiye ve Kürdistan'da devrimci mücadelelerin gelişebilmesi için tartışmaların ağırlıklı olarak bu sorun üzerinde yapılması gerekir. Çünkü, devrimin temel mücadele biçimi nedir? sorusuna doğru cevap verememe, Türkiye devriminin gelişmesini engelleyen, onu çıkmazlar içinde tuian ve ağır kayıplara uğratan temel etkenlerden biridir. Çünkü, azgınlaşan karşı-devrim karşısında önemli darbeler yiyen ve tümüyle ezilmek istenen Türkiye ve Kürdistan halklarının devrimci mücadelelerinin yaşatılması ve geliştirilmesi büyük önem taşımakta ve bir zorunluluk, proletaryaya ve halklara bağlı olan her sorumlu devrimcinin gerçekleştirmesi gereken acil ödevi olmak-tadır. Çünkü Türkiye ve Kürdistan devrimlerinin geldiği bu aşamada, sanki hiçbir devrimci pratik yaşanmamış ve bu işe henüz yeni başlarmış gibi akıllalmaz bir biçimde 'demokrasiye geri döneleceği için bekleyelim', "önümüzdeki süreç ideolojik inşa sürecidir" ya da "önümüzdek on yıllık dönem komünist partinin inşa dönemidir" türünden saçma, halkların devrimci mücadelesi açısından çok tehlikeli, teorik açıdan devrimin doğru yolundan sapan ve gelişmeleri inkâr eden yanlış eğilimler geliştirilmeye çalışılmak-tadır. Devrimin gelişebilmesi için mutlaka tecrit edilmesi, devrim alanının dışına çıkarılması gereken bu anlayışlar, ancak bu konu üzerinde yüzlerini açığa vurmaktadırlar. Bu nedenle Türkiye'de devrim yapmak iddiasında olan güçler, demokratik halk devrimi olarak belirledikleri Türkiye devrimini hangi temel mücadele biçimiyle zafere götüreceklerini, buna uygun devrimci çalışma tarzlarının ne olduğunu açıklamak

zorundadırlar. Öyle ki, Kürdistan Devrimcileri en yakın müttefikleri olan Türkiye Devrimci-demokratik Hareketinin gerçek niteliğini görebilsinler.

Kürdistan'ın reformist burjuva ve küçük-burjuva milliyetçilerine gelince, bu güçler geçmişte dernek ya da dergi etrafında kümelenmiş guoıpcuklar olarak böyle sorunlarla uğraşmayacaklarını söyleyip ulusal kurtuluş devriminin temel sorunundan uzak durmayı başa-

267

rabildiler. Ama içinde bulunduğumuz koşullarda doğrudan sorumlu olmayan alanlarda uzun yılları partileri oldukları açıklayan bu güçler, parti olmanın sorumluluklarını yerine getirmek zorundadırlar. Kürdistan toplumu adına yola çıktıklarına göre, o zaman devrimin temel mücadele biçiminin ne olduğunu, hangi savaşım biçimleriyle toplumu zafere götüreceklerini topluma açıklamakla yükümlüdürler.

Bu sorunu böyle dayatmakla birlikte şunu da biliyoruz; Marksizm-Leninizm hiçbir mücadele biçimini kesinlikle reddetmez, kendisini belli mücadele biçimleri ile sınırlamaz, koşulların değişmesi ve kitlelerin devrimci hareketinin gelişmesiyle yeni mücadele biçimlerinin gündeme geleceğini bilir ve bu nedenle devrimi geliştiren her türlü mücadele biçimini kabul eder, uygular. Ama Leninizmde şu da açıktır ki, devrimin belli bir aşamasında, toplumsal ve siyasal durumun somut koşullarından çıkan, devrimi zafere götürecek temel bir mücadele yöntemi vardır ve devrimci mücadelenin diğer tüm biçimleri ona bağlıdır, onu geliştirmeye hizmet eder. Ve proletarya partisinin, gerçekten proletaryanın devrimci öncüsü olabilmesi için devrimci bir teoriye sahip olması yanında, devrimin temel mücadele biçimini de doğru belirlemesi ve buna göre devrimci taktikler geliştirmesi gerekir.

Kısaca bu belirlemeleri yaptıktan sonra, konumuz hakkında reformist grupların geçmişteki ve bugünkü durumlarını biraz daha yakından ele alalım.

İster Türkiyeli ve isterse Kürdistanlı olsun küçük-burjuva reformizmini temsil eden gruplar, geçmişte olduğu gibi günümüzde de devrimin temel mücadele yönteminin ne olacağı sorunundan vebadan kaçır gibi kaçmakta, en çok bu alanda suçüstü yakalanmakta ve fire vermektedirler. Onun için de, devrimin bu alanını "maceracılık, provakasyon, anarşizm, goşizm" biçiminde suçlayıp kendilerini kurtarmak istemektedirler. Devrimci mücadele için doğru sonuçlar çıkarmamak kaydıyla ekonomik, toplumsal ve siyasal yapının tahlilini yapabilirler, yani kısaca bol bol "teorik" çalışma yaparak ve çoğuna doğru yaklaşımlar biçiminde görünen bu çalı ş m alan m program alanına kadar getirerek kendilerini kur-

268

tarabilirler. Lenin'in de açıkça belirlediği gibi, devrimci mücadelenin geliştiği devrim döneminde mesele teorik tahlillerin yapılmasında değil, temel mücadele biçimlerinin doğru tespit edilmesinde ve uygun araçlar yaratılarak başarıyla uy gül a nm as ı nd adı r. Daha 1905 ayaklanmasından önce yazdığı "İki Taktik" adlı eserinde, burjuvazinin İşbirlikçiliğine oynayan her türden küçük-burjuva sosyalistlerine karşı yönelttiği eleştirinin özü budur. Devrimin bir İşçi-köylü ayaklanmasıyla zafere gidebileceğini belirleyen Lenin, onlara sorar: sizler hangi temel mücadele biçimiyle çarlığı devireceksiniz? Onlar bu alanı hızla terk ederler ve siyasal şiddet a-raçlanndan sürekli kaçırlar. Siyasal grevleri ve buradan giderek ayaklanmayı inkâr ederler, Bunların yerine seçim oyunlarını, ba-nşçılıpasifist mücadele biçimlerini geçirmeye uğraşırlar. Ama Lenin ve Bolşevikler, bunlara karşı amansız mücadele vermışler ve ancak ayaklanmaya böylece ulaşabilmişlerdir,

Kürdistan halkının geriliğinden ve aydınlarının devrimci bilinç yetersizliğinden yararlanan küçük burjuva reformistleri ve her türden oportünistler, bizde bu işleri daha rezil bir biçimde sürdürmektedirler. Vietnam İşçi Partisi, programında ve siyasal tezlerinde devrimci şiddet, silahlı mücadele ve silahlı kuvvetlerin örgütlenmesini ulusal kurtuluş devriminin temel mücadele ve örgüt biçimleri olarak açıkça belirtmiş, kurulduğu andan itibaren kendisini şiddet ortamında bulmuş ve kurulduğu yıl ayaklanma yapmıştır. *Zamanında*, bunu yapamayanlar, devrimci şiddet sorununa gereken önemi veremeyenler, daha sonra bunun özeleştirisini yapmışlardır. Bolşevik Partisi, daha 1902'lerde devrimin bir ayaklanma ile zafere ulaşacağını belirtmiş ve örgütlenir örgütlenmez 1905 ayaklanmasını yapabilmıştır. Bunlara karşılık, bizim reformist-mi diyetçilerimiz, dernekler kurmuşlar, dergiler, bildiriler çıkarmışlar; ama bu kadar süre içerisinde, bırakalım bir ayaklanmayı, ciddi bir siyasal şiddet gösterisine bite girişememişlerdir. Bundan da öteye, bu konuda en küçük bir teorik çalışmaları da yoktur; Kürdistan üzerindeki egemen sömürgeci zorun özelliklerini ve dayanaklarını, gelişecek olan halkın devrimci zorunun oynayacağı rolü ortaya koymamışlardır. Dillerinin ucuyla "bizi halk savaşı kurtarır" gibi sözleri sıkıştıkları

269

yerlerde söyleseler bile, bunu örgütlerinin çizgisi haline getirmemişler, böyle bir savaşın özelliklerini incelememişler, herhangi bir hazırlık, planlama ve uygulama içine hiçbir zaman girmemişlerdir.

Bu reformist, oportünist grupların, küçük-burjuvazinin bu eylemsiz temsilcilerinin (şampiyonluğunu OY'nun y aptığı bazı klikler) ulusal kurtuluş devriminin temel mücadele biçimi sorununda, o araç kullanılmaksızın

Kürdistan halkının ulusal kurtuluşunun imkânsız olduğu, halta ulusal imhanın bile durdum lam a y aç ağı ve talancı sömürüye en basit bir biçimde bile karşı çıkılamayacağı devrimci şiddet konusunda dilleri suspustur. Ya da ağızlarını açtıklarında halkın devrimci şiddetine karşı "bu maceracılıkur, bu anarşizm, goşizm, pro vaka s y

ondur; bu MİT, Cİ A oyunudur" diyerek adice saldırılar. Halbuki, dünyanın en gerici ve en karşı-devrimci zorundan birisinin uygulandığı Kürdistan'da, devrimci zorun önemini kavrayıp belirtmeden ve bunu sürekli uygulamadan, halk adına ortaya çıkılabileceğini, siyasal çalışma yapılabileceğini söylemek, ve hele hele bunu bir de Marksizm-Leninizm adına yapmak, Lenin'in deyişiyle tam bir dangalaklıktır, tanı bir halk aldatmacalıydır, Proletaryaya ve ezilen halklara devrimci şiddet de dahil her alanda direnmeyi öğütlemek, devrimci direniş çizgisinden binbir hile ile kaçmak; üzerinde tamamen imhaya yönelik karşı-devrimci zor uygulanan bir halka, bilinç, örgütlenme ve eylem düzeyinde her dönemde dişini tırnağına takarak direnmeyi, düşmana karşı sürekli uy anık olmayı ve kendi kurtuluşu için düşmanı imhaya hazırlanmayı değil, bunların tam tersi olan bir anlayışı benimsetmeye çalışmak - evet, bütün bunları yapmak, ancak ya çok temelsiz ve eylemsiz bir sınıfın kakavan ve eylemsiz bir adarnı olmak, ya başka bir egemen sınıfın veya gücün işbirlikçisi, ajanı olmak, ya da korkunç bir bilinçsizlik içinde bulunmak demektir. Bu açıdan, biz, tartışmayı Kürdistan halkını ulusal kurtuluşa götürecek temel mücadele biçimi ne olacaktır sorununa indirgiyoruz, ve bazı sözde parti ve siyasal çizgi sahiplerinin bu sorun hakkındaki düşünce ve çalışmalarını açıklamalarını ısrarla istiyoruz. Dünyanın bütün ezilen halkları ulusal kurtuluş sürecine girer gir-

270

rnez, bu halkların öncüleri daha doğar doğmaz kendilerini kan ve şiddet ortamı içinde bulmuşlardır. Osmanlı egemenliğinden kurtulan bütün halkların tarihi bunun en yakın örneğidir. Dünya devrim tarihinde ortaya çıkmış olan bütün ulusal kurtuluş hareketlerinde ve proleter devrimlerinde de gerçek durum budur. Gerçek böyle olduğu halde, pratikte hiçbir şey yapmayan reformist-milliyetçilerimizin içinde bulundukları durum ise, onların ne denli sahte olduklarını ortaya çıkarmaktadır.

Bir gazete, dergi çıkarmakla, şurada burada dernekler kurmakla Kürdistan'da devrimci bir güç olunamayacağı, devrime fazla yol al di n lam ayacağı geçmişin acı deneyleriyle ortaya çıkmıştır. Şimdi bazı güçlerin büyük bir umutmuş gibi sarıldıkları Avrupa'ya bel bağlamakla da halkımızın kurtulamayacağı ortadadır. Sömürgeci-faşist saldırılar karşısında paniğe kapılmak ve saldırılardan şikâyetçi olmakla da ulusal kurtuluş devrimi gerçekleşmeyecektir. Eskiden ciddi pratiklerin karşılırlarına dayatılmadığı dönemlerde ciltler dolusu yazılar yazıp çizen güçler, şimdi ulusal kurtuluş için ciddi pratiklerin gündeme geldiği günümüzde suskunluklarına son vermeli ve pratiğe çözüm önermelidirler. Hangi pratik yapılacaktır? Kürdis-tan'ın göbeğinde uygulanacak ve bütün halk kesimlerini içinde toplayacak, ulusal kurtuluş için temel mücadele biçimi ne olacaktır? Parlamentoya giden seçimler midir bu? Yoksa derneklerin miting ve gösterileri midir? Ya da bir silahlı mücadele mi olacaktır? Kendilerine partiyim, örgütüm diyen tüm güçler, bu konuyu açığa kavuşturmak zorundadırlar. Devrimin en temel sorunlarından biri olan temel mücadele biçimini açıklamayan, yani kendi taktiğini belir-lemeyen bir güç hiç parti olabilir mi? Bu konuya oldukça kesin bir biçimde açıklık getirmiş olan Lenin, *«birparti teorisi ve taktiğiyle vardır, taktiksiz bir parti olamaz»* der, Gerçek böyle iken bizim oportünistlerimiz, sanki taktiksiz, temel mücadele biçimini belirlemeden parti ol unab ile çekmiş gibi sinsice bu alandan uzak-laşıyorlar ve işi sadece kendi içinde sistemi ve devrimci özü olmayan tahlillerle, buna dayanan program ilanlarıyla, gazete çıkar-mayla sınırlandırıyorlar. Lenin ve Rus Bolşevikleri de tahliller yaptılar ve gazete çıkardılar, ama bütün bunları, çarlık hangi temel

27!

mücadele biçimiyle yıkılacaktır? sorusuna verdikleri "silahlı bir halk ayaklanmasıyla" cevabını pratikte gerçekleştirmek için yaptılar. Ve gerçekleştirdiler de.

Şimdi biz de aynı soruyu soruyoruz: Kürdistan üzerindeki yabancı egemenlik hangi temel mücadele biçimiyle yıkılacaktır? Kürdistan'da siyasal bir varlık olduğunu söyleyen, sömürgeciliğin işbirlikçisi değil, halk sınıf ve tabakalarından birini temsil ettiğini iddia eden her parti, örgüt, gurup ve kişi bu soruya açık cevap vermek zorundadır.

Bizim reformist küçük-burjuva milliyetçilerimiz, geçmişte, ö-zellikle Ecevitçiliğin parlak dönemlerinde, büyük ölçüde ona u-mut bağlayarak, bu soruna çoğunlukla, görünüşte açık bir biçimde olmazsa bile özde ve pratikte "parlamentar mücadeleyle" cevabını verdiler. Bugün parlamento olmazsa da, eğer halâ gelecekte faşist cuntanın açacağı parlamento ile bu sorunu çözeceklerini formüle ediyorlarsa, bunu açıkça belirtmeleri gerekir.

Parlamentar çalışmalara hangi ufak adımlarla gideceklerini, kimin parlamentosunda, ne tür bir seçimle, hangi ittifakları oluşturarak, nasıl ve ne kadar sürede çoğunluk sağlayacaklarını, "ulusal kurtuluş" siyasetlerini bu parlamentoda ne tip yöntemlerle uygulamaya koyacaklarını İzah etmek zorundadırlar. Yeri gelmişken şunu da belirtelim ki, bu güçler geçmişte bu parlamentar mücadelenin "yüceliğiyle" devrimcilerin, ay di n-genç l iği n ve si y as ali a ş tığı ölçüde halkın kafasını şişirmişlerdi. Dahası bütün bu saçmalıkları Lenin adına ve Leninizmi adice çarpıtarak yapmışlardı. Leninizmin ilkelerinin saflığını kararlılıkla savunarak sözlü biçimde sürekli cevapladığımız, ancak yazılı olarak cevap verme fırsatını bulamadığımız bu saçmalıklara, Lenin adına yapıldığı için cevabın Lenin'den verilmesi daha yararlı olacaktır. *«Ama kazanmayı burjuvazinin yönetimi altındaki bir seçimde bir oy çoğunluğu sağlamak, ya da bunu, kazanmanın bir koşulu yapmakla sınırlamak en kabadından bir dangalaklık, ya da işçileri aldatmaktan başka birşey değildir" "devrimci proletaryanın partisi, yığınları*

aydınlatmak için burjuva parlamentolarına katılmalıdır; bu aydınlatma seçimler sırasında ve parlamentoda partiler arasındaki savaşım sırasında olur. Ama sınıf savaş-

272

mim parlamenter savaşım ile sınırlamak, yada onu, bütün öteki savaşım biçim/erinin bağlı bulunduğu en yüksek ve en kesin biçim o/arak görmek, aslında proletaryaya karşı burjuvazinin saflarına kaçmak demektir. »^[74]
Üzerinde bir kelimelik söz söylenemeyecek kadar açık olan bu gerçekleri, hele birde sömürgeci faşist diktatörlük altında ve sömürge Kürdistan'da yürütülen ulusal kurtuluş mücadelesi ve devrimcilik açısından düşünün! Eğer temel mücadele biçimi olarak Avrupa'daki miting, gösteri ve gecelen alıyorlar ve Avrupa'nın çeşitli güçlerim zorlamakla hak alacaklarını sanıyorlarsa bunu açıkça belirtmelidirler. Eğer Avrupa'da değil de ülkede miting, gösteri ya da ayaklanmayı temel alıyorlarsa, bunu açıkça söylemek, bu konuda yaptıkları çalışmaları sergilemek ve doğruluğunu izah etmekle yükümlüdürler. Ya da eğer bütün bunların saçmalıklarını görüp veya dünya pratikleri karşısında yüzlerini gizleyemiyor ve ulusal kurtuluş devriminin temel mücadele biçimi halk savaşımı diyorlarsa, o zaman, halk savaşı hangi çalışmalarla hazırlan a çaktır ve bu savaşa hangi pratik adımlarla gidilecektir sorularına cevap vermeleri ve bu doğrultudaki çalışmalarını sergilemeleri gerekir. Gizli ellerde dolaşan sözde programlarının kuytu bir yerine "devrimimizin en ileri aşaması (fi tarihindeki aşaması deselerdi daha doğru olurdu) halk savaşı olacaktır" diye yazmakla halk savaşına gidilemez ve halk savaşçısı da olunamaz. Bir sömürge ülke devriminin "en ileri aşamasının" değil, başlangıçtan itibaren en temel mücadele biçiminin devrimci şiddet ve halk savaşı oluşu kesin evrensel gerçeğini bir yana bırakarak burada onlara yine soralım: o zaman bu "en ileri aşamadaki halk savaşına" hangi temel mücadele biçimlerini uygulayarak, hangi pratik adımları atarak, hangi başka aşamalardan geçerek ve ne tür çalışmalar yaparak varacaksınız? Kendiliğinden doğmayacak bu yüksek savaş biçiminin adını yazmakla ne kendi esas yüzünüzü gizleyebilirsiniz ve ne de attık kimseyi aldatabilirsiniz! Kürdistan'da devrimciliğin denek taşı olan bu soruya açık cevap vermek zorundasınız. Bütün bunlar, gizliliğe aykırı şeyler de değildir. Len'in de "Ne Yapmalı? " adlı eserinde ve diğer tüm eserlerinde mücadeleye biçimi-

273

leri hakkındaki görüşlerini açıkça yazdı ve bunlarla devrimci kadroları, proletaryayı eğitti. Evet baylar, sizler de görüşlerinizi hiç olmazsa kadrolarınıza açıklayın ve onlara, hangi temel eyleme hazırlandığınızı izah edin. Eğer bunu da yapmıyor ve gizlilik safsatası arkasına gizleniyorsanız, bu ikiyüzlülüğünüzü biz her zaman açıklayacağız ve kitlelere haykıracağız.

Sömürgeci karşı-devrimin "gemi azıya" aldığı, halk kitlelerinin azgın baskı, katliam ve işkence altında kurtuluş için çıkış yolu a-radığı bugün, ulusal kurtuluş devriminin temel mücadele biçimi mutlaka açıklığa kavuşturulmalıdır diyoruz. Parti İnşası Kürdistan gibi ülkelerde ancak iki-üç yıl sürebilir. Eğer hata yapıldıysa, bu da ancak bir-iki yıl yapılabilir. Ama sürekli hata içinde olmak ve bundan ders çıkarıp düzeltmemek, on sene sürekli ideolojik inşa süreci, sürekli parti inşa safhası diyerek halkın ulusal kurtuluş mücadelesi sorununa yan çizmek, değil devrimci dürüstlüğe, sıradan bir insanlığa bile sığmaz. Gerçekte devrimci partilerin doğuşu, hele hele sömürgelerde, Kürdistan gibi ülkelerde ancak amansız bir şiddet ortamında olur; ve ancak büyük acılar, kayıplar pahasına gerçekleşir. Azgın gerici, sömürgeci ortamda böyle devrimci bir teşebbüs mutlaka yaygın tutuklamalar ve işkencelerle karşılaşır. Devrimci, ulusal kurtuluşçu faaliyet kitleler arasında yayılmaya başladığında, sömürgeci karşı-devrimin buna cevabı katliamlar olur. Her sömürge ülkede olduğu gibi, bu, bizde de böyledir. Karşı-devrimin sürekli bir savaş halinde bulunması demek olan sömürgecilik altındaki bir ülkede, karşı-devrimle çatışmadan, bu gerici savaşa karşı halkın devrimci savaşımı geliştirmeden ulusal kurtuluşun gerçekleşebileceğini söyleyen diller, düşünen beyinler gördü mü insan şaşıyor. Ve kendi kendine soruyor; bunlar ne hamkafalı insanlardır; hiç böyle bir ülkede devrimci direniş yürütmeden, kan akıtmadan, halkı devrimci bir savaşa içine çekmeden, başka yöntemlerle ulusal kurtuluş sağlanabilir mi?

Bütün bu utanmazlıkların Marksizm-Leninizm adına yapılması, bizi yine sorunu oradan incelemeye götürüyor. Marks, savaşın, yaşamaya kudreti olanla olmayana birbirinden ayıran en temel kriter olduğunu belirtiyor. Len'in, «savaş bir ülkenin bütün iktisadi

274

ve örgütsel güçlerini sınar»^[75] diyor. Marksizm-Leninizmin kumcularının bu belirlemelerinin sözcüğünne bir biçimde gösterdiği gibi, şiddet yasama gücü, yeteneği olanla olmayana ayıran en ciddi ölçüttür. Savaş meydanlarında, şiddet ortamında ayakta kalabilenler, yaşama yeteneğinde olanlar, yaşamaya gerçekten hak kazananlardır. Bu nedenle savaş dönemleri, egemen sınıfların en zayıf olduğu, iktidarlarının devrilmeye en yakın olduğu dönemlerdir. Bir gerici zor yenilmek mi İsteniliyor, böyle bir zor sistemi yıkılmak mı isteniliyor; o zaman, onu haklı bir savaşımın içine çekmek gerekir. Onun tüm zayıflıkları bu alanda ortaya çıkar: tüm şantaj ve tehditleri böyle bir ortamda boşa çıkarılır. Bunun için, böyle bir aracın önemi Kürdistan halkından gilemek, hele hele bazı ucuz, "maceracılık, anarşizm, goşizm, provakasyon, MİT, CIA oyunu" vb. safsatalarıyla halkı aldatmaya çalışmak, halka karşı yapılabilecek en büyük ikiyüzlülüktür.

Bizim küçük-burjuva temsilciliği yapmak isteyen aydınlarımızın XIX. yüzyıldaki çabaları ile karşılaşan Engels, daha o zaman şiddet konusunda onları yerden yere vurur. Engels, tarn bir aydın bozuntusu olan Dühring'e karşı

yürüttüğü polemiginde şöyle diyor: «*Bay Dühring için zor, mutlak kötülüktür, ilk zor eylemi, onun için ilk günahdır; bulun açıklaması, şimdiye değin bulun tarihin ilk günah tarafından böylece pislettilme biçimi üzerine, bütün doğa! ve toplumsal yasaların, zor tarafından, bu iblisçe güç tarafından rezilce bozulması üzerine bitmez tükenmez bir yakınmadır. Ama zor, tarihte, başka bir rol, devrimci bir rol de oynamış; Marks'ın sözlerine göre, bağrında yeni bir toplam taşıyan her eski toplumun ebesivmiş; toplumsal hareketin, sayesinde donmuş ve ölmüş siyasal biçimleri aittettiği ve parçaladığı aleimmiş, -bulun bunlardan bay Dühring 'de tek söz bile yok. Ekonomik sömürü rejimini devirmek için zorun belki de -ne yazık ki!- zorunlu olacağını, iç çekmeler ve inlemeler içinde kabul eder. Çünkü her zor kullanımı, onu kullananın ahlâkını bozar. Ve bu, her utkun devrimin sonucu olmuş olan yüksek bir ahlaksal ve enle llektüel gelişme karşısında ileri sürülür.*' Hem de, halka belki de zorla kabul ettirilecek zorlu bir çatılmanın, hiç değilse Otuz Yıl Savası utancından sonra ulusal

215

bilince islemiş bulunan kölelik ruhunun köktünü kazımak üstünlüğüne sahip bulunduğu Almanya'da ileri sürülür! Hem de, bu sönük, tatsız ve güçsüz vaiz anlayışı, kendini tarihin gördüğü en devrimci partiye zorla kabul ettirme sevdasında.»¹*¹ Bu aktarmadan da açıkça anlaşıldığı gibi, yüzyıllarca süren yabancı egemenlik altında ulusal gelişmesi dumura uğratılan ve ulusal bilincine kölelik ruhu işlemiş olan Kürdistan halkının, her türlü kölelik anlayışından kurtulmasının ve ekonomik, sosyal, siyasal, ulusal her alanda var olmasının tek ve birtek yolu, devrimci bir savaşa atılmak, devrimci bir direniş mücadelesi geliştirmek iken; böyle bir halka, şiddet kullanmamasını vaaz eden, atılan direnme adımlarına soysuzca saldıran küçük-burjuva aydın bozuntularının, bu zavallı Dühringliklerin ne anlama geldiği açık değil mi? Bizde onlarca yıldır direnme yoktur; ve bu direnmerneyi meşrulaştıran, dahası bunu sahtekârca Marksizm adına yapan güçler, en çok yüceltilmesi gereken, en soylu, en onurlu tutum olan direnme eğilimine ve yüzlerce kahraman insanın kanı pahasına aılan bu direnme adı mı a rına bu kadar adice saldıran güçler, Marksizm-Lfininizmin ustalarının bu sözleri karşısında acaba utanmıyorlar mı? Devam edelim. Ve şimdi de ulusal kurtuluş devriminin temel mücadele biçiminin ne olduğu sorusuna Marksizm-Leninizmin verdiği cevabı görelim. Marks ve Engels'in düşüncelerine kısa da olsa yukarda değinmiştik. İşte Lenin'in kısa ama açık ve kesin ifadesi: «...emperyalist dönemde sömürgelerin ve yan sömürgelerin açtığı ulusal savaşlar hem mümkün hem de kaçınılmazdır—her savaş siyasetin başka araçlarla devamıdır. Sömürgelerdeki ulusal kurtuluş siyasetinin devamı kaçınılmaz olarak emperyalizme karşı ulusal savaş biçimini alacaktır, a*™ Yan-sömürge, yarı-feodal bir ülke olan Çin'de onlarca yıl silahlı mücadele verilmiştir. Ve Çin'li devrimciler bu durumu şöyle belirlemişlerdir: «Çin'de, savaş, mücadelenin teme! şekli; ve ordu, örgütlenmenin temel şeklidir. Yığın örgütleri ve yığın mücadelesi gibi öbür şekillerde sonderece önemlidir ve aslında onlardan vazgeçilmez ve onları hiçbir şekilde savsamaya gelmez, ama onların amacı savaşa hizmet etmektir.» ... «Çin proletarya partisinin te-

276

*mel ödevi, partinin hemen hemen başlangıcından beri karşı karşıya kaldığı ödevi, olabildiği kadar çok müttefiki, koşullara göre birleştirmek, iç ya da dış silahlı karşı devrimlere karşı ulusal ve toplumsal özgürlük için silahlı mücadelelere örgütlemektir. Silahlı mücadele olmadan, proletarya ve Komünist Partisi, Çin'de, asla ayakta duramazdı: ve hiçbir devrimci ödev yerine getirilemezdi.» ... «Çin'in pek çok yerinde, Parti örgütü çalışması ve yığın çalışması, silahlı mücadeleye doğrudan doğruya bağlıdır; tek başına ve tecrit edilmiş hiçbir Parti çalışması ya da hiçbir vığtn çalışması yoktur ve olamaz... Tek sözcükle, bütün Parti, savaşa büyük ilgi göstermeli, askeri sorunları incelemeli ve kendini dövüşmeye hazırlamalıdır.» ... »Bizim ilkemiz şudur: silaha parti komuta eder; ve silahın partiye komuta etmesine asla izin verilmemelidir. Bununla birlikte silahlarımız olursa, parti örgütleri vara-tabffirlz.»¹***

Başlangıçta sömürge ve yan-feodal bir ülke olan ve daha sonra Güneyi yeni-sömürge bir ülke haline gelen Vietnam'da, siyasi ve askeri şiddet bütün özellikleriyle uygulanmış, kırkbeş yıl gibi uzun bir süre devrimci halk savaşı yürütülmüştür. Vietnamlı devrimciler bu durumu şöyle belirlemişlerdir: «*Sınıf mücadelesinde ve proletarya diktatörlüğünde, marksist-leninist doktrine sadık kalan Partimiz, daima bu devrimci şiddet kavramı ile yoğrulmuştur. Doğru olarak, bir yandan düşmanın sonderece gerici ve zalim karakterini değerlendirmiş öte yandan da -başta emekçi halkın, işçi ve köylülerinki olmak üzere- halkımızın birlik ve mücadele gücünü değerlendirmiş ve sonuç olarak da düşmanı yenilgiye uğratmak, halk iktidarını kurabilmek ve devrimi zafere ulaştırabilmek için tek doğru yolun devrimci şiddet olduğunu açık bir şekilde göstermiştir...* Bütün ulusal kurtuluş devrimlerinde, tamamen halkçı karaktere sahip bütün devrimlerde, şiddet evrensel ve objektif bir kanundur. Şiddet biçimleri: siyasi veya askeri yahut da siyasi ve askeri mücadelenin birbirleriyle birleştirilmiş şekli olabilir, fakat nasıl olursa olsun, siyasi bakımdan bilinçli kitlelerin gücüne dayanmak zorundadır. Engels'in dediği gibi'Bütün devrimler, hangi biçimlerde olurlarsa olsunlar, şiddetin bir A/-

277

çimidirler!... "Partimiz kuruluşundan itibaren, emperyalistlerin terörüne ve devrimci hareketi kanla boğmak isteyen ajanlarına karşı verilen sert mücadele, şartları içinde, bir yandan kitlelerin gücünü siyasi mücadeleye seferber etti, öte yandan da, silahlı ayaklanma için hazırlık yaptı.» ... «Önemle vurgulamak gerekir ki; biz üs

alanı olarak kırsa! bölgelerde direniş boyunca silahlı mücadeleyi esas mücadele biçimi olarak yürüttük.» ... «Son on yıl içinde bütün halkımız tarafından, on yıldan fazla bir süre içinde Güneyli yurttaşlarımız tarafından ortaya konulan devrimci mücadelede kazanılan deneyler kanıtlamıştır ki; devrimci şiddet ve devrimci savaş, ayaklanıp, sömürgeci emperyalistlerin ve u-saklannın hakimiyetini kırmak isteyen halkın izlediği doğru bir yoldur; bunlar özel şartlar altında, kendini kurtarmak isteyen halklar için gerçek olanaklardır.»... r.Silahlı mücadele devrimci mücadelenin yüksek bir biçimidir, temel ve sonderece önemli bir rol oynar. Kitleler sadece silahlı mücadelenin desteğiyle siyasi otoritelerini ortaya koyabilirler, »^{/>>a}

Yeni-sömürgeciliğe karşı zafere ulaşmış olan Küba, Nikaragua, vb. ülke devrimlerinin, bugün gelişiminin en yüksek seviyesinde bulunan El Salvador ve benzeri ülke devrimlerinin temel mücadele biçimi silahlı mücadeledir; hem devrimin gelişmesi ve hem de zafere ulaşması devrimci şiddet temelinde yürütülen mücadeleyle mümkün olmaktadır.

Marksist-leninist teorinin ve zafere ulaşmış ulusal kurtuluş devrimi pratiklerinin, ulusal kurtuluş devriminin temel mücadele biçimi konusundaki belirlemeleri, işte böyle sözgötürmez bir biçimde açık ve kesindir: devrimci şiddet, silahlı mücadele, halk savaşı, ulusal kurtuluş savaşı. Ulusal kurtuluş devriminin temci mücadele biçimi sorunun devrimci teorinin ve devrimci pratiğin öngörülleri bu kadar somut ve açıkken, kendilerine "marksist-leninist", "sosyalist parti", "proleter devrimci", "ulusal kurtuluşçu" diyenlerin devrimci şiddet ve devrimci savaş konusunda ciddi bir belirleme yapmamaları, hatta bu alandan şiddetle kaçmaları, bu alana "anarşizm, maceracılık" diye saldırmaları ne anlama gelir? Marksizm-Leninizmin ve somut devrimci pratiğin bu kadar açıklığı karşısında

278

279

bu güçlerin yüzleri kızarmıyor mu? Hem en beter, en imhacı bir klasik sömürgecilik altında tutuluyoruz diyecekler, hem de dünya halklarının sömürgeciliğe karşı yükselttikleri yüce, soylu ulusal kurtuluş mücadelelerinden ders çıkarmayacaklar, aynı doğru yolu tutmayacaklar. Bu, ancak iki yüzlü olmakla, politik gerçeklere gözlerini kapamakla mümkündür. Eğer böyle olunmayacaksa ve halka karşı sorumluluk duyulacaksa, o zaman, Kürdistan koşullarında halk kitlelerini hangi tip mücadele biçimleriyle kurtuluşa götürebileceklerini açıklamaları gerekir.

Re form ist-milliyetçi akımların bu ikiyüzlülüğüne karşılık biz, proletaryaya ve halka karşı sorumluluk duygumuzun bir gereği o-larak, gerek teori ve program çalışmaları döneminde ve gerekse Partinin kuruluşundan itibaren halkın devrimci şiddetinin yaratılmasının zorunlu bir görev, ihmal edilmemesi gereken bir mesele olduğunu sürekli vurguladık ve bu konuda her türlü tehlikeye karşı tüm faaliyetlerimizi sürekli uyardık. En küçük bir gurup aşamasından nihai zafere kadar azgın gerici, sömürgeci zor sisteminin doğru bir tahlilini ve kitlelere tanıtılmasını, buna karşılık halkın ulusal ve toplumsal kurtuluşunun dayanacağı devrimci şiddet sisteminin yaratılması meselesinin özenle ele alınıp incelenmesi, sadece bununla dayatılmıyerekbü konuda pratik mücadeleye atılındırdirenilmesi, daha Partinin kuruluş aşamasından itibaren ulusal ve sosyal kurtuluş için kahramanca özveride bulunulması gerektiğini sürekli belirttik. Ve pratik çalışmalarda da bütün gücümüzle buna özen gösterdik. Bu doğrultuda Kürdistan proletaryasının ve halkının öncü örgütünün yaratılması ve Kürdistan toprağına bilinçli devrimci direniş tohumlarının atılması döneminde ortaya çıkan ilk Parti şehitlerinin anlamı büyüktür. Yine onbinleri bulan ilk tutuklanmaların ve vahşi işkence uygulamalarına karşı yiğitçe direnmenin önemi büyüktür. Kürdistan'da egemen gerici zor tarihine karşı halkın devrimci zor tarihini geliştirmenin temelleridir bunlar. Ve köle bir halkın devrimci kurtuluşu için bundan başka doğru, gerçek bir temel o-lamaz.

Kürdistan koşullarında ulusal kurtuluş siyasetinin en temel o-larak devrimci şiddet uygulamasıyla gelişeceği daha başından bel-

lidir. Bu nedenle biz, gerek ulusal kurtuluş çizgisinin teorik temellerinin atılması ve gerekse bu çizginin pralikte gerçekleştirilmesi döneminde devrimci şiddeti temel mesele olarak ele aldık; teorik ve pratik alanda belli gelişmeler katettik. Partimiz, daha başından beri devrimci şiddet meselesini özenle ele alarak, teorik çalışmalarında Kürdistan'daki gerici zor sisteminin açıklanmasına ve buna karşı halkın devrimci şiddetinin geliştirilmesine özel önem verdi. Kurdis-tan halkının ulusal kurtuluşu için oluşturduğu asgari programına Partimiz, ulusal kurtuluş devriminin en önemli özelliklerinden birinin "halkın geniş güçlerinin seferber edildiği, uzun vadeli bir mücadeleyle başarıya ulaşacağı" olduğunu belirtti ve "mücadele yöntemleri daha çok şiddete dayalı olmak zorundadır" diye vurguladı. Daha sonra siyasal programının sistemli bir açıklaması olan Kürdistan Devriminin Yolu broşüründe Partimiz, devrimci şiddet konusunu şöyle ele aldı: «Kürdistan, tarih boyunca üzerinde sürekli gerici dışzorun uygulandığı birülkedir, Kürdistan'a yönelen zor, daima talancı ve tahripkâr bir rol oynamıştır. Sınıflı toplum tarihi boyunca Kürdistan'a hakim olan zor, hemen hemen daima yabancı karakterlidir ve yoğun bir şekilde örgütlüdür. Zorun bu karakteri, toplumsal üretim güçlerinin gelişmemesinin ve Kürdistan'ın yoksulluğunun temel nedenidir. Bugün de Kürdistan 'daki zor y abana ve gerici bir karakterde olup derinliğine ve genişliğine yoğun bir şekilde örgütlenmiştir."

«Mademki dış zor bu kadar yoğun bir şekilde örgütlenmiş, halkımız üzerinde hergün, her saat, her dakika etkisini duyurmaktadır; o halde, halkımızın çıkarına olan devrimci zor da, karşı-devrimci zoru her gün, her saat, her dakika, her saniye dövmelidir. Karşı-devrimin emrindeki tahripkâr, talana ve haksız zora

karşılık, halkımızın emrinde yeni bir toplum yaratıcı haklı ve devrimci zoru yaratalım! Yeni bir dünyaya ulaşmanın başka tür bir yolunu bilim henüz keşfetmemiştir...»
"Kürdistan Devriminin uygulayacağı zor, karşı-devrimci zorun niteliğine bağlıdır.... Ama, tüm sömürge halkların kurtuluş mücadelesinin öğrettiği genel bir kural vardır, o da şudur: Bir

280

halk, nüfusunun azlığına ve çokluğuna bakmadan, eğer savaşa-caksa, uzun süreli bir halk savaşıma hazırlanmalıdır. Bu savaş, çeşitli evre/erden geçerek o halkı kurtuluşa götürecektir. Bu kural, bizim için de doğrudur. Kürdistan halkı eğer savaşıma cesaret etmişse, mutlaka uzun süreli ve çeşitli evrelerden geçecek olan bir hatksavaşıma hazırlanmalıdır.»

Bu teorik belirlemeler doğrultusunda pratik mücadeleye atılan, sömürgeciliğe ve ajanlarına karşı devrimci şiddet uygulayan Partimiz, kısa sürede önemli kazanımlar elde etti. Temmuz 1981'de gerçekleştirdiği I. Konferansında, Partimiz, geçmiş mücadele pratiğini de değerlendirerek devrimci şiddet ve silahlı mücadele konularının yeniden ele aldığı ve bu konulardaki anlayışını daha da geliştirdi. Merkez Komitesi tarafından Konferansa sunulan ve kabul edilen Politik Rapor'da ulusal kurtuluş devriminin temel mücadele biçimi yeniden şöyle vurgulandı: «Kürdistan'da tüm toplumsal yaşantı, ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel alandaki bağımsız gelişim, sömürgeci zorla durdurulmuştur. Bu yüzden, ulusal baskının katmerli zoruna karşılık, devrimin kendi zorunu dayatması şarttır. Hele hele günümüzde, faşist sömürgeciliğin halkımıza karşı tam bir savaş açtığı bu koşullarda, devrimci zor mutlaka kendini dayatmalıdır. Elbette bu, ulusal kurtuluş devrimimizin stratejik temel mücadele biçiminin ilkede tespit edilmesidir.» Bu belirleme doğrultusunda Parti Konferansı, devrimci şiddetin gelişimini, devrimci savaş çizgisini, bu savaşın özelliklerini, aşamalarını, görevlerini ve rolünü açık bir biçimde ortaya koydu (bu konular bundan sonra ele alacağız).

Bu aktarmalar da açıkça gösteriyor ki, daha başından beri Partimiz, ulusal kurtuluş devriminin temel mücadele biçimini özenle ele almış, onu ilkede Marksizm-Leninizme, dünya ulusal kurtuluş devrimi pratiklerine ve Kürdistan koşullarına uygun olarak doğru bir biçimde belirlemiştir. Bir yandan bu teorik çalışmalarını yaparken, Partimiz, öte yandan bu belirlemeler doğrultusunda pratik mücadeleyi geliştirmeye çalışmıştır. Gençliğin ve halkın en ilkel yurtsever duygularından kalkarak kitle temelinde eylemler geliştirilmiş, basit bildirilerden başlanıp broşürler, gösteriler ve benzerlerinden silahlı şid-

281

det biçimlerine kadar çeşitli yollarla ulusal kurtuluş çizgisinin pratik uygulaması yapılmak istenmiştir. Bu çalışmalar Partinin ilanıyla birlikte her yerde yoğunluk kazanmış, özellikle 1978'lerden 1980'-lere kadar yürütülen mücadeleyle büyük bir siyasal olay haline gelmiştir. Ama bütün bunlara karşılık, ulusal kurtuluş siyasetinin istenilen düzeyde hayata geçirildiği, muhtevasına uygun bir biçimde yeterince örgüt ve eylem alanına uygulandığı söylenemez. Bu sorunun çözümü, hâlâ Partinin ve halkın yaşamsal bir sorunu olarak önümüzde durmaktadır. Şüphesiz ulusal kurtuluş çizgisinde geliştirilen pratik faaliyetlerin büyük bir tarihi önemi vardır. Unutulmamalıdır ki, bugün bu faaliyeti sürdürmek isteyen devrimci militanlar bile bu gelişmenin bir ürünüdür ve ayrıca Türkiye'deki siyasal gelişmelerin bu biçime dönüşmesinde, kitlelerin böyle güçlü siyasal gelişmesinin ortaya çıkmasında geçmişte harcanan cabaların rolü şenderece büyüktür. Denilebilir ki, sübjektif planda Kürdistan toplumunun yeni bir evreye girmesinde, sömürgeciliğe boyun eğiş ve suskunluk döneminden sömürgeciliğe ve gericiğe karşı devrimci direniş dönemine girmesinde bu çabaların rolü birincildir. Eksiklik ve hatalarıyla birlikte sağlanan gelişmeler, Kürdistan halkını ulusal kurtuluş savaşının eşğine kadar getirebilmiştir.

Bugün böyle bir gelişim aşamasında olmamıza ve Partimiz, berrak siyasal çizgisini, aynı şekilde berrak bir taktik çizgiyle tamamlama ve bunu güçlü bir biçimde pratiğe uygulama çabası ve hazırlığı içinde bulunmasına rağmen, hâlâ sorunları çok geriden -tehlikeli bir biçimde - ele almak isteyen güçler vardır. Özellikle Türkiye ve Kürdistan'da azgın karşı-devrimci baskı koşullarının yaşandığı bugün, çok zayıf bir konumda da olsa, soysuz küçük-burjuva reformist, oportünist akımlar ve eğilimlerin, bu baskı koşullarının getirdiği yılgınlık, çürüme, dağılma, kaçış, çöküş durumlarından da yararlanarak devrim sorununa sıfırdan başlama gibi çok tehlikeli bir yaklaşım geliştirmeye çalıştıkları görülüyor. Gerçekte ise bunlar, tarihi ve toplumsal koşulların, devrimci bir ulusal kurtuluş çizgisini zorunlu hale getirdiğini görmeme zili kten geliyorlar. Devrimci gelişmelerin ve kazanımların, karşı-devrimin varlığı noktanın ulusal kurtuluş çizgisini devrimci eylem biçimleriyle pratiğe

282

aktarmayı gündeme getirdiğini inkâr etmek istiyorlar.

Halbuki devrimci gelişmenin varlığı aşamanın bu tür yaklaşımlara tahammülü yoktur. Her ne kadar devrimci güçlerin darbe yemesi, ağır baskı koşullarını yaşaması, bu tür güçlerin biraz daha uluslararası piyasahk olabilmesine uygun

ortam yaratmışsa da, bu dönemin hızla aşılabacağı, bu kadar ağır baskı koşullarında devrimci gelişmenin daha büyük patlamalarla olacağı kesindir. Ve o zaman, bu tip garip yaratıklar ya kendi hallerinden utanacaklar, ya da halkların kurtuluş özlemini içinden dinamitleyen bu tutumlarına son vereceklerdir. Demek ki, önümüzdeki aşama halkın devrimci direnişinin pratikte geliştirilmesi aşamasıdır. Türkiye'deki rejimin özelliklerinden, Türkiye ve Kürdistan halklarının bugünkü yaşamlarından, başka bir sonuç çıkmaz. Karşı-devrim, dünya gericiğinin geliştirmiş olduğu her türlü yöntem, araç ve tekniği kullanarak, özel savaş yöntemleriyle halklara karşı açık savaş ilân etmiştir. Buna karşı halkların devrimci savaş ilânı gereklidir. Bu gerçek duruma, başka hiçbir kılıfla, maskeyle, sahte süreç ilanımlarıyla çare bulunamaz.

Burada birde, eski refomist, revizyonist akımlardan gelen "Türkiye'deki bu yönetim geçicidir, bazı uygulamalardan sonra piyasadan çekilir, eski demokrasiye yeniden dönülecektir, bu konuda zorlama altındadır, şimdilik faaliyetlerimizi geliştirmeyelim, bu ara rejimi atlattıktan sonra siyasal faaliyetlerimize yeniden başlarız" biçimindeki yanlış görüşlerin varlığına da dikkat çekmek gerekir. Şurası gayet açık ve kesindir ki, Türkiye'de devrim denilen olay, Türk burjuvazisinin bugünkü zor sistemine, yani askeri-faşist zoruna karşı gelişecek ve ancak bu zor sistemi parçalanıp, dağıtılarak gerçekleşecektir, Türk burjuvazisinin bugünkü zor sistemi geçici, ara bir şey değil, düpedüz sürekli, kurumlaşan ve devrimin kendisine karşı zafere ulaşacağı tek zor olayıdır. Başka bir zor olayına, ya da Türk burjuvazisinin başka bir devlet biçimine karşı Türkiye'de devrim zafer kazanmayacak ve devrimciler başka bir zor biçimiyle uğraşmayacaklardır. Bununla uğraşmayıp kaçanlar, her zaman en alçakcasından birer devrim kaçkını olacaklar ve devrim bununla uğraşıp, yıkarak zafere ulaşacaktır. Bu çok açık olan gerçeği başka türlü göstermek, küçük-burjuva kaypaklığı, iflah olmazlığının diğer

283

bir göstergesidir. Önümüzdeki dönemi ideolojik inşa dönemi olarak ilân etmek, onbeş yıldan beri daha az baskı koşullarında sağlayamadıkları sözde proletarya partisini inşa etme çalışmalarını bugün faşizme karşı, sömürgeciliğe karşı hiçbir ciddi direniş yapmadan, özellikle dış ülkelerde kendi üsluplarıyla sürdürmek, gazetecilik işleriyle tekrar uğraşmak, ve direnmeden de vebadan kaçır gibi kaçmak -işte küçük-burjuvazinin reformist ve revizyonist temsilcilerinin yaptığı iş, içinde bulundukları ruh hali budur! Bütün bu olumsuzluklara ve yanlış oportünist eğilimlere rağmen, sorumlu devrimciliğin vazgeçemeyeceği görevleri vardır. Biz, bu görevleri ısrarla ortaya çıkarıp bunların çözümünü dayatacağız ve bunu da günümüzde devrimciliğin biricik temel kıstası görmekteyiz. Bu görev, Türkiye ve Kürdistan'da devrim için örgütlenmek ve faşist-sömürgeci burjuva zor sistemine karşı direnmektir. Ve bu noktada şunu söylüyoruz: Türkiye ve Kürdistan'da devrimci örgüt olmak isteyen güçler, kendilerini örgütlemeye direnişi örgütlemeyi içine geliştirmek zorundadırlar. Faşizme karşı, sömürgeciliğe karşı direniş temelinden kopuk bir biçimde devrimci bir örgütün, işçi sınıfı partisinin örgütlenmesi mümkün değildir. Ağır baskı yılları yılğınlığın, dağılmanın, teslimiyetin arttığı, ama aynı zamanda proleter devrimciliğin de kendini en iyi kanıtladığı yıllardır. Böylesi yıllarda kendini kanıtlayan bir devrimciliğin büyük çoğunlukla zafer getiren bir devrimcilik olduğu, ama bu yıllarda görevlerinden kaçanların ise bir daha yanaşmamacasına devrimcilikten uzaklaştıkları tarihte a-çıkça görülmüştür. O halde bu zor koşullarda devrimci direniş görevlerimize sıkıca sarılmamızın proleter devrimciliğimizin kıstası olduğu, zafere gidebilmemizin yolunun bu günkü görevlerimize layıkıyla sahip çıkıp bu görevleri adım adım gerçekleştirmekten geçtiği bilinmelidir. Eğer Kürdistan'da bir ulusal kurtuluş savaşı gelişecekse -ki bunun koşulları mevcuttur-, bunun bugünkü koşullarda hazırlanacağı ve giderek adım adım gerçekleşeceği de açıkça bilinmelidir. Bu dönemde gerek düşmanın azgın sömürgeci-faşist terörüne ve gerekse direnmeye taraftarlarının, teslimiyetçi ve işbirlikçi kesimlerin bir yığın yanlış görüşlerinin tahribatlarına karşı devrimci görevlere doğru bir şekilde yaklaşmak, sorunun canalcı özünü ya-

284

kalınmak, yani devrim sorununu direnme temelinde çözmeye çalışmak büyük bir önem taşır. Halkların ulusal kurtuluş davasının sürüp sürmemesi de böyle bir tutuma bağlıdır.

Barışçıl koşulların tersine savaş dönemleri, bir toplumsal yapı içinde dirilmesi gerekenle ölmesi gerekenin, yaşamaya hakkı olanla olmayanın ayırıldı olduğu dönemlerdir. Bu nedenle Kürdistan toplumunda neyin ve kimin yaşamaya hakkının olup olmadığının, nelerin ve kimlerin gerçekten zayıf veya güçlü olduğunun ayırılması ancak ulusal kurtuluş için devrimci direniş savaşı içinde mümkün olabilecek; partilerin, Önderlerin ve kitlelerin gerçek gücü ancak böyle bir savaş içinde açığa çıkabilir. Böyle bir savaşı yaşamadan çeşitli güçler, partiler, kişiler hakkında yapılacak her türlü değerlendirme gerçeği yansıtmaktan uzak ve hatalı olacaktır. Ona hazırlanmadan ve onu yaşamadan böyle bir savaşta kimlerin kazanacağını veya kaybedeceğini söylemek ya artırı ya ellilik, ya da koyu bir bilinçsizliktir. Bu nedenle, tüm bu güçler açısından, bu süreci gerçek sınav dönemi olarak görüyoruz. Böyle bir döneme girişin, dünya halklarının ve Kürdistan halkının binlerce yıllık direnme tarihinin ve çağdaş gelişmelerin Kürdistan tarihinde somutlaşması ve yeni bir toplumsal şekillenmenin başlaması olduğunu belirtiyoruz. Halkımızın, tarihin derinliklerinden gelen bağımsızlık ve özgürlük taleplerini böyle bir savaşla gerçekleştirmesi gerektiğini vurguluyoruz.

Bizi böyle doğru düşünceye götüren tahlilleri, Kürdistan'ın tarihi ve toplumsal özelliklerini, sömürgeci Türk burjuvazisinin egemen zor sisteminin iç ve dış dayanaklarını ve Özelliklerini, bu egemenlik altında Kürdistan'da işleyen sürecin yönünü genel hatlarıyla daha önce incelemiş; sömürgeci egemenlik koşullarında Kürdistan'da en ufak bir bağımsız toplumsal gelişmeye olanak tanınmadığını görmüştük. Öyle ki, halk kitleleri en basit ekonomik çıkarlarını

bile normal ekonomik mücadele yöntemleriyle elde edememektedir. Her kesimden Kürdistan halkının, kendi ülkesinde ve kendi adına barışçıl koşullarda ve böylesi yöntemlerle sendika ve dernek kurma hakkı, bir grev ve bir yürüyüş yapma hakkı bir gazete çıkarma ve bir yayın kurma hakkı, kendi dilini kullanma, kültürel faaliyetlerde

285

bulunma ve ulusal değerlerini yaşatma hakkı yoktur. Bütün bu a-lanlar yabancı değerlerle ve gerici zorla kaplıdır. Siyasal gelişme hakkı zaten hiçbir zaman olmamış ve en ufak bir siyasal gelişme katliamlarla ezilmiştir. Bir bütün olarak ulusal gelişme yasaklamalarla ve zoraki asimilasyon yöntemleriyle engellenmiştir. Ulusal değerlerin tümünün yutulması, yok edilmesi politikası yürürlüktedir. Kürdis-tan'da barışçıl koşullar içinde en ufak bir bağımsız gelişme örneğine bile tahammül yoktur ve bu güne kadar sömürgeci zor altında, ulusal gelişme yerine ulusal yok olma süreci işletilmiştir.

Kürdistan'da egemen sömürgeci zor sistemi, sınıfsal mücadelenin en basit ekonomik düzeyine bile tahammül edemediği gibi, ulusal gelişmenin en ilkel öğelerine, örneğin kültürel gelişmenin en zayıf biçimlerine bile en ufak bir barışçıl gelişme imkânı tanımamaktadır. O halde bu durumu yaşayan bir halk, böylesine yok edici ağır baskı ve sömürü koşullarını daha ne zamana kadar kabul edebilir. Kendisini kurtuluşa götürecektir mücadele biçimlerini geliştirmek yerine, bu baskı sistemini kabul etme durumunda kalabilir mi? Bir halk için bu durumu kader olarak görmek ve bu kadere ona aşlamak demek, tarihte her soydan gerici, sömürücü, fetihçi ideolojinin yaptıklarından daha beterini yapmak deme k t i r. Sömürgecilik ve iç gericiilik bugün bu ideoloji ve bilincin temsilcisidir. Ama devrimcilik adına yola çıkanların, böyle bir düşünceyle uzaktan yakından bir ilişkisi olamaz; onlar, böyle bir düşünceyi ne zihinlerinde, ne de eylemlerinde en ufak bir biçimde gösterme hakkını, cüretini kendilerinde göremezler. Ve onlar, sömürgecilik altında halbn suskun ve durgun bir biçimde yaşaması gerektiğini söyleyecek kadar alçalamazlar.

Nereden ele alırsak alalım günümüz koşullarında sorun dönüp dolaşıp böylesine ağır bir ulusal ve toplumsal baskı durumunu yaşayan bir halkın, hangi temel mücadele yöntemleriyle kurtulabileceğinin gösterilmesine gelmektedir. En ufak bir bilinçlendirme ve örgütlenme çalışmasından en güçlü örgüt ve eylem çalışmalarına kadar gerçek yöntemlerin açıkça söylenmesi ve doğru uygulanması gerekmektedir.

Bütün bu açıklamalar gösteriyor ki, devrimci bir ulusal kurtuluş

286

siyasetini barışçıl koşullar içinde ve barışçıl mücadele biçimleriyle geliştirme, hatta en asgari ekonomik, kültürel faaliyetleri bile barışçıl koşullarda geliştirme olanağı yoktur. Bazıları bunu, Türk toplumsal ve ulusal potası içinde çaktırmadan sürdürebileceğini düşünüyor ve söylüyor. Belki bir kişi. Türk ulusal ve siyasal organizasyonu içinde kalarak kendi bilinçlenmesini sağlayabilir, ama bir halk için Türk toplumsal ve ulusal koşullarını bir platform olarak düşünmek, Kürdistan halkının kurtuluşunu Türk ulusal ve toplumsal biçimlenişleriyle sağlamaya çalışmak, Türk burjuvazisinin siyasal kurumlaşması içinde Kürdistan halkının kurtuluşunu sağlamayı a-maçlamak, Kürdistan halkına karşı yapılabilecek en büyük ihanettir. Türk burjuva partilerinde, parlamentosunda, kısaca devlet sistemi içinde Kürdistan halkının yaşayıp gelişebileceğinden bahsetmek, günümüze kadar bu halkı en büyük yokluklar ve imhalara uğratan bu devleti meşru göstermek, bu temelde halka karşı en büyük ihaneti yapmaktır. Bu açıdan eğer meseleye halkın devrimci kurtuluşu yöntemiyle, devrimci ulusal kurtuluş siyaseti doğrultusunda ciddiyetle bakılıyorsa, o zaman bu siyaseti gerçekleştirecek güçler ve araçlar bizzat halkın içinde aranmalıdır. Ve bu arayış gösterecektir ki, halk üzerinde amansızca uygulanan ve en ufak bağımsız gelişmeye olanak tanımayan bu gerici zor sistemine karşı, tek çare halkın kendi öz güçlerini, kendi siyasal ve askeri gücünü çıkarmasıdır, Kürdistan halkı için tek gelişme olanağı, tek kurtuluş çaresi tümüyle kendi devrimci gücünü harekete geçirmesi, kendi devrimci şiddetini ortaya çıkarması ve yalnızca buna dayanmasıdır.

Sonuç olarak şunları söyleyebiliriz: Kürdistan'da ekonomik, sosyal, siyasal, ulusal her alandaki bağımsız gelişme sömürgeci zorla durdurulmuştur. Kürdistan toplumunun bağımsız gelişme içine girebilmesinin tek yolu, bu gerici zora karşı halkın devrimci zorunu çıkarmaktır. Kürdistan ulusal kurtuluş devriminin temel mücadele biçimi silahlı mücadeledir. Şüphesiz çok çeşitli olan diğer mücadele biçimleri de önemlidir ve onlar da u y gül an a c akü r; ancak diğer tüm mücadele biçimleri silahlı mücadeleyle bağ içinde, onun yarattığı temelde ve ona hizmet edecek bir biçimde kullanılacaktır. Devrimci ulusal kurtuluş siyasetinin pratiğe uygulanması ve kit-

287

lelere mal edilmesi halkın devrimci şiddeti temelinde olacaktır; bu siyasetin pratik bir olgu olarak gelişmesi halkın devrimci savaşı biçiminde somutlaşacaktır, Kürdistan'da silahlı mücadele olmadan ve böyle bir mücadeleye dayanmadan proletarya partisi varolamaz; silahlı mücadele yürütmeden Kürdistan proletaryası kendisi için bir sınıf haline gelemez?.. Kürdistan proletaryası ve onun öncü müfrezesi, silahlı mücadele yürütmeden devrimci görevlerini yerine getiremez.

Bugün sömürgeci zor, Kürdistan halkına karşı faşist-sömürgeci savaş biçimini almışür. Kürdistan'da devrimi geliştirmenin tek yolu, bu gerici savaşa karşı halkın devrimci savaşını çıkartmaktır. Karşıdevrimin azgın saldırılan altında ezilen halk kitleleri içinde yapılacak kısa süreli devrimci çalışma, güçlü devrimci patlamalara yol-açacaktır. Bu kanlı, amansız çarpışmalarla süren devrimci bir halk savaşı olacaktır. Aynı zamanda bu mümkün olduğu kadar hazırlıklı, planlı, örgütlü ve uzun süreli olmalıdır. Daha şimdiden kitlelere silahlı, kanlı, korkunç bir savaşa girecekleri açıklanmalı ve onlar, «ölümü hor görmeliler ve zafere güvenmeliler.» İşçi sınıfı

partisi böyle bir savaşın teorik, örgütsel, teknik ve eylemsel hazırlıklarını daha şimdiden yapmalı ve savaş içinde halk önderliği görevini eksiksiz yerine getirebilmeye hazır olmalıdır. Sınıf bilincine varmış her devrimci militan, her komünist, Kürdistan Devriminin ve devrimci savaşının teorik, stratejik ve taktik sorunlarını iyi incelemeli; uzun süreli halk savaşında Kürdistan halkına önderlik edebilmeye ve her an silaha sarılıp savaşımaya hazır olmalıdır.

e) Kürdistan Devrimci Savaşının Çizgisi ve Özellikleri

Askeri çizgimiz, Partimizin siyasi çizgisinden kaynaklanır ve ona bağlıdır. Kürdistan gibi sömürge bir ülkede devrimci ulusal kurtuluş siyaseti pratiğe yansıdığına, ve kitlelere mal olduğunda halkın devrimci şiddeti biçiminde somutlaşır; ya da başka bir deyişle, böyle bir siyasetin pratiğe uygulanması ancak halkın devrimci

288

şiddetinin kullanılmasıyla mümkündür. Sömürge ve yan-feodai Kürdistan koşullarında bu çizgi, ulusal demokratik devrim görevlerini silahlı mücadele yöntemiyle gerçekleştirme çizgisidir, işçi sınıfı partisi önderliğinde, işçi-köylü ve aydın-gençlik bloku temelinde, lüm yurtsever halk güçlerini ulusal kurtuluş cephesi içinde birleştirerek sömürgeciliği ve feodalizmi yıkmayı, bağımsız bir ülke yaratmayı, köylüye toprak ve özgürlük getirerek demokratik bir toplum kurmayı, emperyalizm ve sömürgeciler tarafından parçalanmış Kürdistan'ı yeniden birleştirmeyi amaçlayan devrimci bir savaşın çizgisidir. Bu çizgi, tam bir ulusal kurtuluş savaşının, faşist Türk sömürgecileri tarafından yürütülen vahşi, haksız savaşa karşı koymayı amaçlayan haklı bir savaşın çizgisidir.

Kürdistan'da devrimci savaş çizgisi, sömürge ve yan-feodal bir ülkede, ekonomik, sosyal, siyasi, ulusal her alanda bağımsız gelişmesi azgın gerici zorla engellenen bir halkın tek kurtuluş çizgisi, topyekûn bir savaş çizgisidir. Böyle bir ülkede açıktır ki, silahlı mücadele barışçıl koşullarda sağlanan bir siyasal gelişmeye dayanmayacaktır ve bunun imkânı yoktur. Böyle bir ülkede silahlı mücadelenin daha önceden oluşturulan askeri güçlerine dayanması söz-konusu değildir. Yine açıktır ki, bizde silahlı mücadele, örgütsel düzeyde parti, ordu ve kitlelerin örgütlenmesi alanında, güçlü bir gelişmenin bulunmadığı bir temelde olacaktır. Ayrıca bizde silahlı mücadelenin uluslararası koşulları, ve Kürdistan'ın diğer parçalarındaki gelişmeleri tümüyle kendi gelişmesine temel olarak alamayacağı bu konuda sağlam bağların henüz oluşmadığı ve çok sınırlı bulunan bazı bağlardan da fazla medet umulmayacağı ortadadır. Zaten dış koşulların işlerliğe kavuşabilmesi için bile, direnmenin kendi öz güçleriyle belli bir aşamaya kadar geliştirilmesi zorunludur. Böyle bir durumda bulunan bir halk, kurtuluş mücadelesini bazı alanlarda ve bazı eylem biçimleriyle sınırlandıramaz. O, şehirde ve kırdada, dağda ve ovada olmak üzere her yerde, siyasi ve askeri şiddetini, siyasi mücadeleyle birleşmiş silahlı mücadelesini ekonomik, kültürel her alandaki mücadelesiyle birleştirerek ve her türlü eylem biçimini kullanarak direnmek zorundadır. Durumu böyle olan bir halk. hangi eylem biçimine başvursa da, bu onun hakkıdır.

289

Kürdistan devrimci savaşının çizgisi, elverişli bir coğrafyaya ve belli ölçüde yeterli nüfusa sahip bir ülkede, askeri olarak henüz çok zayıf bir konumda bulunan bir halkın, büyük bir askeri üstünlüğe sahip olan bir düşmana karşı yönelttiği devrimci direnme çizgisidir. Türk sömürgecileri, bugün askeri olarak büyük bir güce ve yüksek bir örgütlenme düzeyine sahiptirler, Türk ordusu, Ortadoğu'nun en büyük askeri gücü NATO'nun ikinci büyük ordusudur. Buna karşı Kürdistan halkı, henüz küçük bir siyasi güce sahiptir ve zayıf bir siyasi örgütlülük durumundadır: ve askeri olarak henüz bir örgütlenmesi bile yoktur. Bu durum, verilecek silahlı mücadelenin stratejisini ve taktiklerini belirler. Bu durumda bizim askeri çizgimiz, zayıf olanla güçlüye karşı koyma çizgisidir. Düşmanın askeri yönden güçlülüğü, halkın ise askeri yönden zayıflığı mücadelenin olumsuz yanını, güçlüklerini oluşturur. Fakat buna karşı mücadelenin olumlu ve elverişli koşulları da vardır. Düşman ekonomik ve sosyal gelişimini tamamlamış, bu alanlarda çürüme ve dağılma içindedir ve siyasal olarak büyük bir çıkmaz içinde bulunmaktadır. Uluslararası alanda en gerici emperyalist kliğe dayanmakta ve istediği gibi uluslararası destek bulamamaktadır. Gelişmeyi değil gericiyi, yeniyi değil eskiyi temsil etmekte; kendi içinde yeni bir toplumsal ve siyasal devrim tarafından tehdit edilmektedir. Kendisi bir yeni-sömürge iken, emperyalizmin bile yaşatmadığı çağdışı bir klasik sömürgeciliği yaşatmak istemekte, bu doğrultuda Kürdistan üzerinde çok gerici, haksız, barbar, kendi halkından ve uluslararası alandan fazla destek göremeyecek bir savaş yürütmektedir. Buna karşılık halkımız, geri bir toplumsal yapıda ve zayıf bir örgütlülük durumunda bulunmasına rağmen üstün yanları vardır. Herşeyden önce doğru devrimci bir ulusal kurtuluş çizgisine sahiptir; ve bu çizgi, belli bir objektif gelişme temelinde ortaya çıkmıştır. Gelişmeyi ve yeniyi temsil eden bu temel üzerinde ulusal kurtuluş çizgisi, ileri bir toplumsal sistemi, demokratik ve giderek sosyalist bir toplum biçimini hedeflemektedir. Bu konumuyla son derece ilerici, devrimci ve haklı bir niteliğe sahiptir. Halkımız, kısa süreli de olsa devrimci bir mücadele pratiği yaşamıştır. Bu pratik, kendisine, kurtuluş mücadelesindeki öncüsünü kazandırmıştır. Ve en devrimci

290

ideoloji olan Marksizim-Leninizmle donatılmış bir güç olarak Partimiz, askeri düzeyde de olsa kendisini korumakta ve devrimci mücadeleyi geliştirmeye, halka önderlik etmeye çalışmaktadır. Yine bu pratik, halkımızın siyasal gelişmesini başlatmış, zayıf da olsa böyle bir gelişme ortaya çıkarmış ve yetersiz de olsa halkımızın en ileri güçlerini belli bir mücadele deneyinden geçirmiş, eğitmiştir. Ülkemiz, silahlı mücadele için elverişli bir coğrafyaya sahiptir ve büyük

olmazsa da yeteri kadar bir nüfus bulunmaktadır. Ve ayrıca bugün zayıf bir durumda olsa ve henüz yeni başlamış bulunsada halkımızın mücadelesini destekleyebilecek çok büyük uluslararası güçler vardır. Bu özellikleriyle halkımızın geliştireceği direniş mücadelesi haklı, ilerici ve devrimci bir niteliğe sahiptir. Düşman için olumsuzluğu ve halkımız açısından olumluluğu içeren bütün bu özellikler açıkça gösteriyor ki, eğer güçlü bir devrimci çaba harcamırsa, büyük bir fedakârlık, azim ve kahramanlık gösterilirse, kararlı bir bilinçlendirme ve örgütlenme çalışması yapılsa, düşmanın üstünlüğünü zayıflığa dönüştürmek ve zayıflıklarını daha da zayıflatmak, halkımızın zayıflıklarını gidererek üstünlüklerini geliştirmek mümkündür; ve bunun sonucunda düşmanı yenerek halkımız zafer kazanabilecektir. Düşman yenilebilecek ve halkımız zafer kazanabilecektir; ancak bu, Parümizin örgütlenmesinin ve önderliğinin güçlendirilmesi, halkımızın siyasal bilinçlendirilmesi ve örgütlenmesinin geliş-ürilerek tüm yurtsever halk güçlerinin ulusal kurtuluş cephesinde birleştirilmesi, ve bütün bunları yapabilmek için, güçlü bir devrimci direniş başlatılıp geliştirilmesi ve ulusal kurtuluş için devrimci direniş mücadelesinde sebat edilmesi ile mümkündür. Devrimci direnişimiz, halkın devrimci şiddeti temelinde, silahlı mücadele temelinde olacaktır. Fakat, burada şunu belirtmek gerekir ki, bu silahlı mücadele silahlı bir halk ayaklanması biçiminde olmayacaktır. Yukarıda belirttiğimiz özellikler, Kürdistan devrimci savaşının devrimci bir halk ayaklanması biçiminde gelişmeyeceğini açıkça gösterir. Bir kere, düşmanın askeri açıdan güçlü ve örgüdü olması ve Kürdistan üzerinde egemen bulunması, buna karşılık halkımızın askeri olarak henüz örgütlenmemiş ve siyasal olarak zayıf

2'H

bir örgütlenme durumunda olması, barışçıl koşullarda siyasal çalışma olanağının bulunmaması ve gelişmenin henüz zayıf olması gibi özellikler Kürdistan koşullarında, barışçıl koşullarda yapılan siyasal çalışmaların en yüksek aşamada bir silahlı ayaklanmaya varması ve önce kentlerin ele geçirilerek oradan kırların zaptedilmesi gibi bir ayaklanma çizgisini olanaksız kılar. Kürdistan koşullarında siyasal çalışmanın ancak silahlı mücadeleyle desteklendiği ölçüde yapılabileceği, temel olarak kırlarda yürütülecek silahlı ve siyasa! mücadelenin kentlerde de siyasal çalışmaya ortam hazırlayacağı ve devrim güçlerinin ancak kırsal alanlarda üslenerek mücadeleyi buradan kentlere yayacağı açıktır, ikinci olarak, geçmişte ortaya çıkan ayaklanmaları bastırma tecrübesine sahip olan ve emperyalizmin dünya halklarının ayaklanmalarına karşı yönelttiği yıldırım bastırma hareketi deneylerinden yararlanan Türk sömürgecileri, kendilerini ortaya çıkacak bir ayaklanmaya karşı hazır durumda tutmakta ve çıkacak bir ayaklanmayı anında bastırma gücüne ve hazırlığına sahip bulunmaktadır. Bu durumyla da, Kürdistan'da girişilecek bir ayaklanma hareketi, en azgın bir biçimde kısa sürede ezilebileceğinden, silahlı ayaklanma taktiği hatalı, yanlış ve ayrıca tehlikeli bir taktiktir. Kürdistan'da bugünkü sömürgeci egemenlik koşullarındaki durumu kökünden sarsacak bir elverişli uluslararası gelişme ortaya çıkarsa böyle bir taktiğin uygulanması gündeme gelebilir ki, bugün olmayan böyle bir varsayım üzerine de devrimci mücadele taktiği kurulamaz. Kürdistan'daki somut durumun özellikleri hakkında yapılan bütün bu açıklamalardan şu sonuç çıkar: silahlı mücadele Kürdistan halkının ulusal kurtuluşunu sağlayabilecektir; ama bu, kısa süreli bir ayaklanma biçiminde değil, tüm halk güçlerinin katıldığı uzun süreli bir silahlı mücadele biçimiyle olacaktır. Ve bizim askeri çizgimiz, uzun süreli bir halk savaşı çizgisidir.

Bizim askeri çizgimiz, silahlı mücadelede parti önderliğini şart koşar ve böyle bir önderliği, direnişin başlatılıp geliştirilmesinin ve devrimin zafere ulaştırılmasının mutlak garantisi olarak görür. Bunun nedeni. Partimizin, işçi sınıfının ve halkın çıkarlarının uzlaşmaz bir temsilcisi olması, en mükemmel bir şekilde ulusal kurtuluş mücadelesini yürütmeye azmetmiş bulunması ve dünya proletaryasını

292

ve ezilen halkları kurtuluşa götüren Marksizm-Leninizmi kendisine rehber edinmiş olmasıdır. Dünya halklarının savaş pratiği ve bizim kısa süreli mücadele pratiğimiz göstermiştir ki. Parti önderliğinde gelişmeyen ya da Partinin önderliğinin zayıf olduğu silahlı mücadeleler her zaman yozlaşmaya ve amacından sapmaya mahkûmdur. Bu konuda bizim ilkemiz şudur: silaha Parti kumanda eder ve silahın Partiye kumanda etmesine asla izin verilmemelidir.

Kürdistan halkının içine ilk devrimci direniş tohumlarını atmış bir güç olarak Partimiz, bundan sonra da daha güçlü bir direnişi nasıl başlatacak, geliştirecek ve sürdürecektir, direnmenin çizgisini nasıl sürekli geliştirecek ve kontrol edecektir? Bütün bu görevleri yerine getirecek olan Partimizin bugün bir örgütlenme sorunu vardır; ve tutuklamalar, işkenceler ve sert baskı uygulamalarıyla örgütlenmesi zayıflatılmıştır ve geliştirilmesi ise sürekli engellenmek istenmektedir. Bu nedenle, direnme sorunu tartışılırken, ona önderlik edecek olan Partinin örgütlenmesi meselesini en başta ele almak, direnmenin daha güçlü bir biçimde başlatılması ve geliştirilmesi sürecinde Partinin örgütlenmesinin mutlaka sağlanmasını özellikle belirtmek gerekir. Partinin direnmeye sürekli kan ve bilinç veren ve direnmeye sürekli örgüt aşıl原因 temel bir güç olduğu unutulmamalıdır. Partinin tahrip ve tasfiye edilmesi, daha başlangıcında direnmenin ya doğru yolundan saptırılmasına ya da yenilgiye uğramasına yolaçacaktır. Bu nedenle Parti görevlerinin ve özellikle Partinin örgütlenmesinin ihmal edilmesi, ya tasfiyecilik, ya ilkellikte ısrar etmek, ya da daha başlangıcında yenilgiyi kabul etmek elemektir.

Ama sorun böyledir diye mekanik bir biçimde de ele almamak gerekir. Partinin asgari örgütlenmesinin direnme koşullarıyla yakın bağlar içinde olması, bunun ustaca yapılması ve uygulamada başarılı örneklerinin verilmesi gerekmektedir. Parti örgütlerinin kurulup geliştirilmesi, hareketin geneline bağlı olarak, çeşitli yörelerin kendi özelliklerini de dikkate alacak şekilde değişik biçimlerde olabilir. Bazı yörelerde, yürütülen eylem temelinde Parti örgütleri geliştirilirken, bazı yörelerde de Parti örgütleri kurulur ve bu temelde siyasal ve askeri çalışma yapılır. Burada asıl olanın devrimci siyasal

293

ve askeri çalışmalarda Parti önderliğini unutmamak. Parti varlığını bunun için zorunlu görmek olduğu açıktır. Ama bunun mekanik bir biçimde, önce gelişmiş bir Parti komitesinin yaratılması ve on sene de sürse bunda ısrar edilmesi, ancak daha sonra pratik çalışmalara geçilmesi olarak yorumlanmaması gerekir.

Kürdistan'da ilk bilinçli devrimci direnme kıvılcımlarının partileşme sürecinde ortaya çıktığı. Parti olayının ilk direnme tohumlarını saçtığı bilinmektedir. Bu nedenle direnmenin daha da geliştirilip yaygınlaştırılması, yine Parti faaliyetiyle mümkün olacaktır. Parti örgütlenmesinin teknik sorunlarını, Partinin hücreleşmesini, kc-miteleşmesini, merkezileşmesini. Partinin yayın faaliyetlerini, kitle ve savaş örgütleriyle faaliyetlerini konumuz açısından burada ele almıyoruz. Ama direnmenin önemli bir sorununun Partinin örgütlenme sorunu olduğunu, devrimci direniş savaşıma hazırlık evresinde Parti örgütlenmesinin asgari bir düzeyde, somut şartlara uygun ve yaratıcı bir biçimde gerçekleştirilmesinin ivedi, kaçınılmaz bir sorun olduğunu önemle belirtiyoruz.

Ulusal kurtuluş için direnme savaşı çizgisi, bütün halkın katıldığı, halkın çeşitli biçimlerde örgütlenilerek seferber edildiği bir halk savaşı çizgisidir. Siyasal bilinçlenmesi zayıf olan ve örgütsüz bulunan halkımızı bilinçlendirme, örgütlenme ve seferber etme görevleri nasıl gerçekleştirilecektir? Bunlar, Kürdistan'da devrimci direniş savaşının geliştirilmesinin temel sorunlarıdır. Ve halkı direnme içine çekecek olan kitle örgütlerinin, ulusal kurtuluş cephesinin yaratılması ve böylece halkın siyasal birliğinin sağlanması görevleri, direnişin geliştirilmesi görevi ile içiçedir. Şunu açıkça biliyoruz ki, ulusal kurtuluş mücadelemiz ancak en geniş halk kitlelerinin yaygın bir katılımıyla ve kitlelerin y aygın bir örgütlenmesi temelinde gelişebilir. Ulusal kurtuluş mücadeleleri ve halk savaşlarının defalarca ispatladığı gibi bizde de dar bir elit gurubun, yalnız başına omuzlayacağı bir direnme olamaz; bu, halkın topyekûn katıldığı bir direnme savaşı halinde gelişecektir. O halde devrimci faaliyetlerimizin, halkın topyekûn direnmeye çekilmesini ve halkın siyasal birliğinin yaratılmasını amaçlaması, geliştirilecek cephe örgütünün de bu siyasal birliği kapsaması gerektiğini vurguluyoruz. Bunu

294

da, halkın kitle örgütlerini ve siyasal birliğini yaratmak için önce mükemmel bir Parti komitesi oluşturulacak ve daha sonra bu faaliyetlere geçilecek biçiminde mekanik olarak ele almamak gerekir. Mücadelenin bütünlüğü içinde ve çeşitli yörelerin kendi koşullarına göre bazı yerlerde Parti komitesi olmadan da kitle çalışmaları öne alınabilir. Esas olarak Partinin örgütlenme faaliyetleri, kitlelerin siyasal bilinçlendirilmesi ve örgütlenilmesi çalışmaları devrimci şiddet temelinde ve içice yapılacaktır. Bu açıdan, kitlelerin bilinçlendirilmesi, bütün halkın cephe birliğinin yaratılması ve mücadeleye seferber edilmesi askeri çizginin önemli bir sorunu ve direnmenin gelişmesinin temel bir faktörüdür.

Bütün bu açıklamalardan sonra siyasal ve silahlı mücadele konusunda şunu belirleyebiliriz: Kürdistan'da halkın devrimci şiddeti temelinde siyasal mücadele gelişecek, siyasal temel üzerinde silahlı mücadele, ulusal kurtuluş savaşı yükselecek, ve bu silahlı mücadele siyasal temeli korumaya, sağlamlaştırmaya ve geliştirmeye hizmet edecektir. Kürdistan koşullarında bütün bunları başarıyla gerçekleştirecek devrimci askeri sanat, «*niteliği* maddi gücü moral güçle yenmek, güçlü olanı güçsüz olanla yenmek, modern olanı ilkel olanla yenmek, saldırgan emperyalistlerin modern ordularını halkın yurtseverliği ve devrimi tam olarak gerçekleştirmek azmiyle yenmek olan *bir askeri sanat*» olmalıdır.¹⁸

Devrimci askeri çizginin ve Kürdistan devrimci savaşının özelliklerinin nasıl olduğu konusunda bu tür belirlemeleri yaptıktan sonra şimdi de Kürdistan'da devrimci şiddetin ve halk savaşının nasıl gelişebileceği sorununu inceleyelim,

Kürdistan'da işçi sınıfı Partisinin doğuş aşamasında bile azgın bir gerici şiddet ortamıyla karşılaştığını, bunun günümüzde faşist-sömürgeci bir savaş biçiminde devam ettiğini biliyoruz. Partimiz, devrimci faaliyetlerini böyle gerici bir şiddet ortamında, sömürgeci-faşist saldırı ortamında yürütecek ve geliştirecektir. Böyle bir ortamda, Partinin, gerek kendi öz örgütlerini yaratırken ve gerekse kitleleri örgütlemeye çalışırken devrimci şiddet uygulamaktan kendini alı-koyamayacağı açıktır. Her alanda devrimci faaliyette bulunan bir kadronun, hatta yurtseverlik görevini yerine getiren bir sem-

295

patizanın, örülen ajan ve muhbir ağının her an yapacağı ihbar sonucu sömürgecilerce katledilmesi tehlikesi vardır. Bu ortamda ulusal kur-tuluşçu faaliyette bulunan her devrimci ve yurtsever, daha başlangıcından itibaren bu ihbarcı yapıya karşı uyanık ve hazırlıklı olmalı sömürgeci saldırılara karşı kendisini korumak için devrimci şiddet kullanmalıdır. Elbette tek tek ajanlara karşı şiddet sistemles-tirilemez; ama devrimci faaliyetin gelişmesi önünde engel haline gelen böyle bir yapıya ve bununla birlikte süren sömürgeci saldırı ara karşı şiddetin kullanılmaması gibi bir durum da olamaz. Devrimci faaliyetleri ihbar eden ajan, muhbir ağının devrimci şiddet temelinde eritilmesi, Partinin örgütlenmesi ve kitlelerin siyasal mücadele içine çekilmesinin en önemli, en doğru yöntemidir.

Bunlar, sadece siyasal ve örgütsel çalışmalar için başlangıçta kullanılan şiddet biçimleridir. Kürdistan Ulusal Kurtuluş Devriminde kullanılacak olan asıl şiddetin, silahlı mücadelenin, savaşın durumu daha değişiktir. Gelişmiş askeri şiddet, yani devrimci savaş elbetteki Partinin örgütsel ve kitleler içindeki siyasal çalışmalarıyla bağlantılı geliştirilecek ve bu çalışmaların temeli üzerinde yükselecektir. Ama bu durumun, ya bu evreleri bütünüyle atlayarak, ya da bütünüyle yaşayarak devrimci savaş evresine girilecektir, biçimin-

deki mekanik yorumu da yanlıştır. Kürdistan koşulları askeri çalışmaların her zaman yapılmasını, özellikle askeri hazırlık çalışmalarının her şart altında sürdürülmesini zorunlu kılmaktadır. Askeri kadroların eğitimi, silah temin edilmesi, askeri planların geliştirilmesi, askeri Örgütlenme yapılması, silahlı eylemlerin gerçekleştirilmesi gibi askeri faaliyetler, uygun yer, zaman ve koşulda her zaman yapılabilir; bunların yapılamaması diye bir durum söz konusu değildir. Kürdistan'da askeri faaliyet elbette ki bu aşamayla sınırlı kalmayacaktır. Örgütsel ve siyasal faaliyetlerle içice geliştiği gibi, kendisine ait bir alanı ve etkin olup, giderek ağırlık kazandığı bir aşaması da vardır. Bizde bu sürecin nasıl gelişeceği, hangi aşamanın ne kadar süreceği gibi özellikler şimdiden tamamen belirlenemez. Kimse Kürdistan devrimci savaşı üzerinde kehanette bulunamaz. Böyle bir iddiada bulunmak bile canlı gelişme ile bağlan kesmek, diyalektiğe ters düşmek ve saçmalamak olur. Daha önce yapmış

296

olduğumuz, Kürdistan devrimci savaşının uzun süreli bir halk savaşı olacağı belirlemesinden yola çıkarak, halk savaşlarının genel stratejisi olan stratejik savunma, stratejik denge ve stratejik saldırı aşamalarına göre Kürdistan devrimci savaşının nasıl bir gelişme izleyebileceği hakkında ve taslak niteliğinde bazı açıklamalarda bulunacağız. Bu açıklamalarımız, Kürdistan devrimci savaşının genel hattının belirlenmesi olacaktır. Kürdistan koşullarında devrimci silahlı mücadele gerilla savaşı biçiminde başlayacak ve gelişecektir. Çünkü gerilla savaşı, düşmanın askeri yönden çok güçlü ve örgütlü olduğu, buna karşılık halkların düzenli ordularının dağıldığı veya hiç olmadığı, büyük askeri dengesizliğin bulunduğu koşullarda halkların başvurduğu temel ulusal kurtuluş yöntemidir. Gerilla savaşı, bu dengesizliği gidermenin ve halkları kurtuluşa götürmenin temel aracıdır. Bunu, halk savaşı veren ülkelerin tecrübelerine bakarak da belirtebiliriz. «Bizim askeri teorimize göre, biz düşmandan siyasi olarak, düşman da bizden maddi olarak üstün bir durumdayken, halk savaşında zaferi sağlamak için, yaygın bir gerilla savaşını geliştirmek gerekir... İlk günlerdeki gerilla savaşı olmadan, ne Ağustos genel ayaklanması, ne de direnişteki muzaffer düzenli savaş olurdu.»^{5:1} Bizde bu dengesizliğin ne kadar büyük olduğunu daha önce açıklamışık ve bu dengesizliğin ortadan kaldırılmasının biricik yönteminin gerilla savaşı olacağını açıkça belirtiyoruz. Gerilla savaşı ya da bir başka deyişle partizan savaşı, halkın düşman karşısındaki güçsüz yanlarını güçlülüğe, özellikle askeri alandaki dengesizliği dengeye dönüştürmenin temel aracıdır. Bu genel özellikleri yanında gerilla Kürdistan'da daha gelişkin özelliklere sahip olacaktır. Kürdistan'ın coğrafyası gerilla için oldukça elverişlidir ve gerillayı besleyecek elverişli kitle koşulları vardır. Halkın her alanda bağımsız gelişmesi zorla engellendiği ve halkın bağımsız gelişmesini sağlayabilmesi ancak kendi zorunu geliştirmesiyle mümkün olacağı için, gerillanın fonksiyonu çok daha fazla olacak; Kürdistan halkı kendi devrimci gücünü ancak gerillayı her alanda geliştirerek ortaya koyabilecektir. Denilebilir ki, düşmanın ağır baskı koşulları, biricik temel mücadele yöntemi olarak gerillayı benimsememizi zorunlu kıl-

297

maktadır.

Biz burada, Kürdistan'da geliştirilecek gerilla savaşının planlamasını yapmıyoruz ve gerilla savaşının bilinen taktiklerini de incelemeyeceğiz. Bu konuda sadece şu aktarmayı yapmakla yetineceğiz: «Gerilla savaşı, güçlü bir şekilde donatılmış ve iyi eğitilmiş olan saldırgan bir orduya karşı koyan, iktisadi bakımdan geri bir ülkenin geniş kitlelerinin savaşıdır. Düşman güçlüyse ondan sakınılır. Düşman güçsüzse ona saldırılır. Modern donatımına karşı ona rahat vermeyerek, ya da askeri harekâtı siyasi ve ekonomik eylemle birleştirerek karşı koyar. Cephenin sabit bir yeri yoktur. Düşman neredeyse cephe de oradadır. Düşman üzerinde ezici bir üstünlüğü gerçekleştirmek için, hücum ve geri çekilmede; insiyatif, esneklik, hızlilik, şaşırtmaca, saldırı ve çekilmede ani hareket etmeyle, birlikler düşmanın yeter derecede korunmadığı yerlere yoğunlaştırılır. Güçler dengesi aleyhte olmakla devam ettiği sürece, savaş verilen yerde kesin bir üstünlük sağlayabilmek için çarpışma zamanında birlikleri bir araya toplamak gerekir. Bu, kendi güçlerimizi korumak, geliştirmek ve düşmanıninkileri de küçük küçük zaferlerle tüketmek için yapılır...»

Kürdistan'da halk savaşı her hangi bir ülkede olduğundan daha fazla gerilla savaşı biçiminde başlamak ve gelişmek zorundadır. Gerilla savaşı Kürdistan'da sadece askeri dengesizliği giderme özelliğine değil, bununla birlikte halkın siyasal gelişmesini hızlandırma, sağlamlaştırma ve koruma özelliğine de sahip olacaktır. Hatta şunu açıkça söyleyebiliriz ki, siyasal çalışmaları ağırlıklı olarak gerilla mücadelesi temelinde geliştirebileceğiz. Düşmanın uyguladığı baskı sistemi halk içinde yapılan her türlü siyasal bilinçlendirme ve örgütlenme çalışmalarını zorla bastırdığı ve bu konuda en ufak bir gelişmeyi kabul etmediği için, bu çalışmaların yapılabilmesinin tek yolu olan silahlı mücadele temelinde siyasal çalışmaları geliştirme süreci içinde gerillanın rolü şenderece büyüktür. Daha da ileri gidersek, bizde Partinin örgütsel çalışmalarının bile gerilla mücadelesi temelinde yapılması gerekmektedir. Parti, bütün örgütsel ve siyasal çalışmalarını yaparken adeta çeşitli kollara bölünmüş bir gerilla birliği

298

gibi, her parti hücresi veya sorumlu organı bir gerilla yöneticisi, savaş kurmayı gibi. her Parti üyesi ise bir gerilla savaşçısı, partizan gibi hareket etmek, böyle bir bilinç taşımak ve çalışmalarını böyle bir espirî içinde yapmak zorundadır.

Kürdistan koşullarında gerilla savaşının zaman bakımından da uzun bir süreyi kapsayacağım, hatta zafere kadar bir savaşım biçimi olarak gerillaya başvurulacağını daha başlangıçta bile rahatlıkla belirtiriz. Özellikle askeri güç dengesizliği giderilip dengeye ulaşılan kadar gerillanın temel mücadele biçimi olacağı açıktır. Kısaca Kürdistan devrimci savaşında uzun bir süreyi kapsayacak olan stratejik savunma döneminde gerilla savaşı temel mücadele biçimi ve gerilla örgütlenmesi de temel örgütlenme biçimi olacaktır. Bu süreyi uzatarak düşmanı iyice yıpratma, maddi zarara sokma, askeri yönden geriletme, siyasal olarak ulusal ve uluslararası kamuoyundan tecrit etme gibi bütün görevler ağırlıklı olarak bu aşamada gerçekleştirilecek ve bunda da gerilla savaşı büyük rol oynayacaktır.

Kürdistan Ulusal Kurtuluş Devriminin temel mücadele biçimi olan silahlı mücadelenin bir silahlı halk ayaklanması biçiminde olamayacağını daha önce belirtmiştik. Ancak uzun süreli halk savaşı içinde, gerilla savaşının geliştiği dönemlerde kısmi, bölgesel ya da yerel düzeyde halk ayaklanmalarının ortaya çıkabileceğini, devrimci savaş geliştirmek açısından böyle ayaklanmalara başvurulabileceğini burada belirtmek gerekir. Özellikle devrimci savaşın başlangıç döneminde, henüz güçlü bir biçimde gelişmediği dönemlerde gerilla savaşının koruyamayacağı kısmi ayaklanmalardan bilinçli olarak kaçınmak, böyle bir şeyi geliştirmemek ya da gelişmesini engelleyerek onu uzun süreli savaş taktiğine uygun hale getirmek; ancak gerilla savaşına dönüşebilecek, böyle bir savaşın gelişmesine hizmet edecek ve gerilla savaşıyla desteklenip korunabilecek bölgesel ya da kısmi ayaklanmalara başvurma taktiklerini izlemek gerekir. Şurası çok açıktır ki. güçlü bir biçimde gelişen bir gerilla savaşı mutlaka çeşitli düzeylerde halk ayaklanmalarının ortaya çıkması için elverişli koşullar hazırlar. Bu, Kürdistan'da gelişecek gerilla savaşında da böyle olacaktır. İşte gerillanın ortaya çıkardığı ayak-

299

lanma durumunu, bir halk ayaklanmasının asiye a iktidarı yıkma koşullarının henüz oluşmadığı dönemlerde bilinçli bir biçimde uzun süreli savaş stratejisine uygun hale gelirmek, ve Kürdistan devrimci savaşının kısmi ayaklanmalarla desteklenen uzun süreli bir halk savaşı stratejisi izleyeceğini ve ancak bu stratejiyle devrimi zafere götüreceğini unutmamak gerekir. Kürdistan'da gerilla savaşının gelişip güçlendiği dönemlerde, eğer Türkiye ve Kürdistan'da genel bir halk ayaklanmasıyla burjuva iktidarı devirebilme koşulları ortaya çıkarsa, Türkiye'de gelişen devrimci savaş içinde işçi sınıfının ve halkın güçlü ve genel bir ayaklanma durumu oluşursa, biz de uzun süreli direnme stratejimizi Türkiye'deki bu gelişmeyle birleştirerek topyekûn bir ayaklanmaya geçebilir ve böylece iktidarı alma sürecini kısaltabiliriz. Ama bu, daha çok Türkiye'deki devrimci gelişmelere yakından bağlıdır; Türkiye'de böyle bir gelişmenin olmadığı dönemlerde Kürdistan'da genel bir ayaklanma yöntemine başvurmak tehlikeli ve zararlı olacaktır. Dikkat edilmesi gereken önemli bir nokta da, Kürdistan'da gerilla savaşını, genel devrimci faaliyetlerle uygunluk içinde, örgütsel ve siyasal gelişmelerle orantılı bir biçimde geliştirmek, örgütsel ve siyasal faaliyetlerden çok ileri bir düzeyde gerillayı geliştirmemek gerektiğidir. Örgütsel ve siyasal faaliyetlerle orantısız bir biçimde fazla gelişmiş bir gerillanın da zararları vardır. Siyasal ve örgütsel çalışmanın eşlik edemediği bir düzeyde geliştirilen gerillanın yeterince korunamayacağı, düşmanın açık boy hedefi haline geleceği, düşmanın güçlü orduları karşısında dayanamayarak kolayca ezileceği açıktır. Bu nedenle, gerillayı geliştirirken uluslararası koşulları, siyasal durumu, coğrafi özellikleri, düşmanın ekonomik, siyasal, askeri, moral gücünde meydana gelen değişimleri, vb. tahlil etmek ve sürekli dikkate almak lazımdır. Rastgele, doğru ve sistemli bir tahlile ve açık bir plana dayanmadan gerilla savaşını geliştirme anlayışı çok tehlikelidir. Sürekli şuna bakmak gerekir: Geliştirilen gerilla savaşı, uzun vadede ve siyasal strateji dahilinde, düşmanı kitlelerden tecrit ediyor mu, etmiyor mu; düşmanı sürekli zayıflatıyor mu, zayıflatmıyor mu; düşmanın uluslararası tecritine hizmet ediyor mu, etmiyor mu; Türkiye'de devrimci mücadeleyi geliştiriyor mu.

300

geliştirmiyor mu; Kürdistan'da siyasal gelişmeyi sağlıyor mu, sağlamıyor mu; karşılıklı olarak bütün bu gelişmeler uyumlu ve orantılı bir biçimde gerillanın gelişmesine katkı yapıyor mu, yapmıyor mu? Uzun süreli savaş stratejisi içinde o dönemde yapılan taktik çalışma, yani gerillanın geliştirilme düzeyi yararlı oluyor mu, olmuyor mu; yani stratejik perspektif içinde bu taktik çalışma elverişli midir, değil midir? Çünkü *«bir savaşım yöntemi ya da biçimi, ancak belli bir somut durumun isterlerini tümüyle karşıladığı, uygulandığı koşullara tam uygun düştüğü, devrimci ve ilerici güçlerin cesaretini yükselttiği ve onları eyleme geçirdiği, düşmanın zayıflıklarından tam olarak yararlanmaya olanak verdiği, bütün o nedenlerden dolayı da o anın geçerli güçler dengesinde mümkün en büyük üstünlüğü sağlayabildiği zaman en iyi ve en uygun yöntem ya da biçimdir.»*^m Kürdistan'da uygulanacak gerilla savaşı da, uygulandığı her dönemdeki mevcut koşullara uygun olmalı ve bu koşullarda devrimin gelişmesine hizmet etmelidir. Bütün bunlara gerçekten dikkat ettiğimiz ve gerillayı, mevcut koşullarda devrimi geliştiren bir yöntem olarak doğru kullandığımız oranda sonuca ulaşabiliriz.

Kürdistan koşullarında marksist-leninist devrimci şiddet anlayışının gerilla savaşı biçiminde uygulanması çok çeşitli düzeylerde tahlil gerektirir. Bunun için Türkiye ve Kürdistan'daki siyasal gelişmelerin, Kürdistan'ın diğer parçalarındaki gelişmelerin ve dünyadaki siyasal durumun sürekli tahlil edilmesi zorunludur. Bu tahlillerden Kürdistan'da gerilla savaşının geliştirilme oranı çıkarılır. Sorun üzerinde bu kadar çok durmamızdan Kürdistan'da gerillayı hiç geliştirmeme ve bundan çekinme gibi bir sonuç değil, tersine planlı ve örgütlü bir biçimde geliştirerek başarıya ulaştırma sonucu çıkarılmalıdır, Kürdistan'da gerillanın çok güçlü siyasa! etkisi o-lacaktır. Ve ayrıca gerilla savaşı, Kürdistan'da Türk sömürgeci-giyle boy ölçüşebilecek, ona karşı koyabilecek tek mücadele biçimidir. Gerillanın hangi alanlarda, ne tip örgütlenmeyle ve ne kadar hazırlıkla geliştirileceği, ne kadar zamanda nasıl

yaygınlaşılacağı gibi sorunlar pratik sorunlardır ve planlamayı gerektirir. Bu nedenle biz burada üzerinde durmayacağız.

Daha da ileri gider ve bir benzetmeyle açıklarsak, Kürdistan

301

koşullarında gerilla, Rusya koşullarında devrimi geliştirmede ve silahlı ayaklanmayı hazırlamada devrimci bir gazetenin, "Iskra"nın oynadığı rolü oynama gibi bir özelliğe sahiptir. Sömürgeciliği yıkacak, sömürgeci zor sistemini devirecek daha yüksek savaş biçimine, halk savaşının daha gelişmiş evrelerine Kürdistan'da ancak uzun bir gerilla dönemini yaşayarak varılabilecektir. Parti Örgütlerinin geliştirilmesi, kitle örgütlerinin yaratılması, siyasi çalışmaların yapılması ve daha yüksek silahlı mücadele biçimlerine varılması ancak gerilla mücadelesi temelinde olabilecektir. Kürdistan'da ancak gerilla mücadelesi güçlü bir örgütlenmeye, güçlü bir propaganda ve güçlü bir ajitasyona temel teşkil edebilir. Kürdis-ian'da devrimci mücadelenin temel biçiminin gerilla savaşı olduğunu söylemek, her yerde mutlaka ve sadece gerillanın geliştirileceği ve gerilla savaşı yapılacağı anlamına gelmemelidir; çeşitli yerlerin özelliklerine göre ve kimi zaman başka mücadele biçimleri de öne alınabilecektir, ancak bunların hepsi ülke çapında yürütülen temel mücadele biçimine, gerilla savaşına bağlı olacak, onun yarattığı siyasal ortamdan yararlanacak ve onun gelişmesine hizmet edecektir.

Kürdistan'da uzun bir süreyi kapsayacak olan gerilla savaşını da kendi içinde başlangıç, gelişme ve daha ileri savaş biçimlerini ortaya çıkarma dönemleri olarak ayırmak gerekir. Kürdistan'da gerillanın başlangıç dönemi, silahlı propaganda dönemi olacaktır. Silahlı propagandayı gelişmiş gerilladan ayıran temel fark şudur: Gerilla savaşı siyasal etkiyi geliştirme yanında askeri olarak da düşman güçlerini adım adım imhayı amaçlar ve faaliyetini bu ikili görevi birlikte yürütmeye göre ayarlarken, silahlı propaganda temel olarak siyasal mücadeleyi geliştirmeyi hedefler ve düşmanın askeri güçlerini imha etme tali bir planda kalır. En başta Partinin örgütlenmesini ve kitleler içinde ulusal kurtuluş siyasetinin etkisini geliştirmenin gerekli ve zorunlu olduğu Kürdistan'da, bu görevler ancak silahlı propaganda ile yapılabilir ve yapılmalıdır. Kürdistan'da temel bir mücadele biçimi olarak uygulanacak silahlı propaganda, daha çok küçük silahlı gurupların, gizlilik ve hareketlilik temelinde devrimci faaliyet yürütmesi biçiminde olacak; ve, kitlelere yönelik siyasal ajitasyon

302

faaliyetleri, bütünüyle gerillanın geliştireceği etkiye yakından bağlı olmalıdır. İster dışarda, ister içeride olsun, gerilla mücadelesinden kopuk olan bir yayın faaliyetinin genel devrimci mücadele içinde çok sınırlı yararları olacaktır. Ama, mücadelenin sesi olabilen bir yayın faaliyeti, gerek kadroların ve halkın eğitiminde, gerekse sömürgeci uygulamaların teşhir edilip düşmanın tecrit edilmesinde çok iş başarabilecektir. Demek ki yayın faaliyetlerinin de devrimci silahlı mücadeleyle uyumluluk içinde olması ve onun gelişmesine hizmet etmesi gerekmektedir. Kitleler içindeki propaganda ve ajitasyon faaliyetleri ve örgütsel çalışmalar elbette ki sömürgeci parlamentoya üye seçmek ve dernekler oluşturmak için değil, silahlı mücadele temelinde ve onu geliştirmek için yapılmalıdır. Grev, gösteri, boykot, işgal, vb. her türlü kitle mücadelesi, gerilla biçiminde yürütülen silahlı mücadele temelinde ve ona bağlı bir biçimde yapılmalı, silahlı mücadele tarafından korunmalı ve bunların hepsi gerilla savaşının gelişmesine hizmet etmelidir. Parti, temel mücadele biçimi olarak gerilla savaşını yürüteceğine göre, kendi örgütlenmesi ve kitleler içinde yapacağı örgütsel faaliyetler bu halkaya bağlı olmalıdır.

Kürdistan'da uygun laktiklerle uzun süre ve başarılı bir biçimde yürütülecek gerilla savaşı, çok güçlü bir siyasal gelişmeye yolaça-bilecektir. Böyle bir mücadele temelinde Partinin örgütlenmesi ülke sathına yayılacak, Parti örgütleri gelişip çelikleşecek, halk kitlelerinin siyasal bilinçlenmesi, örgütlenmesi ve birliği yaratılacak, kitleler ulusal kurtuluş için direniş mücadelesine seferber olacak, kısaca her Parti hücreleri bir savaş kurmayı, her insan bir savaşçı, her köy sömürgeciliğe karşı direnen bir merkez haline gelebilecektir. Kürdistan'da gelişecek gerilla savaşının etkisiyle Türkiye'deki devrimci siyasal gelişmeler hızlanacak, Kürdistan'ın diğer parçalarındaki ulusal kurtuluşçu gelişmeler ve bunlarla ilişkiler güçlenecektir. Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesinin uluslararası ilişkileri ve dışardan desteklenmesi gelişebilecektir. Özellikle ulusal kurtuluş mücadelelerinin doğal müttefikleri olan sosyalist ülkeler, ulusal kurtuluş hareketleri ve işçi sınıfı hareketleriyle, Ortadoğu'daki halk kurtuluş güçleriyle ilişkiler gelişip sağlamlaşabilecektir. Ve bu kadar güçlü siyasal gelişmeye yolaçan gerilla savaşı, bunlara da dayanarak daha gelişmiş silahlı mücadele biçimlerini ortaya çıkarabilecektir.

Kürdistan'da uygun laktiklerle uzun süre ve başarılı bir biçimde

303

yürütülecek gerilla savaşı, çok güçlü bir siyasal gelişmeye yolaça-bilecektir. Böyle bir mücadele temelinde Partinin örgütlenmesi ülke sathına yayılacak, Parti örgütleri gelişip çelikleşecek, halk kitlelerinin siyasal bilinçlenmesi, örgütlenmesi ve birliği yaratılacak, kitleler ulusal kurtuluş için direniş mücadelesine seferber olacak, kısaca her Parti hücreleri bir savaş kurmayı, her insan bir savaşçı, her köy sömürgeciliğe karşı direnen bir merkez haline gelebilecektir. Kürdistan'da gelişecek gerilla savaşının etkisiyle Türkiye'deki devrimci siyasal gelişmeler hızlanacak, Kürdistan'ın diğer parçalarındaki ulusal kurtuluşçu gelişmeler ve bunlarla ilişkiler güçlenecektir. Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesinin uluslararası ilişkileri ve dışardan desteklenmesi gelişebilecektir. Özellikle ulusal kurtuluş mücadelelerinin doğal müttefikleri olan sosyalist ülkeler, ulusal kurtuluş hareketleri ve işçi sınıfı hareketleriyle, Ortadoğu'daki halk kurtuluş güçleriyle ilişkiler gelişip sağlamlaşabilecektir. Ve bu kadar güçlü siyasal gelişmeye yolaçan gerilla savaşı, bunlara da dayanarak daha gelişmiş silahlı mücadele biçimlerini ortaya çıkarabilecektir. Gerilla savaşı böyle gelişmeleri ortaya çıkardığında Kürdistan'da halk savaşının daha yüksek biçimlerine geçilebilecektir. Özellikle halk kitlelerinin geniş siyasal desteği ve birliği sağlanıp mücadele sağlam üslure kavuşur ve Türkiye'deki siyasal gelişmeler devrini lehine hızlanırsa, Kürdistan'ın diğer parçalarında ulusal kurtuluşçu güçler gelişir, bunların desteği sağlanır ve buralarda sağlam üslur oluşturulursa, Ortadoğu'nun ulusal kurtuluş güçlerinin daha

aktif desteği ve adeta mücadeleye bir üs görevi görecektir kadar ileri yardımı elde edilirse, uluslararası destek artırılır ve silah yardımı sağlanırsa, ve bütün bunlar belli ölçüde geliştirilirse, Kürdistan'da gerilla savaşı bir üst evreye, düzenli ve yan-düzenli birliklerin hareketli savaşı evresine geçebilecektir. Kürdistan'ın elverişli coğrafi yapısı böyle bir savaş için oldukça uygundur ve insan gücü böyle bir savaşı yürütmeye yeterlidir.

Böyle bir aşama, Kürdistan devrimci savaşında, dengesizlikten yavaş yavaş dengeye ulaşıldığı ve stratejik savunma aşamasının sona erip stratejik denge aşamasına geçildiği bir aşama olacaktır. Bu

304

aşamanın başlangıcında, biz siyasi yönden tam bir üstünlüğe sahip olacağız ve askeri yönden varolan kısmi dengesizliğimizi dengeye ulaştırmaya çalışacağız; düşman siyasi yönden çok zayıflamış o-lacak ve sınırlı bir biçimde sahip olduğu askeri üstünlüğünü kaybetmemek için çalışacaktır. Bu aşamada biz, gerilla savaşıyla hareketli savaşı bir arada uygulayarak, düşmanın askeri üstünlüğünü yok etmeye ve onu daha da geriletmeye, özellikle de kendi güçlerimizi toparlayıp geliştirmeye ve Türkiye'deki devrimci gelişmeyi hızlandırmaya çalışacağız. Bu stratejik denge aşamasında, Kürdistan'da devam eden gerilla savaşıyla hareketli savaş, eğer Türkiye'de de gelişmiş bir devrimci savaşla desteklenirse, ve Türkiye'de büyük kentler de dahil olmak üzere bir proletarya ve halk ayaklanması gündeme gelirse, bu ayaklanma durumu Kürdistan'a kadar genişletilerek Türkiye ve Kürdistan'da girişilecek halk ayaklanmalarıyla burjuva ordusu dağıtılabilecek, devrimin siyasi üstünlüğü böylece askeri üstünlüğe de dönüştürülerek burjuva iktidarı yıkılıp devrim zafere götürülebilecektir. Türkiye ve Kürdistan devrimlerinin en olağan gelişmesi ve zafere ulaşması böyle olabilir.

Ama eğer böyle bir durum çeşitli nedenlerden dolayı gerçekleşmezse -yani çok hata yapılır ve destekler aktif bir biçimde sağlanamazsa, özellikle Türkiye'deki devrimci mücadele gelişmezse-Kürdistan'da gerilla ve hareketli savaşla sürdürülen denge aşaması daha da uzayacaktır. Bu uzama, sadece Kürdistan'daki gelişmelerden değil, daha çok Türkiye'deki devrimci mücadelenin durumundan kaynaklanacaktır. Özellikle Türkiye'nin büyük konilerinde a-yaklanmalar ortaya çıkarsa bu süreç kısalabilecek ve devrimin zafere ulaşması daha erken olacaktır. Bu nedenle, böyle bir durumda biz, Kürdistan'da düzenli orduya geçmekten ziyade, daha çok Türkiye'deki devrimci mücadelenin gelişmesini körükleyeceğiz ve çeşitli biçimlerde -mücadele örgütlerini destekleyerek, ya da bizzat devrimci çalışmalara katılarak-Türkiye'de devrimci savaşının gelişmesi için çalışacağız. Türkiye'de devrimci mücadeleyi geliştirerek burjuva ordusunu bu alanda çökertme ve zayıflatmaya, ve Türkiye'deki devrimci mücadelenin burjuva ordusunu bölüp parçalama gibi bir rol oynamasına büyük önem vermeliyiz. Bu, askeri sa-

305

nalımız açısından önemli bir özellik olacaktır.

Bütün bu çalışmalar ve Kürdistan'da iyice gelişmiş olan gerilla savaşı, eğer Türkiye'de güçlü bir devrimci mücadeleye yolaçmaz ve bir ayaklanma durumu yaralamazsa, o zaman Türk burjuva iktidarını siyasi yönden tecrit etme ve askeri yönden yıpratma faaliyetlerimize devam edeceğiz. Bu faaliyetlerimizin sürdürülmesi, Türkiye'de bir ayaklanma durumunu geliştiremeyip, zayıf bir olasılık olarak Kürdistan'da daha gelişmiş bir askeri mücadeleye geçilmesi için elverişli durum yaratırsa, o zaman halk savaşımızın yeni bir aşamasına geçeceğiz. Bu, stratejik saldırı aşaması olacak. Eğer böyle bir gelişme olursa ve düzenli birliklerin de savaşıyla Türk burjuva ordusunun kalan birliklerini tasfiye etme imkânı doğarsa, özellikle bazı kent merkezlerine ve ovalık alanlara sıkışmış olan düzenli düşman birliklerini ve kalıntıların temizleme faaliyetlerine de girişilebilecektir. Bu herşeyden önce yine savunma ve denge aşamalarındaki gelişmelere bağlıdır. Bu aşamalarda içte tüm kitlelerin gelişkin siyasal desteği ve topyekün direnme savaşına katılımı sağlanabilir, ve dıştan silahlanmadaki dengesizliği ortadan kaldıracak gelişkin silah yardımı alınabilirse, dış siyasal destek örgütleri düzeyinden devletlerin güçlü desteğine dönüşürse ancak bütün bu gelişmelerin sağlandığı bir durumda stratejik saldırı aşamasına geçebileceğiz. Bu noktada; stratejik denge ve özellikle stratejik saldırı aşamasında gündeme girmesi kesin sayılabilecek ve hazırlıkları bugünden başlatılmış bulunan bir başka önemli etkenden söz etmek gerekmektedir. Bilindiği gibi bu, ABD-Türk ikili anlaşmaları ile Kürdistan'da üslendirilmekte olan "Çevik Kuvvet"lerdir. Bu güç, ABD emperyalistlerinin 1980'lerden beri uygulamaya koydukları, yeni dünya ve Ortadoğu politikalarının bir ürünüdür. "Çevik Kuvvetler" Körfez ülkeleri, Mısır ve Türkiye'de ise Kürdistan'da üslen-dirilmeye çalışılan, emperyalizmin imha kuvvetleridir. Bu kuvvetler, stratejik savunma döneminde değil; dengenin başta ABD olmak üzere emperyalizm aleyhine dönmeye başladığı, nihai bir savaş döneminde; kukla yönetimlerin aşıldığı ve devrilmeye yuztuttuğu bir anda ABD'nin ilerici ve devrimci güçlerine karşı piyasaya süreceği işgal kuvvetleridir.

306

ABD emperyalistleri, bölgede işgali göze almışlardır. Ancak böyle bir girişim için, nihai savaş zamanını beklemektedirler. ABD, özellikle sömürgeci-faşist Türk yönetimini tahkim edip, "Çevik Kuvvetler"! özellikle burada geliştirerek; bir yandan bu yönetimi, öte yandan bölgedeki diğer kukla yönetimleri kurtarmak için, başta Kürdistan'daki Ulusal Direniş Savaşına karşı olmak üzere bölgedeki tüm ulusal ve sosyal kurtuluş güçlerine karşı bastırma ve işgal hareketlerine hazırlanmaktadır ve buna girişecektir.

Bu durumu bilen askeri-faşist Türk yönetimi programını yürütmekte, açıklamalarından da anlaşılacağı gibi, kendisini daha şimdiden böyle nihai bir hesaplasmaya hazırlamaktadır.

Ancak bu durumda Kürdistan için de tarihi bir fırsat doğacaktır. Herşeyden önce, bölge ve dünya ilerici ve devrimci güçleriyle, daha şimdiden açılmış bulunan ilişki ve dayanışma imkânları, böyle bir durumda daha da yaygınlaşacak Kürdistan halkının yüzyıllardan beridir biriken kin ve öfkesi bir patlamaya dönüşecek veya koşullar bunun için şenderece elverişli ve olgun bir hale gelecektir.

Böyle bir durumda, çok önemli bir güç olan Türkiye halkının da sosyo-ekonomik çelişki ve ilişkileri önemli oranda değişecek, Türkiye halkı açısından direnme ölüm-kalım meselesi haline gelecek, ve direniş zemini alabildiğine genişleyecektir, Kürdistan'da ise bu durum, daha da derinleşecektir.

ABD'nin açık işgali koşullarında, sadece ABD'nin desteğine dayanmak zorunda olan bir yönetim olarak sömürgeci-faşisi Türk yönetimi, dünya ve bölge halklarından bütünüyle tecrit olurken; Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketi, tarihte ilk defa gerçek anlamına kavuşarak anti-empeyalist yanı derinleşecek ve Hareketimiz, uluslararası sosyalist ve ilerici güçleriyle bu temelde, daha sağlam bağlar kurarak, onların aktif desteğini alabilecektir. Nitekim, sömürgeci-faşist yönetim böyle bir durumda, ancak bölge gericiiliğinin desteğini sağlayabilmesine karşılık, sosyalist sistem ve bölgenin tüm ilerici kuvvetlerinin karşı koyması ile yuzyüze gelecektir. Bunun belirtileri bugünden görülebilmektedir.

Bu konuyu, genel hatları ile bu biçimde ifade ederek geçelim.

Stratejik saldin aşamasına geçildiğinde, Türk burjuva ordusu-
307

nün kalıntılarının temizlenmesiyle sadece Kürdistan'da değil, büyük olasılıkla Türkiye'de de devrimin zafere ulaşması başarılmış olacaktır. Böylece Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi, Kürdistan devrimci savaşı, uzun süreli halk savaşımız, Türk proletaryasının ve halkının kurtuluşa ulaşmasına da en büyük katkıyı yapmış olacaktır.

Eğer bütün zorluklar bizim omuzlarımıza biner ve biz bunun altından başarıyla kalkarsak, o zaman gerçekten sadece Kürdistan'daki devrimci görevlerimizi yerine gelirmiş olmayacak, aynı zamanda Türkiye'deki devrimci görevlerin yerine getirilmesinde de büyük bir rol oynamış olacağız. Kürdistan'da yenilen Türk burjuvazisinin ve onun zor sisteminin, ordusunun, yalnızca Türkiye'de egemen olabileceğini, Türk halkı üzerinde egemenliğini sürdürebileceğini olası görmüyoruz. Özellikle bu konuda. Kürdistan kurtulduktan sonra işbirlikçi-tekelci Türk burjuvazisinin Türkiye'de iktidarda kalabileceğini savunan yanlış anlayışların varlığına dikkat çekmek gerekiyor. Bu anlayışların burjuva ve küçük-burjuva özelliğini hemen belirtebiliriz, Kürdistan'da devrimci dönüşüm yerine bazı reform uygulamalarıyla "Türkiye'ye demokrasi, Kürdistan'a özerklik" gibi bir amacı olan bu anlayışın, Kürdistan'ın diğer parçalarında tanık olunan benzerleri de dikkate alınırsa, gerçekte reformist burjuva ve küçük-burjuvazinin anlayışı olduğu açıkça görülür. Halkların kendi kaderini özgürce tayin etmesinin ve bunun bir biçimi olarak bağımsızlık ve özgürlük temelindeki birliğinin, ancak muzaffer devrimler sonucu gerçekleştirilebileceği sonderece açık iken ve proletaryanın sorunu çözmeye tek yöntemi bu iken, "Türkiye'ye demokrasi, Kürdistan'a özerklik" ya da "özgürlük" gibi sosyal kapsama belirlenmeyen, içinde hangi sınıf ve tabakaların bulunacağı, hangi sınıfın iktidar olacağı açıklanmayan bu tip kavramların, reformist küçük-burjuva ve burjuvazinin etkisini taşıdığını unutmamak gerekir. Buna karşılık proleter devrimci anlayışın, Türk burjuva devletinin devrimle devrilmesi ve devrimci-demokratik bir halk diktatörlüğünün kurulması, bunun da zorunlu olarak ulusal sorunun devrimci çözümünü bir ilke düzeyinde kabul etmesi, zaten böyle bir devrimin büyük oranda Kürdistan'da geliştirilecek devrimci müca-

308

deyley başlanacağı ve Kürdistan halkının kendi kurtuluşunu büyük oranda özgücüyle sağlayacağı biçiminde olduğunu belirtmiştik. Böyle bir gelişme sonucunda ortaya çıkacak bir çözüm biçimi olarak, Kürt halkının, Türk halkıyla bağımsızlık ve özgürlük temelinde kurabileceği birliğin onun entemasyonalist anlayışından ötürü olacağı, bunda halkların daha çok kazanacağını bildiği için böyle bir çözüm isteyebileceği, bu koşullarda herhangi bir zoraki baskıyla böyle bir politikayı benimsemeyeceği, zaten vereceği mücadeleden açıkça belli olacaktır. Burada bağımsızlık ve özgürlük temelinde birlik arama bir zorlama sonucu değil, halkların öz çıkarlarından kaynaklanma özelliğine sahiptir. Devrimci-demokratik bir yönetim, ister Kürdistan'da gelişsin, isterse Türkiye'de gelişsin, ister bir federal devlet olsun, isterse ayn iki devlet kurulsun; ulusal sorunun çözümünde biricik belirleyici etken halkın öz çıkartandır. Bu şartlarda kendi isteğine göre ya ayn bağımsız bir devlet kurar, ya da sovyetik cumhuriyetlerin birliği biçiminde bir federasyon oluşturur, Bu biçimlenişlerin belirlenmesi, halkların emperyalizme karşı durma ve sosyalist toplumu kurma doğrultusundaki çıkarlarına yakından bağlıdır.

Buraya kadar yaptığımız kısa tahlil içinde Kürdistan devrimci savaşının çizgisini, özelliklerini, gelişimini, Kürdistan ulusal kurtuluş devriminin ve Türkiye demokratik halk devriminin gerçekleştirilmesinde oynayacağı rolü belirttikten sonra, bir nokta üzerinde yeniden kısaca durmak istiyoruz. Kürdistan devrimci savaşında, uzun süreli halk savaşında gerilla savaşı stratejik rol oynayacaktır. Yapmış olduğumuz tahlillerde açıkça gördük ki, ulusal kurtuluş devrimimiz ister stratejik denge aşamasında, isterse stratejik saldırı ile zafere ulaşsın, her üç aşamada da temel savaş biçimlerinden birisi gerilla savaşı olacaktır. Bundan daha da önemlisi, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Savaşı, başka bir savaş biçimiyle değil, yalnız ve yalnız gerilla savaşıyla başlayabilecek ve en önemli gelişimini gerilla savaşı tem elinde sağlayabilecektir. Yine ayrıca, Kürdistan'da gelişen gerilla savaşı, Türk devletine karşı bir denge tutturduğunda, eğer bu, Türkiye'deki devrimci mücadele ve ayaklanmalarla desteklenirse burjuva devletini yıkabilecek ve devrimi zafere götürebilecektir.

Görülüyor ki, stratejik her aşamada ve devrimin zafere gitmesinde gerilla savaşının stratejik bir yeri vardır. Bu nedenle, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi, gerilla savaşından vazgeçemez. Kürdistan'da, temel mücadele biçimi olarak gerilla savaşı verilmeden daha gelişmiş halk savaşına geçilebileceği iddiaları, somut gerçeklikten uzak ve desteksiz iddialardır. Ulusal kurtuluş siyaseti,, ancak gerilla temelinde pratik mücadeleye dönüşebilecektir. Güçlü bir ulusal ve siyasal gelişmenin henüz olmadığı, düzenli orduların bulunmadığı Kürdistan'da tüm bunları ortaya çıkarıp geliştirecek temel araç gerilla olabilir. Bunun için, silahlı mücadelenin bu biçimini, gerilla savaşının özelliklerini ne kadar iyi kavırsak, ulusal kurtuluş siyasetinin pratiğe geçirilmesinde de o kadar başarılı oluruz. Bunun için, Kürdistan'da devrimci savaş vermek isteyen her komünist ve yurtseverin, Kürdistan'da geliştirilecek gerilla savaşının strateji ve taktikleri sorununu incelemesi, bu sorunu çözümlemesi ve bu konuda sürekli çalışma yapması gerekmektedir.

f) Kürdistan Devrimci Savaşının Rolü ve Önemi:

Yüzyıllardan beri yabancı işgal, istila ve sömürgecilik uygulamalarına maruz kalan, köleciliğin, feodalizmin ve sömürgeci kapitalizmin birleşmiş ağır baskısı altında yaşayan, ulusal birliği parçalanmış ekonomik, sosyal, siyasal ve ulusa! her alanda bağımsız gelişmesi sömürgeci zor uygulamasıyla engellenmiş olan Kürdistan halkının bağrında gelececek devrimci savaşın, her alanda kurtuluşunu sağlamak için, bu halkın yöneleceği halk savaşının rolünün ve öneminin ne olacağı bunlardan açıkça görülmektedir; ve böyle bir konu hakkında yazılacak çok şey olacağı açıktır. Ancak biz, burada, yazı içinde de birçoğunu açıklamış olduğumuz konu hakkında kısa belirlemeler yapacağız ve bununla yetinerek daha fazlasını somut pratiğe bırakacağız.

Savaş, bir ülkenin ekonomik ve toplumsal güçlerini sınar, Kürdistan devrimci savaşı da, Kürdistan'ın ekonomik ve toplumsal güçlerini sınavacak; yaşama güçlerinin olup olmadığını gösterecek,

yaşamaya hakkı ve gücü olanla olmayanı birbirinden ayıracak, eskiyi, çürümüşü, çağdışı olanı mezara gömerken, yeniye, sağlamı, çağdaş olanı geliştirecek, Kürdistan halkının gerçek kurtuluşa, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizme gitmesine hizmet edecektir. Kürdistan'da yüzyıllardan beri süren yabancı egemenlik ve halkı karanlıklar içinde tutan feodal gericilik, ancak halkın atılacağı bir devrimci savaş ile yıkılacaktır. Kürdistan devrimci savaşı, halkın her türlü ulusal ve toplumsal gelişmesini durduran karşı-devrimci zor sistemini parçalayacak, halk üzerindeki kölelik zincirlerini kırarak ve böylece Kürdistan toprağına özgürlük tohumlarını saçacaktır. Nasıl ki, Kürdistan halkının sömürgeci ve feodal egemenlikten kurtulması, onun için her türlü gelişme yolunun açılması ancak ulusal kurtuluş devriminin gerçekleşmesiyle mümkünse, böyle bir devrimin zafere ulaşması ve bu tür gelişmelere yol açması da ancak muzaffer bir halk savaşının verilmesiyle mümkün olacaktır. Kısaca, Kürdistan'da gelececek devrimci savaş, halk savaşı, Kürdistan halkının tarihinde yeni bir çağın açılması, sömürgecilik ve gerici egemenlik çağının kapanması, ulusal bağımsızlık ve özgürlük çağının, sosyalizm çağının başlaması olacaktır.

Kürdistan devrimci savaşının, Türkiye devriminin de esas bir anahtarı ve vazgeçilmez bir dayanağı olacağı, daha önce yapmış olduğumuz tahlillerde açıkça görülmektedir. Kürdistan Ulusal Kurtuluş Savaşının gelişim sürecinin, aynı zamanda Türkiye devrimci savaşının da gelişim süreci olduğunu, böyle bir savaşın Kürdistan halkının kendi kaderini tayin etmesi anlamına geldiğini, iki halkın kurtuluşu arasında sıkı bir bağlılık bulunduğunu açıklamıştık. Bizim bu yaklaşımımız, sadece stratejik ve taktik bir yaklaşım değil, aynı zamanda enternasyonalist anlamda bir yaklaşımdır; proleter devrimcilerin enternasyonalizme bağlılığının bir sonucudur. Ve bizde enternasyonalist anlayışın en somut biçimi, Kürdistan'da geliştirilecek devrimci ulusal kurtuluş mücadelesinin Türkiye devriminin gelişmesine ve zafere ulaşmasına destek olmasıdır. Bunun bize yüklediği ve bizim bilincinde olduğumuz en açık görev, Kürdistan'da son derece elverişli olan devrim koşullarının devrimci savaşa dönüştürülmesi ve bundan Türkiye devrimci mücadelesinin en aktif bir

tarzda y aradandın im aşıdı r.

Enternasyonalist anlayışımızın önemli bir halkası da, Kürdistan'da geliştirilecek devrimci savaştan Ortadoğu halklarının kurtuluş mücadelelerini yararlandırmak, Ortadoğu'daki halk devrimlerinin gelişmesini, hızlanmasını kendi mücadelemizle en aktif bir tarzda desteklemektir. Kısaca enternasyonalist politikamız, başta Türkiye Devrimi olmak üzere Ortadoğu halklarının kurtuluş mücadelelerini en aktif bir tarzda desteklemeyi, tüm dünya halklarının ulusal kurtuluş mücadelelerine en aktif bir biçimde destek olmayı, sosyalist ülkelerle sıkı ittifakı ve dünyada sosyalizmin gelişip güçlenmesine hizmet etmeyi öngörür. Bütün bu görevleri gerçekleştirmenin ve bu anlayışımızı pratiğe uygulamanın en somut ve temel biçimi, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesini her şart altında ve kararlı bir biçimde geliştirmemiz ol aç akü r.

Şurası çok açıktır ki Kürdistan'da zafere ulaşacak bir halk savaşı yanhzca Kürdistan ve Türkiye devrimlerinin yapılması sağlamakla kalmayacak, aynı zamanda, etkisi tüm Ortadoğu'ya hemen yayılacaktır. Özellikle Kürdistan'ın diğer parçalarındaki halk güçlerinin en aktif bir biçimde devrimci savaş içine çekilmesinde olduğu gibi, bu parçaların bulunduğu devleüerde halk devrimlerinin geliştirilmesinde de, zafer yolunda ilerleyen Kürdisian halk savaşının rolü çok büyük olacaktır. Bu ülkelerde devrimci-demokratik halk diktatörlüklerinin kurulması da, Ortadoğu'yu tümüyle yeni bir döneme, halk devrimleri dönemine, sosyalizmin kurulmaya başlaması dönemine sokacaktır. Ve böyle bir döneme giren Ortadoğu'nun da emperyalizme çok güçlü bir darbe

vuracağı, Ortadoğu'dan kovulan emperyalizmin dünyada tutunacak çok az bir yer bulabileceği, kendi inine, metropollerine çekilerek buralarda nihaî ölümünü bekli-yebileceği, ve böylece emperyalizmin yeryüzünden silinmesinde Ortadoğu devrimlerinin tarihi bir rol oynayacağı açıktır.

Kürdistan Devriminin, zafere ulaşacak Kürdistan halk savaşının büyük zorluklarla karşılaşmasının bir nedeni de Ortadoğu'da ve dünyada oynayacağı bu önemli roldür. Geliştirilmesinin ve zafere gitmesinin uluslararası etkisi, emperyalizmin mezara gömülmesi mü c ade İ es indeki rolü büyük ve önemlidir. Bu durumu çok iyi bilen

312

emperyalizmin çeşitli odakları topyekûn olarak daha başından beri Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesine karşı kendi "özel savaş" yöntemlerini dayatmışlardır. Bugün emperyalizme karşı olan fakat sosyalizmin gelişmesi sonucunda uzun vadeli çıkarları bozulan Ortadoğu'daki çeşitli güçlerin, Kürdistan'ı kaçınılmaz olarak sosyalizme götürecek ve Ortadoğu'da sosyalizmin etkinliğini geliştirecek olan Kürdistan devrimci savaşına karşı çok dikkatli davranması, en aktif ve katıksız anti-emperyalist olmasına rağmen, bu mücadeleyle gerekli ilişkiyi geliştirmemesi boşuna değildir. Hatta, Ortadoğu'da yol açacağı gelişmelerle dünya dengesini alt-üst edebilecek olan Kürdistan devrimci savaşının yaratacağı bu değişikliklere göre kendi politikalarını henüz oluşturmamış olan sosyalist ülkeler bile, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesine karşı kesin tavır belirleye-memekte, Kürdistan'a ilişkin açık bir politika çizememekte ve bu nedenle mücadelemiz yeterli destek görememektedir.

Şu gayet açıktır ki, Kürdistan ulusal kurtuluş savaşımı, sosyalizmden başka bir doğrultuyu, yolu tutamaz. Başka bir deyişle Kürdistan'da bağımsızlık ve özgürlük mücadelesine, sosyalizm güçlerinden başka bir güç önderlik edemez. Bu nedenle Kürdistan ulusal kurtuluş devriminin Ortadoğu'ya sosyalizmi tanışUracağını, Ortadoğu'da sosyalizmi yayacağını söylüyoruz. Bu açıdan, Ortadoğu'da sosyalizmin gelişmesinde çıkan olan tüm uluslararası güçlerin devrimimizin stratejik dostları olacağı, sosyalizmin gelişmesinden çıkarları bozulanların ise devrimimizin stratejik dostları olamayacağı, bunlar içinde çeşitli biçimde emperyalizme karşı tavn olanların devrimimizin taktik açıdan dostları olabileceği açıkça bilinmelidir.

Uluslararası durum, Kürdistan'ın tarihi ve toplumsal özellikleri ve ulusal baskıyı uygulayan güçlerin durumu hakkında yapılan tahliller açıkça göstermektedir ki, Kürdistan Bağımsızlık ve Özgürlük Mücadelesinin sosyalist bir doğrultuda gelişmesi zorunludur. Bu nedenle, genelde tüm anti-emperyalist hareketlerin daha başlangıçtan itibaren geniş bir uluslararası destek bulmalarına karşılık, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi, tutarlı bir anti-emperyalist ve anti-Amerikancı olduğu halde böyle aktif destekleri bulamamak-

313

tadır. Bu durum, Kürdistan'daki devrimci mücadelenin sosyalizme yatkın özünden ve Ortadoğu'da sosyalizmi hızla geliştirebilecek olan özelliğinden kaynaklanmaktadır. Kürdistan ulusal kurtuluş devrimi, karşısına aldığı devletleri burjuva demokratik devletler haline getirmeyecek, tam tersine bu devletleri yıkarak o halkların sosyalizme gitmesine hizmet edecektir. İşte bu nedenledir ki, Küba Devriminin Latin Amerika'da, Vietnam Devriminin Uzakdoğu'da, Angola ve Mozambik devrimlerinin Afrika'da oynadıkları rolü, Kürdistan Devrimi de Ortadoğu'da oynayacaktır diyoruz. Ve Kürdistan halk savaşının böyle tarihi bir düzeyde rolü ve önemi olacaktır diyoruz.

Sonuç olarak, halkımızın uygulayacağı devrimci şiddetin Kür-distan'da ve uluslararası düzeyde, emperyalizme karşı sosyalizm ve ulusal kurtuluş mücadelelerinin gelişmesinde oynayacağı rol kısaca böyle belirtilebilir. Kürdistan ulusal kurtuluş devriminin temel mücadele biçimi olan halk savaşının çizgisi, özellikleri, rolü ve önemi genel hatlarıyla böyledir. Biz burada mücadelenin genel doğrultusunu ve bu doğrultuda onaya çıkacak aşamaların genel özelliklerini belirttik. Şüphesiz bu belirlemelerde bile hata ve eksiklikler olabilecektir ve bütün bunları ise pratik düze ltecekür. Ancak belirlenen genel doğrultunun doğru olduğuna İnaniyoruz ve daha fazla tahlil yapmanın hem gereksiz, hem de somut pratik hakkında kehanette bulunma olacağını söylüyoruz. Devrimci şiddet konusunda böyle bir tahlil düzeyine ulaşmamız, ancak geçmiş teorik ve pratik çalışmalarımızla, Parti faaliyetlerimizle mümkün olabilmıştır. Geçmiş devrimci mücadelemizin doğru devrimci bir eleştiri süzgecinden geçirilmesi, bizi böyle gelişkin bir devrimci şiddet anlayışına ulaştırmıştır. Eğer teoride buna ulaşılabilmişse, pratikte de bütün zorluklar göğüslenerek bu anlayışın uygulamaya geçirilmesinin önemli ve soylu bir devrimci görev olduğu açıktır. Eğer etkin planlama, örgütlenme ve eylem çalışmalarıyla bu anlayış pratikte başarıyla uygulanmaya konabilirse, işte o zaman Kürdistan Devrimi ve Kürdistan halkı yenilmez olacaktır.

314

Ulusal kurtuluş devrimi gerçekleştirilmeden Kürdistan'da özgürlük ve sosyalizm olamaz, ve muzafer bir devrimci savaş, uzun süreli halk savaşı verilmeden Kürdistan'da hiç bir devrim gerçekleşemez!

Kasım1981 -Mart 1982

315

YARARLANILAN KAYNAKLAR

F. Engels, Anti-Dühring, s: 277, Sol Yayınlan. Aynı Yapıt, s: 277. Aynı Yapıt, s: 300-301. Aynı Yapıt, s: 300. Aynı Yapıt, s: 296. Aynı Yapıt, s: 300. Aynı Yapıt, s: 301. Aynı Yapıt, s: 296-297.
V.İ. Lenin, Sosyalizm ve Savaş, s: 174-175, Sol Yayınlan. Aynı Yapıt, s: 175. Aynı Yapıt, s: 131-134. Aynı Yapıt, s: 136-137. Aynı Yapıt, s: 139. Aynı Yapıt, s: 16-17. Aynı Yapıt, s: 112.
Georgi Dimitrov, Faşizme Karşı Birleşik Cephe, s: 48, May Yayınlan. Aynı Yapıt, s: 50. Aynı Yapıt, s: 45.
Vo Nguyen Giap, Halk Savaşının Askeri Sanatı, s: 249, Yöntem Yayınlan. Aynı Yapıt, s: 248.
Marks-Engels, Aktaran; Giap, Halk Ordusunun Kuruluşu, s: 18.
Marks, Aktaran; Marksizmde Gerilla Savaşı, s: 73, Evren Yayınlan.
F.Engels, Aktaran; Giap, Halk Ordusunun Kuruluşu, s: 24. F.Engels, Aktaran; Giap, Halk Savaşının Askeri Sanatı, s: 172. F. Engels, Aktaran; Giap, Halk Ordusunun Kuruluşu, s: 22 J. Stalin, Lenînzmin İlkeleri, s: 9, Sol Yayınlan. Aynı Yapıt, s: 28-29.
V.İ. Lenîn, Emperyalizm, s: 15, Sol Yayınlan. V.İ. Lenin, Sosyalizm ve Savaş, s: 61.

316

s_İ_

- V.İ. Lenin, İki Taktik, s: 119-120, So! Yayınlan.
• V.İ. Lenin, Proletarya Devrimi ve Dönek Kautsky, s: 67, Bilim ve Sosyalizm Yayınlan.
Aynı Yapıt, s: 136.
V.İ. Lenin, Sosyalizm ve Savaş, s: 115.
Aynı Yapıt, s: 63.
V.İ. Lenin, Burjuva Demokrasisi ve Proletarya Diktatörlüğü, s: 146, Sol Yayınlan.
V.İ. Lenin, Aktaran; Stalin, Lenînzmin İlkeleri, s: 49. V.İ. Lenin, Sosyalizm ve Savaş, s: 61. Aynı Yapıt, s: 169.
V.İ. Lenin, Burjuva Demokrasisi ve Proletarya Diktatörlüğü, s: 96.
V.İ. Lenin, Sosyalizm ve Savaş, s: 60.
V.İ. Lenin, Aktaran; Marksizmde Gerilla Savaşı, s: 131-132.
V.İ. Lenin, Sosyalizm ve Savaş, s: 63.
Mao Çe-Tung, Askeri Yazılar, s: 339, Sol Yayınlan.
Aynı Yapıt, s: 333-335.
Aynı Yapıt, s: 331-339.
Aynı Yapıt, s: 117.
Vo Nguyen Giap, Halk Savaşının Askeri Sanatı, s: 167.
Giap, Emperyalizm ve Halk Savaşı, s: 130, Evren Yayınlan.
Giap, Halk Savaşının Askeri Sanatı, s: 184.
Giap, Aktaran; Marksizmde Gerilla Savaşı, s: 271-273-274.
- Giap, Halk Savaşının Askeri Sanatı, s: 226-227-228.
- Aynı Yapıt, s: 175.
' V.İ. Lenin, Burjuva Demokrasisi ve Proletarya Diktatörlüğü. s: 104-112-120.
F. Engels, Doğu Sorunu (Türkiye), s: 40, Sol Yayınlan. V.İ. Lenin, Sosyalizm ve Savaş, s: 97.
J. Stalin, Ulusal Sorun ve Sömürgeler Sorunu, s: 174, Sol Yayınlan.
Marks-Engels, Seçme Yapıtlar, Cilt 1, s: 172-173, Sol Yayınlan.
Mao, Askeri Yazılar, s: 248.

31

34_

**_

"_

*o_41_4/_ 4İ_«-«-""*_

**_ s°_

317

63_64

F. Engels, Aktaran; Marksizmde Gerilla Savaşı, s: 69.
Le Duan, Vietnam Devrimi, s: 28-29, Bilim ve Sosyalizm Yayınlan.
V.İ. Lenin, Ne Yapmalı?, s: 35-36, Sol Yayınlan.
V.İ. Lenin, Aktaran; Soren, Lenin'in Parti Öğretisi, s: 38, Devrim Yayınlan,
Le Duan, Vietnam Devrimi, s: 46.
Giap, Emperyalizm ve Halk Savaşı, s: 128.
Giap, Halk Ordusunun Kuruluşu, s: 84.
Mao, Askeri Yazılar, s: 333.
V.İ. Lenin, Aktaran; Marksizmde Gerilla Savaşı, s: 96-122.
Giap, Halk Ordusunun Kuruluşu, s: 84-85.
V.İ. Lenin, Aktaran; Marksizmde Gerilla Savaşı, s: 98-99.
J. Stalin, Aktaran; Partizan Savaşı, s: 164, Yar Yayınlan.
V.İ. Lenin, Aktaran; Marksizmde Gerilla Savaşı, s: 94.
V.İ. Lenin, Aynı Yapıt, s: 95.
V.İ. Lenin, Aynı Yapıt, s: 99-101.
V.İ. Lenîn, Burjuva Demokrasisi ve Proletarya Diktatörlüğü,

s; 236-244.

V.İ. Lenin, Aktaran; Marksizmde Gerilla Savaşı, s: 141.

F. Engels, Anti-Dühring, s: 301-302,

F. Engels, Aktaran; Marksizmde Gerilla Savaşı, s: 69.

V.İ. Lenin, Aktaran; Marksizmde Gerilla Savaşı, s: 131.

Mao, Askeri Yazılar, s: 331-332-333-335-339.

Giap, **Halk** Savaşının Askeri Sanan, s: 171-172-174-224-225,

Aynı Yapıt, s: 182.

Aynı Yapıt, s: 184.

Aynı Yapıt, s: 9 1 -92.

Le Duan, Vietnam Devrimi, s: 38.